

B 114

111
112
113
114

na. diuina com. potentia de qua
scptam e. quia sapientia apit os muti. et
linguas infantium fac disertas. qui et hu
mana. fec. lingua pecudis resonare loq. la.
Legbam eni eum p. ppham durisse. api os
tuum. et ego adimplebo illud. et alibi. qui
inquit i me spauit liberabo eu. et p. rega. e.
um qm. cognouit nom. me. u. Nec eni. diffi.
do aliqs. ee. qui sua. uolentes ostentare. pi
tiam. nram. rph. n. s. sint. in. e. t. a. q. u. b.
n. meis. s. beati. ieronimi. respondebo. ser
monib. Legant. qui. uolunt. qui. nolunt.
abiciant. et. uentilent. apices. litteras. calu
ment. Magis. uia. karitate. puocabor. ad. stu
dium. qm. illoy. detractione. et. odio. detrebor.
Si. enim. h. parua. uia. grate. suscepta. fuerint.
pietate. domino. opitulante. adhuc. aliquid.
utile. laborare. et. uix. sanctitati. p. sentare.
conabor.

Beat. i. tudine. v. ka. a. a. i. e. s. t. a. s. d. i. u. i. n. a.
felici. successu. polles. tem. p. p. e. t. y.

Laliter. conseruare. dignetur.

Lex. p. lara. di. totiq. illuminat. orbem.

Lex. patris. eterni. p. d. u. t. o. x. p. t. o.

Mysteris. plena. e. lectorem. quer. et. aptum.

Quis. amare. sciat. mystica. u. ba. dei.

In. q. principu. retinet. hystoria. regum.

Semper. locu. et. sac. dogmate. plena. micat.

Hic. q. uenti. signatur. functio. regis.

Qui. ex. patribus. natus. missus. in. arua. ruit.

Qui. rex. p. reges. uider. p. septa. potentia.

Sociat. xps. uerus. ubiq. deus.

Hui. tu. mbru. polles. sacer. induperator.

Qui. regnu. in. tris. dat. t. qui. in. superis.

Huius. amore. t. monit. donu. offero. pactu.

In. lib. regum. suscipe. mte. p. d.

Hic. sac. dicta. patru. resonat. h. mystic. ordo.
besta. redemptoris. indicat. arte. noua.

Quor. u. ba. sonent. potis. ex. nomine. nosse.

Quod. p. notatu. pagina. scpta. tenet.

Si. cui. sordescat. opis. h. actio. nostra.

Maiorum. dicta. colligat. uin. uelit.

Tu. q. q. p. pius. t. donat. munu. seruus.

Ne. spnas. sumas. s. rogi. rite. legas.

In. uenies. illic. diuine. famina. legis.

Sectie. enuclata. sensu. satis.

Celestis. regis. sacramta. pot. r. a. cultu.

Indita. q. tribuunt. d. n. sapna. p. yf.

Rex. te. celestis. regnum. m. reuert. ubiq.

Semp. in. etnum. xps. i. arte. deus. **Cap. i.**

Oe. cleana. u. uxorib. ei. h. e. anna. r. fenena.

Canticu. ane. qd. cantauit. p. natu. tate. samuel. **ii**

De. munus. samuelis. in. templo. et. de. ex. **iii**

Cessu. filiorum. heli. sacerdotis. **iiii**

Quod. increpat. heli. puer. di. p. scelere. filioy.

Suorum. q. s. n. rite. pat. corripuit. et. de. muta
tione. legis. ueteris. **v**

Pro. lecitare. heli. et. tota. uocatioe. samuelis.

In. tabnacl. cui. p. di. domi. ea. q. ip. e. factus
erat. heli. p. scelere. commisso. **vi**

Prelum. philistin. t. n. t. isrl. in. q. archa. dei.

Capta. est. et. duc. filii. heli. occ. et. p. ls. israhe

Liticus. fugat. et. heli. defunctus. **vii**

De. lo. quod. philistin. posuerunt. archa. di. et.

Simulacru. dagon. p. qd. p. cussit. domi. om.

Philisteos. in. postiorib. ob. insultatione. **viii**

Quod. Philistei. facientes. plastru. nouu. uacci

Fecis. trahunt. remiserunt. archa. beclamelei.

Quod. rei. mystica. significatione. **ix**

De. lo. qd. samu. hel. allocut. e. isrl. ut. relin

querunt baal. n. - astaroth et seruiunt dño.
et qd illo orante libati sunt nitite a philiste
is. nec ult' pualuerit illi in dieb' samuel. **x**

Quod samuel duc s filios suos iudices isrl con
stituit qui excesserit qua ppe peccierit regem
ipseq; saul requirens asinas ad p'ham puenit
a quo i regem unctus est **xi**

Bellum nas amir onite aduisu iabe galaad
que saul isrlitis pugnant pstravit **xii**

De eo qd saul rex constituit ordinauit
sui et qd ipse saul i offerendo holoc iustu or
fendit dnm et qd philistei phibuerit arma
fabrari in omni tra isrl **xiii**

Quod saul dimicatus aduisus philistum uniuerso
exercitu induit iuinu qd ionathas ignoras
p gustatione mellis fixit et ob hoc iur p'ab' p'pli
a nece libatus est **xiiii**

De bello qd saul pcepto domini cont' amalech
gestit i domum offendens p inobedientiam
eo qd n' disp'ndit totum amale h. cum omni
substantia ppe cupiditate un' domum eius
rephavit et p'ham increpauit **xv**

Quod saul repl' r' electus e' p' samuele dauid in
regem et quod ipse d' coram saul furen
te cythara canebat **xvi**

De pugna dauid contra go'iam philistum
quem ictu lapidis ipse occidit **xvii**

De pacto ionate cum dauid et desposicione mi
chol filie saul. qd q; saul dauid psallente cy
thara uoluit lancea configere. **xviii**

De illusione saul qm p statuam i lecto positam
et pellem piloz captiarum illusus e' c. unq
rebat dauid occidere **xviiii**

De lo qd saul nuntios misit ad q'rendum
dauid. qui uenientes ad cuneu p'pharum

et ip' p'phabant. et saul po' a. illuc ue
niens tota die nud' p'phauit **xix**

De uibo ionathe ad dauid. et signo sagittar. qd
dedit ad ipsum dauid. **xxi**

De lo qd fugiens dō ad sacerdotem abimelech t
a quo pastus e' ppe qd ipse sac'os a saul int'
fectus e' et turba sacerdotum cu' eo. **xxii**

De sig' dō a dachi' regem gech
odollam. u' **xxiii**

De lo qd dauid fug' i spelunca
eum frās eius et omnis domus pat' ei' uisita
uerat et alii plurimi ad eum couenerunt **xxiv**

Quod dauid in deserto hiph. in silua latuit
que r'phet p'diderunt saul. **xxv**

Quod dauid in heremo engaddi. in spelunca la
titans oram clamidis saul latente abscondit
qui ingressus est in eandem spelunca et pur
gavit uentrem. **xxvi**

De morte samueli et de historia nabal. et abi
gail uxoris eius. qm egunt cum dauid. **xxvii**

Quod dauid fugiens a facie saul cum eu dor
mentem respiceret n' occidit. s; solam lancea
et scutum aque abstulit. **xxviii**

De p'ntomissa q' ob rogati saulis samuhielem
suscitauit q' ei de uicina morte int'inauit **xxix**

Quod dauid amalechita' superauit et p'dam qm
abstulerat in sicalech eripuit. **xxx**

Pugna philistum cont' isrl. et de morte sauli
et filioz eius. **Cap libri sed' i**

Quod dauid nuntium sceleris amalachi
ten uisit ante se pcutere p morte iona
the et pat' et frim eius. **ii**

De luctu dauid qd plangebat iunctos saul
i ionathan. i qd p'cep' filios uida doce' areu.

Quod dauid in regem unct' sup domu uida
iuris iabes galaad. p nuntios gras referebat **iii**

p sepultura saul et filiorum eius. **iii**
De lo qd abner filius ner isboseth filium saul regem constituit sup isrl. dauid regnante i ebron. sup solam tribum iuda. **v**
De lo qd abner et pueri isboseth. cont iobab et pueros dauid i gabaon certauerunt et de infectione asabel frs iobab. **vi**
Longa certatio int domui dauid et domui saul. s; et nomina regis filioz dauid qui nati sunt ei i ebron. **vii**
Quod abner exortatus est pplm ut relicto isboseth filio saul se transferret ad dauid que iobab dolo interfecit. et ob hoc a dauid maledictione sententia p ppham percussit. **viii**
Quod iehab et banaias isboseth filium saul interfecerunt. **lx**
Quod uniuise trib' isrl et senes de isrl uenerunt ad dauid in hebron. qui triginta annoz regnare incipiens qdraginta annos regnando compleuit. **x**
De lo qd dauid cont iesubui dimicans cepit artem ciuitatis. q appellauit ciuitate dō. **vulsi**
De uxoris et concubinis dauid. q's habuit in ierlm et filijs filiabusq; eius. **xi**
De pugna dauid. cont philistot. **xii**
De lo qd dauid archam adducens ob easum contrarium. id est percussione ore leuite ducit eam ad domui obeth edom. indeq; eam transtulit in domui suam. cuiq; complexi offerens holocausta et pacifica paratis est cibum uniuise multitudini isrl. **xiii**
Quod dauid saltans coram archa domini. a nichol filia saul irrisus est. **xiiii**
Quod dauid domui edificare uolens. a ppha nathan dñi sermone phibit e eo qd fili

ei h complexi di prouidita disponente. **xv**
De pugna dauid cont philistot et qd moabitaz percussus misus est percussit in ualle salinarum. et de filijs dauid sacerdotibus. **xvi**
De pugna dauid contra ammon regem filiorum amon. quod de honestate nuntios dauid missos ad se. **xvii**
De delicto dauid qd commiserat in bechsa be uxore urie ether. **xviii**
Consilium iobab ducis diensis ad dauid. ad esto uictorie belli ne postmodu asseribatur uictoria in s; potius tibi qd dauid pfiten' ammonitas contant ac sup eos ferrata carpenta cumegit. **xviiii**
Incertu amon. qd cum sorore sua thamar commisit que absalon fitat eius ob hoc occidit. **xix**
Quod iobab p thecuru muliere regē cū absalon pacificare studuit. **xx**
De conuurtioe absalon contra dauid scdm traditionem hebreoru. **xxi**
De eadem conuurtioe scdm allegoriam. **xxii**
De pugna sciuoz dauid et isrl et nec absalon. q mortuu plorabat dauid. **xxiii**
De aduentu misiboseth in occursum regi et de reditu totius isrl ad dauid et conspiratione seba filij bochri contra dauid. **xxiiii**
De lo quod iobab amasam dolo interfecit. **xxv**
De fame tñ annoz q contigerat in isrl ob infectione gabaontar quos saul q zelo interfecit in cuius reuoluntate stit' saul deleta est. **xxvi**
Bella quatuor dauid et philistot. u' repa se unri statura p ceta. in quib' un' eoz seno digno' habuit in manibus siue i pedib'. **xxvii**
Canticum dauid qd cantauit dño i die q

libavit cum de manu inimicorum eius. et
 de manu saul. **xxviii**
De catalogo uirorum fortium dauid. et de insigni-
 nibus actibus eorum. **xxviii**
De Offensa dō. q̄ offendit dñm. in denumera-
 tiōe isrl̄. et de plaga ob h̄ inisit̄. **xxix**
Quod dauid placabat domini offerendo ho-
 locaust̄ in ara orn̄an iebusei. **xxix**
De Senectute dauid et fr̄i. **xxix**
De dicitate quē calefaciebat ab i. **xxix**
De Adonia qui regnare appetebat. p̄
 dauid pac̄ suo. p̄ i. ab isaac sinamur̄ petebat
 sibi fieri uxorē. i. q̄q. dauid salomoni i. mā-
 datis. ut de ad. isrl̄. r̄ys suis. **iii**
Iudicium salomonis de mulierib̄ q̄ de isan-
 tib̄ disceptabat. **iiii**
De Potestate salomonis qua impabat uniu-
 sis et de sapientia eius diuitijs atq. delicijs
 et de pace qm̄ habebat in regno suo. **v**
Quod salomon tā multa parabolariū locut̄
 est. et qd̄ fuer̄. unt carmina eius quāq. milia.
 ipe q̄. disseru. et de iun̄tis. de uolucris.
 de reptilib̄ et piscib̄. **vi**
De Edificio dom̄i dñi. et qd̄ edificatio tabnacli
 et tēpli unā eandēq. xpi. ex iam designet. **vii**
Quomodo hiram rex s̄. uolome. q̄ in opere tē-
 pli uiuere. **viii**
Quot oparios salomon in ope habuit. **viii**
De Quali lapide templi sit cultura. **ix**
Quando et ubi edificati sit templum. **xi**
Cuius insure sit factum. **xii**
De fenest̄ eius et tabulati p̄ giri. **xiii**
De ascensu et factura medij et tēy cenaculi. **xiiii**
Quod Parietes ced̄ et pauim̄t̄ sit abiete. **xv**
De Distincta m̄sura tēpli ipsius et oraculi. **xvi**

Quod omnis donatus sit ced̄ uestita et auro. **xvii**
De factura cherubin. **xviii**
Quod Parietes sculpa et pauim̄t̄ sit auro uestit̄. **xviii**
De Ingressu oraculi siue templi. **xix**
De Aris domus domini. **xx**
Quod Annus sit templi medi. **xxi**
De salu. uis. eris. **xxii**
De Basib̄. **xxiii**
Quod facta sint uasa dom̄i dñi. **xxiv**
De m̄sura. **xxv**
De m̄sura. **xxvi**
De m̄sura. **xxvii**
Quod i. lata. r̄. ha. dñi. i. oraculū. tēpli. i. sc̄a. sc̄o.
 r̄ū. uach. sei. ultra. n̄. app̄. uat̄. extrinsecus.
 sic. p̄. uis. app̄. uat̄. consueuerant. **xxviii**
De lo. qd̄. nebula. impleuit. domū. dñi. et
 n̄. poterant. sacerdotes. stare. et. ministrare.
 p̄. tē. nebulam. et. dedicatiōe. templi. p̄. salo-
 monem. et. pplm̄. isrl̄. **xxix**
De lo. qd̄. salomon. sic. festiuitate. celebrē. et
 omnis. isrl̄. cum. eo. septem. et. septē. diebus.
 idest. quatuordecim. diebus. **xxx**
Quod salomon. post. edificatiōe. templi. et. do-
 nus. regis. edificauit. urbes. plurimas. et. ui-
 ces. ad. se. p̄. uat̄. munit. muris. et. qd̄.
 alienos. sic. s̄. seruos. et. t̄. butarios. filio. aut̄.
 isrl̄. constituit. uiros. bellatores. **xxxi**
De lo. qd̄. salomon. t̄. s̄. uicib̄. p̄. annos. si-
 gulos. offerebat. holocausta. et. qd̄. classē.
 instituit. adducendum. aurū. de. ophir. **xxxii**
De Regina. saba. q̄. uenit. audire. sapiā. salomōis.
Quod salomō. sic. de. lignis. thimis. filc̄. domus.
 dñi. et. dom̄. regis. et. cathara. et. luas. n̄. n̄. et.
 seuta. et. h̄. atas. de. auro. et. posuit. eas. in. do-
 mum. filie. libani. **xxxiii**

xxvi Quod salomō fecit tronū de eboze grandem
quē uestiuit auro et quod omnia uasa de
quib' potabat ipse rex erant de auro mundissi-
mo et quod magnificat' est sup omnes reges
terre diuitijs et sapientia. **xxvii**

xxviii De alieno genis mulierib' quos amauit salomō.
De uisioe decem tribuum a domo dauid
pro peccati salomonis et quod roboā rex. Ab
semer' consilio iuueni' obeduit p' uisioe.

xxix De p'phetā p' uerboā increpauit ob idolatā
seductus p' p'phetā contra p'ceptum dñi
comedit et c' h' leo et in uia uisus est. **xl**

xl De cetera: rex i' p'nti' q' om' p'p' p' uerba roboā
spoliavit ier' in suo' uas' et thesauris dom' dñi
et thesauris regis. seruit' q' au' uel' q' fecerat sa-
lomon' p' quib' fecit rex roboam scuta et cetera
et tradidit ea in manu ducū scutarior' q' d' q'
bellum fuit semp' int' roboam et ieroboam
et int' ara regem iuda et baara regem isrl'
cunctis diebus eor'. **xli**

xli Quod sermo dñi factus ē ad ieru filium anā et
baara regē isrl' p'dicens penas ei futu' rā eo
quod peccare fecit isrl' et de amri rege isrl' qm'
emerat montem samarie. **xlii**

xliii De temporibus achabet qm' achiel de bechel
edificauit iericho in abiram p'mogenito sue
fundans eam et in e' sub nouissimo suo
ponens portas eius. **xliiii**

xliiii De helia resbete quod dixit de habitatorib' ga-
laad ad achab. uiuit dñs d's isrl' i' cui' con-
spectu sto' qm' absconsim i' torrente garith
pascabant eum corui def'rentes ei panē et
carnes mane similit' panē et carnes uēp'isē.

xliiii De sareptena uidua q' pascebat p'phetam cui'
farine et oleo ob h' benedixit dominus. **xlv**

xlv De filio mulieris marisfamilias quem resus-
citauit helias. **xlvi**

xlvi De disceptatione helie cont' p'phetas achabet q'
nō immolando ostendit uerū dñm ē. isrl' ydo-
la aut' falsos deos quos colebat achab et de-
pluui' qm' orando impetrat helias. **xlvii**

xlvii De fuga helie qua fugiebat iezabel et quom'
sedens in umbra iuniperi petiuit anime sue
ut morerē quē angl's domini sub cinericio
pane et aqua ibi pascebat. **xlviii**

xlviii Quom' helias in monte oreb in spelunca la-
tans multum da locutione de muni ibi solat'
ē cui etia' delegit dñs unguē reges et heliā p'phā
p' se et dat eis potestatem p'cutiendi gladio. **xlix**

xlix Bellum benedab regis sime' contra achab regē
isrl' cui apparuit p'phā confortans eū et data
ē ei uictoria p' pueros principū puuntariū.

l De eo quod benadab rex semel uictus instaurat
pluui' rēum cont' isrl' et quod sine iussu dñi fede-
ratus ē cū eo ob quod p'phetam a dño missū corripit.

li De lo quod achab rex conuenerat iuneā
naboth iezabelite qm' illo occiso p' iezabelis
consilium s' usurpauerat et ob hoc p' heliā
p'phetam corripitur. **lii**

lii De uisione michae p'phete quia achab regis isrl'
p'dixit necem futuram. **Cap' libri 4^{ti}**

lii De eozia rege qui occidit p'cancellos dom'
sue et p' hac infirmitate misit ad consu-
lendu' idolum accaron. uñ uat' domini p' p'phe-
tam ei condigna respondit. **liii**

liii De rapto helie p' turbine in celū et de postu-
latione helisei qua postulauit spm' helie i'
se fieri. **liiii** Miraculū helisei i' iericho. u' uo-
cau' dñm et cū uat' aq's i' dulcedine et de p'ui'
qui heliseo conuiciabant et p'p' h' a duobus

ē appellat q̄ nabuchodonosor cū matre et
uoribus cū eunuchis ac cetera turba et par
te uasoz di de ierlm̄ translulit babilonē.

xxxix **D**e Sedechia rege quibz scelerū magnitudi
nē tradit̄ ē cum filis et omni pp̄lo. **xxxix**

xl **D**e Nabuzardan p̄ncipe exercitus regis ba
bilonis qui t̄iam uide eoz deuastauit ciui
tatis destruxit templum concemauit et
domos regias incendio consumpsit et om
nē p̄dam in babilonē secum translulit.

Explicit libri quarti Capitulu

**Incipit expositio Rabani episcopi
in librum Regum**

Vit uir unus
de Ramatha sophi
de monte ephraim
et nom̄ ei elchana
et cetera. **D**icamus
p̄mū de generatiōe
pp̄he scdm̄ hystori
am et postea con

tinuatam allegoriam ei inseram̄. Elchana
quippe pat̄ samuelis pp̄he ex stirpe leui fuit
n̄ de genatiōe aaron sacerdotis. fuit enī ut
ūba dierū narrat̄ idem elcana filius ierua
filii eliel. filii thou. filii suph. filii elcana. fi
lii maath. filii amasai. filii elchana. filii
iohel. filii azarie. filii sophonie. filii taath.
filii isser. filii abiasaph. filii chore. filii saar.
filii caath. filii leui. filii isrl̄. **N**at̄em q̄q̄
ei de t̄bu uida existasse monstrat̄ in eo qd̄
effraeus uocat̄. **E**ffraeus enim ab ephrata
uore caleb. quē constat fuisse de t̄bu uida
dicit̄ est. **E**t si quē mouet qd̄ ab ephraym

n̄ ab ephrata ephraeus uocat̄ uideat̄ i sub
sequentibz qualit̄ dauid filius uiri ephraei
uocat̄ cū liquido pateat eundē isrl̄ n̄ de effra
ym s̄ de t̄bu uida existasse. **E**t p̄bat eundem
elchanaan ephraei ab ephrata. n̄ ab effraim
dicit̄. **H**ic int̄ medios ciues effraim montis.
existens ramathsophim ciuitatē inhabita
bat. **E**st enim ip̄a ciuitas in regioē amnita
ca. iuxta diospolim uir fuit ioseph. qui in
euēglijs de arimathia cōscribit̄. **E**t habuit
duas uores. nom̄ uni anna. et nom̄ sedē.
fenenna. fueritq̄ fenenne filii. anne aut̄ n̄
erant liberi. **C**onuenient̄ q̄ anne sterilitas cō
memorat̄ cuius part̄ celestis futur̄ erat isrl̄
p̄oz patrum. ut magis gaudium p̄ longū
merem de p̄cepta fecunditate parentū. nisi
nūc. **S**icut enim abrahā pat̄ archē legitima
uore quam p̄mitt̄ dux̄ sara uidelic̄ p̄mū ste
rilis fuit. agar egyptia generante filium. et
sic iacob seruente socero suo p̄ rachel uore
ip̄a rachel sterilis fuit. sorore eius lia libero
gignente. ita et elchane melior uore que
pp̄ham genuit sterilis p̄mū fuit. p̄ aut̄
p̄ dñi gr̄am fecunda. **E**t ascendebat uir
ille de ciuitate sua statutis diebz. ut oraret
et sacrificaret dño exercitū in silo. et cetera.
Silo ciuitas ē in t̄bu effraim i q̄ loco arca
testam̄ti mansit et tabnaculū dñi a tem
p̄bz iosue filii nun. postq̄m uicerat gentē
q̄ t̄iam rep̄missiōis possederant usq̄ ad tē
pora samuelis. **N**arratur enī in lib̄ iesuna
uē qd̄ p̄dictus dux̄ forte ibi missa corā dño
t̄iam rep̄missiōis singulis t̄bz distribu
erit. **E**st aut̄ silo in nonagesimo miliario
neaspoleos in regioē arabitena. s̄ i uide

patarche filii selon appellati legunt. Ad hanc
urbem ascendit elebana cum domo sua sta-
tuus diebus secundum legem: ut adoraret et sacrificia-
ret domino exercituum. Quod autem diebus statutis diebus
habetur festiuitatibus pascha uidetur pentecoste
et sollempnitate tabernaculorum. **U**n dominus in
uocato precepit dicens. Tribus uicibus per singulos annos
in festa celebrabitur et tunc. **T**er inquit in anno
apparebit omne masculinum tuum coram domino
in loco quem elegit dominus deus tuus. **U**ngi
silo cum esset eo tempore archa domini illic elebana
cum esset ipse leuita pro oblatas uictimas cum uir-
gibus et filiis atque filiabus pariter uicebat. **O**e-
ditque fenenna uironi suo et cunctis filiis eius et
filiabus partes. anne autem dedit partem unam
quia annam diligebat. **D**ominus autem cluserat
ei uulua. **A**ffligebatque eam emula eius uebeni-
tibus. **U**ngbat in tantum ut exprobraret quod conuolu-
sisset. **N**ota quod sicut
saram stilem achar concupiens despicere ita et
annam stilem. fenenna prole fecunda emulaba-
t. **M**alorum enim est solatium bonos carperet. **P**or-
ro illa flebat et non capiebat cibum et cetera.
irritata quippe ab emula sua. non capiebat cy-
bum lecta corporeumque sed secundum prophetam fuerunt
illi lacrimae eius panes die ac nocte et potum
suum cum fletu tempabat. **S**urrexit autem anna
postquam uocata in silo et bibat et heli sacerdote se-
dente super sellam ante postes templi domini.
Heli iste summus sacerdos erat et post sampson populum
regebat ut in hebreorum libro legitur annis .xx.
secundum septuaginta autem incipiens annis .xx.
Cum esset anna amaro animo orauit dominum
flens largitusque et uocum uocuit dicens. **D**ominus
exercituum si respiciens uideris afflictionem

familie tue et recordatus mei filius. nec oblitus
ancille tue. dederisque serue tue seruum uirilem.
dabo eum domino omnibus diebus uite eius. et re-
Forsan uirorum beati iob quibus dixit qui derideat
ab amico suo sic ego. inuocabit dominum et ex-
audiet eum. quia ipse labore et dolore confide-
rat. de quo scriptum est. et dominus delictus est pauper.
pupillo tu eris adiutor. cui uota sunt iustorum
placabilia. et oculi eius ad preces eorum. **F**actum est
ergo cum illa multiplicaret preces coram domino.
et heli obsuaret os eius. porro anna loqueba-
tur in corde suo. tantumque labia illius mo-
uebant. et uox penitus non audiebatur. **E**stima-
bat ergo eam heli temulentiam. dixitque et. **U**sq;
quod ebriaris. digere paulisper uinum quod inades.
Responditque anna. **N**eququam inquit domine
mihi nam mulier infelix nimis ego sum.
uinumque et omne quod inebriari potest non bibi. sed
effudi animam meam in conspectu domini. ne re-
putes ancillam tuam. quia unam de filiabus he-
li habet. quia ex multitudine doloris mihi locuta
sum usque in presentem. **B**elial incipit absque
iugo. **N**ota quod hi qui ebrietatem sectantur.
filii belial uocentur. **H**oc loco impletur.
illud quod scriptum est. **H**omo uidit in facie dei
autem intuetur in corde. **Q**uia heli tantum os de-
precans anime intuebat. et uocem eius penitus
non audiebat. nec motum labiorum cernebat.
estimabat eam esse. **I**lla autem quia sursum ele-
uabat cor. et confitebatur domino in toto cor-
de suo. prosperit dominum ad orationem eius
et non spernit preces illius. nobisque optimus modus
orandi ad exemplum datus est. ut non in multa
loquio formem preces nostras ad dominum. sed in
compunctioe cordis et effusione lacrimarum

nos gaudere ab eo credam. quia sacrificium
deo est spiritus conturbatus cor contritum et humili
atum deus non spiritus. **Q**uotum digne sit. si oratione
completa nos eodem tenore iusticie pmanere
bimus. **U**nter loci est. **E**t abiit mulier in
uiam suam et pcedit. uultus eius non fuit arripit
i diuisa mutata. **E**t factum est p oculum anu
cocepit anu. **U**nter filium. uocauitq; no
min eius samuel. et qd a dno postulasti eum.
Post oculum g dierum. i p anni redit pe
pp. una pum uocauitq; non. ei samu
hel qd inqrat postulatio di. siue nom ei
ds. quia auctor ei natiuitatis ds erat. qui
ab sterili exoratus e. necessit habere filium.
qui dignus habetur in templo di cunctis di
ebz assiste ad seruitum eius. **M**istice aut elcha
na pat uenabilis samuhelis di. qui erat po
sessio di. **H**elcana quippe in possessione di
transfere animi uirtute uir dicit. et n so
lum uir. uerum etia ds appellat. **N**on enim
i diuisa uagabund. mobilis atq; istabilis fe
rebat s; firmus atq; inconcussus p sistent uir
un erat. **S**olum ille uir un di s; omnes
competer. unus dicunt. una sapientia
omn hab. **M**ates. qui unu. xj m confitentes.
uno spu di replentur. **U**n die apls. **O**mn
q. ede currunt. s; unus accip palma. **U**n
quisq; insipientiu n est unus. s; multi.
Un p scriptura di. **I**nsipiens sicut luna mu
tatur. **L**una cum uidet una ee p substantia.
p mutationem dier semp a semetipa alia
e et diuisa. **S**icut peccatores qui mutant sep
scientia. et cupiunt diuisa. instabiles sunt
i omnibz uys suis. **U**nus aut dr ds. n de
numo. s; quia nuq a semetipso alit efficit.

155.

ideo nuqm mutat ut e illud. **T**u aut ide
ipe es. et anni tui n deficient. **S**unt inquit
uir un de ramatha sophim. de monte effra
ym. **R**amatha siue armata ut i aliquibz
exemplaribz habet altitudo eoz inqrat.
sophim scopula ut specula. effraym fructi
ficatio. **Q**ui i monte effraym et in ramatha
sophim. comm morari dr. i alta scilic con
templatioe uirtut. ut a nullis subiacenti
b et cum lacantibz uicioz cogitationibz nq
eius sublimita deiceret ut uirtas scindit.
Et dco n de uallibz neq; de campis. n de col
libz. de mote effraym ee. **H**oc e de mote
frugifero. i quo nobilitas. inuui uirtuti
fructificare dinoscit. **H**abit uir ille duas
uixes. quaru pma uir di. uirtus nobilior a
na sterilis erat. ut fuit p na uxor abrah
sara nobilior. **S**eda quide h est fenenna **S**eda
fuit. **S**eda sic uxor agur egyptia. s; ignobilior.
Et effect e abraham pmi pat de ignobili.
postea de nobili conuugio. **I**ta helcana q
possessio e di. pmi de seda uxor efficit pat.
quia celuserat domum uuluam anne. ut p
mi uuluam sar. **E**t post partu fenenne appe
ruit uuluam anne. **F**enenna inqrat coisio.
anna gra inqrat. **Q**ui uult effici posse
sio di ducat has duas uixes. et ungar s;
pnum eam q nobilior e hoc e gram. **H**eni
pma p fidem conuigit homini. ut apls
ait. gra enim di saluati estis p fidem. **S**edo
conuigat fenenne. id est conuisioni. quia
post gram credulitatis mox emdatio sequi
debet. **P**rima filios nob genat fenenna. qz
pimos nob fruct psumus p conuisione. **H**
enim conuigamur a malo. n potim effici pa

tres de anna. Penenna filios hē qui n̄ assis-
 tunt semp alt̄ nec tam manes fiunt nam
 de sacrificijs diuinis edunt. **U**nquisq; q̄ qui
 uincitur a peccato. ex conuisione genat opa iusti-
 cie. et postea excitata anna idē anima fidel̄
 p̄ zelum bonū p̄cem fundit dño ut ip̄a fi-
 lios genēt qui assistant dō. hoc ē filios gr̄e.
Qui enī dō uacat. et semp legem dī dicit ac
 nocte in dicit h̄ est filius gr̄e. **I**n euēgio
 huius historie forma ostendit̄. uñ martha
 sataḡ ita frequens ministrū explet opa iusti-
 cie. et p̄ h̄ uelud filios conuisionis genat̄ et
 maria sedens sc̄ p̄ pedes dñi audiens ūbum
 illius opamā partem elegisse. et intelligit̄
 uelō gr̄e sobolem p̄care quis semp dicat in
 aut adherere dī bonū est. **A**нна generat
 filium samuhelē. de q̄ dī. **M**oyses raaron.
 i sacerdotib; et et samuel int̄ eos q̄ inuocant
 nom̄ ei. **Q**ui dī uī ip̄e d̄s. **U**bi enī sp̄s gr̄e. ibi
 dī d̄s. **U**n paulus dī. **E**t cadens in faciem ad-
 orabit dīm dicens. **H**ere d̄s in nob̄ ē. **S**ic q̄ n̄
 p̄cedant opa conuisionis. n̄ possum; dona diui-
 ni sp̄s genare. **M**ansit q̄ mulier et lactauit
 filiū suū. donec amoueret eū de lacte. **E**t ad-
 dixit eum secū p̄ q̄ ablactauit in uiculis t̄b;
 et t̄bus modis farine. et amphora uini. **I**n
 hebreo n̄ t̄bus modis farine. s; modio fari-
 ne dicunt habi. **Q**uem locū ap̄o latino sep-
 tuor. uttio putant eē depuati. dicentes. **S**ic
 enim cū uiculis t̄b; tres modios farine obtu-
 lit. cont̄ legis p̄ceptum sc̄e. **I**n lege namq; i-
 ta p̄cipit. **M**ensis septimi p̄ma dies uenabi-
 lis et sc̄a erit uob; omne op̄ seruile n̄ faciet̄
 dies enim clangor̄ ē et tubarū. offerretis q; ho-
 locaustū i odorem suauissimū dño. uiculiū

de armento unum. artem unū agnos. agni-
 culos immaculatos. vii. et in sacrificijs eorū
 simile oleo consp̄se tres decimas p̄ singulos
 uiculos. duas decimas parietē. unam deci-
 mā p̄ agnū. **H**ec uī decima. derum i pars erat
 ephi. **U**n dat̄ intelligi. qd̄ helena n̄ obtulit
 tres modios farine cum t̄b; uiculis s; nouem
 decimas. quib; sc̄dm hebra. i n̄sura unius
 efficit̄ ephi. **Q**d aut̄ anna nato puero noluit
 illum ducē ad domū dī ante qm̄ ablactaret̄.
 figeret ecclesiam mat̄e quēlibet filioy suoy. n̄
 ante ad sacerdotū p̄uehere. qm̄ illum a lacte
 infantie et paruitate sensus educatū efficit̄
 capacem sp̄italis doct̄ne. **O**mnis enī ait apl̄s
 qui lactis ē particeps. et pers ē sermonū i-
 tacie. **O**fferit eum in uiculis t̄b; et t̄bus modi-
 is farine. siue modio farine et amphora ui-
 ni. hoc ē in sacrificio p̄e confessionis. in exercitio
 bone opationis. et gr̄a sacre eruditionis. et fi-
 de sc̄e trinitatis plenit̄ instructū. qui p̄sit
 dicere cum p̄pha. reddemus dño uiculo la-
 bioy n̄roy. et iugit̄ in dño deo p̄manens.
 offerat digne sacramtū corp̄is et sanguinū
 dñi. **E**t orauit anna i ait. **E**xtulauit cor me-
 ū i dño. et exaltatū ē cornu meū i dño mō.
 et c̄c. **N**on inuenit̄ orare in hac cantatiōe
 n̄ p̄ duo ūba tantū ut dīc. letata sū i salu-
 tari tuo. alud ē. quia n̄ ē d̄s p̄ te. **A**pl̄s
 aut̄ dīc. **O**rate sine int̄missiōe. **I**lli enī qui
 i diuino ūsant̄ officio. omnia gesta et dic-
 taq; p̄ oratiōe reputat̄ quia iust; qui sine
 int̄missiōe q̄ iusta sc̄e ait. p̄ h̄ sine int̄mi-
 sioe iustus orabit. **E**t i psalmis dīc. **E**leua-
 tio manū mearū sacrificiū uesp̄tinū. **E**le-
 uat manū ille. qui eleuat actus suos. **T**alit̄

.ā.

.āb.

moysē eleuante manū uincēbat. isrl' dicitur
tente u' uincēbat amalech' quia donec famy
lus dī eleuabat act' suos ad dñm uincē pleb'
dī. cū autē dimisit' actus suo. uincē amalech'
Exultauit iqt an: la cor meū. **S**umus dī.
et necessarie addidit i dño. ut paul' dixit.
Gaudete in dño semp. quia pot' quis gaude
re i carnalib'. cum me homines laudant n'
i dño gaudeo. s; gaudeo in uanitate. **H**ic cō
pungar' p'c' ūbum dī cum dīc'. Exultauit
cor meū in donūo. **D**icat g' ecclia xpi. ciuita'
regis magni. grā plena. ple' secunda. dicat
qđ tanto ante temp' de se p'phetatū p' os
huius p'phetisse agnoscat. **E**xultauit cor me
ū i dño. et exaltatū ē cor meū in dō meo.
Vere exultauit cor quia in dño. et uere exal
tatū cornu. quia n' ex se s; in dño dō suo ex
altatum est. **E**t in alio loco dīc'. Exaltabunt
cornua iusti. quia de crucis xpi apicib'. ius
tis conferunt h' cornua. i hys uentilabim'
atq; destruent' aduersarias potestates. anime
rūx insidiantes. **D**ilatatum ē os meū sup
inimicos mōs. quia et i angustijs p'ssuarū
sermo dī n' ē alligat'. nec i p'conib' alligat'.
Quia letata sum in salutarī tuo. **S**alutaris
iste dñs ē ihs xps. quē simeon sic in eūglio
legit'. senev amplectens paruū. et agnosce'
magnū dīc'. **N**unc dimittis seruū tuū dñe.
salm ūbum tuū i pace. quia uiderit oculi
mī salutē. **S**i letatus fuero i salutare dñi.
tē oculi mī uidebūt salutare tuū. **M**edi
tationē utiq; ūbi dī. ad elationē cordis ue
nim'. **U**n' apls dīc'. **O**s nr̄m ad uos patet o co
rinthi. cor nr̄m dilatatū est. **E**t latitudine
enim cordis. on sapientia ministrat'. **N**on

ē scs utē domini. **D**istinctioē uitē. **N**on dīc'
n' est domini. s; nullus ē sic dñs. scs et scifi
cans. iustus et iustificans. **N**eq; enī ē alius
erē te' et n' ē fortis sic dñs nr̄. **N**on ē inquit
scs p'c' te dñe. quia nemo fit n' abste. ce si fē
qui dicunt' dū multi et dñi multi. nullu'
tam eoz naturalit' ē id qđ ē dñs. quia ipē so
lus ē qui dīc' ad moysen seruū suū. ego sū
qui sum. **N**ā umbra ad comparationē cor
pis n' est. et fumus ad comparationē ignis n' ē.
Nolite multiplicare loqui sublimia glāntē.
Et salomō dīc'. **A**ltiora te ne quesieris. **E**t a
libi. **D**omū i celo et tu sup' tiam. idō sint
pauci sermones tui. **R**ecedant uerba de ore
uū. hoc ē inaniloquium de ore uū n' ex
eat. **O**mnis sermo malus dīc' apls. ex ore uū
n' pcedat. **Q**uia dñs scientiar' domini ē. et ipi
pparant' cogitationē. **I**pē enim uos scit' et
ubi nemo scit'. **S**p's enī omnia scrutat' ecclia
p'funda dī. **U**n' qui putat se aliquid ēē cū
nichil sit. se ipsum seduc'. **H**ec dicunt' ad
uisarij' ciuitatis dī. ad babiloniā p'tinē
tib; de sua uirtute p'sumtib'. i se n' i dño
gloriantib'. ex quib; fē etiam carnales isrl'i
te. **C**irne ierlm ciues trigenē. qui ut dicit'
apls ignorantel dī iusticiā. id est qm dat'
homini dñs. qui solus ē iust' atq; iustificās.
et suā uolentes constituere. id est uel d' a se
s' paratā. n' ab illo imp'ctā iusticie dī n' fē
subiecti. utiq; quia supbi de suo putātes
n' de dī p'se placere. s; qui ē dñs scientiar' ipē
uidet cogitationē homini. qm uane sūt.
Un' uane fē. n' quia ipē homini fē. et ab
illo n' fē. a q' ipi homines sūt. **A** reus for
tū supat' ē. et infirmi accincti sūt robore.

nfirmat' e' arcus idest intentio eoz q' pote
 tes s' uident' ee. ut sine di' dono atq; aduitori
 o humana sufficientia diuina possit i'ple
 mandata: r' infirmi accincti s' robore qui
 tantu' i' di' pietate confidunt' et ab illo sola
 tia q'ruunt dicentes cu' p'pha. Misere m'
 dne qm' infirm' sui. Infirm' erat p'pls gena
 lis: qn' alien' a testamto di' fuit. H'c q' p'ciat'
 e' robore cum induit' e' scuto fidi' et galea
 salutis et gladio sps: ut hostis antiqui uela
 ignea p'cuisset. **S**aturati p'us p' pane se loca
 uerit' et famelici saturati s'nt. **Q**ui sunt itel
 ligendi saturati panib' n' idem ipi q' po
 tentes idest isrlite' quib' credita s'nt eloquia
 diu: s' meo p'plo ancille filij minorati s'nt
 cum se subtraxerit' ne cident' in saluatore:
 et in ipis panib' idest diuini eloquijs q' il
 li soli t' et omib' accepunt gentib'. t'erna t'm
 sapuunt' gentes aut' quib' lex illa n' erat da
 ta. postea qm' p' nouu' testamti ad eloquia
 illa ueniunt' multu' esuriendo t'iam transi
 erunt: quia in eis n' t'erna: s' celestia sapuerit'
 Et hoc uelud q'rit' cur facti s'nt donec stili'
 peperit plurimos. et q' multos habebat filio'
 infirmata est. In hebreo et in septuaginta
 translatioe n' plurimi: s' septem legunt'.
Judi hunc locu' ita intelligunt' qd' nato sa
 muele mortuus sit filius p'mogenit' fenē
 ne: et singulis anne filijs nascantib'. singli
 fenenne mortui s'nt filij. **S**: q'rendu' e' qm'
 hoc stare p'sit' cum fenenna septē anna
 aut' n' plus q' quicq; filios habuit. **Q**m' q's
 tionem hebrei soluentes. duos filios sa
 muelis cu' filijs anne adnumerat' quia
 sterilis igitur peperit. vii. r' multa i' filijs

infirmata e' **H**ic totum qd' p'phetabat' elur'
 agnoscentib' numeru' septenariu'. q' est
 uniu'se ecclie significata p'fectio. **P**ropt' qd'
 et iohannes ap'ls. ad vii. scribit' ecclias. eo m'
 se ostendens ad unius plenitudinē scribere.
 et in p'ib'ys salomonis hoc antea p'figurā
 sapientia. edificauit s' domū. et suffulciuit
 columnas. vii. **S**tilis enim erat i' omib' ge
 tib' di' ciuitas: ante qm' iste fec' que cernim'
 onterit'. **C**ernim' etiā q' multa in filijs fuerat.
 nunc infirmata ierlm' t'erna: qm' quicūq;
 filij libere i' ea erāt uirt' eius erāt. nunc
 u' quo' ibi litta e' et sps n' e' amissa uirtu
 te infirmata e'. **D**ominu' mortificat et ui
 uificat. **M**ortificat illam q' multa erat in
 filijs. et uiuificat hanc sterilem q' peperit
 septem: quāuis comodius p'sit' intelligi e
 osdem uiuificare q's mortificauit. id em'
 ut repetuit addendo. deducit ad inferos
 et reducit. **Q**uib' em' dicit' ap'ls. Si enim mor
 tificati estis cu' xpo: que sursum s'nt q'rite.
 u' xps est in dexta di' sedens. **S**alubter mor
 tificant' utiq; a donno. quib' adiungit'. que
 sursum s'nt sapite n' q' sup' t'ra. ut ipi sint
 illi qui esurientes transierit' t'iam. **M**ortui
 enim estis inquit. **H**ec qm' salub' mortifi
 cat d's. **D**einde sequit'. **E**t uita u'ra absco
 dita e' cum xpo in dō. **H**ec qm' eosdem
 ipos uiuificat d's. **S**: numq' eosdē deduxit
 ad inferos et reduxit. **H**oc utriq; sine cō
 truersia fidelium in illo pot' uidem'. im
 pletū capite scilic' n'ro. cum q' uita n'ram
 in dō ap'ls dixit' abscondita. **N**am q' p'po fili
 o n' peperit: s' p' nob' omib' tradit' eum. is
 to m' utiq; mortificauit: r' quia resusci

tauit a mortuis eundē iuuificauit et quia
i propheta uoxet agnoscit si derelinques am
mam meā i inferno eundē deduxit ad infe
ros et rediit hac eius paupertate ditati s'm.
Dominū enī paupes facit et ditat. Nam quid h
sit ut sciam? qd sequit' audiam. **H**umiliat
et exaltat. Itaq; supbos humiliat et exaltat
humiles. Qd enī alibi legit' d's supbis resis
tit humiliat' aut dat grām hoc totus h't ser
mo cuius nom' incipit grā ei. Jam u' quod
aduiguitur suscitatur a t'ra pauperem de nullo
meli' qm de illo intelligo qui p' nos paup
factus ē cum diuescer' ut eius paupertate sicut
paulo ante dictū ē ditaremur. Ip'm enim de
t'ra suscitauit tamen ut caro eius n' uideret
corruptionē. Nec illud ab illo abalienabo qd
dictū ē de stercore erig' pauperem. **I**nops
quippe ē idē qui paup. Stercus u' u' ere
tus est rectissime intelligunt' p'secutores iu
dei. In quoz num' se dicit apl's eccliam p'se
cutū q' m' inquit fuerit lucra h' ce p'p' xpm
dampna ē dicit' nec solum d'c'mta uerū
etia sterora existimauit ē ut luc' facerem.
De t'ra q' suscitatur ē ille sup' om's diuites et e
rect' ē de illo sterore supra om's opulentos
ille inops ut sedeat cum principib; ppli
quib; ait sedebitis sup' duodeci sedes. et
sedem gl'e h'editatem dans eis. **D**ominū enī
s't cardines t're et posuit sup' eos orbem q'a
ip'e dominat' a mari usq; ad mare et a flu
mie usq; ad t'minos orb' t're. **D**ominū iquit
s't cardines t're hoc ē quatuor plage m'udi
in quib; dilatabit orbem ecclie sue q' a solis
ortu usq; ad occasum laudat nom' ei'. **P**edes
scōz suoz seruabit' h' est electoz suoz opa

in uiam iusticie dirig' et impij in teneb's
conticescent quia u' u' teneb's erc'io
res. u' erit fletus et stridor dentiu' u' contice
cent id est ab arrogancia supbie sue cessa
bunt. **Q**uia n' in fortitudine sua roborabit' iur'
h' est i' fortitudine p'p'a s' in uirtute diuina po
tens ē iur' id est p'p'ls cred'ntū. **D**ominū for
nidabunt adūsarij eius. **Q**uia d'ns infir
mū faciet adūsariū et' potest ex ambiguo
g'ro intelligi et adūsariū suum. **C**um enī d'ns
possidē nos cepit' p'fecto adūsari' qui n' fu
erat ipsius sit et uincet' a nob' n' uir' b' n'ris.
quia n' in uirtute p'p'a potens ē iur'. **D**ominū
q' infirmū faciet adūsariū suū. **D**ns sc's ut
uincat' a sc'is. q's d'ns sc's scōz efficit scōs. ac
p' h' n' glorie potens in sua potentia et n'
glorie prudens in sua prudentia. nec diue'
in diuitijs suis. s' in h' gl'etur qui gl'at' intel
ligē et scire dominū et facē iudiciū et iustici
am in medio t're. **N**on parua ex parte intel
ligit et scit dominū qui intelligit etia h' s'a
d'no dari ut intelligat et sciat d'nm. **S** q'a
retributio iusta iudicij summa ē ad'no
sup' filios ad'e. inde sequit'. **D**ominū ascen
dit inquit celos et conuert' ip'e iudicabit ex
tremū t're quia iust' ē. **P**roterius ordinē tenuit
ut confessionis fidelū h' p'ph'etia. **A**scendō
enim in celū dominū xps et inde uenurus
ē ad iudicandū uiuos et mortuos. **J**am qui
ascendit sic dicit apl's n' et qui descendō in in
feriores partes t're. **Q**ui descendō ip'e est qui
ascendit sup' om's celos ut adimpleret om'ia.
P nubes q' uob' conuert' q's scō spū cū ascen
dit; impleuit. **D**e quib; carnali ierlm h' ē
igrate uince comminat' ē apud isaiam

ppham: ne pluat sup ea imbrē. Sic autē dictū
 est domū iudicabit sine tē: ac si dicēs dñs
 iudicabit exarma hominis: qm̄ n̄ iudicabū
 ē q̄ in melius ut i' decius medio tēpe cōmu
 tā: s; in quib' ex armis inuenit' fūit qui iudi
 cabatur: et dabit impui regi suo: h̄ est pplō
 xpiano dans eis uirtutē qua carnē sic reges
 regant et in illo qui p̄t eos fūit sanguinem
 suum mundi uincant. Sequit' et sublima
 bit cornū xpi sui. Quom̄ xps exaltabit cor
 nū xpi sui. Omnes quippe unctos ei' cōmate
 recte xpos possumus dicē: qd̄ tam̄ cum suo
 capite totū corp' unius ē xps. Hec anna p̄pha
 nit samuel mat' sc̄i iuri multa q; laudati.
 in quo quidē tunc figurata est mutatio ue
 teris sacerdotij: et tunc impleta qm̄ infirmata ē
 q̄ multa erat in filijs: ut nom̄ habet in xpo.
 sacerdotium st̄ilis: q̄ pepit. vii. **I**nterā samu
 el erat ministrās in templo dñi accinct' ep
 hor: hoc ē sup humiali lineo: qd̄ distat ab
 illo ephod q̄ induebat' pontifex: quia isto
 tantūm lineū fuit et concessū minorib' q̄
 dib' aduendū. Illud enī q̄ uestiebat' ponti
 ficem: ex iiii. colorib'. id ē: iacincto. bysso. coc
 co. purpura: et ex auro habebat' congerū. Et
 tunica parua fanebat ei mat' sua: qm̄ asse
 rebat' statutis dieb' cum iuro suo: ut immo
 lare hostiā sollempnē dñō. **T**unica hec
 parua qm̄ anna mat' hoc ē grā formauit et
 p̄uo tradidit: figeat doctrinā facilem: q̄ im
 buendi sunt rudes animi: et dñi: q̄ualibz
 paulus dic' Lac uob' potum dedi n̄ escam: n̄
 dumentum potatis: p̄fectoz enim cib' ē solid'.
 Nec n̄ et sup humiale lineum figeat castita
 tem et continentia cū bonis opib': quia q̄s

quis diuino ministerio fungi appet: necē est
 ut p̄mū caste continentiq; uiuat: ac sic in
 bonis opib' semetipm̄ exerceat. **P**orro filij
 heli diuina sac̄ temeritate: peccabant coram
 dñō. **U**n̄ septimē filij heli: filij belial: nes
 cientes dñm: neq; officij sacerdotij ad pplm̄:
 et paulo p̄st̄at q̄ inquit peccatum puerorū:
 grande nimis coram dñō: quia dethebat' ho
 mines sacrificium dñi. **I**osephus historic' u
 idorū de hys duob' filijs ita refert: heli sa
 cerdoti erant filij duo: ofiu et fines: c̄a hōie
 iniuriosi: et c̄a diuinitatē impu: nulliq;
 iniquitati parebant: et alia quidē munera
 ab oblaturis p̄t honore s̄ met sequestrabat'.
 alia ū rapin' et m̄ tollebant: mulierib' re
 ligionis causa conuenientib' contumelia
 inferebant: alijs quidē uiolentias facien
 tes: alijs ū p̄t adites domis: nich'q; eoz
 uita a tyrannide pessima differrebat. **U**n̄
 et heli sacerdos p̄ eoz iniquitate dampnat'
 ē: qd̄ eos peccantes m̄t' seuerā animadu
 sioē plecebat. Et quidē coertuit: et quidē
 corripit: s; lenitate et mansuetudine patris:
 n̄ seueritate et auctoritate pontificis. **Q**ua
 sententia discant sacerdotes: qm̄ ipi p̄t pec
 cata filioz: id est p̄t scelā ppli puniantur.
Qui etā quāuis sc̄i sint: culpe tam̄ subdi
 toy eisdem si n̄ coereat' reputant'. heli in
 t̄ptat' et t̄neus. **E**t t̄neus quippe a dō ē qui n̄
 tenet disciplinam: et filios n̄ corrig': ut be
 ne et iuste uiuant. **Q**ui autē n̄ corrig' filios
 suos: ut emident q̄ prauē gesserit impius ē:
 quia indulget utiq; et consensū p̄bet in
 iquis in malum suū. **O**ffiu quidē in t̄pta
 tur: insania cōuisionis: et n̄ ito ita n̄cupat'

.ai.

quia differet coniti i melius. i longe effi
cit a uera conuisione ad dm. q emdat homi
nem a uitijs et peccato. **Finces** oris obtura
ti. siue ori partens incipit. **Vos** finces
sacerdotes legimus in scriptura. illum iusti
filium eleazar. et iniusti filium heli. **Sunt**
autem i sacerdotibus hodie. qui utriusque apu te
nent. **Sacerdotes** g qui custodiunt os suu
et temperant os suum a malo. et puo eloq
o sedm aplm. qd omnis sermo malus ex
ore eorum n pcedat. **Finces** filio eleazar com
parant. **Illi** autem qui obturati os hnt sine
impia ut uicio siue conscientia peccatoru.
ut proximis suis ubi salutis rite n un
pendant ipi finces filio comparant. **Quod**
autem sequit in uerbis heli. si peccauit uir in
uiru placare ei potest. si in dno peccauit uir
quis orabit pro eo. non e m in uiru q in
dm peccat. quia in uiru peccare peccatu q
leuius e. cont primu factu leuiusq e eius
remissio. in dm u peccare id est abei cultu
recede impietatis peccatu est. difficiliusq re
missio. **Et** qm cum in uiru quis peccat pla
cato s uro fac s dnm placabile. in dm aut
cu quis peccat quis orabit pro eo. ac si dicat.
P que s dnm in que peccat ppitium facere
potit. tam n ita intelligendu est. qd nulla
uenia spanda sit his qui in diuino officio
aliquid deliquit. etiam si digne peniten
tiam gerat. s qd difficilius sit uenia et ma
ior agenda penitentia. his qui i rebus do
sacris offendunt. qua si quis primu suu
in uibo ut i facto aliquid lesit. quia qnto
melior gla. tanto quior sit offensa. **Uenit**
autem uir di ad heli. et ait ad eu. **Hec** dicit

domini. **Numquid** n ap te reuelat sum domi
i patris tui cum es in egypto in domo pha
raonis. et elagi eu ex omnibus tribubus isrl in
in sacerdotem. ut ascenderet ad altare meum.
et adoleret in incensu. et portaret ephod coram
me. et dedi domui patris tui omnia de sacra
tis filiorum isrl. **Quare** calce abicitis uicti
mam mea. et munera mea q precepi ut offerre
tur in templo. et magis honorasti filios tu
os quam me. ut comederas pmutias omnis
sacra tu isrl ppli m. **Propterea** ut domini ds
isrl loquens locutus sum. ut domus tua et
domus patris tui ministraret in conspectu mo
usq in sempiternu. **nunc** autem dicit dominus. **Ab**
sit hoc a me. s quicunq gloriatur me glori
ficabo eu. qui autem contempnit me erit
ignobiles. **Ecce** dies uenient. et pcedent b
chium tuu. et brachium domus patris tui.
ut n sit sener in domo tua. et uidebi emu
lum tuu in templo in uniuersis pspicis
isrl. et n erit sener i domo tua omnibus di
eb. **Uerumtamen** n auferam penitentiu uiru ex te.
ab altari mo. s ut deficient oculi tui. et
tabescat anima tua. et pars magna domus
tue monetur. cum ad uirile etate uenit.
hoc autem erit signu qd uenturu est. **duobus**
filijs tuis ofiu et finces. in die uno morientur.
Et ambo. **Ecce** inquit dies uenient. et pceda
brachium tuu. et brachiu domus patris tui.
Per brachium dignitate et robur sum ex
pmit sacerdotu. ut n sit inquit sener i do
mo tua. p senem sacerdotem magnu ostē
dit. **Et** uidebis emulum tuu in templo. i
uniuersis pspis isrl. **Emulus** domus heli sa
doch sacerdos existit. qui crecto ab iathar

a salomoe sacerdotu suscep. sic in malachi
 legitur. **P**ropterea salomoe abiathar necesse sacer
 dos domini ut impleat verbum domini quod
 dictum est super heli domum. Verumtamen non au
 feram penam iurum ex te ab altari meo ut de
 ficiant ocli tui et tabesceat anima tua. id est
 domini se non penitus ablatum ex domo do
 murum ab altari suo dicitur ut semper de domo
 heli est in domo iurum quibus dignitate privatum
 videtur oculi eius deficient et anima tabesce
 re. **M**istice autem prophetia de mutatioe sacerdotum .**46.**
 non est in samuele completa sed in domino ihesu christo
 exstat ad umbra. Nam per samuelem prophetam
 sacerdotem fuerit de genere aaron sic sadoch et
 abiathar regnante dauid. et alii deinceps an
 te quam tempus ueniret quod istud sacerdotium mu
 tandum per christum effici oportebat. Nam cum dicit
 loquens locutus sum ut domus tua et domus
 patris tui ministraret in conspectu meo usque in
 sempiternum. nunc autem dicit domum absit haec a me.
 si quisque glorificauit me glorificabo eum qui autem
 contempnit me erit ignobilis. Ecce dies ueni
 unt dicit domini. Ecce isti sunt dies qui pronu
 tiant se iam enim nullus sacerdos est secundum ordi
 nem aaron. Quod enim nominat domum patris
 non eum de primo patre dicit sed de illo aaron
 qui primus sacerdos est instituit de cuius progenie
 et sequerent ceteri superius demonstrat ut autem reue
 latus sum ad domum patris tui cum eent in terra
 egypti serui in domo pharaonis et elegi do
 mum patris tui ex omnibus septem uirum in sacerdo
 tio fungi. Quis patrum fuit in illa egypti ser
 uitate unum cum liberati eent electus est ad sac
 erdotium non aaron. De huius generis stirpe isto loco
 dicitur futurum fuisse ut non eent ultimus sacerdos.

quod iam uidemus impleti. Nullus sacerdos est
 secundum ordinem aaron. Et quicunque ex eius genere
 est homo cum uidet sacrificium christianorum toto
 corde polletet sed autem honorem illum magnum
 esse subtractum. deficiunt oculi eius et defluit
 anima eius per nimietate meroris. Prope autem
 ad huius domum heli cuius dicebatur quod sequitur
 pertinet et omnis qui superauit domum tue
 decidet in gladio iurum et haec est signum quod ue
 niet super duos filios tuos osu et fines. die
 uno morientur ambo. hoc ergo signum factum
 est mutandi sacerdotum de domo huius quod signo
 figuratum est mutandum sacerdotum domus aaron.
 Quis quippe filiorum figurauit mortem non homi
 num sed ipsius sacerdotum de filiis aaron. Quod
 autem sequitur ad illum iam pertinet sacerdotem cui
 figurata gessit hunc succedendo samuel. perinde
 quod sequuntur de christo ihesu uero sacerdote dicuntur.
 Et suscitabo in sacerdotem fidelem qui omnia
 quae in corde meo et quae in anima mea faciat et e
 dificabo ei domum fidelem. ipsa eterna et superna
 ierusalem. Et transibit inquit coram christo meo omni
 bus diebus. Transibit dicitur conuersabitur sic super
 dixerat de domo aaron. Dicitur domus tua
 et domus patris tui transibit coram me ier
 num. Quod autem ait christo meo transibit de
 ipsa domo utique intelligendum est non de illo sa
 cerdote qui est christus ipse saluator atque media
 tor. Domus ergo eius coram illo transibit. Potest et
 transibit intelligi de morte ad uitam omnibus
 diebus quibus pagit usque in finem seculi huius
 ista mortalitas. Quod autem dicitur qui omnia quae in cor
 de meo et quae in anima mea faciat non arbitrium
 habet animam domini cum sit conditor anime.
 si ita hoc de deo tropice non proprie dicitur sic man

et pes et alia corporis membra. De samuele quod de
recte potest accipi quod in omnibus eius uoluntati
sic homo deo paruit. de anno autem saluatore
quod sicut filius unigenitus patrum sic in mun-
dus conuersus archano iuxta quod de se ipse
manifeste testatur dicens: et a me ipso factio ni-
chil. sic docuit me pater sic loquor et qui
me misit mecum et non reliquit me solus
quia ego quod placita sunt ei factio semper. Cui
domini fidelem edificat pater quod domus sumus
nos si fiduciam et gloriam speramus usque in fine fir-
mam remaneamus. Alioquin quoniam de samuele
potest accipi quod edificata sit domus ei fide-
lis. qui coram christo domino id est per samuele
cunctis diebus incederet cum legamus in sequen-
tibus quod filii illius ausi auisus eius per aua-
ritiam declinauerunt et putant iudicium non fore
te domini et hoc loco plebem israhelica intelligamus
quia cunctis sacerdotum eius domus seruauit.
De quo scriptum est et requieuit omnis domus israhel
per dominum. Et paulo post abstulerunt filii israhel
baalim et astaroth et seruierunt domino soli.
Quod uero subdit futurum est autem ut quicumque reman-
serit in domo tua ueniat ut oratur pro eo
et offerat nummulum argenteum et tortam panis.
non prope de domo dei huius belli. si illius aaron
de quo genere etiam huc usque non desunt qui ueni-
unt et conuertunt. De quibus alius propheta dicit
reliquie salue sunt. Non et apostolus. Sic ergo inquit
et in hoc tempore reliquie secundum electionem gratie
salue facte sunt. De talibus enim reliquijs be-
ne intelligitur quod dictum est qui remanserit in
domo tua ueniet ut oratur pro eo. Profecto
qui credit in christo sic temporibus apostolorum et ipse
gente plurimi ueniunt et credidunt. neque

.41.

nunc desunt qui licet rarissimi cadant ut im-
pleatur in his quod hic homo dei locutus est.
Quod uero continuo secutus adiungit offerret num-
mulum argenteum et tortam panis. quid per nummulum
argenteum non oris confessio designatur quod sit
credendum ad salutem. Argentum enim per eloquio
poni solet psalmista testante uero canitur. elo-
quia domini eloquia casta. argentum igne ex-
aminatum. Offerat et panem sacrificij salutari
abiectis carnibus legalium uictimarum dicat
que dimittite me obsecro ad unam partem sacerdo-
lem. id est ad ipsam plebem christi sacerdote per
claram. cui peccata autem. Vos autem genus electum
regale sacerdotum. Quia autem addit ut comedam
buccellam panis. etiam ipsam sacrificij genus e-
legantem et possit de quo dicit sacerdos ipse. Panis
quem ego dabo. caro mea est pro mundi uita. Quia
enim dixit superius dedisse se cibos domui
aaron de uictimis testamenti que fuerant sacri-
ficia iudeorum. ideo hoc dicit postulanda ad come-
dendum buccellam panis. quod est in nouo tes-
tamento sacrificium christianorum et pabulum fidelium
animarum. Sequitur. Puer autem samuel munus-
trabat domino coram heli. et sermo domini erat
preciosus. Hoc est quod in sequentibus manifestatur.
cum dicit. In diebus illis natus uisio manife-
sta per peccata et populi reorum que profuerit populo dei
tam non manifeste per uisiones aut per angelicas
responsiones plebi israhel apparuit sicut patrum
eorum fecerunt et ideo dicit scriptorum historie sermo
nem domini in illo tempore esse preciosum. Factum
est ergo in die quadam heli iacebat in loco suo
et oculi eius caligauerunt. nec poterant uidere
lucenam dei ante quam extingueretur. Per ni-
mia enim senectute heli oculi caligauerunt.

nec poterant uidē lucēnam dñi cū arderet
 in tabnaclo: ante q̄ lux diurna fieret q̄ndo
 eadem extinguenta erat lucēna. Sic enim
 a domino p̄ moysen iussu est ut eadem
 lucēna luceret usq; mane: sicut ē illud i
 lib̄ exodi. **P**recipe aut̄ domini filijs isrl̄ ut af
 ferāt ē oleum de arborib; oliuari purissimū
 piloq; contusū ut ardeat lucēna semp̄ ita
 binaclo domini: et collocabunt ea aarō et
 filij eius usq; mane luceat corā dño. **S**ue
 h̄ figrat qd̄ in cecitate sua ip̄e heli p̄ mane
 ret donec fundit̄ cum ple sua extinguer
 ē hoc est uita careret corporali. **I**ustice aut̄
 cecitas heli significat cecitate cordis iudoꝝ
 qui p̄sentem saluatōē agnoscere n̄ pote
 rant: nec miraculoꝝ fulgorem que ab eo
 fiebant intelligē: nec doctrinā eius corde i
 tento cape: donec ipsū sacerdotū simul cū
 templo et pp̄lo funditus eūctē. **I**n tēa samu
 el dormiebat in templo domini ū erat ar
 cha dñi: et a dño ter uocat̄ nouissime q̄
 lit̄ heli p̄t̄ filioꝝ peccā simul cū ip̄is m̄i
 turus erat uoce domini instruct̄ ē. **P**otest
 hac tēa uocatiōē p̄figurari quod ip̄e pu
 er suaū erat p̄pha dur̄ et sacerdos. **Q**d aut̄
 sc̄ptum ē porro samuel nec dum sciebat
 dñm̄: nescire dñm̄ dī: quia p̄phet̄e multo
 nec dum ei reuelat̄ fuit sermo dñi. **E**t
 qd̄ sequit̄ dicit̄ ad samuel dñs. ecce ego fac
 o ūbum in isrl̄: qd̄ quicūq; audierit̄ tinni
 ent̄ ambe aures eius: hoc in loco commina
 tio dī ē sup̄ heli et sup̄ domū eius: eo qd̄ i
 peccō filioꝝ heli archa dī capetur: et isrl̄
 rueret: et eius filij m̄trent̄ et domus heli
 sacerdotio domus dñi puaret̄: et ob id factū

audientū aures tinnirent̄ stupore ue
 hemēti. **C**reuit aut̄ samuel: et dominus
 erat cū eo: et n̄ cecidit ex om̄ib; ūbis in
 tiam. **Q**d dictū ē de samuele p̄ q̄ ūba
 duum oraculi q̄ noctu accepat mane he
 li retulit: et n̄ eḡdit ex om̄ib; ūbis et in
 terra: significat quia nichil ex hys que
 locutus ē irritū fuit s; om̄ia s̄t reb; com
 pleta q̄ dix̄. **C**adunt namq; in tiam ūba
 sup̄uacua q̄ p̄ nichilo habenda: et uni
 uisoy sunt calcanda despectu: sic beatus
 iob dix̄. **E**t lux uult̄ m̄i n̄ cadebat in tiam:
 quia nimirū in tanta grauitate uul
 tum tene consueuerat ut numq̄ cōtēp
 tabili leticia resolueret̄: s; quotienscūq; hi
 laritatem se p̄sentib; exhiberet̄: certa sep̄
 hoc causa utilitatis eoy faceret. **E**t cognouit
 uniuersū isrl̄ adan usq; bersabee: qd̄ fidel̄
 samuel p̄pha cēt̄ domini. **P**er tinnos
 t̄y iudee descriptos: uniuersitatē pleb; partē
 cōphendit. **D**an uiculus ē in quarto a
 panēade miliario euntib; t̄rū: qui usq;
 hodie uocat̄ sic tinnū iudee p̄uinitie cōt̄
 septemtonē: de q̄ et iordanis flum̄ erūpēs.
 a loco sortitus ē nom̄. **J**or quippe p̄ iō p̄
 o n̄: id est fluumū siue riuū hebrei uocat̄.
Dan m̄p̄tat̄ iudiciū siue iudicās. **B**er
 abee in t̄bu iuda siue simeonis. ē usq;
 hodie uic̄ grandis in uicesimo a cheb̄n
 miliario uer̄gens ad austrū: in q̄ et roma
 noꝝ militā p̄sidium positū est: a q̄ loco
 tinnū iudee t̄re incipientes tendebatur:
 usq; addan: q̄ iuxta panēadē cōt̄. **I**n t̄pta
 ē ū bersabee puteus sacietatis: ut pute
 septim̄: siue iuram̄ta: eo qd̄ ibi abraham

isaac factus cum amalech sociauerit iura
res. **N**ec mouere debet quepiam si in idum
ciuitates iudee easdem in tribu simeonis si
ue beniamin reppiat. Tribus enim iuda ui
ris bellicosissimis pollens et crebris adusa
rios superans in omnibus tribubus tenuit prin
cipatui et ideo etiam aliarum tribuum sorte
in idum eius finibus nuncupant. Alioquin
in medio tribus iudee habitasse simeonem
scripturae manifestissime doceat. **I**gitur pro quia
hec in figura mutationis ueteris testa
menti a propheta illo pronuntiata sunt ad heli
offendentem dominum israhel instruxerunt aciem
philisti hest palestini contra eos in affectu
qui locus est iuxta uicium endoy iezabelita
ciuitatis ubi dimicauit saul in sorte asser
it quod habitatores palestini permanserunt. **I**nterpretatur
autem aphet suorum nouus siue apprehendit
quod bene conuenit rebus gestis. Qui enim iram
domini meruerunt ab hostibus apprehensi sunt. **T**olle
autem israhel arcam ad tuitionem suam cap
ta est ab hostibus archa ipsaque non solum uic
ti sunt et in fugam uersi imo etiam magna sunt
gesta facta est occisio non nichil tam futurorum
significat res huius gesta prophete. **A**rcha
enim illa ab alienigenis capta indicabat
testamentum dei transitorium ad gentes. Quando
nuntiatum est enim heli sacerdoti captam fuisse
se archam dei cecidit de sella retrorsum mor
tuus est inuito quia quisque retrorsum
conuertitur a fide et ueritate necesse est ut ca
dat et continuo moriatur. **M**ultorum autem tamen
seuente archa domini ad gentes perit
atque interit sacerdotum iudeorum. **D**uoque filii
heli corruerunt quorum unius uxor uidu

ata et mox in partu mortua est propter ean
dem perturbationem. **D**e quo iosephus ita re
fert. **C**um uero heli etiam archam audisset ab
hostibus captam dolore turbatus eo quod ei propter
spem tantum onus accesserat ruens de
se defunctus est. **D**um octo et sexagesimo uixisset
annos quorum sexaginta tenuit principatum ea siquidem
die defuncta est et coniunxit sinees eius
filii dum pro occasione mariti nequaquam uiuere
tollerasset cui pregnanti quidem nuntiatus est
lucius uiri. **P**epit autem filium septem mensium
que ob hoc appellauit acabor quod nomen de
signat inglorium eo quod illo tempore exerci
tium huiusmodi deformitas accessisset. **H**abuit
autem principatum primus heli ex domo itcha
mar qui fuit unus filiorum aaron. **N**am pri
mus de domo eleazari sacerdotes erant ex quo
honore filius a patre percipiebat et elea
zar sinees suo filio tradidit. **P**ostquam abie
zer filius eius hunc honorem accepit quem
bori filio suo dereliquit. **C**ui rursus ori fi
lius succedit suus. **E**t post hunc heli te
nuit sacerdotum de quo nunc sermo nobis est
habuit cuius genus usque ad tempora impij
salomonis hoc habuerat. **T**erminus enim sacerdotum
ex domo eleazari denuo recipunt. **U**nde
euidenti signo prefiguratum est per extirpationem
sacerdotum iudeorum carnalem intuisse sima
gogam illi carnaliter adherentem perstratoque
heli de sella pontificis iudeorum sedem ha
bere uacua et gloriam sacerdotum regnumque co
tinuata. **P**hilistin autem tulit archam dei
et asportauerunt eam a lapide aduitorum in
azotum et reliqua. **L**apis aduitorum dicitur locus
ille in quo posuit samuel lapidem unum tantum

155

.vi.

oyasaph et int̄ sem̄ sicut in sequentib;
demonstrat̄. Azot̄q; et astoth̄ d̄r usq; ho
die nobile municipiū palestine p̄uincie.
et una de quinq; ciuitatib; allofiloy; de
creta quidē t̄bu iude n̄ recenta tam̄ abea.
quia neq; q̄ta uetis potuit accolas expelle.
Int̄p̄tatur aut̄ ignis patrii m̄i ut̄ in c̄. **A.**
duum. Et bene incendiū pat̄r loc̄ ille d̄r
ū idolum dagon consistebat quia aduē
tus arce di in azot̄i incendiū erat dia
boli pat̄r om̄iū iniquoy;. Dagon int̄p̄ta
tur piscis tristitie significans hostem
antiq̄m qui in mare istius mundi po
situs deuorat peccatores: quē lib̄ iob leui
athan y beh emoth n̄m̄cipat̄. **S;** quid ē. **.vii.**
qd̄ dum posuissent archā domini phy
listim in templū dagonis di sui et int̄is
sent templum et inuenisset dagonē pro
stratū atq; confraclū caput eius duāq; ma
nus abscisas. **S**tati ut̄ testam̄ti d̄ni p̄
uenit in gentib; confestim idola q̄ decip
tum possidebāt orbem destructa sunt oīs
q; error simulacrū corrūt p̄sentiam d̄ni
ferre n̄ sustinens. Nam manib; dagon p̄
scisis opus idolat̄e amputatū. et in capi
te eius sup̄bia diaboli abscisa significat̄.
a q̄m̄tū peccati fuit. Qd̄ ū in lim̄e ut̄
certum scilicet p̄finitūq; sui idolat̄a finē
agnoscet. **L**im̄s enī finē m̄nis siḡcat̄ etiā
et illud ad magnā p̄tinet significationē
in ip̄a ruina dagon di sui atq; fractura.
qd̄ dorsum illius solum inueniūt fractis
eius om̄ib; m̄ib;. Dorsum quippe fugā sig
nificat quicūq; enī fugiunt p̄sequenti
bus dorsum dant. **N**ō septū ē de hostib;

11
quonia pones eos dor̄ sui. **U**bi sūt enī ido
la pierunt et si aliqua remanentia ab ali
quibus abscondunt̄ fugiunt. **Q**d aut̄ p̄
cussi sunt in postiorib; qui archa di cap
tuauit̄ h̄ pena signū iudicē quia si qui
susceperunt testam̄ti di et postiora uite di
lexerunt et ip̄is iustissime cruciabunt̄.
qui sic apl̄s estimare debent eadem sic
stercora: qui enī sic assumunt diuinū
testam̄ti ut postiora respicientes ueti se
uanitate n̄ exuant similes sunt hostib;
illis qui archā testam̄ti captiua iuxta
dola sua posuerūt et illa quidē uetera eti
am nolentib; cadunt quia omnis caro
fenum et claritas hominis ut flos fe
ni. **A**ruit fenum flos eius decidit archa
domini manet in c̄m̄. **S**ecretū scilicet
testam̄ti ē regni celoy; ū ē ūbū d̄ni in
c̄m̄. **S**icut q̄ archa d̄ni in regione phi
listinoy; septem m̄sib;. **S**eptem m̄ses q̄
bus archa di int̄ gentes fuit figurat̄
exp̄munt uniuersitatē tempoy; q̄ septena
rio num̄o dierū discurret et testam̄ti
domini usq; ad consummationē sc̄li i
gentib; p̄mansurū. **E**t uocauerūt phi
listim sacerdotes et diuinos dicente. **Q**uid
faciemus de archa di. **I**ndicite nob; q̄m̄
remittam̄ eam in locum suū. **Q**ui dix
erūt. **S**i remittatis archam di isrl̄ nolite
dimittere eā uacua. **S**i qd̄ debetis reddi
te ei p̄ peccato. et tunc curabimur et
scietis quia recedet manū eius a uobis.
Qui dixerunt. **Q**uid est qd̄ p̄ delicto reddē
debemus ei. **R**espondunt eis. **I**uxta nu
merū puinciarū philistim quinq; anos

quos fatietis et quinq; mures aureos.
quia plaga una fuit omib; uob; et sc̄p̄
pis ur̄is. fatietis q̄; similitudines anozū
uob; et similitudines murū qui demo
liti s̄t̄ et dabit̄ dō isrl̄ gl̄am. si forte
releuet manū suā a uob; et a dñs ur̄is
et a t̄ra ur̄a. Et reliq;. **Q**uinq; aut̄ auri
et quinq; mures similes auri q̄s faciunt
philistei p̄ plagā quā p̄p̄si s̄t̄ et accule
r̄t̄ ad archam dñi significat qd̄ quidā car
nales quinq; corp̄is sensib; dedit̄ et illece
b̄s uoluptatū sequi s̄t̄. Et cum correpta fu
er̄ it̄ a dñō scelera sua cognoscentes. ipsas
plagas uiste se p̄p̄ta a dom̄io confitentur.
et licet coacti studui uirt̄ sue meliorandi i
pendiūt. Qd̄ bene significat quinq; ciuita
tes philistinorū. idest azot̄. gaza. ascalon.
geth. accaron. illos uidelicet exp̄mentes qui
exteris hominis actus secunt̄. **G**aza ciui
tas ē eueorū in q̄ habitauerūt capadoes
p̄st̄inis cultorib; in f̄ct̄is. apud ueteres
aut̄ erat t̄m̄n̄ chananeorū iuxta egyptū.
cecidit q̄; in sorte t̄bul̄ iude; s; eam tenere
n̄ potuit quia enachi idest gigantes allo
philozū fortissime resisterūt et ē usq; ho
die insignis ciuitas palestine. **Q**uerit̄ aut̄
qm̄ i quodā p̄ph̄a dicat̄ gaza futura in
tumulū sempit̄ni. **Q**uod soluit̄ ita. **A**nti
qua ciuitas dicit̄ uix fundamentorū p̄bere
uestigia. hec aut̄ q̄ nūc cernit̄ in alio
loco p̄ illa edificata ē. **A**scalon aut̄ urbs
ē nobilis palestine q̄ et ip̄a antiquē una
fuit de quinq; sc̄p̄is allophilozū separa
ta. p̄ sorte quidē t̄bul̄ iude; decreta nec t̄n̄
retenta ab eo. quia habitatores ei; sup̄are

n̄ potuit. **B**ethat̄ quē locum transiit̄
archam testam̄ti dñi azoto. nunc uic̄ gr̄adi
uocat̄ getham iux̄ anop̄at̄lem et iammā.
s; et alia uilla appellat̄ gethim. **A**ccaron in
t̄bul̄ dan. siue ut ego arbitror in t̄bul̄ iude;
ad leuam chananeorū. urbs una de quinq;
olim sc̄p̄is palestine et decreta ē quidē
t̄bul̄ iude;. nec tam̄ tenta ab ea quia ha
bitatores p̄st̄inos nequiuūt et pellere. **S**ed
et usq; hodie grandis uic̄s ciuiū iudeorū
accaron dicit̄ in t̄ azot̄ et iammā ad orientē
respicit̄. **Q**uidā putat̄ accaron turri
stratonis postea cesariā nuncupatā. **A**zot̄
ut sup̄ius diximus in t̄p̄t̄at̄ ignis pat̄s
n̄ ut incendū. **G**aza in t̄p̄t̄at̄ fortitudo.
ascalon ignis in flammā. aut̄ ignis igno
bilis. **G**eth torcular. accaron q̄; in t̄p̄t̄at̄
erudicio tristitie ut sterilitatis. **O**mnis e
nim concupiscentia infamis atq; ignobi
lis p̄ diabolū inflammata atq; p̄ cont̄
rias fortitudines instigata. q̄; p̄ torcular
nequitię exp̄ssa uinum p̄fundit amari
tudinis. in doctrina praua et op̄at̄ōe p̄u
sa. **U**n̄ necē ē ut attendat ad mortē ubi
est tristitia uera et stilitas p̄p̄ta. **I**nt̄
palestini facientes plaustrū nouū in quo
posuerūt archam et iuxta eā capsellā ha
bentē anos et mures aureos q̄s ersoluebāt
p̄ delicto collocauerūt adiungentes duas
uaccas f̄ctas quib; n̄ erat impositum ui
gum et utulas ear̄ concluderūt domū ut
p̄barent unde eis plaga uenisset. **V**acc̄
aut̄ ille allophilozū archam gestantes fi
guram sc̄oz renuntiantū sc̄lo designauerūt
r̄t̄. qui nullū delicti iugū traxerūt. **N**am

ille pignorum affectibus a ratio tantum minime
 dignelle sunt ita se mundo renuntiantes
 parenti obtentu non debent a bono impediri
 proposito sicut et moyses ait Qui dicit pat
 suo et mat nescio uos. et fratribus suis igno
 ro uos et nescierit filios suos: hi custodi
 erunt testamenta dei et precepta seruauerunt
 iudicia tua iacob. et legem tuam isrl. Ille eni
 scire deum familiaris appetit qui per amore
 pietatis nescire desiderat. quodcumque carna
 litate sciuit. **I**bant autem indirectu uoce per
 uiam que ducit bechsamis. et reliqua. **B**echsa .h.
 mis ciuitas est sacerdotalis in tribu beniamin.
 que usque hodie demonstrat de eleuteropoli
 pgenibus nicopolim in undecimo milia
 rio contra orientalem plagam. Bechsamis al
 tera in tribu neptalim in qua et ipsi cultores per
 tim permanserunt. **E**t itinere uno gradientem
 per gentes et mugientes. et non declinabant ne
 que neque ad dexteram neque ad sinistram. **B**ene .h.
 dicit quod itinere uno gradientem bechsamis
 hoc est uiam regiam incedentes in domum solis
 in locum uidelicet iusticie et ueritatis. Bechsa
 mis enim interpretatur domus solis. et signifi
 cat celestem ierusalem. uel sol iusticie semper luceat.
Ibant autem indirectu uoce et non declinabant
 neque ad dexteram neque ad sinistram. id est non
 extollebant prosperis neque frangebant aduer
 sis. **U**ni die apostolus. Parma iusticie a dextris
 et a sinistris per gloriam et ignobilitatem per infamiam
 et bonam famam. ut seductores et ueraces.
Sig ad eum solis habitationem tendimus. dig .ss.
 num profecto est ut de di itinere per carnalibus
 affectibus non declinemus. Tota enim uirtute per
 sandum est. quia uoce dei plaustrum suppo

sit per gunt et genuunt. dant ab inanis mu
 gitus. et tamen de itinere non reflectunt gressus.
Amorem quidem per compassionem sentiunt. sed
 colla postius non deflectunt. Sic nimirum per
 dicatores dei sic fideles quique esse uult sciam ex
 clam debent ut compatiantur proximis per
 karitatem. et tamen de uia dei non exorbitent.
 per compassionem. **A**rham quippe supposi
 tam bechsamis pergere est cum superna scie
 tia ad uitam lucis habitaculum propinquare.
S tunc uere bechsamis tendimus cum uia
 rectorum gradientes ad uicina erroris
 latera per affectu pignorum non declinamus.
Sic namque nunc necesse est ut incedere debeat
 qui sacre legis iugo supposita iam per uita
 scientiam domum archam portant. quatenus
 per hoc propinquorum necessitatibus condolentes
 a cepto rectorum itinere non declinent.
Quorum nimirum gratia uitam ueram tenere debet
 si reflectere non debet. ne hec eadem mens aut si
 affectu non tangitur dura sit. aut per tacta si inflec
 titur sit remissa. **P**ost reuersionem archae
 de terra philistinum sequitur scriptura dicen
 s. **H**u sunt autem anni quatuordecim quos reddiderunt phi
 listinum per delicto domino. azotus unum. gaza u
 num. ascalon unum. geth unum. accaron u
 num. et reliqua. **Q**uinq; annos et quinq;
 mures hec quinq; ciuitates dederunt. reliqua
 autem ciuitates per uentiarum et uille que erant
 absque muro mures tantum dederunt. **I**de
 co dicitur ab urbe murata usque ad uillam que erat
 absque muro. **Q**uod autem sequitur et usque ad abel
 magnum supposuerunt archam dei. abel ci
 uitas magna est in termino isrl. abel mag
 num idcirco uocat. cum antea bechsamis

h

.ss.

uocata sit. siue p̄t luctum sup uiris bech
hsamitib: ibi factum: siue p̄t distinctiōe
ciuitas abel bechmaca de qua exclama
uit mulier sapiens ad ioab dicens: qui in
trogant intrōgent in abela. Sic itaq; intel
ligendū ē qd ab urbe murata usq; ad uil
lam q̄ erat absq; muro usq; ad abel ma
gnū dēderunt mures sup quē id est sup
luctum posuerūt archam dñi q̄ erat usq;
in illam diem i aḡ iosue bechsamitis. fu
te ḡ in aḡ illius donec in cariatharim
ducta ē. Qd dictum ē de eis qui uidē ar
cha domini reūsam de t̄ra philistinoy.
Cecisi sunt cū n̄ eēt de stirpe leuitica
et de pplō lxx. uiri et quinq; milia ple
bis. Pops et plebs p̄ una eademq; re indif
ferentē accipit: nam ex uno ḡo qd ē laos
solet utrumq; transferri. S; in iudeē esse
distantia qd in p̄ore cōmate uisiculi addi
tū ē uiros. lxx. uiros enim maiores nati
significat: ut sit sensus. quia de optima
tib; ppli. lxx. sunt p̄cissi: de ip̄a aut̄ uulgari
turba homines. l. milia. qd ne patereur
in exodo ppl̄s a longe stabat et orabat solus
moyses ascendit ad dñm. **E**t dixerūt uiri
bechsamite. Quis potit stare in conspectu
dñi di sc̄i huius. **E**t ad quē ascendet a no
bis. **M**iseruntq; nuntios ad habitatores
cariatharim dicentes. Reduxerūt philis
tim archam dñi. descendite et adducite
eā ad uos. **V**enunt ḡ uiri cariathari et
dixerūt archam dñi. et intulerūt eā i do
mū abinadab. in gabaa. eleazarū aut̄
filium eius. sc̄ificauerūt. ut custodiret arcā
dñi. **Q**d aut̄ postquā p̄cissi sūt uiri bech

sanite et qd indigne uiderent archam
dñi. miserunt eā ad cariathari. quid sig
nificare melius potest qm translationē
testam̄ti dñi a pplō iudaico ad gentes.
Quia cū illi a patrum orbita deuiantes.
carnali obseruancia et pharisaicis sup
stitionib; legem fedarent. saluatoris dic
ta synebant. et p̄ ministr̄s noui testam̄ti
ūbum salutis illis p̄dicari penitē recusa
bant. **U**n dicunt ad eos apli post resurre
tionem dñi. **H**obis inquit oportebat
p̄mū recipi ūbum di: s; quia nolulistis
et indignos uos iudicastis etne uite. **e**ce
conuimur ad gentes. **C**ariatharim q̄ et
cari ad bal di. ciuitas est saluū. una de
urbib; gabaonitarū. p̄t nens ad t̄bum
iude. eunt b; ad heli ad iospolim in mili
ario nono. **D**e hac fuit uitas p̄pha quē
uifecit ioachim i ierlm. sic ieremias sc̄
bit. sicut i paralipomenō lib filius so
bal appellatur cariathari. int̄ptatur ip̄
sa cariatharim ciuitas ut uilla siluariū.
De qua ciuitate mystice i psalmo sc̄ptū
ē in uenia locū dñi. tabnaculū dō iacob.
eae audiuim; ea ineffrata. inuenimus eā
in campis silue. **L**ocus enim dñi ē tabina
culum pastoris. xp̄iani ppli. et ata ecclie
catholice q̄tranquā celum ille semp̄ inha
bitat. **C**iuitas enī siluariū id est conuentū
gentiū efficit locus aptus ad suscipiendā
archam dñi. in domū uidelicet abinadab
qui int̄ptat pat̄ n̄s spontaneus qui cū
psalmista dicere p̄sit. **H**oluntarie sc̄fi
cabo t̄. et confitebor nomini tuo dñi qm
bonum ē. **G**abao int̄ptat collis ut subli

heb

b.

a.

ai

mitas. ibi eleazar filius aminadab consti-
 tuit sacerdos ut custodiat archam domini qui
 di adiutorium dicitur quia sancti iuri quicquid bo-
 ni habent non ad se sed ad dominum referunt. Unde dicit
 apostolus. fiducia talem habemus per christum ad
 dominum non quod sufficientes simus cogitare ali-
 quid a nobis quod ex nobis sed sufficientia
 nostra a deo est qui et idoneos nos fecit minist-
 ros noui testamenti non littera sed spiritu. **E**t factum est
 ex quo die mansit archa domini in cariathiarim multiplicata sunt dies
 erat quippe iam annus uicesimus et requieuit omnis
 israel pro domino. **Q**uod dictum est quia ex quo die mansit archa in cariathiarim multipli-
 cati sunt dies erat quippe annus uicesimus et re-
 quieuit omnis israel pro domino non ita in-
 telligendum est quasi xx annis quibus archa
 maneret in cariathiarim ad octauum usque
 annum regni dauid quando eam congregata po-
 puli frequenter a ierusalem adduxit sunt co-
 putantur. Inuentum namque in sequentibus quo
 temporibus saulis fuerit elata de hac ciuita-
 te et allata in castra pugnante eo ad iusum
 philisteos. Sic etiam scriptum est. Et ait saul ad
 achiam. Applica archam dei. Erat enim ibi ar-
 cha dei in die illa cum filiis israel. Et quia co-
 stat quod dauid eam in ierusalem adduxit ab-
 latam de domo aminadab in qua non illa
 et prohibetur restat intelligi quod in diebus sau-
 lis relata de castris et in prefata sit allata cui-
 ratem unum demum regnante dauid afferre
 est in ierusalem. Est ergo sensus memorate senten-
 tie quia ex quo mansit archa in cariathiarim
 erat annus uicesimus cum ea inde transfer-
 re temporibus saul causa belli contingeret.

ut certe uicesimus erat annus cum adhuc omni-
 domus israel requieuit pro domino abiectis uide-
 licet idolis illi soli seruiens quod eam fecisset
 toto tempore prefulatus samuelis quod iosepho
 teste xx annis completum est et primo tempore
 regni saul quod eodem historico affirmate
 xx annis tenuit nullus scilicet historie cu-
 riosus ignorat. Namque postmodum cum re-
 cessisset a saule spiritus domini et agitare eum spiritus
 nequam maxime ad persequendum dauid in-
 norium et iustum necesse erat partem militie
 et ut plebis eius non nullam militie illius
 eristicis implicet. Abstulerunt ergo filii israel
 baalim et astaroth et seruiert domino soli.
 Astaroth interpretatur factura exploratorum.
 baalim interpretatur ascendentes siue superio-
 res. Qui ergo uerus israeliticus id est uir uidentis
 dominum siue mens uidentis deum a se
 omnem auferat facturam malignorum spi-
 rituum iactantiam atque superbiam ac sic serui-
 et domino soli quia nulla societas est luci ad
 tenebras nec ulla conuentio christi ad belial.
 iudicauit samuel israel in massephat.
 Massephat est ciuitas in tribu iuda apud quam
 habitauit ieremias iuxta cariathiarim urbem
 de qua super diximus. Massephat interpretatur spe-
 culatio ut contemplatio siue intentio et
 locus iudicij. Saphat enim iudicare est
 et bene conuenit iste locus tam seculo uiro quam
 plebem sanctam commissam in iusticia et ueritate
 iudicauit et summa prudentia gubernauit.
Tulit autem samuel agnum lactentem unum et
 obtulit illum holocaustum domino et clamauit
 samuel ad dominum pro israel et exaudiuit eum.
Exclamauit ad dominum samuel pro israel et

ai.

b.

ai.

ai.

exaudiuit eum quia oculi dñi sup iustos. et
 aures eius in peccat eorum. Et eum offerret agni
 lactente in holocaustum hoc est innocente
 uitam p conuenientiam salutarem hostiam dño
 mactauit ac igne karitatis in odore sua
 uitatis totam concremauit. **A**ccidit et ali
 emgens ad pugnam cont populum dñi inuo
 nuit dñs sup eos et confusi sunt et offende
 rit coram isrl. atq; supati sunt et percussit eos
 usq; ad locum qui erat sub bechcar. **B**ech
 car interpretatur domus agnitionis et domus
 agni cum p predicatores euanglij dominus
 sup hostes spirituales inuouit. **I**n figuram
 uersi conuerunt coram isrl. id est coram populo
 di. et persecuti sunt eos usq; in domum agni
 tionis. hoc est quo usq; omnis error expur
 getur et uere dñs agnoscatur. **T**unc assump
 sit samuel lapidem unum et statuit illum
 inter masephat et inter sen. uelut alia edi
 tio habet inter masephat nouam et uetem.
 et uocauit nomen eius abenner. quod est latine
 lapis adiutorij. et dicitur usq; huc adiuuit
 nos dñs. **M**asaphat interpretatur intenti
 o. **L**apis ille adiutorij medicus est salua
 toris p quem transeundum est a masephat
 uetere ad nouam. id est ab intentione qua ex
 spectabatur in carnali regno beatitudo fal
 sa carnalis ad intentionem qua p nouum
 testamentum expectatur in regno celorum
 beatitudo uerissima spiritualis. qua quoniam
 nichil est melius. huc usq; adiuuat dñs.

-155-

-ai-

Eratq; par inter isrl et amorreum. **A**morreum
 interpretatur amarum. ut loquitur et aplos ad
 ephesios ita dicit. Vos qui aliquando eratis lo
 que facti estis ppe in sanguine xpi. **I**pe est

enim par nostra qui se utitur unum et medium
 parietem macie soluens inimicitias in car
 ne sua lege mandatorum decretis euacuans
 ut duos edat in semetipsum in unum nouum
 hominem. faciens pacem et reconciliat am
 bos in uno corpore domini p crucem inefficiens
 inimicitias in semetipso et uenies euangli
 zauit pacem uobis qui longe fuistis. et pa
 cem hijs qui ppe. quoniam p ipm habemus acce
 sum ambo in uno spiritu ad patrem. **I**udica
 bat q; samuel isrl cunctis diebus uite sue.
 et ibat p singulos annos circuirens be
 thel et galgala et masephat et iudicauit
 isrl in supradictis locis. **B**ethel ciuitas
 est in duodecimo ab helia lapide a dextris
 euntibus neapolim quod prius luza id est amig
 dalon uocabatur et cecidit in sortem tribu ben
 iamin. uocabatur prius luza bethel ut dicitur
 num. **N**amet hie quod bethaun aliud oppi
 dum suspicantur non ita est. sed ex eo tempore quod
 ibi ab ieroboam filio nabath uultu au
 rei facti sunt. et a decem tribubus adorati uo
 catum est bethaun id est domus idoli. quam
 antea uocabatur domus dei. **G**algala hec est quia sup
 posuimus golgol ad orientalem plagam
 antiq; ierichus est iordanem. uel iesus secundo
 populum circumcidit et pascha celebrauit. **A**c
 deficiente manna trices panibus usus est
 isrl. in ipso loco lapides quos de alue
 o iordanis tulunt statuerunt. uel et tabna
 culum testimonij fixum multo tempore
 fuit. **C**ecidit autem in sortem tribu iude et os
 tendit usq; hodie locus desertus in secundo
 ierichus miliario. ab illius regionis mor
 talibus miro cultu habitus. **S**icut uirta be

thel quidam alia galgalam suspicant. **Gal .ii.**
 gala incipitur uolutatio sine reuelatio.
Apta g. ppha di in bethel galgala et masphat
 iudicauit isrl. sicq; reuertens in ramatha
 u erat domi eius ibi iudicauit isrl edifica
 uitq; ibi altare dno. nobis exemplū tibi
 ens cum consistit nobis fatendum iudici
 um in domo di n pūe ut inconsiderate
 ut mala uoluntate. si iuxta id qd nobis
 reuelat scā scptura et intentioe bona et
 amore fratno iudicemus pyrimos nras.
Sicq; in ramatha domum nrām reuertam.
 hoc ē ad mēna pectoris nrī redeamus ut
 contemplatioe di uacem. i uitam nrām i
 nob metypis diuudicem. quatenū i altare
 fidi gratas hostias bonoy actui et bone
 uoluntatis domio immolem. **F**actū .x.
 ē aut cum senuiss; samuel posuit filios
 suos iudices isrl. fuitq; nom filii eius pmo
 geniti iohel et nom scdi abia iudiciū in
 bersabee. et n ambulauerūt filij illius in
 uis ei. si declinauit p avaritiā. et reliq;
De hoc iosephus ita refert. Igit illo tempe
 me isrlitas et reliqs chanaanicos ppha sa
 muel ita decreuit ut deposito ppho chana
 neoy iudeisq; reddita ciuitate in ea eos
 conuenire pcep. et diuisis actib; ad inuicē
 disceptare. Ipe u scdo in anno circu .ien.
 ciuitates iudicabat et multo tempe sub
 equitate omnia expleuit. Deinde senec
 hute grauat. et agere sollempnia ipedit.
 filius suus ppli tbiut pncipatum. quoru
 senior quidē dicebat iohel. iunior aut
 abia. Preposuit aut quidē alium i beth
 leem in ciuitate ut illic sedet i iudica

ret. alium u in bersabee. diuidēs pplm q
 eoz iudicis opamq; de parentib; suis exista
 re. si ut boni. quidē et modati ex malis. et
 pui pducunt ex bonis. Nam et patē sui
 studium n recordantel. i uiam contra iā a
 bulantel. i mulierib; turpib; q; lucē iusti
 ciam compmebat. i iudicia n uera. si scdo
 pma pferbat. ad epulas pcciosaq; cuiui
 a declin uat. Primum quidē q erat mi
 mica deo gerebant. scdo etiam patē uide
 bantur adusi. qui multo studio ac pui
 dentia gesserat ut etiam plebs sciret ser
 uare iusticiā. Popls itaq; dum contumeli
 am pōri conuatiōi. pphē filij fecerunt gra
 uit h ferens ad patrem denuo remeant
 qui in ramatha ciuitate commorabat.
 ei; iniusticias filioy omf exposuit. et
 quia cum senex ēet et temp. iā defectus
 rebus pē n poterat supplicabāt ei atq; ro
 gabant ut aliquē eoz regem eligeret. qui
 et pncipatiū gentis haberet et palestino
 affligeret qui eis erāt pōns iniusticie de
 bitores. Iohel incipit incipiens ut fuit
 di. abia incipit pat domin. ut pat fuit.
Recte g qui n in inchoata iusticia pma
 ferūt. et patitātē seruare neglexerūt fuit
 di. ut pat fuit nominat. ut significet
 patitātē di eos ē indignos. qui iusti
 cia relicta in iniquitatem corruerūt. S;
 quia filij samuel sic supius dictū ē. de
 clinauit post avaritiā et accipiebant
 mūna. et tam iniqui iudices existerūt.
 ut ppls neq; qm eos ferens regem s i simi
 litudinē ceteraru gentiu postularet. his
 peticionib; dō uiritat ad dolentem

A

ppham ita locutus est. Audi uocē ppli i omni-
bus q locuti s. Non enim te abiecerunt si me
ne regnē sup eos. iuxta omnia opa sua que
fecerunt a die qua eduxi eos de egypto usq;
ad diem hanc. sicut dereliquerunt me et ser-
uerūt dīs alienis. sic faciūt etiam nunc
q̄ audi uocē eorū. Verūmēn̄ contestare eos.
et p̄dic eis ius regis qui regnauerūt sup eos.
et cetera. **S**aul q̄ qui offensus dō constituitur
sup isrl̄itas rex tyrum tenet ppli iudeorū.
Nam sic ip̄e in regale culm̄ subleuat iuxta
conuenientes mores eorū qui peccauerūt sup se
ēē regem. et mansuetudinē dñi sp̄nebat.
durus et rigidus ac supb; effectus ē. ita ut
eos — magis p̄meret. quā libatū dona-
ret sic et ppl̄s iudaicus licet unctus in sacdo-
tib; et regib; foret. tamquā filius ancille e-
rat q̄ in seruitutē generabat. nūquā libta-
tē p̄fectā p̄ ip̄am unctionē consequi potuit
maxime quia illū ad se uenientē qui
uere rex erat et mansuetus recipere noliunt.
p̄ cuius donationē libi si mallent fieri
potuissent. **S**aul q̄ petigo int̄p̄tat. q̄ fuit
de stirpe beniamin filius cis. filij abiel.
filij seor. filij becoreth. filij asfa. Et h̄ nomi-
na bñ ex p̄mūt tyrum iudeorū beniamin
quidē int̄p̄tat filius dext̄e. cis durus ut uo-
mē uiri uel uomens uir int̄p̄tat abiel
pat̄ris dñs. seor paruulus siue turbulē-
tis. becoreth int̄p̄tat p̄mogenit̄ tuus. **Q**
q̄ fuit p̄mogenit̄ dī scdm̄ id qd̄ in p̄pha
sc̄ptū est filius p̄mogenit̄ nis isrl̄. et pat̄-
er dñs filius fuit dext̄e. quia sepe paruuli-
um dñi confortat̄ hostib; suis p̄ualuit.
S; quia semp̄ ingens existit beneficiorū

di et durus ceruicē i blasphemā erupit.
de magno paruulus. et de placido turbu-
lent̄ effectus ē. **Q**d autē unctus ē in regem ima-
ginē xp̄i portauit. unct̄ beat̄ dauid et ip̄e
xp̄e nunciat̄ ait ad eum qui se finxit
saule cecidisse. Quom̄ n̄ timuisti iniecerē
manū tuam i xpm̄ dñm. **H**inc et ab hu-
mero sursum saul sup̄eminēbat omnib;.
figat̄ quia caput n̄m̄ xps sursum sup̄
nos ē. quē pat̄ sup̄ omnē principatū et
sup̄ omnē potestatem et sup̄ omne nom̄ qd̄
nominat̄ et altatū confedere secū fec̄ i cele-
stib; **H**ec n̄ et hoc quod de saul dicit̄ quod
electus et bonus est et de filiis isrl̄ est ei uir
melior magis ad xpm̄ p̄net qm̄ ad ip̄m
saule de q̄ p̄pha dicit̄ ex p̄sona dñi. **H**ic puer-
nis electus quē elegi ponam sup̄ eū sp̄m̄
meū et iudiciū gentib; nuntiabit. **E**t ier-
mias ita ait. **O** rex gentiū. cui ē enī decus
int̄ cunctos sapientes gentiū et in uniu-
sis regnis illoꝝ nullus est similis tui. **E**t
in psalmo. **Q**m̄ quis inquit in nubib; aqua-
bitur dñō. aut quis similis erit deo int̄
filios d̄. **Q**d autē saul asinos pat̄ris sui eis p̄-
ditos q̄ fuit et int̄p̄tat q̄ p̄x̄ ad p̄pham
uenit qui eum i regem unxit. significat qd̄
iudei stulticiā carnalis sensus sequente.
p̄ erroris deua luxum istius mūdi p̄qui-
rebant. asinus enī brutū et luxuriosū est
animal. qui ad p̄pham uenientes hoc est
ad moysen inuentas ēē asinas ab eo audi-
erāt. hoc ē bona t̄x̄ cōmessuros se ēē didice-
rāt. a q̄ eis unctionis oleū infusum et reg-
ni gubnacula futua p̄dicta sūt. in quib;
fr̄es suos ad temp̄ de manib; hostiū suorū

eripere. **Q**uod autem samuel saul in excelsu du-
 cit et ibi illi reflexione parat. significat mo-
 rtem et omnes pphas doctrinis suis plim e-
 bryoz semp ad altiora puocasse ut scientia
 spiritali refecti in culmine uirtutu consiste-
 rent. ne relaberent in foueam uitioy. **Q**uod
 autem samuel sauli uidentem querenti appare
 locutus e dicens. ego sum uidens ascende
 ante me in excelsum ut comedas mecum
 hodie et dimittam te mane et omnia q se
 in corde tuo indicabo t et de asinis quas
 pdidisti nudius tertius ne sollicitus sis quia
 inuente se. **E**t rat in corde saul sic ebri. **eb.**
 tradunt qd rex futurus eet. quia uiderat p
 usum se in uince arboris palme collocari
 que uisio signu regale erat. **C**umq; abie-
 ris inde et ult transieris et ueneris ad q
 cum taboz inuenerit te ibi tres uiri asce-
 dentes ad domnu in bebel. **H**ij uiri cau-
 sa orationis ibant bebel u iacob lapide
 erexerat. **P**ost hec uenies ad collem di.
Collis di locus erat in q pphie habitant.
Et insiliet in te sps domini et pphetabis
 cum eis. **P**rophetasse eum ibi uidi dicit
 de futuro selo. degog et magog. et de pmi-
 is uisioy et pena impioy. **Q**uando g ue-
 nerunt signa hec omnia t. fac qcumq; in-
 uenit manus tua. quia ds tecum e. **Q**uod ai-
 aut signa q pdixat samuel sauli. quia ds
 te regem fore uoluit et ideo **ag** omnia
 q t agenda se regalit quia ds tecum e. qd q;
 signa pdixerat samuel sauli cunc-
 ta ita ueniunt. et ipe saul ptransito quer-
 cu taboz qui mons e in medio gali-
 lee campo mure rotunditatis sublimis

et inptat ueniens lumen ad collem dni
 puemef. ita em ipe uocatur loc ob aliqd
 collatum a dno bnficium. prophetauit in
 medio ppharu ibi consistentiu. significat
 qd iudeis omnia q de eis legis latoz et p-
 phete pdixerant ita ueniunt siue i pspis
 siue in aduisis. **A**t tani ipi libe legis tene-
 tes et ppharu quasi diuinasse uidentur.
 cum futura mistia de q et exlia in eis co-
 septa legendo et pphetando pferre nos-
 cuntur. **Q**uod aut de ipo saul scriptum est. **eb.**
 qd uidentel cu omf qui eu nouerat he-
 ri et nudius tertius qd eet cum pphis et
 ppharet. dixerunt ad inuice. **Q**ue res acci-
 dit filio cis. **H**um et saul in pphas. **re**
 spondit alius ad altum. dicens. **E**t quis
 pat eoz. **P**roptea usum est i ppubu. **Hu**
 et saul in pphas. **I**llud qd dicit quis
 pat eoz talit platum e. ac si diceret
Quis maior illo indignitate et inf pie-
 tia. **O**ptime emm pot in pphas usari
 et pat eoz idest magist uocari. qui tam
 doctus et sapiens e. **P**at aut aliqui ma-
 gist in scripturis uocat. sicut heliseus he-
 liam patrem. idest magistrum uocat dices.
Pat mi pat mi eurtus isrl et auriga ei.
Et in lib iob helu ipm patre iob idest ma-
 gistrum uocat hoc ni. pat mi pbeur iob
 usq; in fine. **P**ost hec ascendit naas. **xi.**
 ammonites et pugnare cep ad usum ia-
 bes galaad. et eta. **Q**uid significat hoc. **ai.**
 qd naas ammonites in hoc ferire
 cum iabes galaad uoluit sed ut erue-
 ret omnium oculos dexts qtan fierent
 obpbum in uniuerso isrl. n bellu heticoy

cont' exliam. Naas quippe interpretat' serpe.
amō compment ut angustās ut ppl's meri-
rit' habes interpretat' exsicata galaad aciuus
testimonij. Virgo naas antiquus et princeps
ammonitar' hoc ē hereticoꝝ qui bene po-
p'l's meritis dī qm̄ gaudij sp's sc'i n̄ hnt.
Disponit fedus cū plō ecclie ut eruat
omniū oculos dextros. hoc ē usum sane
et orthodoxe fidei auferat. Sic enim uult eo
habere federatos. ut sinistrū oculū habn-
tes ea tantū que praua sunt sentiant. Et
exsicata mens fidelū ab omnib' sordib'
uitioꝝ aceruū testimonij. hoc ē senten-
tias scā' scripturā congerit quatin' hosti
nefandissimo eariū p'actioē nūntiū ui-
rilit' resistē ualeant. mittuntq; uniu'sos
timnos isrl' hoc ē ad doctores ecclie qui p'
sunt ppl's quatin' s' opem ferant et scutū
fidei cont' hostes ex adūso opponāt. **M**orq;
saul spū dñi instinet' simul cum samuel
ppha et sacerdote recensuit ppl'm. et inue-
nit de filiis isrl' trecenta milia bellatorum
uiroꝝ aut' iuda triginta milia. **E**t recen-
suit eos inquit in bezech. Bezech urbs ē
regis adonibezech. hodieq; due uille sūt
nominat' bezech uicine s' in septimo la-
pide eneapoli descendit ab' scitopolim. **B**e-
zech interpretat' egestas et significare in fal-
lor potest paucitatem electoꝝ. un' et ipa
uitas ait. Multi aut' sunt uocati. pauci
ū electi. Rex q; n'r xps qui ē sacerdos et
ppha congredi adūsus hostes suos
parans. de utq; plō milites eleg' tūta-
tis fide p'claros et bonoꝝ actiū p'fecti
oē p'cipuos. hostes suos fugat et p'cutit

eos gladio sp's amane illucescentis fidei
usq; dum lumī scientie boni odore kari-
tatis p' totū orbem ecclie diffundat. **V**n' r
bene scriptum ē qd illi qui residui fuerāt
de hac clade dispsi sunt. ita ut n̄ relinq-
rentur et eis duo partē quia prauoꝝ cōg-
gatio cum uere dilectionis copula et fidei
unitate n̄ iungit' ab inuicē p' dissensionē
separat' et incerti et instabiles facti p' diu-
ni et animis potentiam. sic in animo ita
et in corpe scindit' ab inuicē uq; disp'get'.
Hinc ppha ad dñm dicit. **C**ae inimici tui
dñe p'ibunt et disp'gent om̄s qui opant'
iniquitatem. **Q**d aut' in uerbis samuel que
locut' est ad ppl'm increpat eos de iniqua
electione regis t'rem cum haberēt ipm
dñm regem additū ē. et misit inquit dñs
ieroboam et bedan et berach et ieptbe et
samuel et eruit uos de manu inimicoꝝ
uioꝝ p' circuitū et habitastis confident'.
jeroboal ipm nominat qui alio nomie
in lib' iudicū gedeon nominat' ē. r bedan
ipē ē sampson fortissimus de q' in p'dicto
lib' refertur qd isrl' cont' philistim dese-
derit. **E**t clamauit samuel ad dominū.
et dedit uoces et pluuas in die illa. **I**s-
tum samuel qui inuocauit nom dñi.
exaudiuit d's in tempe messis r pluuā
impetuit. Pluuia enī in sc'is scripturis
ūba sunt eu'gl'y siue legis. sic moyses
dicit. **E**xpectet sic pluuia eloquū meū et
descendent sic ros ūba m'a. **H**anc q' plu-
uiam dedit mundo. xpc in tempe oressit'
id est qn̄ gentes colligi oportebat. ut sic
frumtū in hortis. sic int' ecclie simū

. xii .

H.

. ai .

. iss .

XIII cap

gentes congregavit. **F**ilius erat saul unius
 anni cum regnare cepisset: duobus autem annis
 regnavit super israel. **P**er anticipationem dicitur **A**.
 deus boseth filio saul de quo et in sequentibus
 ita scriptum est. Quadraginta annorum erat is
 boseth cum regnare cepisset in israel: et duo
 b' annis regnavit. **S**i ergo a morte heli sunt
 omne tempus concludit quo samuel et post
 tea saul israel regerant: invenitur annus xl.
 sedim cronicoꝝ fidem usque ad interfectionem
 saul. **I**n patet quod quando saul sedim hanc co
 putationem regnare cepit filium habuit
 unius anni hoc est primum anni: qui postea
 quia ille diem ultimum clausit regnum israel
 duobus annis tenuit: donec a latibus occisus
 totum regnum simul dauid excessit. **S**unt qui
 volunt de ipso saul dictum accipere ut unius
 anni fuisse cum regnare cepisset: id est humi
 lis et mansuetus: sedim id quod psalmista dicit
 si non humilitate sentiebam. sic ablactatus super
 matrem suam: duobus autem annis regnavit
 id est rite regnum tenuit in principio regni
 sui eum fecisse constat: sed propter inobe
 dientiam a deo desertus est et spiritus eius recessit
 ab eo: licet potestate tenuit iam non regni
 impedire: sed magis tyrannicam vitam du
 cere usus est. **E**t erant cum saul duo mi
 lia in machmas et in monte bechel. mil
 le autem cum ionatha gabaath beniamin. **H**.
Machmas huc usque: in quo grandis ostendit
 in finibus helie antiquum nomen retinet.
 octo ab ea milibus distans: iuxta uillam ra
 ma et interpretatur humilitas. **G**abaath
 in tribu beniamin urbs est sinees filii ele
 azar: ubi sepultus est ipse eleazar. **E**st autem

nunc gabaath uilla in duodecimo lapide
 eleuteropolcos: ubi et sepulchrum abacuc prophete
 ostenditur. **G**abaath interpretatur collis pa
 truelis. **B**ene tamen milia israelitarum electa sunt
 ad pugnandum contra philisteos: quia hi
 solummodo apti sunt ad spiritalem militiam
 ut pugnent contra hostes ecclesie qui in
 tatis fidem perfectam retinent: in qua su
 piores hostibus suis resistere possunt. **I**n h
 quod scriptor historie ubi de primo saul
 contra philisteos commemorat dicens sub
 sequitur: quod cum uidissent viri israel se in
 arto positos afflictus est populus: absconde
 runtque se in speluncis et in abditis in
 petis: et in antris: et in castnis: ebrei autem
 transierunt iordanem terram gad et gala
 ad: questio non indigna abortitur. **S**i se enim
 abscondit israel in prefatis locis: quid est quod
 hebrei autem transierunt iordanem.
 quod ita soluitur. **A**bsconsis enim quibusdam israh
 elitis qui saul et populum qui cum eo erat reliq
 uerant: quidam pars illorum qui hic ebrei uo
 cantur timore preteriti defecerunt a saul et a
 uiribus qui cum eo erant et descendunt in cas
 tra philistinum. **Q**uem locum ad intelligen
 dum clarius et manifestius sequentia
 demonstrant: in eo loco ubi ait. **S**ed hebrei
 qui fugerunt cum philistinum heri et nudius
 tertius ascenduntque cum eis in castra reversi
 sunt ut essent cum israel qui erant cum
 saul et ionathan. **O**mnemque israeliticum qui se
 abscondunt in monte effraim: audientes
 quod fugissent philistinum sociaverunt se cum
 suis in bellum. **C**umque adesset saul in gal
 gala uniuersus populus perterritus est qui sciebat

.i.

.fb.

eum et expectauit septem diebus iuxta placitum samuelem et non uenit samuel in galgala. dilapsusque est populus ab eo. **A**urum ergo saul. **A**fferre in holocaustum et pacificas. et obtulit holocaustum. **U**idet quibusdam inculpabilitate saul obtulisse holocaustum cum samuel ab eo expectaret iuxta placitum vii. dierum non uenit quod qui hunc locum bene distinxit inueniet eum non in merito culpatum fuisse et inobedientie redanguit. **L**ocus autem hic apud hebreos ita distinguitur. et descendes ante me in galgala et ego quippe descendam ad te. et postea refertur ad offerendas oblationes et immolandas uictimas pacificas septem diebus et expectabis donec ueniam ad te. et ostendat tibi que facies. **N**on ergo samuel suum postolari aduentum sauli septem dierum tempore precepit sed ad offerendas oblationes et immolandas uictimas pacificas se ab eo eisdem vii. diebus uoluit expectari. **Q**uod ille nequaquam fecit et ideo merito culpatus. et stulticie uulgo denotatur. **Q**uod autem mandatum domini transgrediente samuele ut ita dicitur legitur. stulte egisti nec custodisti mandata domini dei tui que precepit tibi quod si non fecisses iam nunc preparassis dominus regnum tuum super israhel in sempiternum. sed nequaquam regnum tuum ultra consurget que sunt dominus super iurum iuxta cor suum et precepit ei dominus ut esset dux super populum suum. **A**u. **A**u. eo quod non seruauit quod precepit dominus. **N**on sic accipiendum est ac si ipsum saulem dominus in eternum preparauit regnaturum et hoc postea noluit seruare peccanti neque enim cum

Avē.

peccatorem esse nesciebat. sed preparauit regnum eius in quo figura regni esset eternum. id est addidit. et nunc regnum tuum non stabit. **S**icut ergo et stabit quod in illo significatum est. sed non huic stabit quia in eternum ipse fuerat regnaturus nec progenies eius. ut saltem per posterum alii alteri succedentes uideret implere quod dictum est in eternum. **E**t querit inquit dominus super hominem siue dauid. siue ipsum mediator significans testamenti noui qui figurabatur in eternum. etiam in quo unctus est ipse dauid et progenies eius. **N**on autem quod nesciat uel sit ita super hominem deus quod sit. sed pharaone more hominum loquitur. quia et sic loquendo nos querit. **N**on solum enim deo patet uerum ipsum quoque unigenito eius qui uenit querere quod perierat usque adeo iam eramus notum in ipso eternum electi ante constitutionem mundi. **Q**ueret super quod dicitur suum habebit. **U**bi in latina lingua hoc uerbum accepit pro positionem et adquiret dicitur. **Q**uod satisfactum quid significet quod quod et sine additamento positionis querere intelligat adquirere. uel lucra uocant et questus. **P**orro faber ferrarius non inueniebatur in omni terra israhel. uerant enim philistinim non forte facerent ebrei gladium aut lanceam et cetera. **Q**uod autem philistei quod facilius ebreos possent superare prohiberent ne faber ferrarius esset in omni terra israhel ne forte facerent gladium aut lanceam. significat quod diabolus parat per paganos. partem per hereticos. partem per falsos christianos prohibere studet. ne sint doctores in ecclesia. qui spiritualia arma fabricantes accommodent pugnantibus

xpianis. Pagani enim ut in historiis legimus
 prohibuerunt ne xpianis liberalibus studiis quos illi
 per maximo ducebant imbuerent. Hereticos
 similiter legimus persuadere principibus gentium
 ut catholice fidei defensores in periculum tra-
 derent quod facilius plebem pastore destituta
 a veritate auertere possent. Nunc etiam idem hos-
 tis antiquis simili modo in pace ecclesie eos qui
 populis presunt quoscumque potest ab instan-
 tia eruditionis auertere satagit ne subditi
 dogmata veritatis impendant quatenus illos
 incautos leuius decipere possit. Per inuidiam
 enim diaboli mors intuetur in totius orbis
 terrarum. Imitantur autem eum qui fit ex parte
 eius in duplici reatu diabolus constrin-
 gitur hoc est superbie et inuidie. Superbie quod
 ipse cecidit inuidie quod alios deiciere contendit.
 Philistinum enim interpretantur duplex ruina et
 ebrii transeuntes. Non enim habent
 domum manentem sed eterna requirunt in celis.
Sicut saul dum pergit dimicatur aduersus
 philistinum in die cuncto exercitum ieiunium
 quisque reuerentem a philo. s. ionathan filius eius
 super faciem agri mel uident extendit sum-
 mitate iurgie et extirpavit in fauicem mellis
 et gustauit et illuminati sunt oculi eius.
Non itaque ad uidentum illuminati quod
 ante uidebant sed ad discernendum quia ue-
 ritate tetigerat. Tunc enim casus ille sicut et
 adam sic illum attentum reddidit con-
 fusum. Quo facto monet omnis illecebus
 uoluptatum in seculo debere contempnere
 usque deo nititur militare et spiritus sancti parti-
 ceps iam factus spiritualibus castis se ingerit
 pugnat. Quod bene ionathae nomen exprimit.

Interpretatur enim coluibe donum ut donum
 domini. Recte quidem ille columbe ut domini domini
 dicitur quia gratia spiritus sancti accepta mundi parat
 spiritum illecebus. Non enim potest contra aliofi-
 los spirituales id est aduersus principes tene-
 brarum uiribus animis concurrere qui ad
 huc huius mundi negligit dulcedinem
 declinare. Mel enim distillant labia me-
 retis hoc est uoluptas carnalis delectati-
 onem ingerit illicitam de qua putatur iuxta mi-
 ticos intellectus asta gustasse ionatham
 et forte de phisum uir precebat populi libani
 Non manifeste patet indigere illum qui
 uoluptatibus atque illecebus mundi superatur
 scilicet suffragis et fructibus orationibus quia
 quanto maiore preterita contra unanimes con-
 silium ecclesiastice regule refragatus est tanto
 maiore eget auxilio ut qui suo merito sal-
 uari non potest aliorum deuotis precibus reco-
 ciliatus ab instante periculo liberetur. Defa-
 tigat est populus uim et usus ad perdam tulerunt
 oues et boues et utulos et mactauerunt intra
 comeditque populus cum sanguine. Hinc auer-
 runt autem saul dicentes quod populus peccasset
 domino comedentes eum sanguine. Qui ait. Peccati
 ricati estis. Uoluite ad me iam nunc sarum
 grande. Et dixit saul. Dispugnate in uulgo
 et dicite eis ut adducat ad me unusquisque
 bouem suum et arietem et occidite super
 istud et uescimini et non peccabitis domino co-
 medentes cum sanguine. Adduxerunt itaque omnes
 populus unusquisque bouem in manu sua
 usque ad noctem et occiderunt ibi. Peccasse
 domino et comeditisse cum sanguine dicunt
 quia mactatis uictimis non obtulerunt

.155.

.A.

.155.

.155.

.A.

.EB.

ad sc̄iarū sacerdotib' iuxta legis p̄ceptū
adipem et sanguinē cū uidelicet sc̄iarū
secum haberent. Quando locus sc̄iarū
p̄cul fuerat iubebatur sanguis uictima
rū in terram fundi. de his uidelicet uictim'
q' ad suos esus p̄parabant qm̄ u' sc̄iarū
um p̄sens erat sanguis hostiarum sup
altare domini iubebat fundi. sicut est
illud i' lib' deuteronomij. Sanguinē ho
stiarū tuarū fundes in altari. carnibus
autē ip̄e uesceris. Qd̄ p̄factus n̄ fecit ppl'
et idēo dicit dño peccasse et cum san
guine comedisse. Sequit' **E**dificauit autē
saul altare dño. tunc p̄mum cep̄ edifi
care altare domino. **Q**uerendum itaq'
cū antea legatur edificare dño altare
qm̄ a samuele increpatus ē. cur hic di
cat tunc p̄mū cep̄ edificare altare dño.
Edificasse itaq' legitur altare. s; quia in
obediētē illud edificauit n̄ dño edificas
se intelligit. **H**ic autē quia obediētē et
recte illud edificauit dño edificasse phi
bēt. **Q**u' samuel ad saul. **M**e misit
dñs ut ungerem te in regem sup isrl'
pplm̄ meum. nūc gaudi uocem dñi.
Hec dicit dominus exercitū. **R**ecensui q'
cūq' fecit amalech isrl'. quom̄ resistit
ei in uia cū ascenderet de egypto. nunc
g' uade et p̄cute amalech. et demolire
unuisa eius. n̄ parcas ei s; infice a ui
ro usq' ad mulierem et paruulum at
q' lactem et bouē et ouem camelū et
asinū. **I**deo iūnta ab amalech domū
iubet demoliri. ut nec in iūnta eius
memoria fieret. **D**omin' enī dixerat se'

deleturum memoriā amalech de sub celo
idēo p̄cipitur sauli. ut eū penit' ab ho
mine usq' ad iūnta deletet. et quia eius
memoria id est amalech penit' deleta n̄
fuit. saulis peccatū et inobediētia i' cau
sa exstiterat. **D**e q' amalech ita in lib' deute
ronomij dicit. **M**emento q' fecit t' amalech
in uia qm̄ egrediebaris ex egypto. quom̄ oc
currerit t' in certaminis agminis tui et q'
lassi residebant occidit. **V**assos h' hebreo'
immundos scdm̄ legem ex' castra manē
tes intelligunt. q's q'cidisse amalechite
dicunt. quia sic ip̄i tradunt eoz' cūmca
sionem amputauit. et subsannationē
di in celum p̄ceperūt. **D**ixitq' saul cū eo.
Abite recedite atq' discedite ne forte in uol
uam te cū meo. tu enim fecisti misericordiam
cū omib' filiis isrl' cum ascenderent de
egypto. **C**em ip̄e ē ierit' cognat' moysi.
de cuius genē erant cinei qui descenderat
ab amalech et habitabat cū meo. qui un
q' eoz' consanguineus erat. et hereditatē
eius in terra habebat. **M**isericordiam u' enim cū
filiis isrl' fecisse dicit. siue quia moysen fo
uit in terra madian. siue quia consilium
dedit moysi qualiter multitudinē ppli gu
baret. **I**nuit ex p̄cepto domini saul p̄
lium aduersum amalech in cunctis q' cunc
tis hostibus pepit agag regi. nec uolu
it dispdere omnia iuxta mandati dñi.
nasciturq' hoc ei dñs et uenit samuel
p' hec ad saul et increpauit eū p' hoc fa
cto dicens. **N**on ne cum paruulus cēs in
oculis tuis caput in tribu isrl' factus ē.
unxitq' te domin' in regem sup isrl'.

et cetera. Quid p[ri]ncipationem domine uo-
 cis n[on] supbia elati regis abiectur: q[uo]d ad cor-
 rectionem sua[m] pot[est] salub[er]e quisq[ue] conu[er]-
 titur qui placuit e[st]. Cum g[er] saul paruulū se in
 suis oculis estimaret caput in tribu: isrl[em]
 factus e[st] s[ed] fuit temporalis potentia iam
 se paruulū n[on] uidebat. Ceterorū n[on]q[ue] cō-
 paratione se p[re]ferit: quia plus cunctis
 poterat: magnū se p[ro] omnib[us] estimabat.
 M[er]ito aut[em] in eum ap[ud] se paruul[us] apud
 dominū magnus apparuit. apud d[omi]nū
 paruulus fuit. Plerūq[ue] g[er] dumer subiec-
 torum affluentia animus inflat i[n] iurū
 supbie: ip[s]o potentie fastigio lenocinan-
 te corrūpit. Quam uidelicet potentia b[en]-
 igit: qui et tenet illam nouit et impugna-
 re. Bene hanc regit qui scit p[ro] illam sup-
 culpam erigi: scit in illa cum ceteris equali-
 tate componi: humana etenim mens ple-
 rumq[ue] extollit etiam cū nulla potesta-
 te fulcat: q[ui]nto magis in altum se erigit
 cū se etiam potestas adiungit. Quā t[ame]n
 potestatem recte disp[en]sat qui sollicite
 nouit sumere ex illa q[uo]d adiuuet et ex-
 pugnat quod temptat: et equalem se cū
 ceteris cernit: et tamē se peccantib[us] zelo ultio-
 nis ante ferre. Sc[ri]ptum n[on]q[ue] e[st]: Ducem te
 constitui noli extolli: s[ed] esto in illis q[ui] un-
 ct[us] est illis. Illoq[ue] se excusante q[uo]d omnia ser-
 uauit iuxta q[uo]d s[un]t p[re]ceptum fuit atq[ue] di-
 cente. Audui uocē domini et ambula-
 ui in uia p[er] q[uam] misit me d[omi]n[us] et adduxi
 agag regem amalech et amalech interfeci:
 tulit aut[em] p[ro]p[ter] de p[re]da oues et boues p[ri]mi-
 tias eor[um] que cetera sunt: ut immolet d[omi]n[us]

deo suo in galgalis: ait samuel. Num
 quid uult domus holocausta aut ue-
 ctimas: et n[on] potius ut obediat uoci d[omi]ni
 Melior e[st] enim obedientia quā uictime et
 auscultare magis quam offerre adipe
 arietū: q[ui]nto q[ui] peccatū ariolandi e[st] repug-
 nare. et q[ui] scelus idolat[ri]e nolle adqui-
 escere. Obedientia u[er]o uictimis iure p[ro]po-
 nit: quia p[ro] uictimas aliena caro: p[ro] obe-
 dientia u[er]o uoluntas p[ro]p[ri]a ma[er]cat. Tanto
 aut[em] quisq[ue] d[omi]nū ceteris placat: q[ui]nto ei
 oculos rep[re]ssa arbitri sui supbia gladio
 p[re]cepta se immolat. Qui cont[ra] ariolandi
 peccatū inobedientia d[omi]ni: ut q[ui]nta sit iur-
 tus obedientie demonstrat. Et adu[er]sus g[er]
 melius ostendit: quid de eius laude se-
 tiatur. Si enim q[ui] peccatū ariolandi e[st]
 repugnare: et q[ui] scelus ydolatr[ie] nolle
 adquiescere: sola obedientia e[st] que
 fidei m[er]iti possidet: q[ui] unusquisq[ue] in-
 fidelis conuincit: etiam si fidelis e[st] ui-
 deatur. Hinc p[er] salomonē in ostensio[n]e
 obedientie d[omi]ni: Uir obediens loquit[ur] uic-
 torias. Uir quippe obediens loquit[ur] uic-
 torias: quia dum aliene uoci humilit[er]
 subdimur: nos met ip[s]os in corde supra-
 mus. Hinc in eu[an]glio iuxta d[omi]n[um] dicit: Cū qui
 uenit ad me n[on] eiciam foras: quia de ce-
 lo descendi: n[on] ut faciam uoluntatē me-
 am s[ed] uoluntatē eius qui misit me.
 Quid enim si sua facit: eos qui ad se ue-
 niunt repulsi. Quis aut[em] nesciat q[uo]d
 uoluntas filii a patris uoluntate n[on] dis-
 crepet. S[ed] q[ui]nto p[ri]mus homo qui suam
 uoluntatē facere uoluit: a gaudio pa-

radisi exiit: factis ad redemptionem ho-
minum ueniens dum uoluntate se patris
et non suam facere ostendit: permanere nos ita
docuit. Cum ergo non suam sed patris uoluntate
facere eos qui ad se ueniunt foras non eiecit:
quia dum exemplo suo nos obedienti-
e subiecit: uiam nobis egressionis claudit.
Hinc rursus ait. Non possui ego a me ip-
so facere quicquam: sed sicut audio iudico. Ho-
bis quippe obedientia usque ad mortem
seruanda precipitur: ipse autem si sic audire
iudicat: tunc quippe obediens cum iudex
uenit. Ne ergo nobis usque ad presentis uite
terminum obedientia laboriosa apparat:
redemptor noster indicat: qui hanc etiam
cum iudex uenit seruat. Quid ergo mirum
si peccator homo obedientie in presen-
tis uite breuitate se subiecit: quoniam hanc
mediator dei et hominum et cum obediens
res remunerat non relinquit. Sciendum
non est numquam pro obedientia malum
fieri: aliquando autem debet pro obedientia
bona quod agitur intinuiti. Neque enim
mala in paradiso arbor erat: quoad
homini ne contingeret intinuiti: sed ut
pro melius obedientie meritum homo
conditum cresceret dignum fieret ut hanc
etiam a bono prohiberet: quatinus ta-
to uerius hoc quod ageret iure esset: quoniam
to a bono cessans auctori suo se sub-
ditum humilius exhiberet. Sed notan-
dum quod illic dicitur: ex omni ligno para-
disi edite: de ligno autem scientie boni
et mali ne tetigitis. Quis enim ab uno
quolibet subiectos uetat: necesse est ut mit-

ta concedat: ne obedientis mens funditus
intinuit: si a bonis omnibus penitus repulsa ue-
uiat. Omnes autem paradisi arbores ad esum
dominum accessit: cum ab una prohibuit: ut cre-
aturam suam quam uolebat restringere: sed pue-
ri tanto facilius ab una restringeret: quanto
ad cunctas latius relaxaret. Sed quia non nun-
quam nobis huius mundi prospera non nunquam ui-
ubent aduersa: sciendum sum oportere quod ab
obedientia aliquando si de suo aliquid habe-
at nulla est: aliquando autem si de suo aliquid non
habeat minima est. Nam cum huius mundi
successus precipitur: cum locus superior impa-
ret: is qui ad precipienda hanc obediens obedi-
entia se uirtute euacuat: si ad hec etiam ex pro-
prio desiderio anhelat. Neque enim se sub obedi-
entia dirigit: qui ad precipienda huius
uite prospera libidini prope ambitionis seruit.
Rursus cum mundi despectus precipitur: cum
probra adipisci et contumelie iubent: non
hec ex semetipso animus appetat: obedi-
entia se mitum minuit: qui ad ea que in
hac uitae despecta sunt inuiti nolensque des-
cendit. Ad determinati quippe obedientia dicitur:
cum inuiti ad suscipienda probra huius se-
licet nequam ex parte aliqua etiam sua uota co-
mutant. Debet ergo obedientia et in aduersis
ex suo aliquid habere: et rursus in prosperis
ex suo aliquid omnium non habere: quatinus
et aduersis tanto sit gloriosior: quanto di-
uino ordini etiam ex desiderio iungit: et
in prosperis tanto sit uerior: quanto presentis ip-
sam quam diuinitus precipit gloriam fundit: ex
inuiti separat. **O**ritur: saul ad samuel.
Peccavi quia paruicacis sui sermonem domini

et uerba tua timentis populum et obediens uoci
 conu. **S**; nunc porta queso peccatum meum
 et reuere mecum ut adorem dominum. **E**t ait
 samuel ad saul. **N**on reuertar tecum quia
 precisti sermonem domini et precit te domini
 ne sis rex super israhel. **C**orripit propheta regem
 pro inobedientia qua domini mandatum ex
 plere non curauit. **P**rophetam cum regnum dimi
 surum quia reuerentiam mandatorum dei se
 qui noluit. **E**t merito ille de potestatis cul
 mine abiecit. qui recte regnum tenere nescit.
Ipsa enim regnum recte tenet qui se superiorem
 per humilitatem ad obediendum subiecit et
 inferiori per auctoritatem ad docendum ante
 ponit. **S**i enim saul dei mandatis obedi
 ret recte populo preerat. **E**t conuersus est samuel
 ut abiret ille autem apprehendit summita
 tem pallii eius quod et scissa est. **E**t ait ad eum
 samuel. **S**cidit dominus regnum israhel a te ho
 die et tradidit illud primo tuo melio
 ri. **N**ota mistium quod sicut in passione
 domini pontifex uestimentum suum scidit.
 ita rex saul uestem prophete non scindere de
 sebitur. **P**er utramque enim potestatem rega
 lem iudicalem ac sacerdotalem scissio uestimentorum
 facta est. ut demonstrat stabilitatem regni
 seu sacerdotum in populo iudeorum fieri non posse.
 qui uerum regem et sacerdotem ad se ueni
 tem dominum iudicalem christum recipere no
 luerunt. **P**orro triumphator in israhel non par
 cet et penitentie non flectet neque enim homo
 ut agat penitentiam. **T**riumphator in israhel
 dominum est cui omnis uictoria recte ascri
 bitur quia mutabilis non est si secundum iustitiam
 et ueritatem uniuersa diu dicat. **N**otan

dum autem quod alia edictio habet non reuertet
 samuel tecum quia spiritus ubi dominum
 et spiritus te dominum ne sis rex super israhel. **E**t
 coniecit samuel faciem suam ut abiret et
 tenuit saul pinnulam dyplodis eius et di
 rupit eam. **E**t dixit ad eum samuel. **D**i
 rupit dominus regnum ab israhel de manu tua
 et dabitur primo tuo bono super te. **I**diu
 detur israhel in duo et non auerret neque pe
 nitentia eum quoniam non est sicut homo ut penite
 at eum. **I**psa enim inuadit et non permanet iste cui
 dicitur spiritus te dominum ne sis rex super israhel.
Ecdi rupit dominus regnum ab israhel de manu
 tua hodie. **Q**uadraginta annis regna
 uit super israhel. tanto scilicet temporis spatio
 quanto et ipse dauid et audiuit hoc primo
 tempore regni sui. **I**ntelligamus ita dic
 tum est quia nullus de eius stirpe fu
 erat regnaturus et respiciamus ad stirpem
 dauid unum exortus est secundum carnem me
 diator dei et hominum homo christus ihesu.
Non habet autem scriptura quod in plerisque la
 tinis codicibus legitur de rupit dominum reg
 num israhel de manu tua. **S**i sic a nobis
 positum est inuenta in grecis. **D**i rupit
 dominus regnum ab israhel de manu tua. **E**t hoc
 intelligatur de manu tua quod est ab israhel.
Populi quoque israhel personam figurate gere
 bat homo iste qui populus regnum
 fuerat amissurus. **I**esu christo domino nostro
 per nouum testamentum non carnaliter sed spirita
 liter regnaturus. **D**e quo cum dicitur et dabit il
 lud primo tuo ad carnis cognationem
 id refertur. **E**t israhel enim christus secundum carnem
 unum et saul quod unum additum est bono super te

Aug

potest quidem intelligi meliori te. Haec quidam sic sunt interpretati: sed melius sic accipit bono super te. ut quia ille bonus est ideo sic super te. iuxta illud aliud propheticum. Donec ponam omnes inimicos tuos sub pedibus tuis in quibus est et israel cui sit o persecutori regni abstulit. christus quoniam fuit illic et israel in quo dolus non erat quoniam quodam fructu illarum palearum. Nam utique inde erant apostoli. inde tot martires quorum primus stephanus. in tot ecclesie quae apostolus paulus commemorat in consulatione magnificantes dominum. De qua re non dubito intelligendum quod sequitur. Et dividetur israel in duo. in israel scilicet inimicum christo. et israel adherentem christo. In israhel ad ancillam. et israel ad liberam pertinentem. Nam ista duo genera prius simul erant uelut abraham adhuc adheret ancille. donec stilius per christi gratiam fecunda clamaret ecce ancillam et filium eius. Propter peccatum quidem salomonis regnante filio eius roboam scimus israel in duo fuisse diuisum. atque ita perseuerasse habentibus singulis partibus reges suos. donec illa gens tota a caldeis esset in genti uastatione subuersa atque translata. Sed hoc quid ad saulem cum sit tale aliquid comminandum esse. ipsi dauid fuit potius comminandum cuius erat filius salomone. **155.** Postremo nec inter se ebria gens diuisa non est. indifferentem in eiusdem erroris societate dispersa partem. Diuisio uero illa quoniam deus sub persona saulis illius regni et populi figuram gerentem eidem regno populoque

minatus est. eterna atque immutabilis significata est. per hoc quod adiunctum est. et non conuertitur neque penitebit eum quoniam non est sic homo ut peniteat. Ipse minatur et permanet. id est homo minatur et non permanet. non autem deus quem non penitet sicut hominem. **V**bi enim legitur quod peniteat eum. mutatio rerum significat. immutabili presentia manente diuina. **U**bi ergo non peniteat. non mutari intelligitur. Proorsus insolubile uidemus per haec uerba platam diuinitus fuisse sententiam de ista diuisione populi israel. et omnino perpetua. Quicumque enim ad christum transierit ut transeunt ut transibunt. inde non erant. inde secundum diuinitatem. non secundum genus humanum ueniamendaeque naturam. prorsus quicumque ex israelitis adherentes christo perseuerant in illo. nunquam erunt cum israelitis qui eius inimici usque in finem uite huius esse persistunt. sed in diuisione quae hic pronuntiata est perpetuo permanebit. **O**ritur samuel adducite ad me agag regem amalech. Et oblatul est ei agag pinguisimum. Et dixit agas. Sicne separat amara mors. Et ait samuel. Sic fecit absque liberis mulieres gladius tuus. sic absque liberis erunt mulieres matris tuae. Et in frustra occidit samuel agag coram domino in galgalis. **Q**uando legunt quidam in scripturis quod sancti nulli hostium parcant efficiunt crudeliter et humanum sanguinem sitientes dicunt quia et uisti ita percusserunt hostes ut non relinquerent ab eis qui saluus fieret. et non intelligunt in

huius ubi obumbrari mistia. et hoc no-
 bis magis indicare ut pugnantel adu-
 sus uicia nulli penit' ex hys relinquere
 debeat. s. omnia int'mere. Nam si
 peccatim scire debem' reputari nob' in
 culpas. sicut reputati e' saul qui uiuui
 seruauit regem amalech. Quom' enim
 quisq; iustus manebit' si adhuc aliqd
 peccati in semet ipso seruauit sic saul.
 At u' sci in figura samuelis ita seruunt
 sup hostes suos idest sup uicia pecca-
 tor' ut n' pmittant relinqui aliquod
 peccati ipuntat'. **D**uq; domi' ad sa-
 muelē. **U**sq; quo tu luges saul cui ego pie-
 cerim et ne regnet sup isrl'. **I**mp' cor-
 ni tui oleo. et ueni et mita te ad isai
 bechleem item **P**uidi enim filius eius in
 regem. et cetera. **I**taq; saule pp' inobediē-
 tiam repbato. misit d's samuel ad isai.
 et sumpto coenu olei unxit in rege dā.
 s. uideam' eundē dauid qm' xpm' pphe-
 tice significauit. Dauid enī interpretat'
 manu fortis. siue desidabilis. Et quid
 fortis leone illo de tribu iuda qui uicit
 mundū. et quid desidabilis illo de q'
 dicit. ueniet desidatus cunctis gentibus.
Ungit iste dauid in regē. futurū denun-
 tans p unctionē illam xpm'. **V**ps enī
 a cōmate appellatur. Repbati septem
 filii isai maiorib'. minimus etate elect'
 ē ad regnū. quia sp'ito iudaico sacerdotio
 et regno poris iudelic' ppli qui sabba-
 tis. m'isecim legem seruabat. xpc dñs
 n'r caput minoris ppli sacerdotio ppetuo
 functus ē et in regem unct'. cuius reg-

ni n' h' finē et cui om' gentes l' n' que
 et t'bus seruiunt. Dauid ab officio pasto-
 rali pecorum ad hominū regnum transf-
 fertur. n' ost' aut' dauid ipse ihe ab ouib'
 iudaice plebis ablatu' ē et in regnū gen-
 tium translat' ē. **J**udea enim n' ē in xpc
 ablatu' ē in nunc gges gentiū pascit.
Igitur recedente a saul domino pp' iobe
 diencia arreptu' ē maligno spū. et ex-
 agitabat eum sps neq' a dño. **D**uxerūt
 q; serui saul ad eum. **E**cce exagitat te sps
 domini malus et cet'. **I**n hoc loco qri
 solet de spū qui agitabat saul. si dñi cur-
 malus. si malus cur dñi dicat'. **H**ec sen-
 tentia duob; ubi comp'hnsa ē. et in dō
 potestas iusta. et in diabolo potesta in-
 iusta. **N**am idem ē sps malus p nequi-
 simam uoluntatē et idem sps domini
 p acceptam iustissimā potestatem. **V**nde
 q' sps domini appellatus ē diabolus. pp'
 ministium quia om'ib; etiam sp'itib;
 malis bñ utitur d's. ut ad dampnatio-
 nē quorūdam. ut ad em'dationē l' ad p-
 bationē. et quāuis inalignitas a deo
 n' sit potestas tñ n' a deo n' est. **S**ic an-
 tiqus humani genis inimicus qui
 licet afflictionem iustoy semp' appe-
 tar. tam si ab auctore n'ro potestatem
 n' accip'. ad temptatiōis articulū nul-
 latenus conualescit. **U**n' et omnis uo-
 luntas diaboli iniusta ē. et tam pmut-
 tēte dō omnis potestas iusta. **S**ic se-
 enī temptare iniuste quoslibet appetit.
 s. eos qui temptandi sunt et put' tēp-
 tandi s' n' n' temptare d's iuste pmittit.

Beneq̄ nunc dicitur sp̄s domini malus ex-
agitat te. **E**cce un̄ idemq̄ sp̄s et dñi appel-
lat̄ et malus dñi uidelicet p̄ licentiā po-
testatis iuste. malus aut̄ p̄ desidiū uolū-
tatis iniuste. Sic et alibi dictū ē etiā sopor
dñi qui occupat milites eiusdē saul.
cum dauid hostes et cūm abstulisset
a capite dormientis. n̄ quia sopor tunc
i dño erat ut ip̄e dormiret. s; quia ille so-
por qui tē homines apph̄nderet nutu
dñi erat infusus. ne dauid serui ei i eo
loco p̄sentia sentirent. **D**icit q̄ sp̄s dñi
malus. hoc ē minist̄ dñi ad faciendum
i saul qd̄ eum pati uideret omnium potē-
tissimus iudicabat. **Q**m̄ sp̄s ille uolun-
tate qua malus erat n̄ erat dñi. **C**reatura
ū q̄ condit̄ erat et potestate qm̄ n̄ sua
s; dñi omnium equitate accepta dñi erat.
Formidari q̄ n̄ debet. quia nich̄ n̄ p̄-
missus ualeat. **N**am et in euāgelio expelle-
da de homine legio dicebat. **S**i eicis no-
mitte nos i gregem porcorū. **S**ola q̄ uis
illa timida est. q̄ cū hostem seuire p̄mi-
serit. ei ad usū iusti iudicij et iniusta
illius uolūtas seruit. **S**icut aut̄ dauid
i canticis musicis erudit̄. **D**uisorū enī
sonorū rationalis modatusq; concēt̄
cōcordi uarietate compacta ordinate
ecclesie insinuat unitatē. q̄ uariy sco-
tidie resonat et suauitate mistica mo-
dulat̄. **I**ste adhuc puer in cythara sua
uic̄. immo fortit̄ canens malignū sp̄m
qui opabat̄ in saule compescuit. n̄ qd̄
cythare illius tanta uirt̄ erat. s; quia
figura crucis xpi q̄ de ligno et arbori-

sione neruorū mistice gerebat̄. ip̄a q; pas-
sio que cantabat̄. iam tūc sp̄s demoniacos
opp̄mebat. **T**ropologicē aut̄ hoc factū dō.
compatiendū proximo instrumur. **P**er-
rumq; enī sup̄b̄ diues exhortatiōis blan-
ditiō placand̄ ē. quia et plerūq; dura
uuln̄a p̄ lenia fonta mollescunt. et
furores insanorū sepe ad salutem medico
blandiente reducit̄. **S**umq; eis in dulcedi-
nem condescendit̄. languor insanie mi-
tigat̄. **N**eq; enim negligēt̄ intuentū
ē. qd̄ cum saule sp̄s adūsus inuadit̄. ap-
p̄h̄nsa dauid cythara eius uesania sedā-
bat. **Q**uid enim p̄ saule n̄ elatio potē-
tium. et quid p̄ dauid inuic̄. nisi hu-
milis uita scōrū. **C**um q̄ saul ab immū-
do sp̄u arripit̄. dauid canente eius uesa-
nia temperat̄. quia cum sensus potētū
p̄ elationem in furore uic̄. dignū ē ut
ad salutē m̄as q̄ dulcedine cythare lo-
cutionis nr̄e tranquillitate reuocetur.
Post hec philistim agmina sua in plui-
conduxerūt in socoth iude. et castra
metati sunt intra socoth et arecha in
finib; domini. **S**ocoth ē oppidum
in t̄bu iuda. **S**unt aut̄ usq; hodie uicu-
li duo p̄gentib; etiam de leuteropoleas
in nono miliario uie publicę. un̄ i mō-
te et alt̄ in campo situs qui socoth nū-
cupantur. int̄ptat̄ ū ramus ut humi-
litas. **A**recha ciuitas est. chanaanorū in
parte t̄bus iude ad quā usq; p̄secutus ē
ih̄c quinq; reges. s; et hodie uocat̄ uilla
arecha int̄ eleuteropoli et heliā. **A**recha
int̄ptat̄ fortitudo siue decipula. **D**uma

siue domnum in tibu iuda uic' grandis
 ē in daroma. hoc ē ad australem plagā
 in finib' eleuteropoleos. decem .i. vii. ab
 ea milib' distans. **D**uma inēptat' silenti .66.
 um siue gaudiū. **P**orro saul .i. uiri isrl'
 congregati in ualle terebina. **T**erebin' est
 in sicinis sub q' abscondit iacob idola.
 iuxta neapolim. Et dixerunt aciem ad
 pugnandum contra philistim. et cetera. **H**ic
 iosephus. Post n' multa siquidē tempa
 palestini denuo congregati et magnū su
 p' omīs isrl'itas exercitum colligentes int'
 socoth et azecha castra metati sūt. **C**ont'
 q's denuo saul pduit exercitum. et
 int' socoth castra ponens coegit pales
 tinos p'ora quidē castra relinq're et ad
 uiso montis quē saul ap'hnderat.
 diuisitq; eorum exercit' medi' mōs
 qui erat posit' int' eos. **E**gressus ē uir
 spuruis de castis philistinoy nomine go
 liath degeth altitudinis sex cubitoꝝ et
 palmo. et cassis era sup' cap't eius. et lo
 rica a mata induebat. **P**orro pondus .m.
 lorice eius quinq; milia sicloꝝ er' is. et
 ocreas eras habebat. **M**erurib' et cli
 peus erus tegebat humeros et' hastile
 aut' haste ei erat q' liciatorum trecentū.
 ipm aut' ferrū haste ei' sercentos siclo'
 habebat ferrū et armiger eius antee
 debat eum. stansq; clamabat ad iūsus
 falangēs isrl' et dicebat eis. **Q**uare ue
 nistis parati ad plūi'. **H**umq; ego sum
 philisteus. et uos serui saul. **E**ugite
 ex uob' uirū et descendat ad singulare
 certam'. si quiuerit pugnare meū et

si percussit me erim uob' serui. si aut' ego
 p'ualuero et percussero cum uos serui eri
 tis et seruietis nobis. **E**t aiebat philisteus
 ego ex braui agminib' isrl'is hodie. **D**a
 te m' uirum. et ineat mecum singulare
 certam'. **S**upius ū dī. quia patre giga
 te. matre ū gethea natus erat **D**auid
 aut' erat filius uiri effitaci de bechleem
 iuda cui nom' erat isai. qui habebat
 octo filios. **Q**uerit' cur hic octo filios
 habere dicat' cum in paralipomenō
 n' amplius qm. vii. legant' qd' ita sol
 uit'. **N**athan itaq; p'ham filium sema
 a filii sui quem i loco filij educauerat
 et nutruerat int' filios adnumerat.
Nam et coram samuele' septeme
 ei' filij legunt' adducti fuisse et octauū
 eē in pascuis. int' q's nathan adduc
 tum fuisse manifestū est. qui .i. iona
 than uocat'. **D**e q' in extrema parte sa
 muelis dī. percussit aut' eū ionathan
 filius semaa fr'is dauid. **E**t notandū
 qd' uicūq; p'ha uocat'. nathan scbit'
 non ionathan. **P**ugna ū philistinoy
 cont' isrl' n' inconuenient' malignoy
 spiritūū plūm adūsum eccliam dei
 accipi pot'. **I**n eg'ditur de castis scilicet
 philistinoy uir spuruis nomine go
 liad nimē magnitudinis. qui bene
 potest significare' diaboli supbiam.
 quē dauid n'r singulari certamine
 cong'isus p'strauit. ac p'plm di a timo
 re eius eripuit. qui leonem et uirsum
 necauit. **V**rsus uidelic' diaboli sig
 nificat' leo ang' p'm. altum nunc

.m.

.xvi.

hominibus latent insidiantem alterum in posterum manifestissime se uentem. Iste dauid in populo gigante superauit cum aduersus populum diuini generis dimicarent. **P**ro uocauit superbia humilitatem. pro uocauit diabolus christum accepit arma bellica scilicet dauid ut aduersus goliath procederet. **H**ec arma peritiam et paruam staturam corporis portare non ualuit. abiectis onerantia. accepit quinque lapides de flumine et posuit in uase pastoralis. **H**uius armatus processit et uicit. hoc quidem ille dauid. si similitudine perscrutemur. in dauid christus intelligitur. qui tempore reuelationis noui testamenti insinuande et commendande gratie prudentis arma deposuit. quinque lapides tulit. **D**eposuit ergo corporalia sacramenta legis que non sunt imposita gentibus. deposuit que non obseruatur. quia in ueteri lege et legimus et non obseruamus. sed tam ad aliquam significationem premissa et posita intelligimus. **D**enique haec arma deposuit. tanquam onerata sacramentorum ueteris legis. et ipsam legem accepit. **Q**uoniam enim lapides. quinque libris moysi significant. **T**ulit ergo illos quinque lapides de flumine. id est de seculo. **L**abitur enim mortale seculum et prefluat quicquid uenit in mundum. **E**rant enim in flumine tanquam lapides in populo illo primo. erant illic inutiliter. et uacabant nichil poterant transire super flumen. **S**ed quid fecit dauid ut lex ipsa utilis esset. **A**cepit gratiam. lex enim sine gratia impleri non potest. plenitudo legis karitas est. quia gratia facit legem impleri. **S**ignificat enim gratia in lacte. hoc est

enim in carne gratuitum uel matris non querit accipere. sed fatigat dare. **H**oc matris gratia dat. et constat si desit qui accipiat. **Q**uoniam ergo ostendit dauid legem sine gratia operari non posse. non cum illos lapides quinque quibus significabat lex. in libris quinque conuigere nolens gratie. posuit in uase pastoralis. quo lac mulgieri consueuerat. **H**uius armatus processit aduersus goliath superbum. se iactantem et de se presumptum. **T**ulit unum lapidem et deiecit diabolum in fronte percussit et cecidit ex eo loco corporis. ubi signum christi non habuit. **H**oc quoque licet addendos quinque lapides posuit. unum misit. quinque libri electi sunt. sed unitas uicit. **P**lenitudo ergo legis karitas est ut ait apostolus. **S**ufferatis inuicem in dilectione studentes seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. **D**einde illo percusso atque detecto gladium eius abstulit. et deinde caput illi abscidit. **E**t fecit hoc non dauid. **D**ecit diabolus de suis. quoniam credebant magi eius quod ille in manu habebat. de quibus tetras animas trucidabat. **C**ontrivit linguas suas contra diabolus. et sic gladius de gladio caput incidit. **I**te uir recta fide plenus que sancti solent ad iusticiam deputare. ea ipsa scripturae sacre que hereticis afferunt testimonia colligit et erroris eius pernitentiam inde conuincit. **C**ontra nostra quodam sacre legis testimonia apportant seculum. nobis afferunt unum uincant. **U**nus et dauid typum domini qui uidebat fortis manu interpretatur. goliath uel reuelat siue transiungit superbiam significans hereticorum. hoc re

bus locuti sunt qd nos ubi apimus. **G**o-
 uas quippe cu gladio dauid si cu pera pa-
 trali uenit ad plium. **S** eundem golia
 dauid supans suo occidit gladio. qd nos
 qq; agimus. qui pmissi dauid mbra ex
 eius fieri dignatioc meruim. Nam cu
 supbientes hereticos et sacre septure sen-
 tentias deferentes eisdem ubis atq; sente-
 tijs quas pferunt uincim. qd elaci golia
 suo gladio decrucam. **A** ssumens aut
 dauid capt philisti. attulit in ierlm. ar-
 ma u eius posuit in tabnaculo suo. **Q**d .
 die attulisse dauid capt philisti i ieru-
 salem anticipatio est. quia postea fecit.
 Arma u eius idest philisti n est intel-
 liquidum qd in suo posuit tabnaculo.
 s; in tabnaculo dni. **D**e q tabnaculo p
 ea hec abimelech sacerdot accep. **E**o aut
 tempore q uiderat saul dauid egredie-
 tem contra philisti. ait ad abner prin-
 cipem militie. **D**e qua stirpe descendit
 hic adolescens abner. **D**iq; abner. **U**i-
 uat anima tua rex si nou. **S** econdū
 illud locutionis genus hoc dictum est.
 quo dictū ē illud. **B**enedū naboth dō
 et regi. **A**c si diceret. **N**on uiuat anima
 tua rex si nou. aut uideā mortē tuā
 si nou. **A**it. quia si conuincio aliqui .
 do ponit p n adubio. ut ē illud psalmi
 te. si intabunt in requie meā. id est n
 intabunt in requiem meā. si nou pot
 p n nou accipit. ut enim m iurandi
 p uitā regis. et affirmat se n nosse un
 dauid sit. hoc enim m et in genesi io-
 seph patriarcha cont frat suos usus est

quando dicit p salutem pharaonis n eg-
 dimini hinc donec ueniat fr ur nimum.
Peracta uictoria qua dauid gigantem in-
 tefecit dicit septura qd anima ionathe
 co. ligata ē anime dauid. et ita dilexiss;
 eum ionathas qd animā suā. et reliq;
Ionathas optime typum eoy tenet qui
 ex iudeis in xpm credidit. qui accepta
 sps sci gra p xpi amore. relictis omnib;
 q in mundo habē potant ipm redemp-
 torem secuti sunt. **U**n et peti apls de se et
 de socis suis dix ad ihm. **D**omine ecce no
 reliquimus omnia et secuti sum te. **E**t
 in actib; aploy ita scriptum ē. **Q**uotq; pos-
 sessores agrorū erant ueniebant et uende-
 bant et afferebant pcia eoy ante pedes
 aplorū. diuidebantur aut singlis. put-
 cuiq; opus erat. **S**icenim ionathas dedit
 dauid uestimta sua a tunica sua usq; ad
 batteum. cum credentes quiq; quicq; ha-
 ber potant i hoc mundo omnia in lu-
 criū xpi conferre satagebant. **P**orro cū
 reuēret dauid p cussio philisteo egressē
 fuit mulieres de unūsis urbib; isrl. cā-
 tantes chorosq; duentes in occursum
 saul regis in tympanis leticie et in fistis.
 et p ciebant mulieres ludentes atq; di-
 centes. p cussit saul mille. et dauid dece
 milia. qd regis annus indigne tulit.
Hinc inuidia saulis et sem odiorū adū-
 sum dauid orta f. ita et iudei audien-
 tes xpm p dicari in ecclis quem ipsi
 neci tradiderunt. et de uictoria ei qua
 hostem antiquū triumphau. creden-
 tes in laudib; ipsius congratulari. qut

xviii

iii

inde offensi sunt. Nam saul callidus simulator ut sine insidijs suis possit dauid offerre discrimini studuit cum nichol filie sue nuptijs alligari si centum s allosiloz iputia uictor offerret. Qui ly centum ducenta dedit ille et unum credit est regio perire uoto. inde auctus est gloriosiore trophoeo. Ita ut iudei dum contuoluntate di xpm interficere nituntur. p id salute gentium egerunt p qd ediderunt et sanguere. Qd uero dauid pua alienigenaru iputia attulit et sic deno saul filie nuptijs hestit significat qa xpc n pua sinagogam conubio suo spodo det. n ante gloriosus in gentib fieret. Prius enim in nationib; rescauit carnis pollutione et postea copulatus est sinagoge. Septimum enim. Postqua intrauit plenitudo gentium tuc omnis isrl saluus erit. Dupla aut hoc e. ee pputia obtulit siue p iudeis et gentib; adquisitis siue quia maior e numerus acquisitionis ppli gentium qua credentium iudeoy. Auit deinde odium saul aduersus dauid in tantum ut rex ob medellam sui sps dauid psallentem de more iaculo conaretur configere. Siquid e dii saule sps aduersus inuaderet apphesa dauid cythara eius uesaniam imitabat. Saul enim iudeoy elatio p dauid aut humilitas xpi significat. Cu gab immundo spu saul arripitur dauid canente ei uesania temperat qa cu sensus iudeoy p blasphemiam in furore uitae digni e ut ad salute nites

corum qd dulcedine cythare locutionis euiglice reuocentur. Nisus e saul dauid psallentem configere lancea in parietem. et declinauit dauid a facie saul. lancea aut casto uulnere plata e in parietem. m. Sic et pdicante xpo euiglm iudei meditati sunt ei mortem inferre. s; cum ille ab eis ad salutem gentium uiuus secessit. solam duritia nites illorum malitia eoy lesit. Nisit q saul satellites suos in domum dauid ut custodirent eu et interficerent mane aut abscessit dauid nocte et fugit atq saluat e. Cumq; uenisset nuntij saul inueniunt staciam in lecto positam et pellem pilosa capraru ad caput eius. Audiam q quid significet qd miserit saul ad custodienda domum dauid ut interficeret. hoc n ad cruce dnt s; tam ad passionem eius p tner. Crux fixus enim xps et mortuus e ac sepultus. Erat q illa sepultura tamq domus ad q custodiendam misit regnum iudeoy q do custodes adhibiti sunt sepulcro di. Quom q custodita e domus si dauid figurabat xpm ut xps interficeret dum xps n in sepultura s; i cruce sit interfectus. Refertur hoc ad corpus xpi qa interficere xpm erat tollere xpi nom. Neq; cui crederetur in xpm si mdacium pualeret custodum qui corrupti sunt ut dicent quia dormientib; nob uenerunt discipuli eius et abstulunt eu. Hoc e itaq; uelle xpm interficere nom resurrectionis ei et extinguere ut mdacium euiglio preferret. s; sic illud n ualuit saul ut int

fieret dauid sic nec hoc potuit regnū
 iudeoy efficere ut memoria xpi deleteret.
Isti autē qui de saul uirtute id est de reg
 no iudeoy in xpm psumere uoluerunt.
 offendunt in lapidem offensionis tāqm̄
 in staciam et hedus eis uisus erat agri.
 quia in peccati n̄ inueniunt q̄i peccato
 rem psecuti sunt. **N**untiatum ē sauli
 a dicentib; ecce dauid in nachioth in ra
 ma. **N**achioth locus est in rama ū dō
 fedir. Rama ū in t̄bu beniamin ciuitas
 est saulis in seruo miliario ab helia ad
 septemptonalem plagam c̄t bechel. **O**e
 munt huius et ieremias. Alia autē rama
 ē in t̄bu aser. **N**achioth pulchritudo in t̄p̄ .m̄.
 tatur. et rama excelsum. bene ḡ eueni
 unt h̄ nomina locoy. rebus in h̄is ex
 pletis. quia pphariū dicta et celsitudine
 habent scientie. ac uenustatem locutionis.
Misit ḡ saul he t̄ores. ut raperent dauid. **xix.**
Quicum uidissent euneū pphariū uanei
 nancium. et samuele stantem sup eos. fac
 tus ē domini sp̄s sup eos et pphare cepunt.
 etiam ip̄i. **I**gitur dauid regie manū .iss.
 ichum deuitans euisq; psecutiones decli
 nans fugit. uenitq; ad samuele. **E**t misit
 saul miliaos qui apph̄ndent dauid. **Q**ui
 cum uidissent samuel int̄ pphas et cet̄i
 pphariū. qui in illo tempe pphabant. nū
 tijs autē qui missi sunt accepto eodē sp̄i
 pphauerunt. **M**issisq; alijs hoc cōtra ḡ.
 et t̄us nichilominus. **P**ostea il cum et ip̄e
 saul ueniret factus ē sp̄s domini sup eū.
 et ambulabat egrediens et pphabat. **Q**ue .fb.
 tio magna hic oritur. cum p̄cedentibus

legat. et n̄ uidit samuel saulē usq; in diē
 mortis sue. quom̄ hic pphasse coram sa
 muele dicatur. **Q**uia questionem hebrei
 h̄is duob; solunt. **A**ut n̄ uidit eū. q̄a
 q̄ndo iunct' ē saul cuneo ppharum. ab
 scondit se. samuel ne uideretur ab eo. aut
 n̄ uidit eum i duntū habitu regio q̄ in
 dit' erat qm̄ dictū ē n̄ uidi eū usq; in diē
 mortis sue. subauditur i duntū habitu
 regio. et spoliasse ū se n̄ omib; uestim̄tis
 s; regalib; tantū intelligendū ē. **I**tem q̄ri
 tur qm̄ illi nuntij qui cū missi eēt
 ad tenendū hominē et ad necem ducē
 dum. tales sp̄s participes eē meruerūt.
 et saul ip̄e qui miserat ueniens et ip̄e
 sanguinem innocentē q̄rens effundē.
 accipe meruit sp̄m illū et pphare. **Q**u
 tum enī ad littam atinet n̄ ē mirū ho
 minem xpbum ad montā transitorie
 pphasse. dum etiā similes multi ppheti
 ē domum legunt habuisse. sicut et ha
 laam ille xpbus. quē n̄ tacet sc̄ptura
 iudicio diuino eē dampnatū. s; tam
 pphetiam habebat. **N**ec illa ūba pa r̄i ar
 testantur huic sententia q̄ in euāglio sc̄p
 ta sunt. multos dicturos in illa diē. dñe
 dñe in nomine tuo manducauim' et
 bibimus. et in nomine tuo uirtutes ml
 tas fecim'. quib; tam dictur' ē n̄ noui
 uos un q̄. discedite a me qui opamini
 iniquitatē. **I**stic autē exemplū hui'
 saul nuntioy q; euis i hac sententia fi
 gurat n̄ nullos hereticos qui aliquid
 boni de munib; sc̄i sp̄s h̄nt. sic testam̄
 ta legis et euāglio. baptismi sacram̄tum

quia cū ad ecclesiam catholicam ueniūt.
n̄ ē in eis ullōm causa laudā. s; tamēo
n̄ ideo debere salutem confidere quia
n̄ impbani qđ p̄ illos accepisse cōcedim.
S; oportet eos cognoscere unitatem et so
cietatem in uinculo pacis. sine q̄ omnino
quicq; habere potuerit quāuis sit sc̄m
ueniandū. ip̄i tam̄ nichilomin̄ sunt tā
to indigniores effecti. p̄mo uirt̄ et̄ne.
q̄nto illis donis n̄ b̄n̄ usi sūt q̄ in hac
uita q̄ transitoria ē accepunt. **I**tem exē
plum atq; imago saul huius. nuntioy
q; eius in h̄ loco uideoy n̄ incongrue
gestat p̄sonam. qui dum adūsari cupi
unt xpo h̄nt in ore sacramta legis et p̄
phetarum. ad testimoniu r̄p̄i. et cum
ecclesia q̄ cum p̄phis de sc̄pturis disputat
ax sic illi cū p̄phis uaticinabant. **Q**uod
dicente ionathan ad dauid quem i p̄
secutionib; pat̄s sui n̄ uisus dolebat
fangari. si uixero faties m̄ misericordiam
domini. si mortuus fuero n̄ auferes mi
sericordiā tuam a domo n̄ra. usq; in
sempit̄nu. q̄n̄ eradicauit dominus in
imicos dauid unūquēq; de t̄ra cum ad
iungēt sc̄ptura. pepigit q̄ fedus iona
thyan cū domo dauid continuo subin
tulit dicens. et requisierit dñs de manu
EB. inimicoy dauid. per anticipationē u
tiq; fecit p̄us historie miserendo quod
multo post tempe factum ē cum inter
fecto saule regnum ad dauid translātū
ē et qui innocentem eū inuiste p̄seq̄
bant. iusta sunt diuinitus ultioē mt̄
tati. Tunc enī requisierit dominus de

manu inimicoy dauid. q̄re uirū sc̄m
affirerint. **T**c̄ cogebant rationem red
dere et odiorum quib; cont̄ illum tanto
tempe seuerant. quia et de absalon et
de saba filio bochri et de cet̄is hostibus
dauid eque pot̄ intelligi. **A**lit̄ si seire uis
quid de manu inimicoy dauid requisi
erit dauid. potest ni fallor a superiore sen
tentia qui a dichū ē qđ fedus pepigerit
ionathan cum domo dauid. a pot̄inu. in
telligi. idest p̄ anticipationē qđ hoc de
manu inimicoy dauid requisierit. id
est quare n̄ et ip̄i fedus cum eo pacis in
ire uolunt cum q̄ ē dominum uident.
Ioco aut̄ sc̄ptura hic sententiā hanc p̄
occupando inēponere uidetur. ut testi
monium ionathe q̄ dixerat q̄ndo eradi
cauit dñs inimicos dauid unūquēq; de
t̄ra. uerū ē comp̄bare. quia uidelicet
eradicati sunt inimici dauid de terra.
n̄ ip̄o dauid se de adūsariis ulciscente
s; iudicante dño p̄ illo. **B**ene aut̄ sub
iungit̄. **E**t addit ionathan deit̄ rare da
uid. eo qđ diligeret illum. **S**icut enim
animā suam ita diligebat eum. ut ille
inimicū qui tā p̄fecto iuxta legem dei
amore complectebat̄ dauid. a p̄ditioē
inimicoy ei ostenderet̄ inimicū. **Q**uic
si cito morte p̄rept̄ regnum cū eo ut spe
rabat t̄renum habere nequiuit̄ omni
ne absq; ulla tam̄ cont̄dictioē regni ec
lestis consortium cum eo quē. p̄ gl̄a uir
tutum tantisp̄ dilex̄ cum eēt et ip̄e uir
uirtutum accep̄. **V**enit ionathan in
agrū iuxta placitū dauid et puer

parvulus cum eo. Et ait ad puerum suum.
 Hade et affer mihi sagittas quas ego iacio.
 et ait. Quid est quod ionathan dauid ser-
 uare uolens cum ille lateret in agro iuxta
 lapidem ad signum duas iecit sagittas quod
 puer paruulus ignorans quid fecit colle-
 git et in ciuitate reuertit. In quod deus pacem
 filium suum unigenitum quem ad salutem hu-
 mani generis mittendum decreuit. in lit-
 tera legis iudis nescientibus absconditum
 habuerat. Dauid quoque absconditus in agro
 id est christe celatus est in mundo de quo in
 euangelio iohannes dicit. In mundo erat et
 mundus per ipsum factus est et mundus eum
 non cognouit. Iuxta lapidem sedebat quia
 in tabulis legis conscriptus erat. ut est illud.
 Audi israhel dominus deus tuus deus unus est. et
 non assumes nomina dei tui in uanum. Nam
 saul odio habens dauid in epulas sedens
 filium eius mortis esse iudicabat. et iudaica
 perfidia in pasce epulis conuiuans de
 nocte christi tractabat. Cum ergo illuxisset ma-
 ne uenit ionathas in agrum iuxta pla-
 citum dauid. et puer paruulus cum eo.
 Iecit unam sagittam. iecit et aliam. et deus
 pacem illucescente mane credulitatis. pri-
 mi testimonium legis de christo protulit. de-
 inde prophetas misit qui de aduentu eius
 testificarentur. Unde et scriptum est. In lumi-
 ne iacula tua ibunt in splendore ful-
 goris armorum tuorum. Collegit autem puer
 ionathe sagittas et attulit ad dominum suum.
 et quid ageretur penitus ignorabat. sic et
 iudaicus populus libris legis et prophetarum por-
 tans quasi diuinitus scriptos honorabat.

si eum quem moyses et prophete signauerant
 presentialiter in se manentem non cognouerant.
Surrexit itaque dauid uerumque fugit
 in die illa a facie saul. uenitque ad sacer-
 dotem abimelech. a quo et gladium golie
 sustulit et panes propositionis accepit.
Que res et sacerdoti mortem attulit et ani-
 maduersionem religiose intulit ciuitati.
 Primo uidentium est quid sit quod dauid
 interroganti respondit sacerdoti et dixit.
 et quidem si de mulieribus agitur. conti-
 numus nos ab heri et nudius tertius
 quasi egrediamur et fuerit uasa puerorum.
 scilicet hoc quoque taliter accipi potest. Abime-
 lech interrogat utrum dauid et pueri sui
 quibus in illum et illum locum conduxisset
 se dixerat. mundi enim dauid enigma-
 tice pluraliter de se ipso respondit dicens.
 et fuerunt uasa puerorum. scilicet scilicet et
 a concubina conjugali. Quod si autem por-
 ro uia hec polluta est. et in ebreo legitur
 porro uia laica est. ac si diceret. in lege
 preceptum est ut extraneus non comedat ex
 eis. et tu interrogas utrum mundi sit pue-
 ri qui etiam si mundi essent nequaquam ei
 uesci deberent. ideo uia laica est quia
 tu laicaliter interrogas. Quod uero sequitur
 si et ipsa hodie sanctificabitur in uasis ip-
 sa utique in uasis. ipsa utique in uasis id est
 in te sua sanctificari dicit. quia non necessitate
 corporis et periculo uite urgente nequaquam
 uesceretur eis. Et hec itaque gestorum fidelis
 est. si quantum ad sacramentum prophetie per-
 tinet in christo domino nostro impletum est.
 qui positus in carne dum in sectatione

.xvi.

.xv.

.xv.

declinaret iudaicam. ad aplos transiit
cum quibus et desideratum s' cibum supsit.
desiderio enim desiderauit manducare
pascha. Et quibus golie id est arma diabo
li sustulit fortis enim spolia ipse dirup.
Hys q' a quibus receptus est xps: tribula
ones induxit diabolus et morte. Omnis
enim ut ait aplos qui in xpo pie uolunt
uiuere persecutione patiuntur. et dominus
si me inquit persecuti sunt. et uos persequi
tur. Erat autem ibi quidam uir de seruis
saul in die illa intus in tabernaculo et
nomen eius doech idumeus in hebreo
habetur obligatus in conspectu domini.
Obligatus id est doech idumeus erat uo
to quo se obligauerat aliquot diebus
in tabernaculo domini in moraturus et ora
tioni uacaturus. Doech autem iste idu
meus camelorum id est infructuose gre
gis et tortuosi custos erat. et interpretatur
motus siue sollicitus. qui et percussit
amalech sacerdotem magni. Nam ab
imelech interpretatur frater meus rex. in no
mine et gestu iude perditionis personam
gestat. per quem fraude contra redemptorem
nostrum qui uere rex est operatus diabolus
ut eius perditione facta etiam postea perse
cutionem ecclesia pateret et occiderentur
quia plurimi discipuli christi et sacerdotes.
et per nomen eius persecutiones grauissi
mas perferrent. Sed in domo abimelech
solus abiathar princeps sacerdotum a
persecutore saul immunus est quia nemo
potest nocere christo principi sacerdotum qui
uictor ad celos ascendit. Intra dauid

. xxii .

cum fugeret saul latere uoluit apud
regem quendam gech. nomine achis. Et cum
gloria eius sic fuisset commemorata ne pluu
rem rex ad quem confugerat in eum aliquid
mali machinaret sine insana. et qua
si furore correptus mutauit os suum de
fluebantque saluie in barbam eius. et co
flabaturque in manibus eorum et perdebant ad ho
stium porte. Et dixit achis. Quid huic in ad
duristi istum. Numquid deerant nobis
furosi. et sic eum dimisit. Achis inter
pretatur quomodo est per quod significat ignoran
tia et uerbum mirantis et agnoscantis.
Quod in gente iudeorum impletum est. quid u
iderent christum nisi agnouerunt. coram qui
bus mutauit os suum et abiit. Erant enim
ibi precepta legis carnalia. erat sacrificium
secundum aaron. et postea ipse de corpore et
sanguine suo instituit sacrificium secundum
ordinem melchisedech. Mutauit os su
um in sacerdotio. mutauit in preceptis. dicit
aliud testimonium euacuata carnalio
patioe. atque co flapsus est in manibus eorum
quoniam cum comprehendentes crucifixerunt.
et perdebant ad hostium porte. id est
humiliabat se perdere usque ad hostium
fidei nix. Ostium enim porte in tium
fidei. inde incipit ecclesia. et peruenit usque ad
speciem. et cum erudit ea que non uidet me
rebitur illorum profectum cum eum facie ad
faciem uidere cepit. Quod uero in illo quasi
furoso saluie decurrebant super bar
bam eius. apostolus habet apertum dicens. Iudei sig
na petunt. et gratia sapientiam querunt.
Hos autem predicamus christum crucifixum

iudeis quidē scandalum. gentib' autē
 stulticia. ipis ū uocatis iudeis et grecis r's
 tum di uirtutē et di sapientiā. quia qd
 stultum ē di sapientiā ē hominib'. Sa
 lue enim significant infirmitatē. s; qd
 stultum di fortius ē hominib'. Nota
 quia salue offendant. s; attende quia
 sup barbam decurrē. Quom' enī i sali
 uis infirmitas. sic in barba uirtus osten
 ditur. Ter q' uirtutē suam corpe infirmi
 tatis siue et quia forinsecus infirmabat
 tanqm' in salua apparebat. int' aut' di
 uina uirtē tanqm' barba tegebat. **Fug** .xx.
 aut' dauid in spelunca modollam ū cū .iii.
 fr' eius et omnis domus pat' eius in
 sitauit. et conueniunt ad eū omīs qui
 erant i angustia constituti. i o'p'ssi. e
 re alieno i amaro animo. i factus ē
 eoz pnceps. **Q**uid ē qd dauid manen
 te in spelunca ueniunt ad eum fr' eius
 et omnis domus pat' ei' n' quia redēp
 tor n'r pacta passione sua ac redempti
 one humani genis de plebe isrlitica
 in uida p'mum eccliam collocauit de
 gente in q' carne assumere dignat' est.
 Vbi fr' eius id est apli. et domus patri
 eius. hoc ē illi qui et sinagoga in eum
 edidiunt uenerunt ad illum. Et cū uene
 runt ad eum omnes qui erant i angus
 tia constituti et o'p'ssi. ere alieno. hoc
 ē quia ipē ad se uenā inuitans dicit.
 Venite ad me omīs qui laboratis i one
 rati estis. i ego reficiam uos. Omnes q'p
 pe qui se agnoscunt in angustis uici
 orum constitutos. nec hnt latitudinē

karitatis. et o'p'ssi sunt. ere alieno hoc
 ē censu peccatorū quem et soluebant dia
 bolo. quo exhibuerit m'bra sua seruire
 iniquitati. ad iniquitatē. necē ē ut ama
 ro sint animo. hoc est ut digne penitē
 tiam gerant. de delictis suis p'ntis. et ue
 niant ad dauid. ad desideratum uidelicet
 n'rū quatinus fiat eoz pnceps. quia ipē
 est qui constituit ē a deo iudex uiuoz et
 mortuoz. d's fortis pat' futuri scilicet pncep
 pacis. cuius regni n' erit finis. i domina
 bit a mari usq; ad mare. et a flumine
 usq; ad terminos orbis t're. cuius potesta
 potestas ē c'tna. et regnum eius alti n'
 dabitur. **O**ritq; gad ppha ad dauid.
 Noli manere in p'sidio. p'ficiscere et ua
 de in t'ram iuda. **M**iro in hic int'ducit .xv.
 gad ppha cum in p'ceditib' eius nulla
 facta fuit m'cio. Sic itaq; hic int'ducit
 sicut helias ppha in loco ū dicitur. et
 dicit helias chesbites de habitatorib' ga
 laad. **E**t ore itaq; domini gad ppha dō
 dicit ut n' moraret' int' gentes et in t'ra
 polluta. s; in t'ra iuda rediret. i ubi uir
 uoluntatem d'n'i p'secutionē inimicoy
 ferret. **P**orro eo tempe quo fugerat abi
 athar filius achimelech ad dauid. in die
 illa ephot secum hnt descenderat. i cet'
Ephot illud erat qd moyses iubente do
 mino fecerat sicut et rationale. in quo
 erat doctrina i uitas in q' etiam cōsultat
 dauid domini. **E**t ait dauid ad do
 minū. Si tradent me uiri cēle in ma
 nus saul. **E**t descendet ipē sic audiuit
 seruis tuis. d'ne d's isrl' indica s'uo tuo.

.xv.

Et ait dominus Descendet. Ac si diceret.
Si hic stetit descendet saul. et tradent te
uiri ceile in manus eius. **C**orum uolun-
tatem ei indicabat. Et muto uiri ceile q̄
ingra bñficijs dauid existant cū eos ip̄e
de manib; philistin erunt. significant
infidelitatem seu inconstantiam iudeorū.
qui redemptoris nr̄i semp pietati ingra
existentes apud sehi potestates contra
eum insidiando meditabantur. **I**nter-
pretatur aut̄ ceila ad fundam iacta siue
extollens sibi nec. Et in psalmo scriptū
ē. **I**nciuitu impu ambulat. Et alibi,
stultus ut luna mutatur. Porro da-
uid erat in deserto ziph in silua. **recl.**
h. **Z**iph mons est squalidus. t̄ caligans
siue nebulosus iuxta ziph. in quo se-
debat dauid p̄t̄ chermela que in sep-
turis carmelus appellatur. Sic enim
appellatur iuc̄ hodie iudeorū un̄ fuit
nabal carmelus. s; i un̄ de posteris cha-
leb dictus ē ziph. si legeris paralipo-
menon. **Q**uid est ḡ qd̄ ziphēi dauid
apud se latitantem saul pdidit. et
cum eo mortē eius meditati sunt. n̄ qd̄
iudei q̄s ziphēi m̄to significant. int̄-
p̄tant germinantes cum int̄eno reg-
no germinare appetebant. apud p̄nci-
pes suos tractabant de necē saluatoris
qualit̄ eum p̄ discipulum suū pditiū
apphnderent. i p̄fidi ad int̄ficiendum
tradent. **A**scendit ḡ dauid in. i habi-
tauit in locis tutissimis engadi. i rel.
recl. **I**n heremo engaddi cum p̄sequidum
dauid saul appeteret ingissus est dauid

in speluncā et ibi latebat. **S;** rex impu-
sus exceptus insidus qd̄ innocuo molie-
batur incidere. **S**criptum ē enī. Qui fod-
foueam primo suo incidet in eā. Dauid
bona p̄ malis retribuens inimicū n̄ oc-
cidit. s; p̄ testimonio factioram rege
clamidis amputans abstulit eū utiq;
facilius sit se exceptū insidus adūsari
n̄ p̄de magis quam fallere. **Q**uid ḡ est
qd̄ iste fugiens a facie saul in spelun-
ca latuit. **Q**uare aut̄ latuit. n̄ ut oc-
cultaret et n̄ inueniret. **Q**uid ē conte-
gi spelunca n̄ contegi t̄ra. **Q**ui enī fug-
it in speluncam t̄ra tegitur ne uideat. **P**or-
tabat ih̄c carnem quam acceperat de t̄-
ra. et in ea se occultabat ne a iudis in-
ueniret d̄s. **S**i enim cognouissent. nūq̄
dominū gl̄e crucifixissent. **Q**uare ḡ
dn̄m gl̄e n̄ inueniunt. quia in spelun-
ca se t̄terat. id est carnis infirmitatē o-
culis obiebat. et maiestatem diuinita-
tis in corpis tegmine tamqm̄ spelunca
abdito contegebat. **I**lli n̄ cognoscentes
dn̄m p̄secuti sunt hominē. nec mori po-
tuit n̄ in homine. quia nec teneri po-
tuit n̄ in homine. **O**pposuit ḡ male que-
rentibus t̄tam. seruauit b̄n̄ querenti-
b; uitam. **F**ugit ḡ scdm̄ carnem in spe-
luncam a facie saul. quia passus ē us-
q; adeo se occultans coram iudis ut mo-
rereur. **S;** q̄re usq; ad mortē eē patiē
uoluit. ut fugeret a facie saul i spe-
luncam q̄ inferior pars t̄re pot̄ accipi.
qd̄ manifestum et notum ē omni-
bus eū in monuūto positum ē. qd̄ ex-

cium i petra. Hoc g monumntu spelu
 ca erat. Illuc fug nr dauid a facie saul.
 Tandiu enim psecuti sunt illum iudi.
 quo usq; poneretur in spelunca. S; qd
 est qd saul psecutor ad purgandum
 uentrem spelunca ingreditur. si qd iudi
 conceptam in xpo malitiam nris qsi
 odorem pphanum emiserunt. et cogi
 tata apud se gloria. factis detioribus
 in dnm xpm pacta ostendunt. S; tñ
 dauid saule occidere noluit. et cum cu
 in abdito occultatus antro haberet.
 in potestate habuit et n occidit. Septu
 enim erat de eis p ppham. ne occideri
 eos. Deniq; dauid tantum summitate
 clamidis eius silent abscedit. ut oste
 deret. pphetia xpm iudeos n occidisse.
 s; eis tantum regni glam abstulisse. sicq;
 eos p psecutioe sua uacuos sede ut im
 pio reliquisse. Clamidis enim abscisio.
 regni e amputatio. hoc etiam alio loco
 idem saul cum p mobalientia peccass;
 ostendit. Nam cum ueniam pcaratur.
 rogaretq; samuele ut reuertetur cum
 illo ad placandu dnm et noluisse. atq; co
 uicens faciem suam abiret. tenuit saul
 pinnulam uestimti ei. et dirupit eam.
 et dixit ad eum samuel. Dirup dominu
 regni isrl de manu tua hodie et da
 bit illud primo tuo. et diuideatur isrl
 in duos ppls. Ergo rex iste psona si
 guate gerebat iudeoz. significans qd
 inde amissurus erat regnum du pse
 quit xpm. Item moralit huius gestu. Et
 si quis qsierit ita accipe potest. ut per

saul mali retores designent. Saul g
 uentri purgare est puos ppositos cocep
 tam in corde malitia usq; ad opa mise
 riodoni extendere. et cogitata apud se
 gloria factis et detioribus exsequendo
 monstrare. Quem tam dauid ferire
 metuit. quia pie subditoz mtes ab
 omni se peste obtrictationis abstinere
 tes ppositoꝝ uitam nullo lingue gladi
 o pcutiunt. etiam cu de impfectione
 repndunt. Quic si qñ pte infirma
 tatem sese abstinere uix possunt. ut ex
 trema qdam atq; etioꝝa ppositoꝝ ma
 la s; tam humilit loquant. qñ oram
 clamidis silent incedunt. quia uide
 licet dum plate dignitati salti innot
 ie et latent derogant qñ regis suppo
 sici uestem fedant. s; tam ad semet
 ipos redeunt. seq; uehementissime uel de
 tenuissima ubi laceratioe repndunt.
 Vñ bene et illic septum e. Post h dauid
 percussit cor suum. eo qd abscediss; ora
 clamidis saul. facta quippe ppositoꝝ
 onis gladio ferienda n sunt. etiam cu
 repndnda recte iudicant. Si qñ u et
 eos in minimis lingua labet. necesse e
 ut p afflictione penitentie cor prema
 t. quaten ad semetipsu redeat. et cum
 pposite potestati de hqre et contra
 se iudicium qui s; platus e phorrescat.
 Nam cum i ppositis delinquim. eius
 ordinatioi qui eos nobis pculit obui
 amus. Vñ moyses q; cum cont se et
 aaron congri pplm cognouiss;. ait. Ho
 enim quid sum? Nec cont nos est

.h.

murm^u urim^u s^u cont^u domini. **P**ost h^u
 sequit^u scriptura narrans de morte samu-
 elis et de fuga dauid ita dicens. Mortu^u
 e^u aut^u samuel et congregat^u e^u uniu^usus
 isrl^u et plantat^u eum et sepelierunt
 eum in domo sua in ramatha. **C**onfur-
 gensq^u dauid descendit in desertum
 pharan et cet. **P**haran nunc e^u oppidum
 trans arabiam iuncta sarracenis qui
 in solitudine uagi erant p^u hoc in te
 ciunt filios isrl^u cum de monte sinai
 castra mouissent. **S**it g^u ut diximus t^us
 arabiam cont^u australe plagam. et di-
 tat ab alia cont^u orientem itine tum
 dieru^u. **I**n deserto aut^u pharan septuaginta
 commemorat habitare. **I**smahalem
 un^u et ismahelita qui nunc sarraceni
 dicunt. **L**egimus codorlaomor regem
 percussisse eos qui erant in deserto pha-
 ran. **E**rat aut^u uir quispiam i solitudine
 maon et possessio eius in carmelo. et
 cet. **H**istoria que de nabal et de abi-
 gail uxore eius narrat. **M**istici intel-
 lectum q^urit. **N**abal enim de q^u dictu^u e^u
 quia uir durus et pessimus et malici-
 osus fuit. **T**ipum tenet ppli iudeoru^u.
 quoru^u aliqui uua fellis et botro ama-
 ritudinis debati dura ceruice et inc-
 cumcisi cordibus semp^u sp^uu sc^o resist-
 ebant. atq^u carnalem sensu in lege
 sequentes stulti facti sunt. q^ud bene
 nom^u nabal exprimit. **I**nterpretatur enim
 insipiens ut demens. **U**n^u et xpm ue-
 nientem et p^u aplos ab eis refectio-
 nem fidei et bone opationis ex petentem

respuerit dicentes. **H**unc aut^u nescim^u
 un^u sit nos moysi discipuli sumus. **A**b-
 igail u^u de qua refert q^ud mulier prude-
 tissima et speciosa fuit. **T**ipum tenet
 ppli illius qui ex iudis ad fidem con-
 si deo placere meruerunt. **Q**uod bn nom^u
 abigail sonat. **I**nterpretatur eni^u pars exul-
 tatio. **U**n^u et dominus in eu^uglio dicit.
Gaudium erit i celo sup^u uno peccatore
 penitentiam agente. **H**ec sepius i pphe-
 taret in aplis p^u salute ppli iudaici de-
 precans. **D**auid nro oblatione acceptabi-
 lem bonoru^u opum et pie deuotionis
 obtulit. **Q**uam ille post morte uiri sui
 qui demens in stulticia p^uit ascituti
 conuigui et exhibuit s^u sponsam no^u
 habitem maculam aut ruga. **Q**uod
 abigail intpellans p^u se et p^u domo sua
 ait ad dauid. quem uir eius stulticia
 et ebetate sopitus offenderat. **S**i enim
 fuerit aliqui homo p^usequens te et q^urit
 anima tuam. **E**rit anima d^ui n^u cust-
 todita q^ui in fasciculo uiuentiu ap^ud
 d^um tuum. **P**orro anima inimicoru^u
 tuoru^u rotabit q^ui in impetu et eculo
 funde. **P**ulcherrima comparatione
 statum iustoru^u ac reprobu^u discernit.
Horu^u quippe animas appellat uiuen-
 tes. **U**t illos et contrario sp^uali morte
 p^uoccupatos insinuet. **A**nima q^u para-
 uerit ipa mori scit. **H**os fasciculos
 illos lapidi funde assimilat. **F**ascicu-
 lus enim constringit ut integer ma-
 neat et cōseruetur. **L**apis in funda ex-
 pedis ponitur ut abiciat. **S**ic etenim

in h[is] secl[is] electi p[er]suis t[ri]bulacionu[m] co[n]sistunt ut h[is] ammoniti arcus se ad inuicem mutua karitate cono[n]ctant. q[ui] adunati inuicem manu sui redemptoris in p[ro]p[ri]etate conseruent. At u[er]o rep[er]it q[ui] tanto latius in hac uita uoluptatib[us] p[ro]p[ri]e uelut libi dimittunt tanto longius i[n] futuro a diuine uisionis gl[ori]a p[er]iciunt. ut de eis m[er]ito dicat equide[m] ip[s]i de manu tua expulsi sunt. **D**ixit aut[em] omnipotentem p[ro]uidencia[m] desebit sup[er]ni p[re]toris. cum die anima uiri sancti q[ui] in fasciculo uiuentiu[m] apud eum e[st] custodita. Sicut enim facillimum e[st] cuilibet fasciculum h[ab]ere ut se[m]p[er] sua manu retentum conseruare. ita uirt[us] domini et saluatoris n[ost]ri om[n]es p[ro]bem electos ab initio usq[ue] ad finem secl[i] ne qui ex eis ulla ratio[n]e p[er]eant sine labore tunc iuxta q[ui]d ip[s]e in eu[an]glio sub figura ouium de eis loquens. et sequuntur me inquit. et ego uitam et[er]nam do eis. et n[on] p[er]ibunt in et[er]ni nec rapiat eos q[ui]sq[ue] de manu tua. Sicut fasciculus uniu[er]sui cuiuslibet uinculis alligat[ur]. ita om[n]is sc[or]u[m] cetis una eademq[ue] fide spe et karitate ad inuicem constringit. uno diuine p[ro]tectionis munimine circumdat. Ad uitam aut[em] patet sensus. quia anima dauid p[er]sequentib[us] licet hostib[us] custodita semp[er] fuit in sorte uiuentiu[m] p[ro]p[ri]o inuicis eius insistentib[us] s[ed] aduersantib[us]. sic lapis funde ecumac[us] tus. sic instabili motu p[er]turbandi r[ati]o sui e[st] expellendi de finib[us]. ut etia[m] huma

nus rebus auferendi. **D**iluculo aut[em] cu[m] indigesset uini nabal. indicauit ei uxor sua u[er]ba h[ec] et reliq[ua]. **Q**uid nobis abigail p[er] renuntiationis sue disp[er]sationem inuit[ur] n[on] quia iracundos melius corrigemus. si i[n] ip[s]a ire sue co[m]motione declinamus. **P**erturbati q[ui] p[er] quid audiant ignorant. s[ed] cum ad se redeunt tanto libentius exhortationis u[er]ba recipiunt. q[ui]nto se tranquilli[us] toleratos erubescunt. **S**enti aut[em] furore eb[ri]ome rectum q[ui]d d[icitur] p[ro]sum uideatur. **V**n[de] et recte nabal e[st]o culpam suam abigail laudabiliter tacuit. quia degesto uino laudabiliter d[icitur]. **I**deco eni[m] malum qui fecit cognoscere potuit quia h[ab]ebit n[on] audiuit. **S**aul aut[em] dedit michol filiam suam uxorem dauid falchi filio lais. qui erat de gallim. si cognouisset eam nu[m]quam dauid s[ed] eam postea sociasset. quia in lege huiusm[od]i prohibetur co[n]iugiu[m]. **I**dem na[m]q[ue] falchi de gallim. hoc e[st] de mundatio[n]e erat. **M**undatio h[ec] lex intelligit[ur] legis enim doctor erat de baurim id est de electis. **Q**uando aut[em] a saule michol ei datur[ur] falchi id est euadens interpretat[ur]. **Q**uoniam u[er]o ab eo eadem michol auferatur. fathiel id est euadens interpretat[ur] a deo. euadens a d[omi]no d[icitur]. quia custodiuit eum ne tangeret eam ne fieret transgressor legis. **S**ecur[us] e[st] eam uir suus plorans usq[ue] baurim. **P**lorasse d[icitur] p[ro] gaudio. eo q[ui]d dominus eum custodisset. ne eam tangeret. **E**t uenerunt ziphei ad saul in gabaam dicens. **E**cce dauid absconditus in colle achi

xxvi
S; ut hebrei t[em]p[or]e no[n] cognouit eam idem falchi. qui

le qui ē eradio solitudinis. Et surrexit saul et descendit in desertum ziph et ref. Iterum idē dauid fugiens a facie saul in castra regis cum dormiente offendit; n̄ percussit. s̄ solam lanceam q̄ ad caput eius erat et lenticulam sustulit dormientib' cunctis. egessus e castriis transiit in cacumine montis. Q̄d hoc ē n̄ q̄d p̄seq̄bant xpm iudi; s̄ p̄ seq̄ndo dormiebant quia n̄ uigilabāt corde. Duritia enī cordis obdormitio ē et si dormiunt in uita uetē. n̄ uigilant in noua. Venit xpc n̄ eos occidit. s̄ tulit ab eis cysum aque id est grām legis. Tulit sceptrum regale. regni scilicet potestatem quam p̄ magno habebant. uñ se p̄tegebant temporalit̄ et quā adūsus dñm p̄ incredulitatē gerebant. De iñ dauid uictor n̄r decastriis eoz regressus. transcendit in altitudinē montis celorum. Et ascendit dauid et uiri eius et agebant p̄das de gessuri et de gezri. et de amalechit̄. hi enim pagi habitabant intra antiqtus. hu pagi n̄ erant sub potestate achis. habitari intra antiq̄ dicitur. quia quieti et securi habitati fuerant et nullius hostis dep̄dationes p̄pessi. Samuel mortuus ē. fleuitq; eū om̄s isrl̄ et sepelierunt eum i rama urbe sua. Supra nāq; dicit̄ sepult̄ fuisse in domo sua in rama. in familia uidelicet et cognatiōe sua. Querit namq; cum sup̄ius iam mortuus legatur. cui hic repetatur mortuus.

Mortuus hic ut ebrei uolunt resuscitationis sue causa repetitur. ut et dampnatio saulis qui peccatis mortuus erat et relicto dō contra legem pythonem consulebat iusta eē manifestaretur. Post mortē autē samuel congregauit se philistin cont' isrl̄ cōsuluatq; saul dñm. et n̄ respondit ei neq; p̄ somnia neq; p̄ sacerdotes. Ebreus h̄c neq; p̄ doctrinā neq; p̄ p̄phā. Respondebat domin' p̄ somnia sic idem ebrei asserunt. i qd̄ ieiunando et orando poscebant oraculum s̄ fieri diuinū. d̄s illis p̄ somnia reuelabat ea q̄ futura erant. Qd̄ in hoc loco minime fecisse legit̄ p̄ doctrinā p̄ ephor scilicet qd̄ sacerdos in pectore portabat neq; p̄ p̄phas. quia illis cōsulentib' dñs neq̄m̄ respondebat. hu p̄phē dicuntur fuisse discipuli samuelis. quib; p̄phetantib' uirte se saul et p̄phetauit. Quesiuitq; saul si tonissam q̄ suscitaret illi samuelē. Statimq; suscitāt ait ad eū. Quare inquit etasti me ut suscitaret. Et cetera. Querit salm̄ historiam utri p̄thonissa ipm̄ p̄pham de inferno euocauit. an alia aliquā ymaginariam illusionem fallacia demonū factam. De hac q̄stione beatę memorie augustin' ep̄s simpliciano mediolanensi ep̄o sc̄p̄ sit. Inquiris inquā utri potuit malignus sp̄s excitare animā uultu. et tamqm̄ de abditis mortuoz repāguis uocare. ut uideret et loq̄retur eū.

Saul. Ne magis mirandū ē quia sa-
 thanas ipsum domini assumpsit et
 constituit sup pinnam templi. Quoli-
 bet m̄ fecit. factum ē ut ita samuel er-
 citaret. Similit̄ latet n̄ forte quis dixit
 faciliore diabolō fuisse licentiam ad
 dñm uiuū uñ uoluit ad sum̄dum
 et uñ uoluit constituendū. quā ad samu-
 elis defuncti sp̄m e suis sedib' exercitan-
 dum. Qd si illud in euāglio nos ideo n̄
 conturbat quia domini uoluit atq;
 p̄misit nulla diminutiōe sue potesta-
 tis et diuinitatis id fieri. sic ab ipsis
 iudis qm̄q̄m p̄uisit atq; immundis
 et facta diaboli facientib' et teneri se
 et uinciri et illudi et crucifigi et in-
 c̄fici passus ē. n̄ ē absurdū credere ex
 aliq̄ dispensatiōe uoluntatis diuine
 p̄missum fuisse. aut uñ inuit' nec dñan-
 te magica potentia s; uolens atq; ob-
 tempans occulte dispensationi dei q̄
 phitonissam illam et saulem latebat.
 sp̄m p̄ferre sc̄i. ut se ostenderet aspec-
 tibus regis diuina eum sententia p̄-
 cussurus. Qm̄q̄m in h̄i facto pot' ad eē
 aliud faciliore intellectus. ut n̄ uere
 sp̄m samuelis exercitatum a requie sua
 credamus. s; aliquod fantasma et ima-
 gnariam illusionē diaboli machina-
 tionib' factam qm̄ p̄pha in scripturis no-
 mine samuelis appellat' quia solēt
 imagines earū rerū nominib; appel-
 lari quarū imagines sunt. sic om̄ia
 q̄ pingunt' atq; fingunt' earū rerū q̄
 imagines sūt nominib' app̄llant' sic

hominis ^{pictura} cum pingit' p̄p̄m qd̄q; no-
 m̄ incunctant' adhibetur. et dicitur
 ille cicero est. ille salustius. ille achilles.
 iste hector. hoc flum̄ sim̄p̄. illa roma
 cum aliud nichil sint qm̄ pictę ima-
 ḡes. Uñ cherubin cum sint celestes uir-
 tutes. facti tunc ex metallo q̄ impauit
 d̄s sup archam testam̄ti magne rei
 significande gr̄a. n̄ aliud quā cherubi
 illa q̄q; figūta uocitabantur. Itēq; dū
 quisq; uidet somnū n̄ dic' uidi yma-
 ginem augustini. s; uidi augustinū.
 cum eo tempe q̄ aliquid tale aliquis
 uidit ignoret hoc augustinū. Usq; adeo
 manifestū est. n̄ ip̄os homines s; yma-
 gines eorum uideri. Et pharao sp̄icas se-
 dix' uidisse in somnis et boues. n̄ sp̄ica-
 rum aut bouum imagines. Si ḡ estat
 liquido nominib' earum rerū quarū
 imagines sunt easdem imagines appel-
 lari. n̄ mirū ē qd̄ scriptura dicit. samu-
 elem uirum etiā si forte ymago samue-
 li apparuit. p̄ ficta machinam̄ta e ius
 qui transfigurat se in anglm̄ lucifer
 ministros suos subornat uelut mini-
 stros iusticie. Jam uñ si illud inquit mo-
 uet quom̄ a maligno sp̄u sauli uera
 p̄dicata sunt. pot' illud uideri mirū
 qm̄ demones agnouerūt xp̄m quē uidej
 n̄ agnoscebant. Cum enim uult d̄s etiā
 infimos sp̄us aliqua uera agnoscere.
 temporalia duntaxat ad istam morta-
 litatem p̄tinentia. facile ē ut n̄ incon-
 gruum ut omnipotens et iustus ad
 eorū penam quibus ista p̄dicant' ut

malū qđ eis imminet ante quā ueni
at p̄noscendo patiant̄ occulto appa
tu multioꝝ suoꝝ etiam sp̄itibꝫ talibus
aliquid diuinationis imp̄t̄at̄ quod
audiunt ab auglis. p̄nuntiant homi
nibꝫ. Tanti aut̄ audiunt. q̄ntum mi
dus atqꝫ modator ul' iubet ul' sunt.
Vñ etiam sp̄s p̄bitonius in actibus ap̄toꝝ
attestatur paulo ap̄to. et cū gl̄ista eē co
natur. **O**iscient tam̄ isti fallacia. et qđ
uerum nosse potuerunt n̄ docendi ma
gis qm̄ decipiendi sine p̄nuntiant̄ et for
te hoc ē quia cum illa imago samuelis
faulem p̄dicaret monturū. dicit etiā se
cum futurū qđ utiqꝫ falsum ē. **M**agno
quippe in uallo separari bonos a mali
post mortem in euāglio legimꝫ. cum in
sup̄bum illum diuitē qui iam ap̄d in
feros torm̄ta patitur. et illum qui ad
eius ianuā ulcerosus iacebat iam in re
que constitutū. magnū chaos in t̄e
tum ē testatur. **A**ut si p̄p̄ta samuel ei
dicit mecum eris. ut n̄ ad eq̄litate fel
citate s; ad p̄arem conditionē mortis
referatur. qđ utiqꝫ homo fuit. **¶** utiqꝫ
morti potuit. iamqꝫ mortuus mortem
uiuo p̄nuntiabat. **S**ed in utrūqꝫ ḡ in
tellectum habē et utum hāc lectionem
quia n̄ sit contra fidē manifestū ē. n̄
forte p̄fundiori inquisitione inuenta
ē ad liquidū ut posse t̄ n̄ posse animā
cum ex hac uita miḡuerit magicis car
minibꝫ euocari et uiuoz app̄are as
pectibus. etiā corp̄is humanita gestan
tem ut n̄ solum uideri ualeat. s; et

agnosci. **¶** Et si potest utrumqꝫ anima
uisti. n̄ quidē cogat̄ magicis sac̄s. s; dig
net̄ ostendi occultationibꝫ. multis sume
legi obtemperans. ut si fieri n̄ posse cla
ruerit ut n̄ utiqꝫ sensus in huius sep
ture tractatione admittat̄. s; illo exclau
so imaginaria similitudo samuelis di
abolico ritu facta intelligat̄. s; qm̄ sine
illud fieri possit siue n̄ possit. tam̄ fal
lacia sathane atqꝫ imaginariū simulā
darum callida op̄atio decipiendis sen
sibꝫ humanis multiformis inuigilat.
Pedetemptū quidē ne inquisitionibꝫ
diligentioribꝫ p̄scribamus. s; pot̄ exis
timem̄ tale aliquid factum in maligno
sp̄u sitonisse illius inuistio. quā diu
nobis aliquid amplius excogitare atqꝫ
explicare n̄ datur. **H**ec sunt q̄ tunc de
p̄bitonissa et samuele scripsit beatus
augustinus. **I**nt̄ea dum p̄gent da
uid cum achis rege philistinorū in p̄
luum aduisus isrl̄ insurgentes amale
chite irruerūt in sicilech et succedunt
eam captiua uerūt omnia q̄ erant da
uid et pueroꝝ eius. **R**euisus ḡ dauid
ad p̄sequendos amalechitas inuenit
egyptium puerū lassescēte quē ama
lechite egyptum uitane relinq̄rūt hunc
dauid inuentū cibo reficit. ducemqꝫ
sui itanis fecit. sicqꝫ amalechitas p̄se
quē epulantes repperit et funditus
extinguit. **C**onsiderandū ē ḡ quid sit
qđ amalechite absente dauid sicilechi
uadunt et p̄dam capiunt. **A**malechite
quippe p̄pls lambens uocat̄. **¶** Et quod p̄

lambentē pplm n̄ n̄tes sc̄larium de
 signantē q̄ t̄ena cuncta ambiendo q̄
 lambunt dum solis tempalib; delectā
 tur. Quasi enī ips̄ lambens p̄dam fac̄.
 dum t̄ena diligentes lucra de alienis
 dampnis eraggerant. et hoc absente dō
 agunt quia redemptorē ante oculos
 contis habere negligunt. Quid ē enī
 qd̄ egyptius amalechite puer in t̄ine
 lassatur. n̄ qd̄ amator p̄sentis sc̄li pec
 cati sui ingredit̄e optus sepe ab eodem
 sc̄lo infirmus despectusq; relinquit̄
 ut cum eo neq̄q̄m currere ualeat. s; frac
 tus adūstare torpescat. S; hunc dauid
 inuenit quia redemptor n̄r ueracit̄
 manu fortis n̄ nūq; q̄s despectos a mū
 di gl̄a reppit. in suum amorē conuirt̄.
 cibo pascit. quia scientia ubi reficit.
 duce m̄ tamis elat̄e quia suum etiā p̄
 dicatore m̄ facit. et qui amalechitā seq̄
 n̄ ualuit dur̄ dauid efficitur. quia is
 quē indignum mundus deseruit. n̄ so
 lum conūsus i suam m̄tem d̄m̄ recip̄.
 s; p̄dicando hunc etiā usq; ad aliena
 contra p̄duc̄. Quo uidelic̄ duce dauid
 amalechitā conuuantē inuenit et ex
 tinguit. quia ips̄ p̄dicantib; xpi m̄di
 leciam destruit. q̄s comites mund̄ ha
 bere desper̄. Pierumq; q̄ ipsi p̄dicando
 m̄tes sc̄larū supant. qui p̄us cū sc̄la
 ribus in hoc mundo currere n̄ ualebāt.
Ignar̄ exorto p̄ho p̄cusserunt philistin. xxx.
 n̄l̄ plaga magna. corrueitq; in p̄ho
 saul et ionathan. Arripuitq; saul gla
 dum suū et irruit sup̄ eū. Qd̄ cum ui

dis; armiger eius uidelic̄ qd̄ mortu
 ēēt saul irruit etiam ip̄ sup̄ gladium
 suum et mortuus ē cum eo. **Armigerū** **FB.**
 istum ebri doec idumēū dicunt fuisse.
 qui cernens saul mortuum. se ipsum
 ob metū dauid int̄m̄it. Mortuus ē ḡ
 saul et tres filii eius et armiger illius.
 et unūsi uiri eius. Viri isti pueri do
 methici eius intelligendi sunt. Hū tre
 filii saul cum eo int̄fecti sunt. iona
 than. aminadab. qui et iesi et melchi
 sua. **I**sbosech aut̄ do m̄erat q̄ anno
 q̄ saul rex constitutus ē natus fuisse
 d̄r. Qui etiam q̄draginta annor̄ fuisse
 legit̄ cum regnare cepiss; r̄n colligit̄
 saul. xl. annos regnasse. Querendū
 ē cur alibi legitur iesi et alibi abina
 dab. **I**esi enī int̄ptatur equalis meriti
 fuisse. idō enī d̄r q̄a eq̄lus m̄ti fuisse filij cū pat̄ memorant̄
Ab inadab int̄ptat̄ pat̄ m̄s s̄ponte. Sp̄o
 te et enī sua pat̄ eius saul male agen
 do adquisiuit. ut talit̄ cum filis p̄
 meret̄. Demq; p̄us p̄pha dauid
 figurat̄ deflet saul et ionathan. qui
 cum potentes erūt et semp̄ hostibus
 p̄ualerent. sauciati ilico corruerunt.
Quom̄ inquit̄ ceciderunt potentes in me
 dio pugne. **H**oc etiam m̄ p̄ium xpi
 anor̄ genus nunc deflet eos qui rep̄g
 nantes demombus labuntur in sc̄lo
 qd̄ ē lubricum. **S**elboe enim montes
 lubei int̄ptant̄. Et spem recuperationi
 sue omittentes p̄o m̄icne despatioē
 uidelic̄ p̄nitiosa euadit̄i hostem
 antiquum semet ipsos int̄ficiunt. sic

155

Saul irruens sup gladium suum mor-
tuus est. Cuius rei philistei hoc e ma-
lignu sps de infectis spolia virtutum
auferentes ppe fortitudin ascribunt
uictoriam q iuxta pmissione di in
talibz euenit. S: dauid nr in mbs sui
hoc e in electis et scis iuris corruentiu
casum genuit nec letatur in pditione
momentu m: s: contradic ne inurbibz
allophiloz talis fama pdicet. hoc est
pcepit fidelibus ut caute se custodiat
et scuto fidi undiq; se munit in
duti lorica iusticie habitet galeam
salutis et gladio hoc e uibo di adusa
rys suis resistent ne forte ultius ig
nomiose supati gaudium inimi-
cis suis faciant. **Explicit liber**

primus. Incipit secundus.

Actum est
aut postqm mor-
tuus e saul ut do-
reitur a cede ama-
lech et maneret in
siclech dies duos. In
die aut tertia apparuit
homo ueniens de cas-

tris ^{saul} uictis concisisset puluere aspexit ca-
pit. Et ut uenit ad dauid: cecidit sup
facie suam et adorauit. Dixq; ad eum
dauid. Un uenit. Qui ait ad eum.
Decastis isrl' fugi. Dix ad eum dauid.
Qd e ubum qd factum e. Indica mi.
Qui ait fugi ppls de philo. et multi cor-
ruentes de ppls mortui sunt: s: et saul
et ionathan filius eius interit. Et r:

Hominem istum amalechitem ebrei
filium doech fuisse dicit. Amalechites et
emin et idume unum e qd filius pmo
genuit esau elifaz fuit. et huius fili' a
malech. Diadema aut et armilla que
dauid detulit a patre doech comoda-
ta s fuisse ebrei phibent. Quid e aut
qd ille amalechites qui se fuit coram
dauid saul regem interfecisse. ab eo ius-
te ultionis penam multat accepit qd
omnis qui proximo suo machinat
malu ut de eius gaudet mlti. iuste
retributionis penam a supno iudice
recipiet iuxta illud. qd septimum e. om-
nis enim qui fodit foueam incidet mea.
et qui percusserint gladio. gladio pibe-
et idem. os qd mltatur occidit anima.

Apphndens aut dauid uestimenta sua
scidit omnesq; isrl' qui erant cu eo.
et plauerunt et fleuerunt et ieiun-
naunt usq; ad uesperam sup saul et
sup ionathan. filium eius. et sup pplm
domini et sup domum isrl'. Pplm dñi
saedotes et domum isrl' generalit om-
nem pplm isrl' dixit. Plange aut dauid
planchi magno huiuscemū sup saul
et sup ionathan filium eius. et pcepit
ut docerent filios iuda arcum sicut
septimum e. in lib' iustoy. Qd septimum e
de dauid qn plangebat infecto saul
et ionathan. quia pcepit ut doce-
rent filios iuda arcum. ideo fecit qd
philistos sagittarijs habundare ra-
nouat. Un et saul maxime horu icti-
bus perierat quia eandem bellandi

artem et sui milites ad reuincēdo eo
discerunt. **A**utē. **P**recepit dauid ut docent **b.**
filios iuda arcum. hoc ē ut reges iuda
docent fortitudinē scilicet ut fortes et
intenti eēt in timore domini et in
p̄ceptis dī. neq; p̄ inobedientiam a for
titudinē et timore dī sic saul recede
rent. et eo m̄ q̄ ille p̄irent. **Q**uod il se **b.**
quē. sicut sc̄ptum ē in lib' uistor' ip
sum librum hodie nusq̄m neq; apd' **Mo**
ip̄os hebreos inuenire posse asseuerat
sicut nec librum bellorū domini cui
in lib' num̄orū n̄tio est. neq; carmina
salomonis neq; disputationes eius sa
pientissimas de lignorū natura h̄bar
q; omniū. itēq; uim̄torū. uolucru.
repalium et piscuū. ut qd' i libro u
borū dierum dicit. reliqua u' opum
salomonis p̄or et nouissimorū sc̄pta
sunt in u'bis nathan p̄phē. et in lib's
ache salontis in uisione q̄q; addo
uidens contra ieroboam filium na
bath. et multa huiuscēsi uolumina
q̄ sc̄ptura quidē fuisse p̄bat sc̄pta. s̄
hodie constat n̄ ē. **N**astata quidem
a caldeis iudea et bibliotheca antiq̄
conggata int' alias p̄uente opes hos
tili ē igne consumpta. et qua pauci
qui nūc in sc̄a sc̄ptura continent lib'
postmodū esdre pontificis et p̄phē
sunt industa restaurati. **U**n̄ sc̄ptum
ē de eo. **A**scendit esdras de babilone. et
ip̄e scriba uelox in lege moysi. **U**elox
uidelicet quia promptiores litterarum
figuras quam ceteri hebrei habebant

reperit. **E**t in epla regis psarū ita sc̄ptū
est. **A**rtaxerxes rex regum esdre sacerdoti et
scribe legis dī celi doctissimo salutē. **S**ūt
tam̄ qui dicūt hunc librū uistorū intel
ligi debere ip̄m librum regū u' continē
tur p̄phē uisti. samuel uidelicet. gath. et
nathan. in quorū libro sc̄ptum ē. qua
lit saul recedens a timore dī p̄ inobe
dientiam suā p̄it. **I**ncliti tui isrl' sup **b.**
montes tuos int̄fecti sunt. **I**n ebro ha
bet super excelsa tua. **E**t ē sensus. **O** saul
glori isrl' super excelsa tua int̄fecti sunt.
quia in peccato inobedientie tue una
tecum pierunt. **I**nobedientia namq;
tua p̄ idolis idest excelsis reputata est.
sicut ē illud in lib' samuelis. **M**elior ē
obedientia quam uictime. et ausculta
re magis qm̄ offerre adipem arietum.
qm̄ q̄ peccatum ariolandi ē repugna
re. et q̄ scelus idolatē nolle acquiescere.
Quom̄ occidunt fortes. **N**olite annunti
are in geth. neq; annuntietis in compe
tis ascalonis. ne forte letentur filie p̄hi
listim. ne erubescant filie incircisorum.
Obstupescens p̄pha ingemuit subitane **in**
um casum principū p̄pli sui. et p̄hibe
ne ullus letetur in tali casu. ne q̄ fama
hoc diuulget in ciuitates inimicorū.
Beth enim et ascalon urbes sunt allo
filonū. **M**ontes gelboe nec ros nec plu
uia ueniat sup uos. neq; sint ag p̄mi
tiarum. quia ibi abiectus ē clipeus
fortium. clipeus saul q̄ non ēt uinc
tus oleo. **P**ropt̄ casum fortunet rui
nam p̄pli sui q̄ indignans loquit̄ ad

ipsum locum infectionis ab hominibus factum quod in eo fuerat gestum. tam non sine grandi mistio sicut paulo post ostenditur. **S**agitta ionathan nunquam rediit retrorsum. et gladius saul non est reversus in manus. hoc uult insinuare quod ionathas et saul temporibus suis bellicosissimi et fortissimi fuerunt in philistinis. Saul et ionathan amabiles et decori in uita sua in morte quod non sunt in diuisi. aquilis uelociores. leonibus fortiores. **L**audat decorem forme. laudat et constantiam animi. adiungens per ipso lenem et patrum similitudinem aquile atque leonum. **I**ste israhel super saul flet. qui uestiebat uos cocino in deliciis qui prebebat ornamenta aurea cultui uro. **V**estiebat eos cocino. et prebebat ornamenta aurea cultui earum de partibus hostium quas agebat. **Q**uomodo ceciderunt fortes in philistinis. subaudit in peccato suo. **I**onathan in excelsis tuis occisus est in ebore non habet. **E**st enim sensus. **O** saul ionathan in excelsis tuis. id est in peccato inobedientie tue occisus subaudit est. **E**cce rex et propheta dauid qui retribuendis mala non reddidit. cum saul et ionathan bello occumberent in lamentatione sua gelboe montibus maledixit dicens. **M**ontes gelboe nec ros nec pluuia ueniant super uos neque sint ager promittarum. quia ibi abiectus est clipeus saul qui non est unctus oleo. **Q**uid ergo montes gelboe saul moriente deliquerunt quatinus in eis nec ros nec pluuia caderet. et ab omni eos

iuriditatis germinis sententie sermo ficaret. **S**ed quia gelboe interpretatur decursus. per saul autem unctum et mortuum mors nostri mediatoris et promittitur. non immittitur per gelboe montes superba iudeorum corda designantur. quod dum in huius mundi desideria defluunt in christi. id est uncti se morte miscuerunt. **E**t quia in eis unctus rex corporalis monte ipsa ab omni gratia siccantur. **D**e quibus et benedicitur. ut ager et promittarum esse non possint. **S**uperbe quippe eboreorum mentes promittuos fructus non ferunt. quia in redemptoris aduentu ex parte maxima in perfidia remanentes. promordia fidei sequi noluerunt. **S**ancta namque ecclesia in promittis suis multitudinem gentium fecundata. uirum inmundi sine iudeos quos inuenit suscipit. et extrema colligens eos qui reliquias frugum ponit. **D**e quibus nimirum reliquias esaias dicit. **S**i fuerit nimus filiorum israhel qui harena maris. reliquie salue fient. **P**ossunt tamen idcirco gelboe montes ex ore prophete maledicti. ut dum fructus exarescente terra non oriuntur. possessores terre stilitatis damno feriantur. quam ipsi maledictionis sententiam accipiunt. qui apud se mortem regis suscipere iniquitate sua exigente meruerunt. **A**scendit ergo dauid et due uxores eius achinoem ierabelites. et abigail uxor nabal carmeli. et uiros qui erant cum eodum singulos cum domo sua. et manserunt in oppidis ebron. **A**scensus iste dauid cum duabus uxoribus suis in ebron.

significat conuentiones duarum plebium
 in ecclesia catholica. Hebron enim in
 preteritum conuigium. Et bene sola sancta ecclesia
 conuigium nominatur. sola et una est spiritus
 sancti uel celestis regis. de qua in can-
 tico cantorum dicitur. Ir sunt regine. et lux
 concubine. et adolescentularum quarum
 non est numerus. una est columba mea perfec-
 ta mea. una est mater sine electa genitrici sui.
 Illud dicitur de singulis uirorum cum
 domo sua. quia unusquisque fidelium
 in illam societatem per predicationem euange-
 lii conuocatur. nec est distinctio. ibi iudei
 et gentes barbari et scythae serui et liberi.
 si omnia et in omnibus. Christus. Veniunt
 uiri iuda et unueri ibi dauid. ut reg-
 naret super domum iuda. **V**eniunt uiri
 iuda dauid in regem ut regnet super
 domum iuda. quia superbis ac contempto-
 ribus spiritibus gratiam dei electi quique bo-
 na fama sacre predicationis et uirtutum
 studio constant. christum esse regem uniuerso po-
 pulo suo. et ipsum esse cui omnis potestas
 a patre data est in celo et in terra. ut in nomine
 ihesu omne genu flectatur. celestium tres-
 tum et infernorum. **E**t nuntiatur est dauid
 quod uiri iabes galaad sepelissent saul
 et reliquos. **H**oc plenius in paralipomenon
 libro quomodo gestum sit narratur. Cum audis-
 sent inquit uiri iabes galaad omnia sci-
 licet que philistinim fecerunt super saul. confur-
 uerunt singuli uirorum fortium et tu-
 lerunt cadauera saul et filiorum eius. Attule-
 runtque ea in iabes. et sepelierunt ossa
 eorum sub quercu qui erat in iabes. et tenu-

nerunt. vii. diebus. **M**ortuus est ergo saul propter
 iniquitates suas. eo quod per uarietas sit
 mandatum domini quod precepit et non cus-
 todierit illud. si insuper etiam phitonis-
 sam consuluit. nec sperauit in domino. **H**ic
 quod et interfecit eum. et transtulit regnum
 eius ad dauid filium isai. **Q**uid est quod uiri
 iabes galaad dauid gratias refert. eo quod
 sepelierunt ossa saul et filiorum eius. non quod
 redemptionem nostram multum placet. quando
 quis per uia opera malorum qui in peccatis suis
 in mortui sunt obliuioni dampnando est
 dicit. nec ea actione imitatur que sit deo di-
 pliuisset. sed magis ea eligitur facienda que
 recordatur dominum ex mandatis dedisse.
Abner autem filius ner princeps exercitus
 saul tulit isboseth filium saul. et occi-
 dit eum per castra regis. constituit
 super galaad. et super iessuri. et super ierra
 heb. et super effraim. et super beniamin.
 et super israhel uniuersum. **I**n hebreo ha-
 betur transduerit eum in manaim. que
 interpretatur castra. **T**ransduerit eum intel-
 ligendum est ultra iordanem. et in manaim
 regem eum constituisse super galaad. et
 super gessuri. **C**oruis autem die asuri. id
 est super thum aser. **S**ola autem domus
 iuda sequitur christum. **Q**uid autem est quod
 filius saul isboseth qui interpretatur uir
 confusionis abner auxiliante qui inter-
 pretatur pater lucerna regnauit super israhel
 uniuersum. et domum iuda sola sequitur dauid.
 non quod solis creditur et uere dominum confite-
 tur. ex parte populo dauid nostrum dominum ui-
 delicet saluatorem sequentibus in ceteris

.iii.

.iiii.

.v.

.vi.

tiorē exercitū haberet conuenit int̄
 utrosq; ut duodecī uiros pugnatores
 mittente pcedentes int̄ medias acies.
 ipsi aut̄ ex utraq; parte iocum ^{spectarent} a certa
 mine. Relictisq; gladius iuri dauid et
 tenentes capita hostium eorum lumbos et
 lata suis gladijs pforarunt donec om̄
 q̄ ex uno constituto pmerent. Huius aut̄
 caditib; etiā reliquus exercitū ē exercitū
 et dimicatioē ū fortissima pcedite ab
 ner ip̄m uictū fugientesq; ioab p̄seq
 n̄ cessabat p̄cipiens armatis ut p̄ eorum
 uestigia festinarent ut neq̄qm̄ occidū
 do deficerent. Cuius etiā fr̄s detestati
 sunt plenissime int̄ q̄s clarior fuit p̄
 cipue iumor asabel qui tantā glām
 habuit in pedum uelocitate ut n̄ so
 lū homines s; etiam eq̄s ad currendū
 certamine superaret. Is q̄ p̄sequēbat p̄
 cipem abner recto q̄sū in neutram
 partem declinans. Cuiusq; respexit
 abner et consid̄as; impetum sequenti
 et dixit ut unus militū arma sumē
 ab eius p̄secutioē quiescēt et rursus il
 le neq̄qm̄ a suo conamie penitus ab
 stineret monente illo denuo ut rec
 deret ne coactus eū p̄cuteret et ante ei
 fr̄em ultius fiduciam n̄ haberet ūba
 eius illo despicente fugiens post t̄gū
 lanceam emisit coactusq; cum rep̄
 te mortali uulnē penetrat. Locutus ē
 ḡ abner ad asael dicens. Recede noli
 me sequi ne compellar confodē te ī t̄ra.
 Qui contempsit et noluit declinare.
 Percussit ḡ abner aisa hasta ī igne

et transfodit eum et mortuus ē. Cuius .56.
 asabel typum tenet. n̄ eorum q̄s uebement̄
 arripient furor in p̄ceps ducit. Qui i
 eodem furoris impetu tanto cautius
 declinandi sunt q̄nto et insane rapiū
 tur. Vn̄ et abner qui sermōe n̄ro paci
 lucina dī fugit quia doctor lingua q̄
 sup̄num dī lum̄ indicat cum p̄ abrupt
 ta furoris int̄ cuiuspiā ferre consp̄ie
 cumq; cont̄ irascentē dissimulat ūborū
 iacula reddere q̄ p̄sequente n̄ uult fe
 rux. S; cum iracundi nulla consid̄atioē
 se mitigant q̄ asael p̄sequi et insani
 re n̄ cessant. n̄ ecce ē ut qui furentes re
 p̄mere conantur neq̄qm̄ se in furorē
 erigant s; quicquid ē tranquillitatis os
 tendant quoda ū subalut p̄ferant i
 quib; et obliquo furentis animū pur
 gent. Huius et abner cum cont̄ p̄sequen
 tem substat n̄ cum recta s; aisa has
 ta transfodauit. Et muenē quippe p̄cu
 tere est impetu apte incipationis ob
 uare. Aisa ū hasta p̄sequente ferire
 est. furentem tranquille et quib;dam
 tangere et q̄ pariendo superare. Asael
 aut̄ p̄tinis occumbit quia cōmote
 m̄tes dum et parci s; sentiunt et tam̄
 responsorū ratioē inuicem sub tran
 quillitate tangunt ab eo q̄d se crece
 rant statim cadunt. Quisq; feruoris
 sui impetu sub lenitatis p̄cussione
 resiliunt q̄si sine ferro moriunt. Fac
 ta ḡ ē longa conētatio int̄ domū saul.
 et int̄ domū dauid. .VI. David

proficiens et semper in se ipso robustior.
domus autem saul decrescens cotidie.
o. **D**omus ergo dauid quae est alia quam ciuitas di-
terlim uidetur celestis quae partim adhuc per-
nat in terris partim iam cum domino regnat
in caelis. **E**t quae est domus saul superbi et im-
py regis in babilon illa confusiois ple-
na quae seducit et fornicari facit omnes ge-
tes in constitutione sua. **L**onga ergo con-
tatio inter domum saul et domum dauid.
est quia persequitur illa quae secundum carnem est eam
quae secundum spiritum. **S** domus dauid eo magis
saule persecutionibus contra eum seuit. **I**lla autem
cotidie deficiens in iniquitate sua tabe-
scet et ad extremum secundum mitem suam cum ca-
pite suo in profundum abyssi mergetur.
Nati quoque sunt filii dauid in hebron sunt
quae primogenitum eius amnon de achinoe reze
belidae et post eum eliab de abigail
uore nabal carmeli. **P**orro tertius absa-
lon filius macha filii tolomai regis seir.
Quartus autem adonias filius aggesch et qui
est sephathia filius abithal seruis quoque ge-
thraam de eglia uore dauid. **Q**ueritur
cum aliae uores dauid super notate sunt
et non dicantur uores dauid cur hic sola
egla uor dicatur dauid. **E**gla enim ipsa
est michol que idem uor eius hic sola
uocatur eo quod in adolescentia primam ip-
sam sortem fuerat in uorem quae etiam partu-
o occubuisse dicitur. **N**on et in sequentibus scriptis
est. **I**gitur michol filie saul non est nata filius
usque in diem mortis suae quia in ipso par-

tu occubuit. **E**t quid tres filii dauid qui
ei nati sunt in hebron non perfectione ser-
uati in fide sermonum et opere significantur
quae ab ecclesia matre sponso suo saluatore
uidetur nostro cotidie generantur. **E**t coniu-
gio ergo spirituali per spiritum sancti gratiam in eternam
uitam cotidie filii lucis oriuntur. **S**ermo-
nem intulit quoque abner ad seniores israel
dicens. **T**am heri quam nudius tertius quere-
batis dauid ut regnaret super uos nunc
ergo facite quoniam dominus locutus est ad david dicens
in manu serui mei dauid saluabo populum
israel de manu philistin et omnium inimicorum
eius et cetera. **Q**uid ergo est quod abner populum
uniuersum israel exhortatur ut relicto isbo-
seth filio saul ad dauid prompto ac de-
uoto animo conueniat nisi quod docto-
res sancti qui patris lucerna mita dicunt
lumine fidei et scientiae plenissime in
uniuersis gentibus nomen domini predicant et ex-
hortantur quatinus scripta idolorum culta
et relicto errore confusions cui aucto-
re suo diabolo ad dauid nomen quie-
re manu fortis et desiderabilis est qui de-
sideratus cunctis gentibus est a populo scri-
bit sine mora festinus sine uenire et sub
ei impio perpetuo studeant permanere.
Nam et ioab qui abner dolo loquitur
et peccans in iniquitate interfecit non alium
quam hostem antiquum significat quae sic
his suasionibus cotidie fideles subire
satiat et per libidinis nocte contagio-
nem interficere molitur. **I**oab enim in-
imicus ut idem patet interpretatur. **O**mnium
inimicorum diabolus est caput. **N**on et sal-

uatoꝝ talibꝝ in euꝑgelio dicit. Vos ex parte
diabolo estis. et desideria patris uꝝri uultis
facere. Ab hac qꝫ percussioe dauid nꝛ inu
nus est quia dꝫ nemiꝫnem temptat. iꝑe
autꝫ intemptatoꝝ maloꝝ eꝫ qui uult
oꝫmꝫ homiꝫnes saluos eꝫ et ad agnitioꝫne
ueritatis puenire. Imitantꝫ autꝫ euꝫ qꝫ
sunt ex parte eius. Potest nomꝫ et pꝫso
na ioab nꝫ inconuenientꝫ ad pplꝫm iu
daicum pꝫ significatioꝫne transferri.
qui inimici sempꝫ pꝫdicatoꝝ euꝑgelij
extiterunt. et fidem xꝫpi uiciumqꝫ po
tuerit pꝫsecꝫbant. De quibꝫ paulus the
salocensibꝫ scribens ait. Vos enim imi
tatoꝝ facti estis frꝫs celiarꝫ di qꝫ se
in uidea in xꝫpo ihꝫu. quia eadeꝫ passi
estis et uos a contribulibꝫ uꝝris sicut
et iꝫpi a iudeis. qui et dꝫm occiderunt
ihꝫm. et pꝫphas et nos pꝫsecuti sunt. et
dꝫ nꝫ placent et oꝫmibꝫ hominibꝫ ad
uꝫsantur. pꝫhibentes nos gentibꝫ loqui
ut salue fiant. ut impleant peccata su
a sempꝫ. Puenit enim ira di supꝫ illos uꝫ
qꝫ in fine. Qꝫ autꝫ dauid se excusans de
necꝫ in fontem dicit. mundus ego sum
et regnꝫ meꝫ apud dꝫm usqꝫ in sem
pitꝫnum a sanguine abner filij ner.
et ueniat supꝫ caput ioab. et supꝫ om
neꝫ domꝫ patris eiꝫ. nec deficiat de do
mo ioab fluxꝫ seminis sustinens et
lepusus tenens fissum. et cadens gla
dio et indigens pane. uideoꝝ denotat
pꝫfidiam. atqꝫ inimicitiam. Supꝫ enim
caput ioab. idest supꝫ principes et su
pꝫ sacerdotes ipsius pplꝫ. et supꝫ omnem

domꝫ patris eiꝫ sinagogꝫ iudeicꝫ sa
thane atqꝫ conuentꝫ malignantiꝫ
ueniat iniquitas impioꝝ. ut requira
tꝫ ab eis omnis sanguis iustus qui effu
sus eꝫ supꝫ terram. a sanguine abel iusti
usqꝫ ad sanguineꝫ zachariꝫ filij bara
chie. Nec deficiat de domo istius ioab
fluxum seminis sustinens. idest uariꝫ
desidijs defluens. quia in uoluptatibꝫ
istius uite tales totam spem suꝫ ponit.
uꝫ et lepsi sunt tenentes fissum. idest
uariꝫs erroribꝫ maculati instabilitateꝫ
erroris ac mundani luras sequentes.
qui iuxta desidia cordis sui coaceruabꝫ
sꝫ magistros. prurientes quideꝫ auribꝫ.
et a ueritate auditum auꝫtentes. Ibi etiꝫ
nꝫ deficiet cadens gladio. et indigens
pane. quia cum pane illo qui de celo des
cendit sempꝫ egent et nꝫ refici ab eo me
rentꝫ. et futurꝫ ultionis gladium nꝫ e
uadent. **V**enientes filii remmon bew
thite rechab et banaja ingissi sunt fer
uenti die domꝫ isboseth qui dormi
ebat supꝫ stratuꝫ suum meridie. Ingissi
sunt autꝫ domꝫ. et ostiaria domus
purgans tꝫcum obdormiuit. Assum
tes spicas tꝫci latent ingissi sunt. et pe
serunt eum in sanguine. Et reliqꝫ. **Q**uo
uiri isti principes erant supꝫ expediti
oneꝫ isboseth. **M**ortuo uꝫ abner ut ebi
tradit. consiliati fꝫ cum misiboseth
ut unꝫ interficerent isboseth. et eundꝫ
misiboseth constituerꝫ regꝫ et eiusdꝫ
consiliuꝫ delatorem eundꝫ misiboseth
erstitisse. et idcirco hꝫc idem misiboseth

.viii.

.eb.

subinducit hoc n. **I**rat aut ionathe
filii saul filius debilis pedib. Quinqñ
nis enim fuit qñdo uenit nuntius de
saul et ionathan et isrl. et ceter. **U**idñte
u baana et rehad a misibosech suu
p dicitu e consiliu: timore p rta fuga
lapsi sñ in getham. fueruntq; ibi ad
uene usq; ad temp illud. **T**emp illud .viii.
intelligendū ē qñ illi reuisi domū isbo
sech feruente die ingressi sunt assumptel
spicas trici et pcutientes eū in inguē
spicas trici qñ causa pñtiarū tulerit
ut honore regi deferre uiderent et eoz
dolus neqñm dephendēt. **M**isce aut
ostriaria triticum purgat cū mqs cus
todia discernendo uirtutes a uitijs se
parat q si obdormierit in morte p pri
domini insidiatores admittit quia
cū discretionis sollicitudo cessauerit.
ad inficiendum animū malignū spi
tū. it pandit. **Q**ui ingressi spicas tollit
quia mox bonarū cogitationū germi
na auferunt atq; in inguē ferunt qñ
uitam cordis dilectione carnis occi
dunt. **I**n inguē quippe ferre ē uitā
mñtis carnis delectatiōe pforare. **N**eq
qñm u isbosech iste inopinata morte
succūberet si n ad ingressum domū mu
lierem. id est ad mñtis aditum mollem
custodiā deputasset. fortis namq; ui
gil q; sensus pponit cordis forib; de
bet. quem negligentie somnū n opprimat.
nec ignorantie error fallat. **U**n bene
et isbosech appellatus ē qui custode
femina hostium gladijs nudat. **I**sbo

sech quippe uir confusions di. **U**ir aut
confusions ē qui forti mñtis custodia
munit n est quia di uirtute se agere
estimat. subintrañtia uita nescientiā
necant. **T**ota itaq; uirtute munitio
ē aditus mñtis. ne quando eā insidia
tes hostes penetrant foramine neglee
te cogitatione. **E**t ueniunt uniuise tñ
isrl ad dauid in hebron dicentes. **E**t
ce nos os tuum et caro tua sum. i. rel
m. **Q**uod conuenit iste tñuum isrl ad dauid
significat n conueniū omnū gentū
ad xpm. qñ illi qñ blandiendo dicunt
ecce os tuū et caro tua sum. cū in illo in
carnatione qñ ex nra natura in uir
ginis utero suscep. diligit atq; uenian
tur. eiusq; ditioni subdere se appetit.
eiq; seruire omni temp desiderant.
Un psalmista dic. Reminiscēt et cō
uitent ad dominū uniuisi fines tñ. et
adorabunt i respectu eius omis pte gē
tuum. qñ diū ē regnū et ipē domina
bit gentū. **U**eniunt q; et senes de isrl
ad regem in hebron. cum pphē et apli
una fide et pari deuotione ad medi
atorem nrin concurrēt. **D**e quib; scriptū
est. **P**rincipes ppli conueniunt in unū
cum dō abrahā. **E**t alibi in conspec
tu senū suoz gloriabit. **F**ilius. xxx.
annoz dauid cum regnare cepisset.
et xl. annis regnauit. **I**n hebron reg
nauit sup iudam. vii. annis et vi. m.
sib; in ierlm aut regnauit. xxx. tñ
annis. sup omnē iudam. **Q**uerit ē
n in summa. xl. anni. et. vi. m. isrl ad

numerent qd ab ebreis duob: soluit nris
 Dicunt eni quia dauid ser nris abfalo
 filium suu fugit merito eosde ser nris a
 summa regni illius exclusos. Dicunt etia
 alit qd ser nris in hebron dauid qui
 de infirmitate corporis laborauit et ide
 eo eosdem ser nris n supputari in reg
 no ei. Et eo namq; tempe illum regnas
 se dicit in hebron et quo deuctis ana
 lechitis de spolis eoy misit dona semori
 bus uida hys qui erant in hebron et hu
 qui erant in bethel et reliquis qui erat
 in hus locis in quib; comorat fuerat
 dauid ipe et iuri ei. **M**itice aut qd da
 xxx. annoz regnare cep. pfigurabat qd dñs
 nost. xxx. annoz uenit ad baptisimū et
 incipiebat euanglium regni pdicare
 cuius regni sempiternū et potestas cui
 alia n dabit. **Q**uadragesari eni nume
 r' qui ex quaterdecim constat plenitudi
 nem tempoz et rerū pfectionē figeat.
Et abut xxx. et omis iuri qui erant cū
 eo in ierlm ad iebuseum habitatorē t're
 dichiq; ē ad dauid ab eis. Non inq; heris
 huc nisi abstulit ocos et claudos dicentes
 n inq; dicit dauid huc. **S**ep aut dauid ar
 cem syon hec ē ciuitas dī. **P**roposuerat
 enim dauid indie illa pmiū qui percussit
 s; iebuseum et tetigiss; domaci fistulas
 et claudos et ocos odientes animā dā.
Hocō dī in pūbio. **S**ecus et claud' n mī
 bunt templū. **H**abitauit aut dauid in
 arce et uocauit eam ciuitatē dauid et
 edificauit p grum amello et mchsecus
 et inq; habatur pfitens atq; succrescis

et dñs d's exercituum erat cū eo. **H**inc io
 sephus ita narrat. **I**urgens dauid cū
 omnib' uenit ierosolimā. iebuseis ha
 bitantib' ciuitatē qui erāt ex genere cha
 nanoy et claudmib' ei portas et ocos
 aspectu et claudos omnesq; leprosof ad
 derisionē regis constituentib; sup mu
 rum et dicentib; quia phiberēt eum
 cū inq; ciuitatē que tam aiebant
 despicientes eū pmaxima munitione
 muroz. **I**ratuſ rē ierosolimā obsidē
 cep. et multo studio et labore conari
 ut eam capet quatin in ipō pncipat
 initio suam fortitudinem demonstrare.
Intimnat itaq; i ipis alus si qui forte
 haberent aduersus eū resistēdi conām.
Infiorem ciuitatē magna uirtute ce
 pit. **C**umq; adhuc arcem obtinē n p
 s; cepit honores et munia pmitendo
 rer p n' ad op' bellicū milites puoca
 re ut quicq; p subiectos colles in arcē
 conscenderet ac eam capet pncipatū
 militie totius ppli possideret. **C**unc
 tis itaq; conscendē festinantib; i nul
 lo labore p munis pmissi retributione
 tardantib; saruie filius ioab puenit
 uniuisos et ascendens in cacumine
 clamauit ad regem erigens militie
 pncipatū. **E**xpulsis itaq; rex de summa
 arce iebuseis et reedificans ciuitatem
 eā ierosolimā nuncupauit et eā omi
 tempe in ea sui habitauit impy. **D**is
 tice aut dauid iebuseiū habitatorem
 t're de ierlm eiciens significat redemp
 torē nrm contrarias potestates de cor

m.

dibus fidelium expellere et sic ibidem sua
mansione constituit. **J**ebuseus enim in-
terpretatur calcatus. ierusalem uisio pacis. non
solum enim dominus noster per milium crucis om-
ne principatum diaboli destruendo sicut met-
trophcum glorie adquisiuit. immo fide-
libus suis super omnem uirtutem diaboli po-
testatem tribuit. **V**n in euangelio discipulus
suis ait ecce dedi uobis potestatem calcan-
di super serpentes et super scorpiones et
super omnem uirtutem inimici. **B**ene ergo die-
tum est quod dauid cecis et claudis
qui odiebant animam dauid cepit arce-
sion suamque ciuitatem eam uocauit quia
cum saluator noster malignos spiritus cum turba
uiciorum de anima qualibet expulerit.
siquis eam per illuminationem sapientie
usurpauit. merito arcesion id est spe-
culatio et uisio pacis ipsa tunc uoca-
bitur. atque de ea tunc recte per psalmistam
dicitur. **N**otus in iudea dominus in israel magni
nomen eius. et factus est in pace locus eius
et habitatio eius in sion. **I**bi confregit
cornua. arcum. scutum. gladium. et bellum.
Cognouit dauid quoniam confirmasset eum
dominum regem super israel et quoniam exaltasset
regnum eius super populum suum israel. **A**ccepit ergo ad
huc concubinas et uxoribus de ierusalem pro
quoniam uenerat de hebron. natiq; sunt dauid
et alii filii et filie et cetera. **S**ed fortasse quis
dicat. **S**i dauid imaginem christi gerebat.
quoniam multas uxoribus et concubinas ha-
buisset dicitur. cum has rex christus et horref-
cat et dampnet. **H**oc enim per figuram fi-
ebat. **M**ulte enim uxoribus dauid. mul-

tarum gentium et nationum imaginem indi-
cabant. quod per fidem et consortio unguis
Concubine uero eius significant hereticorum ecclesia.
quod sub christi nominis titulo se mane glo-
riantur. quia propter carnalia lucem christum
sectantur non coniuges sed concubine uocantur.
Benique nunc reges si plures habeant ux-
ores uel concubinas committuntur quia iam
transierunt figure per quibus uxoribus uel con-
cubinarum uenia concedebatur. **A**t nunc
quia figure transierunt uenia nulla
datur. **A**udierunt uero philistinorum quod uirisset da-
uid regem super israel. ascendunt uniuersi ut que-
rerent dauid. **Q**uod cum audisset dauid as-
cendit in presidium. philistinorum autem ue-
nientes diffusi sunt in ualle raphaim.
Et consiuit dauid dominum dicens. **D**ias-
cendam ad philistinorum. et si dabis eos in
manu mea. **E**t dixit dominus ad dauid.
Ascende quia tradam philistinorum in man-
tu tua. **V**enit ergo dauid in baalpharasim.
et percussit eos ibi et dixit. **D**iuisit domi-
num inimicos meos coram me. sicut diuidunt
aqua. **P**ropterea uocatum est nomen loci illius
baalpharasim et reliquerunt ibi sculpu-
lia sua. quod tulit dauid et uiri eius. **T**ulit
ea dauid et igni uisit eruri. sicut liber
paralipomenon declarat ita dicens.
Dereliquerunt ibi deos suos. quos dauid
uisit eruri. **C**onsiuit autem dauid do-
minum. **Q**ui respondit. **N**on ascendas
si qua per trigum illos et uenies ad eos et
aduerso peritorum. **I**n hebreo non peritorum sed
flentium legitur. et aduerso itaque flentium
eum uenire iubet. hoc est et aduerso ydo

.x.

135.

.xb.

lor suoz u scilicet idola eoz erant in qui
 bz confidebant. Que ydola idco fletuū
 uocantur quia fletu digna sunt et eoz
 qui ea uolunt ad fletū miserariū pdu
 cunt. Fletuū itaq; eozum idola ob blas
 phemiā hic sermo diuinus uocat. sic
 alibi uocat idolum contaminatio mo
 ab. Et cum audieris sonitū gradienti
 in cacumie fletuū hoc ē cum audieris
 a potestatib; anglicis eoz idola in quib;
 omnis eoz fortitudo est conterri et con
 culcari tunc inuabis plium quia tunc
 egredietur dominū ante faciem tuā ut pec
 tnat castra philistin. In eoz nāq; idolis
 dominū iudicia fecit sicut et in dyt egypt
 ior. **C**ongregauit aut rursū dauid om̄s **xii.**
 electos ex isrl̄ quingenta milia ut adduceret
 archam di. imponentes eam sup plaus
 trum nouū. Postqm̄ aut uenerunt ad
 aream nachon extendit manū ora ad
 archam di et tenuit eā qm̄ calcitrabāt
 boues et declinauit eam. Itaq; est in
 dignatioē dominū cont̄ oram et percussit
 eū ^{super} temeritate qui mortuus ē ibi iuxta
 archam di. In historia beati regis et p̄ph̄e **B.**
 dauid qui archā di adduxisse narrat
 humilitas app̄bata. sup̄bia dampnata.
 et tem̄tas uindicata monstrat. quia et
 ip̄e dauid qui corā archa dñi humili
 saltare n̄ erubuit. mox p̄missione filij
 di ex sua stirpe nascituri suscipe p̄me
 ruit et comū x q̄ eandē humilitatē il
 lus desip̄t eius semine secundariū n̄
 m̄ta. p̄petue stilitatis penas luyt. Sac
 dos q; qui archam inconsiderata tem̄ta

te tetigit. ausus sui reati immatura
 morte purgauit. Vintueri necē est.
 q̄ntum delinquat qui ad corp; dñi rē
 accessit. si deuot; ille sacerdos morte mul
 tat. qui archam illā dominici uide
 lic; corpis figuram minori qm̄ debuit
 uenatioē corripuit. Verum iuxta al
 legoriam dauid. xpm̄ archa eccliam
 significat. Quasiuit aut archam dñi
 in ciuitatē suā adducē. s; causa int̄
 ueniente contraria ad temp̄ eam ali
 bi dicitur ac sic deinceps qd̄ multum
 delectat et expleuit quia dominū in ear
 ne app̄rens euēgium filius isrl̄ sue uide
 lic; genti p̄dicauit. s; cetera ex parte con
 tigit in isrl̄ donec plenitudo gentium
 intrauit. et sic omnis isrl̄ saluus fieret.
S; ut heuudicitus pateant. p̄ singula
 uideamus. Congregauit dauid omnes
 electos. ex isrl̄. xxx. quia dñs eccliam **milia?**
 p̄mittam ex isrl̄ instituit. n̄ quidē om
 nem isrl̄. s; electos q̄s q; s; consocians.
Non em̄ omnes qui ex isrl̄ hy sunt
 isrl̄ite. s; filij p̄missionis deputant in
 semine qui xxx. fuisse referunt. id est **milia?**
 fidi opis et sp̄i firmitate p̄fecti. Tria
 enim p̄t̄ confessionē sc̄e trinitatis ad fi
 dem p̄tinent. decem p̄t̄ decalogū le
 git ad opa. mille p̄t̄ sui p̄fectionē ad
 sp̄em uite et̄ne. qua sup̄ius aliquid
 n̄ est sic n̄ minus millenario maior
 nullus ē. Et si em̄ decē milia. s; xxx.
 milia. si etiā mille milia dixeris. n̄ ip̄
 sum mille numerando transcendis. s;
 ut p̄t̄ p̄ minores numeros sepius

ducendo multiplicat. **T**ria g̃ p̃ decem
multiplicat. ne fides sine opibus mor-
tua sit. **I**tem quinquaginta p̃ mille multipli-
ca. ut fides q̃ p̃ dilectionem opat̃. non
alibi q̃m̃ in celis retributione speret.
Clecti g̃ ex isrl̃. p̃p̃los recte credentes opan-
tes. sperantes. insinuent. **H**uius aut̃ iuda
qui erant cum dauid. ip̃os ap̃los et doc-
tores qui latere xp̃i q̃i familiarius ad-
herabant indicent. **Q**uo utq; stipat̃
exercitu domini archam inducere. idest
ecclesiam dilatare et in eor̃ qui n̄ credi-
dunt cordib̃ inserere gaudet. **I**mponit
aut̃ nouo plaustr̃ archa. aut noui testa-
menti gr̃a renouatis in baptismo m̃tib̃.
infundat̃. uinūq; nouū nouis uerbis
conseruandū mandet. **E**rat quidē p̃us
archa in domo abinadab qui erat in
gabaa. quia eadem q̃ nūc p̃dicat̃ ecclesie
fides et ante incarnationē domini
temp̃ florebat in hys patriarcharum
p̃pharūq; deuotio secuti. **A**binadab
enī qui interpretat̃ pat̃ n̄s spontaneus.
ut habraha patrem fidi ut moysen le-
gis latores significat. **Q**ui utq; in gabaa
custodit archam. quia sublim̃ uirtutū
exemplo credentium pectora munit.
uñ et gabaa collis interpretat̃. qui ē locus
ī ciuitate cariathiarim. **C**lata g̃ foras
archa. iudebat dauid et omnis isrl̃
coram dño diuisis musicor̃ genibus.
quia mor̃ inchoante noue gr̃e p̃coni-
o. domini ad exhibendas dō pat̃ laude
humilitatis om̄s inuitat̃ dicens. qui
m̄ ministrat me sequat̃. alu dando

p̃ sp̃m̃ sermonē sapientie. alu sermo-
nem scientie. alu genera linguar̃. alu
gr̃am curationū et cet̃a. **S** huius atq; huius
modi charismatiū gr̃ibus p̃grediente
archa. idest crescente ecclesia p̃mittua
uentū est ad aream nachon. idest areā
p̃paratam gentium uidel̃ ecclesiam fidei
ueritate consecrandā. **D**e q̃ iohes ait.
Et p̃mundabit aream suam. **U**bi sacer-
dos qui archam incautus q̃i corrigē-
do tetigit mor̃ a domino p̃cussus oc-
cubuit. quia iudoỹ p̃p̃s dum gentib̃
inuidet salutis se munē p̃uat̃. dum le-
gem ut euēgio miscere utiq; s̃ gr̃am
tollit. **E**t tenuit inquit eā. q̃m̄ calcitra-
brant boues. **B**oues quippe calcitrare
est p̃dicatores euēgio libius c̃ca fidem
agere. neq; consuetudinē legis ingē-
si. salbata neomenias. c̃cumcisionē ue-
limasq; sp̃italit̃ inc̃ptari. **Q**s uelut er-
rantes corrigere temptabat. qui descē-
dentes de iuda fr̃es docebat quia nisi c̃-
cumcidamini scdm̄ morē moysi n̄ po-
testis salui fieri. **E**t de quib̃ iacob̃ ad
paulum. **I**des inquit fr̃ q̃t̃ milia s̃t̃
in iudis qui credider̃t. **I**om̄s h̄y emu-
latores s̃t̃ legis. **O**b causā g̃ sacerdotis oc-
cisi. dauid noluit deire ad se archā
domini in ciuitatē dauid. s̃ diuit̃ eā
in domū obededom gechei. quia respu-
entib̃ iudis ne amplius audi-
ta et n̄ suscepta p̃dicatio noceret. ap̃li
ab eis ablati. et ad gentes imbuenda
sunt missi. **U**n̄ et locus aree nachon
q̃ gentiū fidem dñi gr̃e p̃paratam de-

monstrat percussio oris et nuncupat unde
 sic quia illorum delicto salus gentibus est col-
 lata. **O**bediam namque qui interpretatur serui-
 entis homo ille utique de quo dominus ad pa-
 trem. **C**onstitues inquit me in caput ge-
 tum. **P**rophetis quibus non cognovi seruuu in.
Et iudeorum abiectioem quae oritur morte pro-
 mittens ait. **C**ripiet me de contumeliis
 populi. **C**ui rei nomen quod urbis congruit bech-
 emm interpretatur torcular significans cru-
 cem in qua uitas uera calcari et exprimi dig-
 nata est a qua cunctis gentium populus merito geche
 appellari potest. cum dicitur in autem absit glori-
 a in cruce domini nostri ihesu christi. **T**res autem menses
 quibus ibidem archa demoratur fides spes
 et karitas est. **S**ic enim diebus adimplet mensis
 ita singule uirtutes suis quibusque passibus ad
 perfectionem perueniunt. **H**uius menses quousque ple-
 nitudo gentium intret currit non cessant.
Tandem rediens dauid archam in ciui-
 tatem dauid adducit quia dominus enoc
 et helia predicantibus conuertit corda patrum
 in filios boues et arietes hoc est eos qui
 arcam domini trahunt et ouium eius ducatum
 gerunt. **M**artyrum sanguine coronantur et
 ipse quoque sine incarnationis et passionis ex-
 emplum eatenus iudeis non creditum palamma
 manifestans hoc enim significat quod et ipse
 dauid accinctus erat ephor lineo. **L**am-
 linum quod de terra percreta multiplici labo-
 re ad candorem uestis peruenit uirtutem hu-
 mane carnis in flagella triumphanter
 ostendit. **U**erum cunctis exultantibus
 et arte celestis inuictu ymnos resonan-
 tibus sola michol filia saul arcam ducen-

tibus abest quoniam etiam est speculis dauid
 humiliatus despicitur quia creditibus in
 mundi fine iudeis erunt non nulli qui
 christum tantum persequuntur sed ope sequantur
 ante christum. **Q**uibus merito congruit quod eadem
 michol quae ob figurandam instabilitatem
 carnalium a qua omnis interpretatur non uxor
 dauid sed filia saul appellatur quia christo fi-
 de tenus seruiunt non illius regno coro-
 nandi sed persecutor eius quos imitauerunt sunt
 anathemate dampnandi. **U**erum prauis
 succensent humilitatem ecclesie contempnant.
 nichilominus archa domini sui locum
 in quod ponitur in medio tabernaculi quod
 tendat ei dauid id est fides ecclesie predicata
 est perficit inserit cordibus omnium quos dominus
 ad uitam perordinat eternam. **O**fferit deo
 holocausta et pacifica coram domino fide
 deuotionemque ecclesie commendat patris christi.
 qui est ad dexteram dei qui etiam interpretatur
 pro nobis. **Q**ui in exemplum dauid fideles
 humilesque benedicens salutaris mistici
 pascit animalia parat singulis collirida
 panis unam illius utique qui de celo des-
 cendit et dat uitam huic mundo et assa-
 turam bubule carnis unam illius scilicet
 uirtuti saginati qui per ueritatem ad pa-
 trem filio iunioris mactatus et igne
 passionis assatus est dicens traruit ue-
 lut testa uirtus nostra et similia fixa ole-
 o. carnem iudei a peccati labe mundis-
 simam sed ob humane salutis causa uber-
 rimam delectationibus crucis sartagine tor-
 tam. **E**t merito una panis collirida una
 carnis assatura dat quia uirtus domini

una fides. unum baptisma. unum deus et
pater omnium. **H**ec munera fideles ac
cipiunt. quoniam unum panis et unum corpus
multi sumus in christo. sive carnis singuli
lasciviam castigantes ac servituti subi
cientes sancti spiritus igne decoquunt. nec nisi
et fructus bonorum opum oleo misericordie
pinguissimos compassione proximi fer
uere fatiunt. **A**t contra filia saul frust
cubiculi regis ingressa nullos concepti
seminis fructus dat. quia qui ubum di
aureum percipiunt boni operis plenam diem
specie mortis expectant. Sepe quia in
telligi non valent detioribus displicent
ut facta et dicta meliorum. sed ab eis temere
reprehendenda non sunt quae apprehendi ueraci
et nequaquam possunt. Sepe aliquid maioribus
dispensatore agitur. quod a minoribus er
ror putatur. Sepe multa a fortibus dicuntur.
quod idcirco infirmi diiudicant. quia igno
rant. **U**t bene bubus calcitrantibus inclinata
illa testamenti archa signavit. quia quia
casuram credens leuitates erigere uoluit. **xiii.**
mor sententia mortis accepit. **Q**uid nam
que est mens iusti nisi archa testamenti. que
gestata bubus calcitrantibus inclinatur.
quia non nunquam etiam qui bene preest dum
subiectorum plorum confessione concuti
tur. ad dispensationis condescensionem
et sola delectatione promouetur. **S**ed in hoc
quod dispensatore agitur. inclinatio ipsa
fortitudinis casus putatur. impletur. **U**nde
non nulli subditi contra hanc manum rep
rehensionis mittunt. sed a uita perennis ipsa
sua temeritate deficiunt. **L**euitates ergo quasi

adiuuans manu tenent. sed delinquent
uita perdidit. quia dum infirmi quique
fortium facta corripunt. ipsi a iuuen
tium sorte reprobantur. **A**liqui etiam sancti ui
ri quidam minimis condescendentes dicunt
quodammodo summa contemplantes preferunt.
dumque uim ut condescensionis uel alti
tudinis nesciunt. audaciter hec stulti re
prehendunt. **E**t quid est iusti de sua con
descensione uelle corrigere. nisi inclinata
archam super a reprehensionis manu
releuare. **Q**uid est iusti de incognita
locutione reprehendere. nisi motus eius forti
tudine horrore lapsus putare. **S**ed per
dit uitam qui archam dei tumide sub
leuat. quia nequaquam quis sanctorum corrigere
recta presumere. nisi de se prius meliora se
sissis. **U**nde et leuitates isdem recte ora di
quod uidelicet robustus deum interpretatur. quia
presumptores quique non audaci mente rob
tos se in domino crederent. nequaquam me
liorum facta ut dicta uelut infirma ui
dicarent. **E**gla nichol filia saul in
occursum dauid ait. **Q**uoniam gloriosus fuit
hodie rex israel. discoopiens se ante an
cillas seruorum suorum. et reus. **Q**uod dauid
dum archam domini in ierusalem saltando re
duceret. a nichol filia saul uxore sua
irrisus est. intueri libet quanta uirtutum
munera dauid ipse percipat. atque in his
omnibus quoniam fortis se humilitate ser
uabat. **Q**uoniam enim non extolleret ora leonum
frangere. ursorum brachia dissipare. despe
ctis prioribus fratribus eligi. reprobato re
ge ad regni gubernacula ungi. **tum**

dū cunctis uno lapide goliam sternē.
 a rege pposita extinctis allopholis nu-
 merosa pputia reportare. pmissū reg-
 nū tandē pcepit cunctumq; iustitiam
 pplm sine ulla contradictione possidere.
Attam cū archam dī ierlm reuocat q̄
 oblit' p̄latū se omnib; eē admitt' pplis
 ante arcā saltat. Et quia corā archa sal-
 tare ut credit uulgo mos fuit. rex se i-
 duuno obsequio p saltatū rotat. Ecce
 quē domnū cunctis singlarit' p̄cūlit.
 seqq; sub domino et ereq̄ndo minimi
 et abiectū exhibēdo contempnit. Non
 potestas regni ad memoriā reducitur.
 n̄ subiectoy oculis saltando uilescere.
 metuit. n̄ se honore p̄latum cecis ante
 eius archā qui honore dederat recog-
 noscit. **C**oram dō egit debilia ul' ex-
 ma. ut illa ex humilitate solidaret q̄
 coram hominib; gesserat fortia. Quid de
 eius factis ab alijs sentiat ignoro. ego
 dauid plus saltantē stupeo qm̄ pug-
 nantē. Pugnādo quippe hostem subdit.
 saltando autē corā domino semet ipsū
 uicit. Quē nichol saul filia adhuc ex
 timore regis genis insana cū humilia-
 tū despiceret dicens. qm̄ gloriosus fuit
 hodie rex isrl̄ discoopiens se ante oculos
 seruonū suoy. et nudat' ē q̄ si nudetur
 un' descurret. p̄tū audiunt. **J**udā ante
 domnū qui eleg' me. poti' qm̄ patrem
 tui. **A**c paulō p̄ ait. **L**udam r̄ iulior fi-
 am plus q̄ factus sum. **E**rog; humilis
 i oculis m̄is. **A**c si apte dicat. **U**ilescere
 coram hominib; appeto. quia seruare

in coram dō regnū p humilitatē q̄ro.
Sunt ū n̄ nulli qui de semetip̄is humi-
 lia sentūt. qui in honorib; positi nich
 se eē in puluē fauillaq; ppendunt.
 s; tam corā hominib; uiles apparere re-
 fugunt. et cont' hoc qd̄ de se intūs
 cogitant. q̄ rigida ex tūis uenustate
 palliant. **E**t sunt n̄ nulli qui uiles ui-
 deri ab hominib; appetunt. atq; om̄e
 qd̄ sunt delectos se exhibēdo contempnit.
 s; tam apud se intor sum q̄ ex ip̄o me-
 rito ostense uilitatis intumesct. et tan-
 tomagis in corde elati sunt. q̄nto am-
 plus in specie elatione p̄nit. **Q**ue itaq;
 un' elationis bella. magna dauid cur-
 cūsp̄ctioe dep̄ndit. mira uirtute su-
 pauit. **Q**uia enim de semetip̄o int' hu-
 milia sentient. honorem extūs n̄ q̄rit
 insinuat dicens. **L**udam r̄ iulior fiam.
Et quia p hoc qd̄ uile se extūs p̄buit.
 neq̄ qm̄ intūs intumesct. aduungit. **E**ro
 q; humilis in oculis m̄is. **A**c si apte dicat.
Qualem me extūs despiciēt exhibeo.
 talem me intūs attendo. **Q**uid ḡ actu-
 ri sunt q̄s doctrina eleuat. **D**auid ex
 carne su' uenturū redemptorē nouit.
 eiusq; gaudia p̄phetando nuntiabat.
 et tam in semetip̄o ceruicē cordi' uali-
 da disctionis calce dep̄mebat. dicens.
Erog; humilis in oculis m̄is. **F**actū ē
 autē cum sediss; rex in domo sua. et dñs
 dediss; ei requiem undiq; ab uniuersis in-
 imicis suis. dix' ad nathan p̄pham. **V**i-
 des ne qd̄ ego habitē in domo cedrina.
 et archa dī posita sit in medio pellū.

. xiiii.

Uirque nathan ad regē. **O**mne quod est in corde
tuo uade fac: quia dñs tecum est. factū
ē autē in nocte illa: et ecce sermo dñi ad na-
than dicens. **U**ade et loq̄re ad seruū me-
ū dauid, h̄ die domū. **H**umq̄ tu edifi-
cabis in domū ad habitandū. **N**eq̄
enī habitauit in domo et die q̄ eduri fi-
lios isrl̄ de t̄ra egypti usq̄ in diem h̄c:
s; ambulabā in tabnaculo et in tento-
rio p̄ cūcta loca q̄ transiit cū omnib;
filijs isrl̄ et re. **Q**uod p̄ph̄a interrogat
a rege respondit omne qd̄ ē in corde tuo
uade fac: et postea a dom̄o ammonit
eadem phibuit q̄ ante concessit: p̄ccat
p̄fecto qd̄ p̄ph̄e sp̄s p̄ph̄arū n̄tes n̄
semp̄ irradiat: quia sic de sp̄u sc̄o sc̄ptū
ē: n̄ uult sp̄uare. **H**unc enim qd̄ heliseu
cum fletū mulierem cernebat causāq̄
nesciss; ad phibitū hanc puerum die.
Dimitte eā quia anima ei⁹ in amaritu-
dine ē: et dñs celauit a me: et n̄ iudica-
uit m̄. **Q**uā om̄ps d̄s ex magna pietati⁹
disp̄nsatiōe disponit: q̄a dñi p̄ph̄e sp̄i-
ritū aliqui dat: et aliqui subtrahit: p̄phe-
tantū n̄tes: et deuat in celsitudine et
custodit in humilitate: ut et accipien-
tes sp̄m n̄ habentes cognoscant quid
sint de se metipsis. **Q**uod autē dauid
phibit est domū deo edificare: quia
uir sanguinū ē: n̄ inuit moralit̄ qd̄
mundus in se ē: a uitus debet qui cu-
rat aliena corrigē: ut t̄rena n̄ cogitet:
ut desidijs infimus n̄ succūbat: q̄t̄nū
tanto p̄spicatus alius fugienda ui-
deat: q̄nto hec ip̄e p̄ scientiā et uitā

uerus declinat. **N**eq̄m̄ pure maculam
in m̄b̄ considat: oculus quē puluis quat:
et sup̄iectas sordes t̄gere n̄ ualent manū
q̄ lutū tenent. **Q**uod uirta antiq̄s translati-
ōnis seriem b̄n̄ ad dauid extiora bella la-
borantē. p̄ significatiōe diuina uox
inuit: cum die. **N**on tu edificabis in
templum: quia uir sanguinū ē. **D**i tem-
plum edificat: qui corrigendis instituti-
ōnib; n̄tib; uacat. **T**emplū dī quip-
pe nos sumus: quia ad ueram uitā exē-
inhabitatiōe construimur: paulo attes-
tante qui ait. **T**emplū dī sc̄m̄ est qd̄ estis
uos. **S**; uir sanguinū templū dī edifi-
care phibet: quia qui adhuc actib; car-
nalib; incubat: necesse ē instituire sp̄ita-
lit̄ p̄ximoy n̄tes erubescat. **P** cuncta
inquit loca q̄ transiit cum omnib; filijs
isrl̄. **H**ec loca p̄ q̄ se transisse domū
die: intelligenda sūt silo galgala: et
nobe et cetera loca ū tabnaculū et ar-
cha dñi collocata sūt. **H**umq̄ loquens
locutus sū alicui iudici de t̄rib; isrl̄: cui
p̄cepti ut pasceret p̄lm̄ meū isrl̄: q̄re n̄
edificasti in d̄na. **I**deo a nullo iudi-
cū s̄ edificari domū d̄na iussit: quia
ab omnib; cont̄ om̄s hostes pugnatum
fuit: et om̄s effusores fuerūt sanguinis.
Filius t̄ntus cui n̄ instabunt bella ho-
tum: et qui n̄ erit uir sanguinū: ip̄e
edificabit in domū. **E**t nūc hec dicit ser-
uo mō dauid. **H**ec die dñs exereitum.
Ego tultite de pascuis sequitem gregem:
et p̄ pauca: feciq; t̄ nom̄ grande uirta
nom̄ magnoy qui sunt in t̄ra. **E**t iqt̄

^{similem}
 ē domū nomī grande. id est feri abrahā
 isaac et iacob. et moysi. et iosue. quorū
 nomina famosissima sūt in tēris. Et po
 nam locū pplō mō isrl' et plantabo eū
 et habitabit sub eo hī i loco. Temp' salo
 monis sermo describit diuinū q' filii
 isrl' pacem erūt habituri p' cūctum.
 et nō erūt affligendi et opp'ndi sicut
 tempe iudiciū fuerūt opp'ndi et affligti. Q'
 si inq' aliquid gesserit. arguā eū i iur'
 ga uiroz' et i plagis filioz' hominū.
 Ynga uiroz' gaudium uocat inimicoz'.
 Plage ū filioz' hominū sunt in cōmo
 ditates corpum humanoz'. quibz' p' pec
 catis suis a domino mōto homines fla
 gellantur. hī scdm historā dicta ita se
 ri possunt. Cetum quid scdm allego
 riā insinuent' altius p'serutandū ē.
 Cū g' regi dauid multa p'sp'a puenit. ^{āc.}
 sent cogitauit facere deo domū. tēplū
 scilic' illud excellentissime diffamati.
 Hec eo cogitante. factum ē ūbū dñi ad
 nathan ppham qd p'ferret ad regem.
 ubi cum dixisset qd nō ab ipō dauid
 s' edificaret' domus. neq' p' tantū tēp'
 remandasse cuiq' in pplō suo ut s' fa
 ceret domū cedrina. et nūc inquit hī
 dicef seruo mō dauid. Hec dic' domni
 omīps. Accepi te de ouili ouū ut cēs
 i ducē sup pplm meū isrl' et eram tecū
 in omīb' quibz' inq'liebaris. et extirpā
 u omīs inimicos tuos a facie tua. et
 feci te nominatū scdm nomī magnoz'
 qui sūt sup trā. et ecce ponam locū pplō
 mō isrl'. y plantabo illum y habitabo

seorsū. et nō sollicit' erit ult'. et nō ap
 ponet' filius iniquitatis humiliare
 eū sic ab initio a dieb'. quib' s' tū
 iudices sup pplm meū isrl' et requiem
 dabo t' ab omnibz' inimicis tuis. et
 nuntiabit t' domnū qm domū edifica
 bis ipi'. ierit eū repleti sūnt dies tui.
 et dormieris cū pat' tuis. suscitabo se
 m' tuū post te qui erit de uentre tuo. p'
 pabo regnum ei'. Hic edificabit domū
 nomini mō. et dirigā thronū eius usq'
 in cētū. Ego ero illi in patre. et ille erit
 m' in filiū. et cū uenit iniquita' ei' redar'
 quā illum in unga uiroz' et i plagis
 filioz' hominū. misericordiam aut' meam
 nō amouebo. ab eo sic moui a quib'dā
 q's amouit a facie nra. Et fidelis erit do
 mus ei'. et refugū eius usq' in cētū
 coram me. et thronus ei' erit erect' usq'
 in cētū. Hanc tam grandē p'missionē
 qui putat in salomone fuisse comple
 tam. multū erat. Attendit enim qd
 dictū est hic edificabit m' domū. qm
 salomon tēplū illud nobile struxit.
 et nō attendit qd dic' fidelis erit dom'
 et regnū eius usq' in cētū coram me.
 Attendat g' et aspiciat salomonis do
 mū plenam mulierib' alienigenis co
 lentibus dōs falsos. et ipm ab eis regē
 aliqñ sapientē in eandem idolatam
 seductum atq' deiectū. et nō audeat ex
 istimare dñm ut hoc p'misisset. m'dacit'
 ut talem salomonis domū eū futu
 ram nō po tuisse p'seire. Non hic de
 benī am bigere cū i xpo dño nro

qui factus est in semine dauid secundum car-
nem tam uiderimus ista compleri. ne ua-
ne atque inane hic alium aliquem reg-
nam sic carnales iudei nam ipsi us-
que adeo filium quem loco isto regi dauid
promissum legunt intelligunt non fuisse sa-
lomone ut eo qui promissus fuerat tanta-
iam manifestatione declarato adhuc
mirabili cecitate alium sperare se dicant.
Facta est quidem nonnulla ymago rei futu-
re etiam in salomone in eo quod templum edi-
ficauit et pacem habuit secundum nomen suum.
Salomon quippe pacificus est latine et
in exordio regni sui mirabiliter lauda-
bilis fuit sed eadem sua persona per umbram
futuri pronuntiando etiam ipsi christum
dominum exhibebat. Unde quidam de illo
ita scripta sunt quae de ipso ista predicta
sunt dum scriptura sancta etiam rebus gestis
prophetans quidam in in eo figuram delin-
at futurorum nam per libros diuinae histo-
rie uel regnasse narrat psalmum etiam sep-
tuagesimum primum titulo nominis eius
inscriptus est in quo tam multa dicuntur
quod omnino ei conuenire non possit. **D**ominus
autem christo apertissima perspicuitate uen-
nit ut euidenter appareat quod in illo
figura qualiscumque adumbrata sit in
isto autem ipsa uitas presentata. **S**ocium
enim quibus terminis regni conclusum
fuerat salomonis et tamen in eo psalmo
legitur ut alia taceat dominabit a mari
usque ad mare et a flumine usque ad ter-
minos orbis terrarum. **Q**uod in christo uidemus
impleri. **A** flumine qui ipse domi-

nandi sumpsit exordium uel baptizatus est
a iohanne et quod demonstrante christo agnosci
a discipulis qui non solum magistrum uerum
etiam dominum appellauerunt. **H**ec ob aliud
uenturum adhuc patre suo dauid regna-
re salomone christo quod nulli regum illorum con-
tingit non ut hinc quod satis eluceat non esse ip-
sum quem propheta iste presignat qui ad eum
patrem loquitur dicens te erit cum repleti
fuerint dies tui et dormies cum patre
tuis suscitabo seminem tuum post te qui erit
de uentre tuo et parabo regnum illius.
Quomodo ergo propter id quod sequitur hic edifica-
bit in domum iste salomone putabit propheta-
tat et non potius propter id quod praecedit cum re-
pleti fuerint dies tui et dormies cum pa-
tribus tuis suscitabo seminem tuum post te.
Alius pacificus intelligitur et promissus qui
non ante sicut iste sed post mortem dauid
pronuntiat et suscitandus. **Q**ualiter enim
longo interposito tempore christus ihesus ueni-
ret procul dubio post mortem regis dauid
cui sic promissum eum uenire oportet
bat qui edificaret domum deo non de lignis
et lapidibus sed de hominibus quale
illum edificare gauderem. **H**uic enim
domui dicit apostolus hoc est fidelibus christi. **T**em-
plum enim dei seminum est quod estis uos. **B**ene-
dictio domini quippe in semine dauid non
ad aliquod tempus quibus diebus salomonis
apparuit sed in eternum spanda est in qua
ceratissima spe dicitur fiat fiat. **S**ic in psalmo
lxxxiiii scriptum in fine est **B**enedictus inquit
dominus in eternum fiat fiat. **I**llius enim spei est
confirmatio ubi huius ratio. **H**oc ergo

intelligens dauid ait in sacro regno lib.
 et locutus est p domo serui tui in longin-
 qui. **I**deo aut post paululu ait **H**unc i-
 cipe et bndic domū serui tui usq; in cē-
 ni et cetera. Quia tē genit' erat filius ex q
 p genit' eius duceret ad r'poy. p que fu-
 tura erat domus ei' cēna eademq; domū
 di. **D**omi' eni dauid p' gen' dauid. **D**o-
 mus aut di eadem ipsa p' templū di
 de hominib; factum n̄ de lapidib;. ubi
 habitet i' cēni p'ls cū dō et in dō suo et
 d's cū p'lo et in p'lo suo. ita ut d's sit im-
 plens p'lm suū et p'ls plenus dō suo
 et d's sit omnia i' omnib;. **I**pē in pace p'
 injum? qui ut' in bello. **I**deo cū sacm sep-
 tuaginta in ūbis nathan sc'ptū sit et
 nuntiabit t' domū qm̄ domū edifi-
 cabis. ipi postea dictum ē in ūbis dauid
 qm̄ tu dñs om̄ps d's isrl' reuelasti aurē
 aurū serui tui dicens? domū edifica-
 bo t'. **H**anc eni domū et nos edificabi-
 mus bñ uiuendo. i' d's ut bñ uiuam
 opitulando? quia n̄ dñs edificauit do-
 mū in uanū laborant edificantes eam.
Cum dom' cum uenit ultima dedica-
 tio? tunc fiet illud qd' hic p nathan
 locut' ē d's dicens. **E**t ponam locū p'lo
 mō isrl' et plantabo illum. et in habi-
 tabit seorsū. et n̄ sollicit' erit ut' et non
 apponet filius iniquitatis humiliare eū.
 sic ab initio a dieb; quib; constitui iudice'
 sup p'lm meū isrl'. **H**oc tam magnū
 bonū quisq; in hoc sclo et in hac t'ra
 sperat. insipient' sapit. aut quispiā
 putabit in pace salomonis id eē cōple-

tum. **P**acem quippe illā sc'ptura i' ūb'
 futi excellenti p'dicatione cōm'dat. **C**ui
 suspicioni uigilant' occursum est? cum
 p'ea qm̄ dictum ē. et non apponet filius
 iniquitatis humiliare eū. continuo
 subiunctum ē sic ab initio a dieb; qb'
 constitui iudices sup p'lm meū isrl'.
Judices nāq; p'us qm̄ reges ibi eē cept'
 sent' sup illum p'lm fuerat constituti
 et q' t'iam p'missionis accep't. et utiq; hu-
 miliabat eum filius iniquitatis. hoc
 ē hostilis alienigena p' inuialla t'poy
 quib; legunt' paces alternasse cū bellis.
 i' inueniunt illic pacis t'empa p'lix-
 iora qm̄ salomon habuit qui. xl. reg-
 nauit ānos nā sub eo iudice qui ap-
 pellat' est aod. octoginta anni pacis
 fuerūt. **A**bsit q' ut salomonis t'pora
 in hac p'missione p'missa eē credant'
 multo minus itaq; cuiuslib; regis
 altius. n̄ enim quisq; illoy in tanta
 q'nta ille pax regnauit. nec umqm̄
 omnino gens illa ita regnū tenuit ut
 sollicita n̄ fuit ne hostib; subderet'.
 quia in tanta mutabilitate rerū hu-
 manarū nulli aliqñ p'lo cēssa est tā-
 ta securitas. ut huic uite hostiles nō
 formidaret incursum. **I**oc' q' qui p'mit-
 titur tam pacate a seculy habitatiōi'
 cēnus ē. cēnsq; debet' in matre ierlm
 lib'x. ūi erit ueracit' p'ls isrl'. **H**oc eni
 nom' inc'ptat' uidens dñm. **C**ui' p'mū
 desidio? pia p' fidem uita i' hac erūp-
 nosa p'grinatioe ducenda est. **I**ngit'
 ē itaq; rex dauid et sedit corā dño et

Quis ego domine d's et q' domi nra'
 quia adduxisti me huc usq' d's; et h'
 parū uisum ē i' conspectu tuo d'ne d's.
 n' loq'reris etiā de domo serui tui in lō
 ginquū. **I**sta ē enim lex adam d'ne d's.
.b. **I**sta ē lex adam d'ne d's hoc ē lex homi
 nis ē d'ne d's ut t' in simplicitate cordi
 er puritate seruiat' i' tu facias ei uir
 miscdia tua sic in dignatus es facere
 seruo tuo. **S**equit' Quid g' addere po
 terit adhuc dauid ut loquat' ad te.
Tu eni' scis seruiū tuū d'ne d's p'p't
 ūbum tuū et scdm cor tuū fecisti oīa
 magnalia hec p'p't ūbum tuū qd p'
 misisti abraham. ysaac et iacob fe
 cisti omnia h' in seruo tuo. **Q**d dicit
 scdm cor tuū. intelligit' scdm miscdia
 tuā. quia n' ē similis tui. neq' enim ē
 d's extra te in omnib' q' audiuim' au
 rib' nr's. **N**on ē inquit d's similis tui
 q' fec' magnalia hec q' audiuim' auri
 b' nr's. a facie ppli tui quem redemis
 ti t' ex egypto gentem et d'm eius. **U**ir
 h't gentib' et d'is earū. et est sensus.
A facie ppli tui quē redemisti t' ex e
 gypto de manu scilic' egyptioꝝ quos
 in mari rub' p'missi et de d'is earū
 in quib' iudicia fecisti. **Q**uia tu d'ne
 exercitūū d's isrl' reuelasti aurē serui
 tui dicens domū edificabo t' p'p't hoc
 inuenit seruis tuis cor suū ut ora
 ret te oratioē hac. **A**urē eius d'is p'
 p'ham reuelauit. quia illi domū
 edificaturū p'dixat' idēo dauid in
 uenisse se dic' cor suū. id est inuenit

audaciā i' corde suo. ut oraret eum ora
 tione hac. factum ē aut' post hec p'cus
 sit dauid philistin et humiliauit eo'
 et tulit dauid frenū t'buti de manu
 philistin. frenū t'buti quinq' erant ci
 uitate' philistinoy q' frequē isrl' s' t'bu
 tarū faciebant q's eis tulit dauid et
 humiliauit eos. fec'q' s' t'butarios. **U**n
 et in paralipomenon dicit. **P**ercussit dō
 philistin et humiliauit eos. i' tulit greb'
 et filias eius de manu eoy et p'cussit
 moab et misit ē eos funiculo coequan'
 t're. **M**ensus ē duos funiculos. unū ad
 occidēdū. et unū ad uiuificandū. **F**ac
 tus q' ē moab dauid seruens sub t'bu
 to. et cet'. **Q**d sc'ptū ē de dauid et p'cussit
 moab et misit ē eos funiculo coequan'
 t're. **H**ypobolice debet accipi. **N**on enī fie
 ri poterat ut homines in tra uiuentel
 in tantū humiliarent' donec ipsius
 t're dorso funiculo supercensō cop'bare
 apparet' equales. s' immēsa humiliati
 onem capte et opp'sse gentis uoluit sep
 tura hoc ūbo accumulare ut diceret
 coeq'tos t're q' adeo eūt euirati atq' cō
 tempti. ut in nullo amplius hominē
 ea in tra degentes qm tra q' nullos ha
 beret homines possent ualere. **C**um
 locutionis plura habes exempla in sc'p
 turis. q'le illud eūgly' sunt aut' et alia
 multa q' fec' ihs que si scribant' p' sin
 gula. nec ipsum arbitror mundū ca
 pe eos qui scribēdi sūt lib's. **Q**uomē
 enī n' capet mundus lib's qui scribi
 potuissent in mūdo. **S**; ad insinuan

da magnitudinē ac multitudinē opū
 dñi: tali uero uoluit uti scriptura. Et in
 planctu dauid Aquilis uelociores leoni
 bus fortiores. Cui simillimum ē illud et
 selarum lictarū. Qui candore nives an
 te uent' cur sib' aurat. Qd autē mēse co'
 funiculo dñi. funiculi allegorice p sor
 te posuit: eo qd funiculo soleant agroz
 spacia metiri. Vñ scriptū est. Et sorte diuis
 sit eistram in funiculo distributionis. Sig
 nificat autē qd tam libera dispositione
 dauid regiones moabitariū hereditibus
 quibz uellet diuideret: qm si possessor
 quilibz agros ppos ad nutū suū d'cto
 hinc inde funiculo dirimeret. Sensu
 ē autē duos funiculos: unū ad occidē
 dñi. et unū ad uiuificandū. Et hoc al
 legorice dictum ē significans qd i sua
 dauid potestate habuit nullo utiq; cō
 tradicente qd eoz neci daret cōtumacē
 quibz parceret subiectis. Qd autē dauid
 moab qui incipit de patre. et siriam
 damasci. et ceteras regiones ditioni sue
 subiungat' fec' ē tributarias. iusticie sig
 nificat qd xpc omnes gentes sub sua
 dominatione tenens facit pensum ser
 uitutis s' reddere. dum singule qq; na
 tiones in nominis ei' confessione adu
 nate deuote censum bonoz opum
 illi exsoluunt. Damasc' ent nobilis ē
 urbs fenicis: eodem uocabulo q' et ma
 sec ancille abrahā filius appellatus ē.
 Et damascus incipit sanguis poculi
 siria u' incipit sublimis siue humecta.
 Et bñ q' p'us humecta libidine supba

spū. sanguinē humanū in: plebilic
 stiebat: nunc mundata baptisimata
 xpi sublimis pfectu uirtutū. sangui
 nis ei' poculū delidat p'cipe. Quid autē
 sig'at qd dauid uasa aurea et argen
 tea atq; cetera q' tulāt de uniuersis genti
 b'. scificauit dño: n' qd xpc omis qd de
 uniuersis gentibz conuocat ad fidē suā.
 alios auri loco hoc ē sensu spiritali pre
 claros. alios argenti hoc ē eloquentie
 nitore splendentes: alios u' p'dicatione
 diuina sonoros scificat domino: ut
 in eius tabnaclō fidelit' deseruientes
 ipsius ministio in cōmū decentissime
 pfungant'. Fecit q' dauid s' nom' cū re
 uertetur capta siria in ualle salinariū.
 cesis. x. et viii. milibz. fecisse s' nom' dñi. **B.**
 quia in ualle salinar' cesis. x. et viii.
 milib' erexit s' fornice' triumphale. Fecit etiā s' nom' qd
 si quē mouet qd i plerisq; latinorū co iuncta syria da
 dicib' inuenit dauid n. x. et viii. mi masei. syria so
 lia in ualle salinariū. s. ru. milia q' bal. erexisse sibi
 cidisse. nouit hoc uitio septoz. in ei' dñi altum form
 dem codicibz in oltū ē. Veracit' tam cē triumphalem.
 dd' in eadem ualle salinar' x. et viii. Et
 milia cecidit. ioab u' ru. milia. sic
 in titulo. l. viii. psalmi scribit. Qd
 in percussa a dauid multitudinē i ual
 le salinariū designat' n' quia redemp
 tor n'r sui exanimis distractione in
 his qui de illo p'ua sentiunt. stulticia
 am immoderati saporis exstinguit.
 Vñ et p' quēdam sapientē dñi: loz durū
 male habebit in nouissimo: et qui a
 mat piculū i illo p'bit. filij autē dō

oraret cum
 post hoc
 uniuersa
 de man
 quing' et
 quip' i' s'
 tute dauid
 butanos
 di. Per
 ut co'
 coz et p'ce
 funiculo
 mentos
 uniuersa
 firmis
 de dauid
 funiculo
 accip. Non
 nel in tra
 ne donec
 superant
 m'ia
 genos uol
 nare ut d
 it euyran
 amplius
 m'ia q' m
 fere ual
 abes ex
 h' sunt
 e si scrib
 m'ia
 h'it lib
 h'it lib
 h'it lib
 h'it lib

sacerdotes erant et dixit dauid. Puta
ne est aliquis qui remanserit de domo
saul. ut faciam misericordiam cum eo propter
ionathan. Erat autem de domo saul ser
uus nomine siba. Quae cum uocasset rex ad
se dixit et. Tu ne es siba. Et ille respondit.
Ego sum seruus tuus. Et ait rex. Num
supra est aliquis de domo saul. ut faciam
misericordiam dei cum eo. Dixitque siba regi.
Superest filius ionathan debilis pedibus.
Ecce dauid non est oblitus iuramentum ac fides
sua quod cum ionathan olim pepigerat.
sed misericordiam quam patris promiserat im
pleuit in filio. Quae res et fidelitatem
probauit. factam historiam in uiro. et sa
cramentum iuxta allegoriam ostendit in fac
to. Sepe enim dictum est dauid personam
christi figurare. nec non et in superioribus com
memoratum est ionathan qui interpretatur
columbe filius ut domini donum. ty
pum tenet gratia spiritus sancti. habuit quoque iona
thas filium paruulum misibosech nomine
uicque pede claudum ut scriptura testatur.
quae dauid ad se accessit iussit cum
predestinatione et prescientia dei cum qua
ad seculi ministeria et mundana negoti
a exercenda sermone et actio debi
lem conspiciat ad diuini ministerii eli
git. quia quae mundus per fastum elati
onis spernit. hunc deus propter deuotionem
meritis acquirit. Interpretatur enim mis
ibosech de ore ignominia. Is quoque cui loqu
lam et prescientiam superbia mundi despi
cit. dei dono utilis ad spirituale ministri
um in ecclesia apparebit. Quid est ergo quod

dauid siba seruum saul de stirpe saul.
quod sitans eo reuelante misibosech uie
nit. non quod redemptor noster electorum nume
rum discutendo. inter eos qui contempti
mundum reliquerunt ad se uenire fecerunt.
Siba enim. egrius uenit interpretatur. Inter
rogatus ergo siba a rege misibosech filii
ionathae in domo machur filij amiel.
in lodobar esse respondit. Quae res pre
terita et positioni bene conuenit. Interpre
tatur enim machur uendens de infirmitate
ammiel. populus eius deus. lodobar ipse
uicium. Denique dauid noster contemptibi
les huius mundi et ea quae non possunt e
ligere. ut ea quae sunt destruat. eos uendi
biles mundo et in infirmitate consti
tutos reperiendo. populo suo dignos uerbo
predicationis adseruit. et eis regnum ho
norum inter filios habere concessit. Unde
et dauid agens saul et seruicia misibosech
donans. ipsum misibosech conuicium su
um supra misericordiam suam simul cum filio esse
precepit. quia mediatoris uiri digna que
secundum marie uocem deposuit potentem
de sede et exaltauit humiles. et uir
prophetia anne suscitatur de puluere agnium
et de stercore erigit pauperem. ut sedeat
cum principibus et solum glorie teneat. con
temptibiles personas de mundo autem
possessores uirtutum efficit. et scientia
spirituali supra misericordiam scripturarum sanctarum or
tidie secum reficit. Unde euenit ut tale
sobolem generat. huius interpretatur micha.
Micha enim quis est iste latine resonat.
quia frequenter in ammiratione populi

et ceteri hos reges dicit qui peccaverunt contra
dauid in pugnam. scilicet regem moab. et
istob. et soba. et macha. qui utique reges si-
rie fuerunt et pugnare uoluerunt conducti
mercede a rege moab contra dauid. a quo
trophæa esse leguntur. **C**um huiusmodi agerent.
accidit ut surgeret dauid de stratu suo
post meridiem et deambularet in solario
domus regie. uiditque mulierem se lauante
ex aduerso super solarium suum. Erat mulier
pulcherrima. **V**isit ergo rex et requisivit quod
esset mulier. nuntiataque est ei quod ipsa esset
bersabee filia helia uxor uris ethi.
Missusque dauid nuntius tulit eam. **Q**ue
cum ingressa esset ad illum dormiuit eum.
statimque sanctificata est ab immunditia sua.
et reuersa est in domum suam concepto fe-
tu. et cetera. **N**unc et peccatum dauid quod
in prophetia signauit. quanta possum bre-
uitate perstringam. Nomina quippe ipsa
interpretata satis ostendunt. quid etiam hoc
factum perfigurauit. **D**avid ut diximus
interpretatur manu fortis. siue desiderabilis.
Bersabee interpretatur puteus sacietatis.
siue puteus septem. **Q**uamlibet autem hanc
nominis interpretationem in id quod dicitur in-
cedimus. ut assumamus satis congruenter na-
m in cantico canticorum sponsa quod illius ecclesia
est. uocatur puteus aqua uiue. et huic pute-
o septenarium numeri nomen in spiritu sancti signi-
ficatione coniungitur. propter rationem penite-
costes quod die de celo missus spiritus sanctus uenit.
Ad quadraginta autem nouem quod est septies
septem unum addit. quoniam unitas omnida
est. **I**n hac ratione sunt applicata sententia

illa. sufferentes inuicem ad dilectionem.
studentes seruare unitatem spiritus in unum
pacis. **D**ono itaque spiritali. hoc est septenari-
o facta est ecclesia puteus sacietatis. quia
factus est in ea fons aqua uiue salientis in
uitam eternam. quem qui habuit non sinit in
eternum. **N**am uero qui fuit maritus eius. quod aliud
quia diabolum nominis eius interpretatio sig-
nificat. **H**uius erat coniugio deligam
omnes quos gratia dei liberat. ut ecclesia sine
macula et ruga saluatori pro se copuletur.
Urias namque interpretatur lux maris dei. **E**thi-
us autem abscessus est. siue quia in uerita-
te non stetit sed a luce sua superna quam de deo
habebat. superbie merito abscessus est. siue
quia cadendo ueris uiribus perditis transfigu-
rat se in angulum lucis. audiens deo dicere.
lux maris dei est. **E**rgo iste quidem dauid genuit
sceleratque peccauit. quod scelus et etiam propheta
tam deus arguit increpando. et ipse abluit
penitendo. **H**erum tamen ille desiderabilis omni-
bus gentibus quoniam in solarium deambulans. quia
in sole posuit tabernaculum suum adama-
uit ecclesiam super tectum se lauante. id
est mundante se a sordibus seculi. et domum
lucis spiritali contemplatione transcendente
atque calcante. et inchoata cum illa
prime conuentionis noticia. postea habe-
bat penitentem separatam a diabolo. occidit enim
eamque se perpetuo conubio copulauit. **O**derunt
ergo peccatum. si prophetam non extinguam.
amen illum dauid quantum amando est qui
nos a diabolo per misericordiam liberauit. **A**me-
ni et penitentem istum dauid. qui tamquam
in se uulnere iniquitatis ex humilitatis

confessioe sanavit. Ad hoc g i scriptura .66.
 facta utroy talui id est dauid et pet pec
 cata sunt indita: ut cautela sit minoru ru
 ina maioru. Ad hoc u utroyq; illic et pe
 nitentia insinuat et uenia: ut spes pei
 tum sit recuperatio pditoru. De statu g suo
 dauid surgente desperet. Ecce qm mirabi
 lit scriptura sac eodem ubo humiles leuat.
 unam naq; rem gestam recitit et diuiso
 m supbos quide ad humilitatis formidi
 ne humiles u ad spei fiducia reuocauit.
 O inestimabile noui genis medicamenti qd
 uno eodemq; ordie ppositum et pindo tu
 ncia exsiccet et subleuando amentia ifu
 dit. De maioru nos lapsu t ruit: de repa
 ratioe roborauit. Sic quippe semp sic no
 diuine dispensationis misericordia et supbie
 tel repmit et ne ad dispatione corruam
 fouet. S; quia exigente causa dauid ad me
 duu deducto tanti facinoris memoria fe
 cum: ne lectoris fortasse animus moueat
 cur omps eos qs in ppetuu elegit et qs ad
 donoy qq; spitalium culm assumit ille
 sos corporalib; utiq; n custodiat: um qa
 satis fieri citius credim; breuit responde
 am. Non nulli enim p accepta dona uir
 tutum p impiis gram bonoy opum in
 supbie uicium cadunt: s; tam quo ceci
 derunt n agnosco. Proinde cont eos hos
 tis antiquus qui ia intus dominat ex
 tins etiam seruire pmittit: ut qui inco
 gitatoe elati st: p carnis luxuria pster
 nanet. Scim aut quia aliquando minus in
 corpis corruptione cadet qm cogitatioe
 tacta et delibata elatione peccare. S; cu

minus turpis supbia credit minus uita.
 luxuria u co mag erubescunt homines.
 quia simul omnes turpem nouere. Un
 fit plerumq; ut n nulli post supbia in lux
 uriam corruentes: ex apto casu malu cul
 pe latentis erubescant: et te etiam ma
 iora corrigant: cu pstrati in minimu g
 uius ofundunt. Reos enim se int mino
 ra ofpiciunt: qui se libos int g uora cre
 didunt. Pia g domini dispensatioe larat
 n nuqm maligni sps de culpa ad culpa
 trahit: et dum plus pcutit inde eum q
 cepat amittit: atq; un uicisse cerntur:
 inde supat. Considerare libet int munitu
 gratie sinum: qnto ds misericordie fauore
 nos continet. Ecce qui de uirtute se extol
 lit: p uicium ad humilitate redit: qui u
 acceptis uirtutib; extollit: n gladio s; ut
 ita dixim medicamento uulnerat. Quid e
 enim uirt n medicamentu. Et quid e ui
 cium n uuln. Qui a g nos de medicam
 to uuln facim; fac ille de uulne medica
 mentu: ut qui uirtute pcutim; uicio cu
 rem. Hos namq; uirtutu dona retorq;
 mus in usum uicioy: ille uicioy illecebra
 assumit in arcem uirtutu: et salutis sta
 tum pcutit ut seruet: ut qui humili
 tatem curantis fugim; ey saltem cadu
 tes adheram; s; int hec sciendū est.
 qd pleriq; hominu q in multas corru
 unt arcus ligant: cumq; eos antiquus
 hostis ex uno uicio pcutit ut concidat:
 ex alio q; ligat ne fuyant. Consideret
 itaq; homo cu q aduersario bellu gerat:
 et si iam se in aliq deliquisse ppendit sal

te ad culpā p̄trahit et culpa p̄tmescat.
ut studiosē utentē uulnā quib' frequentē
infecti t' quia ualde rarū ē qd hostis n̄
electorū saluti etiā uulnib' seruiat. Ade
rudiendū enim sic dicitur electos suos
dominū sepe temptatorē subicit' sic post
paradisi claustra. post t̄cy celi secreta. ne
magnitudinē reuelationū paulus extolli
potuiss' ei sathane angl's datus ē. **S**; ut
p̄facti sum' ip̄a hac temptatioē disponerē.
ut qui elati p̄re potant humiliati a p̄
ditioē seruent. **S**ecreto ḡ dispensationis
ordie uñ scire p̄mittitur iniquitas di
aboli. uñ pie p̄fici benignitas di' quia
adūsari n̄r in obtempat' nitib' supne
grē. uñ exeret iram nequissime uolū
tatis sue. Potest autē et alit' scdm misti
cos sensus hec eadem res accipi' si quis
eā puro intellectu rimare uoluit. **C**ui
autē dauid in solarū deambulans ti
pū tenet' n̄ eius de q' scriptum ē. In sole po
sute tabnaculi sui. **E**t quid ē bērsa
bee ad se p̄ducē. n̄ legem litte carnali
p̄plo conuinctam sp̄tali s' intellectu so
ciare. **B**ersabee enim puteus septimū
dicē quia nimirū p̄ cognitionē legis.
infusionis sp̄talis grē. p̄fecta nob' sapi
entia ministrat. **Q**uē n̄ urias. n̄ uidai
cū pplm̄ signat. **C**ui nom' int̄p̄tatiū di
cit' iux' n̄a di' **J**udaic' autē p̄pls quia de ac
cepta legis scientia extollitur. q̄i de di
luce gloriat'. **S**; hūc dauid uxorē abstu
lit sibiq; conuincit' quia uidet' manu
fortis qui dauid dicit' in carne redemptor
apparet'. dum de se sp̄tali loqui legē

innotuit' p̄ hoc qd iuxta litteram tene
bat' hanc iudaico p̄plo extranea demonst
trauit s̄q; conuincit' quia se p̄ illam p̄
dicare declarauit. **U**riam tñ ad domum
ire dauid ammonet pedesq; lauare. q̄a
in carnat' dominū ueniens iudaico p̄plo
p̄cipit ut ad conscientia redcat et sordē
opum fleat' t̄gat' ut sp̄taliē mandata le
gē intelligat' et post tamā duricia p̄cepto
rum fontem baptisinas inueniens ad
aqm̄ post laborem recurrat. **S**; urias qui
archam domini ēē sub pellib' meminit.
respondit. qd domū suam intrare n̄ p̄stet.
Ac si iudaicus p̄pls dicat. **E**go mandata di
in sacrificijs carnalib' uideo. et redire ad
conscientia p̄ sp̄talem intelligentia n̄ re
quiro. **Q**uasi enī archā ēē sub pellib' dicit'
quia p̄cepta di n̄ n̄ adhibendo ministrū
sacrificij carnalis intelligit'. **H**ūc tñ etiam re
dire ad domū nolentem dauid ad misā
uocat' quia qm̄uis iudaic' p̄pls ad consci
entiam redire contempnat' tam redemp
tor ueniens mandata sp̄talia p̄dicat di
cens. **S**i crederetis moysi. crederetis forsita
et m̄. de me enim ille sc̄psit. **L**egem itaq;
iudaic' p̄pls tenet' etiā; diuinitatē loquit'
cui isdem p̄pls credere designatur. **V**incit'
urias ad ioab cū epistolis ex quib' occi
di debeat mittit'. quia isdem ip̄e iudaic'
p̄pls legem portat' qua uincente moriat'.
Dum enim mandata legis retinet' imple
re n̄rat'. ip̄e nimirū defert iudicium.
uñ dampnet'. **Q**uid ḡ p̄ factum istud
dauid scelestus. quid uria mundus
dici potest. **S**; rur sū p̄ mistium quid

dauid sacrati. quid uria infidelius in
 uenit. qm et ille puitte culpa pphete sig
 nat innocentia. et iste puitte innocentia
 in ppheta ex pmit culpam. Virtus naq;
 sacri eloqui sic transacta narrat. ut ue
 tura ex pimat. sic factorem approbat. ut
 ei in ministerio n̄ contradicat. sic gesta dāp
 nat. ut hec iustice gerenda psuadeat.
 Postqm enim nathan ppha increpauit
 regem sup malo qd fecerat. dixit dauid
 ad nathan. Peccavi domino. Dixit nathā.
 ad dauid. Domini qq; transtulit peccatū
 tuum. n̄ morieris et rel. Si peccatū da
 uid tam detestabile domini transtulit.
 qd ē quia omnia q de eodem peccato p
 ppham a domino dicta sunt postmo
 dum tolerauit. S; pcul dubio domini de
 lectū sine ultione n̄ deserit. aut enim ipse
 hoc homo in se penit. punit. aut hoc ds
 eum homie uindicans peunit. Sic enim
 dauid audire post confessionem meruit
 domini transtulit peccatum tuū. et tam
 multis p̄ cruciatib; afflictus ac fugiens
 reatu culpe qm peccauit. et soluit. sic
 nos salutis unda a culpa p̄mi parentis
 absoluiunt. s; tam reatum eidem culpe
 diluentes. absoluti q; adhuc carnalit̄
 obimus. quia delicta n̄a siue p nos. siue
 p semet ipsum domini resecat. etiam eū
 relinquit. Abelectis enī suis iniquitatum
 maculas studet temporali afflictione
 t̄gere. quas in eis p̄petuo n̄ uult uideri.
 Et consolatus ē dauid betsabee uxorē
 suam. inq̄suisq; ad eam dormiuit eū ea
 q genuit filium et uocauit nom̄ eius

salomon. Et domini dilexit eū. Misit qq;
 in manu nathan pphie. et uocauit no
 m̄ eius amabilis domino. eo qd diligeret
 eum domini. Et uocauit inquit nomen
 eius amabilis dno. eo qd diligeret eū dñs.
 In hebreo ita legit. Et uocauit nom̄ eius
 idid am. idest dilect dñi p̄t domini. Di
 lectus domini p̄t dñm dicit. p̄t suam
 scilicet misericordiam gratitiam quā eū dilige
 dignat̄ ē eum utiq; eius dilectioe et mi
 sericordia indignus existeret. quem con
 stabat manzerem ē. Igitur pugnabat
 ioab contra rabbath filioz ammon. et
 er pugnabat urbem regā. nisiq; ioab
 nuntios ad dauid dicens. Dimicauit ad
 usum rabba. et capienda ē urbs aquar.
 Notandum qd in hebreo qm cum adiecti
 one nominū ponit rabbath scribitur.
 sicut ē rabbath filioz ammon. qm ū si
 ne adiectione nominū n̄ rabbath. s; rab
 ba dī. Nunc q̄ congrega reliqm̄ partē
 p̄phi. et obside ciuitatē et cape eam. ne
 cum a me uastata fuit urbs. nomi
 nio asseribatur uictoria et rel. Hinc
 iosephus. Porro inquit ioab ammoni
 tes obsessione fortit̄ affligebat. aquā eis
 auferens et rerum ceterarū ubtatem.
 multumq; eos cogebat cibi et potus
 inopia laborare. Et modico namq; pu
 tes bibebant omnes. et hē illi eēt forte
 auxilium. ne tam̄ deficerent. n̄ eo lar
 gus utebantur. Q̄ facto sepsit ad dauid
 hec significans. rogans eum ut ueni
 ret ad ciuitatē. quaten̄ uictoria
 ei nomie designaret. Congregauit

.6.

.xix.

Nequaqm̄ q̄ peccato parit. quia nullate
 nus sine uindicta laxatur.

.b.

itaq; dauid omne pplm. et pfectus est
 ad usus ralbath. Cuiusq; dimicass; cep ea.
 et tulit diadema regis eoz de capite eui.
 pondo auri talitai habens gemmas pci
 osissimas. et impositu e sup caput dauid.
 et cet. **I**n parahipomeno qq; ita scptu
 est Tulit aut dauid coronam melchom
 de capite euis. et inuenit in ea auri po
 do talitum. et pciosissimas gemmas.
 fecq; s inde diadema. Melchom quipe
 n nom pplm est regis. s melchom imp
 tat rex eoz. Rex eoz uocat ut ebrei uol
 idolum eoz. qd hic uocat melchom. Cui
 diadematis auru et gemmas conflasse
 et purgasse dr dauid scdm legem et feci
 se inde s diadema. qd hic positum sup
 caput ei dr. S; et pdam ciuitatis asporta
 uit multam ualde pplm; euis adduces
 seruauit. et ecumegit sup eos ferrata car
 penta. diuisiq; cultis. et transdixit in
 tipo latum. Sic fec unuis ciuitatibus
 filioz ammon. et rel. Hinc uba dieru
 ita nariant. Manubias q; urbis pluri
 mas tulit pplm aut quierat mea edux
 et fec sup eas tribulas et trahas. et fer
 rata carpenta transire. ita ut difficerent
 et contererent. Sic fecit dauid cunctis
 urbib; filioz ammon. et reusuf e cum
 omni pplo muerlin. Serrauit emi eos
 ferratis carpentis. et diuisit cultes sicut
 lateres diuidi solent qui ex paleis et
 luto conficiunt. Victoria aut hec do
 in amonitis qm dux euis bellando
 inchoauit. s rex ipe pfe. **C**it. quid
 significat n regis nri uic toria in

.o.j.

cunctis gentib;. **T**ur emi dauid cont
 hostes bellum agit. cum ordo pdicator
 scoy contra mundi potentes scuti fidei
 obponit. s finis certaminis et triumph
 belli ad regem xpm solumm de fertur.
 quia ipi omnis potestas et potentia reg
 ni ascribit. **D**s est emi scdm aplm quio
 patitur in nobis. et uelle et pficere. et ipe
 triumphat nos semp in xpo ihu. Coronat
 g regis ppli hostilis dauid de capite tulit
 et s met diadema inde formauit. cum
 redemptor nri et contraria potestate reg
 ni auferens. sibi met insigne decoru pa
 rauit. Que aut melius corona ueri dauid
 intelligit quam conuent ppli catholici. q
 caput nrm regem uidelicet xpm corde cre
 dulo nobilitate ambit. et digne conuisant
 decent coronat. **O**mnis enim scoy labor
 et certam atq; uictoria ad honore celesti
 regis referit. quia ipe e cui omie genu flec
 titur. celestium terrestrium. atq; infernoy
 et omnis lingua confitetur. quia dominu
 ihe in gla e di patris. Ralbath g ciuitas e
 regni amon q nunc filadelfia uocat. cui
 meminit et ieremua ppha. **I**nterpretat g rab
 bath multi. Et saluator in euanglio dicit
 quia multi ab oriente ueniunt. et occi
 dente et recumbent cu abraham isaac
 et iacob. in regno celoy. **F**actum e aut p
 hec ut absalon filii dauid sorore spect
 osissimam uocabulo thamar adamauer
 ammon filius dauid. et depnet ipe ei
 ualde. et rel. **P**exatum g qd ammon
 maior filius in sorore sua thamar con
 fecit. et parricidui qd absalon i amo

.xx.

.o.j.

frē suo p̄petrauit. quid sp̄italit̄ significare
 possit n̄ inuenio. n̄ forte moralit̄ nos ta
 le factum moneat. q̄d semp̄ caute et pru
 dent̄ agam̄. ne forte dominent̄ in nob̄ ui
 cia. et princeps peccati qui falsam pacem
 p̄sulantib̄ spondet. ne nos imparatos inue
 niens atq; impuissos trucidet. Absalon ḡ
 pat̄ pacis sine pat̄i inc̄ptatur̄ par. Ammō
 donans. et thamar amaritudo latine p̄
 munitat̄. Qui enī t̄mbra sua donat libidi
 ni. et semetip̄m tradit seruire iniquitati
 ad iniquitatē. in peccati amaritudinem
 cadit. licet inimic̄ se q̄i patrem pacis ostē
 dat et p̄spe. puenire p̄ talib̄. factis falso p̄
 mittat. **H**ecce ē enim ut cito ad penitentia
 post commissum scelus redeam̄. ne forte
 diabolus si adhuc ebetati inseruiet unus
 et in lurtum scli huius resoluam̄. p̄ obtem
 pantes s̄ malignos sp̄s in necem n̄am cō
 sp̄ret. ac morti p̄petue tradat. **P**orro absa
 lon fugiens abiit ad tolmai filium amjūd
 regem gessur. **T**olmai mat̄ fuit maacha. **B.**
 maach̄ absalon. qm̄ dicit̄ ebrei a dauid in
 p̄lio captam. et cesarie et unguib̄. p̄cisit
 scdm̄ legem eam uxorē dauid s̄ sociasse. et
 ex ea generasse thamar et absalon. **C**essa
 uit itaq; dauid rex p̄sequi absalon. **I**n
 ebreo legit̄. **C**essauit itaq; rex erire post ab
 salon. **H**oluisse idem dauid erire p̄hibe
 t̄ ut reducēt absalon. s̄ p̄tractans in cor
 de suo q̄d quotiens eum uideret. totiens
 dolorem mortis ammō ei ad memoriā re
 ducēt. idēo cessasse d̄r̄ erire p̄ absalon sub
 audit̄ ut eum ad p̄p̄a reuocaret. **Q**uō ū aut
 eo q̄d solat̄ eēt sup̄ ammon int̄u. intel

ligendū ē quia p̄qm̄ noluit erire p̄ absalon
 ut reduceret eum et uideretur ab eo. cepisse
 solari sup̄ morte ammon int̄u d̄r̄. eo q̄d no
 uerat eum flagiciosum et dignū morte me
 ritoq; p̄sisse. **I**ntelligens aut̄ ioab filius sar
 uie q̄d cor regis usum eēt ad absalon. vi
 disse d̄r̄. eo q̄d uideret eum idem ioab p̄ ab
 salon suspirare. et in eo intellex̄ q̄d cor eius
 usum eēt ad absalon. misit thecua et tulit
 inde mulierē sapientem. **T**hecua euntal ē
 de qua fuit amos p̄pha. **P**utatur aut̄ ab ebre
 is eadem uidua. aua fuisse eiusdem amos
 p̄phe. **Q**ue respondit. **H**eu mulier uidua
 ego sum. mortuus ē enim uir m̄. et ancille
 tue duo erant filii. qui rixati sunt adūsus
 se in aḡ. nullusq; erat qui eos p̄hibē poss̄.
 et percussit alt̄ alt̄um et interfecit eū. **E**t ecce
 consurgens uniuersa cognatio adūsus ancil
 lam tuā dicit̄. trade eum qui percussit fr̄m
 suum. **I**n ueritate aut̄ ut hebrei tradunt
 hec mulier uidua duos filios habuit qui
 rixati sūt in aḡ sup̄ hereditate pat̄. et al
 t̄um ab alt̄o int̄emptū se ipsam t̄m eadem
 uidua in p̄sona dauid posuit. et duos filios
 suos in p̄sona ammon et absalon. cognati
 onem ū q̄ consurrex̄ adūsus filium suum
 ī p̄sona cet̄oz filioz dauid. **D**ixitq; muli
 er thecua ad regem. **I**n me diē in rex
 iniquitas. et in domo pat̄i n̄. rex aut̄ et
 thronus eius sit̄ inocens. **A**c si diceret. **P**ro
 eo q̄d alt̄ filius m̄ consurrex̄ adūsus alte
 rum in me sit̄ iniquitas. si tam̄ aliq̄ eēt debr̄.
 in te aut̄ o rex dauid nulla sit̄ iniquitas.
 quia absq; culpa es in eo q̄d illi duo fr̄es
 int̄ se confluer̄. sic ego absq; culpa sum.

.xxxv.

pro eo quod duo filij nri surrexerunt aduersu se
et interfecerunt alter ab altero ita et tu absque cul
pa es pro eo quod absalon ammon dignu morte
interfecit. **Que autem Recordetur rex domum
dei sui ut non multiplicentur proprii sangui
nis ad uiscendum ut nequam interficiant
filium meum. Recordatio hic per iuramentum po
sita est. Ac si diceret Recordetur rex permissio
nis sine immo iuramenti quod in per diuini domini sy
um pollicitus est ut non multiplicentur proprii
sanguinis ad uiscendum. **Quare
mulier. Quare cogitasti istiusmodi rem contra
populum dei et locutus est rex uerbum istud ut
peccet et non reducat erectum suum. **Ex hoc
loco demonstrat illud quod paulo superius
dictum est cessante dauid rex exire per absa
lon id est cessante ut non exiret ab aliquo et non
reduceret absalon. **In autem mulier. Et locutus
est rex uerbum istud ut peccet et non reducat
erectum suum. **Quod uero ait quare cogitasti istius
modi rem contra populum dei populum dei uocat eum
dem absalon sine illos qui cum illo erant qui
quod captiui et erecti erant eo quod non reducerentur
ad hereditatem dei ne forte coacti diuis alieni
nis in terra aliena seruirent. **Acc enim uult
perire deus animam si retractat cogitans ne pe
ccat penitus qui abiectus est. **Ac si diceret **Deus
peccatores qui a diabolo captiui detinentur
ut ad se uocantur uocat et tu qui eum
imitari debes cur non eo magis. **Post et
ait annos dixit absalon ad regem. **Uadam
et reddam uota mea quod noui domino in he
bron. **Quadragesimus agebat annus. **Ex
eo tempore quod saul nobis ciuitate cum sac
dotibus hxxv. propter dauid interimit et idem************************

eo hic idem quadragesimus agebat annus.
ut monstrat diuinam ultionem suscitari super
dauid eo quod ab imelech sacerdote fecisset
rit et propter eum sacerdotum cedes facta fuerit.
**Cane lector plerisque in doctos codices in quibus
scriptum inuenitur post quatuor non per xl. annos.
**In ueracionibus uero codicibus et in ebraica ueri
tate non quatuor sed xl. scribuntur anni.
**Si uero quis contentiosus eosdem. uero. annos
astruere uoluit ab eo tempore quod absalon
ammon fratrem suum interfecit usque ad illud
tempus quo pater dixit uada et reddam uota
mea quod noui domino in hebron. prospicere se erra
re si diligenter perscrutatus fuerit inuenietur cui
usque absalon interfecit ammon ingressus
apud tolmai regem tribus annis et in ierusalem
in reuocatus non uiso patre duobus moratus annis
fuit et sexto anno faciem patris uiderit et
contra eum per duellione parauit uocem.
**Itaque si uouisse nitendo dixit id est ora
tionem facturum in loco quod requiescit abra
ham isaac et iacob. **Uenit autem sadoch et
unius leuite cum eo portantes archam
fedis domini et deposuerunt archam de
ascendit abiathar donec expletus esset
omnis populus qui egressus fuerat de ciuitate.
**Ideo archa dei deposuisse dicitur ut domini
non post abiathar sacerdote consulere quod
uisus dauid ire deberet. **Ascendisse autem
abiathar dicitur id est orasse et quia ora
culum diuini non ei responsurum. **ideo in
subsequentibus dixit dauid ut reportaretur
archa dei in urbem. **Et ait rex. **Quid mihi
et uobis filii saruie. **Dimittite eum ut ma
ledicatur. **Breuis non habet dimittite ut male************************

dicat: s; tantum maledicat. Abisai solus
 dixit: uada et amputabo caput eius. et
 dauid ad abisai et ad ioab respondit di
 cens: Quid m; et uob; filij saruie. Ac si di
 ceret. Numq; uultis interficere istu; sicut
 interfecistis abner. Domn; enim pcepit
 ei ut malediceret dauid. et quis e; qui di
 cat quare sic fecit. subaudit; qre sic fecit
 n; domn; s; semei. Semei qui male dixit
 dauid ipse e; ut hebrei dicunt nabaath
 pat; ieroboam qui filius gemini dr; et i
 zelo dom; saul maledicebat dauid. Homi
 ni aut; ei gemini fuit. et ipse semei ex t;bu
 effraim filii ioseph ex stirpe. In et idem se
 mei ad dauid dicit. Prun; q; uem hodie
 de omni t;bu ioseph. Cum aut; ueniss; chu
 sai arachites amicus dauid ad absalon
 locutus e; ad eu; Salue rex. Salue rex. Ad
 quem absalon. Hec e; inquit gra; ad ami
 cum tuu;. In hebreo legit; Hec inquit mi
 sasia ad amicu; tuu;. qd n; affirmando
 s; negando p;nuantiand; est. Et e; sensus.
 Misasia e; aut; dici debet. qd dauid ami
 cu; tuu; dimisisti et cu; eo n; isti. **Quere**
 g; achitofel ad absalon. **Uig; m; xii. mli. ii.**
 a uiu; et consurgens p;sequar dauid i
 hac nocte. et irruens sup; eu; quippe qui
 lassus e; resolutis manib; percutiam eum.
 Cumq; fugerit omnis p;pls qui cu; eo est
 percutiam regem desolatu; et reduca; uniu;
 sum p;plm quom; omis reu;ta solent. scilicet
 sic reu;ta solent hu; qui amisso in p;lio re
 ge reuertunt. sic uniu;sus p;pls isrl; reuertet
 ad te. Et cu; ceciderit unus quilibet in p;ni
 cipio audiet quicunq; audierit et dicet;

facta e; plaga in p;plo qui seq;bat; absalon
 et fortissimus quic; cuius cor e; q; leonis pa
 uore soluet. In hebreo ita habet; et for
 tissimus ipse cui; cor e; q; leonis pauore sol
 uet. qd n; affirmando s; negando p;nuanti
 andum e;. fortissimus iste dauid intellige
 dus est. qd et seq;ntia declarant. Scit enim
 omnis isrl; fortem e; patrem tuum. et ro
 bustos omis qui cu; eo f;e. **Jonathan** aut;
 et achumaas stabant iuxta fontem ro
 gel. et abut; ancilla et nunti; aut; ei; et
 illi p;fecti fuit. **H**ec ancilla q; lauandi
 gra; cum pannis ad fontem rogel ierat.
 ut penit; res n; deph;nderet. Puer aut; q;
 rem indicat absalon. filius eius de; ancille
 paruulus dr; fuisse. Dauid aut; uenit in
 castra q; manaim ebraice legunt; in q; loco
 obuam fuerit angli di iacob. sic in gene
 si scribit; Et uocauit iacob nom; loci ma
 naim. id est castra. **Hec** u; iuxta ebrei su
 sum scdm; historiam dicta sufficiant. cete
 rum aut; scdm; allegoriam considerari opor
 tet quid illud significet qd; particide filii
 absalon patrem insequit. **Primo** pat; eius
 declinans fugit ante faciem ei; securus
 de uictoria. quia sciebat impium p;re.
 qui e; etiam fleuit magno luctu. et deplo
 rauit ex t;tu; particide. Scribit; enim
 fugisse dauid a facie bellantis adu;sum
 se filiu; et alibi sc;ptu; e; de p;plo ierlm; dno
 dicente. filios emittu; et exaltaui. ipi aut;
 spuerunt me. filius g; eius impi; tropice
 accipi pot; p;pls iudaic; qui eu; tradidit.
Absalon aut; sic ante iam dictum e;. in
 telligit; pac; par; qd; miru; uidet; in hu;

H. . . . .

toria quæadmodum possit par patri intelli
gi. qui patri bello e' persecutus. S; qui diligenter
allegoria intendunt inspicunt absalõ
e' ierlm. q' etiã et ipa par int'p'tat' a cui'
fatie fugit r'p'e. q'ndo eam patiendo dese
rent in gentes. p' fidem secessit. Alii absa
lon uita' traditorem accipiunt. quæ tanta
et tam miranda patientia. r'p'e p'tulit tã
quã ei cogitationes ignoraret. cui adhibu
it conuiuui in q' corpis et sanguinis sui
figura' discipulis commidauit et tradidit.
qd' deniq; in ipa' traditioe' et osculũ acce
pit. Bene intelligit' pacem r'p'm exhibuiss'e
se traditori suo. q'muis ille tam scelate co
gitationis in'no bello uastaret'. et ideo
absalon patri par dicit'. quia pat' habuit
pacem q'm ille n' habuit. Achitofel g' qui
recedens a dauid ad absalon transmig'uit
hæticof significat'. qui recedentes a tra
mitte ueritatis se sociant hosti antiq'. et sub
secunt' errore'. In'p'tat' aut' achitofel frat'
m' cadens. gilomites u' transmig'uit'. cont' q's
p'p'ha increpans dicit'. In domo' ofido q'm
dicitis anime mee'. transmigra in monte'
sic passer. i. rel'. Et n'ito tales laq'o doli
atq; malicie sue uita' p'p'am sinunt'. qui
alienam p'uis suasionib; corrump'e sata
gebant. Sic enim achitofel in p'p'a domo
susp'ndio int'yt'. qui in alienam uitam
dauid insidiat' est. Un' septu' e'. Qui fodit
fouea' incidit in illam. et in insidijs sui
capiet' iniqui. Chusai u' arachites an
tiquus amicus dauid. significat' credi
tes ex gentib;. qui lic' cum absalon ali
q'ndo fuisse uisi sine. tam' p'uis et opib;

u' communicantes nec achitofel iniqui
suggestionib; unquam consentientes. s; cui
dauid fidelit' p'manserit. In'p'tat' aut' ebu
sar. ethiops arachites. longitudo n'ia. h'ine
q' in p'p'ha scriptum est. Uertit ethiops pelle'
sua. Et in psalmo. Ethiopia inquit festi
net man' eius dare dõ. quia gentili' p'p'is
p'qm se ingredie' peccator' eruit iniqui
a t'go domui recessit. Q's aut' absalon co
cubinas dauid q' ip'e ad custodiendum
domu' dimisit stuprando corrupte' figeat
qd' apostata angl's q'sdam qui uidentur
regere et custodire p'p'lm di' h'etica p'uita
te seducendo decip'. Ad q's tam' dauid ul
tra n' ingreditur. s; in custodia positus alim'
ta p'bet ip'e q; in uindictate uiuentes clau
se sunt usq; ad diem mortis sue. quia cu'
h'etici a uia ueritatis oberantes denuo
ad eam redire dissimulat'. n' se digni coha
bitatioe' r'p'i. s; clausi id est separati erit
a consortio eius alieni. ille tam' qui sol'e
suum oriri fac' sup' bonos et malos. et
pluit sup' iustos et iniustos. n' tenuit b'ni
ficus suis pastum talib; i' hoc m'ndo p'be
re. ut p' collata b'nficia occasione' t'buat'
s'uitendi. Quisq; fidelium diuine gr'e il
lustratioe' componit'. scõ' desidio de imi
ad s'uma' uehi sup' ne contemplatiois p'e
na festinat'. scõ' p'ceditui' patri' gesta
ante m'ris oculos ponat atq; in eoz se
imitatioe' exereendo p'ficiat'. et quicq; in
p'senti titillat ex uicio. ul' p'itoy' malo
rũ memoria' r'p'mat. ul' donoy' p'cedi
tuum consolatioe' restingat'. ul' etiam imi
tatioe' ut dictum e' patri' p'ceditui' puo

cet ad meli? **Q**uod necesse est ut sic posuimus.
 exemplis euidentiore approbem. Ut enim unum
 de multis loquar quam studiosius lector
 multa in uno intelligat. quisque contumeli
 is uerborum pessime cum uirtute patientie serua
 re non sufficit. dauid factum ad memoriam redu
 cat. Quis enim semel tot conuictus argueret
 et armati peccati uulsi contentenderent. **Q**uid
 in et uobis filij sarue. **D**imitte eum
 ut maledicat. **D**ominum enim precepit ut male
 diceret dauid. **E**t quis est qui audeat dicere
 quod fecit. **E**t paulo post. **D**imitte eum ut
 maledicat iuxta preceptum domini. si forte
 respiciat dominus afflictionem meam et reddat
 mihi bonum per maledictionem hanc hodiernam.
Quibus profecto uerbis indicat quia pro peccato
 bet sabee scelere. et urgente se filium fugi
 ens rediit ad animam malum quod peccatum
 et equanimiter protulit quod audiuit. et cotu
 meliosa uerba non tam conuicta quam adui
 toria credidit. quibus se purgari seque misere
 ri iudicauit. **F**ine enim illata conuicta
 a bene uolam. cum in secreto intus ad ma
 le peccata recurrunt. **L**eue quippe uidebi
 tur quod iniuria peccamur. dum in actione
 nostra conspicimus quia peius est quod meremur.
Sicque sic ut contumeliosus gratia magis quam
 uia debeat. quorum inuentu deo iudice pe
 na grauior declinari posse confidit. **Q**uod autem in
 ionathas qui interpretatur columbe donum.
 et achimas qui interpretatur frater meus. qui
 ad explorandum factum absalon et dauid
 renuntiandum secreto fugientes absalo.
 declinauerunt in domum cuiusdam uiri in
 baurim. qui habebat puteum in uestibulo

suo et descendunt in eum. **T**ulit autem muli
 er et expandit uelam super os putei quasi sic
 cans tyrsanas et sic res latuit. non sine mis
 terio esse credendum est. **Q**uid significant isti
 duo iuuenes ionathas uidelicet et achima
 as. non eos qui per gratiam spiritus sancti renati et in
 numero fratrum accepti sunt. qui recedentes ab
 absalon fugiunt. cum malignos spiritus eua
 dere querunt. **H**ij ergo stabant iuxta fontem
 rogel. qui interpretatur cistis uel deorsum.
 cum luctum et despectum in hoc mundo
 appetunt habere propter celestis regni desiderium.
Declinant ergo conuicti gulum fugientes in do
 mum cuiusdam uiri in bauri. qui locus in
 interpretatur electus siue iuuenis. cum adolescen
 tie tempore in memoriam reducit. **D**escendit
 in puteum in uestibulo. cum patientie hu
 militas subiicit quod cunctis necessaria est
 in hoc tempore ante finem scilicet presentis ui
 te. **E**t expandit mulier uelam super os pu
 tei. cum ecclesia peccatum assiduitate delie
 ta inuentus et ignorantie filiorum su
 orum abscondere certat. **Q**uasi siccais ty
 sanas. cum carnis lasciuia per continen
 tie rigorem stringit et sic res latet. tras
 gressionis uidelicet humane uitae. quia per as
 siduitatem peccati in compunctioe lacrimarum
 et peccatione corporis omnia delicta
 abscondunt. ac homines a persecutione
 antiqui hostis prececi liberantur. **C**umque
 uenisset dauid in castra madian. sibi fili
 naas de rabbath filiorum ammi. et machur
 filius annel. de lodabar. et berzellai ga
 lathides de rogelim obtulerunt ei strato
 ria et trapetia. et uasa fictilia. si uirtum

.b.

et hordeū. et farina puluiti et faba.
et lentem feruū. cicer et mel. et botru.
et oues. et pingues uiculos dafuntq; da
uid. et pplo qui cū eo erant ad uescendū.
suspicati sūt enim pplm fame et siti fati
gari in deserto. **I**ste sobi filius fuit naa
regis cum q̄ pugnauit saul. ipse etiam na
as fecit misericordiam cum dauid qm̄ fugebat
a facie saul. Quo mortuo dicit dauid. Faci
am misericordiam cū amō sic fecit pat̄ ei naa
mecum. **I**ntempto uero a dauid qui ei in
decaluandis seruis suis iniuria fecerat.
constitit ē ab eodem dauid in loco fr̄is
iste sobi. qui ad dauid legit cum ceteris
uenisse. et stratonā. et tapetā et uasa fic
tilia et cetera q̄ secunt̄ ei obtulisse. **I**taq;
egressus ē ppls incampi cont̄ isrl̄. et factū
ē plui in saltu effraim. et cecidit ibi ppls
isrl̄ ab exercitu dauid. **F**acta q; ē plaga
in die illa. **xx**. milium. fuit aut̄ ibi pluum
dispsum sup faciem omnis t̄. et mul
to plures erant q̄ saltus consumpserat
de pplo qm̄ hu quos uorauit gladius
in bello. **S**altus hinc qui plures consump
sisse qm̄ gladius uorasse legit̄. bestias fe
rocissimas q̄ in saltu erant. ebrii aut̄ cūmāt.
a quib; plures consumpti qm̄ a gladio
uorati sūnt. **A**ccidit q; ut occurreret
absalon seruis dauid sedens mulo. cū
q; ingressus fuisset mulus subē condnsam
queruū et magnā adhesit capd̄ ei quer
cū. et illo suspnsō int̄ celum et t̄am.
mulus cui insederat p̄transiuit. **Q**uid
significat qd̄ absalon mulo fugiens i
queruū p̄ cesariem capitis suspensus ē.

xxiii.

.a.

ū qd̄ iudei stulticie carnalis sensus in
cumbentes. p̄t̄ supstiositate p̄barusa
icā legem corrumpentes p̄ ipsam quā ad
corruptionē uite p̄cepant mortis occasi
onem habuerat. **U**n et saluator in euā
gelio dicit ad eos. **N**olite arbitrari quod
ego accusatus sim apud pat̄em meū. **J**o
h̄es enim in quē uos confiditis ille uos
accusat. **J**oab q; in cor absalon tres lance
as infigit. cum antiquis hostis supbia
auariciam. et inuidiam seu p̄fidiam.
in cor iudaici ppli immisit. q̄ illis mag
ime causa p̄ditionis erant. **S**upbi fue
rūt. qui in contemptu di idola fabcaue
rūt. **C**upidi fuerūt. qui res transitorias uir
tutū delicias p̄ponebant. **F**idi uero et inui
di fuerant. qui n̄ solum dictis legis et p̄
phetarū repugnabant. s; etia ipsius sal
uatoris p̄sentiam sp̄nebant et b̄nificiū
eius ingrati exercebant. **H**inc i passione
sua blasphemā uocē ad pilatum dice
bant. **N**on habemus regem n̄ cesarem.
et si hunc dimittis n̄ es amicus cesaris.
Absalon q; post int̄itū in foueā gradē
missus ē. cum iniquus quisq; p̄ int̄itū
carnis in lacum inferni mergit̄. **S**up
quē aceruus lapidū congeritur. cum
duricia int̄is sue illi exprat̄. **D**auid q;
extinctum absalon plorauit. cū int̄itū
iudaici ppli dñs fleuit sic in euāgelio le
git̄. quia uident̄ ciuitatē fleuit sup il
lam. cuius miserie in tantū compass
ē. ut etia usq; ad mortē crucis meru
ditioē eius et cura salutis sue p̄man
serit. **V**enitq; uniuersus ppls corā rege.

isrl' aut' fugit in tabnacla sua. **Uniuersus .b.**
 ppl's qui cora rege uenisse legitur. hy fut
 q' cu dauid p'ans' erit. Qd u' ait. isrl' fugit
 in tabnacla sua. hu intelligendi sunt
 qui cu' absalon p' d' uellionem rebelles ex
 titerant. **Misibosech** q' filius ionathan **axv**
 descendit in occursum regis in lotis pedi
 b'. et notandum qd in hebreo n' in lotis
 s' in seclis legit' pedib'. fecerat namq' s'
 idem misibosech ut hebrei tradunt lig
 neos pedes quib' uti q' p' naturalib' sole
 bat' sicut solent face' claudi que admodu'
 et ille erat. **Ait** aut' rex ad misibosech.
 Quid u' loq'ris. **frum** e' qd locut' su'
 tu et siba diuidite possessiones. **In he .b.**
 breo ita legitur. **Dixi**. tu et siba diuidite
 agru'. Pro eo quia in hoc loco dauid im
 memor fuit amicitie et federis. immo
 iuramta qd habuit cum ionathan. et
 tam crudele dedit iudiciu' dicens. tu et
 siba diuidite agrum. idco roboam et iero
 boam diuiserit ei' regni. **Misibosech** enim
 in samuelis lib' legitur. et int'ptat' os uere
 enndie. **In paratipomenon** u' idem misi
 bosech meribaal legit' et int'ptat' litigat'
 cum altissimo. **Litigat'** enim cu' altissimo
 id' do' fuisse d' eo qd dauid redyiss'
 cum pace. Et qd ait idem misibosech re
 g' etiam cu'cta accipiat postqm' reus
 e' domni' n' rex i' domi' sua pacifice. n'
 hoc dixisse' suspicat' gratulanti animo
 s' insultanti. et q' contra dm' murmurat'
 u' eo qd dauid domni' in pace redyiss'.
Et ait berzellai ad regem. **Et** s' dies an
 noy uite mee. ut ascendam cu' rege

ierlm'. **Est** aut' seruus tuus chanaam.
 in hebreo legit' e' seruus tuus ebama
 am. ip'e uadat tecum dne' nu' rex. **Cha**
 maam int'ptat' suspirans. quia qm' dui
 cum patre p'mansit suspirans uocatus e'.
 Postqm' u' in doctnam dauid regis tran
 sit' n' chamaam. s' chamaaan qd int'pta
 tur fidelis appellat' est. **Sermo** dr' in ue
 teri pubio. **Qui** int'rogant int'rogent in
 abela et sic p'ficiunt. **In hebreo** n' habet
 pubio. **Iste** sermo sermo legis e' in q' in
 bet' a domino p' moysen. ut qndo ing's
 suri ceit' tiam chanaan q' tes dele
 turi p'mu' pacem offerant. et si par' ab
 eis recpet' pacem recipientes t'butarij
 eoz' efficerent. et si pacem n' recipent t'e
 a filius isrl' delerent. idco exclamasse
 mulier sapiens de ciuitate fert'. **Hone**
 g' sum qui respondeo u'itatem in isrl'
 et tu q'ris subire' ciuitate. q're p' capi
 tas hereditatem dne'. **Ac** si diceret. **Cur**
 uis destruere ciuitate' hanc ante qm'
 pacem int'rogando offeras sicut in le
 ge iubet'. **Cur** etia' n' eandem legem in
 nobis isrl'itis seruas. q' in alienigenis
 olim seruata e'. **Redit'** itaq' isrl'itici po
 puli ad dauid p' int'fectione' absalon.
 n' n' reditu' poris ppli ad xpm' p' int'itu'
 puoz' magistror' significat. **Seba** g' fili'
 bochri. qui pplm' reducendo a dauid
 autebat' que' melius quam errorem
 figeat. qui in sinagoga iudoz' dicitur
 dominabat'. et a ueritatis auditu
 pplm' subirebat'. **Int'ptat'** aut' seba sec
 ta. a secando non a sectando. **bochri**

.m.

aut interpretat primogenitum israel. **I**sr' g de q
septimum. filius nri primogenit' isrl quem
eduxi de egypto. sebam id est errorem secu
t' se sequestrando a domo dauid. hoc est
ecclesia ac semetipsum separabat. cum et
conuentu exercitudo spnebat. **H**ic g p qm
p mulieris sapientis suggestione. hoc e
spitalis doctrine eruditione caput seba
absciderat. hoc e diabolus a corde suo
abiecerat. mox ad dauid reuertit' cu r'pm
filium di corde credulo uenerat. **Q**uit
itaq; ioab ad amasam. **S**alue mi frater.
Et tenuit manu dextera nri amase q
oseulans eum. Porro amasa n obserua
uit gladium que habebat. **I**oab quip
pe percussit in late et effudit intestina
ei in terram et mortuus e nec scdm uul
n appositus. **Q**uid e qd ioab amase m
tum dext manu tenuit s; sinistram ad
gladium latent nuttens eius uiscera effu
dit. n hoc qd patent datur intelligi.
Dextera namq; nri tenere e. q; ex benign
itatib; blandit. s; sinistram ad gladi
um mittit. qui latent ex malitia pec
tat. **F**acta e q; famel in dieb; dauid. t' b;
annis ingit' et osiluit dauid oracu
lu domini. **D**ixitq; domini. **P**ropt' saul
et domi ei et sanguine. qui occidit
gabaonites. et rel. **F**iliy saul qui cu
doec idumeo dum adhuc pueri essent
sacerdotes et gabaonitas in nobe occide
runt. hy s; armoni et misibosech. q; s;
pepit ei resp'ha filia aia. et quinq; filii
michol filie saul. q; genuerat adrie
li filio berzellai. qui fuit demolathi.

Querit' cur filii michol dicantur. cu
n michal s; eius soror merab uxor fu
erit adrie filio berzellai. **Q**u' ita solu
t' Merab quippe eos naturalit' genuit.
et michol uxor dauid q; et egl'a dr' eos
in loco filioy nri u' et sibi in filios ad
optauit. idco eius filii dicunt' filii quip
pe isrl iurauerunt eis. et uoluit saul
percute eos zelo. q; p filijs isrl et uida
dicens. josue gratis eosdem gabaonitas
uiuere pmississe et filijs isrl et uida p
dam eoy iniuste abstulisse. p'mere eos
iubet. q; p zelo isrl et uida. **H**uius uult
onis causa in gabaonitas achimelech
sacerdos extitit. **H**istoria h; q; famem fac
tam in isrl p't' gabaonitas occisos nar
rat. figurat' significat stilitatem bono
rum opum in pleb; p't' negligentia
doctoy. qui n pcurant pastum ubi di
impndere subditis. dum iseruunt eu
piditatib; crems. **U**n et scdm ppham
n famel panis nec sitim aq; patunt. s;
famel et sitim audiendi ubi domini.
Hecant' g; gabaonite. cu studiu recte
conuersionis et restorationis pen
tentie. post lapsum ab incau. t' p
heticos seu p malignos sps subthit.
Gabaon enim collis meroris interpretat'.
Et bñ gabaonite infecti dicunt' cum
desidiosi quinq; p; pepercata scelera. na
na spe securitatis a diabolo deludit
qui dicit. faciam mala ut ueniant
bona. **Q**uoy dampnatio iusta est. s;
resp'ha q; interpretatur neostraton. sine cur
sus. filia achia qui interpretat' fr' ei. col

lenf cilicui subtrauit s' sup petram do
 nec stillaret aq' sup eos de celo. et n' dumi
 sit auel lacerare eos p' diem. neq' bestias
 p' noctem. cum pia sollicitudo sc'ru' tali
 b' succurrens. rigore ieiunii atq' instancie
 p'cum incumbit. donec misericordia di' impe
 tret sup eos de celo. compescens iudelic'
 p'uos homines nec n' et malignos sp's
 p'uis suggestionib' eoz' uita' uisus cor
 rumpe. **F**actum e' aut' rursum plui' **xxx**
 philistinoru' aduersum isrl' et descendit **viii**
 dauid et serui eius cum eo et pugnabat.
 Deficiente aut' dauid iesuidenob qui
 fuit de gene' arafa cuius hasta trecenta'
 uncias app'ndebat. et accinctus erat
 ense nouo. nusus e' p'cutere dauid. p'fidi
 oq' ei fuit ab isai filius saruse. et p'cussu'
 philisteum interfecit. **T**u' iurauit uiri da
 uid dicentes. n' eg'dieris nob'cum ad bel
 lum ne eringuas lucenam isrl'. **S**ec'ndm
 q'q' fuit bellum in gob contra philisteo'.
 tunc p'cussit solbochai de usathyz de
 stirpe arapha. **T**ercium q' fuit bellu'
 in gob contra philisteos. in q' p'cussit
 a deo datus filius saltus polimistaruis
 bethlemites goliath getheum. cuius
 hastile erat q' liciatoru' terentiu'.
Breuis q' de adeo dato ita exponit di. **eb.**
 cens. **G**obenum int'p'tat' lac'. **I**oco lacus!
 qa' sic in lacum leonu' quis mittit' ita
 semetipsum contra goliath dauid mi
 sit. **A** deo dat' ip'e e' dauid. **I**oco dicit'
 a deo dat' quia a deo e' electus in regnu'.
 filius saltus' quia de saltu n' oues pas
 cebat e' eductus. **P**olimistaruis' quia de

gene' beseleel mat' eius fuit. **B**ethleem
 tes. quia noemi et ruth tempe ubtati'
 reuise sunt in bechleem. et quia pam'
 causa ruth booz nota e' et p'p'tea idem
 loc' domus panis uocat' est. **Q**uia u' a do
 datus ip'e sic dauid. sequ'ntia declarant
 u' at' hu' q' tuoz' nati sunt de arepha
 in geth. et cecidunt in man' dauid et
 seruo' eius. **J**udei q' hanc arepham ma
 trem gigantium orphanoz' noemi e'e
 arbitrant'. **N**otandum aut' qd' ioseph'
 istoriogra'us iudeoz'. u' istius loci in
 libro antiquitatu' septimo meminit.
 induob' pl'us contra palestinos pactis o
 cordat' cum septima regum de t'cio
 pl'io ita dicit. **P**ost hanc u' compassiorem
 palestini denuo pugnauer' sup quos
 exercitum mittente dauid. uir fortis
 apparuit ephan cognat' eius. **H**am con
 tra singlos fortissimos palestinoz' sol'
 pugnando p'emit eos. et alios ouertit
 in fugam. quoz' etiam multi in pl'io
 cecidunt. **U**trum aut' ipsum a deo da
 tum ephan appellauit. u' aliu' quolibz'
 hoc nomie notauit. incertu' e'. **Q**uar
 tu' bellum fuit in geth. in q' uir excel
 sus qui senos in manib' pedib'q' habe
 bat digitos. idest uiginti et iiii. et e
 rat de origine arapha. blasphemauit
 isrl'. **P**ecussit aut' eum ionathan filius
 semma fr'is dauid. **H**u. iiii. nati s't de
 arepha in geth. et cecidunt in manu
 dauid et seruo' ei'. **Q**uid aut' iiii. bel
 la ista dauid et seruo' eius cont' pales
 tinos figant' n' bellum xpi qd' omni

.iii.

tempore istius uite in mib' suis contra
 pfidos qsq; istius sceli. et contra spuales
 nequitas incessant agit. **L**icet enim
 factus mundan' ut p'uitas malignoz
 spuum se erigat contra ecciam xpi.
 omnis tam principat' adu'sarior' da
 uid. hoc e' rege xpo imperante ac p'
 lia seruoꝝ suoꝝ disponente cedit. et
 omnes adu'sary uincunt. p'sternunt
 atq; ad nichilum redigunt. **U**n' psal
 mista ex p'sona eccie confident' dicit.
Vana salus hominis. in do faciemus
 uirtute' et ip'e ad nichilum deducet
 t'bulantes nos. **L**ocut' e' aut' dauid do
 mino u'ba carnis huius in die q'
 libauit eu' domi' de manu omniu'
 inimicoꝝ suoꝝ et de manu saul. et ait.
Domi' petra mea et robur meū et sal
 uatoꝝ m'is. d's m'is fortis m'is spabo me
 u'. **Q**uerit' aut' cur solus. xvii. psalm'
 in lib' regum repiatur conscript'. **H**ec
 immerito psalmus iste in regnoꝝ lib'
 solus inuenit'. qui regnum illud signi
 ficat. u' adu'sariu' non habebimus. **T**
 tulus eni' eius est. in die qua eripuit
 eu' dominus de manu omniu' inimi
 coꝝ ei'. et de manu saul. **Q**uis eni' figu
 rat' in dauid. n' ille qui uenit scdm
 carnem dauid. **Q**ui utiq; in corpe
 suo qd' e' eccia adhuc patitur inimicoꝝ.
Un' et illud p'secutoꝝi que uoce mac
 tavit. et in suū corp' traiciens aliq'
 m' manducauit. in tonit de celo. **S**aul
 le saule quid me p'seq'ris. **Q**uando aut'
 eripit' hoc corp' eius de manu omniu'

.xvii.

inimicoꝝ eius. n' qn' illa nouissima in
 mica destruet' moꝝ ut pueniat' ad reg
 num di'. **D**omi' inquit pet' ma et ro
 bur meū. **P**salm' hic um tantū n' pot'
 conuenire p'sone. s' u' diuisionib' sub
 iacebit. **N**am p'mo ordine p'pha loquit'.
 gra's agens qd' eum de quib' piculis di
 uina pietas liberare dignata e'. **C**urū
 dedunt me gemit' mortis. **S**olo eccia lo
 quitur q' ante aduentū domini in nu
 meras p'tulit calamitates. posteaq; mi
 seratus ei medicinā scē incarnationi in
 dultit. et baptismatis b'nficio. xpiam
 pplm de orbis uniu'sitate collegit. **D**s q'
 accipit me uirtute. **T**ercio in roꝝ me
 uor xpi saluatoris illabitur. n' pulcher
 rimus allusionib' uirtus ei' potestasq;
 describit'. **U**uit dominus et b'ndictus
 d's m'is. **Q**uarto iterū eccie catholice die
 ta p'ferunt'. et cum magna exultatione
 diuinitatis concessa munera laudant'.
Hec aut' sunt u'ba nouissima. q' dicit
 dauid filius isai. **C**ur aut' nouissima
 u'ba. n' quia ultima confessionē laudi
 significant. qn' supato hoste et p'acta
 uictoria mortis. laudē scī in eternum do
 cantabunt'. **D**icit uir cui constituti
 e' de xpo di iacob. egregi' psalmes isrl.
 nobilis uidelic' psalmista. qui ex p'pha
 luculentissime de xpo filio di. et de in
 carnatioe eius ac redemptione huma
 ni genis p'phauit. **S**p's domini locut'
 e' p' me et sermo eius p' lingua meā d's
 isrl' m' locut' e' fortis isrl'. dominator ho
 mini' iustus. **S**p's enim domini que'

.b.

.m.

.m.

.m.

filius dei ea q̄ p̄pha uaticinauit p̄ grām
 suam ueracit̄ p̄ferre donauit. **D**onna
 tor in timore di sicut lux aurore oriente
 sole mane absq; nubib; rutilat et sicut
 pluuijs germinat herba de terra. **Q**uee .m̄.
 nim in timore di dominationē in sub
 ditā exeret. lucis opa p̄ solem iusticie
 illuminata p̄ferre nec in eis aliquid re
 manebit obscurū sub umbre celesti gr̄e
 irrigat germina uirtutū in carne uiuēs
 fructificat. **N**ec tanta ē dom̄ n̄a apud
 d̄m in pactum et̄num inuict meū fir
 mū in omnib; atq; munitū cuncta enī
 salus n̄a. et omnis uoluntas nec ē que
 q̄m ex ea q̄d n̄ germinet. **H**inc idē p̄pha .m̄.
 in psalmis dicit q̄d beat̄ uir qui in lege
 domini meditat̄ die ac nocte. sit tāqm̄
 lignum q̄d plantatū ē secus decurſus
 aquarū. q̄d fructū suū dabit in tempore
 suo et foliū ei n̄ defluet et omnia q̄cūq;
 faciet p̄spabunt. **P**renariatores autē
 q̄i spine euellent uniuersi. q̄ n̄ tolluntur
 manib; et si quis tangere uoluerit eas arma
 bit ferro et ligno lanceato. igne q; succē
 se comburent usq; ad nichilum. **S**ic
 in euāglio scriptū ē. **O**mnis arbor q̄ n̄ fac̄
 fructum bonū excidet et in ignem mit
 tetur. **E**t item. **F**ilius hominis inquit
 mittet anglos suos et colligent de reg
 no ei omnia scandala et eos qui faciūt
 iniquitatē et mittent eos in caminū
 ignis. ibi erit fletus et stridor dentium.
Ille scilicet q̄i tangens spinas armabit
 ferro et ligno lanceato. qui communi
 cans peccatis alienis p̄p̄ cordis sui du

ricidam iniquitatum pondē p̄mit̄ et ia
 culis peccatorū suoz confodiet̄ cuiusq;
 opa et̄nis gehenne ignib; digna ad ni
 chilum redigent. **D**e hinc t̄rit̄ catalo
 gus uiuoz fortū in figura scōz. q̄ q̄mū
 uirtutū sublimitate p̄ficiant. tamen
 usq; ad excellentiā diuine t̄ritatis ne
 q̄q̄m attingunt. **I**nde ē q̄d scriptum est
 ibi. usq; ad tres p̄mos n̄ p̄uenit. **Q**uis
 enim equabit̄ domino. aut q̄s similis
 erit d̄o int̄ filios di. **I**git̄ q̄d d̄r de p̄nci
 pe fortium dauid. cui quidē nom̄ in
 regū lib̄ tacet̄ ac ū in lib̄ paralipomeno
 iesbaam nominat̄ et fuisse filius acha
 moni commemorat̄. ip̄e est q̄i tenerrī
 mus ligni uermiculus. uirt̄ simul bel
 lica et modesta uiri designat̄ ciuitatis.
 quia uidelicet sic uermiculus ligni tener
 quidē et fragilis toto suo corpe. nec n̄
 et p̄modic̄ apparet. nichilomin̄ tam for
 tissimū ligni robur et edens consumit̄
 et cariosum reddit. un̄ et a terendo lig
 na teredoms nom̄ h̄t. sic ille affabilis
 omnib; dom̄ et quiet̄ atq; humilis uide
 bat̄ ac incertamine publico robustum
 se atq; intolerabilē hostib; exhibebat.
Si hunc p̄ncipē fortium. ebreus ipsum
 suspicāt eē dauid de q̄ scriptum ē. **S**eders
 in cathedra sapientissimus princeps
 int̄ tres. ip̄e ē q̄i tenerrimū ligni uermi
 culi. qui octingentos interfecit impetu
 uno. **D**ix̄ enī in hys uerbis exp̄ssam eē sa
 pientiā dauid humilitatē et fortitu
 dinem. h̄ ē sapientiā in sapientissimo.
 In exemplo uermiculi humilitatē. **I**t̄

.tss. .lx.

.b.

fectioe octingentoy fortitudine eius
marina. **P**ost hunc eleazar filius pa
trui et alioi int tres fortes qui erant
cum dauid. quando exbrauerit philisti
et congregati sunt illuc in plium. Cumq;
ascendissent uiri isrl' ipse stetit et percus
sit philisteos donec deficerent manus ei.
et obrigesceret eum gladio et cetera. Et
post hunc semina filius agedearari et
congregati st' philistim in statione. erat
quippe ager plenus lente. Cumq;
fugiss' p'p'is a facie philistim. stetit ille i
medio ag' percussitq; philisteos. et fecit
dominus salute magna. **D**e istis q' for
tib; iosephus h' loco ita narrat. Primum
itaq; omnium erat eusebius filius achi
mee. qui aciem hostium frequit' irrum
pens. neq; qm' pugnando cessauit don
ex eis nongentos occiderat. Post hunc
erat eleazar filius do di. qui cum rege
fuit in sarpha. hic aliqui isrl'it' formida
tib; palestinoy exercitum et ob hoc fu
gentib; solus restitit. irruens sup hos
tes occidit eoy multos. ita ut sanguine
occisoru' gladius ei' hereret in dextera.
Et cu' isrl'ite tunc palestinos uiderunt
in fugam ee' conu'sos. descendunt aut
de montib; p'secut' sunt eos. et mira
bilis ac famosissima uictoria te' puenit
cum eleazar tantos interfeciss; hostes. eo
q; isrl'ite p'sequerent' et sumerent spo
lia pemptoy. Terci' aut' fuit filius bel
nomine semeias. et hic enim in pales
tinoy certaminib; dum in locu' qui di
marilla aciem posuissent. et rursus

ebrei eoy metuentes exercitum resu
geret. solus eoy aciem exercitiq; porta
uit. quoy alios quide' p'strauit. alios
aut' n' ferentes eius uim et fortitudine.
p'secut' e' conu'sos in fuga. **N**ec n' et ante
descendant tres qui erant p'ncipes int'
xxx. et ueniant tempe messis addandum
in speluncam modolla. Castra aut' phi
listim erant posita in ualle gigantiu.
et dauid in p'sidio. et res. **H**inc iose
phus. **H**ec q' inquit opa manu' ac p
lioy tres isti demonstraerit. q' tempe
cum rex eet in ierosolimis palestinoy
ad bellandum supuenit exercit' tunc
dauid in artem ciuitatis ascendit sic
p'drimus. ut debellando consuleret
dm. Castra u' inimicoy erant in ualle
fira usq; ad ciuitatem bechleem. q' ab
ierosolimis p'cul' e' stadys. xx. Dauid
itaq; socijs ait. **B**ona' aqm' habem' in re
gione mea. Et p'cipue laudabat ea q'
erat uirta puteum importa. miraba' q;
si eet qui ex eo poculum ei p'beret. qd
mag' optaret. qm' si quis ei magnam pe
cunia' ad temp' afferret. Et hec cum au
dissent isti tres uiri. mox occurrentes et
p' medium hostiu' te' facientes ueniunt
ad bechleem. et haurientes aqm' deno
o ad regem p' eoru' castra reu'si sunt. ita
ut palestin' eoru' fiducia' et magnam
mirate' obstupescerent. quia sic pauci
eos contempnent. amigratioe cessaret.
Tres istos scilicet qui aq' de bechleem af
ferebant. illos tres uoluit intelligi q'
sup' nominati st'. hoc e' iesbaam filiu'

accomnomi que ille nuncupat eusebi
 u. filiu achimee. et eleazaru filiu achor.
 que die ee filiu dodi. atq; semaa filiu
 age. que nuncupat semegē filiu belu.
S; ebreus ille cuius i plurimis locis iste
 lib sensu et posuit res istos arbitrat fuit
 se abisai filium sarule. et subbochar.
 usachiten. et ionathan filium semma.
 fr̄is dauid. qui sup̄ commemorati sūt.
 in pl̄ys philistinoy. Cuius sensu fauere
 in uidet̄ scriptura. q̄ ita concludit narra
 onem de p̄dictis t̄bus uiris aqm̄ dauid
 afferentib;. **A**bisai q̄; fr̄ ioab filius sar
 ue p̄nceps erat de t̄bus istis. ip̄e est qui
 eleuauit hasta sua cont̄ trecentos quo
 uisfecit. nominat̄ in t̄b̄ et int̄ tres no
 bilior. eratq; eoy p̄nceps. s; usq; ad tres
 p̄mos n̄ puenat. **H**inc apparet qd ab
 isai p̄nceps erat. et nominat̄ int̄ tres
 sequentes. s; usq; ad tres p̄mos qui sup̄ no
 minati sūt n̄ puenit. hoc ē iesbaam. ele
 azaru. et semma quoy actus fortissimo
 sup̄ narrauit. **Q**d aut̄ dauid oblatam
 aqm̄ bibere noluit. s; dño eam libauit.
 exemplū p̄buit militib; suis fortitudi
 nis et constantie. **V**icit q̄ naturā ut sici
 ent̄ n̄ biberet. qd suo exemplo omnis ex
 ercit̄ tolare sicut disceret. **Q**d si altius ue
 lus expectare et introspicere mistium. sci
 ebat dauid n̄ aqm̄ q̄ est in bechleem. s;
 oriendū in eandem bechleem. ex uirgi
 ne. xpm̄ in spū p̄uidebat. **E**rgo uolebat
 bibere n̄ aqm̄ fluminis. s; lauacrum ex
 late xpi fluent. hoc ē n̄ aqm̄ sicut bat
 dauid elementū. s; sanguinē xpi. **S**ñ n̄ bi

bit oblatam aqm̄ s; domino fudit. sig
 nificans sicut se xpi sacrificiū n̄ nature
 fluentiam. Illud sacrificiū inq̄ remissio
 peccatorū. illum sicut fontem etnū qui
 n̄ piculis q̄rit̄ alienis. s; picula aliena
 deleret. **C**ogitandum summōpe ē. ut
 qui se illicita meminuit commississe. a
 quibdam etiā licitis studeat abstinere.
 quatin̄ p̄ hoc conditori suo satisficiat.
 ut q̄ commisit. phibita. sibi met ip̄i ab
 scidere debeat etiam concessa. ut rep̄
 hndat in innumis. q̄ meminuit in mar
 imis deliquisse. **L**ex certe uetis testamti
 alienam uirrem concupisq; phibet.
 a rege ū fortia iuberi militib; ut desi
 derari aqm̄ n̄ penalit̄ uetat. et cuncti
 nouum quia dauid concupiscentie mi
 crone transfusus alienam s̄iuge et
 appetiuit et abstulit. cuius culpa digna
 ūbera sunt secuta. et malū qd p̄petra
 uit. p̄ penitentie lamta corripit. **Q**ui
 cum longe post cont̄ hostium cuneos
 sederet. aqm̄ bibere. ex eoy cistna ex de
 sidio uoluit. Cuius electi milites inter
 catuas adūsantiū medias erumpente.
 aqm̄ qm̄ desidāuit illesi detulerūt. **S**; uir
 flagellis erudit̄ semetipm̄ p̄tinus eum
 piculo militū aqm̄ desidāsse rep̄hndit.
 eā q; domino fundens libauit. sic illic
 septimē libauit eam dño. **I**n sacrificium
 quippe domini effusa aq̄ conuusa ē. quia
 culpam concupiscentie mactauit p̄ pe
 nitentiā rephensionis sue. **Q**ui q̄ qm̄
 dam concupiscentē alienam conjugē ne
 q̄qm̄ timuit. post etiā quia aqm̄ oeu

.m.

.b.

pisset expiavit. Quia enim se illicita pe-
trasse meminavit. contra semetipsum iam ri-
gidam etiam a licitis abstinerebat. Et bana-
ias filius ioade viri fortissimi mag-
noz opum de capsael. Notandum autem
quod iuxta ebreum predictum in ebreo
habetur magnoz opum. scilicet magister opum.
Capsael interpretatur congregatio dei. Magis-
ter enim erat de congregatioe dei. id est ce-
rethi. et selethi. qui interpretantur occidit
et vivificantem. Ipse percussit duos leones
moab. et cetera. quos paralipomenon duos
ariel moab nominat. Viri ergo fortissimi
isti fuerunt in regno moab. unum et ariel
vel leones nuncupant. Ariel enim inter-
pretatur leo dei. quos banaias dum provocat
est ab illis superatus interfecit. Quod autem dicitur de
banaias. et ipse descendit et percussit leo-
nem in media cisterna diebus nivis. quoniam sit
factum iosephus narrat apertum. quia
videlicet cisterna fuit nimium profunda quod
tempore hiemis cum essent omnia nivibus
plena. ipsa quoque nimio nivium aggestu
fuit coacta. Quam cum leo supervenisset
periculi nescius incidisset. ibidemque con-
clusus grandi rugitu clamare. adcur-
rebant homines videre quid esset. et
dum cum alijs ad tale spectaculum veniret
et banaias. desilivit statim in cisternam.
et aggressum medius in nivibus percussit
et interfecit leonem. Hic itaque nunc inno-
centie nitor et gratie. nunc hiemps et fri-
gus karitatis intelligi potest. Quod autem
legimus in regnoz libris banaias quendam
de fortibus israel descendisse in cisternam

et percussisse leonem in tempore nivis. indif-
ferentem puto in locis illis positam nivem.
quia ex christi gratia quod in hoc mundo respice-
ditur et frigus karitatis dei quod interfecit
homines nivis nomine potuit scriptura
sacra significari. Banaiam vero dicitur figura-
litim intelleximus salvatorem. qui iuxta unum
nominis sui. ipse edificavit domum. interpretatur
est de quo propheta uaticinatur quia per eum
edificanda ecclesia est dicens. Edificavit
ierusalem domum. Itemque domum edificavit
sion. quod ubi in factura eius quod ecclesie ty-
pum habuit. scriptura propheta significatioe
posuit dicens. Et edificavit domum de-
costam quoniam tulit de adam in muliere.
et paulus construam eam videns ait. Dei
edificatio estis. Hec preterendum quod ebreus
ille leonem hunc quem banaias interfecit
ioab intelligi oportere putat. qui in
media cisterna id est domo domini
in cornua altaris tenebat occisus est. Er-
go altare cisterna dicitur. quia sic aqua cisternae
mundicia affert. ita etiam nichilominus
hec cisterna id est sanctuarium domini peccata
expiabat in diebus nivis. quia per morem
expiavit peccatum iuxta illud psalmiste
lauabis me. quia in media cisterna im-
pletum est et super nivem dealbabor. quia
impletum est in eo quod ait diebus nivis. De
eo autem subsequenter narrat. ipse quoque interfecit
virum egyptium. virum dignum spectaculo.
Virum istum egyptium semel filium ierae esse ar-
bitratur. qui maledixit dauid. Sciendum quod
idem semel de bauri fuit. id est electi. id est
egyptius dicitur. quia opera illius egypti domini

blasphemavit q̄ moyses iubeat dno
 mēte in hemo opa mutat fuit Ille e
 ni blasphemavit dnm et iste maledixit
 ppham et regē. Dignum spectaculo specta
 bat etiam ut si egrediretur ierlm iustifi
 ceret. Habitem i manu hasta idest le
 gem dī qm si meditat fuit pmanendo
 in ierlm n pmeret. Quia q̄ pceptū re
 gis irritū fecit exiundo foras ierlm idē
 w meum a banaia in iurga idest rec
 titudie iusticie descensum ē. et hasta
 qm iam n̄ rectam tenebat. ui ab eo ex
 torta ē. Hec fec̄ banaias filius ioiade.
 et ip̄e nominat̄ int̄ tres robustos idē
 abysai. et silbachai. et ionathan quip
 pe qui uirib; eius equiperari poss; hu
 etiam tres erant sup. xxx. Et ne que mo
 neat. quia in summa. n̄. xxx. s; xxxvii.
 legantur. **Xxx.** etenī et vii. hoc in vii.
 uidet̄ et fortiores hu fē dauid qui ap
 pellaē a dō dat̄. abisal. solbochai. iona
 than. eleazar. semina filius agge. de ara
 ri. et banaias. **Cxx. vii. xxx.** aut̄ hu fē.
 asael. eleanan. samma de arah. elicha.
 elesua. abiazer. mobunnai. selmon.
 maari. eleb. itai. banaui. eufrouite. ed
 das. abialbon. azmauet. eliaba. sēma.
 de arari. aiām. eli. felech. heliam. esai.
 farai. giga. albam. selech. narrai. ura. ia
 reb. uria. etheus. **Idō q̄ uria etheus ul**
timus ponit̄ pp̄ id qd sequi. Et addi. xxx.
 dit̄ furor domini uasēi cont̄ isrl. hic
 enim ultio facta fuit in dauid et in
 domo ei; in p̄lo ū qui noluit resistē
 dauid in p̄tudo uria et h̄ iudū ultio

diuina facta fuit. idēo h̄ ultimū ponit̄.
 ut ultio moris eius in p̄lo monstraret̄.
Commouitq; dauid meīs dicentē. uade
numera isrl et iuda. **Diritq; rex ad io**
ab p̄ncipem exercitū sui. Pambula om̄s
ib; isrl adanulq; bersabee. et numera
p̄lm ut sciam numerum ei; et rel. Pro. 66.
 qualitatib; subditoy disponunt̄ acta
 regentū. ut sepe p malo gregis etiā iu
 re boni delinqua. t̄ uita pastoy. Ille
 enim dō attestante laudat̄. ille sup no
 rū multiorū conscius dauid ppha tu
 more repentine elationis inflat̄ p̄lm
 numerando. peccauit et tam̄ uisioe
 tam p̄ls dauid peccante suscep̄. **Cur**
h̄. quia uidet̄ scdm̄ n̄tū plebūm. di
ponunt̄ rectorū corda. **Iustus ū uidet̄**
et ip̄oy animadūsiōe corripuit pec
cantis uicū. et quoy causa peccauit.
S; quia ip̄e sua scilicet uoluntate sup
biens a culpa alienū n̄ fuit. uindictā
culpe ip̄e etiam suscep̄. Nam uia sēu
 ens q̄ corporalit̄ p̄lm p̄culit̄. recto
 rem q̄q; p̄li intimo cordis dolore p
 strauit. **Certū uero ē qd̄ ita s̄ inuicē**
et rectorū merita connectant̄ et plebi
um. ut sepe ex culpa pastoy deterior
fiat uita plebū. et sepe ex m̄to ple
būm m̄tēt uita pastoy. **S; quia rec**
tores h̄nt iudicē suū. magna cautela
subditoy ē n̄ temere uitam iudicare
regentū. **Neq; enī frustra p̄ semetip**
sūm domū ei; nummulariorū fudit̄
et cathedras uenditūm columbas
euit̄. n̄m̄rū significans qd̄ p̄ magist̄

quidē uitam iudicat plebui. s; p̄ semet
 ipsū facta examinat magistrorū. Quin
 etiā subditoy uitā q̄ a magist̄s in uel
 dissimulant iudicari ul' nequnt euis
 p̄cul dubio iudicio reseruant. Igitur
 dū salua fide res agitur. uirtutis est
 m̄itū si quicq̄ p̄oris ē tolerat. Debet ta
 m̄ humilit̄ suggeri. si fortasse ualeat
 qd̄ displiceat em̄dary. S; curandū sum
 mope ē ne in sup̄biam transeat iusti
 cie inordinata defensio. ne d̄v rectitu
 do caute diligit ip̄a magistra rectitu
 dinis humilitatē amittat. ne eum ibi p̄
 eē quisq; despiciat. quē fortasse contu
 git ut in aliqua actione reph̄ndat.
 Cont̄ hunc tumorem sup̄bie subditoy
 mens ad custodia humilitatis edoma
 t̄. si infirmitas ip̄a incessant̄ attendit.
 Nā uires nr̄as ueracit̄ examinare
 negligim̄. et quia de nobis fortia cre
 dim̄. idēo eos qui nobis p̄lati sunt dis
 trictē iudicam̄. Quo enim nos met ip̄os
 minus agnoscimus. eo illos q̄s reph̄n
 dere nitimur plus uidem̄. Comunia
 mala sunt q̄ a subditis sepe in p̄lat̄s.
 sepe a p̄lat̄s in subdit̄s committunt̄.
 quia et om̄s subditos hu q̄ p̄st̄ mun̄
 qm̄ ip̄i sunt sapientes arbitrant̄. et
 rursū qui subiecti sūt rectorū suoy ac
 tiones iudicant̄. et si ip̄os regim̄ tene
 contingeret. se potuisse agē melius
 putant. Nū plerumq; sic. ut et recto
 res nūm̄ prudēt̄ ea q̄ agenda sunt
 uideant. quia eoy ip̄a nebula elati
 om̄s obscurat̄. et n̄ nūq̄m is qui sub

iectus ē hoc cum p̄lat̄ fuit fati at qd̄ du
 dum fieri subiectus arguebat. et p̄ eo qd̄
 illā iudicauit p̄p̄t̄. saltem quia iudi
 cauit erubescat. Igitur sic p̄lat̄s euan
 dum ē ne eoy corda estimatiōe singula
 ris sapientie loc̄ superior extollat. ita sub
 iectis prudēt̄dum ē. nec s̄ rectorum fac
 ta displiceant. Si aut̄ magistrorū uita in
 re reph̄ndit̄. oportet ut e of. subdit̄ e
 tiam cū displiceat magistrū uenerent̄.
 S; hoc ē sollert̄ uituendū ne aut̄ quem
 ¶ unitari despicias. uenari contemptas.
 Subtilis etenim uia tenenda ē rectitu
 dinis et humilitatis. ut sic reph̄nsibilia
 magistrorū facta displiceant. quatinus
 subditoy m̄es a seruanda magist̄y reue
 rentia n̄ recedat. **¶** Edidit q̄ ioab numerū
 desc̄ptionis ppli regi. et inuenta sūt de
 isrl̄ octingenta milia uiroy fortium
 qui educerent gladium. et de iuda q̄n
 genta milia pugnatorū. **¶** Notandū aut̄
 quia in paralipomenon legit̄. mille mi
 lia. et c. milia de isrl̄. et de iuda. xl. sep
 tuaginta milia. q̄s quidē intelligendū
 est a ioab numeratos eē. s; summā eoy
 noluisse ostendere dauid n̄ tantū qm̄
 tum in samuelis lib̄ scribit̄. Percussit aut̄
 cor dauid p̄ qm̄ numerat̄ ē p̄pls. **¶** Et
 dū dauid ad ppl̄m. **¶** Peraxi ualde in
 hoc ppl̄o. s; p̄cor domine ut transferā
 iniquitatem serui tui. quia stulte ag
 nimus et rel̄. **¶** In lib̄ q̄; exodo ita sc̄ptio
 ē. locut̄ ē aut̄ domin̄ ad moysen di
 cens. **¶** Quando tuleris summā filiorū
 isrl̄. iuxta numerū dabunt singuli

B.

pecuniam p[ro] animabus suis domino et non erit
 plagis eis cum fuerint redempti. Hoc autem
 dabit omnis qui transit ad nom[en] d[omi]ni
 dum sicut iuxta mensuram templi. Sicut
 xx. habet obolos. Media pars sicut offe-
 ret domino qui habet in nummo a. xx.
 annis et supra dabit pecuniam. Dives uero ad-
 det ad medum sicut et pauper minuet ni-
 hil. Susceptamque pecuniam que collata est
 a filiis israel. trades in usus tabernaculi tes-
 timony, in coram domino. et prope-
 erit animabus eorum. Hoc ergo oblitus dauid fa-
 cere idcirco offendit dominum et ob hoc plaga
 uenit in israhel. Huius ergo loci mentionem faci-
 ens iosephus. ita refert dicens. Prophe-
 tas itaque declarantibus dauid quod ei d[omi]n[us]
 rascereat. supplicare cepit eumque rogare
 ut propitius esset et ueniam pec-
 catorum concederet. Tunc ergo gad prophetam nu-
 sit ad eum d[omi]n[us]. tres supplicum conditiones por-
 tante in. ut eorum quam probaret eligeret. u-
 trum uellet fame in p[er]uicia generari
 annis vii. aut tribus mensibus pugnando in-
 ceret ab hostibus. an certe morbus et lan-
 guor accideret tribus diebus ebreis. Ille uero in
 anxietate huius electionis omnium rerum
 pessimarium incurrens turbulabatur et ue-
 herenter animo uidebatur esse confusus. Cuius
 propheta diceret hoc omnimodum imminere
 et responsu[m] uelociter exigeret ut elec-
 tam ab eo conditionem renuntiaret deo.
 cogitans xxx. quia si fame eligeret. con-
 tra alios hoc facere uideret. quidam ipse
 quidem habens multa frumenta non pa-
 taret inopiam. reliquus uero esset angustia.

Item si eligeret tunc in sum victoriam
 hostium. ipse quidem habens circa se uiros
 fortissimos. et custodes nichil omnino
 metueret. neci uero eius exereat subiaceret.
 In hoc autem commune potius passionem
 et regum et subiectorum elegit. in quo timor
 omnibus est equalis dicens. quia multo me-
 lius est in diu magis quam in hostium manu
 incidere. Hec audiens propheta renuntiabat
 deo. Qui morbum et incitum misit in ex-
 ercitu[m] ebreorum. Moriebantur enim non uno
 modo ut facile languor potius agnosci.
 mors quidem in omnibus. multi uero languor
 occasionibus. et que non possent agnosci fa-
 cile prebant. Alius enim super alium mo-
 riebat et latent immine[n]s malum ue-
 lociter ferebat incitum. alii quidem
 cum uehementibus dolonibus et amaro ge-
 mitu animam relinquebant. Alii uero ipsis pa-
 sionibus. marcescebant. ita ut neque curam
 exhibere corporibus. proualerent sed pro labore
 deficient. Alii autem repetitis tenebris eorum
 conatus abripientibus suffocati. peritus et
 spirabant. Alii super mortuos quos sepeliebant
 ipsi que moriebantur. impatiens relinquere
 parte sepulchras. Incipiente itaque pesti-
 ferro languore cum eos ab hora matuti-
 na perimeret. usque ad horam prandii. con-
 summati sunt multi. lxx. Erat autem an-
 g[elus] domini iuxta aream arene iebu-
 sei. et cetera. In paralipomenon quoque ita sep-
 tum est. Porro ang[elus] domini stabat iuxta a-
 ream orna iebussai. leuansque dauid o-
 culos suos uidit ang[elum] domini stante[m]
 inter aream et celum. et euaginat[um] gladii

um in manu ei et uersu cont' ierlm. et
cecidunt tam ipse qm maiores nati. uel
tra celicyf et pmi in tram. **Qu**itq; dauid
ad domnu cum iudicis: anglm ceditem
pplm. **E**go sum qui peccau. ego inq; egi.
isti qui oues sunt quid fecunt. **Ver**cat
obsec man' tua contra me. et cont' domni
part' nri. **V**enit aut gad ad dauid indie
illa. et dix' ei. **A**scende constitue domno
in area altare ornau iebusei. et rel. **D**e
niq; are una incipit archa. et horna
latine resonat lum nobis. **B**ene q; dauid
cum dm p offensa q; peccauit placare uel
let. altare iubet in area are una ul' orne
construere. ut inde unusquisq; conici
at quia alit' diuinitas ab homine pla
cari n potest. n in archa cordis plumen
recte fidi. et uere dilectionis altare illi
deuote humilitatis constituat. in q; **L**iber
sacficium pie confessionis ac laudis **S**ce
do acceptabile offerat. **Q**uod recte p eunde **M**arie
p pham in psalmis manifestat. ubi dicit **S**berge
et psona domni. **S**acficium laudis
honorificabit me. **E**t ite inquit. **S**acfi
cium do sps contulac. cor contu et
humiliatu ds n desptat. **A**rea are una
ul' area orne ipa e uidelic' ierlm. **E**mit
q; dauid aream et boues argenti siclis
i. qd. i paralipomenon ita legit. **D**e
dit q; dauid ornau p loco siclos auri
iustissimi ponderis sexcentos. **I**ntelli
gendu naq; e. boues argenti siclis qn
quaginta. aream u' sexcentis aureis e
misit. **E**t edificauit ibi altare domino
et obtulit holocausta. et pacifica. et

repropiciatus e domnu tre et cohibita
e plaga ab isrl. et cet. **H**inc q; uba dicitu
ita narrant. **T**abnaculum aut domnu qd
fecit moyses i deserto. et altare holocaus
torum ea tempestate erat in excelso ga
baon. et n pualuit dauid ire ad altare
ut ibi obsecraret dm. **N**immo eni fuit
timore p'ritus. indens gladium angli
domni. **D**ixq; dauid. **H**ec e dom' dm. et
hoc altare in holocaustu isrl. et pcept
ut conggarent omis p'selita de tra isrl. et
constituit ex eis lato mol ad cedndos
lapides et poliendos. ut edificaret do
mus di. **I**n illo siquide loco ut ebrei
au tumant aliquido contigerat abrahā
offerre suum filiu ysaac. qndo cum
ia parat' eet occide filium. et i holocau
to i. p'uiso ariel apparuit. et altare
cetū stetit. quem abraham p filio si
e p'diximus immolauit. **E**xplicit lib

Scds. **I**ncipit
TER C I VS.
Rex dauid
senuerat. ha
bebatq; etatis
plurimos dies.
cumq; opiret
uestib; n calefi

ebat. **D**ixerunt q; ei serui sui. **Q**ueram
domno nro regi adolescentula uirgi
nem et stet coram rege et foueat eum.
dormatq; in sinu suo. et calefiat do
minu nrm regem. **Q**uesierit q; adolesce
tulam speciosam in omib; finib; isrl.
et inueniunt abisag sinamite q; addux

erit eam ad regē. Erat autē puella pulē
 mnis dormiebatq; cū rege. et munit
 bat et rex ū n̄ cognouit eam et cetera. Da
 uid annos nāt. lxx. bellicosus q̄dam
 uir. senectute frigescente n̄ poterat ca
 lesieri. Querit itaq; puella de uniuersis
 filijs isrl' abisag sunamitis q̄ cum rege
 dormiret. et senile corp' calefaceret. Non
 ne t̄ uidet si occiditē seq̄ris luttam. l'
 figuratū ē de m̄mo. ul' athletariū
 ludic. frigidus senex obuoluit uestim̄
 tis. et n̄ compleu adolescentule n̄ te
 pesco. uiebat adhuc bersabee. supe
 rat abygaīl. et reliq; uxores et cūcubine
 q̄s septuaginta commemorat. Om̄s q̄ fri
 gide repudiant. et in uniuersa tantū q̄
 deus calefecit amplexib;. Abrahā mul
 to dauid senior fuit. et tam̄ uiuente
 Sara aliam n̄ q̄siuit uxorem. Isaac dupli
 ces dauid annos habuit. et cum rebecca
 iam uetula nūq̄m refr̄x̄. Taceo de por
 bante diluuiū uiris qui p̄ annos non
 gentos n̄ dico senilib;. s; penē iam cari
 osi articub; neq̄q̄m puellares q̄siuere com
 pletus. Certe moyses dur̄ isrlitici ppli. cxx
 annos habebat. et sephoram n̄ mutauit.
 Que ē ḡ ista sunamitis uxor et uirgo tā
 feruens ut frigidū calefaceret. tam̄ scā.
 ut calente ad libidine n̄ puocaret. Re
 ponat sapientissimus salomon pat̄i sui
 delicias. et pacificus bellatoris uiri nar
 ret amplexus. Posside sapientiā, ^{posside} intelli
 gentiā. ne obliuiscaris et ne declines a
 ūbis oris tui. ne dereliquis eam et app̄
 hndet te. ama illā et seruabit te. Prin

cipiū sapientie posside sapientiam. et
 in omni possessione tua posside intelligē
 tiam. Circūda illam et exaltabit te.
 honora illā et amplexabit te. ut det ca
 piti tuo coronā gr̄arum. corona q̄; deli
 ciarū preget te. Om̄s pene uirtutes cor
 poris mutant in senib;. et crescente so
 la sapientia decrescunt cetera. ieiunia.
 cameie. huc illuc q; discurfus. p̄gnor
 susceptio. defensio paupum. instantia
 orationū. et p̄seuerantia. uisitatio lan
 guentū. labor manū. unde p̄beant
 elemosine. et ne sermonē longius tra
 hā. cuncta q̄ corp' exercent. fracto corpe
 minora fiunt. Nec hoc dico qd̄ in iuue
 nib;. et adhuc solidioris etatis hys dū
 tarat qui labore et ardentissimo studi
 o. uite q̄q; sc̄monia. et orationis addm̄
 frequentia scientiam consecuti sūt frige
 at sapientia. q̄ in plerisq; senib; etate
 marcescit. S; qd̄ adolescentia multa cor
 poris sustinet bella. et int̄ incētia ui
 ciorū et carnis titillationes. q̄ ignis in
 lignis uiridib; suffocet. ut n̄ possit ex
 plere fulgore. Senectus ū eoz qui adoles
 centia suam honestis actib; instruxerit.
 et in lege domini meditati sūt die ac
 nocte. etate sit doctior. usu struictior. p̄
 cessu tempis sapientior. et uetūm stu
 diorum dulcissimos fruct' metit. S; ip
 sius nonnisi abisag. sacm̄tū sapienti
 e. sensum indicat ampliorē. inc̄ptat
 enī pat̄ n̄s sup̄fluis. ul' pat̄ n̄i rugit'
 ubum sup̄flui ambigui ē. s; in p̄senti
 loco uirtutē sonat. qd̄ amplior sit in

semlib. et redundans ac larga sapientia.
In alio aut loco superfluis qui non necessari
ponit. Abisag autem id est rugit ipse nun
cupat quod maris fluctus resonat. Et ut ita
dicam de pelago ueniens fremit audit.
et quod ostendit habundantissimum et ultra
humanam uocem in semlibus diuini sermo
nis contrarium commemorari. Porro su
namitis in lingua nostra cocinea dicitur ut
figet calere sapientiam et diuina lectio
feruere. Quod licet domnici sanguinis
inducet sacrum tam et feruore osten
dit sapientiam. Unde et obiter illa in gene
si cocineum ligat in manu fares qui ab
eo quod parietem diuiserat duos populos.
ante separantem diuisoris nomen id est fa
res sortit est et raab meret in typo
ecclesie feticula multum sanguinis con
tinentem. ut iericho per eunte domus et
saluaretur appndit. Unde etiam in alio loco diuis
sis sanctis scriptura commemorat. huic
qui ueniunt de calore domus rechab. Et
dominum nostrum in euangelio. Ignem inquit ue
ni mittere in terram. et quem uolo ut arde
at. Qui discipulorum corde succensus co
gebat eos dicere. nunc cor nostrum erat ar
dens in nobis dum loqueret in uia. et ape
runt nobis scripturas. **A**donias autem filius
aggid eleuabat dicens. ego regnabo. fe
citque currum et equites. et luitos qui
ante eum currebant. et cetera. **Q**uod autem
adonias filius dauid maior in regnum
per patrem succedere uoluit. per fastum super
bie non per uirtutem discipline. quod signi
ficat. non quod iudaicus populus qui quod maior fili

uideret esse. cum per legem suscepit. genu
lem populum per gratiam dei posterior uocatus
spem. solum se cum domino estimabat reg
naturum. Unde et bene nomen adonias quid
minator domini interpretatur. eius typum
possit. qui solum se dominari cum domino
arbitratur est. sicut ecclesie populus cum uero salo
mone id est pacifico nro cuius ipse corpus
est. per diuinam ordinationem in regnum sub
stituit. de quo nro perfidie maior filius
id est per populum precipitatus. Hic ergo adonia
bethsaber inueniente quam interpretatur filia sa
tur itatis. abisag suam uirtutem corrumpere
gestiuit. quod iudaicus populus per obseruantiam
ceremoniarum legis qua satur et plenus
simus erat. uera sapientia spiritualis sent
quod dauid nro coniuncta est stuprare uoles.
non meruit eius consortium. cui uolare
appetit immaculatum thorum. Quod autem
dauid salomoni filio suo precepit de ius
ta retributione eorum qui sunt solatio fuerunt. uel
iniuria nocuerunt licet ipse patientissime
eos regnans toleraret. quid melius signi
ficare quam futuram retributionem iudicium ue
turi in quo impij per mercedem penam peccati
am. iusti autem eternam beatitudinem
peripient. In presenti quoque tempore patientia
di sepe bonos tribulari atque angustari per
mittit. et eorum reprobos delicijs tempa
libus et prosperitate terrena uti concedit. Quibus
tam utrisque per iudicem uiuorum et mortu
orum prima certa in futuro restituat. quando
hys qui ad dexteram eius sunt dictum
erit. Venite benedicti patris nostri. percipite reg
num quod uobis paratum est ab origine mundi.

Illis aut qui ad sinistram eius erit dicitur
 discedite a me maledicti in igne eterni.
 qui parat est diabolo et angelis eius et
 ibunt hii in supplicium eterni. vultu aut
 in uita eterna. **G**enerunt due mulie
 res meretrices ad regem steteruntq; coram
 eo quarum una ait. **O**bsce mi domine e
 go et mulier hec habitabamus i domo
 una et pepi apud eam in cubiculo. t
 cia die il postquam ego pepi pepit et h
 et erant simul nullusq; alius in domo
 nobiscum exceptis nobis duabus. **F**ortu
 us est aut filius mulieris huius nocte dor
 mientis quippe oppressit eum et consur
 gens in tempesta nocte silentio tulit fi
 lium meum de lacte meo ancille tue dormi
 entis et collocavit i sinu suo. suum aut
 filium qui erat mortuus posuit in si
 nu meo. **C**umq; surrexisset mane ut
 dare lac filio meo apparuit mortuus.
Que diligenti intuens clara luce de ph
 di nee meum que genuerat. Responditq;
 alta mulier. **N**on est ita. si filius tuus mor
 tuus est. nunc aut uiuit. **C**ontrario illa
 dicebat. nuncis. filius quippe nunc uiuit
 et filius tuus mortuus est atq; in hunc
 modum contendebat coram rege et reliq;
Notandum qd p qm domini erroris nri
 tenebris luce sue cognitionis illustrat. mox
 temptationis aculeo uisitando pbat.
 qa accedendo corda nra ad uirtutes p
 uehit. et recedendo contegi temptatione
 pmitte. **S**i enim p uirtutu munia nul
 la temptatione concutit. hoc iam se ha
 bere animus ex se ipso gloriatur. **V**erg ea

firmitatis dona habeat et infirmitate
 suam humiliter agnoscat. p accessum gye
 ad alta sus tollitur. et p recessum quid ex
 ipso sic pbat. **Q**uod hii nob ex historia sac
 lectionis inuuit. q salomon et diuinit
 accepisse sapientiam. et tam p accepta
 eandem sapientiam meretricum statim
 pulsatus questione memorat. **M**oreni
 ut gram tante reuelationis accep. certa
 in turpium mulieru pculit. qa nuni
 rum sepe cum mte nram concessis uir
 tutibus respectus intune largitatis il
 luminau hanc p tunc etia lubrica co
 gitationes turbant. ut q subleuata i
 mso munie. et altat. etia temptatione
 pulsata. quid sit inueniat. **S**ic helias
 et uisitatus desup celos sermone apu
 te. et tam pbatus subito. infirmu p de
 serta fugiens una muliere. ex parit.
Sic paulus ad teui celum ducit. para
 disu pene secreta confidat. et tam semet
 ipsum rediens cont carnis bellu laborat.
 legem aliam in mib; sustinet. cuius in se
 rebellioe fatigari sps legem dolet. **P**ost
 donatione ergo munis idco ds homi
 nem pbat. qa et collato munie suble
 uat. et abstracto paululu. ipsum sibi
 hominem demonstrat. **Q**uod eo usq; pcul
 dubio patimur. q de tra funditis la
 be peccati ad pmissa incorruptionis
 substantia reformemur. **Q**uantu ad
 simplicem historiam p tunc pspiciu
 est. qd puer annor. xii. contra etatis
 sue misura de intimo humane uate
 iudicaret affectu. **V**n et admiratus est

et p̄tinuit illū om̄is isrl' q̄d scilicet cum
manifesta n̄ fugerent qui tam prudēt
abscondita deph̄ndiss̄. **Q**uāto ad typico
p̄tinet intellect' dicente ap̄lo. hec om̄ia
in figura contingebāt illis. sc̄pta sunt
autē de nob̄ in quos fines sc̄lor' de uene
rēt quidā gregoriū autumant. sup̄ sy
nagogā et eccliam sentiendū. et ad il
lud temp' cuncta referenda. q̄ndo post
crucē. et resurrectionē. tam in isrl' qm̄
in gentiū ppl̄m uerus salomō id est pa
cificus regnare cepit. **Q**d autē adultere
et meretrices synagoga et ecclia in sc̄ptur̄
dicant' nulla dubitatio est. et hoc p̄ma
fronte uidet' eē blasphemū. **S**ecūm si re
curram' ad p̄phas. osēe uidet' qui acce
p̄t uirōrem fornicariā et genit' filios
fornicationis. et deīn' adultam' et ad
ierechiel qui ierlm̄ q̄ meretrem argu
it q̄d secuta sit amatores suos. et diu
rcauit om̄i transeunti pedes. lupa
narq; in loco celebri extruxerit' ani
maduitū. xp̄m idēo uenisse. ut me
retres donaret matrimonio. et de duo
b; gregib; unū ouile' faceret. mediog;
pariete destructoq; easdem caulas ouē
p̄us morbidas congregaret. **H**ec sūt
due iurges q̄ iunguntur in ezechiel.
et de qb; p̄ zachariam dñs refert. **E**t
assumpsi m̄ duas iurgas. unam uo
caui decorē. et altā uocauī funicu
lū. et paui gregem. **M**ulier q̄ illa me
ret' in euāgelio q̄ ihu pedes lacrimis la
uit. eū decēte. et cui peccata om̄ia
dimituntur. manifeste significat

eccliam de gentibus aḡgatam. **H**ec id
ēo in p̄ma fronte replicam' ne uideat'
incongruū si meretrices dicant' quarū
una salomonis iudicio. filii possessioē
donata ē. **P**rudens quāt auditor. q̄si
meret' significet eccliam q̄ n̄ h̄t macu
lam neq; rugam. **N**on dicim' eccliam p̄
mansisse meretrice'. s; fuisse. **N**amet i sy
mo n̄s lepsi domo saluator' sc̄bit' iusse
conuiuuiū. utiq; n̄ quia lepsi erat eo
tempore q̄ habebat hospitem saluatorē.
s; quia lepsi ante fuit. **M**atheus q̄ in
k a t a a o r o ap̄lorū publicanus dicit'
n̄ q̄ p̄manserit publican'. p̄ aplicam
dignitatem. s; quia fuerat p̄us publica
n'. ut il' habundauit peccatū. sup̄ habū
daret grā. **S**imulq; considera' quid dicat
ecclia cont' synagogam columpnatice'.
Ego i mulier' hec habitabam in domo
una. **P**ost resurrectionē dñi saluatoris
una de utiq; ppl̄o congregata ē. **E**t qm̄ ele
gant' ecclia pepi inquit ap̄d eā i cubiculo.
Ecclia enim de gentib; q̄ n̄ h̄t legem et
p̄phas pepit in domo synagoge. nece
gressa est de cubiculo s; ingressa. **I**n die
incantico canticorū. **I**nduxit me rex
in cubiculū suū. **E**t itūm. **I**ntalucā te
in domū pat' n̄i. et in cubiculū ei' q̄
concep' me. **T**ertia autē die p̄ qm̄ ego pe
p̄t' pepit et h'. **S**i consideres pilatum
lauantē manus atq; dicentē. mundū
ego s̄v a sanguine iusti huius. n̄ cen
turiōnē ante patibulum confitentē.
uere hic erat filius dī. si eos qui ante
passionē p̄ phylippū dñm uidere desi

derant. hanc ambigis p̄mā pepisse ec-
 cliam. et p̄ea natū pplm iudeoz. p̄ quo
 domini p̄cabat. pat̄ ignosce illis q̄d enī
 faciunt nesciunt. unaq; die credidūm
 tā milia. et alia quinq; milia. **C**ranus
 simul. **M**ultitudinis aut̄ credentiū erat
 anima una et cor unū. **N**ullusq; alius
 in domo nob̄cū exceptis nob̄ duab; n̄
 blasphemantiū iudeoz. n̄ genitaliū idoli
 seruientū. **M**ortuus enim filius mulie-
 ris hui; nocte. **Q**uī enī legis sequit̄ obser-
 uantiā et grām euāḡliū iugo mosaice doc-
 trine copulat. tenebrat̄ errore coop̄ta est.
Opp̄sitiq; eum dormiens mat̄ sua. q̄ nō
 potat̄ dicē ego dormio et cor meū uigi-
 lat. **M**edia nocte surgens. tulit filium
 de lat̄e ecclie dormientis. et in suo collo
 cauit sinu. **R**elege totam apli ad gala-
 thas eplām. et ammadiū qm̄ filio ecclie
 suos facē festinet synagoga. et dicat apls.
 filio nū q̄s n̄im parturio. donec forme-
 tr̄pe in nob̄. **V**inum tulit. ut n̄ posside-
 ret. s; ut occideret. **N**on enī amore fecit
 hoc filii. s; emule odio. et suū mortuū
 p̄ legis ceremonias. in sinu ecclie sup̄posu-
 it. **L**ongū ē si uelim p̄ singula currere.
 qm̄ p̄ aplm paulū ecclia sticos uiros intel-
 lerit ecclia n̄ ē suū filium qui tenebat̄
 i lege. et in luce cognouit quē in teneb̄s
 n̄ uidebat. **I**n iurgium ortū ē p̄sente re-
 ge alā dicente. filius tuus mortuus ē.
 n̄ aut̄ uiuit. altera respondente. n̄c̄is.
 filius quippe n̄c̄is uiuit. fili aut̄ tuus mor-
 tuus ē. atq; in h̄c modū extendebant corā
 rege. **T**ūc rex salomō qui manifeste ac-

cipit̄ saluator scdm̄ psalmū septuage-
 simum p̄mū. qui titulis salomonis in se-
 bit̄. n̄ nulla dubitatio ē quin euncta q̄ di-
 cunt̄ n̄ salomoni mortuo. s; xpi ueniāt
 maiestati. simulat ignorantiam. et hu-
 manū p̄ dispensatiōe carnis n̄c̄is affectus.
 sicuti et in alio loco. n̄ posuisti lazariū
 et ad mulierē fluentem sanguine. qui
 me tetigit. **G**ladium postulat de q̄ dux-
 rat. nolite putare qd̄ ueniūm mittere pa-
 cem sup̄ terram. n̄ ueni pacem mittere
 s; gladiū. **U**eni enī diuidere hominē
 cont̄ patrem suū. et filiam cont̄ matrem
 suam. et uirū cont̄ socerū suū. et ini-
 mici hominis domestici eius. **E**t temp-
 tat naturā nature domini. uultq; se-
 cundū utriusq; uoluntatē uiuentem
 filiū in legē grām q; diuidere. n̄ q̄ hoc
 p̄be t; q̄ ad arguendū calumpniam
 synagoge. hoc uelle se dicat illa q̄ nole-
 bat ecclie filii in grā uiuere. nec p̄ bap-
 tismū libari. libit̄ habet diuidi pu-
 erum. n̄ ut possideat. s; ut iusticiat.
Ecclia quē scit suū ēē. libit̄ concedit
 emule. dum uiuat saltim apud adu-
 sarium. ne int̄ legem diuisus et grām.
 saluatoris inuicem feriat. **U**n̄ dicit et
 apls. **E**cce ego paulus dico uob; qd̄ si le-
 gem obseruatis. xpc̄ uob; nichil p̄dest.
Item alio m̄. **Q**uid in hac sententia me-
 luis p̄ matrū lact̄ factum nomina n̄
 doctorū ordo. quid n̄ p̄ carū filios n̄ dis-
 cipulorū p̄sona signat̄. **N**am magistri
 nimirū uigilantes quidē sententia s;
 uita dormientes. auditores suos q̄s p̄

inghial p̄dicationis nutunt. dum q̄d
dicunt facē negligunt p̄ somnū corpo
ris occidunt et negligendo ōp̄mūt q̄s
alere ubor̄ lacte uidebant. **U**n̄ plerūq̄
dum ip̄i rēph̄nsibilit̄ uiuunt et habere
discipulos uite laudabiles neq̄unt alie
nos s̄ attrahē conant̄ q̄tinus dū bonos
se habe seq̄ces ostendunt. apud iudicia
hominū excusent mala q̄ agunt et q̄
subditoꝝ uitā mortiferam tegant neg
ligentiam. **U**n̄ et illic mulier q̄ filium
extraxit p̄p̄m q̄siuit alienū s̄ tam
uerā matre salomonis gladius iuuent̄
quia uidelicet cuius fructū uiuat uel
cuius int̄eat. in extremo examine ua
districti iudicis demonstrat. ubi et illd̄
ē sollert̄ int̄uendū q̄d filius uiuent̄ p̄
us diuidi p̄cipit̄ ut soli p̄modū mat̄. **III.**
reddat̄ quia in hac uita q̄ partur̄ cō
cedit̄ uita discipuli. dum ex illa n̄ nū
qm̄ alē apud d̄m m̄tū. alē ū apd̄ homi
nes laudem habe p̄mittit̄. **S.** falsa ma
t̄ enim quē n̄ genuit occidi n̄ metuit. **U**
q̄a arrogantes magist̄ et karitatis igna
ri si plenissimū nom̄ laudis ex alienis
discipulis consequi neq̄unt. eor̄ uitā
crudelit̄ insequunt̄. Inuidie enim faci
bus succensī. nolunt alius uiuere q̄d se
conspiciunt n̄ posse possidere. **U**n̄ et illic
p̄usa mulier clamat. **H**ec n̄ sit nec is
tuus. **U**t enim dixim̄ q̄s s̄ obsequi n̄ ui
dent ad gl̄am temporalem. eos alius in
uidet uiuere p̄ ueritatem. **U**era aut̄
mat̄ satagit. ut ex filius saltim apud
extraneam sic et uiuat. quia c̄cedunt

ueraces magist̄ discipulis. ut ex eorū
discipulis alii quidem magist̄ij laudē
habeant. si tam̄ integritatem uite. idē
discipuli n̄ amittat̄. **P**er q̄ pietatis uis
certa hec eadem mat̄ uera agnoscat̄.
q̄a om̄e magist̄ium in examine karita
tis approbat̄. et sola totū recipe meruit
q̄ q̄si totum c̄ssit. quia fideles p̄positi
p̄ eo q̄d ex bonis discipulis suis n̄ so
lum alius laudem n̄ inuident. s̄ utili
tatem eius etiā p̄uectus erorant. ip̄i et in
tegr̄s et uiuentes filios recipiunt. q̄ndo
in summo examine ex eorū uita p̄fecte
retributionis gaudia secuntur. **U**num
tas q̄ principib̄ salomonis qui in regno
ex uarijs officijs deputati fuerant seu
diuisis p̄uincijs p̄erant. sequit̄ scriptura
ita dicit̄. **S**alomon aut̄ erat in dicioē
sua. habens omnia regna a flumine t̄
re philistin. usq̄ ad t̄minū egypti offe
rentium s̄ munera. et seruentiū ei eic
tis dieb̄ uite ei. **E**t quis in hoc melius
significat̄. qm̄ pacificus n̄ qm̄ p̄figura
bat idem salomon. ip̄e enim omnia reg
na t̄re a solis ortu usq̄ ad occasū m̄d̄i
one sua h̄t et dominat̄ a mari usq̄ ad
mare. et a flumine usq̄ ad t̄minos or
bis t̄re. **I**pi seruiunt om̄s ppli. et t̄re et
lingue. offerentes scilicet ei munia recte
fidei et bonor̄ opum. **R**eges inquit thar
sis et insule munia offerent. **R**eges ara
bum et saba dona adducent et adora
bunt eū om̄s reges t̄re. omnes gentes
seruent ei. **Q**d aut̄ subdit̄ cunctis di
eb̄ uite ei hoc ē in selim scilicet. quia ip̄e

pmanebit semp eiusq; potestas e' etna.
 cuius anni n' deficient et regni n' erit fi
 nis. **E**rat aut cyb; salomonis p dies singu
 los. xxx. chon simile. et lx. chon farine.
 x. boues pingues. et xx. boues pascuales.
 et c. arietes. excepta uenatioe ceruoru
 caprar atq; bubaloru. et auu' altiliu.
Quid g' cibul iste significat. n' refectio
 nem regis nri ihu xpi. qui bñ pascit
 recta fide et opib; bonis q' illi cotidie of
 feruntur ab ecclia catholica. **T**riginta
 g' chon simile possunt ex p'mere fidem
 sc'e trinitatis. iuxta qd' in lege domini sep
 tum continet. et lx. chon farine. pfectio
 nem bonoz opum. x. boues pingues doc
 tores decalogi. et xx. boues pascuales
 pdicatores noui testamti. qui q' ad o
 geminatu decalogum in se hnt. cum
 nouu et uetus testamtu equalit' pdi
 cant. plem dilectione di et pyrini.
Lentum arietes q's melius significant
 qm' eos qui in grege domini bñ domi
 nantes simul cu' s' subditis etne beati
 tudinis glam' conseq' festinant. **U**ena
 tio q' diuersoz animalium. n' inconue
 nient' accipi pot' adquisitio hominu
 qui ex diuisis giubus cotidie rectib' euan
 gelii p' sp'itales uenatores capiunt. et
 in pastum saluatoris nri redigunt. **H**a
 bebatq; salomon pacem ex omni parte
 in circuitu. habitauitq; iuda et isrl' absq;
 timore ullo uniusquisq; sub uite sua. et
 sub ficu sua. adamusq; berlabee. cunc
 tis dieb; salomonis. et ceteris. **I**saias q' de
 redemptore nro ita dic' Multiplicabit'

eius impium. et pacis n' erit. **S**ub
 cuius defensione uerus iudas et uer'
 isrl' absq; timore ullo habitant. cum
 cordib; erectis ad dominu cuncta tre
 na despiciunt. nec hostium minas p
 turescunt. s' in laudib; di iugit' p'se
 uerant. delectantes in gra di et in dul
 cedine karitatis qm' incessant' hnt ad
 dm' et ad pyrini. **H**abebat salomō
 xl. p'sepia equoz curtilium. et xv.
 eq'strum. nutebantq; eos sup dicti re
 gis p'fecti. **Q**uid p' quadogenariu nu
 merum. n' tempa legis prisc'e designā
 t' quia et moyses illam accepit. xl. di
 eb; ieiunauit. et p'pls isrl'iacus qui p
 eam instruebat. xl. annis in heremo
 mansit. **D**enarius u' numer' p'sens
 temp' significat. in q' aplica doctrina
 noui testamti pplm nutrit. **B**ene q'q;
 p' q'dragenarium. siue duodenariu
 numerum p'sepia equoz salomonis
 numerant. qd' in utiq; p'plo legali uidel'
 et euangelico illi qui min' intelligente
 fuerit. ad p'sepia sc'ar' septuar' inuitā
 tur. ut pabulum ibi sacre doctrine
 accipere. quatu' equitatu summi
 regis habiles fierent. nutebantq; eos
 supradicti regis p'fecti. cu' uniusq;
 doctor' sermone recte fidi. et exemplo
 bone opationis satage pastum illis
 salubrem conferre. **V**n' subsequē' sc'pta
 de eis dic' **S**; et necessaria nise regis sa
 lomonis cu' ingenti cura p'bebant te
 pe suo. ordeu quoq; et paleas equozu
 et unitor' qd' ne quid desit his qui

de mo regis manent. totus ordo scōz
p̄dicatoz scribūdo scilicet et loquēdo
laborat. ut n̄sa domini habundet i
copia librorū. et decentem partū inde
habeant quiq; fidelū. **D**edit q; d̄s
sapiētiā salomoni et prudētiā
multā. inuis. et latitudinē cordis q̄
arenā q̄ ē in litore maris. et p̄cedebat
sapiētiā salomonis. sapiētiā omniū
orientalium. et egyptioz. et erat sapi
entior cunctis hominib; et ceteris. **D**edit
utiq; d̄s salomoni n̄ro sapiētiā et
prudētiā ult̄ omnes homines. et om
nē creaturā rationabilem. **D**e q̄ iohē
dic. Quē enī misit d̄s ūba dī loquitur.
n̄ enī ad m̄surā dat d̄s sp̄m. Pat̄ diliḡ
filū. et omnia dedit in manu ei. Et
alibi ip̄a ūitas dic. Sic enim pat̄ h̄t
uitā in semetip̄o. sic dedit et filio ui
tā habē in semetip̄o. et potestatem de
dit ei iudiciū facere. quia filius ho
minis est. **H**inc paulus ap̄ls ait de ip̄o
domino x̄po. qui ē ymago x̄pi in
uisibilis p̄mogenit̄ omnis creature.
q̄a in ip̄o condita s̄t uniūsa in celis et
in t̄ra. uisibilia et inuisibilia. siue ty
ni. siue dominationes. siue p̄ncipat̄
siue potestates. omnia p̄ ipsum et in
ip̄o creata s̄t. et ip̄e ē ante om̄ia. et om̄ia
in ip̄o constant. et ip̄e ē capud eccl̄ie. q̄
ē p̄ncipū p̄mogenit̄ ex mortuis. ut
sit ip̄e in om̄ib; p̄matum tenens. quia
in ip̄o complacuit omnē plenitudinē
diuinitatis inhabitare corporalit̄. et
i ip̄o sunt om̄s thesauri sapiētię et

sciētię absconditi. **O**mnib; q̄ ueri sa
lomonis sapiētiā antecellit. quia m̄
tum distat int̄ eos qui a participatōe
sapiētię sapiētes sunt. et illum qui
ē fons sapiētię et origo uirtutū. **H**ic
ē illud q̄d sequit̄ et erat nominat̄ in
uniūsis gentib; p̄ ceterū. quia nom̄ ei
p̄dicat̄ in uniūso mūdo. nec ē nom̄ ali
ud sub celo datū hominib;. in quo o o
porteat saluos fieri. **L**ocut̄ ē q̄q; salo
mon. iiii. parabolari. et fuer̄t carmina
ei. quinq; milia. et cetera. **Q**uid enim p̄
ta milia parabolariū. n̄ plenitudo fidei
in lege et in euāḡijs. a x̄po tradita desig
natur. quia dū tota multipliciter palle
goriarum sensus sub — mistio t̄ntati
differit. q̄ ta milia parabolariū im
cupant. **C**armina aut̄ ei quinq; mi
lia. p̄ y. sensus corporis intelligunt̄. q̄s
qui in diuisis uirtutib; bene regit̄ be
atus ē. et p̄ eos q̄ cum domino carmi
na cant. **D**isputauit aut̄ salomon a
cedro usq; ad ȳsopum. **C**edri nomine
celsitudo gl̄e in electis accipit̄. **H**i i p̄ha
testatur dicens. **I**ustus ut palma flore
bit. et sicut cedrus q̄ ē in libanio multi
plicabit̄. **H**ysopus aut̄ herba ē humili
saro herens. quia signat̄ humilitatē x̄pi.
Redemptor quippe n̄r a cedro usq; ad
hysopum disputauit. quia ablata ex
cellentia gl̄e celestis usq; ad carnis hu
militatē descendēdo puenit. **S**iquidē
et cedri nomine p̄uorū sup̄ba elatio
designatur. sic et p̄ dauid d̄r. **V**er d̄ni
confringentis cedros. **A** cedro itaq; x̄ps

usq; ad yfopum disputat. quia ipse sup
 bor corda et humilium iudicat. Sup lig
 na aut disputavit. dum in cruce pepen
 dit. Tunc enim in cedro seli arrogantiā
 inclinavit. qm̄ etiam usq; ad yfopi humi
 litatē. idest usq; ad crucis stulticiā ac
 contemptibilem sermonē deduxit fidi.
Hinc paul' ait. Verbum enī crucis peū
 tib; quidē stulticia ē. hui' aut qui salui
 fiant. idest nob uir' dī ē. **Septim' enī.**
Pendam sapientiā sapientū. et prudē
tiam prudētū repbabo. Et paulo p'.
 Nam quia in di sapientiā nō cognouit
 mundus p' sapientiā dī. placuit dō p'
 stulticiam p' dicationis saluol' facē credē
 tes. Et disseruit salomon de iumentis et
 uolucib; et reptilib; et piscib;. **Disseruit**
salomon n'r de singulis specieb; anima
liū. quia omnia nuda et apta sunt o
 culis eius. nec ē ulla creatā inuisibilis
 in conspectu ei'. Ipse nouit om̄s cogitati
 ones hominū. ipse numerat multitudi
 nes stellarū. ipse patet abyssus. et infernū
 nō abscondit coram eo. **Quasi enī dispu**
tare ipse ē. cum singulorū rationē nob
 p'ponit. et in scripturis suis manifestat sa
 cramenta q' fuerunt abscondita a scilicet
 gnationib;. ut considē m̄ beatitudinē an
 glorum. utilitatē hominū. et callidita
 tem malignorū spūū. sicq; qd malū ē
 repbantes qd bonū ē eligamus. et ipm̄
 sectemur semp inuicē et in om̄s. Et ue
 niebant de cunctis pplis ad audiendā
 sapientiā salomonis et ab uniu'sis re
 gib' t're. et audiebant sapientiā eius.

Hinc ppha esaias ait. Erit in nouissim'
 dieb; pparat' mons domus domini in i
 tice montū. et eleuabit' sup colles. et flu
 ent ad eū om̄s gentes. et ibunt ppli mul
 ti et dicent. Venite ascendam' ad montē
 domini. et ad domū dī iacob. et docebit
 nos uias suas. et ambulauim' in sem
 tis eius. quia de syon eribit lex. et ubi
 domini de ierlm. **Dom' dñi qm̄ edifica**
uit rex salomon in ierlm. figuram fac
 ta est scē uniu'salis ecclie. q' a p'mo elec
 to usq; ad ultimū qui in fine mundi
 nascetur est cotidie p' grām regis paci
 fieri sui uidelic' redemptoris edificatur.
 q' partim adhuc p'gnat' ab illo in t're.
 partim euasis p'gnandi erumpnis
 cum illo iam regnat in celis. ubi pacto
 ultimo iudicio tota ē regnatura cū illo.
Ad hanc domū p'tinent electi angeli
quorū nobis similitudo in fut'a uita p
mittit' dicente domino. Illi aut qui dig
 ni habebunt' selo illo et resurrectione
 et mortuis. neq; nubt' neq; ducunt
 uires. neq; etiam ult' mori potunt. eq
 les enī anglis sunt. et filij dī scē cū sint
 filij resurrectionis. **Ad hoc p'tinet ipse**
mediator dī et hominū homo xpc ihs.
 ipso attestante qui ait. **Soluite templū**
hoc et in tribus dieb; excitabo illud.
Qd exponens euangl'ista subiunxit.
hoc aut dicebat de templo corpi sui.
Dic' apl's de nobis. Nescitis quia tem
 plum diestis. et sp's dī habitat i uobis.
 Si q' ille templum dī p' assumptā huma
 nitatem fact' ē. et nos templum dī p'

.b.
 .v.

inhabitantē spm̄ eius in nob̄ efficiunt.
constat utiq; quia figurā omnium nr̄m
et ipsius uidelicet dñi et nr̄broꝝ eius que
nos sum̄. templum illd̄ materiale tenuit
et ip̄sius tamq̄ lapid̄s angulār̄s sin
gularit̄ electi et p̄ciosi in fundam̄to fū
dati. nr̄i aut̄ tamq̄m lapidū uiuorū
sup̄ edificatorū. sup̄ fundam̄tū aplōrū
et p̄pharū. hoc ē sup̄ ip̄m̄ dominū. De
signat eandem domū di sp̄ritalem etiā
tabnaculū quōdam factum in heremo.
p̄ moysen uerū. quia illa dom̄ tenere
q̄ ad t̄ram r̄p̄missionis ueniebat. hec
aut̄ edificabat in ip̄a t̄ra r̄p̄missionis
et in ciuitate ierl̄m̄ illa. ut de loco ad
locum crebro leuitarū ministriō por
tata tandē in t̄ram p̄missē hereditariā
induceret. hec moꝝ in p̄tā ip̄a et ci
uitate regia constructa. inuolabili sē
p̄ fundam̄to consisteret. donec iudicium
s̄ figurar̄ celestium mun̄ impleret. Pot̄
in illa p̄sentis eccl̄ie labor et exilii. in
hac future requies et beatitudo figurari.
ut certe quia illa a solis filiis isrl̄. hec
aut̄ a p̄selitis etiā et gentib; facta ē. posse
in illa principalit̄ patres uetis testam̄ti
et antiquus ille di p̄pls. in hac aut̄ conḡ
gata de gentibus eccl̄ia figurat̄ ex p̄mi
q̄m̄uis edificium utriusq; domus enuclea
tū sp̄ritali sensu excussim. et labores
p̄sentis eccl̄ie cotidianos. et p̄ma in fu
turo p̄nnia. gaudiaq; regni celestis. et
electionem p̄m̄e de isrl̄ eccl̄ie. et salutē
omniū gentiū in xp̄o multimodis os
tendat insinuare figuris. **N**arrat aut̄

regum hystoria qd̄ salomō edificatur
domū dom̄o. q̄sietit a uiriliū ab hira
rege tiri. qui erat amic̄ dauid omni tē
pore. et cum ip̄o q; salomone postq̄m̄ reg
no potit̄ ē pacem habē iam cepat.
p̄mptūq; moꝝ ad aduuiandū se in om
nib; eius inuenit animū. ita ut arti
ces illi et ligna et aurū p̄t op̄ habe
bat dederit. cui b̄nificij gr̄a salomone
p̄ singulos annos plurimū t̄ici et olei
choros in cibum domui eius dabat. Nul
li aut̄ dubium qd̄ salomon qui in p̄ta
t̄ pacific̄ et ip̄o nomine et serenissimo
regni sui statu illum significet de q̄ dñs
ysaias. multiplicabit̄ eius impiū.
et pacis n̄ erit finis. **H**iram ū qui lati
ne dī uiuens ex celsē. credentes et genti
b; et uita simul cum fide gl̄osus figura
lit̄ ex p̄m̄te. **N**eq; aliquid p̄hibet qui n̄
hiram qui reuerat. regaliq; potentia
salomone in edificio dom̄i dom̄i uua
lat. conūsos ad fidem ip̄os rerū dom̄o
tipice denuntiet. quoz ope constat ec
clesiam sepius adiutam ac nobilit̄ ang
nitatam. et contra hereticos scismaticos
et paganos p̄ncipalib; erectam ēē decre
tis. **P**etit q̄ salomon in ope templi aux
ilium ab hiram. q̄a cum ueniens i car
ne dom̄i dilectam s̄ domū uidelicet
eccl̄iam edificare disponeret. non in dei
tantū. uerum etiā de gentib; adiuu
res opis elegit. nam de utroq; p̄plo mi
nistros sermōnis assumpsit. **V**isit hira
salomoni p̄cisa de lybano ligna cedri
na et abiegna q̄ in domū dom̄i po

nerent. quia conuulsa gentilitas misit ad
dominū uiros quidam ad sc̄m clauos. s;
securi dominice increpationis de monte
sue sup̄bie iam deiectos et humiliatos.
qui ad normā euāglice ueritatis instituti.
in edificio ecclie p̄ suo quisq; merito ul̄
tempore collocarent. **M**isit ḡ artifices q̄a
conuersos ad ueram sapientiam philo
sophos qui gr̄a eruditionis pplis q̄q; re
gendis iure p̄ponerent. domino gentilita
obtulit. qualis fuit ip̄s ap̄lorū tempib;.
dionisius ar̄ipagita. q̄lis deinceps doc
tor suauissim̄ et fortissim̄ martyr cy
prianus. aliq; qm̄ plurimi. **M**isit et au
rum qd̄ in eadem significatiōe penē ac
capitur. quia nimirū uiros sapientia
et ingenio p̄claros ostendit. p̄ quib; cūc
tis oblationib; gentilitas a dom̄o dona
expectat gr̄e celestis. triticum uidelicet
uibi di. et oleum karitatis atq; unctioni
et illuminationi sp̄s sc̄i. **C**onuenit aut̄
ap̄te rebus ecclie. qd̄ auxilium op̄is sc̄i
flagitans ait ad hyram salomon. **P**re
cipe ḡ ut p̄cidant m̄ cedros de libano. et
serui n̄i sint cum seruis tuis. **S**erui quip
pe hyram qui p̄cidebant salomonice
d̄s de libano. doctores sunt electi de gen
tib;. quoz officij est eos qui in hoc mū
do reb; et gl̄a letabant. a sup̄bie fastu
corrigeno sternere. atq; ad obsequiū
sui redemptoris eorū uota transferre.
Cum quib; uidelicet seruierant et ser
ui salomonis ac parit̄ memorato in
stabant op̄i. quia p̄mi doctores ex gē
tib; necesse habebant ip̄oz ap̄lorū qui

a domino didicerant erudicioē in u
bo fidei institui. ne si absq; magistris
docere inciperent. magistri existerent ex
roris. **I**deo etenim salomon seruos hi
ram cedere s̄ uoluit ligna de libano.
quia doctores erant seruis suis ad cedū
dum. **S**; ideo etiam seruos suos simul
adeē uoluit. ut ostendēnt cedūtib; cui
m̄sure ligna fieri deberent. **C**uius rei
figura in promptu ē. quia nimirū apli
certius uerbum euangelii qd̄ a domino
audire nouit. s; gentiles ab errore cō
uulsi atq; ad ueritatē euangliū transforma
ti. melius ip̄os gentiū errores nouerāt.
et q̄ certius nouerūt. eo artificiose ho
er pugnare atq; euacuare didicerunt.
Elegitq; salomon oparios de omni isrl̄
et erat indictio. xxx. milia. mittebatq;
eos in libanū. x. p̄ m̄ses singulos uicis
sim. ita ut duob; m̄sibus eēt in domi
b; suis. **U**bi p̄mo notandū qd̄ n̄ frust̄
salomon oparios de omni isrl̄ elegit. ne
q; erat ulla portio ppli de q̄ n̄ digni tā
to op̄i uiri assumerentur. q̄a nimirū
n̄ nunc de una stirpe aaron sacerdotel
eligendi. s; de omni sunt ecclia q̄rendi.
qui edificare domū domini ul̄ exem
plo suo ul̄ dicto sufficere. et uicūq;
inuenta sūt mor̄ in officii doctorū
absq; ulla p̄sonarū acceptiōe p̄mouē
di. **T**ales cum ad erudiendos infide
les atq; in collegium ecclie uocandos
ordinant̄ q̄ ad cedūdas in libano tē
pli matias uiri strenui atq; electi
mittunt. **E**t quidē numus. xxx. milia

.vii.

quod idem lignorum cesores recensentur. potest
ad eorum figuram apte referri quod in fide scien-
tiam scilicet refertur. quod doctoribus maxime
congruit. Verum quod tanta milia ita erant
ordinata. ut dena milia per menses singulos
operi sancto instarent. magis denari nu-
meri sacramenti pendere debemus. De-
na namque milia uirorum de israel ad ceden-
da ligna in opere domini domini mittuntur.
Quia quicumque doctores atque insipientium
eruditores sunt ordinandi. v. precepta
legis per omnia et ipsi obseruare et au-
ditoribus suis debent obseruanda mon-
strare. sicut et prima in celis futura que de-
nario solent figurari. et ipsi sperare
et auditoribus suis speranda debent sepe-
re intimare. Termini autem menses quorum dis-
tantia singulis erant lignorum cesoribus
imposita. perfectionem tamen uirtutum euan-
gelicarum typice denuntiat. elemosi-
ne uidelicet orationis et ieiunii. Ele-
mosinam namque comprehendunt omnia
que ad dilectionem proximi explendam
beniuole in fratres operamur. Per orati-
onem omnia quibus in terram compunc-
tione nostro conditori coniungimur.
Ieiunium omnia quibus nos a conta-
gione uiciorum et illecebis seculi obseruamus.
ut liba mente ex corpore casto dilectioni
ualeamus inherere semper conditoris
et proximi. Et isti sunt u. menses operariorum
templi. Nam quia mens plenitudine dierum
lunaris anni perficitur. recte per illum ple-
nitude uirtutis cuiusque spiritualis ostendit.
in quo mens fidelium a domino conditi

ana illustratio est quia luna a sole respici-
tur. Et adomram erat super huiusmodi iudic-
tionem. Adomram quippe qui latine
dicitur deus meus excelsus. que melius quam ipsum quod
nomine imitatur insinuat. dominum uidelicet
saluatore. Et tunc adomram operarios tem-
pli proponit ut sua peruersio recte ordinetur.
quibus mensibus singulis ad opandum creantur.
quibus de nouo ad curandam domum suam
redeant. cum domino et saluator noster in-
tellectus sanctorum predicatorum sua familiariter illustra-
tione informat. ad discernendum quando
oporteat edificandi ecclesiam opere inire per
dicando. uel alia pietatis officia prestan-
do. et quando rursus conueniat ad suam
ipsorum conscientiam examinandam. quia ad inspi-
ciendam domum suam reuertitur. et hanc oratio-
nibus ac ieiuniis super nocte inspectore ac in-
sitatore dignam reddere. Fierant itaque
solomoni. lxx. eorum que onera portabant.
et lxx. latomorum in monte. absque pro-
positis qui preerat singulis operibus. numero
tamen milium trecentorum percipientium pro populo et
hys qui fatiebant opere. Latomos dicitur
lapidum cesores. idem autem lapidum ce-
sores quod et lignorum cesores figurate desig-
nant. hoc est sanctos predicatores. qui mentes
insipientium dolabro uerbi dei erent.
eosque ab ea inquam nati sunt torriditate
ac deformitate transmutare. concendi-
ac regulariter institutos unitati fidelium
edificio uidelicet domus dei aptos redde-
riunt. Quod autem et ligna et lapides in
monte cedunt. et cetera ac preparata mat-
eriales ad montem domini domini transferuntur.

Et patet sensus qd omnis in monte supbie
 uati sumus quia de puaricatioe primu
 hominis qua supbia fecit originem car
 nis nazimus. Quicunq; aut gra di pordina
 ti sum ad uita. excidimur cathetizando.
 et sacramta fidi picipiendo de monte
 supbie. et in monte domus domini tuis
 ferimur. qa erit de potestate tenebrai.
 ad arcem uirtutu q est in unitate sce
 ecclie puenim. Notandum aut qd ide
 opary ita erant distributa. ut pars in
 monte lapides cederent. pars item onia
 portarent. Diuisa naq; sunt dona sps.
 et quida maiore dicendi ac ptiuos ar
 guendi constantiam hnt. quida muel
 ores ad consolandos pusillanimes et
 infirmos subleuandos existunt. quida
 utiq; uirtutis munere pdia. ad opus
 domus dni conueniunt. qles fieri uo
 lunt eos quib loquit apls dicens. Corri
 pte inquietos. consolamini pusillani
 mes. suscipite infirmos. patientes estote
 ad omis. Prepositi aut qui perant sin
 gulis opib. ipi sunt sacre conditores sep
 ture. quoz magistrio in omib erudim.
 quom inscios docere. et contemptores
 corripe. quom nos inuice onera nra
 portare ut impleamus lege xpi conue
 niat. Rete p fari oparu septuaginta mi
 lia et octoginta milia ee phibent. lxx.
 uidelic ppter sabbatissimum annu.
 septimus eni dies in sabbatu idest in
 requie consecrat est. lxxx. ppter spem re
 surrectionis q octaua die idest post sab
 batum in domino pcessit. et in nobis

qq; octaua die simul et octaua etate fu
 tura spatur. Prepositi aut erant ta mi
 lia trecenti ppter fidem nimiru sce chu
 tatis. qm sca nobis eloquia pdicant.
 Qd u p tibus milib. trecentis ppositis
 in libro paralipomenon ta milia ser
 centi sunt septa. adeandē p uorsus
 sublimu introz pfectionem respicit.
 Nam quia in senario numio dominus
 mundi ornati compleuit. recte in eo
 pfecta bonoz opa solent figurari. Et qa
 sca septuaginta cum fide uirtutis opa iusticie
 docet habnda. recte pposita opum tēpli
 ta milia et trecenti fuisse phibentur.
 Nec pteundum qd hec lxx. et lxxx. milia
 portantu onia. et latomoz eni ppositis
 suis n fuerit de isrl. s; de pseltis. idest ad
 uenus. q morabant int eos. Septu namq;
 e in lib paralipomenū. Humerauit g sa
 lonio omis uiros pseltos qui erāt i terra
 isrl. post dimumerationē qm dimume
 rant dauid pat et. et inuenta se. el. mi
 lia. et ta milia. d. e. fecq; eos. lxx. milia.
 qui humis onia portarent. et cet. Pselti
 aut uocabant. qui ex aliis nationib. p
 genti. in fidem et consortium ppli di
 accepta ecumensione transierit. fuerit
 itaq; oparu domi domini de filis isrl.
 fuerit de pseltis. fuerit de gentib. de
 filis uioelic isrl. illi. lxxx. milia. q ad p
 cidndos de lybano cedis missi st. de p
 seltis isti de quib. nē locuti sumus
 lapidum cesores. de gentib. hura ipse
 et serui ei. qui cū seruis salomonis lig
 na cedebant de lybano. Onie g hominū

gen' p' q's edificanda erat ecclia. in edificio
 tēpli p'cessit. Iudi namq; p'selecti et gentiles
 comisi ad uitate euangelu' unā candēq;
 xpi eccliam siue recte inuendo. siue etiā
 docendo construunt. **P**recep'q; iux' ut
 tollerent lapides grandes p'ciosos in fun-
 damentū tēpli et quadrarent eos. **F**un-
 damentū tēpli nullū ē aliud iusticie in-
 telligēdum qm̄ illud qd ostendit ap'ls
 dicens. fundamentū enim aliud nemo po-
 test ponē p' id qd positū ē. xpc ihc' qui
 p'p'ea fundamenta dom' domini pot' rec-
 te uocari. qā sic ait pet'us. non ē aliud
 sub celo nom' datū hominib'. q' oportet
 ac nos saluos fieri. In qd fundamentum
 lapides grandes et p'ciosi tollunt'. cum
 p'cipui factis ac scitate uiri familiari-
 ritatis scitate suo adherent. aditōr' ut q'
 firmus in illo spem suā ponit. eo fortit'
 alior' uitā dirigere. qd ē latitudinem
 parietis portare sufficiant. **L**apides g' q'
 in fundamentū tēpli ad portandū edifi-
 cū omne ponebant'. p'p'e sunt p'phe et
 ap'li. qui uerū et sac'ra ueritatis siue ui-
 sibilit' siue inuisibilit' ab ip'a di sapien-
 tia p'cepunt. **Q**uibus lapides p'mo q'dri.
 ac sic in fundamento ponunt'. **Q**ua-
 dratū namq; omne q'cuq; uirt'. firū stare
 consueuit. **C**ui nimirū figure corda as-
 simulant' elector'. q' ita in fidei firmitate
 consistē didicunt. ut nulla occurren-
 tum rerū aduersitate nec ip'a etiā mor-
 te a sui rectitudie possint stat' inclina-
 ri. **Q**s dolant' cēntary salomonis et
 cēntary hyrlm. **D**olant' namq; p'ciosi cū

electi quiq; p'ceditū scōrū instructioe et
 instantia quicq; in se hnt norū et inane
 relinquunt. atq; ante conspectū sui crea-
 toris solam iustie iusticie regulam q'si
 stabilem q'drature formā ostendunt. **D**o-
 lauer' aut' hos lapides n̄ solum cēntary
 salomonis et cēntary hyrlm. qā ex utroq; po-
 pulo doctores fuerē scē ecclie. **P**orro bli-
 bly p'parauit ligna et lapides ad edifi-
 candam domū. **B**iblos ē ciuitas phenice.
 cui' meminit iezechiel dicens. **S**apientia
 tyre facti sunt gubnatores tui senes
 bybly. et prudētes ei. p' q' in ebreo stinet
 g'bal siue gebal. qd int'p'at' defimens si-
 ue distimans. **Q**uo uocabulum apte con-
 uenit eis qui corda hominū ad edificū
 sp'itale qd ex uirtutib'. anime construunt
 parant. **H**i etenim solumm' suos audi-
 tores fidem et opa iusticie docere suffi-
 ciunt. dum ipi p'us sac's paginis edocti
 diligenter r'q' sit fides tenenda. q' uirtutū
 calle incedēdi. certa diffinitione uita-
 tis didicunt. **N**am frust' officium s' doc-
 toris usurpat. qui discretionem catholi-
 ce fidei ignorat. neq; scōrū domino
 s' ruīnam s' edificant. qui docē alios re-
 gulam qm̄ ipi n̄ didicere conant'. **I**n edi-
 ficando g' domū di p'mo s' ligna et la-
 pides cedēdi de monte. quia eos q's i fid'
 ueritatis instruere q'rimus. p'mo necesse ē
 ut abrenuntiare diabolo ac de sordē
 p'ime p'uaricationis in q' nati sunt docē-
 am' renascendo erui'. deim' q'rendi sūt
 lapides p'ciosi. atq; i fun-
 damentū tēpli ponendi. ut memmim'

abdicata conuisione porri eoz in omib' uita moresq; inspicere eos nris auditori b; imitandos pponē q̄s p uirtutē humilitatis spetialit̄ domino adherē notūm.

Grigndus ē in altum paries opum bono rii et q̄i sup̄impositas s̄ inuicē ordim b; lapidum ambulandū ē ac p̄ficiendū de uirtute in uirtute. **V**el certe lapides fundamti grandes p̄ciosi et q̄dā primi s̄ ut sup̄d̄icim̄ eccliarū magist' qui ab ip̄o domino ūbū audierē saluti suppositi aut ordines lapidum siue lig norū seq̄ntes sunt suo quiq; tempe sacerdotēs ac doctores quoz p̄dicacione ac ministio fabca crescit ecclie ul ornat ur uirtutib'. Quales aut colore fiunt lapides quib; factum ē templū. i lib' paraly pomen apte declarati ē dicente dauid ad salomonē cū ei imp̄nsas templi p̄parari ostenderet. **O**mnē p̄ciosum lapidē et marmor parū habundantissime p̄parauit. **M**armor aut paruum marmor candidū dicit̄ q̄lem eadem insula gignē consistunt. **E**st aut una de cycladi b; q̄ uidelic' lapide templū fuisse factum iosephus insinuat dicens. **B**ieua ut itaq; templū usq; ad cāmerā ex lapide albo constructū. **A**ltitudo fuit sexaginta cubitoz et cet'. **H**ec mistū sent' in abdito ē. **C**uius tēmen patet quia marmor candidū ex q̄ dom' dñi cōstru cta est: mundā electoz actionem simul et p̄scientiā ab omni neuo corruptiois castigatam designat q̄les eē uoluit sapiens ille architect' eos q̄ sup̄ fundam

tum xpi locabat lapides p̄ciosos auro argentoq; redimitos. **C**arissimi inquit mundem' nos ab omni inquinamto carnis et sp̄s p̄ficiētes sc̄ficacionem in timore dñi. **F**actum ē ḡ q̄dringentesimo et octogesimo āno eḡssionis filioz isrl' de tra egypti in anno. iiii. m̄se. xio qui ē m̄sis sc̄ds regis salomonis sup̄ isrl' edificare cep̄ domū domino. **Q**d d̄r i āno iiii. m̄se. xio. ip̄e ē m̄sis sc̄ds regis salomonis sup̄ isrl' ordo sensus ē in anno iiii. regis salomonis sup̄ isrl' m̄se. xio. ip̄e ē m̄sis sc̄ds m̄sem aut sc̄dm̄ maiū diē. **N**amq; ap̄lis q̄ pascha celebrat' p̄ncipium m̄sum ap̄ eb̄ros p̄m̄s erat in m̄sib; anni. **E**t q̄ manifeste claret quia mor pacto pascha cep̄ edificare domū domino et consec̄t sollempnitate ip̄s man' ad iusticiū op' misit. **H**ic aut cōmemoratio eḡssionis ex egypto q̄ndo tabnaculum edificari ceptum ē ut ammone at̄ lector quot annoz temp' in edificacione ut usq; domus transierit et hinc q̄ summe tempis sac̄ntū in eē sp̄itale cognoscat. **Q**uāt namq; centeni et uiceni. quadringentos. et lxxx. faciunt: quatuor aut euanglice p̄fectioni apte cōueniunt. p̄t ip̄m euanglistar' numerū. c. lxx. doctrine legali p̄opt' annos legis latoris totidem. **I**n q̄ etiam nūmō uiuoz grām sc̄i sp̄s p̄m̄tūa suscep̄ ecclia: patent' ostendens q̄d qui lege legitime utunt' idest qui xpi in ea grām cognoscentes amplectuntur. iure sp̄s ei grā replent' q̄ in karitate ei ampli' ignes

viii.

caut. **D**ivini autē p tabnaculu qd fecit
moyses et filii isrl in deserto synagoga.
per templumū qd salomon et filii isrl
cū p̄selitorū et gentium auxilio ostige
it ecclesiam gentium designari. Per
mansit autē cultus et religio tabnaculi
annos quadringentos et octoginta ac
sic templum edificari incēp. Qd autē
iū. anno regis salomonis edificari cep
ta ē domus domini. pot eo referri mis
tice. qd p̄er pletam dispnsationē domi
næ incarnationis. q̄ in iiii. euangli
lib̄s sc̄pta sūt. nullo de celis sp̄u sc̄o
ecclesie structura cepit. et qd nise sc̄o
cepta est. potest ad electionem gentium
referri. q̄ sc̄o loco post isrl edificatio
nem in se sui suscipit creatoris. **H**ū et
sc̄s n̄sis in lege concessus ē ad facien
dum pascha. hū qui immūdi sup̄ ani
ma. ul̄ in uia p̄cul positi ad faciendū
in p̄mo in se pascha occurrere neq̄rent.
ū nos aptissime designati sum̄ qui
immūdi sup̄ morte anime n̄re. et p̄
cul adhuc positi a p̄lo di n̄ potuim̄
p̄mū pascha face. qd in carne et san
guine redemptoris n̄ri. celebram̄ autē
hodie pascha. sc̄dm qd in corpe et san
guine redemptoris n̄ri a q̄ q̄siti et mū
dati sum̄. actum ē. **I**n q̄ autē loco tēplū
sic edificatū. manifestus in lib̄ parali
pomenon ostendit. ū sc̄ptū ē. Et cep̄
salomon edificare domū d̄ni in ierl̄m
in monte mōna qui demonstrat̄ suat
dauid pat̄ ei. in loco q̄ parauat d̄d̄ i
area ornā iebusei. **E**dificat̄ ḡ domus

d̄ni in ierl̄m. hoc ē in uisione pacis.
q̄a dilatata p̄ totum orbe ecclia i una
eademq̄ fide et uirtutis catholice soci
etate consistit. **H**amq̄ in scissura m̄
uim d̄s n̄ ē. factus est in pace loc̄ eius
et habitatio ei in syon. **E**dificat̄ in
monte uidel̄ in ip̄o domino saluato
re. de q̄ ysaias ait. Et erit in nouissimi
dieb̄. p̄parat̄ mons domus domini i
uirtute montū. Et ip̄e de se in euanglio.
Non pot̄ inq̄t ciuitas abscondi super
montē posita. **I**p̄e ē enim mons mon
tū qui de tr̄a quidē p̄origine assūpt̄
carnis or̄ ē. s̄. omnium tr̄igenar̄ poten
tia et sc̄itatem singularis culmine dig
nitatis transcendit. **I**n q̄ inuirtū mon
te ciuitas siue dom̄ domini ostructa
ē. q̄a s̄ in illo radicem figat. spes et fide
n̄ra nulla ē. **Q**ui recte mons mōna idē
uisionis uocat̄. quia electos suos q̄s ad e
t̄nam sue claritatis uisionē oseruat.
in hac m̄m̄ uita laborantes uidere
et adiuuare dignat̄. **Q**ui demonstrat̄
suat dauid pat̄ ei. **O**strūsus n̄aq̄ erat
d̄d̄. sic et cet̄is p̄phis uentur̄ i carne do
m̄ni. bene idem loc̄ in area erat ornā
iebusei. qd ecclia aree solet uocabulo
designari. dicente ioh̄e de d̄no. **I**nu
uentilabrū i manu sua et p̄mundabit
area suā. **O**rnā qui inc̄ptat̄ illumina
t̄ et erat natioē iebusei. natioē q̄dē
gentiles significat. **n**otē autē eosdē
illustrandos a d̄no atq̄ in filios ecclesie
commutandos ostendit. quib̄ m̄to
dicat apl̄s. **f**rustris aliquādo tenebr̄ n̄c

ante huc in dno Ier' eadem e civitas q' et
 ierlm' et ier' quide' iuytat' sculeata. ie
 rufale ante visio pacis. In q' qm' dnu orna
 gentilis regnavit ier' dicta e cu' u' mea
 dauid locu' holocausti emeret cu' salo
 mon mea templu' dno edificare n' ia
 ier'. s' ierlm' uocata e. quia nimiru' gen
 tilitas qm' dnu dnu cult' nescia pduca
 bat conculebat et illudebat ab immu
 dis sp'itib' ad simulae' muta p'ut duce
 bat sequet' cum u' illam gra' sui condi
 toris resp'et. continuo pacis in se et lo
 cum inuenit et nom' **D**omi aut' q' edifi
 cabat ier' salomon dno habebat. Ir. cu
 bitos in longitudine. et xxx cubitos in la
 titudine. et xxx cubitos in altitudine.
Longitudo domus longanimitate' desig
 nat exilie. q' in exilio p'gnationis huius
 patient' adusa q'q' tolerat' donec ad pa
 patam qm' expectat pueniat. **L**atitudo
 insinuat karitatem q' dilatato sinu ni
 tis n' solum amicos in do. s' inimicos di
 ligere gaudet p'p' dmi' donec ueniat t'p'
 qndo siue ad pacem sua' u'isus. siue su
 dit omib' extinctis inimicis cu' solis
 gaudeat amicis in do. **A**ltitudo sp'e de
 nuntiat future' retributionis. cuius itutu
 libent' infima q'q' q' demulcerit. seu
 q' adu'sant' contempnit' usq' dum uti' lq'
 transcens sola mereat' uidere bona dmi
 in tra uiuentiu. **U**bi notandu' qd' xxx
 cubita altitudinis n' usq' ad tectu' t'pli.
 s' usq' ad cenaculum inferi' p'ungebat.
Namq' i lib' paralipomen' ap'p' septu'
 e qd' altitudo xxx cubitoz erat de q' p'

hec dicitur sum. **P**ortae erat ante
 t'plu'. xx cubitoz longitudinis uir
 uisuram. latitudinis templi. et habe
 bat. x cubitos latitudinis ante facie'
 templi. **T**emplu' namq' erat conu'su'
 ad oriente' sicut et tabnaculu' habe
 batq' hostium portae ab oriente. co'e
 ostium templi. iuxta qd' hystoricus
 iudeoz iosephus aptissime docet ita
 ut sol equinoctialis orient' directis
 radior' suoz lineis p' hostia ta' portae
 uidelic' et templi ecoraculi. areham
 testamti p'fundere possi'. **Q**uia u' tem
 plum sc'am eccliam designat' porticus
 q' erat ante templu' et p'p'ior. lucem soli
 accipe solebat. quid aptius qm' illam ei'
 partem. q' dominice incarnationis t'e
 pa p'cessit typice demuntiat' in q' sunt
 patriarche et p'phe' qui oriente' huic
 mudo solem iusticie p'm suscepant.
 et nascenti in carne dno testimonium
 siue uiuendo. siue p'dicando. siue nasce
 do. siue etiam moriedo p'buerit'. **O**stiu'
 g' templi d'ns e. quia nemo uenit ad pa
 trem n' p' me. et sic alibi dic' ego su' os
 tuu' p' me si quis int'ierit saluabit'. **O**s
 tium portae sermo p'phetic' q' q' recto
 calle ing'ientes ad hostiu' templi pdu
 cebat. quia gram dmi saluatoris qua
 mundu' erat redemptur' ap'p' p'dica
 bat. **F**actura g' porticus tota. fideles
 illius tempis signat' ostiu' u' in por
 ticu' doctores qui cetis luce' uite ianu
 amq' utrandi ad dnu pandebat'
 et p'mit'. **E**t b'n unu' ostiu' p'p' con'sona

in omnibus sanctis fidem ac dilectionem ue-
ritatis dicitur. Que uidelicet portio turtala
titudinem templi. xx cubitos longa. quia
nimirum antiqui iusti per longanimitatem
deuotius mentis desiderabant uenire ad
dilatationem ecclesie in karitate dei que est
in christo ihesu domino nostro. **F**erunt in templo
fenestras obliquas. fenestras obliquas docto-
res sunt sancti et spirituales quique in ecclesia.
quibus mente excedentibus de archano se-
cretorum celestium specialius oculis uidere
conceditur. qui dum ea que in occulto uidentur
publice fidelibus pandunt. quasi suscep-
to lumine solis. fenestras cuncta templi
penetrabilia replent. **V**nde bene eadem fenestras
obliquas. id est intus latiores fuisse prohibentur.
quia nimirum necesse est ut quisquis iubar
supreme contemplationis uel ad momentum
precepit. more sinu cordis amplius casti-
gando dilaret. atque ad maiora capessen-
da sollerti exercitatioe preparet. **E**t edifi-
cauit super parietem templi tabulata
per gradum. in parietibus domus per circuitum
templi et oraculi. et fecit latera in circuitu.
Tabulata que supererat. quinque cubi-
tos habebat latitudinis. et mensuram ta-
bulatum sex cubitorum latitudinis.
et circuitum tabulati huiusmodi. septem cubitos la-
titudinis. **H**ec tabulata in euangelio uide-
mus temptatam a diabolo. pinnacula
templi uocantur. **S**icut et iacobum fratrem
domini apostolum in pinnaculum templi unum
ad populum conuocauerunt. leuatum est legum.
Utrum autem moris fuerit doctoribus. ut
in hiis sedentes tabulatis ad circumstantem

inferius turbam fecerunt sermonem. mi-
serunt septem inuenimus. **P**atet uero ratio
sacramenti. quia tabulata habet totidem
fidelium gradus conjugatorum uidelicet
continentium. et uirginum designantur. distic-
tos quidem altitudinis professionis. scilicet socie-
tate fidei et uirtutis eiusdem omnes ad do-
minum deum pertinentem. eique fidei mente inheren-
tes. **U**bi pulchre dicitur quod tabulata que super-
erat quinque cubitos habebat latitudinis.
mensuram sex cubitorum. **S**uper mensuram ergo tabula-
tum erat ceteris angustius. mensuram superius
latius. scilicet in infimo erat factum angustius.
quia nimirum altior professio uirtutis
artiores debet uiam tenere inueniendi.
Singula autem tabulata habebant in circuitu
latera. id est loriculas. ne facile quis
in eisdem tabulatis consistens sine re-
sistenti possit ad inferiora decidere. quod oche-
zie regi stigisse in samaria legimus.
Que nimirum latera non incongrue coti-
diana diuine protectionis erga nos mun-
imina designant. de quibus psalmista.
Immuta et inquit angelus domini in circuitu
circuitum eum. et eripiet eos. **A**scen-
dit quidem in cenaculum ochoriaz rex sa-
marie qui se a domo dauid sepanerat.
scilicet per cancellos decidit. quia et si uentus et
seismatici aliqui bone actionis animum
ascendunt. uidentur. quia tamen compage
ecclesiastice unitati non habent. quasi patientibus.
et non solidis latum presidium ad uitiorum septem
infirma relabuntur. dum diuino destitu-
ti auxilio sue pernitentie fastu intemunt.
Quia autem ante prefata tabulata parietibus

templi sunt affinis: declarat cui subditur:
Trabel g posuit in domum p ceutum fori
 secus: ut n hererent muris templi. **T**ra
 bes aut q utriussecus domum inmie
 bant et ornabant. tante erant longitu
 dinis ut capita eor forissecus p mune
 rent: in infimo quide ordine cubitoru
 vii. in medio. vi. in supmo. ii. atq: in eis
 dem capitib: eadem tabulata oponeret.
 neq: qm muris templi infra. s: n: mu
 ros trabibus q de muris ererant suppo
 sita. **Q**uid itaq: p trabes domus q tabu
 lata portabant. n pdicatores sci sunt
 typice designati: qui dum ipi sublimē
 atq: honorabilem in ecclia di locum te
 nent. infirmiore q: q: ac fragiles suis p
 dicationib: ab infimoru appetitu suis
 tollunt. atq: ad celestia desideranda
 ac spanda suspndunt: suis etiā intes
 sionib: ut inceptis pstant adiuuant.
Legimus aut in lib paralipomenon.
 qd trabes templi sicut et cetera eius in
 tiora sunt auro uestite. **Q**d ita factū
 ē n dubium ē. ut ille trabu partes q
 int in templo erant. auri eent lammi
 nis tecte: q n foris parebant hec min
 me deaurate ipsa cedri speciem for
 manq: cunctis ostendunt. in q tam
 imposita sibi nec tabulata gestabāt.
Qd g extra m secus emnebat trabum.
 utam scōi q nobis intis innotescere
 potuit designat: qd int in templo de
 auratum fulgebat claritate in illam q
 in celesti patā in aspectu sui gaudem
 creatoris figurate denuntiat. **D**omus

aut cū edificaret lapidib: dolatis atq: p
 fectis edificata ē. et malleus et securis
 et omne ferramentū n sunt audita cū edi
 ficaretur. **H**ec ad illam ecclie partem
 q p huius scilicet labores et certamina ad
 etna pma meruit uirtuti. ppe p tinet.
Ibi etenim ^{pfecti} solimni et immaculati at
 q: ab omni labe iniquitatis castigati
 ingitunt. **N**on enim intrabit in illam
 ciuitatē aliquid conquinatū. facien
 abhominatōne et mēdaciū: sic in apo
 kalypsi scōi iohāne. **U**bi malleus et
 securis et omne ferramentum n audit.
 quia hic tundimur ad uisitab: et dis
 ciplina uirtutis ererem: ut illic locis iur
 ta mētum congruis disponamur. et
 castigatione cessante solo amoris glu
 tino q ad inuicem copulem uno im
 pleti spū pfundam. **O**stium latū medi
 in parte erat domus dextre. et p ecclia
 ascendebant in mediu cenaculū. et a
 medio in tium. **Q**uidā hunc locū ma
 le intelligentes putant ostiū templi a me
 ridie fuisse: n attendentes quia si hoc
 significare scōi uoluisse: n ita dicit.
 ostiū latū medi in parte erat domus
 dextre: s: ita potius simpliciter et habe
 bat domus ostium ad meridiem. **N**e
 aut longe aliud significat. **P**artem nā
 q: domi dextre latū templi meridianum
 diē. in cuius parte orientali ostium e
 rat in ipō angulo factum iuxta tādū.
 in qd mēentes statim ad altiora gra
 datum ascendebant habitēs in am as
 census p ipā parietis mēiora: domi tali

itine ad mediu cenaculi et a medio p
uenient ad tēum. **H**ec dubitandum
quibet hoc septā n̄ dicat. quia sic ascen
dentes creberrimas habebant a meri
die fenestras quarū luce certū p omnia **xii**
et sine offēsiōe iter agerent. **Q**ui in
mirū locū ppe ad corp̄ dominicū qd̄ de iur
gine sūpsit respic. **O**stiu namq; latū me
diū in parte erat domus dextre qd̄ de
functo i cruce dño un̄ militū lancea la
t̄ eius apuit. **E**t bñ in parte domi dext.
quia dextrū ei lat̄ a milite apuit. scā
credit ecclia. **U**bi ap̄to etiam uibo usul
ē euanglista. ut n̄ diceret. percussit latus
eius aut uulnauit. s; apuit uidelic̄ q̄
ostiu latū mediu p qd̄ nob̄ it̄ ad celestia
panderet. **D**eniq; ita subiunxit. **E**t con
tinuo exiit sanguis et aq̄. **A**q̄ scilic̄
q̄ ablunū in baptismo. et sanguis quo
consec̄m̄ in calice scō. **P**er hoc namq; ostiu
nob̄ ē ascensū in mediu cenaculi. et a
medio in tēum quia p fidem et misteria
nr̄i redemptoris de p̄senti ecclie comisa
tione ad requiē animarū p̄ mortē ascen
dūm. **R**ursumq; de requiē animarū adue
niente die iudicij ad immortalitē q̄q;
corp̄um q̄i in tēum cenaculi sublimi
ore pfectu penetrabim̄. ex q̄ in magna
ambor̄ et corp̄is uidelic̄ et anime beati
tudine p̄petuo uiuam̄. **Q**d̄ quidē it̄ inui
sibilit̄ agebat̄ ita ut soli hoc qui intra
uerant nosserent. quāuis ip̄m ostiu etiā
foris positi uiderent. quia nimirū act̄
fidelium in hoc sc̄lo. et celebrationes sa
cr̄am̄torū etiam reipi possunt intueri.

uerū archana fidi intime grām et dilec
tionis nullus n̄ qui p̄ hoc domus duce
ad celestia scandit agnoscat. **Q**ui enī dic̄
se nosse dñm et mandata ei n̄ custodit.
m̄dar ē. **N**otandū sane qd̄. xxx. cubiti al
titudinis de quib; sūp̄ legim̄. usq; ad me
dium cenaculi ptingebant. deinde alii
xxx. cubiti usq; ad tēum cenaculi adde
bant. q̄ usq; porticui q̄ erant c̄ca repli
ab austro et aquilone. et occasu tectum
p̄ueniebat ut iosepho narrante didici
m̄. **D**einde usq; ad sūpmū templi tecti
alii. lx. cubiti numerabant̄. et sic tota al
tudo domus iuxta librū paralipome
non in centū. xx. cubitos consummata ē.
Portic̄ q̄ q̄ erat f̄uente templi ad orientē.
iuxta fidem p̄fati uoluminus eandem
cubitōr̄ summā in altitudie habebat.
qui uidel̄ liber illas de quib; p̄durim̄
porticus c̄ca templum. cellaria uocat̄
et cubicula. **D**edit aut̄ inquit dāuid fi
lio suo salomoni desc̄ptionē portic̄ tē
pli et cellarior̄ et cenaculi et cubiculor̄
in adit̄ et domo p̄titionis. **U**bi etiam
extior̄ domor̄ q̄ erant extra at̄um sacer
dotū in c̄uitu templi sc̄c̄ initionē. cū
p̄tinis adiunxit. **N**ec n̄ et omniū q̄o
cogitauit at̄orū et eredit̄ p̄c̄uitum
i thesauros domus dñi. et in thesauro
sc̄orum. **Q**d̄ aut̄ omnis altitudo templi
xxx. fuit cubitorū ad idem sacram̄tū re
spicit̄. qd̄ et p̄mitua in ierosolimis ec
clia. p̄ passionem resurrectionē et ascen
sionē domini in hoc num̄o uiuor̄ grām
sp̄s sc̄i accepit. **Q**uindeci nāq; q̄ ex. viii.

et .vii. constant solent n̄ iniquū ad signi-
 ficationem referri uite future. Que n̄
 in salutarino gerit animarū fidelium.
 p̄ficiet aut̄ in fine sc̄li resurrectione
 corpus immortalū. **I**pa aut̄ .vii. in
 trigonū ducta id ē cum omnib⁹ suis par-
 tib⁹ annumerata .cxx. efficiunt. **Q**
 p̄t̄ apte nūm̄o centenario et uicena-
 rio magna electorū beatitudo in futū-
 ura designat̄. **A**pte in h̄ t̄rū domū d̄iū
 cenaculum c̄summat̄ q̄d p̄ p̄sentes fide-
 lū labores p̄ acceptā in futuro requiē
 animarū plena totius eccl̄ie felicitā in
 resurrectionis gl̄a complebit̄. **E**t edifica-
 uit domū et consummavit eā. **T**erit q̄
 domū laq̄arib⁹ cedrinis. **L**aq̄aria sunt
 tabulata q̄ magno decore composita et
 ornata. ab inferiori parte trib⁹ affigū-
 t̄ et quia ter gemine altitudinis domū
 d̄iū facta erat. t̄na nimirū laq̄aria.
Qd aut̄ apte p̄ laq̄aria q̄m̄ sublimiore
 q̄sq̄ in eccl̄ia sc̄a iustos significari cre-
 dimus. q̄rū op̄ et doct̄na cunctis in
 exemplo p̄posita q̄ longi in alto p̄mi-
 net̄ quiq̄ suis incessionib⁹ et exortati-
 onib⁹ animos infirmos ne in temptati-
 onib⁹ deficiant p̄tegiunt. **Q**ue nimirū
 laq̄aria recte cedrina ē describunt̄.
Cedrus n̄aq̄ arbor ē impudibilis om̄io
 naturę odoris iocundi aspect⁹ nitidi.
 serpentes accensa nitore fugans ac p̄mie.
Que uniuersa p̄fectis quib⁹q̄ conueniunt.
 q̄rū inseparabilis ē patientia. fama uir-
 tutum c̄rimia. p̄sencia cunctis ḡtissi-
 ma bonus s̄qui et in hac uita et i futū

singulari p̄ ceteris sc̄is eminentia fulgēt.
Et edificauit tabulatum sup̄ om̄ie do-
 mū quinq; cubit⁹. **A**ltitudinis. **L**oricu-
 las significat q̄ sup̄mo domus tecto p̄-
 cecutum erant facte. ne quis ad altiora
 pueniens rep̄t̄e laberet ad ima. q̄d in
 omni domo q̄m̄ quisq; edificaret. moy-
 ses fieri p̄cep̄. **C**um edificauit inq̄t do-
 mum nouā facies murū tecti p̄ careui-
 tum. ne effundat̄ sanguis in domo tua.
 et sis reus lab̄ite alio et in p̄ceps ruen-
 te. **H**ec aut̄ tabulata siue loricule sup̄-
 se lata uocata. n̄ cui dictū ēē. et edifi-
 cauit sup̄ parietē templi tabulata p̄-
 gurum in parietib⁹ domū. p̄ cecutum tem-
 pli et oraculi. continuo subiunctū ē.
 et fecit lata in cecutu. **I**n quib⁹ nimirū
 latib⁹. intellexim⁹ diuina ēē p̄sencia de-
 signata. q̄ nos adhuc in hoc sc̄lo labo-
 rantes ac p̄ceptu n̄ro ad sup̄iora nitē-
 tes cotidie deficiam⁹ adiuuante. **B**ene
 aut̄ in hoc sup̄mo tabulato in tecto do-
 mus d̄iū .v. cubitos altum ēē memorat̄.
 quia nimirū nos in illa p̄ata diuine
 p̄sencia claritatis adimplet̄ ut nich̄
 aliud uisus n̄r̄. nich̄ audit⁹ nich̄ ol-
 factus. nich̄ gust⁹ nich̄ tact⁹ dulce habe-
 at n̄ diligē d̄m̄ n̄r̄m. et toto corde. to-
 ta anima. tota uirtute diligere et pr̄-
 imū tamq̄ nosmetip̄os. **E**t op̄uit do-
 mum lignis cedrinis. **H**ic sup̄mum
 ipsum domū tectū d̄c̄. id ē tabulatum
 illud q̄d sup̄nis trabibus sup̄positū
 erat. **N**on habebat culm̄ enī templū
 i sup̄iorib⁹ sic nec tabnaculū. s̄ erat

⁹ auctoritas ad reuincendos c̄futandosq; eos
 q̄ uirtuti resistunt c̄stantissima.

ecclie qm̄ omnib; in palestina et egypto
dom̄ edificanti; mori ē facere. **I** dipm̄
autē h̄ tabulatum q̄ opta ē domus q̄ det
laq̄aria designat̄ id est eriuos q̄sq; re
surrectionis gl̄a uiros et singulari scita
te ad ip̄m uirtutis apicem puenientes
figeat̄ de q̄rum uno d̄r. **I**nc̄ natos mu
lierū n̄ surer̄ maior ioh̄e bap̄a. **C**uius
si comparē magnitudinis scire uis; au
di quid pat̄ ip̄ius angl̄s ait. **E**t ip̄e p̄ce
det ante domum in sp̄u et uirtute be
lie. **E**t edificauit parietes dom̄ intrinsec̄
tabulatis cedrinis. a pauimento domus
usq; ad summitatē parietū et usq; ad
laq̄aria opuit lignis cedrinis intrinsec̄.
Intrinsecus quidē cedro dom̄ erat uesti
tū. nam forinsecus tanto nitore lapi
ip̄e de q̄ facta fuerat fulgebat. ac si calcu
lo eēt candido tecta. **I**urta sensus ū mi
tuos parietes templi s̄t fidelium ppli.
ex quib; sc̄a uniuersalis consistit ecclia.
q̄rū dilatationē p̄ orbem latitudo de
signat parietū. sp̄em ū et intentionē
omne ad celestia erectam longitudo.
ul̄ certe altitudo parietis q̄ ex ordinib;
lapidū sup̄ inuicē positis constat. p̄ se
tis statū ecclie significat. ū electi sup̄
fundamētū xp̄i om̄s edificati sup̄ inuicē
in ordine p̄ tempus curricula
succeedit. seseq; inuicē portantes legē
xp̄i q̄ ē karitas adimplent. **D**umeni
qui n̄c a p̄cedētib; erudiunt̄ magis.
rursim ip̄i alios erudiunt̄ q̄i sup̄ in
uicē positis ordinib; quiq; lapidum
uiuoz in domo d̄i. sic ab alijs fixa o

stantia portant̄. ut ad portandos alio
et ip̄i sufficiant. usq; ad ultimos qui
sine mundi nascituri sunt iustos. **Q**ui
q̄i in fūmo domus d̄i cacumine locati
docentur. quidē et portant̄ ab alijs. si q̄s
doceant quor̄ ue fragilitatem tolerent
ip̄i n̄ h̄nt. **Q**ui uidet̄ parietes intrinsec̄
tabulatis cedrinis opuit̄. cū conla si
delium amore uirtutū redundat̄. **S**io
enim cedri natā p̄fectos homines ut
sup̄ docuim̄ typice denuntiat̄. ita etiā
locis oportunis celsitudinē uirtutum
quib; ad eandem p̄fectionem uenit̄ nō
inm̄ito designat̄. **L**egunt̄ autē omnia
lignis a pauimento dom̄ usq; ad summi
tatē parietū et usq; ad laq̄aria. came
lecti a p̄mis fidi rudimtis usq; ad p̄fec
tionem bon̄ e actionis. et usq; ad inḡi
sū pat̄e celestis bonis insudare n̄ desis
tunt opib;. cū a p̄mis iustis usq; ad ul
timos in consummatioē sc̄i omnes uir
tutib; student. q̄rū n̄ito uire ualeat̄
p̄stari. q̄d xp̄i bon̄ odor sum d̄o i om̄i
loco. **E**t t̄re pauimentū tabulis abiegni.
Hoc q̄m̄ factum sit. plenius in lib̄ para
lipomenon explicat̄. ū sc̄ptū ē. **S**traum̄
q̄ pauimentū templi p̄ciosissimo marmo
re decore multo. **N**ō patet quia tabula
abiegnas quib; pauimentū tegeret. neq;
q̄ in t̄ra posuit̄. s; p̄mo illud marmo
re p̄t̄. ac t̄cū hys duob; auri uestitū
sup̄ addidit. ut in seq̄ntib; legitur. **S**ic
autē latitudo parietis in altum eēt
gens atq; usq; ad laq̄aria pueniens.

perfectis uirtutū quib' electi ad regnū ce-
 leste pueniunt. ul' certe ipōs electōz ebono
 s' met p'temp'a uarianta succedentes sig-
 nificant. ita equalitas pauūti concordē
 eorūdem humilitatē. qua in tempali ad
 huc uita positi socialit' inuicē karitate
 dictante conuēsiunt. n̄ in mūto demōstrat.
 Quid uidet' pauūtiū p'ciosissimo erat mar-
 more strati decore multo. idemq; mar-
 mor' inor' tabulis tectum abiagnus. q̄a
 nimirū uita uistor' p'mo fidi firmita-
 tē p'munienda i corde. ac deinde spi-
 talium uirtutū latitudi- **ne** ē ador-
 nanda in ope. **Alioquin** qd utilita-
 tis habebat decor marmoris p'ciosissi-
 mi. lignor' tabulis obteet'. si n̄ iusticiū
 aliquid tacite signabat. ac bonor' ampli-
 tudinē opum. fortitudinē fidi. in teme-
 ritate subfulciendū eē docebat. **Abies**
 aut' p'p' altitudinē sui. et robur durabi-
 le diu. m̄tem electōz infima q̄q; desidia
 spūentem. et celestū contemplationi se-
 pumentā. uirtute q̄q; patientie singu-
 larit' excellentem n̄ incongrue demons-
 trat. **Auri** aut' lammine q̄ marmore
 tabulis fuit abiagnus supposita. ipā est
 latitudo caritatis de corde puro et con-
 scientia bona. et fide n̄ ficta. q̄ sic aurū
 alius p'ciosius ē. metallis. ita cetis cri-
 nuor' uirtutibus in tēplo di' singulari
 luce refulget. **Edificauit** q̄. **xx. cubitoz. .xv.**
 ad posteriorem partem templi tabulata
 cedrina a pauūto usq; ad supiora. et
 fec' intiorē domū oraculi in sc̄m scō
 rū. **Postiorē** partem templi occidentalē

dicte. ab ortu em̄ solis inq̄ssum habe-
 bat templū. et ab occasu domū intio-
 rem hoc ē sc̄a scōrū. qd aut' tabulata
 q̄ntiorem domū ab extior' i sepabat.
 a pauūto usq; ad supiora eē dicit
 edificata. n̄ usq; ad laq̄aria figat q̄
 .xx. cubitis erant in sublime. a pau-
 ūto suspēnsa. ut sup' iam dictū ē. tā-
 tum usq; ad cubitos. **xx.** altitudinis
 ut in sequētib' apte legitur. relictū ū
 ait sup' hec tabulata aptum et inane
 usq; ad laq̄aria cubitoz. **x.** altitudinē
 et cubitoz. **xx.** longitudinis. iuxta la-
 titudinē domū. p' qm̄ nimirū ianuā
 fumus incensōz de altari thymama-
 tis. solebat in sc̄a scōrū ascendē. atq;
 ad arham domini opendiū penet-
 re. **In** q̄ distinctioē domus dñi patet
 figura musti et aplo exponente. luce
 clarior ē. quia p'or domus inq̄ semp
 intibant sac̄dotes. sac̄tior' officia cōsū-
 mantes p'sens ē ecclia. ū cotidie p'us in-
 sistentes opibus domino sac̄ticia offeri-
 mus. **Intior** ū domus q̄ ad posteriōrē par-
 tem templi erat facta. ipā est p'missa
 nobis uita in celis. intior quidē hac cō-
 ūsatione n̄i exiliy. quia in p'sentia re-
 gis summi p'p'et' ibi beatorū et anglōz
 et hominū sollempnitas agit. unde
 de ea bñ m̄to sermo dicit. **intra** i gau-
 dium dñi tui. s; **postior** temp'e q̄
 p' huius sc̄li labores ad illius inq̄ssū
 p'ducimur. **Tabulata** aut' q̄ntiaq; do-
 mū ab inuicem diuidunt. ipa s̄ clau-
 tra celi q̄rū nob' aptione cotidie suspi-

ram. et quicquid domum donavit pia semper
instantia donec aperiret et intrare lice-
at pulsamus. et si nec dum ante so-
lutionem corpus intrare permittitur
apertam tamen habemus ianuam diuine pie-
tatis. quod orationum iurium. elemosinarum.
ieiuniorum. ceterorumque opum bonorum
thymamatha permittam. Hinc est enim
quod pariet cedrius domus interioris ianuam
habebat in superioribus per totum uero fumum
incensorem intrare quia oculi domini aperti sunt
super domum eius nocte ac die. et aures eius
in oratione seruorum suorum intendunt. et
hoc per totam latitudinem diffusum per orbem
ecclesie. Altare namque thymamathi quod .xvi.
in domo quidem exteriori. sed prope ostium sta-
bat domus interioris. typus fuit perfectorum
qui carne quidem adhuc in mundo re-
tenti. sed omni desiderio sunt ad celestia sus-
pensi. et uelut incenso thure fumum
ascendunt in sancta sanctorum emittunt. quod
superno amore flagrant. et crebris oratio-
num uocibus aures sui pulsant auctoris.
apertamque late ianuam fumum incensorem in
superioribus inuenit. quia quanto mundiores
quique in terris. et qui uiciniores celesti
patri commorantur tanto citius a domino
cuncta que postulant accipiunt. Bene autem
interior domus uiginti cubitis longa
facta est. propter multum scilicet gemine dilecti-
onis de qua et super dicitur. qui in habent uitam
uita ex parte maxima electorum inter il-
lustrat. sed in illa parte cessantibus aliarum
uiritum opibus sola perpetuo regnat. Por-
ro. xl. cubitorum erat ipsum templum per foras.

oraculi. Dicitur in ipsum templum per foras
oraculi presentis ecclesie typum gestisse. unum
recte xl. cubitorum fuit. qui numerus sepe
in significatioe ponitur presentis fidelium
labors. Quomodo quinquagenarius in significatioe
future quietis et pacis. Denario namque nu-
mero continentur precepta quorum obseruati-
one ad uitam peruenit. Denario etiam significat
ipsam quam desideramus et pro qua laboramus
uita perbenni. Quod uero est mundus. in quo per ad-
quirenda eadem uita certamus. In psal-
mista ad regendam de gentibus ecclesiam
aiebat. Prudens. De regionibus eius
gregauit eos a solis ortu et occasu.
ab aquilone et mari. Et cetero omnis do-
mus intrinsecus uestiebatur. habens tor-
naturas suas. et iuncturas fabrefactas
et celaturas eminentes. Dicitur de celo. quod
insuperabilem uirtutum uenustate signa-
ret. quo numerum ligno omnis domus domini
intrinsecus uestiebatur. cum corda uultorum solo
bonorum opum amore intersecuit. Habetque
domus in tabulis cedrius tornaturas
suas. et iuncturas fabrefactas. cum idem
electi sese ad inuicem pulcherrima ca-
ritatis copula connectunt. ita ut cum in
numera sit fidelium multitudo. unum
tamen cor. unam habeant animam per communem
fidei ac dilectionis societatem merito dice-
nt. Namque tornaturas que iuncturis tabu-
larum apponebantur. ut unum ex omnibus fieret
tabulatum. ipsa sunt officia caritatis.
quibus ad inuicem fraternitas sancta copulatur.
atque ut unam christi domum toto terrarum orbe
componit. Que etiam domus habet celaturas

eminentes. cui opa uirtutū scī neq̄q̄ occul
 ta tegunt s; manifesta ex p̄ssione foris oī
 bus q̄les sunt ip̄i quid agant in exem
 plum uiuendi p̄ferūt. Omnia cedris
 tabulis uestiebantur. nec omnino lapi
 apparere potat in pariete. Et lapides pa
 rietis siue pauimenta et tabule et aurū
 scōrum in ecclia uitā omnium designat.
 Et ea utiq; distinctioe cū parit ponunt.
 ut lapides uiui sint scī fortitudie fidi
 lunameandēq; regulam sibi nec adglu
 tinati. Tabule cedrine siue abieque. sint
 scī latitudie uariarū uirtutū. scilicet do
 nationes sp̄e scī in una eademq; fide si
 bimet altitrum conneri. Aurilaminu
 ne s; scī supereminente scientie caritate
 habitet. In uisq; fulgore gratissimo ad
 inuicē congaudentes. Que tā beat̄ apl̄s
 una sententia complect̄ ē dicit. Nam
 in xp̄o ihu neq; cūmicio aliquid ua
 let neq; p̄pitiūm s; fides q̄ p̄ dilectionē
 opatur. fidi nāq; inuicē lapis figurā
 tenent cedrus actionis odorifere. aurū
 transcenditū omnia dilectionis. uesti
 turq; lapideus parietis tabulis cedritis.
 cum p̄fessio fidi bonis ornat opib; ne
 onosa iudicē aut mortua. Verum lex
 in lapide sc̄pta. doctrina uē euāglū p̄ lig
 numē domine passionis confirmata.
 Vñ et p̄pls ille lapide cūmicidebat̄ i p̄ni
 tio. nos signo crucis consecramur in fido
 te. Possunt n̄ incongrue parietes tem
 pli lapides. siue pauimenta p̄ciosissimo
 marmore strati. eorū qui in lege fide
 lit̄ ac p̄fecte iuxerūt typum tenē tabule

ū cedrine siue abieque noui testamēti
 iustos indicare. qui uolentes p̄ dñm
 uenire abnegant semetipsos. et sup̄
 ta cruce sua cotidie sequunt̄ illum.
 Et qm̄ utiq; tempis iustos communis
 gla sup̄ne manet retributionis. lapidi
 b; ac lignis p̄ciosis. t̄tia ē species aure
 arum adiuuncta laminarū. Hec cōt
 ruit debet uideri. qd̄ sup̄ dixim̄. por
 ticum q̄ erat ante templum. antiq̄rū si
 gna gestare fidelium. ip̄m uē templū
 eorū qui p̄ incarnationis domine tē
 p̄ in mundū ueniunt. portu domū tu
 teriore regni celestis gaudia q̄ utiq;
 iustis dant̄ figurare. Hūc autē dicam̄
 parietes lapideos antiq̄ū di p̄plm̄. ta
 bulata cedrina nouū. aureas laminas
 utiq; in celis p̄mia designant. cū idē
 parietes templi. et in porticu et i ip̄so
 templo. et in scīs scōrum pari fuerunt
 in de lapidib; et lignis et auro cōpacti.
 Multiplex namq; est indiuisis earū uide
 repetitio figurat̄. S; et hoc dicendum
 ē qd̄ fuerit et in lege et ante sc̄ptā legem
 plurimum qui legalit̄ domo deseruerūt.
 uē occidites. uē fornicantes. uē furtū fa
 cientes. n̄ falsum testimonium conit̄ pri
 mū loquentes. honorantes patrē et ma
 trem. et diligentes proximos sic se ip̄s.
 et hu ad parietes porticus lapideos
 p̄nebant̄ fuerunt alii qui maiore
 p̄fectione relictis mundi negotiis. et
 assumpta cruce sua seq̄b̄ antē dñm.
 qui ut apl̄s scribit. ludibria et uerba
 erpta. insup̄ et uincula et carceres. la

pidati sunt. secti sunt. temptati sunt. in oc-
cissione gladii mortui sunt. circue-
rent in melotis in pellibus capris. egen-
tes. angustiati. afflicti. quibus dignum non erat
mundus. **H**u ante qui manifestata te-
pora euangelii uitam duxere euangelicam.
quid non ante ingressum templi tabulata
cedrina in porticu fulgebant. **Q**uod usque
quod idem regnum celeste communitur quoniam
in mansionibus discretis recipi. quoniam porticus
templi post lapidem et cedrum intus
est auro coopta. **S**unt in hoc tempore plures
qui legalibus contenti preceptis. quod super com-
memorauimus. sufficere se credunt tantum si
adiuta uenire mereantur. **S**ed alii qui
ad perfectionem nitentes uendunt quod habent
omnibus dominum sequuntur. memorantur promissi
illius quod talibus in resurrectione non solum
uita. sed et specialem partem honorem esse tribu-
endam. **A**men dico uobis quod uos qui secuti
estis me in regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis sue.
sedebitis et uos super sedes. **xii.** iudican-
tes. **xiii.** **t**ribus israel. **H**u ad parietes templi
albo de lapide factos. illi figurantur ad
cedrinas pertinent tabulas. utique prima
a domino petite lucis. quoniam auri lamminal
quibus decorantur expectant. **S**unt in aditu
lapides preciosi. sunt tabule ligni aro-
matici. utique auro coopta. quia et illi
qui in lege domini immaculati am-
bulant. et quod gratiam euangelii perfecte susce-
perunt. partem eternam uitam percipiunt. **O**racu-
lum autem in medio domus interiori parte
fecit ut poneret ibi arcam federis domini.

Hoc superius preoccupando expositum est. quia
uidelicet interior domus secreta parte celestis
archa fedis dominum saluatorem in quo solo fe-
dus pacis apud patrem habentem designat.
qui post resurrectionem suam ascendens in
celum. carnem quoniam uirgine sumpsit
erat in parte dextra collocavit. **P**orro ora-
culum habebat cubitos. **xx.** longitudinis.
et **xxx.** cubitos latitudinis. et **xx.** cubitos
altitudinis. **Q**uod dicitur. **xx.** cubitos altitudi-
nis. parietem significat cedrinum. qui
oraculum id est sancta sanctorum ab ede extio-
re segregabat. sic et super dixerimus. **O**raculum
uero uero erat archa habebat uicenos cubitos
in longitudine. et latitudine. et altitudine.
id est per quadratum. quia in superna illa parte non
regem. **xp**um in decore suo uident oculi sanctorum.
sola caritatis diuine ac fraternitatis gratia pom-
ina fulget. quod sequitur quod uerbis astruit
cum dicitur. **E**t operuit illud atque uestiuit
auro purissimo. **Q**uod est apte dicere. quod super
ne membra ciuitatis gratia caritatis imple-
uit. **S**ed et altare uestiuit cedro. **A**ltare
dicitur thymiamatis quod erat ante oraculum.
De quo paulo per subinfertur. **S**ed totum altare
oraculi teritur auro. **N**on intelligi datur
quod idem altare de lapide quidem fuit fac-
tum. et cedro uestiuit. ac deinde auro cooptum.
significat autem typice perfectior uitam uisitorum.
quod quoniam in uicinia oraculi sunt positi. quod de-
sertis in finibus delectationibus. de solong
in celestis ingressu curam omnem impediunt.
Non bene in hoc altari non carnes uictimantur.
sed sola incendebantur thymiamata. quia
tales non adhuc peccata carnisque illece-

bras cogitationū ī se mactare opus habet. s̄ tantū orationū spūaliū et celestium de-
 sidiorū odor. anīta p̄ ignē intm̄ amorī
 ī conspectu sui conditoris offert. **Domū**
 q̄ ante oraculū opuit auro purissimo. et affixit
 lamminas clausuris. **Domū** ante oraculū p̄sentis ecclie ty-
 pum tenē dīrū. ū ita redemptoris nr̄i amare fla-
 gramus. ut nec dū ipm̄ uidere facie ua-
 leam̄ ad faciem. **Ūn** apte domus hec auro
 quidē purissimo coopta. s̄ inposito erat
 medio pariete ab oraculo secreta. **Oracu-**
 lum q̄ uocatur. cū ul' diuina hominib' eu-
 anglica allocutio. cū secretorū quorū
 q̄ reuelatione conceditur. **Ūn** bñ oracu-
 lum in aditū hoc ē in interiori domo fac-
 tum est quia in supna p̄ta et anglorū
 nob̄ uisio atq; allocutio. et ip̄a di p̄sen-
 tia reuelabit. **Domū** ḡ ante oraculū au-
 ro tecta ē. quia p̄fecti quiq; iusti ī hac
 uita ū nec dum palam de patre audire.
 id est nec dum palam audire q̄nt̄ fidem
 et op̄ iusticie diuino ornant amore. p̄
 qm̄ ad plenam di cognitionē mereant̄
 attingere. **Lammine** auri quib; opta ē
 domus. opationes sunt multifarie pie-
 tatis. q̄s in obsequiū ul' sin̄ creatoris ul'
 frat̄ne necessitatis amor castus exhibet.
Clauū auri quib; affixe s̄ lammine
 ip̄a s̄ p̄cepta caritatis. sine p̄missa et̄ne
 claritatis. p̄ q̄ in exercitio studioq; iur-
 tutum. ne deficiam̄ donante xpi gr̄a cō-
 tinem̄. **Ūn** bñ de eisdem clauis in li-
 bro paralipomeni sc̄ptū ē. **S; et clauos**
 s̄c̄ aureos. ita ut sin̄ guli clauū s̄c̄los

quinq; nos appūderent. **Quinquage-**
 nario namq; numero sola in sc̄pturis
 remissio peccatorū et gr̄a sp̄s sc̄i. et requi-
 es et̄na figuratur. **Et** quinq; genorū et̄at
 s̄c̄lorū clauū singuli quib; lammine au-
 ri affigebant̄ in parietib; domū domini.
 quia minurū ūba celestia quib; ī amore
 bonorū opum p̄ficiam̄ et inser̄ amur.
 ueniam nob̄ p̄mittunt peccatorū. gr̄am
 sc̄i sp̄s et̄ba t̄simū in futuro pollicen-
 t̄ et̄num. et hū quidē sunt clauū dilec-
 tionis. **S; ū** aly clauū timoris quib; in-
 cipientes quiq; et ne dum ad p̄fectionē
 puenientes. illeceb̄s uiciorū carnaliūq;
 uoluptatū mortificant illis. uidelicet
 sermōib; uirtutis q̄rum institutioē car-
 nem nr̄am crucifige cū uicis et concu-
 piscencijs edocemur. q̄s habē desidera-
 bat ip̄ha cum ait. **Confige** clauis a timo-
 re tuo carnes meas. a iudicij enim tuis
 timui. **Qui** rursū ad p̄fectiora puenies
 dic̄ de clauis dilectionis. **Nichil** aut̄ ad-
 herere dō bonū ē. **Nichilq;** erat in tēplo
 qd̄ ū auro teget̄. s̄ et totum altare ora-
 culi terit auro. **Deaurata** ē quippe por-
 ticus ante templū. quia patres ueteri
 testam̄ti dō p̄ caritate placuer̄. **Deaura-**
 tum ē ipsum tēplum. quia eadem ip̄a
 caritas di diffusa ē in cordib; nr̄is. p̄
 sp̄m sc̄m qui dat̄ ē nob̄. **Deaurata** ē do-
 mū interior. quia in supna p̄ta sola ca-
 ritas regnat. s̄ ibi eo uerū et secu-
 rui q̄ p̄sent ip̄e d̄s qui ē karitas inde-
 tur. **Ibi** eo certius q̄ ip̄e mediator di et
 hominū qui solus pat̄nor ē conscius

secretorum uelut archa testamenti semper as-
piciunt. Quod autem cenacula quaeque tecta sunt auro
adeundem sensum respicit. siue enim
interior domus sancta sanctorum ubi erat archa int-
erna sanctorum uita in conspectu sui conditoris et
redemptoris significat iuxta illud psalmis-
te. Abscondes eos in aditu uultu tui a con-
turbatione hominum ita cenaculo in alto
eandem uita. hoc est in celis esse. et non in hi-
mundo designant dicente apostolo quod sur-
sum sit quare ubi christus est in dextera dei sedes.
quod sursum sit sapientia non quod super terra. **E**t sic
in oraculo duo cherubin de lignis oliua-
rum. x cubitorum altitudinis. Cherubin si-
cut propheta ezechiel apte declarat ange-
lice dignitatis uocabulum est. numeroque
singulari cherub dicitur plurali cherubin.
quae erant in oraculo facta angelica munus-
teria quae conditori suo in celis semper assistere
possunt intelligi. Sur recte de lignis oli-
uarum facti esse prohibentur quia in murum
uirtutes angelice gratia sancti spiritus ne unquam ab
amore dei auerescant uisum sunt. **D**ecem autem
sunt cubitorum altitudinis quia dena-
rio uite eterne fruuntur habentes inuo-
latam in se sui conditoris seruata yma-
ginem perpetuo. scitatem et iusticia et uita-
te quam prima conditione preceperunt. **D**ena-
rius namque. x. obolis constat et continet
in se nomen regis et ymaginem consue-
uit. Quae propter et figure regni celestis ap-
tissime congruit. ubi et angeli sancti in ima-
gine sui conditoris. ad quam facti sunt
semper manent et electi ymaginem eius
homines quam peccando amiserant re-

cipiunt. **Q**uinq; cubitorum ala cherub una.
et quinq; cubitorum ala cherub altera id est
x. cubitos habentes a summitate ale. usque
ad ale altius summitatem. **A**le cum in leonem
hominum figura ponunt uirtutes significat
eorum quibus ad celestia semper uolare. atque
in his conuersione delectantur habent. **C**um
uero in signatione angelorum ponunt ale.
quid aptius quam gratiam demonstrant per-
petue et indefectiue felicitatis quia sem-
per in celestibus in ministerio suo persistunt aue-
toris. uel certe quia leuitate spiritualis na-
ture sunt preedita. ita ut uicini que uolunt
statim que uolando perueniant et hic cum
alis figurati. et prophetis sunt cum alis ostendi.
Bene autem dicitur quod quinq; cubitorum fuit ala
cherub una. et quinq; cubitorum cherub
altera. quam uirtutes angelice legem dei in
quinq; libris descripta est. in defensione deuoci-
one custodire diligendo uidelicet dominum
deum suum ex omnibus uirtutibus suis. diligendo
et proximos tamquam se ipsos. plenitudo le-
gis karitas est proximi autem eorum et ipsi ad
inuicem sunt angelici spiritus. et homines elec-
ti eorum eque conuictus. **U**bi ubi ala eiusdem
in sursum prohibetur quia uidelicet eadem
ipsa deuotione que sese altitrum in deo di-
ligunt. nostram que ad se ascendunt soci-
tatem desiderant. sicque simul ale. x. cu-
bitos compleunt cum ingemina karitatis
exhibitione angeli conditoris sui persema-
letantur. **D**ecemque cubitorum erat cherub
sedes mensura pariter et opus unum erat in du-
obus cherubin. **D**uo erant facti cherubi
propter consortium eiusdem de quo loquuntur

caritatis significando quia nunquam
duos caritas haberi non potest. **U**n et salua
tor bonos ad predicandum discipulos
mittere curauit ut tacite doceret et in
quibus fidei predicarent uirtutem dilecti
onis ante omnia esse tenendam. unius
que mensure et operis erant duo cherubim.
quia disparilitate uoluntatis siue cogitati
onis in superna patria nulla est una omni
eademque dei presentis uisione et gloria illus
tratur. **P**osunt cherubim in medio tem
pli interioris. **E**t tendebant autem alas suas
cherubim et tangebant ala una parietem
et ala cherub sedis tangebant parietem alte
rius. **A**le autem altere in medio pariete tem
pli se inuicem contingebant. **M**anifestum
est ex his que predicta sunt quod cherubi
in medio templi interioris sunt positi. quod
habitatio est semper in celis. **E**t tendebant
autem ala cherubim quasi ad uolandum. quod spiritus
angelici semper habent animi ad obsequium
diuine uoluntatis parati. quod una ala una
tangebant parietem et ala cherub sedis
alteram parietem ad illam karitatis admi
nistrationem quam nobis exhibent angeli per
tinere. **Q**uod ale altere in medio templi se in
uicem contingebant eam dilectionis gratiam
que se alterum complectuntur exprimit. **B**ene
autem sequitur textus quod cherubim autem quia
et naturam eorum conditor immortalis cla
ritate sublimauit et mentem uera dilec
tionis et humilitatis luce repleuit. **N**o
tandum sane quod moyses dum tabernacu
lum faceret fecit et duos cherubim au
rosque posuit in propitiatorio quod erat

64
super archam. salomon autem addidit duos
alios multo maiores quos in templo ponet
sub quorum alis archam in medio ponet
cum propitiatorio et cherubim portibus. sicque
factum est ut in tabernaculo quidem essent che
rubim duo. in templo autem unum. **A**d unam
eandemque significationem utique pertinent. si
repetitum est opus augustinus factum per salo
monem ut typice doceret quia multipli
plicata per incarnationem dominicam ec
clesia. latius est gentibus sublimitas celi ci
uitem pandenda. qui sic conditor de col
lato summe beatitudinis collaudantur
ut de matris que conceptione atque ad eandem
beatitudinem introductione gaudeant.
Et tendunt enim alas ad inuicem
super archam cum ad laudem dei saluato
ris referunt bonum omne quod accipiunt. **E**t
tendunt alteram alas ad parietes oracu
li cum sanctos etiam homines secum uide
re letantur eosque uelut alarum suarum
summitatibus tangunt quos sortis atque imi
tatores fuisse in hac uita siue puritatis
exultant. **D**uos autem eorum parietes alis suis
tangunt quia fideles utique populi iudi
scilicet et gentiles possessores secum habent
aule celestis. in quod in illa patria distinc
tio sic localis. in utrumque populum. si quia
maior fiat festiuitas interne beati
tudinis. de consortio adunato in deo
fraternitatis. **E**t tendunt quoque cherubim a
las suas ad utrumque parietem oraculi. quia
letantes in celesti patria iustos utique
populi uisionem que siue glorie ad laudem sui cre
atoris exercitant. **N**ec solum de illorum quos

secū hñt int' hominū iustor' felicitate
letant' agmīa celestia: uerum etiā nri q'
foris adhuc positi de pfundis ad dñm
clamant' curā ger' ut sedulā. **U**n bñ
de eisdem cherubin in lib' paralipome
non scptū ē. Ipi aut' stabant erectis pedi
b' et facies eoz' int' se erant ad extiorē do
mū: quia nos ab hui' erumpna pēgna
tionis erectos ad suū desiderant pue
nire s' sortū. Sic q' pedib' stant erecti:
sic alas suas ab auro tectos oraculi pa
rietes extendit' ut facies habeant ad
domū usam extiorē: qd' sic angli suā pe
tuo innocentia s' seruant sic de animar'
scā: in celis beatitudine congaudet' ut
eis q' q's in tris adhuc pēgnari conspici
unt electis. opem ferre non desinant
donec et illos ad celestē patriam int'ducāt
Omī enī administrat' oīm spē s' in nu
mism' missi: p' eos qui hereditatem
capuunt saluis. Possunt etiā qd' duo che
rubin duo testamta figurari qui nū
rū cherubin in oraculo s' facti: quia i
silio diuine p'usionis. nob' utiq' inac
cessibili. et incomphñsibili ante scā dī
positi ē. qñ' qualit' quib' ne auct'ribus
sāc' scptura uideret'. De lignis oliuariū
s' facti. quia lucē nob' scientie t'buūt. **xvii.**
uiuante flamma caritatis dī. q' p'sp'm
sem' diffundit' in cordib' nris. **D**ecem cu
bitis s' alta: quia p' obseruantiā decalo
gi legis dō seruendū p'dicant. q'a deo
fidelit' seruientes. denario remuneran
dos eē regni p'petis ostendunt. **G**emina
hñt alas. qd' testamto sui conditori p'

aspa atq' p'spa indefesso p'posito semp'
ad celestia tendisse declarant' qui hoc i
dem suis auditorib' facieñdum eē demon
trant. **Q**uinq; cubito' ala cherub una.
et quinq; cubito' ala cherub altā: quia
in oīm lab'itium rerū uarietate scī um
u'os sui corpis sensus in obsequiū suū cō
ditoris extendunt. et opus unū erat in
duob' cherubin. quia utriusq' scptores
una eadem castitate op'is. et caritatis de
uocione dō seruiebāt. una et consona
dñm uoce ac fide p'dicant. **A**le g' cherubin
intiores sup' archam se inuicem contin
gebant. quia testamta pari de domino
attestatione consentiunt. **I**tem alit' exti
oribus uet' antiq' dī p'plo scptū. nouū u'
nob' qui p' incarnationē domine ad
fidē ueniūt. et scdo parieti hoc ē scptē
tonali recte comparant'. quib' p' frigora
ac teneb's ydolatrie lucem u'itatis cog
nosce' datū ē. **H**er las hñt facies cheru
bin ad extiorē domū: qd' nri grā qui
adhuc foris stamus. neq; re ipā s' s'pe
salui facti sumus. diuini s' lib' conditi:
qd' scptores eoz' iam regnantes cū dño
illumq; collaudantes in celis curā gerit'
nre salutis. p' nris erratib' apud eius
pietatem incpellat. **E**t oīm parietes tē
pli p' cūctū sculpsit celaturis uarietate
tor no. **O**mī parietes templi p' cūctū oīm
scē ecclie p'li sūt quib' sup' fundamta
xpi locatis totus ambitū orb' repleat.
ceptumq; fidi edificū cotidie noua
mbros' suor' p'genie. q' lapidū p'ciolo
rum appositione sup'augmētare n' desi'

tur Qui nimirum parietes uarijs celatur
 sculpunt. et alii dant sermo p spm sapiē
 tie. alii sermo scientie. scdm eundē spm.
 alii fidem i eodem spū. alii qm curati
 omni in uno spū. alii opatio uirtuti. alii
 ppheta. alii discretio spūum. alii genā
 linguar. alii interpretatio sermonū. Et ut
 ad illas ueniamus q̄s omis habe ualeam.
 uirtutes. karitas. gaudium. pax. longani
 mitas. patientia. benignitas. bonitas.
 fides. modestia. continentia. et ceteri fruc
 tus sp̄e. quid n̄ celature sint parietum
 templi. quia ornat sūt n̄tū ppli dei.
Sculpunt idem parietes et toruo. cū pmp
 to pollent animo fideles ad faciendum
 cuncta q̄ p̄mittit se dicentes. et animo p̄si
 gula q̄ occurrunt. **B**enedicā dñm i om̄i
 tempe. et paratū cor meū d̄s. paratū cor
 meum. cantabo et psalmū dicam dño.
Sculpunt toruo. cum in tantū uirtuti
 by opam imp̄ndunt. ut ab harū tramite
 nullis circumstantiū rerū scarietate. nul
 lis possint blanditiis auti. **Q**uia enim tor
 natura et ceteris artib̄ uelocitate p̄cellit.
 et ip̄am s̄ regulam qua sine errore opus
 p̄ficiat seruat. apte p̄ hanc pia scōrū
 uita signat. q̄ et parata ē semp ad obse
 quium diuine uoluntatis. et hoc absq̄
 diuinculo errandi completere longo uir
 tutū didicit usu exercitata. **E**t fecit in eis
 cherubin et palmas. et picturas. uari
 as q̄ p̄minentes de pariete et egredientē.
Cherubin namq̄ in parietib̄ templi fe
 cit salomon. cum electos suos domui
 ad regulā sc̄arū sc̄pturar̄ in quib̄ est

multitudo scientie. intā sc̄am digne
 donat. **C**herubin fecit. cum eos i hoc
 mundo castitate anglice uisitationis
 p modulo suo docet imitari. q̄d mar
 ime uigils ac laudib̄ diuinis dilecti
 omis sincera creatoris et proprii gerit.
Palmas fac. cum memoriā et̄ne retri
 butionis eorū n̄tib̄ infigit. ut eo nun̄
 ab arte iusticie labi q̄ant. q̄ mercedem
 iusticie semp ante cordis oculos h̄nt.
Facit picturas uarias q̄ p̄minentes de
 pariete et egredientes. cū multifaria
 uirtuti opationes fidelib̄ t̄bunt. ubi
 grā. uiscera misericordie. benignitātē. hu
 militatem. patientiā. modestiā. Pau
 m̄tū domus terit. aut intrinsec̄ et ex
 trinsec̄. **I**ntrinsec̄ et extrinsec̄. in ora
 culo et in ip̄o templo significat. **T**ert
 ḡ salomon pauim̄tū domus intrinse
 cus et extrinsec̄. aut. quia rex nr̄ paci
 ficus et anglor̄ atq̄ animas iustor̄ in
 celis p̄fecte ac plenarie domo dilecti
 omis et̄nor̄ mortalium uilitate secre
Et in ingressu oraculi fecit ostiola de
 lignis oliuariū. posteq̄ angulor̄ quinq̄.
 et duo ostia de lignis oliuariū. **Q**d p̄mo
 dixerat fecit ostiola de lignis oliuari. hoc
 ipsum uidet̄ aptius explicare uoluisse.
 cum adiunxit et duo ostia de lignis
 oliuari. **U**nus quippe erat ingressus ora
 culi. s̄ idem ingressus duob̄ hostijs clau
 debatur. rursumq̄ referatis eisdē ap̄ie
 bat. sic etiam templū sic portā ante
 templū unum n̄ amplius habebat. et
 intum certq̄ utiq̄ causa mistij. quia

. . . xix . . .

unū domū. una fides. unū baptisma.
unū dñs. unū in ecciam p̄sentem p̄bap
tisma. unū in regnū celeste p̄ opa fidei
ē spandus iūctus. Namq̄d unū eēt
ingressus oraculi. testat̄ hoc q̄d inferi
de archa scriptū ē. **C**umq; eminerent
uectes. et apparerent summitates eorū
foris scūarū. ante oraculū. n̄ appare
bant ul̄ extrinsec̄. **U**bi in fallor pa
tent̄ ostēditur. q̄d unū erat ingressus
oraculi. et hīc regione factus arx.
q̄ in medio eiusdē stabat oraculi. **I**n
ingressu ostioli. p̄ significatiōē multi
farie possūt accipi. **N**am. āglīos sp̄s
quorū ministriō inhabitatiōē patē ce
lestis. adducim̄ aptissime designant.
et ap̄lorū. equē ap̄licorū. hūtorū. quib; cla
ues regni celorū. sunt date. tenent. fi
guram. q̄ accepta a dño. potestate li
gandi. atq; soluendi. et dignos regni
intā. ianua. admittit. et contumaces.
impuros. atq; sup̄bos. et communican
do. siue anathematizando. ab ingressu
uite. penitus eliminant. et opa iusti
cie. quorū. m̄to. ad regnū celeste. p̄ue
nit. recte. postā. q̄ in scā. scōrum. ingi
ebat. possunt. typice. designari. iuxta
hoc. q̄d. in lib. sapientie. scriptum ē. **T**u
toditio. legum. consumatio. incorrup
tionis. ē. incorruptio. aut. fac. eē. p̄p̄r
imū. deo. **C**oncupiscencia. utiq; sapi
entie. deducet. ad regnū. p̄petuum. **U**
b; omnib; apte. congruit. q̄d. eadem. os
tiola. de lignis. fiunt. oliuarū. q̄a. nūm
rū. et. angli. et. homines. p̄fecti. fructu

misericordie et opib; lucis sese in domo dei
gloriosos exhibent. immo om̄s electi p̄ ar
ma lucis et pietatis aditū s̄ patē celesti
ap̄uunt. **D**uo s̄t aut̄ ostioli. siue ^{quia} dñi
ac p̄p̄rimos diligunt. et angli. et hoīe
sc̄i. neq; ullus. ianuam. uite. n̄ p̄ gem
nam. hanc. dilectionē. potit. intrare. se
u. quia. utiq; p̄li. fidelib;. et. iudi. sc̄i
licet. et. gentilis. eadem. uite. ianua. re
serat̄. **P**ostes. hūc. angulorū. quinq; q̄a
n̄. solum. animas. electorū. auli. celi. recipi
s̄. et. corpib; immortalib; gl̄a. p̄ditis. in
iudicio. suas. fores. ap̄it. **E**t. sculpsit. i
eis. picturam. cherubin. et. palmarū.
sp̄s. et. anaglifa. ualde. p̄minentia.
et. terit. ea. auro. **A**naglifa. ḡe. latine
dicuntur. celature. quia. uirtutū. opib;
q̄. p̄. totū. orbem. ecc̄ia. in. sc̄is. suis. ac
p̄fectis. exeret. illi. p̄cipue. quib; fide
lib;. cura. commissa. et. clauēs. regnū.
lorū. sunt. dati. omni. debeant. solliciti
a. insistere. ut. q̄ntum. gradu. p̄minent
cetis. tantum. et. m̄to. p̄cellant. bona
actione. **H**abent. namq; in. se. picturā
cherubin. sculptam. cū. anglicam. uit
ris. uitā. q̄ntū. mortalib; possibile. est.
et. uite. imitat̄. et. ope. **H**abent. palmarū
sp̄s. cum. dona. sup̄ne. retributionis. s̄ra.
semp. uicentiōē. meditant̄. **P**alma. nā.
q; uicticis. manū. ornat̄. ē. **H**ūc. ana
glifa. ualde. p̄minentia. cū. certissima.
bonorū. opum. documta. et. q̄. nemo. in
sinistra. partem. inc̄ptari. nullatenus
ualeat. cunctis. sese. intuentib; osten
dit. **E**t. bñ. h. omnia. auri. laminis.

69
opta cum sic sepe dictum est et semper
dicendum est si ceteri uirtutum floribus
specialis in magnis ecclesie membris ful-
gor supereminet amoris. Hys ostioli-
bus etiam uelum fuisse additum. uerba dicit
narrant. **R**et quod uelum inquit ex iacinto
et purpura cocino et bysso. et inter-
uit ei cherubin. **Q**uod decoris quidem gra-
factum est. ut intus parietes deauratos
etiam olo-sericium fulgeret. et eiusdem
misti. cuius et ostiola congrua signa-
tione ante archam atque ingressum ora-
culi appositum. ut sic ostiola congruis
horis aperiebantur. sic et uelum reuelaret
quod adueniret quibus in secula seculorum
esset ingrediendum. **H**uius quoque ueli sedula
reuelatione secundum legem. apertione signi-
ficat regnum celestis. quod nobis per incar-
nationem dei et saluatoris nostri do-
nata est. **H**uius et baptizato eo celi apertum fuit
ut ostenderet. quia per baptismum quod nobis
ipse consecrauit ianuam patris celestis
debentur ingredi. et moriente illo in
cruce. idem uelum scissum est. medium
a summo usque deorsum. ut apte doceret
quia figure legales iam tunc ad finem
uenissent. ac ueritas euangelii archa-
naque celestia. et ipse celi ingressus non ad-
huc prophetandus. ac figuratus signandus.
sicut iam iamque esset proxime omnibus apertus.
qui ab initio mundi usque ad id tempus
in fine uitae de mundo transierat.
Bene idem uelum sub quo in oraculo in-
trabat. ex iacinto purpura. cocino
et bysso factum esse ei quod cherubin inter-

esse memorant. **I**acinctus quippe quice-
li colorem imitatur. super nos desiderium
apte comparatur. purpura quod sanguine
conchiliorum conficitur. et sanguine a ipsa
profert speciem non immutato sacramentum
dominice signat passionis. quod nos imi-
tari crucem nostram portando debemus.
cocino quod rubeo colore flammescit.
congrue uirtus exprimitur amoris. **D**e
quod imitantes duxerunt qui cum domino am-
bulauerunt discipuli. **N**onne cor nostrum
ardens erat in nobis. dum loqueretur in uia.
et aperiret nobis scripturas. **B**ysus qui-
dem terra uirenti germine nascitur. et lon-
go artificum exercicio natum exuit
uirtutem. atque ad albenam perducit spe-
ciem. congrue castigatione carnis uix
insinuat. cuius quod humore ingenitum
exsiccare iubet apostolus dicens. **M**ortifica-
te membra uestra quae sunt super terram. fornicationem.
immunditiam. libidinem. concupiscentiam
malam. et auaritiam quae est simulacrum
seruitutis. **A**d quantum uero candoris gra-
tiam hanc uelit perducere. alias ostendit
dicens. **O**bscuram uos fratres per misericordiam dei
ut exhibeatis corpora uestra hostiam ui-
uentem. sanctam deo placentem. rationabile
obsequium uestrum. **I**nterunt uero cherubin
eiusdemque eximium coloribus. uero officium
est cum uniuersis quae pie agunt. a uenena-
ti demonum telis per angelica praesidia domino
donante proteguntur. **I**nterunt uero che-
rubim. cum in bonis quae agunt multitu-
dine scientie indefinenter utuntur. re-
spicientes ad eloquia diuina. et ne

forte uirtutū calle aberrant. horum
intuitu et uia uestigia nra regimus.
Fixit q; in introitu templi postes de ligno
oluarū q; triangulatos. et duo ostia de
ligno abiegnis intrinsec; et utriq; os-
tium duplex erat. et se inuicē tenens
aperiebatur. Sic ingressus oraculi q; ad ar-
cham domini cherubim; pueniebat.
intuitū signat regni celestis q; ad uisionē
nri satoris supnoiq; cuius nos intē
duci speramus ac desideramus. ita intuitus
intēplum. p̄mordia nre structure ad
dm̄ cōsolationis. q̄ndo i p̄sentē ecclia
ingredimur. typice demonstrat istū ingre-
ssum nrm̄ ad fidē. ille designat ad spe-
riē. **U**n apte postes huius intuitus q; trian-
gulati sūt facti. siue pp̄. uis. scilicet euāgē-
lib; q; doctrina in fide ueritatis erudimur.
seu pp̄ eandem uirtutes p̄ncipales. p̄-
dentia. fortitudine. temperantia. iusti-
cia. quarū ueluti fundamine q;dam
firmissimo. omnis bonorū actuum stē-
tura innuit. **P**rudētia ē namq; qua
discimur. quid nos agere. q̄ntē uiuere
debeat. fortitudo p̄ quē ea q; agenda
didicim; implem;. q̄s uno uisiculo uir-
tutes pp̄ba breuiter complectit̄ dicens.
Domin; illumina m̄a. et sal; m̄. et cet̄.
Illuminatio uidel; ut q; agē debemus
edoceat. salus uero ut ad hec nos pagen-
da confirmet. **T**emperantia ē q; discerni-
m; ne plus aut minus iusto. prudētie
siue fortitudinis opam dare inuenia-
mur. **E**t quia quisq; prudētia et for-
titudinē temperanter uitē absq; ulla cō-

traditione iustus cōp̄batur. unū uero
p̄ prudētia. fortitudinē et temperantia.
iusticia sequit̄. **D**uo ostia q; in hūc ingre-
ssū facta sūt. dilectio ē di et proximi. **Q**
bñ altrinsec; facta cō dicitur quia ad
inuicē respiciunt. adeo ut una sine
altā neq; qm̄ possit habi. **O**mnis enim
qui credit qm̄ ih̄c ē. xpc. ex dō natus ē.
et omnis qui diligit eū qui genuit. dili-
git eum qui natus ē ex eo. **E**t sic itum di-
cit q; n̄ diligit fr̄m suū quē uidet. d̄m̄
q; n̄ uidet qm̄ pot̄ diligere. **U**n recte os-
tium extius dilectio fratna. intuitus ē dilec-
tio intelligenda diuina. q̄a illa p̄or tē
p̄ h̄ ē diuinitate sublimior. et p̄ illā
adhac intrat. quia in amore proximi
discit. q̄ntē amari cōditor debeat. **N**ota
dum sane qd̄ in ingressu oraculi duoq;
dem fuisse ostia dicitur. s; h̄ duplicia
n̄ fuisse dicitur. In templi uero id ē domus
poris intuitu ita erant duo ostia. ut du-
plex cōt̄ utriq; quia nimirū in p̄sen-
tis ecclie talem nos ingredi ac ducere
uitā necesse ē. i q; dilectionē di et proximi
p̄ fidem et opationē p̄ patientiā et be-
nignitatē seruem;. **I**n futura autē uitā
uero d̄m̄ et proximos in luce uitę beati-
tudinis uidebim;. eadem dilectio ē
gemina absq; ullo prorsus labore im-
mo in magna multitudine diuine
dulcedinis fruēim;. **U**n apte intuitus interiori
domus. duo quidē ostia. s; h̄ simplicia
habebat. **N**on enī ibi fides necessaria
ē. uero ea q; n̄c credimus ac speram; omnia
manifesta luce uidebimus. nō labor

opum ē necessari. ū mercede ꝑpetuā cor
 q̄ hic laborant donabunt. ū necessaria
 patientia. ū nemo adūsi aliquid irrogat.
 ū munificētia benignitatis. ū nemo in
 diget op̄ ē. **Hec** de ostior figura ꝑ mo
 dulo nro sequentes patrū uestigia dis
 serunt. uerū iuxta formā ipsius op̄
 decori grā p̄sum ē. ut in uno eodēq;
 templi ingressu duo eēt ostia. **Acce** et
 enī erat parietes dom̄ q̄ centū uiginti
 cubitos habebant in altitudine. n̄ nul
 los etiam grossitudinis cubit̄ habere.
 In cui nimirū ḡssitudinis extrema par
 te ostia erant affixa. ita ut eāle pariet
 eēt ostium utriūq; et siue int̄ siue fori
 templum quisq; portic̄ ostiū inspiciet.
 unī ei ꝑ omnia paries eē uidetur. **Simi**
 lit̄ et ceterū paries. cum uictior in
 longitudie et altitudie eēt cubitor. ū
 parua et ip̄e debuit habē ḡssitudinē.
 q̄ ꝑt̄ et huius ingressu duo facta s̄ ostia.
 ut uidet̄ ab utiq; late. hoc ē int̄ et fori
 eāle pariet̄ ostium patere. et qm̄ easdē
 picturas ostium q̄s et paries habebat.
 ueracit̄ unī ꝑ omnia et continuat̄ erēt
 paries uidetur. unī decori grā ꝑtenden.
 aliud mistij dispensatiōē ꝑfigurans. **Q̄d**
 ū descriptis templi ostijs sequit̄ et sculp
 sic cherubin et palmas et celatura ual
 de eminentes. opuitq; omnia lami
 nis aureis. ope q̄d̄ ad regulā. quia
 nimirū eadem archana fidi spei et
 karitatis. q̄ sublimes quiq; ac ꝑfecti
 sublimē capiunt. q̄q; om̄s plene in
 diuina uisione ꝑcipiunt. etiā cache

rizandis rudib; ꝑ suo quiq; capti dis
 cenda et confitenda truduunt. q̄tūus
 sac̄s inuicēti mistis q̄ndo q; etiā ad ca
 pienda ea q̄ ꝑie crediderē ꝑueniant.
Et edificauit rex salomon atum int̄
 t̄b; ordinibus lapidū politor̄. et uno
 ordine lignor̄ ceteri. **De** int̄iori at̄o bre
 uit̄ loquit̄ de ext̄iori ꝑr̄sus uidet̄ tacē.
Verum in ūb; dierū utiq; sit int̄io.
 ū ita sc̄ptum ē. fec̄ etiam atum sac̄do
 tum et basilicam grandem et ostia in
 basilica q̄ t̄erit̄ ere. **Atum** q̄ int̄ius q̄d
 uocat̄ sacerdotū. eo q̄d sac̄dotē s̄ leui
 t̄e in eo ministrare. et omni parte erat
 templo c̄cumdatū. s; ab oriente unī
 erat templi ingressus. multo longius
 a templo qm̄ a ceteris t̄b; plagis secretū.
 quia nimirū in ea plaga. id ē in facie
 templi fiebant ministeria sc̄or̄. **Ibi** al
 tare eneam ad hostias d̄m̄ offerenda.
 ibi decem lites ad lauandas easdē
 hostias. ibi mare enei erat positum
 ad lauandas man̄ pedesq; sac̄dotum
 cū ad ministrandum int̄arēt. **Habe**
 bat aut̄ h; atum tres cubitos altitudi
 nis ut iosephus narrat. q̄t̄n̄ ab
 ingressu templi ceteros ꝑhiberet et solis
 sacerdotib; hoc licere significaret. erat
 q; ei ianua ad orientalem plagā. ad
 qm̄ usq; ꝑpls hostias suas et sacrifici
 a inferebat. inde suscipienda a sac̄
 dotib; usq; ad altare ꝑferenda. **De** ex
 t̄iori ū at̄o q̄d ūba dierum basilicā
 grandem uocat̄. ita sc̄bit̄ iosephus. **Et**
 tr̄insec̄ aut̄ huius t̄pli aliam edifica

xxx.

uit aulā q̄drangulo sc̄mate factam e-
rigens marinas porticus atq; lateras et
portas excelsas et amplas p̄ uii. mundi
partes in eo constituenſ. quarū singule
ad unū quēq; uentū. uii. angulis acce-
debant. u. aureas ianuas collocant.
Et paulo p̄. In hoc q̄ sac̄rum. omnes
p̄p̄li. quib; purgatio et obsecratio legi-
timor̄ inerat int̄abant. **H**as u. porticu
cassiodorus senator in pictura templi
qm̄ in pandecte posuit. ut ip̄e in psal-
mor̄ expositioe commemorat t̄plici
ordine distinguit. Primum uidelicet ordi-
nē ponens. et̄. atū sacerdotū ex omni
parte q̄drum. **S**alm̄ eodem in̄ et̄tra
intimas porticū undiq; ūsum ingiro.
et̄ extremū similiter ex omni late porū
porticu in̄cuntū. sicq; templū t̄for-
m̄ edificior̄ p̄sidio ab omni erat par-
te munitū. factū pauim̄to sub diuo
int̄ edificia singula de marmore et
parietib; domor̄ int̄iorib;. hoc ē eis
qui ad templū respiciebāt factis in
columpnis. et̄iorib; u. solidis. sicq;
fiēbat ut omnis structura templi p̄
ḡduū eēt uarietate r̄onabiliter dis-
tincta. **H**ec; in sc̄a sc̄d̄i inḡliebatur
pontifex. in ipsum templū sacerdotē
purificati. in atūm sacerdotū purifi-
cati. et n̄ purificati unā cum leuitis
et cantorib;. in int̄mū atūm basilice
maioris uiri iudi purificati. stantes
et orantes sub diuo. si serēnū eēt. si
tempeſtas. in porticū proximā sese
recipientes. In̄ et̄ius atūm muliere

judēe purificatē. in̄ et̄remū gentiles
et iudei. qui nup̄ ueniant ex gentibus.
usq; ad festum purificationis diem. **I**
ut in pictura cassiodori distincta rep̄-
mus breuit̄ annotare curauimus. r̄ati
eū ab antiquis hec iudis didicisse. ne-
q; uirū tam eruditū uoluisse in exē-
plū legendi p̄ponere. q̄ n̄ ip̄e p̄us uera
eē cognouiss;. **H**ec sunt loca quor̄ me-
munt sup̄mus graduū psalmus q̄ tra-
m̄cip̄. **H**ec n̄te b̄ndicite d̄m̄ om̄s ser-
ui d̄ni. q̄ stas in domo d̄ni. in at̄is do-
m̄ di n̄ri. **I**n his porticib; ieremias et
p̄p̄he alii in his d̄nis et apli t̄bum p̄p̄lo
p̄dicabant. **I**n at̄is istis d̄ns sedebat
docens. q̄ndo a temptantib; p̄bariser
mulier illa adultera iudicanda oblata
ē. **I**n his inuenit uendit̄es et em̄tes so-
ues et boues et columbas. hosq; cum
suis mercimonijs eliminauit e t̄plo.
In his pet̄ et iohannes claudii inueni-
entes sanant̄. ac secum inḡlientes int̄
adorandū d̄yert̄. **I**n his orabat om̄i
multitudo p̄p̄li. q̄ndo incensum pone-
t̄. **Z**acharie angl̄s ad altare thymia-
matis apparuit eumq; de p̄cur̄sor̄
domini natiuitate p̄docuit. **H**ō aut̄
h̄ at̄a cū porticib; suis aspectū t̄pli
de longe aspectantib; abscondē pou-
er̄t. quia loc̄ in q̄ templū erat situm.
multo erat sublimior qm̄ u. funda-
te porticū fūere. **H**am sic ioseph; sc̄dit.
extreme at̄or̄ fabricę. cū in q̄dr̄ inge-
tis cubitis eēt erecte. tantū ad iudicem
usq; montis in q̄ templū edificatū est

71.
pveniunt. **H**ec quidē de structura tēpli
studioso lectori credidimus intima-
nda. Verum in eis quęcumq; scriptura sacre referre
commodum dicitur figurat multior quam
ceteris per hystorie cognitione simplicitate
utamur. **E**dificiū q̄ templi int̄ acūm
sacerdotum. p̄fectorū in sc̄a ecclia et sub-
limium uita et p̄mitte uiuor̄ eor̄ uidel̄
qui excellentia uirtutū dño appropin-
quare et alijs uerbo atq; ope ducantur solent of-
fendere salutis. **S**acerdos namq; ab eo no-
m̄ latine accep̄. qd̄ sacri p̄bere duca-
tum minorib; debeat q̄ nomine in sc̄p-
turis iusticie n̄ soli altari inuist. epi
uidel̄ et p̄bri. s; et om̄s utiq; censeant
qui altitudine recte conuersionis ac
doctrine salutaris eminent. nec s̄ met
ip̄s tantum. s; et plurib; p̄sunt. qui
dum corpora sua hostiam uiuentē sc̄a
do placeant exhibent. sacerdotale p̄fec-
to ministeriū sp̄ualit̄ exerceant. **N**eq; enī
ep̄s solum et p̄bri. uerum etiā om̄i
di ecclie loq̄batur ap̄ls pet̄ cū ait. **V**os
aut̄ gen̄ electum. regale sacerdotiū. gen̄
sc̄a. p̄ls adquisitionis. **C**uius honore
dignitatis etiā antiquus p̄ls dī erat
insignit̄ dicente ip̄o ad moysen. **H**ec
dices domui iacob. et annuntiabis fi-
liis isrl̄. **E**t paulo p̄. **E**t uos eritis in reg-
num sacerdotale et gens sc̄a. **B**asilica ū
grandis. q̄ erat etia acūm sacerdotum
in q̄ om̄is p̄li multitudo adorare si-
ue ad uerbum audiendū confluere sole-
bat. carnalium in sc̄a ecclia uita mo-
resq; figurat̄ insinuat. q̄lib; dicit ap̄ls.

Et ego fr̄es n̄ potui uob; loqui. q̄ sp̄ua-
libus. s; q̄ carnalib;. taq; paruulis in
xpo lac uobis potum dedi n̄ escam.
Qui bñ p̄ basilicam grandē designat̄
quia absq; ulla dubietate multo ma-
ior ē in sc̄a ecclia talium qm̄ p̄fectorū
numeri. s; q̄ntum numero p̄stant. tantū
succumbunt m̄to. **U**n̄ apte basilica
hec grandis et si plurimos cap̄. n̄ eol̄
tam in uirtuosa templi deaurati. n̄ ad
altaris officiū. n̄ in ipsum sacri acūm.
sacerdotū int̄mittit̄ quia carnales q̄q;
atq; infirmi ad huc in ecclia. et si ob-
mittunt caste fidei ac pietatis dño de-
uote ad electorū sortem p̄tinet̄. longe
tam̄ abest ut illis eḡe qui cū fiducia
p̄bant̄. **N**onenū loq̄r̄ ait ap̄ls aliquid eḡe
q̄ p̄ me n̄ efficit. xpc̄ inobediencia gē-
nium uerbo et factis. **E**t iterū. **B**onum
certam̄ certam̄ cursū consummā. u-
fidē seruauit. de celo reposita ē in coro-
na iusticie. **A**ccedebat quidē uulgus
usq; ad acūm sacerdotū. hostias suas ad
huius usq; ianuā deferrebat. susceptas
a sacerdotib;. atq; in altari oblatas o-
culis p̄sequabatur. in ip̄m etiā templū cū
apiebatur intuitum suum a longe di-
rigebat. nec tam̄ acūm sacerdotum in-
trandi facultatē habebat. **H**erū de in-
feriorib; clamabat ad dñm. quia nec
carnaliū in ecclia simplicitas a dño
despicit̄ quādo fidelit̄ ea q̄ ualent il-
li uota pietatis offerunt. **D**irigunt enī
uisus a longe in templū dī. cū uita
sublimiū discere et admirari sedu-

lo gaudent et quos uirtutis imitatione
sequi nequunt. pie uenationis seplā
tur affectu. uident hostias sacerdotum
in altari igni sacro consumi. quia ma
gna maior opa cognoscunt a dno
p spm scm dignantur accipi. afferunt. **xxi.**
et suas hostias ad altum sacerdotu of
ferendas domino p illos. du bona q pua
lene opantes. maioru ac doctior et co
firmanter hortatione et incessione
dno commendant. Offerunt etiam ostias su
as sacerdotib p eos domino commenda
das. cu scis quib. q egentib. necessaria
mundi huius quib. habundant sume
mercedis intuitu domino tbiunt. ad
monente ac dicente. Facite uob amicos
de niamona iniquitatis. ut cu defeci
tis recipiant uos in etna tabnacula.
Bene autem sacerdoti t b ordinib lapidū
politor. et uno ordine lignor cedri
edificati e memorat. Tres quippe ordi
nes sunt lapidum. fides. spes. karitas.
Et recte politor. qd certa discendi necesse
e solertia. quisq. qm credere. quid spa
re. siue diligere debeat. dinoscat. **U**nus
autem ordo lignor. cedri. ipa e bona opa
tio. ac sine corruptioe simulationis ex
hibita. sine cui sup adiectione fides. spe.
karitas uera ee n ualeat. **D**ictum naq. e
sepius qd ligna cedri pp odoris gram.
et imputibilem sue nature potentia.
pseuerantia fama q. pie designant
actionis. **A**d hoc autem usq. uniuersi os
tendit. electi. q fide. spe. dilectione do
placere appetit. hoc alta merito gra

transcendit pfecti. cu in tanto uirtutu
culmine pfecti. ut dice suis audito
rib possunt. imitatores nri estote. sic et
nos xpi glorientur. et dicant. nescitis
qm angelos iudicabimus. qnto magis
salaris. **A**nno. iiii. fundata e domus
dnu. in mte. xio. et in anno. xi. mte bul.
ipe e mte octauus. pfecta e domi i omi
ope suo et in uniuersis utensilib. edifica
uitq. eam annis. vii. **P**atet allegorie se
sus que domus dnu edificata sit. vii.
annis. quia nimiru sca ecclia toto hui
seli tempe. qd sex dieru circuitu pagitur.
et electis construitur. animab. et cum fine
seli sui q. erentum ad fine ipa pducit.
Uel certe. vii. annis edificat. ob signatio
ne gre. spualis. p qm ecclia solum ut sit
ecclia pcep. **S**eptem quippe dona spe. sca
enumerat ysaias. sine quib. nemo uel
fidelis effici. uel fide seruare. ul merito
fidi. ad coronam pot. puenire. iusticie.
Quod autem in octauo anno et in octauo ei
anno pfecta e domus in omi ope suo. et
in uniuersis utensilib. ad futurum selm
diemq. iudicij ptinet. quando ad tanta
iam pfectionem pueniet. ut qd ei
amplius addi possit. inueniri n. p. sit.
Habebit enim te. qd pius ille desiderat.
supplet a domino qrebat. dicent. **D**ne
ostende nob. patrem et sufficit nob.
Si n. contempnenda nascit. questio. qm
dicat. domus domini in mte octauo p
fecta in omi ope suo. et in uniuersis ute
silib. cum in sequitib. legat. mte. vii. de
dicatione ei. ee completam. **N**eq. aut

credibile ē qd septem quidē annis tem-
 plum edificans salomon octavo mēse
 octauū mē p̄fecit: s̄ usq; ad septimum
 anni nom̄ mēsem dedicationi p̄fectionē
 distulit. N̄ potius ueri simile uidet̄
 domū. vii. annis ac. vii. mētib; edificatā.
 ita ut eodem mēse. vii. dedicationi sit
 celebrata sollempnitas. ac die uicesimū
 t̄rio ipsius mēsis ut ūba dicit̄ narrant.
 p̄p̄os salomō ad tabnacula sua dimi-
 serit. sicq; p̄ unā septimanā aduenien-
 te mēse. vii. p̄fecta inuenta sit dom̄ dñi.
 et op̄ibus uidel; eius uniuersis et ip̄a de-
 dicatione p̄us completa. n̄ forte putan-
 diū ē qd p̄ dedicatum templū aliquid
 adhuc utensiliū in ministerio ei addi-
 ti fuisse usq; ad ingressum. vii. mēsis. ac
 celerante rege ut omnino mēse. vii. qui-
 erat tot̄ sollempnus templū dedicaret̄.
 atq; ita uerū reppiat utrumq; et templū
 uidelic; vii. mēse in omni ope suo atq;
 mensilib; p̄fectū. et ip̄m septimo mēse
 dedicatū. **U**sit q; rex salomon et cultu
 byram de tyro filium mulieris uidue.
 et t̄bu neptalim patre tyro artificē era-
 rui et plenū sapientia et intelligentia
 et doctrina ad faciendū omne opus ex-
 ere. Qui eū ueniss; ad regem salomonē
 fec̄ omne op̄ ei. Et hoc mistiū gr̄a factum
 ē. Artifer quippe tyrius quē adiutorē
 sui salomō assumpsit op̄is. electos de
 gentib; tibi ministros significat. q̄ uide-
 lic; artifer pulchre dicitur. q̄a filii mu-
 lieris uidue erat de isrl. In qua p̄sona
 solet n̄ nūq; p̄sentis tēpis ecclia figurari.

p̄ q̄ uir suus uidelic; xp̄c̄ morte gusta-
 ta resurrex̄. atq; ad celos ascendens eā
 unūm p̄gnantē a se reliquit in tris.
Non autē laborandū in explanando.
 qm̄ huius uidue filii sc̄i sunt p̄dicatores.
 cū om̄s electi iuxta se filios eē test̄ m̄-
 ecclie. cū etiam de eisdem p̄dicatores
 noui testam̄i specialit̄ ei p̄mittatur
 dicente p̄pha. Pro patib; tuis nati s̄t
 filij. et stitues eos principes sup̄ omne
 trā. sic q; byram om̄e op̄ salomonē qd
 uimurū doctores sc̄i dum ministerio ū-
 bi fidelit̄ insistunt op̄ utiq; diopant̄.
 qm̄ illis loquido foris manū uirtutis a-
 p̄unt. q̄s uir̄ illustrando t̄p̄e ad uitā
 p̄ordinauit et̄na. Ego inquit planta-
 ui apollo rigauit. d̄s autē incrementum
 dedit. sic hoc op̄ ex ere. quia illius cō-
 mittere ūbum q̄rit doctor strenuus.
 qui hoc pie suscipe ac p̄seuerant̄ custo-
 dire desiderant. quiq; etiā alius p̄dican-
 do latius diffamare. queq; ip̄i didicunt
 recta satagunt. Et si namq; metallum
 ualde eē durable stat. atq; om̄im sonoz.
Et s̄t̄ dual; columnas eras. r. et. xxxii.
 octo cubitor̄ altitudinis columnas
 usq;. hec s̄t colūpne de qb; paul' ait.
 iacob' et cephas et iohannes quide
 bantur colūpne eē decras deder̄ in
 et barnabe societatis. ut nos in gen-
 tib;. illi autē in cūmensione. Quib; ū-
 bis q̄ ex ponere uidet̄ mistiū colūp-
 narū matialium. et quid uidelicet
 figurant. et q̄re due sunt facte. Aplo'
 namq; et doctores cunctos sp̄uales

figeant fortes in miru fide atq; ope
et contemplatioe ad supna erectos. **V**
e sunt aut. ut et gentes et circumcisio
ne pdicando in eccliam inducant. **4**
stabant in porticu ante fores templi.
et ingressum illius suo decore ac pulc
tudine ex utraq; parte mirabiliter or
nabant. **O**stium aut templi domine.
quia nemo uenit ad patrem nisi per ipm
Et sic alibi dicit. Ego sum ostium. per me
si quis intrerit saluabitur. **Q**uid uidelicet ostium
columnne ab utraq; latere coram posite
circumstant. cui ministri sermonis
utq; populo in certum regnum celestis ostendit.
ut siue a luce scientie. legalis quisq;
seu ex rigore gentilitatis ad fidem euan
glij uenit habeat paratos eos qui in
sibilitate salutis et uerbo demonstrant. **E**x
emplo. ut certe quia de eisdem column
nis in libro paralipomenon. ita scriptum est
ipsaq; columnas posuit in uestibulo
templi. unam a dextris. et alteram a sinistris.
Ideo due facte sunt columnne atq; ita
dispositae. ut nob et in pspis et in adu
sus ingressum pate celestis ante oculo in
habendum esse doceant. **N**otandum sane
in hęc sententia paralipomenon qm po
sit. qd ea porticus templi etiam uesti
bulum templi uocabatur et qd in pphis
legimus. quia in uestibulo et altare
orabant sacerdotes. in porticu et altare
debere intelligi. **B**ene aut utq; colu
na. x. et octo cubitos altitudinis ha
bere memorat. **T**er etenim sem. x. et
viii. faciunt. **T**ria uero ad fidem pertine

per sanctam trinitatem. **S**er. ad adoptionem.
qd in eo dicitur in unio mundo. sic factus.
luce clarus est. **E**t ita per ser multiplicant
cum iustus ex fide uiuit. congruoneq;
pie credulitatis ex secutione bone acti
onis accumulatur. **C**olumna q ante fo
res templi. x. et viii. cubitis alta est.
cum pdicator quisq; egregius palam
cunctis insinuat. nisi per fidem et ope iusti
cie nos ad supna gaudia uite posse per
uenire. **E**t linea cubitor. xii. ambigebat
columnna utraq;. **L**inea. xii. cubitor
norma est aplice institutionis. q nimir
linea ambit columnna utraq; cuiq; doc
tor siue iudis siue gentib; pdicare mi
sus ea tantum facere curat ac docere. q scia
per aplos accepit ac didicit ecclia. **N**isi quis
aliter uiuere siue pdicare uoluit. et uel
aplica decreta synere. uel per suo libitu no
ua qlibet statuere maluit. ne talis colu
na templo di apta. qui dum aplica sta
tuta sequi contempnit. qm uel ex uitate
inertie siue. uel elationis tumide gssitu
dine. xii. cubitor lineae non conuenit. **O**
uero capitella fecit q ponerentur sup capi
ta columnnar. fusiili ere. v. cubitor al
titudinis capitellum unum. et. v. cubi
tor altitudinis capitellum altum. **C**a
pita etenim columnnar. hoc est supma
pars earum. p cordia sunt fidelium doc
torum. quorum deo deuotis cogitationibus
sic capite inbra. ita iporum omnia et o
pa dirigunt et uerba. **D**uo aut capitel
la q hys capitibus erant supposita duo
sunt testamta. qru meditationi atq;

observantie doctores sc̄i toto et animo
 subdunt et corpe. **H**ū b̄ū utriq; capitel
 lum. v. cubitos habebat altitudinis.
 quia nimirū. ii. lib̄s scriptura mosaice
 legis comprehēsa ē. u. etiam sc̄i etates
 nota uetis instrumti series completa ē.
Nomū ū testamti n̄ alia nob̄ aliqua
 p̄dicat q̄m q̄ moyses p̄dicanda p̄ hoc
 ē p̄duxerat et p̄ph̄e. Et q̄ in modum re
 tis et catenarū sibi inuicē muro ope
 conterarū. utrumq; capitellū colump
 nar̄ erat. **Q**d in libro paralipomenon
 ita sc̄ptū ē. **N**ec n̄ et q̄ catenulas in ora
 culo. et suppositas eas capitib; colump
 narū. **S**pecies namq; catenarū et simi
 litudo retis in capitellis. uarietas est
 sp̄ualium uirtutū in sc̄is. de q̄ dom̄o
 cantatur in psalms. **A**stitit regina a
 deret̄ tuis. in uestitu deaurato circum
 amicta uarietate. hoc ē in uestitu ful
 gide dilectionis. circumamicta uarie
 tate diuisor̄ carismatū. **N**el certe multi
 plex conterio catenar̄ et retis ex pansio.
 multifaria elector̄ p̄sonas insinuat.
Que cum ūbis sc̄orū p̄dicator̄ fideliter
 auscultando atq; obediendo adhererit.
 q̄i columpnar̄ capitibus suppositas. retis
 et catenule miraculū sue connerioni
 eunctis aspectantib; p̄bent. **S**eptena
 ūsiuum retiacula capitello uno. et sep
 tena retiacula in capitello alio. **S**epte
 nario namq; num̄o sp̄e sc̄i solet gr̄a de
 signari. iohanne attestante in apoca
 lipsi. qui cū uidisse se diceret. agnum
 habitem cornua iū. et ocl̄os. vii. mor

exponendo subiunt. qui sunt. vii. sp̄s di
 missi in uniuersam terram. **Q**d p̄ph̄a isaias
 aptius explicat. cum de nascituro ī car
 ne d̄no loquens. et requiescet inq̄t sup
 eum sp̄e domini. sp̄s sapientie et intel
 lectus. sp̄s astutis et fortitudinis. sp̄e sci
 entie et pietatis. et repleuit eum sp̄e
 timoris d̄ni. **S**eptena ḡ ūsiui retiacula
 erant in capitello utq; quia patres ut
 usq; testamti p̄ gr̄am unius eiusdemq;
 sp̄s septiformis. ut eēnt electi accepit.
Et fec̄e columpnas et duos ordines p̄ cir
 cuitū retiaculor̄ singulor̄ ut tegeret
 capitella. **D**uo quidē ordines erant re
 tiaculor̄ in giro capitelli. s̄ utq; ordo
 septemplex ūsiuum num̄o curtebat.
 donec circumacto capitello rursus in
 se ip̄m q̄i oculo facto rediret. **N**ec fiḡa
 sacramti in abscondito ē q̄re duo ordi
 nes sint retiaculor̄. cum constet genu
 ne discretionis eē uirtutē dilectionis.
 q̄ndo uidelicet d̄m ex toto corde. tota ani
 ma. totaq; uirtute. et proximi tāqm̄
 nos ip̄os amare p̄cipimur. s̄ utq; ordo
 ille. vii. h̄t ūsiuum retiacula. q̄a nec d̄s
 absq; gr̄a sp̄e sc̄i potest amari nec p̄p̄
 imus. facta sunt aut̄ retiacula h̄ ut te
 gerent capitella. hoc ē undiq; in giro
 circumdarent. q̄d omnis sc̄e sc̄pture
 pagina cū recte intelligit̄. gr̄a p̄ omnia
 sonat caritatis ac pacis. **C**apitella etenim
 uolumina diuinor̄ eloquior̄. retiacu
 la s̄. uincula mutue dilectionis. et re
 tiaculis tegunt̄ capitella. cum sac̄ elo
 quia ut ita dixerim. dono karitatis

undiq; pbant eē uestita. Nam et meisq;
in scripturis n̄ intelligim̄ caritas late et
meis q̄ intelligim̄ caritas late patet. Be
ne aut̄ de eisdem reiaculis siue capi
tellis adiungit̄ q̄ erant sup̄ summitatē
malo granor̄. Malognata naq; q̄r̄ nata
ē uno foris cortice multa intus grana
circū dare apte in figa s̄e ponunt̄ ec
clie. q̄ catholico unius fidi innumere
agmina elector̄ innumera solet inclu
dere. Pot̄ aut̄ et uniuscuiusq; iusti ui
tam moresq; designare. q̄ uelut plurima
uno cortice grana cūmplectens multa
cogitationū uirtutūq; spualium insig
nia. ne forte diffuant̄ firma fidi et
humilitatis curat uallare custodia.
Et apto pr̄sus mustio capita columpna
r̄ malogranatis erant in quo cūmplecten
ta. q̄d doctores sc̄os necesse ē porū uitā
fidelium ad memoriā reuocare. eorūq;
semper exemplis actus suos ac sermones
omni ex parte communit̄ n̄ alit̄ forte
qm̄ illorū h̄t regula uixerunt aut do
cuerunt erent. Cū ū dictū sit de reiacu
lis ut tegent capitella q̄ erant sup̄ sum
mitatē malogranor̄. iudēt iuxta ordinē
opus ipsius malognata s̄iunt facta inc̄
cutu capitellorū a parte inferiori at
q; ex eisdem malogranatis oruentur
reiacula. quib; capitella ex parte aliq;
tegerent̄ patetq; figura musti q̄ re
ciacula sup̄ summitatē s̄iunt malog
nor̄ annera q̄ unā pene figationē se
u p̄sonar̄ seu uirtutū p̄tinent spualū.
Sc̄m̄ enī uirtutes de uirtutib; nasci

et sc̄os ambulare de uirtute i uirtute. do
n̄ uideat̄ ds̄ dor̄ in syon. q̄a uirtute n̄
la pot̄ maior dari. H̄n̄ et apl̄s. sciētē
inquit q̄a t̄bulatio patientiā op̄at̄. pa
tientia aut̄ pbationem. pbatio ū spem.
Capitella aut̄ q̄ erant sup̄ capita colūp
nar̄ q̄i ope lili fabcata in porucei. iij.
cubitor̄. Quid enim p̄ lilia. n̄ sup̄ necla
ritatis pace atq; immortalitatis florib;
redolens paradysi designat̄ amenitā.
Quid p̄ iij. cubitor̄. n̄ euanglic̄ sermo
qui int̄tū nob̄ et̄ne illius beatitudinē
p̄mittat̄. et t̄ q̄ ad h̄c p̄ueniat̄ osten
dit. Cū ū doctores p̄missa nob̄ lumina
regni celestis. in. iij. sc̄i euangliū libris
ostendūt. q̄i capita colūpnar̄ op̄ inse
liti. iij. cubitor̄ exhibent. Notandum
ūit̄ litteram. quia cū op̄ lili in capitel
lis. iij. cubitor̄ ēē memorat̄. neq; addi
t̄ latitudinis aut̄ altitudinis. Lectoris
utiq; iudicio utrū in latitudine an
in altitudine intelligi debeat relictū
ē. Constat aut̄ pr̄sus absq; ulla dubieta
te. quia colūpna q̄m. iij. cubitorū
restis ambiebat. iij. cubitor̄ habebat q̄
situdinis. Omnis enim cūl̄ q̄ntū habet
spaciū in diāmet̄ tantū h̄t ter in quo.
Deniq; mare eneuū. q̄a diāmetrū h̄t
x. cubitor̄ ut in sequentib; legit̄. sequent̄
habebat. xxx. cubitor̄ in quo. Verū q̄d
d̄r̄ op̄ lili. iij. fuisse cubitor̄. siue lat
itudinē seu designet altitudinē. michi
lonn̄ ratio figure p̄spicua ē. quia n̄
n̄ p̄uigium ecopratissima illa mun
do uox insonuit. penitentiā agite ap

si cont' retriacta uarta mensura columpne

ppinqbit enim regnu celor. Qd u sequit
 et rursum alia capitella in summitate
 columpnar. desup iuxta mensura coluipne
 die tante amplitudinis qnta erat
 et columpna. cui di altitudo quita fuit
 minime narrae. Hec aut capitella qua
 cumq; fuit. n enim mensura ear apte
 septura designat more lilior uident
 apposita ee. de qu factura siqd multici
 inquirere delectat. illam regni pbeniu
 sublimitate pot n incongrue designa
 re. qm nec oculus uidit. nec auris audi
 uit. nec in cor hominis ascendit. q ipa
 ut ds diligentib se. Veru qa eadem su
 puor societas cuiu utiq; ppli fideli
 bus tbut recte subiungit. Malo gnator
 aut ducenti ordines erant in ecclia ca
 pitelli sedi. **D**ixit enim malo gnata. l
 toti sc'e ecclie ul singlor q; fidelu typa
 tenere. **T**enentarius u numer qui ad dex
 teram manu p'm puenit n numq; i etne
 beatitudinis figa pom consueuit. Dupli
 cat aut hic numer malo gnator i ecclia
 capitelli sedi. ut insinuetur iusticie qd
 utiq; testanti ppls adiuuand' in xpo
 atq; ad etnam uite inducendus corona
Et statuit duas columpnas i porticu
 templi. cu statuis; columpna dertam.
 uocauit ea nomine iachin. q int'p'tat
 firmitas. similit' exerit columpna scda.
 et uocauit nom' ei' booz. h'e in robore.
Dexta coluipna ut sup'dixim' illor' ex p'mit
 figam doctor' qui p'mittua in ierosoli
 mis instituerit eccliam. scda eor' qui ad
 pdicandu genib; destinati s't' ul' certe

dexta columpna eol' sigeat qui uentury
 in carne diim pphetando p'dixerunt.
 scda illos qui huc iam uenisse et mu
 dum suo sanguine redemisse testant.
Et apte simili uocabulo ambe censeba
 tur columpne. cu una firmitas. altera
 in robore dicta e. ut una fidi et opis
 fortitudo cunctis mee doctorib' monst
 ret. utiq; tempis incerta tacite notare
 e. si se n nulli doctores sacerdot' et coluip
 nas domi di uideri atq; app'ari uolt.
 cum nil in se p'fuit firme fidi ad con
 tempnendas sceli pompas ac desideran
 da bona inuisibilia nil habeant robori
 ad corrigendos. nil industrie saltem
 ad intelligendos eor' quib' plati s't' errore.
Fecit q; mare sui siler. cubitor. a labio
 usq; ad labium. rotundum in ecclia.
Mare h' fufile in figam lauac' salutaris
 q in remissione peccator' emundamur
 factu e. Namq; sacerdot' in eo lauabant.
 ut uba dieru apte testant. Sacerdot' aut
 constat omis electos typice i scripturis uo
 cari. eo qd sint imbra summi sacerdotis
 diu nri ihu xpi. **E**t recte hunc uasi scpte
 maris nom' inducit. in memoria iudelic
 mari rub' in q' p'us p'extinctione egypt
 uorū et ppli di libationem baptismi
 forma p'cessit. et ponente aplō ac dice
 te. qm patres nri omis sub nube fuerit.
 et omis mare transierit. et omis i moise
 baptizati s't' in nube et in mari. Sacm
 tum aut baptismi. et uite i nob mundi
 ciam qrit in h' sclo. et uite nob etne gla
 p'mittit in futuro. **Q**d utruq; in mari

.xxvii.

16

hoc eneo una sententia designat² cū ē
x cubitor² a labio usq; ad labium phi
bet² **D**ecem nāq; pceptis in lege domini
omnia q̄ facē debeamus ex p̄sente **D**enari
o eq̄ mercedē bene factor² signavit cū
hē in uinea laborantib; dandū ē p̄dit.
Erat ḡ mare x cubitor² a labio usq; ad
labium quia a p̄mo baptizato i nomine
ihū xpi usq; ad ultimū qui i fine seclī
creditur² et baptizand² ē omnis fidelū
chor² unā eandemq; uiam ueritatē inq̄
di et communē debet a dño coronā
spare iusticie. **R**otundum erat in cū
utu ut orb² uniuersus in quo lauac² uite
a sorde peccator² designaret² ē mundā
d². **D**e q̄ bñ subdit² ū cubitor² altitudo
et quia uniuersū quicq; visu quicq; au
ditu quicq; olfactu quicq; gustu quicq;
tactu deliquim² totū h² nob² grā dī p̄ ab
lutionē uiuifici fontis relaxat² h² non
suffic² p̄titor² remissio peccator² si nō q̄s
deinceps bonis studuerit insistē opib;²
alioquin diabolus qui erierat de homie
si hunc a bonis uacare actib; uidit mul
tiplici² recto² facq; nouissima hominis
illius peiora p̄tib;. **U**n apte subiungit.
Et resticula xxx cubitor² cingebat illō
p̄ccatū. **P**er resticulā namq; disci
plina celestium p̄ceptor² q̄ a nris uolū
tatib; religam² pot² apte signari sc̄ptā
dicente qz sinuculus t̄plex difficile rū
pit² qz uniuersū obseruatio mandator²
dī q̄ in cordib; elector² fide spe et dilec
tioē sup̄ne retributionis firmata ē nul
lo tēporaliū rerū pot² obstaculo dis

solu² **E**t sculpta sub² labiū cūbat il
lud x cubitis ambiens mare duo or
dines sculptar² hystriatar² erat fūfies.
Cum p̄dictum sit sup̄ qd resticula xxx
cubitor² mare cūuierit et nūc addit²
qd sculpta h² sub² labium posita x cu
bitis ambierit² patet ex utraq; relatione
quia uaserat in modum si ale repandū
ac diffusum qd xxx cubitis cūuierit q̄
habebat a labio usq; ad labiū x cubi
tis coartatū. **S**culptura aut² hystriata ē
q̄ hystorias rerū aliq̄s imitat. **U**n recte
p̄ sculpturas hystatas quib; mare cūm
dabat² exempla s̄t p̄t² tempor² desig
nata q̄ et necesse ē nos sollicit² intueri ut
uideam² quib; opib; sc̄i dō placuerit ab
inico qui a obstinatioē in sc̄elibus p̄
durarunt q̄nta infelicitate ob sc̄elera
p̄ierit repbi. **E**t stabat sup̄ boues xij eq̄
b² tres respiciebant ad aquilonē et tres
ad occidentem et tres ad meridiē et tres
ad orientē. **X**ij ḡ boues xij s̄t apli et
om̄s qui uice eor² regendam in xpo s̄t
cepunt eccliam sc̄am. **Q**ui uniuersū bonē
mares semp² unpositum portat² cū apli
aplorūq; successorē inuictū s̄t euan
gelizandi officium p̄mpta implere de
uotioē satagunt² tresq; ad aquilonem
et tres ad occidentē tres ad meridiē et
tres ad orientē respiciunt² cū uniuersū
q̄ntū orbis partib; fidem p̄dicant sc̄e
tūtatē. **Q**uor² postiora uniuersa in m̄
secus latitabant. **I**n m̄sec² aut²
latitant uniuersa boum postiora quia
q̄ mercede sc̄i p̄dicatores in p̄petuum

donent unum arbitri examine iam
 dispositum est. Sed uobis qui adhuc foris
 sumus manet omnimodis occultum
 quibus tam hoc esse occultum nullatenus po-
 test. quod omnis qui lauacrum baptismi
 ad salutem accipit et uitam fidem spem et
 karitatem debet habere. ne sine his
 uirtutibus quisque aliquid iam operari neque
 uitam ad uitam ualeat. In recte subiun-
 git. **Grossitudo** autem lucis tui uinciat erat.
Grossitudo etenim literis in mare firmi-
 tas est uirtutis in baptismo. et tunc uinci-
 at est hec grossitudo. dum robore fidei spei
 et dilectionis precepto baptismi communi-
 untur neque aliter proficuum esse accipientibus
 ostendit. non hanc firmam certitudinem uir-
 tutum uirtutem accipientium simul et opera
 confirmet. **Labium** quoque eius quod labium cali-
 cis et solum repandi lili. **Labium** quippe
 calicis gustus dominice passionis.
 per solum repandi lili. patefacta clari-
 tas resurrectionis ipsius exprimit. **Duo**
 milia batos capiabat. **Millemari** namque
 numerus per signationem perfectionis solet
 poni in scripturis. quia numerus dena-
 rium numerus quadratum solidum facit.
 et quippe decies ducta centum faciunt.
 quod uidelicet figura iam quadrata sed adhuc
 plena est. Verum ut in altitudine sur-
 gat et solida efficiatur multiplicata. e-
 rit. et sunt mille. quod perfecto numero
 stabilis et insuperabilis et uelut aequota
 uisitor scientiam designat. **Quod** enim
 uirtus quod tunc stabit sic et animum electorum
 nullo temptationum occursum nouit a

statu sine reuerentia inclinari. **Batos**
 autem ebreorum mensura est. quam ipsi bath nomi-
 nant. habent modios tres. et ephi quod ipsa est
 li epha nuncupant. sed ephi ad mensuram
 pertinet uariarum frugum tritici ordeis le-
 guminum. **Batus** autem est in speciebus liquidis
 uino oleo. aqua. Itaque batus quia certe nor-
 ma mensure est. opera designat equitatis et
 iusticie. quibus hi qui in remissione pec-
 catorum baptizantur necesse habent institui. **Ba-**
tos quippe mille capiebat mare. cum
 aqua baptismatis plebem iudeorum abluisset
 ad regnum celeste transiisset. recipiebat
 et alios mille cum etiam turbas eodem fo-
 te renatas. et operibus iusticie confirma-
 tas. eiusdem regni preuenire fecerit esse participes.
Et fecit bases. et creas. uel cubitorum. **xxiiii.**
 longitudinis bases singulas. et uel cu-
 bitorum latitudinis. et tunc cubitorum alti-
 tudinis. **Multifarie** et multis modis
 una eademque uirtus salutis sacramenta pre-
 figurant. Namque idem apostoli uel apostolici
 qui per bonum mare portantes designati
 sunt designant etiam per bases que portantur
 erant lucibus preparate. quam ipsi iudei et ei-
 dem lauacrum spiritualis cuius et mare ty-
 pum gerebat. Siquidem ut uerba dierum
 narrant. omnia mens que in holocaustum
 oblaturi erant lauabant. **Holocaustum**
 autem diu genialiter omnis electorum mul-
 tudo potest intelligi. que uirtus uocem pre-
 cursoris baptizata est ab ipso in spiritu
 sancto et igni. Sic ergo sacerdotes qui in ma-
 ri lauabant. formam exprimit eorum que
 per baptismum efficiuntur summi sorte

sacerdoti quod est in domino ihesu christo. ita etiam
holocausta eorum de figuram aptissime
pretendit cum per ablutionem baptismi gratia
sacri spiritus implentur. Lauantur namque in lute
hostie. cum quis fidelium aqua baptismi
profundit. Offerunt uero in holocaustis. cum per
positionem manuum episcopi donum spiritus sancti accipiunt.
Quod uero ad portandum lute. et sunt base facte
poterat ita iusticie interpretari. quod munus
tri lauacrum uitae ad eterna gaudia beati
tudinis. quod denario solent nummo figa
ri. eos quos imbuunt uocent. Verum quod
de eisdem lute distincte in sequenti
bibliis scriptum est. quod uidelicet quing; ex his po
siti sunt in dexteram partem templi. et quing;
ad sinistram. magis in eis quinarium nummum
sunt intuentia iusticia. In uero et in par
te templi sunt posite base lute. ut uero
diuino populo sacri fontis gratia designaretur esse pa
denda. et quing; sunt in uero parte. ut
sic in expositione maris quod quing; cu
bitis altum est. iam diximus demonstraret
typice uniuersa fidelibus quod per u. sensus
corporis deliquant per lauacrum baptisima
tis esse remittenda. Sic ergo in uno mari. ru
bobus supposito unitas exprimitur bap
tismatis. quod per apostolos erat toto orbi predi
canda. ita etiam per duos ordines lute
rum iusticie ostendit. quod gentilitas cum
iuda in unum fidei sortum per bap
tismatis erat undam colligenda. Quod autem
iii. cubitorum longitudo. et iii. cubi
torum latitudo. et iii. cubitorum altitudi
nis. base singule fuerit. facile intellec
tu est. Longitudo etenim ad patientiam

longanimitatis. latitudo ad dilata
tionem dilectionis. altitudo pertinet ad spe
superne retributionis. Quatuor autem sunt
principales uirtutes. quibus cetera uirtutum
structura inninet. prudentia. scilicet.
fortitudo. temperantia. iusticia. et ideo
quatuor erat cubitorum longitudo et latitu
do basium. quod sancti predicatorum sine adu
sa mundi et longitudine erit. ac labo
rum presentium foris tolerant. seu cor in
dilectione sui conditoris suorum. primo
rum interna exultatione dilatent. semp
operam dare uirtutibus curant. prudentes
uidelicet inter bona et mala discernent.
fortiter aduersa sustinentes. cor ab appeti
tu uoluptatum temperantes. iusticiam in
operatione tenentes. Trium uero cubitorum
fit altitudo basium. cum per exercitium
uirtutum quod cum patientia malorum et
dilectione bonorum exercere. continua
intentione ad uisionem sancte trinitatis pue
nire satagunt. Et ipsum opus basium
inuisibile erat. et sculpturam intuentia.
Iuncturas dicitur uidelicet eas quibus per lu
terum tabule sibi inuicem conere
fit. ut scilicet. iii. siue v. tabulis una fi
eret basis. Quales autem sculpturas
lutes inter has iuncturas id est in simi
latibus ante et retro dextra et sinistra
et super quod habuunt. subdando aperitur
cum dicitur. Inter coronulas et plethra leones
et boues et cherubim. et iuncturas si
militer desuper. Non ergo plana erat ulla
ex parte superficies basium. sed undique
uisum. iusticia sculpta figuris. quod scilicet

mtes immo uniuersa eor' suscitatioe uir
 tutu monib' gram p'tendit neq; aliq
 illos hora inanis et uacua p'teri t in
 q' p'is uacare opibus. ul' sermombu'
 ul' certe cogitationib' desistant. **Cornu**
 las quippe in se sculptas hnt cum adu
 gssim uita p'hemis infatigabili desidi
 o anhelant. **Plectas** hnt cum int' desidi
 a uita celestis q' sursum e' nuq' fractioe so
 cietatis q' uix e' uincula dissolunt. **hnt**
 int' cornulas et plectas leones cu' ita
 ad spanda celestia int'e erigit. ita ad
 dirigendos p'prios dilatant ut in
 peccantes q'sq; qui s' comissi se feruore
 aspe inuectionis exere n' tardent. **hnt**
 cum leonib; boues. q'ndo ipam inuecti
 onem corripienti. cum spu mansuetu
 dinis et bibeat' q'ndo in feruore argu
 endi numq' fissam habe' ungu'la discre
 te actionis. ac loqle. nuq' uba diuine
 lectionis uelut ruminando in ore uol
 uere cessant. **Et sup leones et boues. q'si**
 lora exere de p'ndentia. **Sup leone** quip
 pe et boues lora de p'ndet. quando sc'do
 ctore et in seueritate districtiois qua
 peccantes iudicant et in mansuetudie
 lenitatis q' penitentib' remittunt iu
 diciu' sui timent auctoris. ne forte in
 iuste ligando aut soluendo que impia
 ia iuste ligari ipi ab eo cuius iudiciu'
 errare nequit mereant. **Et. iiii. rote p**
 bases singulas. et ares e' et p' uii. par
 tes q' humeruli sub' luteru' fusiles co
 tra se inuice respectantes. **Quatuor ro**
 te. iiii. se eu'glicor' lib. qui aptissime

rotis comparant. q'a sic uolubilita' t
 te. citissimo cursu q'cumq; ducit' curri
 t ita sermo eu'glicus uib'nte domino
 paplos uniuersas i breui mundi plaga
 impleuit. **Sic** rota sup'positu' s' cur
 rum a tra subleuat et subleuatu' quo
 auriga dirig' portat. ita eu'glica p'dica
 tio mtes elector' a tra uis cupiditatis
 in celestia desidia susp'ndit ac susp'nsal
 ad p'fectum bone actionis siue ad inuit'
 tum p'dicationis q'cumq; adiuuans
 gra' spe uoluit ducit. **Namq;** in seq'ntib'
 dr' quia tales erant rote quales solent
 in curru fieri. **Legim' aut' de sc'is. curi**
 di. r. milib' multiplex. multa letantiu'.
Sig' bases luteru' sc'i sunt doctores qui
 lauacru' nob' uite ministrant. et rote q'
 t'ne basium. iiii. sunt lib' eu'glicor'. **Quid**
 ares rotarum q' bases portant. n' ipsa
 eor'dem se corda doctor' q' dum p'cepta
 eu'glicia sedulo intendunt eos ab
 infimor' appetitu sustollunt. uelut in
 missa rotis ares alti' basium a tra suble
 uant. **Porro** humuli q' rotis ante positi
 ne ab arib' delabi possent ob'sistebant
 p'coma se p'pharum. quib' eu'glica et
 aplica se'ptura. ne cui legitimum indu
 bium forte ueniat co'firmat. **Bene aut'**
 dr' q'd humuli qui p' uii. partes sub' luteru'
 erant positu' se se inuicem su
 erunt respectantes. q'a nimiru' omnis
 se'ptura p'phetica s' met inuice consen
 tanea e' ut pote uno di' spu condita.
Quatuor aut' fuere p' bases singulas
 humeruli uidelic' iuxta numeru' ro

rarū n̄ quia. un̄ sunt tantū lib̄ p̄phe-
tici. s; q; in om̄ib; q; locuti sunt p̄phe-
et moyses. dictis. un̄ euāgelistar̄ testimo-
niū p̄buere. ut ex consensu utriusq; tes-
tamenti una fides et dilectio. xp̄i n̄ra om-
niū corda firmaret. **O**s q; literis int̄-
sec̄ erat incaptis summitate. et qd fo-
rimsec̄ apparebat unius cubiti erat to-
tum rotundū parit̄q; habebat cubitū
unū et dimidiū. **O**s literis unius erat
cubiti p̄t̄ unitate in confessionis et fidi.
q; om̄is in confessione pat̄ et filij et sp̄s
sc̄i baptizati dicente ap̄lo. un̄ domini
una fides. unū baptisma. un̄ d̄s. et
pat̄ omnium. et ip̄m os incaptis erat
summitate. ut ad celestia regna p̄bap-
tisma iter eē patefactum doceret. **I**pe
ū literis in amplitudine cubitum ha-
bebat unū et dimidiū. p̄ op̄is in unū
p̄fectione et in unū contemplationis. **I**n-
teger enim cubitus in literis p̄fectionem
bonę designat actionis. qm̄ absq; ulla
dubietate habebat ille de q; temptato-
ri antiq; domini aiebat. **N**unq; consi-
derasti seruum meū iob. qd n̄ sic ei si-
milis sup̄ t̄ram homo simplex ac rect̄.
ac timeis d̄m. et recedens a malo. **B**a-
tū cubitū alt̄ diuine uisionis. qui ex
parte n̄ nulla etiam in hac adh̄c uita
receptis fidelib; donari consueuit.
ut idē iob deuictō adūsario cū d̄no
loq̄ns ait. **A**udisti auris audiui te. n̄c
aut̄ ocl̄s n̄s uidet te. **S**criptū nāq; est
in sequitib;. **U**na rota habebat altitu-
dinis cubitū et semis. **E**t paulo p̄. **I**n

summitate aut̄ basis erat qdam rotun-
ditas unius et dimidiū cubiti. ita fabre
facta ut lit̄ desup̄ possit imponi. **I**n-
terum quippe in unū erat cubi-
ti et dimidiū. quia in unū ea fide in
fonte uite lauamur. ut p̄ op̄a iusticie
ad uitam uitę meream̄. qm̄ un̄ sine
peccato dum h̄ uiuim̄ eē nequim̄. ipsa
ū uite celestis dulcedine gustare ex par-
te ac diligere i h̄c uitam uita. p̄fecte
aut̄ uidere nulla ratioe ualeam̄. **R**o-
te q; uno ac dimidio cubito insuauit̄.
q; septa lectio in euāgelice ql̄t̄ h̄y q; p̄fe-
cti eē uelint uiuē debeat ostendit. sp̄s
q; nob̄ etne retributionis in p̄sentia de-
monstrat. ip̄am ū retributioni illi ql̄ta-
tem i futuro nob̄ pandēdā simul et do-
nandā eē p̄mittit. **B**ases enī ip̄e unū
habebant cubitū. ac semissem ampli-
tudinis in summitate sui ū literes re-
cipent. q; ip̄i doctores summi ac mi-
nist̄ lauac̄ salutaris ope quidē p̄fecti
i h̄c uita fulser̄. s; luce contemplationis ex
parte sūt fructi. **U**n̄ et auit̄ ex parte e-
ni cognoscim̄. et ex parte p̄phiam. **L**um
aut̄ uenit qd p̄fectum euacuabit qd ex
parte est. **I**n h̄c modū fec̄. x. bases. futurā
una et mensura sculpturaq; s; simili fec̄
q; x. literes ereos. **Q**uare x. sunt bases p̄-
acti. totidēq; eis positi literes sup̄ tā dic-
tum ē. qd ū una erat futura mensuraq; i
sculpta s; simili omnium basiu sine lu-
terū. ū mea significatiōe factum. qd eql̄ta
possunt eē omnium uita doctorū. s; in
ea pot̄ qm̄ una fides euāgelii q; in

tunc unum est sacramentum baptismi quod ablu-
 nit unum idemque spiritus qui omnes consecrant elec-
 ti. tam et si donationes hinc divisas in
 se. ipso spiritu qui dividit singulis puritate
 Quod quinquaginta batos capiebat latus unum. Quod
 vigenari minus solet magne perfectionis
 typum tenere quia nimirum quod deni faci-
 unt. x. autem sunt precepta quibus omnis
 nostra operatio in lege divina perficitur est qua-
 tuor in evangelio libris in quibus per dispensa-
 tionem dominice incarnationis celestis
 patre nobis est patefactum intus. Et quia omnes
 qui ad mysticum sacramentum baptismatis pertinent
 cum fide et sacramentis evangelii fructum de-
 bent recte operationis ostendere apte latus
 singuli in quibus holocausta lau-
 antur. xl. batos capiebant. Quod si sequitur eratque
 unum cubitorum sine in altitudine sine in
 latitudine quid significet intellectus misterium
 unum prout est. Latus enim unum. unum. erat cu-
 bitorum. vel prout in evangelio libris in quibus
 forma nobis baptismi perficitur est vel propter
 cardinales virtutes quibus quisque fidelis
 si non fructus fidelis est debet institui vel certe
 prout in mundi plagas quibus lauacrum
 salutis ministrat dicente psalmi propheta
 quod redemit de manu inimici de regi-
 onibus congregavit eos a sol ortu et occasu
 ab aquilone et mari. Quod si super dicitur pari-
 ter habebat unum cubitum et dimidium
 et neque ibi altitudinem an amplitudinem
 significet adiectum videtur quod fundum ipsius
 lateris huius esse amplitudinem volue-
 rit intelligi quod ex mensura in fallor ba-
 ti in quo positus erat quisque latus facillime

conuenit quod ita describitur. In summitate
 autem basis erat quodam rotunditas unum
 et dimidij cubiti ita fabricata ut latus
 desuper possit imponi. Latitudo ergo fun-
 di in latus unum erat cubiti et dimidij
 ipsa vero capacitas latus unum habebat cu-
 bitos si utrum in altitudine an in ampli-
 tudine an in utroque dicat qui nouit. Et
 instituitur. r. bases. u. ad dextram templi
 et u. ad sinistram. Dextram partem templi
 et sinistram in unum imposito templo. si ante
 templum dicitur ad orientalem plagam uide-
 licet in ato antiore quod sacerdotum ipse uo-
 cabatur. Quinque autem posuit ad dexteram
 partem templi ipse iudos. quod sole iusticie
 per doc. — trina legis antiquitate uti so-
 lebant et quinque ad sinistram. ipse nos
 qui ceco diuitius corde seruituti adhe-
 rebamus qui ait. Ponam sedem meam ad a-
 quilone. quod est apte dicitur. Illis in cordibus re-
 quiescere desiderio. quod a luce ueritatis et flam-
 ma diuine karitatis aliena esse confido.
 Mare autem posuit ad dextram partem tem-
 pli. contra orientem ad meridiem et hinc in eode-
 ato positum est ad orientem. Quod autem ait
 ad dextram partem templi. hoc est quod re-
 petit dicens. ad meridiem. Ingressibus
 enim atum ab oriente primo diuertendum
 erat ad meridiem. uel mare in ipso angu-
 lo stabat ad lauandum sacerdotibus paratim
 deinde progressibus intus occurrebant lu-
 teres ad lauandas hostias ab utroque par-
 te positi. Intus uos basis erat enea. uel cu-
 bitorum longitudinis. et uel cubitorum lati-
 tudinis. et tum cubitorum altitudinis.

in q̄ stans salomon dedicabat templū.
dein ult̄ p̄gredientib̄ occurrebat holocau-
ti cont̄ in medium atrī de in portā templi
siue uestibulū in q̄ columpne erant ere-
cta ostium templi. Qd̄ q̄ mare posuit ad
dextrā partem tēpli. siḡnat nos p̄ laua-
crū baptisimū ad regnū celeste. qd̄ iure
uocabulo dext̄e figurat̄ debere puenire.
Qui enim credidit et baptizatus fuit salu-
erit. Namq; ū dext̄a simul et sinist̄e in
bono accipiunt̄. ū iudeā. ū gentilita-
tem. ut in expositioe basium sup̄ dūm.
ū p̄sentē ecclie uitam et fut̄am. ū le-
ta seli et t̄tia. ū aliq̄ designat hūmū.
ū ū absolute in bono ponit̄ dext̄a. et̄na
sep̄uis gaudia demonstrat. — Quod
ū contra orientem posuit mare. ad ean-
dem p̄pe siḡnationē respic̄. qd̄ uidelic̄
p̄ lauacrū sac̄ fontis splendor nob̄ int̄-
ne claritatis ap̄it̄. Qd̄ ad meridianū lat̄
atrū. siḡnat fideles p̄ acceptioe sc̄i sp̄s
ad flagrantiā solere uere karitatis accē-
di. — ū enim meridianū solis. ū fuerit
in sc̄ptis et ardore dilectionis et illustra-
tionē siḡnare sp̄e sc̄i. p̄ que eadem dilec-
tio diffundit̄ in cordib̄ elector̄. **O**m̄ia
uasa q̄ fec̄ hyiam regi salomon in do-
mo dñi. auricalco erant. in regione ior-
danis fudit̄ ea rex in argillosa t̄ra. Ap-
te in regione iordanis fusa sunt uasa
dom̄i domini. in q̄ uidelic̄ flumine
dñi n̄r baptizari dignat̄ ē. ei q̄ tinct̄
undis aq̄i nob̄ elem̄ti i ablutione pec-
cator̄ conuirt̄. et̄ quia om̄e fidelium
baptisima q̄ domino. ū fec̄ in exrem

plum celebrat̄ baptisimat̄ ipsius q̄ t̄pe
aq̄s sc̄ificauit. recte in regioe iordanis
uasa sunt dom̄i domini facta. Neq; enim
alī uasa electionis et misericordie fieri p̄-
sunt. ū et baptisima ei qd̄ illo in flumine
subit̄ respicientes et ip̄i uitali flumine
saraganū abluu. Notandū aut̄ qd̄ ū tantū
in regioe iordanis. ū et in campell̄ regi-
one illū facta ē. dicunt̄ eadem uasa siḡ-
nificans multitudinem fidelium. q̄ ū
solum in iuda. ū et in omniū nationū
erat latitudie futura. expleta p̄pheta
q̄ dicit̄. gaudeb̄ campi et omnia q̄ mei
sunt. Argillosa aut̄ t̄ra de q̄ facte sunt
forme ad fundēda uasa domini. q̄ meli-
q̄m sc̄pta sac̄ de q̄ regulam b̄n uiuendi
accipim̄ ualeat intelligi. Quasi enim ar-
gilla ignib̄ durata forma uasis dñi q̄n-
ta et q̄lia fieri debeant. exhibet. cum
nob̄ sc̄ptura regulā iusticie q̄m sc̄ptū
ostendit̄. sc̄oz q; nob̄ exempla qui in
igne tribulationū inuincibiles p̄seue-
rarunt in om̄ib̄ seq̄nda p̄monstrat.
Si uasa in domo domini electa ac p̄ci-
osa ē. cupiscim̄. es q̄ igne liq̄factum
argille formas ingit̄. q̄ uas possit ap-
tum ministris celestib̄ effici. cū ip̄i sa-
lub̄ humiliati. et flamma siue diu-
ne karitatis siue etiā humane adu-
tatis emolliati. uia patrū b̄n opando
int̄mus. ut ad p̄ma patrum b̄n cur-
rendo pueniam. **F**ecitq; salomon om-
nia uasa. altare aureū. et insam sup̄
q̄m ponerent̄ panes p̄positionis aure-
am. Altare aureum corda significat

pfectoꝝ iustoz uirtue karitatis et castita
 tis luce chorusea q̄r̄ sublimitati signi
 ficande etiam loe ouerit eidem altare.
Stabat enim ante ostium sc̄i sc̄oꝝ ut in
 factura tabnacli manifeste legim̄ in q̄
 uidelicet altare n̄ ostia sanguinis ne
 q; libamina s; thymiamatha tantu in
 cendebant quoz sum̄ ad supiora as
 cendens opiebat archam atq; oracu
 lu odore suauitatis impleuit in q̄ figa
 er p̄mebat sc̄oꝝ qui dū neglectis tempa
 lum rerū cupiditatib; tota intentione
 celestia q̄runt uel̄t int̄ inuicimo ora
 culi sunt positi nec longe s̄t remoti a
 uelo q̄ templum et sc̄a sc̄oꝝ dirimunt
 quia corpe tam̄ t̄am incolunt cetum
 sc̄am interiore homine totam habet
 susatione in celis. Ascendit q; ab huius
 modi altare fumus incensoz int̄ sc̄a sc̄o
 rū uel̄ archa ē recondita cū orationes
 sc̄oꝝ flamma karitatis exercitate ad celū
 usq; pueniunt uel̄ xpc ē in dext̄a d̄i sedes
Honem̄ in h̄ altari sanguis hostiar̄
 s; thymiamatha tantū incendit quia tale
 uiri n̄ h̄nt oꝝa carnis et sanguinis q̄ in
 ara suu cordis immolantes d̄no mactāt
 s; solumm̄ lacrimar̄ et orationis ei nota
 p desiderio regni celestis offerūt. **Fecit .xx.**
 q̄ altare eneu .xx. cubitoꝝ longitudi .vi.
 ni et .xx. cubitoꝝ latitudinis et .x. cu
 bitoꝝ altitudinis. Et quidem altare thi
 miamathi moyses fecit in heremo ha
 bens cubitum longitudinis et altum
 latitudinis et duos cubitos in altitu
 dine. Quante aut̄ magnitudinis hoc

salomon fecit sept̄a n̄ die s; tam̄ qd̄ al
 tare aureū fecit die. Constat aut̄ q̄ tantū
 face n̄ potuit q̄ntum fec̄ holocausti q̄
 si .xx. cubitoꝝ in longitudie et latitudie
 factum eēt. totam tēpli latitudinē im
 pleret. **Q**uō q̄ er̄ tuus erat positum alta
 re holocausti q̄m incensi q̄ntum genie
 oblationis ac uilitate metalli ignobili
 fuit tantum q̄ntitate insur̄ et hostiar̄
 frequētia p̄stabat q̄ m̄mirū plures sūt
 multo quib; dicatur si uis ad uitā iḡdi
 serua mandata q̄m q̄s audire delectet
 si uis p̄fectus eē uade et uende omnia
 q̄ habes et da paupib;. **N**ec tam̄ huius
 insura altaris ratione caret et munio.
Habet enim .xx. cubitos longitudinis
 et totidem cubitos latitudinis et .x. cu
 bitos altitudinis. **D**e q̄ quidē numero
 sup̄ in expositioe templi et uestibuli
 ei durim̄ s; et n̄c dicendum breuit̄ qd̄
 si altare holocausti illoꝝ eccl̄ia typum
 tenet qui suū cor̄ p̄ et animā deo cōse
 ciare p̄ ignem amoris illius q̄r̄. p̄se
 uerantia hoꝝ in bona opatioe p̄ longi
 tudinē altaris amplitudo in karita
 te d̄i et primi p̄latitudinē spes in
 expectatioe diuine uisionis p̄ altitu
 dinem figurat. **Q**d aut̄ longitudo et
 latitudo altaris uel̄sc̄oꝝ er̄at cubitoꝝ
 magna utiq; p̄fectionē designat eide
 uide fesse longanimitatis ac sincere
 dilectionis q̄ p̄ utiq; testam̄ta nobi
 obseruantia t̄bunt. **Q**uare enī quum
 uicenariū numerū complēt duo aut̄
 lib̄ mosaice legis .iiii. euēgelice lib̄taḡ

Et dum ad intelligentiā atq; custodiam
legis spūalem illustrante eūglu grā p
uenim' uicinarū pfecto nummum pfi
cūm' fitq; idē numm' in longitudine
et in latitudine altaris. cū corda elec
torū docente utiq; testamto et aduuiā
te ipō uno utiq; testamti auctore et
pseuerantiā boni opis etiam ī psecu
tionib' seruante et hilaritatem dilecti
onis etiā in eos qui psecunt' exhibent.
Denario aut' nummo spes celestiu pmi
or' solet designari. dño confirmante.
cū eos qui in uinea magni patifamili
as laborant. denario remunerandō eē
testat'. Et idem altare qd in figā factū ē
electorū. ob signandā eorū uitā ppetuam.
x. erat cubitis altum. Cū ū dictum est
quia fecit salomon altare aureū. addi
tū ē continuo. et mīsam sup qm pone
rent' panes ppositionis auream. Mensa
aut' aurea scripta ē sac' spūalis intelli
gentie claritate secundā. de q' psalmi
ta dño. Paraisti inqt' ī spectu nro mīsa.
adūsus eō q' tbulant me. Ne enī nos ad
ūsarij tbulantes ad errorem inflectat.
mīsa nob' adiutor n'r scientie celesti p q'
ī fide ueritatis s' forte mī parauit. Panes
namq; ppositionis scī sūt doctores q' r'
ul' opa nob' ul' ūba salutaria ad exem
plum uite pposita. semp' in diuini pa
gini q'sq's bene q'rit inuenit. Unde
apte idem panes in exodo. x. u. fieri p
cepti sūt uidelic' p' aplos. x. u. p q' m
nistium. et nobis sc'ptura testamti cō
dita est. et instrumti uetis dño donā

te reuelata mistia. q' nimirū numero
ū tantū idem apli. s' om' designati sūt
qui ūbum pdicando pabulum uite
fidelib' ministrante qd om' utiq; ipam
doctne formā q' apli a domino accepe
sequunt'. **Q**d ū in ūbis dierū legimus
q' fec' salomō mīsa. x. posuitq; eas in
templo. v. a dext' et v. a sinistri. s'ialas
q' aureas. ē. n' has mīsa tam ad panes p
positionis. qm ad uasa dñi ponenda
facta ē. credibile est. s'ialas uidelic' q's pa
rtē factas sc'ptura refert. thumamate
ria turibula. mortariola. et cetā q' in
seqntib' legunt'. Nam qd paulo p' in edē
ūbor' uolumine subinfert' fec' salomō
omnia uasa dom' domini et altare e
neū. et mīsa. et sup eas panes ppositiō.
ul' pluralē nummum p singulari posuit
more sc'pturis usitatisimo. ut in ihu
naue. filii aut' isrl' p'uaricati sūt manda
tum et usurpauit de anathemathe
cū achar solus et n' plures filii isrl' hoc
fecerunt. ul' certe quia panes ppositionis
solebant ante sabbatum coqui. ut ī sab
bato mor' poni possent in mīsam pposi
tionis. potuit fieri ut panes noui no
uit' cocti mor' illis mīsis imponerent'.
ibidemq; nocte illa seruarent' opa. do
nec p'imo mane ablati uetib' sup mīsa
ppositionis ponerent' calidi. Non aut'
hec mīsa. x. a figā unius mīse ppositionis
discrepant. Nam sic una mīsa. x. u. pa
nib' omista. unanimes totius sc'pture
scordiam auctoritate aplice munitā
designat'. ita ū in mīto. x. mīse auree.

diuine legis et prophetarum eloquia figurate demittantur quod uel refectione nobis ubi dei qui panes positionis offerunt nobis exempla fidelium qui positores in se uasorum domini claritate et miracula ponunt. Recte autem bis quinque sunt in se. non solum quod legis lator quinque uoluntate scripsit uerum etiam quod tota testamenti uetus series uel etates seculi complectitur. Geminat uero numerus in septem quoniam et uel a dextera uel a sinistris ponuntur. tunc per incarnatione dominica eadem septem siue uel dei populo modo scilicet et gentili committatur siue euangelium plena figuris ostendit quod quidam antiqui dei populo iuxta litteram sola intelligenda esse putabant. **E**t candelabrum aureum uel ad dexteram et ad sinistram contra oraculum **xxxviii** lumina autem primo et qui lili flores et lucernas desuper aureas. Sic enim in se in typo seculi scriptura recte ponuntur quod et e surientibus iusticiam panem ubi diuinitate et uasa ministerii celestis id est uisitorum nobis actus in exemplum ponunt. ita etiam aptissime per candelabra eadem diuina eloquia figurantur uidelicet quia lucem sapientie errantibus preferunt. Hinc etenim psalmista. **L**ucerna inquit pedibus meis uerbum tuum domine et lumen semitae meae. Hinc etenim salomon ait quod lucerna est mandatum et lex tua. **Q**uae autem uel a dextera et uel a sinistris sunt posita candelabra et huiusmodi de mensis tractatum facillime patet. **C**um uero dixisset quinque a dextera et uel a sinistris conuenienter addidit et oraculum. **O**raculum namque uel erat arca ut sepe dic

tum est aditum significat parte celestis uel uel in dextera dei sedens patris uel uel archano. **E**t candelabra templi aurea. et oraculum se posita quia diuina eloquia sunt semper ad habitationem superne ciuitatis aspectant ut huius agnitionem ac desiderium uel cordibus infundant et eos qui originem carnis ex terra habent ad appetendam premerendamque in celestibus sede perpetue mansionis accendant. **S**icut quod quid in candelabra et lucernas eorum typice distat possunt recte intelligere lucernas esse uiros sanctos qui oleo spe sancti infusi et ipsi igne dilectionis ardent in corde et primum lucem scientie preferunt in lingua. **C**andelabra autem qui has lucernas in sublimi tollunt ut longe lateque uideri possint in ecclesia scripturam esse sacram quod sancti nobis uirtutes et doctrinam sua lectioe demonstrat. **C**ui uidelicet interpretationi arripuit sermo domini qui dicit de iohanne. ille erat lucerna ardens et lucens. **P**ossunt etiam ita aptissime dicere quod lucerna diuina siue eloquia iuxta illud psalmiste quod et super posuimus lucerna pedibus meis uerbum tuum et lumen semitae meae. **C**andelabra autem lucernarum harum sancti sunt qui sua et corda et corpora ferendi domini mandatis humiliter semper intentione subponunt. **Q**uisque enim in nullo premissam sequi curat uoluntate uerum in omnibus quod scriptura secula dicat attendit etiam sub iocis mandatis satagit auscultare premissis qui candelabrum domini dei aureum aureas et gestat lucernas qui casta corporis

suu mib. castas mris cogitationes. ad facie
da qd s iubet suppone contendit et h tam
fira intencioe qm candelabru nece est
firmu ad supna erectum. imposita s
lucnas n solum absq ruina. s; etiam
absq ulla stat sui motioe seruare. Qd
u cum diriss. et candelab aurea. u. ad
dextam et. u. ad sinistram. cont oraculi.
ex auro pmo. addidit et qm lily flores et
lucnas desup aureas. uidet iuxta lit
tam. quia supma pars candelabre
in modu sic lily repandi deformata.
qm incandelab tabnaculi factum ee
legim. cui et stipes medius et calauer
ypo pcedit et cum sciss et speruli lilia
scbunt habuisse p plurima. Flores aut
lily ut sepe dictum e. amenitate semp
uurentis tre uiuentium designat. De
q die beate petri regnatos nos a domio
in spem uiua. in hereditatem incorrup
tibile. et incontaminatam et immar
cescibile conseruatam in celis. Et bñ lily
flores aurei incandelab sunt factio
m di. qd scpta sac sps temporalib gau
dijs ad appetenda nos bona pate cele
tis puocare consueuit et quom erectu
in altitudine candelabrum lily flores et
lucnas bt aureas incapite. ita electioim
q in eadem scpta sac stinent erecto ad
supna sensu. celestia bona a domino
qsisse et pcepisse pbant. **E**t cardines
ostioi domi templi intioris sci scoru
et ostioi domi templi. ex auro erant. Si
ostia domi intioris. sci scoru anglica se
munistia. q nob de corpe egiss intiu

uite celestis reserant et ostia domusie
pli doctores sunt sci ac sacdotel. q instru
endo. baptizando. dominici corpus et
sanguinis mistia communicando. pma
nobis ecclie p sentis lumina pandunt.
quid cantines utroq; ostioy. n sensus
et corda se eorum de anglor siue homi
nu scor. quib' immobilit' contempla
tionis ac dilectionis sui conditor' adhe
rent. ut eo munistium diuinit' sibi de
legatum recte compleant. qa uolunta
te illius cui ministrant nuq oculos au
tant. Apunt enim et claudunt ostiate
pe congruo. s; nullo suu cardine tempe
deserunt. qd et angli et homines sci. si
ue in hanc uitā fidi. seu in illam speci
ei fideles atq; electos suscipiant. semp
annu in radice itne dilectionis firu te
net. **H**u bñ idem cardines ex auro ee fac
ti phibent. uidelic' ul' ppe nitu ppe cla
ritatis. ul' illius qm in diu hnt caritati.
Et p fec omie op qd faciebat salomon in
domo dñi. Per fec salomon omie op qd
faciebat i domo dñi. cu rex pacific' nr
in die nouissima omis electos resurrecti
onis in mortalitate glorificat. alioquin
qm diu stat scilicet gerit. fec quide op do
m dñi salomon. s; uidum p fic. qa corda
elector' domi ut bona opene inspuit
et adiuuat. nullum tñ in hac dim
tarat uita commorantē absq peccato
ee tbit. **H**amq; hanc domū future
uite beatitudinis reseruat p ficit n
op omie templi sui. et hoc dedicationi
aptum reddit. cum translatos de hac

mta electos suos etiam pduc ad regni.
 Qbñ signat in eo etiã qd templũ. vii. a
 nis edificatiũ e octauo aut pfectũ ac de
 dicatũ e. Septem naq; dieb; omne hoc tẽ
 p uolunt octaua e dies iudicij et resur
 rehois futũ. de quib; psalmi seruis et
 undecim aditullati sunt. cui uidelicet
 temp; conuenit apte qd sequit. Et in
 tulit q scificauit dauid pat suus argẽ
 tum et aurũ et uasa. repositũq; i the
 sauris domũ domini. Argentũ namq; ad
 mtorẽ eloquentie. aurũ ad splendore
 sapientie. uasa gñalitẽ ad rationabile
 ponent creaturam. Scificatq; dauid pa
 t salomonis argentũ. cum dũs pat eloquẽ
 tes qsq; gra sui sps ad loquẽdum ubum
 eũgũ confortat. Scificat aurũ. cum uasa
 li ingenio p dũs suo replens spũ. ad cõ
 sideranda in lege sua mirabilia illumi
 nat. Scificat et uasa. cum omib; gñalitẽ
 ecclie filijs eiusdem sps gram largit. ad
 amanda illos et appetenda dona ppetue
 salutis inflammat. hoc aut argentũ. h
 aurũ. hec uasa scificata. salomõ infert
 in templũ. cum dũs nr uniuersali iudi
 cio omis electos. et doctos uidelicet et cetõr
 fidelium cetũ in gaudiũ regni celestis
 mĩtũt. Reponitq; uasa diuisa genũs
 argentea siue aurea in thesauris domũ
 domini. quũdo eos q multitudinẽ dulce
 dunt ei frui meruerunt. abscondit in
 abdito uultũ sui a conturbatiõẽ hominũ.
 Et apte multi sunt thesauri. in quib; ua
 sa electionis recondant. si una domũ dũm
 in q idem sũ facti thesauri. qz et una e

ecclia in q omis continent electi qũli
 bet mĩtis discernant et una ac diuisã nũ
 e pata illa celestis q electis pmittit omib;
 qmuis sic stella a stella differt in clari
 tate ita et resurreho mortuor. qd utrũ
 q uider ipse ac distributor p̃mior dñs.
 una sententia demonstrauit. cũ ait.
In domo patũ nr mansioẽs multe sũt.
Et intulerũt sacerdotes archam federũ dñi.
 in locũ suũ in oraculũ templi. in scũm
 scõrũ sub t̃ alas cherubin. Si qdem che
 rubin ex pandebant alas sup locum ar
 ce. et ptegebant archam et uectes ei de
 sup. Cumq; eminerent uectes et appare
 rent summitates eor foris scũarum.
 ante oraculũ ñ apparebant ulũ ex t̃ h̃ s̃ e.
 qui et fuerũt ibi usq; in p̃sentem diem.
In archa aut ñ erat aliud ñ due tabule
 lapidee q̃s posuerat in ea moyses in ore b.
 quũdo pepigit fedus domini cum filijs
 isrl. cum egredereũt de tra egypti. et cet.
Qd illata archa i scã scõr dñi. cumq; emi
 nerent uectes et appareret summitates
 eor foris scũarũ. ñ apparebat ulũ ex t̃ h̃ s̃ e.
 hoc manifestus in paralipomenõ
 uolumine scribit. Uectum inq; quib;
 portabant archam. qz paululũ longio
 res erant. capita apparebat ante oracu
 lum. Non tam fieri potat ut ipa eor
 capita ante oraculum eminerent. qa
 minurũ necẽ erat ut clauso oraculo
 et appũso ante ostia uelo. ipi q; uectes
 tota cum archa et cherubin abderẽt
 in t̃us. qd fieri ñ potat. si p̃minentes
 uctius uectes pducendis ad claudũdũ

. xxx.

ostius loci n̄ darent. Quorū positionē nec
humi septa n̄ sine causa s; magni intuitu
facienti tam diligenter expeditur curant. Co
stat enim q̄a domi templi interior p̄gnan
tem in tr̄is ecclesiam. sc̄a aut̄ sc̄or̄ in t̄nā
sup̄ne pat̄e felicitatē designat. ita illa
tā in sc̄a sc̄or̄ archam assumptā. xpi
humanitatē et int̄ uelum regie celesti
includit. Hec̄es ū quib; eadem archa por
tabat̄ p̄dicatores ubi p̄ q̄s ip̄e immotuit
typice denunciant. Erat aut̄ in archa
urna aurea habens manna quia in
homine xpo habitat omnis plentiu
do corporali. Erat q; uirga aaron q̄ ex
cisa demuo floruerat quia potestas
omnis iudicandi penes eum ē. cuius
iudiciū in humilitate passionis uide. **xxxvii.**
bat̄ eē sublatū erant et tabule testam̄
ti q̄a in illo f̄o om̄s thesauri sapientie
et scientie absconditi. Adherabant ei
uectes quib; portabat̄ q̄a doctores qui
quidam laborabant in ūbo xpi. nūc
p̄senti uisione ogaudent gl̄e xpi. Q̄d
enim un̄ eor̄ de se dixit cupio dissol
ui et eē cū xpo. de om̄ib; utiq; sui op̄is
sortib; intelligendū reliquit. Appare
bant sūmitates eor̄ uectium foris ante
oraculum. n̄ semp; s; cum ostia eiusdē
oraculi ap̄iti contingeret. neq; hoc
omnib; s; hui; solumm̄ qui p̄ius ac
cedentes attendit ea q̄ int̄ erant satage
bant intueri. Sp̄a aut̄ archa q̄lis et
q̄m eēt posita. solis eist̄ oraculū in
trassent uidere licebat quia nullis
sc̄or̄ in h̄c adhuc uita posit̄ tam et

si multū in altitudine se int̄s attollent.
s; soli illius pat̄e ciues gl̄am t̄m̄bi sui
redemptoris plene contuent̄. Sunt et
uectes cum archa in oraculo recondit̄
q̄d absconditi sunt etiā n̄c p̄fecti q̄q;
electi qui nos p̄cesser̄ de mundo in
abditū uult̄ d̄i a conūbatiōe hominū.
q̄rum t̄n̄ sūmitates uectium n̄ nūq;
ap̄to oraculo. hui; q̄ app̄iant uisunt̄
cum p̄fectiorib; q̄b; atq; oculum sui
cordis tota intentione purificantib; di
uina gr̄a aliquid extremū de sup̄no
cuius gaudio otemplandū donant̄.
q̄a nimirū contemplatio hui; q̄ paulo
longi recesserant minime concedit̄. qui
quāto ex t̄us int̄e uagi remanent tanto
min̄ q̄ sunt in t̄na gaudia uident. **F**
ac hum̄ aut̄ cum exissent sacerdotes de sc̄u
ario. nebula impleuit domū domini.
et n̄ potant sacerdotes stare et ministrare
p̄t̄ nebulam. impleuit enim gl̄a d̄ni
domū d̄ni. et rel. Q̄d aut̄ nebula imple
uit domū d̄ni et n̄ potant sacerdotes
stare et ministrare p̄t̄ nebulā. hec s̄e
tencia sup̄bos iudeor̄ pontifices et do
ctores insinuat quidū natiuitatē xpi
faciēta inuestigare despiciunt. debi
tū fidi sue ministium p̄ erroris ne
bulam pdidit̄. ita eor̄ int̄el infide
litatis caligo repleuit. ut erigentib; p̄
p̄is int̄ n̄ agnoscant cultum credu
litatis. Nebula ḡ sinagogā domum
d̄ni impleuit et sacerdotes p̄t̄ nebulā
ministrare n̄ potant. q̄d dum i testa
m̄to ueti sens̄ mysticos lit̄e uelam

ne cooptos int̄ obsecuros allegoriar̄ cali-
 gnet̄ inuestigare despiciunt̄ debitū fidi
 sue ministerium p̄t̄ nebula p̄didit̄ q̄b̄
 et t̄ in nebula doct̄ie sue uocē domini
 p̄tulit̄. cum de re etiam apte narrauit̄.
Quod ē enim lucidū q̄ ego et pat̄ unum
 sum̄. quid apte q̄ ante abrahā ego sum̄.
Sed q̄ auditor̄ m̄tes infidelit̄ caligo con-
 plent̄. q̄ emissum solis radiū in t̄acēt
 abscondēbat. Et dedicauit̄ templū d̄ni
 rex et filii isrl̄. Templū d̄ni sc̄a est ecclia.
 sic sup̄ ostensum ē. hanc dedicauit̄ rex
 xpc̄. q̄ndo sanguine suo eam munda-
 uit̄ et sp̄s sc̄i gr̄a sc̄ificauit̄ ac diuisis
 uirtutum domis multiplicauit̄. hanc
 dedicant̄ et filii isrl̄. sc̄dm̄ q̄d̄ un̄quisq̄
 fidelium. sc̄dm̄ s̄ donū collatū a d̄o ubi
 p̄dicationis et uirtutū opib̄ primos suos
 q̄scūq̄ ualet ad meliora et p̄fectiora cō-
 uertere. satagit̄. Templum enī d̄ni ait̄
 ap̄ls sc̄m̄ ē q̄d̄ estis uos. **S**ed hanc sc̄ificati-
 onē rex et ppl̄s cap̄t̄ et imbra n̄ eq̄lit̄ p̄-
 ficunt̄ quia de xpo iohes ait̄. de plen-
 tudine eī nos om̄s accepim̄. et gr̄amp̄
 gr̄a. hinc paul̄ ait̄. Neq̄ q̄ plantat̄ ē
 aliquid neq̄ q̄ rigat̄ s̄ qui incrementū
 dat d̄s. **S**ed q̄ntū ualet hominis dedica-
 tio. p̄dictus ap̄ls subsequēter ponit̄ di-
 cens. Qui plantat̄ aut̄ et qui rigat̄. un̄
 fr̄. Un̄q̄sq̄ aut̄ p̄p̄am mercedē accipiet̄.
 sc̄dm̄ suū laborē. **S**i enī suū adu-
 res. d̄i aḡ cultura estis. d̄i edificatio estis.
 et cetera. **I**git̄ ip̄e sc̄ificat̄ suū templū q̄ d̄s
 et domū inhabitando. uos aut̄ digne
 habitatiōe eī conuiscando. **S**equit̄. **I**ndie

illa sc̄ificauit̄ mediū at̄. q̄d̄ erat ante
 domū d̄ni. **F**ec̄ quippe ibi holocaustū
 et sc̄ificiū et adipēs pacificor̄. q̄ alta-
 re erem̄ q̄d̄ erat corā d̄no. unū erat. et
 cape n̄ poterat holocaustū et sc̄ificiū
 et adipem pacificor̄. **Q**uod ē q̄d̄ salomō
 sc̄ificauit̄ mediū at̄. offerens ibi holo-
 caustum. p̄t̄ea q̄ altare erem̄ q̄d̄ iuxta
 ostitutionē legis ante fores templi po-
 sitū erat n̄ poterat totū cape n̄ q̄d̄. r̄pe
 ea q̄ in lege p̄t̄ infirmitatē eī p̄fici
 n̄ potant̄. nunc in ecclia catholica ple-
 nit̄ gerat̄. **I**psa enim ē actum domi d̄ni.
 quia p̄ ip̄m̄ ingressus patet̄ in templū
 d̄ni in ierusalē iudelicē celestem. **Q**uia
 ḡ holocausta et sc̄ificia omnia ī alta-
 ri typico uet̄is testam̄ti n̄ potuerūt offer-
 ri. eo q̄ omnia ibi figalit̄ fiebant̄. rex n̄
 et sc̄dos erexit̄ nouū altare fidi in
 ecclia catholica. in q̄ pingua holocau-
 ta et sc̄ificia acceptabilia cotidie spu-
 alit̄ d̄o offerunt̄. **H**inc ē q̄d̄ domū rep̄-
 bant̄ uet̄ sc̄ificiū p̄ p̄p̄am ait̄. holo-
 causta et sanguinem uictimar̄ uoluit̄.
Et item in ps̄alm̄. Sc̄ificiū laudis
 honorificauit̄ me. et illic t̄ ē q̄ ostendū
 illi salutare d̄i. **F**ec̄ ḡ salomō in tempe-
 illo sollempnitatē celebrē et om̄is isrl̄
 cum eo. multitudo magna ab in̄itu
 emath. usq̄ ad riuū egypti coram d̄no
 d̄o n̄ro. **Q**uod d̄r̄ q̄a fec̄ salomō festiuitatē
 celebrē et om̄is isrl̄ cū eo multitudo ma-
 gna ab in̄itu emath. usq̄ ad riuū e-
 gyp̄ti coram d̄no. p̄ in̄itum emath sep-
 temptonalē t̄re rep̄missionis plagam.

.xxxii.

primū siue torrentē egypti ut ūba di-
erum nominat designat australe de
quib' aliq' lati' ex ūbis sc'i ieronimi po-
nē grū puto eē lectori. **S**criptū ē in libro
num'oy in q' omnis t'ra rep'missionē
p. iiii. plagas breui sermone diuidit.
Pars meridiana incipiet a solitudine
sin q' ē iuxta edom. et habebit t'mnos
contra orientē mare salissimū q' ocu-
bunt australe plagā p' ascensum scor-
pionis. ita ut transeant senna et pue-
niant in meridiē usq; ad cades barne.
unde egredient' confina ad uillā nomi-
ne addar. et tendit usq; ad asemona. i-
bitq; t'mnū p' girum ad semona usq; ad
torrentem egypti. et maris rub' litore
fines. Pro quo in ultima uisione p'phe-
iezechielis ita dicit. **P**laga aut' australis
meridiana a thamar usq; ad aq's ma-
ribath idest contradictionis. **C**ades q; et
torrentis usq; ad mare magnū. q' sig'at
latissimā solitudinē. sin q' est iuxta edō
et in mari rub' t'mnū c'ruere et p' ascē-
sum scorpionis. et p' senna cades bar-
ne. et atum siue uillā addar et semona.
p'uenire usq; ad torrentem egypti qui
iuxta urbē ruocorruā mari influit.
Hic ū t'mnū plage australis incip' a tha-
mar. q' urbs in solitudine ē qm' et salo-
mon miris opib' extruxit et hodie pal-
mirā nuncupat. ebraicoq; sermone
thamar dicit. q' in ling' n'ra palmam so-
nat. usq; ad aq's contradictionis cades
qm' in deserto eē n' dubium ē. et torres
ing'ientis mare magnū. hocq; egypti

palestine q'd p'tendit littorib'. **S**equit'
in lib' num'oy. **P**laga aut' occidentalis
a mari magno incipiet et ip'o sine clau-
det. hoc ē a mari usq; ad mare. a torre-
te uidelic' ruocorruē qui in mare in-
fluit usq; ad eum locum ū ē emach
urbs syrie. **C**ui in h'c plaga. et nom' po-
nit iezechiel. et plaga inqueus mare
mare magnū a cōfimo p' directū doni-
uenas emach q' nunc epiphama no-
minat. ab antiocho crudelissimo tirā-
nor' nomine commutato. Nam cogno-
nium habuit epiphanes. porro ad
septentrionale inq't partem a mari
magno t'mnū incipient' p'uenientē
usq; ad montē altissimū a q' uenit e-
mach usq; ad t'mnos sedada. ibuntq;
senna usq; sephrona et uillam enan.
Hic erit t'mnū in platea qui lolis dicit'
hebrei septentrionale plagam incipe-
re a mari magno q'd palestine pheuici
et syrie q' appellat' celecilitie que p'ten-
dit littorib'. et p' egyptum tendit ad li-
biam. **Q**d aut' dicit' p'uenientē t'mnos
usq; ad montē altissimū. idem ebi au-
lumanē ul' amanū montē significa-
te. ul' taurū. q'd nob' uidet' uerul' ibē
q; inquit senna usq; ad sephrona. q'
ob rem hodie zephuim opide cilicie
uocant. **Q**d aut' sequit'. et uillam enan
p' q' in ebreo septimē a serenan q'd int'
p'tat' atum fontis. t'mnū ē damasci. **H**ic
dicit' iezechiel. et erit t'mnū a mari usq;
ad atum enon siue a ser eman t'mnū
damasci. et ab aquilone ad aquilonē

plaga septemprionalis. Inde metabunt
 inquit fines cont' orientalem plagā de
 uillaenan sephama. et de sepham descē
 dent tinnu in rebla extra fontem inde
 puenient extra orientem ad mare chē
 nerech. et tendunt usq; ad iordanen. et
 ad ultimum salissimo claudent' mari.
A fine g' septemprionalis plage. hoc est
 ato enan tendunt fines usq; ad sepha
 na. qm̄ ebrei appaimā nomināt. et de
 apaima descendōt tinnu in rebla q̄ nūc
 siriē uocat' antiochia. Et ut scias reblā
 hanc significare urbem. q̄ nunc in Siria
 coele nobilissima ē. sequit' cont' fontem
 quē p̄spiciuū ē signare dafnen. de q̄ fonte
 sup̄dicta urbs aquis habundantissimi
 fruit'. Inde inquit puenient tinnu cont'
 orientem ad mare chenerech. id est ad
 stagnū tyberiadis. mare aut' dī. cū ha
 beat dulces aq̄s iuxta idioma septarū q̄
 conūgationes aquarū appellat' maria. et
 tendunt inquit usq; iordanē. et ad ulti
 mum claudunt' mari. ul' mortui. uel ut
 alii putant lingua maris rub' in cuius lit
 tore achila posita ē. Qd̄ aut' sequit' i lib'
 regum qd̄. vii. dieb'. et vii. noctib'. id est
 vii. dieb' p̄dicta festiuitas a salomone
 et filius isrl' celebraret'. et in die octaua di
 missus sit p̄pls. inueniendū qm̄ in iubi die
 rum de eadem re septū sit. fecit g' salomō
 sollempnitatē in tempe illo. vii. dieb'. et
 omnis isrl' cum eo. exilia magna ualde
 ab initu emach usq; ad torrentē egyp
 ti. fecit die. vii. collectam eo qd̄ dedicass;
 altare. iii. dieb'. et sollempnitatē celeb's;

dieb'. vii. Igit' incesimo t̄cio m̄sis septimū.
 dimisit p̄pls ad tabnacul' sua. S; puto
 n̄ aliud hic uelle intelligi. n̄ qd̄ explicit
 dieb'. vii. dedicationis templi. subsecuti
 s̄t dies scenophēgie. q̄ a quinto decimo
 die m̄sis septimū salm̄ legem inchoabāt
 et in die uicesima scdā finiebant'. Usq;
 g' festiuitatib' rite pactis et scenophe
 garū. vii. die finita. dimisit rex salo
 mon p̄pls ad sua. letantes atq; gaudiū
 res sup̄ bono qd̄ fecat' domū dauid et
 salomoni et isrl' p̄lo suo. Cui sensui ui
 det' iosephus sumragary ita dicens. Di
 misit g' salomon exiliam cum sacrificia
 celebrass;. p̄ se et p̄ uniuersis hebreis. id est
 utulos quidē. xxi. milia. oues aut' xxi.
 milia. Tunc enim p̄us in templo celebra
 ta sunt sacrificia. et in eo epulati s̄t om̄s
 ebrei. cum uxorib' suis et filiis. Insuper etiā
 et festiuitatē q̄ uocat' scenophēgia faciēs.
 ante templū clare iunus et magnifice
 dieb'. vii. rex cum omni p̄lo suo parit'
 epulat' ē. Cuiusq; h' fuissent sufficient'
 exhibita. nichilq; decēt' cōa pietatis di
 uine culturam. dimissi a rege singli
 ad p̄pa remearunt agentes illi gr̄as p̄
 t' p̄uidentiā qm̄ habuiss;. et opa q̄
 feciss;. et orantes d̄m ut eis regem p̄be
 ret longēuo tempe agebant reu erent.
 cum gaudio sublimit' et cum delecta
 tiōe ymnos decantantes. ita ut in ea
 iocunditate sine labore ad p̄pa remea
 rent. **A**lthec aut' hoc qd̄ salomon com
 pleto ope templi festiuitatē celebrē fec'
 et omnis isrl' cum eo multitudo magna

ab initio emach usque ad rivum egypti co-
ram domino dicitur significat unum gaudium
secundum quod cum rege suo christo uero uidelicet
pacifico perpetually habent. **Hec** non et
loca ipsa quibus terminus terre israel descripta sunt
emach uidelicet et rivus egypti hunc sig-
nificationem non contradicunt. **Emach** enim
interpretatur domini uitas et rivus siue tor-
rentem egypti intelligere possumus mortem
temporalem quod hanc in egypto id est in
tenebris illius mundi consistens nullus
euadere potest propheta attestante qui ait.
**Quis est homo qui uiuit et non uidebit mor-
tem.** **Non** de ipso mediatore dei et homi-
num in psalmo septimum. **De torrente**
in uia bibit propterea exaltauit caput. **Torrentes**
fuit turbulenta iudeorum persecutio de qua
dominus christus bibit in uia id est in uita
hac dum corpore percutit sed dum in uia
dicitur illata uis ostendit et uelocissimus
transit indicat per quam inmerentes uehi-
solent ad aliam mansionem. **Christo** enim
propter glorie meritum passionis datum est
nomen quod est super omne nomen ut in nomine
eius omne genua flectantur celestium terre-
strum et infernorum. **Omnes** ergo israel a riuo e-
gypti usque emach festum celebre cum
salomone faciunt quod sancti pro fine presen-
tis uite ueraciter eternis gaudijs cum domino
christo perficiunt. **Quod** autem in et uel diebus
festiuitatem celebrant significare potest quod
electi per septiformem specie sancti gratiam illum-
nati mundo in hac uita que septenario
dierum numero discurrit gaudent in
spe et tunc in sabbato uel hoc est in futuro

animarum requie gaudent in ipsius ue-
ritatis perceptione. **Quod** autem sequitur in die
viti salomonem dimisisse populum qui bene-
dicentes regi profecti sunt singuli in ta-
bernacula sua letantes alacris corde super
omnibus bonis que fecerat dominus deus seruo sy-
on et israel populo suo significat pro fine uitae
uite proque sabbatismum a numeris sanctarum
que nunc quiescunt ante diem iudicii in
octaua etate hoc est in die resurrectionis
sanctos recepturos corpora immortalia et
in mansionibus celestibus quasque secundum meri-
torum qualitates collocandos non semper ala-
cis corde letent gaudentes et laudantes de-
um super omnibus bonis que in domino christo pa-
ter omnipotens contulit populo christiano. **Dedit**
rex salomon yram et oppida in terra gali-
lee et gassusque est yram de tyro ut uideret
oppida que dederat ei salomon et non pla-
cuerit ei et ait. Hec tunc sunt ciuitates que
dedisti mihi frater. **Et appellauit eas chabul**
usque in diem hanc. **De hoc iosephus ita**
narrat. **Ornatum aurum et argentum ty-**
ri rex ad edificium contulit insuper et
ligna cedrina et cyprina que salomone
magnus quique cupiditatibus redonauit
mittens ei per annos singulos tunc in
num et oleum quibus marime reb eo
quod habitaret in insula sic per diem
indigebat. **Ad hec autem et ciuitates ga-**
lilee regionis et numero non parua in
positas condonauit que cum cecidisset
atque considerasset displicuisse que ei donum
mittens ad salomonem dixit se ciuitatibus
non egere et ex tunc hec appellate sunt

tra gabalon. etc. in interpretatum ling
 pheueca displice figeat. **S**. cabul q̄ ger
 m̄ interpretat. ut in libro ebraor̄ nomini
 inueniunt. q̄m̄ aut̄ hoc nom̄ displicere
 figret. n̄ inueniunt. n̄ forte qd̄ p̄ yronia
 dictum sit. q̄i ger̄m̄ cum plenitudine
 fructuū n̄ afferret. **E**dificauit q̄ salo. **xxxii.**
 mon gazer et bechoram inferiore et
 baalath. et palmuram in tra solitudinū
 et om̄s uicos. q̄ ad se ptinebant. et que
 erant absq̄ muro munuit. et cet̄a.
Vrb̄s ū q̄ edificasse salomon d̄r. hoc
 ē mello et murū ierlm̄. ezer. magedo
 engazer. bechoron. baalath. et palmi
 ra. sc̄e ecclie decorem significat. quā
 uer̄ salomon in iocunditate regni su
 i ad laudem et sempiternam leticiā s̄
 p̄parauit. **I**nt̄ptat̄ aut̄ mello adimple
 tio. ezer separata ul̄ sc̄ificat̄. magedo
 cenaculum et gazer. p̄cisio ul̄ diuisio.
 bechoron domus montū. et baalath
 ascendens interpretat̄. **S**c̄a q̄ tr̄ctia ip̄a ci
 uitas d̄i unū ē. ū complet̄ cotidie d̄i
 uoluntas. hec separata ab om̄i errore
 infidelitū sc̄ificata ē in fide et bonis
 opib̄. ubi reflectio uirtutū. hec discer
 nit mundū ab immundo. uirtutes a
 uicij. et dom̄ ē montū. idest habita
 tio sc̄or̄ et fructu iusticie. sic pal
 ma florens ascendit de uirtute in uir
 tutē ut uideat d̄m̄ deor̄ in syon. **O**m̄
 uicos q̄ ad se ptinebant. et q̄ erāt abs
 q̄ muro munuit salom̄o. q̄. xpc̄ ce
 tus fidelium suor̄ gr̄e sue p̄tectione
 ita munuit ut hostib̄ sp̄ualib̄ insu

perabiles semp̄ existerent. **U**niūsu po
 pl̄m̄ qui remanserāt de amorreis et de
 cecheis et pherezis. et euēis. et iebuseis.
 qui n̄ s̄t de filiis isrl̄. hor̄ filios qui re
 manserāt in tra. q̄s se h̄c n̄ poterāt fili
 i isrl̄ extirpare. sc̄e salom̄o t̄butarios
 usq̄ in diem h̄c. **D**e filiis aut̄ n̄ s̄tatu
 it salomon seruire quēq̄. s̄ erant uirj
 bellatores et minist̄ eius et p̄ncipes et
 duces. et rel̄. **U**niūsu ppl̄m̄ q̄ n̄ fuerant
 de filiis isrl̄. sc̄e pacific̄ n̄ t̄butarios.
 eum eos qui n̄ s̄t in filior̄ num̄o. s̄ in
 seruii s̄dicatione positi in potestate su
 a continet. et singulis utit̄ ad ip̄um
 seruiciū. **S**ive enim iudei siue gentile.
 siue heretici in eī dominatiōe s̄sistūt
 quia ip̄e uniuersor̄ dominator ē. et eis
 utit̄ ad suā uoluntatē. in cuī uolunta
 te uniuersa s̄t posita. et n̄ ē q̄ possit re
 sistere uoluntati eī. **T**ales h̄c i multal
 adūserūt. tam̄ frequēt̄ usib̄ seruiunt
 ecclie. cū in p̄senti tempe necessaria
 t̄buunt. et de reb̄ suis solatia p̄bent.
De filiis aut̄ isrl̄. hoc ē qui n̄ ancille fi
 lij s̄t. s̄ libere. q̄s ip̄e filius d̄i sanguine
 suo libauit. non constituit salomon
 n̄r̄ seruire quēq̄. quia neminē cogit
 ritu gentili uiuere. neminē cerimo
 niis uetis legis temporib̄ noui testa
 menti seruire. s̄ uiros bellatores ē. qui
 cont̄ sp̄uales nequitas scuto fidi et
 gladio sp̄s dimicant. et minist̄ suo
 fieri. hoc ē sp̄uale obsequiū i boni
 opib̄. s̄ p̄bere. et p̄ncipes et duces sci
 licet ut b̄n̄ s̄ p̄ncipent̄ et carnis la

cuniam doment. **Q**uod autem sequitur erant
pncip' et sup' omnia opa salomonis p'
posita quingenti quinquaginta. q' habe
bant subiecti pplm. et statuti opib' im
pabant. quid sigeat. n' qd' hu' qui sp' sci
gra legis dñi scientia habe merent' ipi
et semetipos et alios bene regē possūt.
Quinquagesimo g' die post pascha et in
ueti testamto ler in sina t'vta ē. et
in nouo sup' aplos et eos qui cum ipis
erant sps paraclit' uenit. **O**fferbat q'
rex salomon t'v' uicib' p' annos singu
los holocausta et pacificas uictimas su
p' altare qd' edificauit. et adolebat thy
nuama corā dño. **O**fferbat q' pacific
n' t'v' uicib' p' annos singulos holo
causta dño. cum in m'ib' suis p' scē tu
tatis fidem hostiam acceptabilem ex
hibet dō. **O**fferit enim uniusq'sq' fidei
holocausta dño. cum corp' suū castigā
do macerat et tota desideria carnis ig
ne spe scī consumere festinat. **O**fferit
pacificas hostias. cum bonor' opum
mun' exhibet. offerit uictimas. cū uo
ta labior' suor' in laudē dñi ex p'ndit.
Et hec omnia sup' altare qd' edificauit
domino offerre debet. quia i' ara cor
dis n' decet ignē diuinū semp' ardere.
hoc ē flamma karitatis semp' ferue
re. quicq' in abstinentia. q'cqd' in opa
tione bona. quicqd' in q'arū actionē
laborat iustum ē ut totum in suau
tate sps scī offerat dō. sicq' adolebit
thymiana corā dño. q' dō orationē
purā in cordis secreto p'parat dō. et ea

q' sūt digna et dō placita postulat.
Cetum qui transitoria poscit et q' ad lux
um scī p'uenit. n' coram dño adolere
thymiana dī. qd' n' impura conscientia
orare compbat. **C**lassē q' fec' rex salomō
in asiongaber. q' ē iuxta ailam in litore
maris rub' iuxta idumēa. misit hyrā
in classe illa seruos suos uiros nauitico
et gnaros maris cū seruis salomonis.
qui cum uenissent in ophir. sūptum
inde aurū q' dringentor' uiginti talē
torum detulerūt ad regem salomonē.
Asiongaber fert' ē insula. haud pcul
ab aila in rub' mari. u' classis iosaph
at u' tempestatis acta ē. **O**fir aut' no
mē p'uenit ex ophir uno de poster
eber nominata. ē. cuius stirpe ueni
entes a fluuio cofe. usq' ad regionē
indie q' uocat' ihera habitasse referū
tur. ut iosephus nariat. **C**lassis itaq'
q' n' fec' salomon in asiongaber. q' festi
nantes aut' fortes. siue uirilit' int'p'at.
n' aliam eē puto q' neccliam fidelū.
q' in max' istius mundi posita stu
dium imp'ndit thesauris sapientie
et scientie opesq' uirtutū adquirere.
u' sunt serui huam nauitici et gnari
maris cum seruis salomonis. dū gē
tiles singulari sapientia eruditi cū
hys q' in lege moyli p'iti sunt i unta
te fidei sociant'. **H**os q' salomon n'r
in ophir q' int'p'at' infirmans. mittit
ut sūptū ind' e aurū ad se deferāt.
cum in humilitate litore sensū p'ci
oz iubet q'rere. et sic accepta summa

quadringentorum talentorum auri ad regem
 defertur. cum sensu preciosum historie.
 allegorie topologie atque anagogen in du-
 obus testamentis inveniunt. et cum sa-
 pientie et consilio diuino asseribentes
 tribuit. **S** et regina saba audita fama
 salomonis in nomine dñi uenit tempore
 tate eum in enigmatibus et in gressu ieru-
 salem cum multo comitatu et diuinitus
 camelis portantibus aromata et aurum
 infinitum numis et gemmas preciosas ue-
 nit ad salomonem et locuta est ei uniuersa
 que habebat in corde suo. et cetera. **R**egina
 autem auisit que a finibus extremis exortata
 uenient salomonis audire sapientiam
 concupuit iam tunc uenturam de genti-
 bus ecclesiam desiderantem christum figurabat
 que iuxta prophetam circumamicta est uarieta-
 te in uestitu deaurato et populi sui et pa-
 tris domini oblita. curiebat barbara gen-
 te non animo que in apto pegna fuit. sed in
 occulto fieri sanctorum cuius optabat non
 solum celesti primo resurrectionis be-
 ate. sed etiam potestate apostolica de iudicis ad
 ulterius iudicandis ipsius ore iudicis dig-
 na censeat. quia christum in salomone mira-
 ta. uerum regine celestis affectum ima-
 gine mystica ecclesie prouidentis impleuit.
 Hinc ipsa regina saba uiso salomone et
 gloria eius stupens super prudentiam eius dixit.
Verum est sermo que audiui in terra mea super
 sermonibus tuis et super sapientia tua.
 et non credebam narrantibus mihi. donec ipsa
 ueniret uidi oculis meis. et probaui quod me-
 dia pars in nuntiata non fuerit maior

est sapientia tua et opera tua. quam rumor
 que audiui. **Q**uod bene conuenit sancte ecclesie
 que auditis miraculis christi. prouocata est
 ad querendum eum. sed per quem ad ipsum uenit
 per baptismum et fidem. confidat. sancte scriptura
 ture testimonij. diuinitatis et poten-
 tiam agnoscent. parum ei uidetur esse omne
 quod ante de eo narratum est in compa-
 ratione precepte gratie uenit et ammirando
 in laudem eius erumpit dicens. **B**eati ui-
 ri tui. et beati serui tui qui stant co-
 ram te semper et audiunt sapientiam
 tuam. **S**it dominus deus tuus benedictus cui com-
 placuisti. et posuit te super thronum israel
 eo quod dilexerit te dominus israel in sempiternum.
 et constituit te regem iudicium et iusti-
 ciam. **H**uius que similia et psalmista in
 desiderio regni celestis exardens. ex per-
 sona sanctorum protulit dicens. **Q**uia ama-
 bilia sunt tabernacula tua domine uirtutum.
 concupiscit et deficit anima mea in a-
 ta domini. cor meum et caro mea exultauit
 in domino uiuum. **E**t paulo post. **B**eati autem qui
 habitant in domo tua domine. in seculum
 seculi laudabunt te. **I**lle ergo beati et uere be-
 ati sunt quorum rex est christus. et que eterna uisio eius est presertim me-
 eius qui habet cum patre et spiritu sancto conspi-
 cere et sapientiam per quam ipse mundus in cor-
 de dignatur se ostendere. perpetuo percipe-
 letant. sicque probabunt uerum esse hoc quod
 scriptum est quia non oculus uidit non auri
 audiuit. nec in cor hominis ascendit
 que preparauit deus diligentibus se. **R**ex autem
 salomon dedit regine saba omnia que
 uoluit et petijt ab eo. exceptis hijs que

rent. et gl'am.

ulē optulerat ei munē regio: quia pa-
cificē n̄ uere regine ecclie uidelicet siue
omnia q̄ petit dabit: de q̄ scriptum est.

Desiderium anime ei tribuisti ei: et uolun-
tate labior̄ eius n̄ fraudas eam. Et in
euāgelio ipse dicit: Quęcūq; petieritis pa-
trem in nomīe m̄o: dabit uob̄. Non so-
lum autē ea q̄ petunt̄: immo etiā illa q̄
humana fragilitas aut nescit aut n̄
p̄sumit petere: ḡtūto munē largitur.

xxxiiii **F**ecit rex de lignis thuris fulera dom̄
dñi et dom̄ regie et cytharas et lyras
cantorib;: n̄ sunt allata huiusmodi
ligna thura: neq; uisa usq; in p̄sentē
diem. De q̄ iosephus ita narrat: Eodē
ū tempore delati s̄t regiā t̄ra q̄ uocat̄
aurea lapides p̄ciosi et ligna pinea
quib; usus ē ad fortitudinē templi
domūq; regalū et instrumta musicor̄:
fecq; ex eis cytharas et nablas: ut dice-
rent ymnium dō leuante. Omnū ū rerū
q̄ fuerit q̄cumq; tempore regi delat̄: ea
q̄ illo die deuicta s̄t magnitudinē et
pulchritudinē p̄cellerant. Nullus ḡ arbi-
trēt̄ quia ligna pinea: q̄ nunc p̄t̄ p̄-
cia uendentū sic appellant̄ illis uici-
na sunt. Illa siquidē uisione rotunda
q̄ pinea sunt: s̄ multo candidiora et
ualde fulgentia. Hoc autē dixi: ut null̄
naturam uere p̄n̄ ignoraret. Bene autē
d̄t̄ qd̄ salomon rex de lignis p̄ciosis mi-
nus fecit fulc̄ dom̄ dñi et dom̄ regie
et cytharas lyrasq; cantorib;: q̄ condi-
tor n̄r ligna p̄ciosa: hoc ē doctores
sc̄os: q̄rū uir̄ fidi nūq; mar̄sc̄e: n̄

folia ūbor̄ decidit: s̄ qui fructū bono-
rū opum reddunt tempib; suis: ad nu-
m̄ domus dñi et dom̄ regie. hoc ē ad
confirmationē ecclie sue: p̄mit̄ ut eor̄
undiq; uallata doctrinis atq; exempli
ruinam error̄ et sc̄elium n̄ sentiat. Ta-
lesq; uiri doct̄is atq; exemplis merito
cythare et lyre ad laudandum dñm
fabricati dicunt̄: quia om̄ia q̄cumq; fe-
cerunt p̄sp̄abuntur: et laudem dñi int̄-
adūsa et p̄sp̄a: corde ore simul et ope
p̄nunciare n̄ cessant. Hu salm aplm q̄
quid agunt in ūbo aut in ope: omnia
in gl̄am dñi faciunt. De quib; ex p̄sona
dñi p̄ p̄pham d̄t̄: Sup̄ muros ierlm̄ cō-
stitui custodes: tota die et tota nocte
n̄ tacebunt laudare nom̄ dñi. **F**ec̄ q̄q;
rex salomon ducenta scuta de auro
puro: sexcentos auri scelos dedit in lam-
mina scuta unius: et trecentas peltas
ex auro p̄bato: trecente enī mure auri
unā peltā uestiebant̄: posuntq; ea rex
in domo silue libani. In ūbis q̄ dicit̄
ta scriptum ē: **F**ec̄ ḡ salomon rex ducen-
tas hastas aureas: de sūma sexcentor̄
aureor̄: qui in hastis singulis expende-
bant̄: trecenta q; scuta aurea: trecento-
rū aureor̄: quib; tegebant̄ scuta sigla:
posuntq; ea rex in armamentario qd̄ erat
consitum nemore. Scuta ḡ simul et ha-
te auree quib; utebant̄: sicut i sequētib;
ostendit̄ duces q̄ excubant̄ ante ostiū
dom̄ regis: quid siḡant̄ n̄ armaturā
sp̄uale q̄ h̄nt̄ p̄dicatores sc̄i: q̄ custodi-
unt domū dñi: et excubant ad ostiū ei

ut callidis insidiatoribus includat aditu
 ne decipiant innocentes. De quibus in can-
 tico cantorum scriptum est. Lectulum salomo-
 nis. hii fortes ambiunt et fortissimi
 isrl. omnes tenentes gladios. et ad bella
 doctissimi. quia et presentem ecclesie quiete
 ac pacem. predicatores sancti sunt hereticorum
 mentem incursum. et mentem celestis pate-
 regem perfectiores quique pura intentione
 speculantur. Bene autem iterando adiungit.
 et fortissimi isrl. Isrl. quippe iuxta iudeis
 dominum interpretatur. Omnes quidem qui ad diuine
 visionis gaudia tendunt recte isrl. no-
 mine censentur. si fortissimi inquit in eis
 sunt. utique illi qui sine celestis dono specu-
 lationis sublimantur. seu predicationis im-
 missioni recte pagendum suscipiunt. Quia
 apud seragenario sunt numero designa-
 ti. quia tales nimirum denarium eterne reci-
 bitionis per perfectione bone operationis
 expectant. Omnes tenentes gladios et ad
 bella doctissimi. illos tenentes gladios
 de quibus dicit apostolus. Et galeam salutis as-
 sumite. et gladium spiritus quod est verbum dei. Ad
 illa bella doctissimi. de quibus idem amo-
 net dicens. Induite uos armatura dei
 ut possitis stare adversus insidias diabo-
 li. quia non est nobis colluctatio adversus carnem
 et sanguinem. sed adversus principes et po-
 testates. et cetera. Et recte doctissimi. quia
 magna bellandi arte indigent. qui
 carne inclusi in terris positi contra ipsa
 haereticorum in celestibus certant magna arte
 imo magna dei gratia indigent cum sunt archa
 glim tot milibus annorum ad bella exerci-

tatum. carnis fragilitas pugnat. Rec-
 te ergo ducuntur haste de summa serena mo-
 sior facte sunt quia patres utique testa-
 niti doctrina et operatione perfecti esse no-
 cuntur. tum quia sermone docuerunt. boni
 exemplis probaverunt. nec non et trecenta scu-
 ta quorum singula trecenti aurei uestie-
 bant perfectam fide eorum signant. quia in sancte
 trinitatis confessione habebant. Bene
 ergo custodes domus di hastam et scuta aure-
 a portant. quia sancti predicatores qui sunt
 ecclesie sancte custodes. claritate supernae sapi-
 entie splendentes. et ubi iaculis ofo-
 diunt et scuto sancte fidei tela nequissimi
 ignea repellentes extingunt. Quod autem adiu-
 git posuit ea rex in domo silue libani.
 apte huic missio congruit. Quid ergo sil-
 ue libani. nisi gentium ecclesiam signat. quia fa-
 tu superbie abscessa in fabrica domus dei
 convenienter aptatur. Unde et per psalmistam
 dicitur. Ecce audivimus ea in effrata. iue-
 nimus ea in campis silue. Et res. **F**ecit
 etiam rex salomon thronum de ebore quon-
 dem. et uestiuit eum auro filio nimirum
 qui habebat ser gradum. et summam tyo-
 ni rotunda erat in parte porte portis.
 et duae manus hinc atque inde tenentes
 sedile. et duo leones stabant iuxta ma-
 nus singulas. et riu. leunculi stant super
 ser gradus. hinc atque inde. Solui ergo quod
 rex salomon fecit bene ecclesia sancta intelligi-
 tur inquam pacifice nostris regnans iudicia sua
 facere dimoscit. quia anima iusti sedes
 est sapientie. Et bene de ebore illud factum
 esse memorat. quod non ad solas diuitias in-

xxxv.

1. **g**um aptatum: s. qm elephant cui
hec oia sunt inuicem castitatis asserit: qui
int q' h' r' pedia et sensu plurimu ualeat
et r' r' p'ant' miscetur femine sue. et o
uige scda n' uat' hoc pudicis anima
b' decent aptatum e' quia ille ebur fu
isse noscunt q' p' castitatem. r' p' d'nt
p'cepta secute s' hanc uestiuit auro
fuluo nimis. q' splendore gl'e sue i' ea
claresce' fec' cu' p' signa et mirac'la ma
iestatis sue potentiam ostendit. **H**abe
bat aut' t'ronus iste. vi. g'dus. **Q**uid p'
senariu' munim' n' bonor' opum p'
fectio designat'. **S**ex dieb' fec' ds' mun
di ornatu'. et. vii. requieuit ab opib'
suis. **S**iquidem et senariu' p'm e' inuicem
r' q' suis partib' p'fectus ee' dimoscitur
Habebit eni' medietate. iii. t'ciam par
tem duo. sextu' unu' unu' u' duo et. iii.
vi. fiunt. **I**git' q'd et. vi. etatib' mundi
ostat' i' quib' licet opari. quisq' u'
ad celestem patriam p'uenire deside
rat bonis opib' ascendere festinet. q' p'
n' bonis actib' ascendat' illuc inuicem
p'uenit. **S**equit' **E**t s'imitas t'roni ro
tunda erat in parte posteriori. **Q**uid
eni' rotunditas t'roni i' parte postiore
n' req'e' et'nam. q' p' hanc uitā futura
e' scis. signat' n' quisq' hic bene laborat.
mercede opis sui remunerat' p'heni
q'ete p'fruct'. **U**n' et incantico canticor'
de hoc ip'o t'rono sub alio exemplo
commemorant' il' d'r' ferculu' fec' s' ier
salomon de lignis libani. columnā
et' fec' argenteas. reclinatoru' aureu'

ascensu' purpureu' media karitate
ostendit ferculu' inde dictu'. q'd u' re
sidu' suu' discumbitu' in conuiuio
o corpa ferat' l' ipm de loco ad locu' so
leat p' temp'is oportunitate ceumfer
ri. **C**ui n'ito scā ecclia o parat'. q' credn'
tes ad et'ne uite refectio'ne p'dicator'
suor' munisio ceumfert. **F**erculu' itaq'
regi n'ri scā ecclia est. q' de fortib' pat'ib'
q's lignis cedrim'. impu'bilib' m'itib'
e' ostructa. **Q**ue recte ferculu' d'r' quia
ip'a fert cotidie animas ad conuiuuiū
et'ni' sui conditoris. **C**ui ferculo colu'p
ne argenteae facte s' q' p'dicatores scā
eloqui' luce resplendent. **E**st aut' colu'
pnis argenteas reclinatoru' aureu'
q' p' hoc q'd a scis p'dicatorib' luce di
mites audientu' fulgore claritatis itame
in q' reclinent' inueniunt. **I**tem reclina
toriu' i' ferculo fec' cu' spem p'petue
quietis fidelib' p'misit. **T**ollite inquit
iugū meū sup uos. et discite a me q'
mitis sum. et humilis corde. et inue
nietis requiem animab' ur'is. **E**t h' incli
natoru'. fec' aureu' q' requiem nob' et'na
diuine sue uisionis gl'a choruscā p'pa
rauit. **E**t n' n' purpureus ad h' ferculu'
ascensus inuenit' quia nullus ecclia
n' sac'nti' d'uce passionis imbut' ingre
dit'. **U**n' ip'e ait. **U**si manducauitis car
nem filij hominu'. et bibertis ei' san
guine'. n' habebit' uitā in uob'. **Q**' mā
ducat meā carne'. et bibit meū sāgu
nē h't uitā et'na'. et ego resuscitabo e
um in nouissimo die. **M**edia karitate

ostendit p[ro]p[ter] filia[m] ier[us]al[em] et ip[s]a[m] uidet[ur] ca-
 ritate[m] q[ue] p[ro] nob[is] passus e[st]. **M**aiorem eni[m]
 hac karitate[m] nemo h[ab]et ut anima[m] suam
 ponat quis p[ro] amicis suis. **E**t hoc e[st] q[ui]d ad-
 didit. **P**ropt[er] filias ier[us]al[em] id e[st] p[ro]p[ter] anima[m]
 celestium desidio flagrant[ur]. **Q**u[on]do eni[m]
 d[omi]n[us] maiore[m] karitate[m] suam nob[is] p[ro] nob[is] pa-
 tiendo co[m]m[un]dauit tanto plures ad se
 redimendu[m] ac p[ro] se patiendum accendit.
Et due man[us] hinc atq[ue] inde tenet[ur] sedile.
Qu[od] g[er] due man[us] tenet[ur] sedile salomo-
 nis signant[ur] n[on] solacia diuine gr[ati]e q[ue] sc[ri]ptu[m]
 eccl[esi]am ad celeste regnum p[er]tinet[ur] et hec
 apte p[ro] bimarui numeru[m] descripta sunt
 quia in u[er]o testam[en]to hoc p[re]dicat[ur] hoc
 marime com[un]dat[ur] q[ui]a n[on] n[isi] p[er] diuinum
 adiutoriu[m] aliquid bonu[m] p[er]fici pot[est]. **U**n-
 ip[s]a uitalis die. **S**ine me nich[il] potestis fa-
 cere. **E**t duo leones stabat[ur] iuxta man[us]
 singlas. **Q**uid p[ro] leones n[on] patres utriusq[ue]
 testam[en]ti figurant[ur] qui p[ro] fortitudinem
 animi et s[er]u[er]e et alijs dominari bene didi-
 cer[un]t. **D**uo aut[em] leones iuxta man[us] ita
 bant[ur] quia in lege et in eu[an]glio sc[ri] p[er] patre[m]
 quicq[ue] bonu[m] fecerit n[isi] s[ed] s[ed] deo deputaue-
 rit. **U**n et psalmista die. **N**on nob[is] d[omi]ne
 n[isi] nob[is] s[ed] nomini tuo da gl[ori]am. **E**t ap[osto]l[us].
Gl[ori]a inquit di sum id q[ui]d s[ed] s[ed]. **E**t t[er]c[io].
Gl[ori]a in domo gl[ori]e. **E**t duodecim leu-
 culi stant[ur] sup[er] vi. q[ui]d[em] hinc atq[ue] ind[em].
Quid p[ro] ru. leuenculos n[on] p[re]dicato[rum] ordo
 q[ui] aplicam doctrina[m] sequit[ur] sig[na]t[ur]. **H**y-
 g[er] sup[er] ser[mo] q[ui]d[em] hinc atq[ue] inde stant qui
 bono[rum] op[er]um g[er]sus hinc et u[er]o suis doc-
 trinis atq[ue] exemplis munire certant

ne p[ro] labor b[on]u[m] incipientiu[m] ino[m]m[un]i
 do uacillet[ur] s[ed] rectitudine in p[er]g[ra]m u[er]i-
 tatiu[m] fortit[er] s[er]uet. **Q**u[od] aut[em] subdit[ur] n[on]
 e[st] tale op[er] factum i[n] uniu[er]sis regnis t[er]re
 apte sc[ri]pt[ur]e eccl[esi]e conuenit de q[ui] sc[ri]ptum e[st]
 fortitudo et decor induit[ur] ei[us] et ride-
 bit in die nouissimo. **S**urixer[un]t filij
 ei[us] et beatissima[m] p[re]dicauer[un]t uir ei[us] col-
 laudauit ea[m] multe filie s[er]gauer[un]t di-
 uitias s[ed] tu sup[er]gissa es uniu[er]sas. **S**eq[ue]nt[ur].
S et omnia uasa de quib[us] po[te]stabat sa-
 lomon erant aurea et uniu[er]sa suppel-
 ler dom[us] saltus lybani de auro purissi-
 mo n[on] erat argentum. n[isi] alicui[us] p[er]cy pu-
 tubat[ur] in dieb[us] salomonis. **O**mnia uasa
 q[ue] pacifici n[ost]ri ministio fungunt[ur] aure-
 a sunt quia om[n]i[um] anime sc[ri]pt[ur]e q[ue] s[un]t uasa
 di. ut uoluntati deseruiant diuine
 splendore sapientie et dilectionis n[ost]re
 tes continent potu[m] aq[ue] uiue et fiet ieo
 font[is] aq[ue] salientis in uita[m] et[er]na[m]. **N**ec
 alicuius p[er]cy argenti putaba[ntur] et
 in dieb[us] salomonis q[ui] sc[ri]ptu[m] ap[osto]l[us] i[n]
 n[on] e[st] in sermone regnu[m] di. s[ed] in uirtute
 et p[re]dicatio[n]e eu[an]g[el]ij n[on] in p[er]suasibilib[us] hu-
 mane sapientie ubi s[er]u[er]e s[ed] in ostē-
 sione sp[irit]us et uirtutis ut fides n[ost]ra n[on]
 sit in sapientia hominu[m] s[ed] in uirtu-
 te di. **U**n ip[s]a uitalis ait. **N**on om[n]is q[ui]
 die d[omi]ne d[omi]ne intrabit in regnu[m] celo[rum]
Et it[er]um. **Q**ui soluit unu[m] de manda-
 tis istis minimis et docuit hic mag-
 n[us] uocabit[ur] in regno celo[rum]. **M**agnifica
 e[st] e[st] rex salom[on] sup[er] om[n]es reges t[er]re di-
 uitijs et sapientia et uniu[er]sa t[er]ra

desidabat uidē uultū salomonī ut
audiret sapientiā et qm̄ dedit d̄s in
corde ei. et singuli deferbant ei nu-
nera. uasa argentea et aurea. uestes et
arma bellica. et cetera. Bene ḡ dictū ē q̄a
magnificat̄ sit rex salomon sup̄ om̄s
reges terrę q̄ pacificū n̄r sup̄ omnē cel-
situdinē scōr̄. qui uere reges dicunt̄
exaltat̄ et nullus ei coeq̄ri pot̄. qm̄ q̄s
ī nubibz eq̄bit̄ dominos. aut q̄s sunit̄
erit dō int̄ filios d̄i. **D̄s** qui gl̄ificat̄ ī
silio scōr̄. magnū et metuendū sup̄ om̄
q̄ ī cœlū et sūt. **Et** item. **O** agn̄ d̄i
n̄r et magna uirt̄ ei. et sapientię et
n̄ ē numer̄. **U**ī et ioh̄s dicit̄. **Et** uidim̄
gl̄am ei. gl̄am q̄i unigeniti a patre ple-
nū gr̄a et uirtute. **Et** uniuersa t̄ra desidat
uidere uultū regis n̄r. q̄a uniuersalis
ecclia scōr̄ hoc solūm appetit ut ad con-
spectū gl̄e eius pueniat. **C**um p̄ p̄ph̄ā d̄i.
Tibi d̄i cor meū. q̄ si uultū tuū
uultū tuū d̄i require. **Et** alibi. Sic
erit uis inquit desidat ad fontes aq̄-
rū. ita desidat anima n̄ra ad te d̄s. **Et**
singuli deferunt ei munera. dum uisq̄q̄ se
cōm id qd̄ uires s̄ suppetit̄ in uerbo sev
factis obsequiū student p̄stare dō. **R**ex
aut̄ salomon amauit mulieres alienas
multas. filiam q̄ pharaonis. et moabi-
nda. idumeas. et sidonia. et ceteras.
de gentibz sup̄ quibz d̄i d̄i filii isrl̄
n̄ ingredimur ad eas. neq̄ de illis igre-
dient̄ ad uitas. **U**ī. **I**ā porro de cete-
ris opibz salomonis qd̄ dicit̄. quē ue-
herit̄ arguit sc̄a sc̄pt̄a atq̄ cōdēpnat̄.

710
nichilq̄ de penitentiā ei uel meū in-
dulgentiā d̄i omnino commemorat̄.
nec prius occurrit quid saltem ī alle-
goria boni siḡet. **H**ec ē fletida submer-
sio. n̄ forte dicat quis mulieres alienas
genas q̄rum amore exarserat siḡetate
ecclias electas ex gentibz. p̄s. hoc fort̄
se n̄ absurde intelligi. si ille p̄t̄ salo-
monē desererent deos suos. et colerent
d̄m ei. **C**um ū ip̄e p̄t̄ illa offendit
d̄m suū et coluit deos ear̄. n̄ ē quid ī
boni comect̄ et possit. nec tam nichil
arbitror siḡetate s̄ malum. sic de ue-
ro filiabz q̄ loth dixim̄. **A**pparet enim
in p̄sona salomonis mira excellentia
et mira submersio. **Q**uid ḡ in illo d̄i
sis tempibz existit. p̄us bonū et postū
malū. hoc ē in ecclia in isto adhuc seculo
simul uno tempore ostendit̄. **N**am bo-
na illius bonos ecclie. mala aut̄ illius
malos ecclie siḡetari puto. tamq̄ in uni-
tate illius are. sic in illo uno homine
bonos in granis. malos in paleis. aut in
unitate unius segetis. bonos in tritico.
malos in zizaniis. **F**actū ē ḡ in tempore
illo. ut ieroboam egderet de ierlm̄. et
inueniret eū achias filonites. p̄ph̄a in
uia. opt̄ pallio nouo. **G**rant aut̄ duo
tantū in aḡ. apph̄ndensq̄ achia palli-
um suū nouū q̄ optus erat. scidit̄ ī tri-
partes. et ait ad ieroboam. **T**olle t̄. et sc̄-
sinas. **H**ec enī d̄i d̄i d̄s isrl̄. **E**cce ego
scindam̄ regnū de manu salomonis. et
dabo t̄ decem t̄b. porro una t̄b. rema-
nebit̄ ei p̄t̄ seruū meū dauid. et

ierlm civitate qm elegi ex omnib' t'bu
 b' isrl' et cet. Illud u' qd' p' morte salomo
 nis: r' t'bus a templo separate s'c' r' due
 relicte. satis indicat qd' de illa tota gen
 te apostolis ait. reliquie p'p'e electione
 gra' salve facte s'c'. **I**eroboam u' qui: r'
 trib' a domo dauid. et a templo di' sepa
 rans ad ydolatriam pduit. figurat hereticos
 qui dissip'atione amant et unitatem
 fidei catholice scindit heresib'. ac sic uul
 tuu' malignor' s' obsequentes tradit. **I**nter
 t' aut' ieroboam diiudicant' ppli. Nam
 et heretici diiudicant' ppli uident' cum
 erroris sui seq'cem faciunt. **C**ui rei bene
 conueniunt u'ba p'ph'e a hie silontis
 qui missus e' ad ieroboam: ita dicens.
Tolle t' decem scissuras. **H**ec enim die
 d'ns d's ur'. **E**cce ego scutoo regni salo
 monis et dabo t' r' t' b' porro una t' b'
 remanebit ei p'p'e seruu' meu' dauid et
 ierlm civitate qua' elegi ex omnib' t'bu
 isrl'. **D**ecem eni' scissuras ieroboam accepit.
 cum legis p'cepta corrup' uiolando: ut
 una t' b' cum sobole dauid remansit
 dum fors elector' iuxta aplicam doct'
 nam in regula fidei catholice p'mansit.
 q' u' domi' una fides. unum bap'ti
 ma. **D**emq' roboam filius salomonis
 q' utili senior' consilio relicto adolesce
 tum g'itui secut' e'. **L**icet de domo d'o
 fuit. tam in u' a ei' n' g'ituebat. **F**ec' eni'
 uidas scriptura teste in illius dieb' ma
 lu' cora' d'no. et irritauit eum sup' oib'
 q' fecant patres eor' in peccati' q' pecca
 uerant. **C**onsecravit aut' et ipi' s' aras et

statuas. et lucos sup' omne' tra' excel
 sam. et sub' omne' arbore' frondosam.
 s' et effeminati sunt in tra'. feceruntq'
 om' abhominatioes gentium. q's acci
 uit domi' ante faciem filior' isrl'. **S**ig
 nificat q' malos rectores i' ecclia. q' tre
 mis cupiditatib' dediti negligunt curam
 habere subditor'. delectantes in multi
 tudine s' obsequentiu'. u' tam' odignia hnt
 sollicitudine s' commissor'. **I**nter
 aut' roboam latitudo ppli. **E**t b'n' lati
 tudo ppli nominari possunt. q' lata
 ac spatiosam uia' g'itentes p' q' multa
 uadit ad morte' angustam uia' q' pau
 cor' est et ad et'nam uita' duc' ingredi
 det' sciant' relictoq' sc'or' patru' consilio
 q'ru' dicta et exempla ad celsitudinem
 tendunt p'fectionis. eligunt iuueni
 obtempere p'ceptis. hoc e' eor' q' iuueni
 lib' desiderijs mancipati laudib' inquit
 et adulationib' eor' grauiat' et fit in eis
 qd' p' p'ham d'r. **Q**ualis ppl's: talis e' et
 sacerdos. **O**m' enim a minimo usq' ad ma
 ximu' auaritie student. et ceci cecis dy
 catum p'bernes in fouea' p'ditionis pari
 t' cadit. **Q**u' comminat' sapientia di
 dicens. **N**e t' tra cuius rex e' puer. et cu
 ius p'ncipes mane comedit. **E**t e contrario
 de sc'or' p'plo et rege eor' xpo. laud'ado
 subseq't' dices. **B**eata tra cui' e' rex nobi
 lis. et cui' p'ncipes pascunt' in tepore
 suo. q' om'ia q'cuq' fecit p'p'abuntur.
Ecce uir di' uenit de iuda in sermone
 o'm in bethel. ieroboam stante sup' al
 tare. et thus iaciente. **E**clamauiq' q'

xxviii.

altare in sermone dñi et ait Altare al
tare hec die dñs. Ecce filius nascet do
mni isrl' iofias nomine et immolabit
sup te sacerdotes excelsoꝝ qui nē i te thy
ra et ossa hominum icendit sup te rē
Igit' ppha qui a dō missus fuit in bethel
ut increparet ieroboam sup ydolata
qm̄ gessit et a falso ppha seduct' come
dit et bibit cont' pceptum dñi et ppe
ea a leone in uia occisus ē quid sigeat
n̄ dum q̄s in pspis eleuat' corde ita ut
pcepta di contempnat. a leone qui cir
cuit rugiens q̄rens que deuoret dente
psuasionis maligne lamat' p cōfessū
peccati iustificat' atq; p h̄ necessariū sepe
q̄rere auxiliū omnipotentis di atq; de
fensionē illius et toto corde sp̄are in
misericordia ei. Quid enim ē hō cui libet
sic niti si oditoris sui p̄ctioē desera
t. Que nimirū p̄ctio nisi necessari
a credit' si semp habeat' s̄. utilit' plerq; xl.
subt̄nt' si sibi metipsi homo quā sine
illa nichil sit ostendat. Man' ḡ di ali
q̄ndo nos nob p̄ adūsa insinuat' q̄ nes
cientel nos in pspis portant' q̄ desti
tuta dum cadē incipim' et tam̄ adiu
ti retinem' et doct̄na fit qd̄ in lapsu tre
pidauim' et custodia qd̄ immoti p̄ma
nebim'. Nemo ḡ se alicui uirtutis est
met' etia' cū quid fortit' potit' q̄a si
diuina p̄ctioē deserat' ibi rep̄ntē e
neruit obruit' n̄ se ualent' stare glāt.
Quid ē enim qd̄ uir di cont' altare sa
marie ad pphetandum direct' p̄sente
rege auctoritatē libe uocis exercuit.

xiiii
eiusdeq; regis extensū brachii i rigo
rē mirabilit' astruxit qd̄ tam̄ mor tu
sericordit' saluta restituit' cui i domo i
uitat' comedē noluit. q̄a ne in uia come
deret. phibitiois dominice p̄cepta ser
uauit' q̄ tam̄ in eadem uia et seduct'
comedit et pastus int̄it. Qua i re qd̄
subtili ḡsidatioē colligim'. quid ut ita
dixim' formandū suspicam' n̄ q̄a for
sitā apd̄ semetipm̄ tacit' et p̄ p̄ceptū
dominice regē se ḡtempulisse glātus.
ab uina mor soliditate quassat' est.
et inde ei in ope culpa subripuit un
s̄ glā in corde surripit' ut p̄phē falsi
ūbis decept' diceret qd̄ nequaq; p̄pe
fortitudinis fieret qd̄ ad regē uerba re
stiss. Bene aut' ex ei ore mortal sen
tentiam accep' cuius seductioē a uite p̄
ceptis deuauit' ut in penā ueracit'
sumeret un' culpā negligent' admisi
s. In quōto aut' aūo regni ieroboam. al
cendit sesach rex egypti in ierlm̄. et
tulit thesaurōs domus dñi. et thesaurōs
regios. et uniuersa diripuit' scuta
q; aurea q̄ fecat salomon. p̄ quib' fec
rex ieroboam scuta creā et tradidit ea
in manu ducū scutarior' et eor' qui
erubabant ante ostium dom' regis.
Cūq; iḡderet rex i domū dñi portabat
ea q̄ p̄eundi habebant officium. q̄ p̄
ea reportabant ad armaritariū scu
tarior'. De q̄ itaq; rege in lib' paralipo
menū plen' narrat. Anno aut' quōto reg
ni ieroboam ascendit sesach rex egypti
in ierlm̄ quia peccauerunt dño. cū mille

ducentis curribus. et lx milibus equitum.
 si erat nimis vulgi quod ueniat cum eo ex
 egypto. libies scilicet et trogo die. et ethi
 opes. ceptasque ciuitates minutissimas
 in iuda. et uenit usque in ierlm. **Semi**
 as autem propheta ingressus est ad roboam et
 principes iuda. qui cogitati fuerant in
 ierlm fugientes sesach. dixitque ad eos.
Hec die domini. Vos reliquistis me et
 ego reliqui uos in manu sesach. Con
 sternantque principes isrl. et rex dixerit
Iustus est dominus. Cumque uidisset dominus
 quod humiliati essent. factus est sermo do
 mini ad semiam dicens. Quia humilia
 ti sunt non dispudam eos. daboque eis paulu
 lum aurum. et non stillabit furore meus su
 per ierlm per manu sesach. ueritatem ser
 uent ei ut sciant distantiam seruitu
 tis mee et seruitutis regni terrarum. **Re**
 cessit itaque sesach rex egypti ab ierlm.
 sublati thesauri domus domini et do
 mi regis. omniaque secum tulit et clipe
 os aureos quos fecerat salomio per quos fecit
 rex eneas. et tradidit illis principibus scu
 tarioribus que custodiebant uestibulum pala
 tij. **Quod** per figuram hoc insinuat quod propter
 peccatum roboam sesach rex egypti de do
 mo domini thesauros abstulit et thesauro
 regios. non quod mali rectores propter negligē
 tiam suam regem egypti habent principem
 tenebrarum ierlm typicam puocant in eccle
 sia. unde dicitur commissam uel ipsi ad tempus dicitur
 et uidit quod thesauro domini domini et thesau
 ro regios abstulit cum scientiam sanctam scriptu
 rum simul et opera uirtutum ab incautis et

desideriosis abstrahit. **Sesach** ergo byssus ci
 litu. siue gaudium cilicium interpretatur. Et quod
 byssus subtilitate significat. cilicium uero quod
 de caprarum secis officitur peccata. quod me
 lius in bysso cilicium. quam uersuta fraude
 diabolice in persuasioe peccatorum accipi
 potest. **Sesach** enim ierosolimitanas opes
 auferre cum diabolus qui callide decipit et
 gaudet in multitudine peccatorum. eccle
 asticos quosque scientia spuali et ope uir
 tutum dispudit eosque qui uidebant in ec
 clia decori esse spoliatos secum in baratriu
 pditionis sue demergit. **Hec** non et illud
 quod idem rex scuta aurea que fecerat rex
 salomon abstulit. per quibus rex roboam
 fecit scuta erca. et tradidit ea in manu
 ducum scutariorum. ad eundem sensum
 respicit salomon enim scuta aurea ad des
 custodibus domini siue dedit. cum redemptor
 noster spualem scientiam per duo testamē
 ta doctoribus ecclesie ad tuendam plebem suam
 commendauit. **Hanc** antiquus hostis per
 incuriam rectorum abstrahit. quia cum inten
 ti sunt rebus terrenis. nunquam curant de cele
 stibus. officio pristino et scientia demudato.
 qui in domo propria opibus spoliatos dere
 linquit. **Denique** tales cum se sensu spu
 ali priuatos aspiciunt. per eloquentiam uerborum
 copiam quod quoniam eorum sonoritate. uelut
 scutorum errorum firmitate contra hostes per
 subiectis se opponant. **Sed** quanto est uilius
 metallo auri. tanto inferior est uana
 eloquentia uere sapientie fructu. **Unde**
 per quendam sapientem de eloquentia dicitur. uel
 plurima uerba. ibi frequenter egestas. **Et** in

psalmus ita legit. **H**ic linguosus n̄ diri
get in ira. **N**am de sapientia ita sc̄p
tū ē. Sapientia p̄ciosior ē cunctis o
pibz. et omnia q̄ desiderant huc n̄ ua
lene cōparari. longitudo dier̄ in dex
tera ei. in sinistra illius diuitie et gl̄a.
Qui ū oportuna defensione ecclie
uult exhibere cont̄ hereticos. et cōt̄ om̄s
inimicos. sapientie utiq; ammunicu
lo hoc debet p̄ficere. nec eloq̄ntia ali
quid ad hoc sine sapientia p̄ficat.
immo plurimū nocet. Porro qd̄ legi
t̄ in subsequētib; qd̄ bellū fuit int̄ ier
oboam. et ieroboam. et asa regē iuda.
baasa regē isrl̄. cunctis dieb; eor̄. n̄ a
liud significare puto. qm̄ qd̄ sc̄a ecclia q̄
in unitate fidei p̄sistit bellū habeat
semp̄ cum hereticis et sc̄ismaticis. et
om̄ib; qui uolunt contendere fidē ca
tholicam. Om̄s enim ut ait ap̄ls. qui
pie uolunt uiuere in xp̄o. p̄secutio
nem patiunt̄. qd̄ draco antiquus p̄se
quit mulierē. insidians calcaneo eui.
et ip̄a conteret caput ei. **A**sa enī tollēs
siue sustollens. et baasa ofusio ul' sic
citas int̄p̄tat̄. Et bñ ecclie p̄ls tollens
siue sustollens d̄r. qui n̄tem suā ad
supna desideria suspendens. ofusione
t̄renat̄ cupiditatu cum eat̄ suggest
ore diabolo sp̄nt̄. ac uelut sicca et
humilia stem̄p̄nit. **F**actus ē sermo dñi
ad iheru filium anani cont̄ baasa di
cens. Pro eo qd̄ exaltauit te de puluere
et posui duce sup̄ ppl̄m meū isrl̄. tu
aut̄ ambulasti in uia ieroboā. et pec

care fecisti ppl̄m meū isrl̄. ut me irri
taret in peccatis eor̄. ecce ego demetam
postiora baasa. et postiora dom̄ ei. et
faciam domū tuā sic domū ieroboam.
filii nabath. qui mortuus fuit de ba
asa in ciuitate comedent eū canē et
q̄ mortuus fuit ex eo in regione come
dent eū uolucres celi. **H**ec uerba cōt̄
om̄s peccantes. et cōt̄ om̄es hereticos.
et cōt̄ om̄s paganos. maxime plata
fē. quippe qui peccatis p̄stis peccata
semp̄ noua adiciunt. et malor̄ exem
plis dep̄nati suis sc̄lib; peiores fiunt.
Demetam inquit postiora baasa. et po
stiora dom̄ illius. et faciam domū illi
sic domū ieroboam filii nabath. **D**eme
tat̄ domū postiora baasa. cum peccata
iniquū p̄ finem uite ueliscit. **D**emetat̄
et p̄teriora dom̄ ei. cum imitaret il
lor̄ et̄nis cruciatib; dampnat̄. Et fac
et domū baasa. sic fecit domū ieroboā.
filii nabath. cū peccatores iniquitate
sua p̄seuerantes simul cum diabolo
et anglis ei inferni cruciatib; tradet̄.
Baasa enī ut dixim̄ confusio ul' sici
tas int̄p̄tat̄. **I**eroboam ū diuidens
ppl̄m. et nabath spontaneū. **Q**ui q̄ cō
fusiones error̄ et peccator̄ sequitur
et uitore gr̄e sp̄ualis habet negligēs
in ariditate peccator̄ usq; ad finē im
p̄seuerat. postiora ei uelut diaboli me
tabunt̄. quia ip̄a uoluntate sup̄bien
do s̄ morte generauit. et tam̄ ppl̄m p̄di
tor̄ uelut diuidicare uidet̄ eum n̄ in
dicium eq̄tatis s̄ dampnationis meū

erere dnoferit. Te enim peccator atq;
 omniu inqir postiora demerent cu capi
 te tuo diabolo. qndo uider uiuor et mor
 tuor in fine dicitur e hys q ad sinistra ei
 stabunt. **D**iscedite a me maledicti i igne
 etnu qui sparat e diabolo et anglis eui.
 et ibunt hu in suppliciu etnu. iusti aut
 in uitā etnā. **Q**ui mortuus inqt fuit
 de baasa incuitate comedent eū canes.
 et qui mortuus fuit et eo in regioe co
 medent eū uolucres celi. **Q**uid e mortu
 uice in ciuitate. n̄ quilibet fidei uul
 in ecclia pseuerantē emunib. capitalib
 obnoxiū eē. **I**n ciuitate ḡ morit̄ qui
 uit̄ eccliam di opa p̄uitatis exeret. **I**lle
 enim ore canum lacerat. cū sententijs
 scōr̄ doctoz̄ inepat̄ arguit atq; dampna
 t̄. **D**e quib̄ uidelic̄ canib; in psalmo sep
 tum e. ut canes cūbunt ciuitatē. **C**a
 nes enī a canendo dicti sūt. **C**anū enim
 osuetudo ē illa loca defendere in quib;
 alimonia solet reperire. **C**uuitas aut̄ il
 la qm̄ canes isti cūeunt. ierlm̄ ē unū
 salt̄ p̄ mundū diffusa. **H**anc ḡ cūisse
 paulum salutare genis humani tes
 tant̄ eplē. q̄ p̄ uniuas gentes uelē sac
 diuina conuert̄. **O** canē istum beatum
 q̄ p̄p̄os p̄sequit̄ infideles fures abigit
 et ouilia scā custodit̄ cuius latt̄ p̄ totū
 mundū q̄ grandisona tuba ocrepuit.
Qui enī morit̄ at̄ ex baasa in regione.
 comedent eū uolucres celi. **I**lli enim ex
 baasa hoc ē corpe diaboli confusiōe
 plenissima in regioe moriunt̄. q̄ ext̄
 eccliam separati. ydolatre aut̄ heresib;

ore atq; ope nefario deseruiit. **H**os
 enim uolucres celi comedēt illi uidelic̄
 uolucres de quib; in euiglio dic̄ i para
 bolis seruitis. sec̄ mam sem̄ sparsum uo
 lucres comedisse. **T**e enī isti uoluc̄s eos
 comedent. qm̄ omustos peccatis secū
 ad etnū rapiunt incitum. **A**nno. r̄v̄
 p̄mo asa regis iuda regnauit ambri
 sup̄ isrl. r̄u. annis. in theria regnauit
 ser̄ annis. emittq; montē samarie a so
 mer duob̄ talentis argenti. et edifica
 uit eū et uocauit nom̄ ciuitatis qm̄
 eristrerit nom̄ne somer dñi mon
 tis samarie. **H**oc qm̄ factum sit iose
 phi uiba manifestat̄ in q̄b; ita sc̄ptū ē.
Tricesimo aut̄ año regis asa phamari
 sus cepit impū. et tenuit annis. r̄u.
 q̄r. vi. quidē annis fecit in theria. re
 liq̄s aut̄ incuitate q̄ marion appellat̄.
 a ḡris ū samaria. hic ū nominauit
 eam samarion. a somarō q̄dam qui ei
 montē uenūdauit in q̄ constituerat
 ciuitatem. in nullo aut̄ differēbat po
 rib; regib;. n̄ qd̄ peior erat. **E**t addidit
 achab in ope suo irritans dñm dñm
 isrl. sup̄ omnes reges isrl qui fuerāt
 ante eū. **I**n dieb; eius edificauit achi
 el de bechel iericho. et rel. **Q**d sc̄ptū
 ē de tempib; regni achab. in dieb; et
 edificauit achel de bechel iericho in
 abiram p̄mogenito suo. fundauit eā
 et in segub̄ nouissimo suo posuit
 portas ei. patet sensus. q̄a cū p̄fate
 conditor urbis fundam̄ta illius po
 nere inciper. p̄mogenit̄ ei q̄ uocabat̄

s. xli.

abiram mortuus est et cum urbe edificata portas munire temptaret nouissimum filiorum suorum cognomine segub. amissum quod ita futurum iosue cum eam destructam anathemati traderet in pretando perditur. **Maledictus** inquit uir coram domino qui suscitauit et edificauit ciuitatem iericho. in primogenito suo fundamta illius iaciat et in nouissimo liberorum ponat portas eius. Quia uero abiel uiuens domo. bechel interpretatur domus dei. abiel de bechel destructa a iosue atque anathematizata ierico. mensura restituitur. cum quis eorum qui in ecclesia habitum religionis assumpserat. ad agenda secularia que ei domini ihesu in die baptysmatis donauit rediret. quosque ipse anathematizauerat diaboli pompas luxuriose uiuendo repetit. cum errorum dogmate uel gentium fabulas ueritate ecclesiastica que imbuta est. que de bechel egredientis ruinas iericho restituit. **Veritas** talis coram domino maledictus. et primorum filiorum infundatione nefarie ciuitatis et nouissimum in portarum positione amittit. quia et fundamta fidei a quibus bona edificia inchoare. et claustra bone actionis quibus perficere debuerat perdit. **Et** dicit helias tesbitas de habitantibus galaad. ad achab. **Uuit** dominus deus israel in cuius conspectu sto. si fuerit annis hys ros aut pluuia nisi iuxta oris mei uerba. **Thesba** ergo uero helias tesbitas nomen uisus est ciuitas est galadizidis regionis. **Quod** autem dicit uuit dominus deus. in cuius

conspectu sto. sciendum est quod duobus modis in conspectu domini uenimus. uno quidem quando hic peccata nostra subtiliter pendentes in eis nos conspectu posuimus et flendo diudicamus. alio uero in conspectu domini uenimus. cum in extremo iudicio ante tribunal eius assistimus. **Hanc** quatenus conditoris nostri potentiam ad sensum reducimus. totiens in conspectu illius stamus. **Uero** recte ne per uerbum dei heliam dicit. uuit dominus deus israel in cuius conspectu sto. **Hic** uult in conspectu stare ut fideliter uiuat. illic ut ueraciter coronam accipiat uite. **Et** factum est uerbum domini ad heliam dicens. **Recede** hinc et uade orientem et abscondere in torrente carith. qui est contra iordanem. et ibi de torrente bibes. coruisque precepti ut pascant te ibi. **Abiit** ergo et fecit iuxta uerbum domini. **Cum**que abisset. sedit in torrente arith. qui est iuxta iordanem. coruique deferebant ei panem et carnes mane. similiter panem et carnes uespere. et bibebat de torrente. nisi enim pluerat super terram. **Quid** ergo helias qui interpretatur deus dominus siue deus uisus. aut fortis deus signat. nisi christum dominum nostrum de quo scriptum est. dominus fortis. dominus potens in principio. **Abscondit** est helias in torrente carith. qui interpretatur caluarie loco. uero abscondita est uita glorie eius. de torrente mortalitatis uix gustant. **Corui** autem pascabant heliam deferentes ei panem et carnes mane. panem et carnes uespere. cum gentilitas de uigredine peccatorum uenient. christo domino sal

Post dies autem siccatus est torrentis.

lucem nr̄am esurienti panē fidi. spem
 resurrectionis p̄ grām eius illuminata
 offert mane uidelicet p̄dicationis euāgelice.
 et nr̄e panem et carnes uesp̄i simuliter
 defert eum eandē fidem usq; ad finē
 mundi seruans incontaminatā. cū
 carnis resurrectione uenienti uenientem
 iudici p̄sentat. Post dies autē siccatus ē
 torrens. q̄a consummato cursu p̄sentat
 sibi. absorpta erit mors in uictoria. et
 tē ult̄ n̄ erit neq; luctus. neq; clamor.
 q̄ p̄ma abiit. **F**actus ē ḡ sermo dñi. *xlvi.*
 ad eum dicens. **S**urge et uade in sa
 reptā sydonior. et manebi ibi. **P**re
 cepi enim ibi mulieri uidue ut pascat
 te. **O**mittit helyas ad alienā uiduam.
Hec ḡ uidua gentium designat ecclia.
 q̄a suo diuitius oditore deserta. pplm
 fidi uere et recte nesciū q̄i paup̄em fili
 ū egena stipe nutrebat. id est ubi fructu
 tu egyptem docebat. donec adueniens
 sermo p̄pheticus qui exsiccato uelle usi
 ut pote clausa celi ianua fame p̄clita
 batur inuidā. pasceret ibi simul et pa
 ceret. et refect̄ uidelicet a credimib. et re
 ficiens ip̄e credentes. **U**n̄ bñ h̄ eadē uidu
 a in sarepta sydonie. dr̄ eē morata. **S**y
 donia quippe inutilis uenatio. sarepta
 ū incendium ul̄ angustia panis ic̄ptat.
 quia ū habundant peccatū sup̄habv̄
 dant grā ū reb. sup̄uacuis adquirendi
 q̄i aucupandi cura imp̄idebat. ū dura
 lege mendit̄ panisq; spualis antea
 fiebat angustia. ibi farina oleūq; ore
 p̄phico b̄ndicit̄. que uolebat duo lig

indomo uidue

na colligē p̄us qm̄ moreret. **N**on hic
 solo ligni nomine. s; etiam numero ligno
 rū signū crucis exprimit. q̄ nob panis in
 te ē p̄parat̄ et̄ne. **B**enedicte farina et̄
 oleum. hoc ē grā corp̄is dominei et̄ es
 mat̄is unctio siue fructu. et hylaritas ka
 ritatis. q̄ cum imp̄ndit̄ ū defecisse dicit̄.
 hylarem datorē diliḡ d̄s. **U**idua autē ista
 qm̄ domū ū fructū s; ubi pane pasce
 bat. eadē ip̄a ē de q̄ dr̄ in psalmo. uiduā
 eius b̄ndicens b̄ndicam. et rel. **I**llam
 scilicet de q̄ et ap̄ls ait. **M**ortuo uiro quib
 uolet nuptus libera ē. quia desinēte lege
 cuius finis ē. xpc. ad gr̄e libertatem tran
 situm faciens ecclia ad. xpm. q̄i uidua
 legis et nuptis. **H**uius nunc in uasi oleū
 gr̄e. et b̄ndictionis farina ū deficit. in
 omnib. fere gentib. fame manente. q̄
 rum cib. uite esuriē. et fidi t̄ntatis in
 eccliam congrue p̄figurant. illa quidā
 tennū fame. **F**actum ē autē p̄ ūba h̄. *xlvi.*
 eḡtauit filius mulieris mat̄s familie.
 et erat languor fortis nimis. ita ut n̄
 remaneret in eo alit̄. **D**ix̄ autē ad helyā.
Quid m̄ et t̄ uir d̄i. **I**ngressus es ad me
 ut rememorarent̄ iniquitates mee. et
 iustificares filium meū. **E**t ait ad eam.
Oa m̄ filium tuū. **T**ulitq; eum de sinu
 illius et portauit in cenaculū ū ip̄e
 manebat. et posuit sup̄ lectū suū. **E**t
 reliq;. **H**ic actus helye de suscitato mor
 tuo filio uidue apud qm̄ hospitaba
 tur. et cui farina b̄ndix̄ et oleo. bñ ex
 p̄nit actum redemptoris nr̄i in resus
 citatione ppli ad fidem conuisi. **Q**ue

xlvi.

enī uidua hec melius intelligi potest
qm̄ sinagoga iudeorū q̄ moysi morte
uiduata filium nutrebat parvulū. h̄
ē in saluatore n̄ro infirmabat. quia
ī eū n̄ credēdo s̄ sp̄nendo ualida febre
infidelitatis eḡtauit. V̄n et mat̄ ip̄as
qūrendo de infirmitate pueri. ad
pp̄ham dīc̄ quid m̄ et t̄ uir dīc̄ iuḡs
es ad me ut rememoret̄ iniquitates
meas et iudicēs filium meū. cum sy
nagoga iudorū de aduentu saluatoris
congr̄it̄ q̄ ip̄e eēt causa infirmitatis
pp̄li iudaici. Hunc ē q̄d̄ cayphas sp̄rit̄
de nece xpī ad turbā ait. **E**pedic enī
ut un̄ homo moriat̄ p̄ pp̄lo et n̄ tota
gens peat̄. si dimittimus eū sic om̄s
credent̄ in eū. et uenient romani et
tollet̄ nr̄m locū et gentē. **S**; sic pp̄ha
dī ubi uidue n̄ erasp̄at̄. quin potius
miser̄t̄ ait ad eam. **D**a m̄ filii tui. Tuli
eū de sinu illius et portauit in cena
culū. t̄ ip̄se manebat et posuit sup̄
lectum suū. expanditq; se atq; insus
ē sup̄ puerū. t̄ uicib; clamauitq; ad
d̄m̄ et ait. **D**omine d̄s n̄r̄s reuertatur
oro anima pueri huius in uisc̄a ei.
Ita et redemptor n̄r̄s erasp̄at̄ malitia
iudorū s̄ miser̄t̄ pp̄li credētis. tulit
eū de sinu mat̄is. t̄ eū cū tulit de obser
uancia c̄arnali legis. et posuit sup̄
lectum suū. hoc est demonstrauit ei
uitā habē in morte sua. expanditq;
se t̄ uicib; atq; insus ē sup̄ puerum.
cū t̄ uicib; fidem illi p̄dicauit et sa
nitates faciendo insinuabat. **S**; cla

mans ad pat̄re ait. **P**at̄ ignosce illis q̄
nesciunt quid faciunt. **E**t ut̄. **P**at̄ inq̄t
clarifica filium tuū. ut filius tuus cla
rificeet te. sic dedisti ei potestātē om̄nis
carnis. ut om̄e q̄d̄ dedisti ei. det eis uitā
et̄nā. **H**ec ē aut̄ uita et̄na. ut cogno
cant te solum uerū d̄m̄. et quē misit̄
t̄ i h̄m̄. xpm̄. **G**audit̄ ē aut̄ helias et
reūsa ē anima pueri. ut̄ eum et reuer
te tulitq; illum et reddidit mat̄i sue. cū
dominū n̄r̄m pp̄l̄m saluans credētē in sig
na et miracula ostendebat. inēdulis
ut cognoscerent ueracit̄ illum uiuere
q̄ credit in nom̄e ei. et sic ei ueniet ut
ūba mulieris admirantis de suscitato
puero plebs iudaica uitate sup̄ata cla
met ad xpm̄ et dicat̄. nunc in isto cog
nou. qm̄ uir dī estis. et ūbū d̄m̄ more
tuo uerū ē. **P**ost dies multos ūbū dī
factum ē ad heliam in anno t̄rio dīc̄.
Vade et ostende te achab. ut dē pluui
ā sup̄ faciem t̄re. **H**uit q̄ helias ut ostē
deret se achab. **Q**ū rel. **Q**uid aut̄ helia
aggans uniuersum pp̄l̄m. conūt̄ pp̄has ba
al disc̄ptabat. illisq; frustra nitentib;
ip̄e altare d̄m̄ curauit q̄d̄ destructum
fuerat. et tulit. ru. lapides iuxta iume
rum t̄buum filioi iacob. et edificauit
lapidib; altare in nomine d̄m̄. sc̄p̄. aq̄
ductum q̄ p̄ duas aratunculas in
c̄uita altaris. et composuit ligna. di
uisitq; p̄ im̄bra bouē. et posuit sup̄ lig
na et ait. implete. ūn. ydrias aq̄. et t̄
dite sup̄ holocaustū. et sup̄ ligna. rui
sumq; d̄yē etiā sc̄d̄o hoc facite. quidū

fecissent scilicet aut etiam tertio id ipsum
 facite fecerunt et tertio et currebant a
 quae circa altare et fossa aqueductus repletae
 et res quod conuenienter figurare po-
 test quoniam quod redemptor uir contra mun-
 di principem et uisusque satellites decertans
 ac superans altare domini quod destructum fu-
 erat hoc est fidelium suorum corda ab omni
 labe iniquitatis purgans aram deo
 dedicat. **Que** ex ru. lapidibus structa
 esse memorat scriptura ex his qui prophetiam
 et apostolicam fidem seu doctrinam secum
 gustissima deo ara constituit in qua sacrificium
 laudis in odore suauitatis offert. **Fecit**
 quod aqua ductum quod per duas aratumunculas
 in circuitu altaris et continuo uidelicet cor-
 de et humiliato spiritu flumina produ-
 do lacrimarum per timorem gehennae et desi-
 dio uitae eterne. **Ibi** et composuit ligna quae
 et scriptura dicta et facta ad exemplum creden-
 tibus constituit. **Diuisit** per umbra bouem
 et posuit super ligna cum omni actus suos
 ad exemplum sanctorum patrum fideles formam a-
 re docuit. **Iussit** super holocaustum et su-
 per ligna semel iterum et tertio aquam infun-
 dere quia omni tempore necesse est nobis uerba cog-
 gitare atque opera nostra in pura oratione atque
 aspersione lacrimarum mundare et non posse
 cessare quoniam fossae aqueductus repleantur id est
 donec futurum gaudium presentia merito-
 ri succedens perfecte compleat. **Et** e-
 rit iuxta id quod sequitur ignis de celo ca-
 dens ad inuocationem heliae uocauit
 holocaustum ligna et lapides puluerem
 quod et aquam quae erat in aqueductu lambens.

quando discimus super iudicis dicta et fac-
 ta ac totam uitam nostram perfecte exami-
 nans probando nos sic igne probat argen-
 tum immortales ac beatos factos in
 sede collocauit perpetua ut ad instar
 uiuorum uisitarum in eternum gratulando ca-
 namus. **Domini** ipse est deus ipse fecit nos
 et non ipsi nos nos autem populus eius et oues
 pascue eius. **Iundato** itaque altare domini
 et consumptis holocaustis dixit helias pro-
 pheta ad populum. **Apprehendite** omnes prophetas
 baal et ne unus quidem fugiat ex eis. **Quos**
 cum apprehendissent dixit eos helias
 ad torrentem cyson qui interpretatur du-
 ritia eorum et interfecit eos ibi. **Sic** quod
 redemptor noster adueniente die iudi-
 cii mittet angelos suos et colligent om-
 nia scandala de regno eius et eos qui
 operantur iniquitatem et mittent eos
 in stagnum ignis et sulphuris. **Ubi** est bestia
 et pseudo propheta uel et missus est dia-
 bolus qui seducebat eos et cruciabuntur
 ibi scilicet duriciam et impenitentem cor-
 eorum die ac nocte in secula seculorum. **Post** hoc
 helias ascendit in uerticem carmeli
 et prius in terram posuit faciem in ter-
 genua sua et dixit ad puerum suum.
Ascende et prospice contra mare. **Qui**
 cum ascendisset et contemplantus esset ait. **Et**
 est quicquid. **Et** rursum ait illi. **Reuer-**
 tere. **vi. m. cab.** **In** septima autem m. cab.
 ecce nubecula parua quae uestigium ho-
 minis. **Et** res. **Quid** in hoc re significatur
 nisi quod nascente christo dei filio inter homi-
 nes et teneritudine carnis suae acci-

.xlviij.

.66.

piente p̄qm̄ mortē gustavit. et victor
 de mundo ad celos ascendit. imbrē gr̄e
 diuine p̄ septiformē sp̄m de sup̄nis ad
 trās misit. qui nos a peccato mundaret
 et sp̄uales fruct̄ gignere faceret. **C**um
 helias et surgens abiit q̄cumq; eū se
 rebat uenitq; in bethsabee iuda. et di
 misit ibi puerū suū. et p̄rē in deser
 tū uia unius diei. Cūq; uenisset et se
 disset subē unā iuniperū. petiuit ani
 mē suē ut morerēt. et ait. Sufficit in
 dn̄e tolle animā meā. neq; enī melior
 sū qm̄ patres n̄i. **P**roiecitq; se et obdor
 mi. ut in umb̄ iuniperi. **E**t reliq;. **S**c̄i
 uiri q̄ subleuante sp̄u ad summa
 rapunt. qm̄ diu in hac uita s̄t ne ali
 q̄ elatioē sup̄biant. q̄sdam temptati
 onib; rep̄munt. ut neq; qm̄ tantū p̄fi
 cere ualeant q̄ntum uolunt. s; ne ex
 tollant sup̄bia. etiā sit in eis ipsarū
 q̄dam m̄sura uirtutū. **H**inc enī qd
 helias dum tot uirtutib; in alta p̄feci
 set. q̄dam m̄sura susp̄sus ē. dum ierza
 bel postmodū q̄muis regnam tam my
 lierculā fugit. **P**er p̄ndo quippe h̄c mi
 ry uirū uirtutis ignem de celo trabe.
 et sc̄do quinq; genarios uiros eū suis
 om̄ib; peticione subita sc̄emate. ūbo
 celos a pluuijs claudere. ūbo celos ad
 pluuias ap̄re. suscitante mortuo. ūe
 tura q̄q; p̄uiditē. ecce rursus animo
 occurrit q̄ pauore ante unam muli
 erculā fugit. **C**onfido uirū timore p̄
 cussū de manu d̄i mortē petere. nec
 accipe de manu mulieris mortē su

giendo uitare. **Q**uerebat enī mortem
 dū fugeret dicens. Suffic̄ in tolle animā
 meā. neq; enim melior sum qm̄ patres n̄i. **V**n
 ḡ sic potens ut tot illas uirtutes faci
 at. unde sic infirmū ut ita femina p̄
 tamescat. n̄ q; dispensatioēs sup̄ni n̄t.
 m̄sura occulta libram̄ p̄pendunt.
 ut ip̄i sc̄i homines et multū ualeat
 p̄ potentia d̄i. et rursū q̄dam m̄sura
 moderati s̄t p̄ infirmitatē suā. **I**n ill
 uirtutib; helias quid de d̄o accepit.
 in istis infirmitatib; qd de se poterat
 agnoscebat. **I**lla potentia uirt̄ fuit.
 ista infirmitas custos uirtutis. **I**n ill
 uirtutib; ostendebat qd accepit. in ist
 is infirmitatib; hoc qd accepit cus
 todiebat. **I**n miraculis monstrabat he
 lias. in infirmitatib; seruabat. **C**ec̄ a
 gl̄s tetigit eū. et dix̄ illi. **S**urge comede.
Et surrex̄. et ecce ad caput suū subeue
 ricus panis et uas aq;. **C**omedit q̄ et
 bibit. et rursū obdormiuit. **R**euers̄
 q; ē angl̄s domini sc̄do et tetigit eū. dix̄
 q; illi. **S**urge comede. grandi enī t̄ res
 tat uia. **Q**ui cū surrex̄. comedit et
 bibit. et ambulauit ī fortitudine cybi
 illius. xl. dieb;. et xl. noctib;. usq; ad
 montē di horeb. **E**t ceta. **Q**uid enī h̄c
 helias bis pastus ab anglo exp̄mit.
 n̄ natē n̄r̄ infirmitatem. quib; n̄ suf
 ficit simplex pastus s; duplex. q̄ntus
 ad sup̄na ualeam̄ conscende. **S**icut
 enim corp̄ sine alim̄to corp̄ali sub
 sistere nequit. ita nec anima uiuere
 potest sine ūbo d̄i. **A**ngl̄s enī q̄ heliā

parte que congruenti quoniam ipsum summi
 consilii angelum significat. cuius tam in
 corporali quam in spiritali natura subsistimus.
 Ambulavit enim helyas postquam surrexit
 a somno comedit et bibit in fortitudine
 cibi illius. xl. diebus et xl. noctibus usque
 ad montem dei horeb. sic et nos dum in
 eterna somno a nobis excitamur. necesse est ut
 diuino solatio confortari. gressu bono
 cum opum per omne tempus uite presentium
 more festinamus ascendere in domum dei
 et in locum sanctum eius. ut ibi requiem inue
 niamus eterna. **C**umque uenisset illuc man
 sit in spelunca et ecce sermo domini ad eum.
 dixitque illi. Quid hic agis helias. Et ille
 respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo
 exercituum quia dereliquerunt pactum tuum
 filii israel. altaria tua destruxerunt. idola
 tuos occiderunt gladio et derelictus sum
 ego solus. et querunt animam meam ut aufer
 rant eam. Et ait. Egredere et sta in monte
 coram domino. Et ecce dominus transit et spiritus
 grandis et fortis subvertens montes et
 conterens petras ante dominum. et non in spiritu
 domini est per spiritus commotionem ignis non in
 igne domini. et per ignem sibilus aure tenuis.
 Quod cum audisset helyas operuit
 uultum suum pallio et egressus stetit in hos
 tio spelunce. Et ceterum. Spiritus ante dominum con
 terit montes et petras conterit. quia pauor
 qui ex aduentu eius instruit et altitudi
 nem cordis nostri deicit liquifacit. spiritus com
 motionis et ignis non incedit dominus in eis non
 in sibilu aure tenuis non negat quia unum
 tantum mens cum in contemplationis subli

mitate suspicit. quicquid perfecte aspice
 pro ualeat. deus non est. Cum uero subtile aliquid aspice
 hoc est quod de incomprehensibili substan
 tia eternitatis audit. Quasi enim sibilu
 tenuis aure percipimus. cuius saporis in ceu
 scipre ueritatis contemplatione subita
 subtiliter degustamus. Tunc ergo uerum est. quod
 de deo cognoscimus. cui plene nos aliquid
 de illo cognoscere non posse sentimus.
Vnde beatus illic subdit. Quod cum audisset hely
 as operuit uultum suum pallio. et ingressus
 stetit in ostio spelunce. Post aure tenu
 is sibilum. uultum suum pro pallio o
 puit. quia in ipsa subtilissima contem
 platione ueritatis. quanta ignorantia homo
 tegat agnoscit. Uultum namque pallium
 superducere est. ne altiora mens querere
 audeat. hanc ostendit ostendit prope infirmita
 tis uelare. ut nequam intelligentie oeu
 los ultra se precipitant aperiat. sed ad hoc
 quod attendere non ualet reuerentem claudat.
Qui hec agens in spelunce ostio stetit
 describit. Quid namque spelunca nostra
 non hec corruptionis habitatio. in qua
 adhuc ex uetustate retinemus. Sed cum
 aliquid percipere de cognitione diuini
 tatis incipimus. quoniam iam in spelunce nostre
 ostio stamus. Qui enim ingredi perfecte
 non possumus. ad cognitionem tantum uerita
 tis inhiantes. iam aliquid de libertati
 aura captamus. In ingressu ergo spelunce sta
 re est. repressa nostre corruptionis obstacu
 lum ad cognitionem ueritatis incipere exire.
Vnde et nube in tabnaculo descendente
 israelite elongantur cernentes in papilionum

suor ostijs stetit memorant² quia hy
q aduentu diuinitatis ut cuq; aspici
unt. q; iam ex habitaculo carnis pce
dunt. **E**cce uox ad helia dices. Quid
hic agis helya? **E**t ille respondens ait.
Zelo zelatus sui p dno do exercituum.
q; deliquit pactum tui filii isrl. altari
a tua destruxerit. et pphas tuas occide
rit gladio. et derelictus sum ego sol. et
q;rt animam meam. ut auferat eam. **E**t rē
Certū ē qd cordis nri oculū p elationē
tenebris extinguat. qui cū recta ait con
sidare melior nra negligit. **A**t cont
magno humilitatis radio semetipsū
illuminat. qui alior bona subtilit
pensat. q; dū ea q ipse fecit facta fuerit
et ab alijs aspiciat. eum q singularita
te nre erumpe nra supbie timorē
pmit. **H**inc ē qd uoce di ad helia solū
se existimante dē reliq; m. vii. milia
uiri. qui n curuauerūt genua baal.
ut dū n solū se remansisse cognosce
ret. elationis glām q de singularitate
surgebat inclinaret. **P**pha nempe erat.
et sepe mistia supna cognouit. **Q**d
q difficile fuit agnosce in hoc mūdo
fidelitē dō famulos remansisse. **S**; hunc
sollertē intuentū ē oculū cordis elatio
qm nequit claudat. qndo qui humilis
et occulta di nouit elatus et apta nes
ciebat. **E**t ait domui ad heliam. **V**ade
et reuē in ciuitatē tuā p desertum
damasci. **C**umq; puenis unguet a
zabel regē sup syriam. et iheu filium
namsi unguet regem sup isrl. hely

seum aut filium saphath q ē de abel
maula unges ppham p te. **E**t erit qui
cumq; fugerit gladiū azabel occidet
eū iheu. et quicūq; fugit gladium iheu
u. interficiet eum helyseus. **E**t rē. **H**oc
n ita accipiendū ē qd ppha di helyseu
homoctoa futurū sit et tyrannū. s; magi
spualitē intelligendum qd iusticia di
uina q singulis reddit sedm opa sua.
punit peccata hominū aliquādo man
ifesta ultione. aliquādo occulto iudicio
iudicat p reges et duces iudicat
p pphas et sacerdotes. cū alios nocentes
facit plecti mūne. alius transuerbe
rat gladio lingue. **V**i dauid et salomō
et ceteri reges pena alijs ex igeant eū
eos trucidare iubeant. et item alibi q
tum ē de supbor et inobedientia pe
na. dolam inquit eos in pphis. occide
eos in ubi oris nri. **P**rofectū q inde
helyas reppit helyseū filium saphath
aramem. xii. uigis boum. **I**git pfectū
helyas reppit helyseū filium saphath
aramem. xii. uigis boum. cū redemptor
nre descendens de celo diuino iudicio
adquisiuit pphim adhuc tremis opib;
inbiantē in q salutē fecit. cū eū ad
fidem gūit. **H**elyas aut inptat ut iā
durū dō dominū saphath iudicāf. et
helyseus di nri salutē admirabilē. in
p quē ppha palliū suū misit cū illū
dōns fide catholica induit. **O**mī aut
apls qui in xpo baptizati estis. xpm
induitis. **A**t ille statim relictis bob;
cucurrit ad helyam. et ait. **O**sculer

oro te patre meum et matrem meam et sic
 sequar te. quia mox ut elector chor
 audiuit loquere per euangelium dominum. qui
 non renuntiavit omnibus que possidet non
 potest nisi esse discipulus. statim cessante tre
 mis lucis in mare. secularibus desideriis deser
 uire. totum se contulit ad seruitium. r. p.
 nec tamen aliis uerbum uite predicare desi
 uit. hoc est enim osculari patrem et ma
 trem cum quoscumque possit siue de iudis.
 siue de gentibus sermone uelle corri
 gere. Tulit itaque heliseus par boum
 et mactauit illud. et in arat boum
 aperit carnes. et dedit populo et comederunt.
 cum populus. r. p. carnalia desideria mac
 tant. totum exercitium suum in opere euangi
 zandi uertit unum sufficientem pastum au
 ditorem suum prebere possit. ipse uero sequitur
 uerbum heliam et ministrat ei. que uestigia
 eius sequens hoc est mandata illius fideliter
 obseruans. ministrium ei bonorum operum
 digne exhibere satagit. Porro benedab rex
 syrie congregauit omnem exercitum suum
 et duo reges secum. et equos et currus.
 et ascendens pugnat contra samariam
 et obsidebat eam. et rex benedab rex syrie
 obsidens et impugnare incipiens sama
 riam ait hec faciant in die et habent ad
 si suffecerit puluis samarie pugillis omnis
 populi qui sequitur me. hunc habet sensum. Sa
 maria necesse est uirta motu ciuitatum
 habeat tiam inuisum propter muros pene
 ipsi muris equalem. ne uidelicet eos sine
 subsidio terre adiacentis excitos. creber
 insistente manu hostili deiceret. et

arictus. et tunc ait muros altitudo lo
 ge sufficientem. et transcendat maxime
 cum in montis itace ut scriptura refert
 fuit urbs eadem posita. Ait ergo rex sup
 b. obsessam tenens ciuitatem. quod tantum
 haberet secum exercitus multitudinem.
 ut eam si quisque militum eius unum solium
 lapidem uel asperum. uel stipitem. ad ostru
 endum. et urbem aggerem apportassent.
 agger erurgeret qui sufficienti ciuita
 tis ipsius que erat inter muros esse uideret
 tur equalis. ita ut et equi pugnantes
 et ciuitatem tela uel faces inter presertim.
 Cuius temeritate arrogantis modes
 to sermone compescens rex israel. ait.
 Dicite ei. ne gloriatur accinctus equi ut
 distinctus. Aliud est autem accinctus. aliud
 distinctus. aliud non accinctus. Accinctus
 namque est qui cingulo circumdatus incedit.
 distinctus qui cingulum nuper deposuit.
 ubi gratia. balneum intraturum uel lectum
 ascensum. uel altam tunica forte indu
 tur. non accinctus. qui nuper tunica indu
 tur. nec dum se addita zone circumpositioe
 munuit. Si ergo in expeditione castrensi
 qui positus est recte accinctus nominatur
 id est armis indutus. qui pugna confecta do
 mum uictor redit. tunc distinctus uo
 cat. quod nimirum depositis armis op
 tate pacis oculum gerit. qui uero necdum
 pugnare. neque se ad certamen parare
 iam cepit merito non accinctus esse dicitur. Ait
 ergo rex israel regi syrie gloriantem quod iam
 cepisset samariam quam obsidere cepat. ne
 gloriatur accinctus equi ut distinctus. Ac

si apte dicit. **N**oli gloriari quia uictor
belli dixerunt. qui ad huc in aere po-
situs que uictoria sequat ignorat. Et
ueru pfecto dicebat. **N**am mox in uito
certamine benedab n uict aduersarijs
tūmphant. s. ceso suo exercitu fugien-
domū redit. **M**ultos autē hostis isrl
figrat diabolū omnium bonorū in-
uicū. qui diuisos exercitus malignorū
spūum ad subitendū pplm di cont-
bit s. p pūos pūcipum isrl uincit.
cū p bonos auditores scōr doctorū. q.
qd aures audiunt. factis imple nūcū.
antiquus hostis in fugā itit. omnis
q. suus exercit a militib. xpi pūrbat.
Qui bñ. rex et duo eē narrant. q. hu
q. utusq. testamta scientiam pfecte te-
nent. et tūtatū fidem cū gemina ka-
ritate di uidelic et pyrūm seruat.
apta p omnē modū militie summi
regū eē compbant. **F**ugit q. benedab
rex in eq cū equitib. suis. nec n egissus
rex isrl pūssit eqs et curr. et pūssit
syrā plaga magna. **Q**uid ē qd bena-
dab rex syrie in eq cū equitib. fugere
describit. n qd pnceps omnium inq.
diabolus q. oculi sublimel s. sira
enū inq. pūtat sublimis. ineq. sine supbi
e. s. fidens cū equitib. suis scilic. omib.
supbis q. ipē e. capū sup. omis filios
supbie. ab exercitu. xpi hoc ē humi-
lib. et dñm tūntib. supatus in fugā uer-
tit. **E**t rex isrl pūca t. eqs et curru.
q. de ipō rege regum scptum ē. quod
curr. pharaonis et exercitū ei. pūc.

benadab

et ascensore ei subicit in mari rubro.
dū nequitas spūales cū u pharaone
antiq uidel. hoste aquis baptyfmatis
obruit humanū genū delendo peccata.
Accedens autē ppha ad regē isrl dū ei
yade et confortare et uide cito qd faciās.
Seqūta enim ano rex syrie ascendet et
te. Et r. Qd benedab rex syrie semel
uict. itum instaurat plūm stra isrl.
figrat diabolū a malitie sue intentione
inq. cessare qui licet. a scis uiri se
pūis uincat. tū itum instaurat plūm
et illos. et dum uno in uincit. alio sta-
tim uincē conat. **H**inc ē qd seruū regē
syrē dixerit ei. dū montū s. dū corū.
ideo supauerit nos. s. melius ē ut pug-
nemus et eos in campestris et optine-
bimus eos. q. malignū sps semp. dola-
sentientes si in spūalib. reb. uincunt.
i. corpālib. bellū pparare contendunt.
Hoc q. diabolus. h. et tot. exercit. eius
maxime satagūt ut animal hominū
de supnis ad ima pūpūcēt. q. facilius
eos uincē possint. **S**i uidiunt eos pūpū-
tate. cessā grās dō agē. student ut
p adūsa frangant. **S**. sic regū syrie et
seruor. ei. n. ouent dictio cum ope.
q. u. se supare confidebat. ibi supan-
sūt. ita et pnceps mortis sepe ibi u-
cit. cum exercitu suo. u. se estimat. in-
cere posse. quia infirma mundi ele-
git dō ut confundat fortia. et ea q. u-
st. ut ea q. sūt. destrua. **T**emptabat
q. antiquus hostis beatū iob. et dū
sibi substantiā ei. et filios tradi. a

dno expecceret ut p h eius animum
 subiret nec tñ in h pualeret ad exar
 mum ut in ipm s potestas daretur
 postulavit. Quo excesso qñ mor uictor
 existeret carnē eius qñ ulcē uulsiatit.
 s q uehementius de pspitate in dolore
 eum depositū psequat. eo ualidius p
 patientiā ipsius psternebat. Et paulo
 apto dat ē stimul carnis sue anglis s
 thane ut eū colafizaret qñ uirtu
 in infirmitate pficeret. Et uir quidā
 de filiis ppharum dixit ad locum suū
 in sermone dñi. Perente me. At ille
 noluit perire. Cui ait. Quia noluit
 audire uocē domini. ecce recedes a me.
 et periet te leo. Cumq; paululu re
 cessisset ab eo. inuenit eum leo atq; per
 sit. S; et altum inueniens turū dixit
 ad eum. Perente me. Qui percussit eum.
 et uulsiatit. Et r. Porro de hē eadem
 re ioseph talit refert. Intea quidā ppha
 nomine nuchas accedens ad uirum
 uisitam. petuit ut eū i capite p uolū
 tate domini periret. Quo uolente pōit
 ei qz eo qd inobediens cēt dō eius q; p
 cepto. leone currente pmeret. Qd dum
 illi homini stigiff; accessit ppha rur
 sus ad aliu et idem ut faceret impauit.
 Qui dū percussiff; eū et eius uicem cru
 entass; alligato capite accessit ad regē
 dicens ei. qd dū cēt in exercitu istuū
 accepissē a qdam thuno captiuū seruā
 dum. s; q; ab eo dictum ut si fugeret
 captiuus ipē moreret quo fugiente is
 qui eū tradiderat mortē ei inuaretur

inferre dū respondet achab mortē
 ei imminere iustissima. soluens eū
 caput agnitiū ē nuchas ēē ppha. hac
 enim parabola utebatur. ppter sermōē
 qd erat ei dictū. At nāq; qñ ei dō
 cessiss; ut suppliciu hostis euaderet
 ipē inuicē ei qui dñi blasphemariat
 dimississ; et ptra dō decreuiss; ipsum
 quidē ab illo p i m p m u ab eius ex
 erit inuasiōe osuū. Itac ū achab p
 phetam illum quidē clausū seruari
 uissit confusus aut nuche sermōib;
 ad suā domū remeant. Sacm ū legē
 tropologie marine puidūm est
 serui s di. ne sacm exemplū achab re
 gis isrl. puitiosa securitate s blandi
 ant qñ dñi hostis uiuit. ne dum se
 qñ uictores ppetuos arbitrant. p frau
 dem diaboli pacem pmitteat s cicius
 elidant qz sicut tē ppha p dicto regi
 p s fidata pietate pnuiciat cicius
 iusta affore ultionē ita nē pphicus
 sermo pnuiciat si paciscamur cum
 diabolo. etiam nob p hoc imminere
 pena. Post ūba aut hęc. uinea erat
 naboth iezrahelie qui erat in iezra
 hel iuxta palatū achab regi samarie.
 Locut ē q achab ad naboth dices. Da
 m uineam tuā ut faciam in ortū
 olerū quia uicina ē et ppe domū
 meā. Et rel. Narrat septā qd achab
 rer concupierat uinea naboth iezra
 helie. q erat in iezrahel iuxta pala
 tū regis. ut faceret s ortum olerū.
 Quo nolente eum illi dare p siliū

impissime uxor ei. iezabel uidelicet
regine idē naboth subinstructi fal
sis testib. lapidatus ē et mortuus. cui
q. uinea direpta a rege et possessa ē.
Quis g. iste naboth iezabelica fuit.
et q. et uinea. ostendemus. **Interpretat** g. na
both ostendimus sine sessio. iezabel ho
nestas di. sine sem di. Et que melius
honestate ul sem di dice possunt. qm
filium di qui ē splendor grē et figura
substantie eius. que ostendit ds here
dem uniuersor. p que fec et scia. **Ad** q.
psalmista despicans ait. **Qui** sedes sup
cherubin appare corā effraim. benia
min et manasse. erexit potentia tua
et ueni. ut saluos facias nos. **Iste** na
both habuit uineam. de q. esaias ple
nissime p canicū loquit. ad extremū
inferens. uinea dñi sabaoth dom usit
ē. **Et** in psalmo. Uinea inquit de egypto
trāstulisti. eiecisti gentes et plantas
ti eam. **Cui** sepē. cūm dedit. i. euanglio
legit. id est uel murū urbis. ul anglor
auxilia. et fodit i ea torcular. aut altare
aut illa torcularia q. et tres psalmi ti
tulo pnotant. id est octauus et octoge
sim. et octogessim. vi. et edificauit turri.
haud dubiū quū templū de q. dicit p
micheā. et turris nebulosa filia syon.
et locauit eā agricolis q. s. alibi uinee
oparios appellauit ul colonos. **Hanc**
uineā occupauit achab qui interpretat
fr. pat. p. l. s. uidelicet iudae. de q. rpe
carne assunie dignat ē. ut feciss. i ea
ortū olerū. h. ē. ut u. uini grē spua

lis germinare debuit. ibi fragilia q. do
gnata p pharisaicam supstitionē tran
plantaret. s. naboth hanc uineā dare
nolenti. idē. rpo phariseor. supstitionib.
ū. ostendit. impia uxor iezabel. hoc
ē synagoga iudeor. machinata ei ē mo
rtē. **Interpretat** enī iezabel cohabitauit sine
flurus uari. **Qd** bñ. ouenit synagoge
q. habitare uidebat in domo dñi. s. p.
uaria desidia uanitatē defluebat. **Hi**
sunt g. iezabel litas ad maiores nati et
ad optimates qui erant in ciuitate. ut
subinstructi falsi testib. testimoniu
falsum s. naboth ponent. qd bñ. dñi.
dñi et regē. et sic eductū de ciuitate
lapidarent ut morerēt. eū synagoga
p pontifices scribas et phariseos me
ditata ē. mortē. xpi. **De** q. ita scptū ē in
euanglio. **Principes** aut sacerdotū et omne
sculū. q. rebant falsum testimoniu s.
ihm ut eum morti traderēt. et si uine
munt. eū multi falsi testes accessissent.
Notissime aut uenit duo falsi teste.
et dixerūt. **Hic** dñi. **Possim** destruere
templū di. et p. tulum reedificare il
lud. **Duo** g. falsi testes s. naboth fal
sum testimoniu dicebant. qd bñ. dñi.
dñi et regem. et iudi p. duos falso
testes. rpo. opponerant. qd potentia
et nafam s. diuinitatis asseriberet.
uñ pilato ad iudōs ita dicente. acci
pue eum uos et crucifigite. ego enī
n. inuenio i eo causam. **Respondiunt**
ei iudi. **Nos** legē habem. et scdm le
gem debet mori. qz filiu di se fecit.

Lapidat e ita in aboch ex civitate isti
 gante uezabel ut eo mortuo achab in
 nea ei p fideret sic 7 saluator ex portam
 passus e. de firmitate uidelicet in loco caluari
 e. excitante p zelum synagoga pplm ut
 petent morte xpi. qmuis eo occiso secu
 ruis uiuerent. un q s sultites aieb. at
 hoc mundo tot p eum abut. et si dunt
 tum eu sic omis credent i eu. **H**ereditas
 g. xpi ecclia e. cunctis ei data de gentib.
 q n pat mouens illi reliquit s ipe sua
 morte mirabiliter adquisiuit. qz resur
 gendo p seclit. hanc aut occiso eo mali
 colom pripe moliebant. cu de fignentes
 eu iudei fidem q p eu e. extinguere et
 sua magis q ex lege e. iusticia p fere. ac
 gentib. imbuendis conabant inserere
 ex uinea heres t e d a t. qz ihe ut scifica
 ret p suu sanguine pplm. ex portam
 passus e. Et bn ouent huic mistio qd i
 loco hoc in q iuxerit canes sanguinem
 naboth sedm pphie sententia. Lambent
 s achab. et in ag uezabel canes come
 derit carnes uezabel. qz cu canes illi de
 quib septu e. circumdedit me canes mul
 ti. sanguine redemptoris nri lingua ue
 uenata ex petebant. ipi etia a canib illi
 de quib uem septa die n e bonu sume
 re pane filioi et mitte canib. ut neq
 sum raptores et scelestissimi possessores
 uinee dñi. i eodem loco q domui pass
 e. t e d a b a n t. et carnes eor besty et uo
 lucb comedide tradebat. et ita ges
 m p a n a
 uoce clamabat sanguis ei sit sup

nos et sup filios nros. ibide sangu
 nem suu fecidissimu meruit fundi.
 u saluatore suu ex petebat occidi. Refert
 quide iosephus qd ex omi iuda ppli i
 die sollempni pasce ierosolima uelut
 ex tali qdam manu cogente ouerunt.
 qs tres centena milia hominu die
 fuisse. iusto scilicet di iudicio tempore
 hoc ultionis electo. ut q in dieb pasce
 saluatore suu et salutare. xpm domini
 centis manib et saclegis uocib uiola
 uerant. in ipis dieb uelut in unu car
 cem omis multitudo elusa. feralis pe
 ne ericui qd merebat. eriperet. **V**ocauit
 g rex isrl eunuchu qnda. et dix ei. fes
 tina adduce micha. filium iemla. **R**ex
 aut isrl et iosaphat rex iuda sedebat
 unquiq in solio suo. uestiti cultu re
 gio. **E**t rex. **Q**d aut michas uocat ad
 regem isrl et ad regē parit iuda ppha
 uit. et regem isrl ita dicit. uidi dñm
 sedentem sup soliu suu. et exercitu ce
 li a dext et a sinistr ei et dictu e. i quo
 decipia achab. ut ascendat et cadat i
 ramoth galaath. et dix aliis ita. ali
 alit. et egressus un dix. ego decipiam
 eu. et dictu e. in q decipies. q respon
 dit dices. egrediar et ero indar sps i ore
 omniu ppharu ei. quid p solium dñi
 n anglicas potestates accipim. qz nri
 b ds altius p fiden. inferui cuncta di
 poute. **E**t qd exercit celi n ministran
 tum anglor multitudo describitur.
Qd e g qd exercit celi a dext et a si
 nistris ei stare phibnt. **D**s eni q est

lu.

int omnia ut etiam erit omnia si dext nec
sinistra occludit: si dext di anglor pars
electa. sinistra aut di pars anglor rep
ba designat. Non enim ministrant do so
lumin boni qui adiuuent. s; etiam qui
redire nolentes quent. neq; celi exercit
anglor pars repba intelligi
posse phibet. Quas enim suspudi in a
ere nouum auel celi nominam: et de
eisdem sprib paulus dicit et spualia
nequitia i celestib: q; caput enuntias
ait scdm pncipe potestatis aeris hui.
A dext igit et sinistra anglor exercit itat.
q; et uoluntas elector sprium diuine
pietati recordat et repbor sensus sue
malicie seruens. iudicio districtioni
ei obtempat. Vn et mor fallax sps in
mediu p silisse describit p que achab
rex erigentib mitis decipiatur. Neq; e
ni fas est crede bonu spm fallacie de
seruire uoluisse ut diceret egdiar et
ero indar sps in ore omnium pphar ei.
s; q; achab rex peccatis pcedntib dig
n erat ut tali debuiss; deceptioe dāp
nari. q; tū qui sepe uolens ceciderat
i culpa. q; doq; nolens rapet ad pena.
occulta iusticia licentia malignis spi
rib dat. ut q; uolntes i peccati laqo
strangulat. in peccati penam etia no
lentes trahat. Deniq; is qui uitā rep
bam n mutat. a ppetrandi peccatis a
nimū n auert. eū a ppha aliquid re
q;rit. illa audit do disponete q; mere
bit audire dampnā. Ecce enim ut
unū ul duo ex multis loquntur: ab

omnipotentis di cultu domi isrl sub
idoloru seruitute recesserat et tam ad
pphas a quib; decipi osueuat sepe ueme
bat. pspa requirent. eū n ex ore ppharu
pūsa agens pspa audire merebat. quid
aliud supna iudicia agebant n ut pec
cator ppls in suo corde caperet. q; tū qui
pfidiam seqndo deliquit sic ppharum
suor blandis sermonib; decipet ut iā
ptimesceret quia deliquiss;. et tanto p
durius rapet ad pena. q;nto nūc secu
rius uiuet i culpa. **S;** ecce iā largē
te omnipotentē deo ab ydoloru cultu
remotū est qm plurimū genū humanū.
uerā fidem publice fatet. subdi lignis
et lapidib; ul cuilibet creatū i adoran
one. remu te. **S**ecurū g iam ppham qui
libr in fide positū s; ulet. q; hoc auditus
ē. qd audire fidelem decet. fidentē dicit
si ab inimicū alius atq; a pūis acti
b; recessiss;. securū eēt. Nam eū paulū eg
gus pdicator clamat. et auaricia q; est
idoloru seruitus. quisquis adhuc aua
ricie subiectus ē. a cultu idoloru lib nē.
Si g is qui auaricie estib; auhelat. i fide
quidē positū eē uidet. s; aliena ambit
accipe. honores mundi desiderat. sp
hendē. habē temporale glām. scupis
cit. atq; de hē eadem glā ppham osulat.
iustum ualde ē ut ex culpe sue meri
to a pphē ore pspa audiat. q; tū q; ūba
di audire i sacro eloqo noluit ut tre
na de p spicet. celestia ambiret. illō
do uidet. **S**ecurū g iam pphē suū audiat ore
uū am b; plius obligat. cadat. ut dū spe

trene gl'e delectat' pascit' suis desidijs
 ad una semp ducat. **H**ec aut' boni fu
 it ille sps. qui m'dar ee appetit in ore
 pphar. un' et p'missu e. quia exercit' ce
 li stetit a dextris et sinistris ei'. **D**s eni
 q' i'cumscripta' iustas. in illa etna beati
 tudine q' dextra ei' d'i sinistra n' h't. q'a
 nichil ee q'd displiceat pot' s; quia si
 mul omnia stuet' simul cu'cta aspiciat.
 ea ut in q' et bonos sps et malos uider
 exercitus celi a dextris et sinistris habe
 describit'. ut p' dextra intelligam' ange
 los electos. p' sinistra u' sps rep'bos. **S**
 moue debet q'd exercit' celi etia' repul
 si angli uocant' quia et ipi q'muis ab
 ethereo celo expulsi sunt adhuc tam in
 acrio celo demorant'. sic paulus ait q'd
 sp'ualia nequitia i' celestib'. **S**; quia t'c
 lib' regu' p' i'fectione' achab n' longe
 claudit sermonem. ita et nos in t'cum
 libri expositione' eiusde' hoc i' loco fi
 manus. ut de sequentib' simul cu' histo
 ria aliud summam' erudium.

Explicit liber tertius
Incipit quartus
Reu. a. ricatus
 est aut' moab i' isrl'
 p'quam mortuus
 e' achab. ceciditq; o
 chozias p' cancellos cenaculi sui. q'd
 habebat in samaria. et eg'rauit in
 sitq; nuntios dicens ad eos. Ite et o
 sulate beelzebub d'm acaron utrum
 eu' adere q'am de infirmitate ma' hac.
Angl's aut' d'm locut' e' ad helyam

Liber
 sancte
 marie
 de
 berge

tesbiten. **S**urge et ascende i' occursum
 nuntior' regis samarie et dices ad eos. **H**u
 quid n' e' d's in isrl'. ut eati' ad stultendu
 beelzebub d'm acaron. **Q**uia ob rem h' die
 domini. **D**e lectulo sup' que ascendisti
 n' descende' s; morte morieris. **E**t reliq'.
Mortuo q' impissimo rege achab. impi'
 heres ei' incesit. filius itaq; eius obozi
 as de q' scriptura narrat q'd fecit malu' i'
 aspectu d'm. et ambulauit in uia pacis
 sui. et marci sue. et in uia ieroboam
 filii nabath. qui peccare fec' isrl'. serui
 uit q' baal et adorauit eu' et irritauit
 d'm d'm isrl' iuxta omnia q' fecerat pat'
 ei'. s; n' d'm p'spe egit quia p' cancellos
 suos q'd habebat cenaculi sui i' samaria
 cecidit et eg'rauit. misitq; nuntios ad
 beelzebub d'm acaron ut stulerent eu'
 utrum uiuere poss; de h'e infirmitate.
Cui eu' helyas nuntius obtrians de mor
 te uicina respondit. misit ad eu' qui
 q'genarui' principem cum militib' s' sub
 iectis. ut eum adducerent. s; is igne
 celesti consumptis. itum misit alium
 quinq'genarui'. qui similit' cu' suis co
 bustus e' misit et t'ciu' qui reseruat' e'.
Itaq; rex iste p'lm' iudeor' et marime
 p'ncipes fige'at qui peccatis et uicis
 dediti uicatem a se repellebant. imo
 p'seq'bant. **U**n' legit' in eu'glio. quia mi
 serunt p'ncipes et pharisei ministrs
 ut apprehenderent ihm. **E**t item. **Q**uere
 bat q' eu' apprehende' et nemo misit i' illu'
 manus q' n' d'u ueniat hora ei' et fugit
 i' monte solus orare. **E**t itum cogitauerit

ait ut iustificarent eum. **I**ste ergo in iherosolymis
ambulabat apud iudeos. Et abiit in regi-
onem iuxta desertum in civitatem que dicitur effraim.
Dominus quoque vocavit synagogam eorum iudeorum que legi-
libus preceptis que cancellis cenaculi undique
circumducta erat. **S**ic ochozias per cancel-
los quibus tueri debuit ruens egrediente
numquam incurrit ita et populus iudeorum legi-
custodiam excedens in languorem despa-
bilem cecidit peccator. **U**bi quod divina
previdentia deliquit salutis remedia inven-
ire non potuit. **C**onfugit enim sic rex ipse
ad falsorum previdentia a quibus magis lesus
quam adiutus est et ideo propheta ore corripit
et de eius morte vicinam illi predicat. **H**inc
per isaiam dicit. **C**um dixerint ad vos quare a phi-
tonibus et a divinis qui strident in incanta-
tionibus suis. **N**unquid non populus a deo suo re-
quiritur per vivos et mortuos ad legem ma-
gis et ad testimonium quod si non dixerit iux-
ta verbum hoc non erit eis in acutina lux
et pertransibit per eam et corrumpet et esuri-
et cum esurierit nascetur et maledicet regi
suo et deo suo et suscipiet sursum et ad ter-
ram intuebitur et ecce tribulatio et tenebre
desolatio angustia et caligo persequetur
et non poterit evolare de angustia sua. **O**si-
sit rex impius duos quinquagenarios
cum subditis suis militibus ut exhibeat he-
liam qui divino igne consumptus est. **T**ertius
autem missus saluatur. **Q**uinquagenarius namque
nummus confessio penitentiae est que declarat
remissio peccatorum. **J**udei ergo nolentes christum
dominum esse perfectum nec principem penitentiae
dicunt ad eum quinquaginta annos nondum

habet et abraham nostri in futuro dum
in ignis incendio extinguitur. **T**ertius autem
quinquagenarius quia confusus ad fidem tanta
tis penitentiae sacramenta cognovit indul-
gentiam meruit. **F**actum est autem cum levare
vellet dominus heliam per turbam in celum. **I**bat
helias ad helyseum. **S**ede hic quia dominus
misit me usque in bethel. **C**um autem helyseus
videret dominum et vivit anima tua quia non
derelinquere te. **E**t res. **Q**uid est quod helias ad
celum rapere dicitur. **H**umilior namque adhuc
in hac carne corruptibili positus ad illius-
summe quietis sinum ante resurrectionem
ascensionemque domini credendum esse perductum.
Sed aliud est celum aereum aliud ethereum.
Celum quippe aerium terre est primum unum
et aves celi dicuntur quia in aere volitare
videntur. **I**n celum itaque aereum helias sub-
latum est in secretam quamdam terre regionem
repente ducetur non in magna iam carne et
spiritus quiete vivet quod usque ad finem mundi
redeat et mortis debitum solvat. **S**ub-
levarum namque helias ascensionem divinam
designavit. **I**lle enim mortem distulit
non evasit redemptor autem nostrum quod non distu-
lit superavit eamque resurgendo consumpsit
et resurrectionis sue gloriam ascendendo
declaravit. **N**otandum quoque est quod helias in
curru legitur ascendisse ut videlicet aperte
monstraret quia homo per se adiutorio e-
gebat alieno. **P**er angelos quippe illa
facta sunt adiuvata et ostensa sunt quia non
ad celum quidem aereum per se ascendere po-
terat quae naturae suae infirmitas quae
bat. **R**edemptor autem nostrum non in curru non

anglis subleuat legitur quod is qui fecit omnia
 sua uirtute ferebat nimirum super omnia
Illuc enim reuertebatur ubi erat et in rediebat
 ut remanebat quia cum per humanitatem as-
 cenderet in celum per diuinitatem et terra pari-
 ter stanebat et celum. Sic autem ioseph uendi-
 ta a fratribus uenditionem redemptoris nostri si-
 gurauit sic enoch translatus atque ad ce-
 lum aereum helyas subleuat ascensionem
 diuinam designauit. Ascensionis sue
 dominus pronuntios et testes habuit unum
 ante legem alium sub lege ut quicquid ueniret
 ipse qui ueraciter celos penetrare potuisset.
Hic et ipse ordo in eorum quod uirtus subleuan-
 tione per quosdam instrumenta distinguitur. Nam
 enoch translatus helyas uero ad celum sub-
 uectus esse memoratur ut ueniret per modum
 qui non translatus nisi subuectus celum etherium su-
 a uirtute penetraret qui se in nobis credunt
 tibus carnis quod mundicia largiret ut sub
 eo per incrementa temporum uirtus caritatis ex-
 cresceret in ipsa quod eorum translatione quod as-
 censionem diuinam ut uidelicet famuli de-
 signauit et in ipso se qui ascendit in
 celum dominus ostendit. Nam enoch quidem
 uxorem et filios habuit helyas uero neque
 uxorem neque filios habuisse describitur.
Pensate ergo quomodo per incrementa creuit mun-
 dicia castitatis quod et per translationes fa-
 mulos et per ascensionem domini personam pa-
 tent ostendit. Translati namque est enoch
 per contrarium genuit et per contrarium generans assump-
 tus uero dominus neque per contrarium generans neque
 per contrarium genit. Queritur autem quomodo helyas
 cum suus magister helyas locum postu-

landi ei offerret duplicem spiritum helyas po-
 tulauit cum dominus dicat in euangelio non est
 discipulus super magistrum perfectus autem omnis
 erit si sit sic magister eius. Cuius petitionis
 mustium si confidetur non importuna sed neces-
 saria postulatio esse decernitur. **H**ic ergo he-
 lyas ad helyseum. Postula quod uis ut
 faciam tibi ante quam tollar a te. **H**icque he-
 lyseus. Obsecro ut fiat spiritus tuus duplex
 in me. **Q**ui respondit. Rem difficilem
 postulasti. At tamen si uideris quando tollar
 a te erit quod petisti. si autem non uideris non
 erit. **Q**uid enim hoc loco significat helyas.
 non capere uirtutem dominam scilicet redemptorem.
Et quem helyseus non corpus eius quod est ecclesia.
Dat locum postulandi helyas nisi cum
 in euangelio dicitur petite et dabit uobis. **E**t ne
 petite inquit et accipietis et gaudium
 uirtutis sit plenum. **H**ac ergo fiducia accep-
 ta a domino postulat helyseus hoc est ipsius
 christiani ut fiat spiritus christi duplex in eis.
 hoc est duplex gratia spiritus sancti in remissione
 peccatorum utique et collatione uirtutum. **R**e-
 demptor ergo nostrum qui non habuit peccatum
 neque peccatum fecit nec dolus inuenit est
 in ore eius remissio peccatorum nequit
 quia peccatum nullum habuit. **O**pera autem
 uirtutum in spiritu sancto fecit sic ipse in euangeli-
 o dicit iudicis. Si ego in digito di eicio de-
 monia perfectio puenit in uos regnum
 dei. **I**nseparabilia ergo sunt opera sancti trinitatis
 id est patris et filii et spiritus sancti ueritate
 attestante qui ait quia quod pater facit hec
 et eadem et filius similiter facit. **E**t apostolus.
Nec inquit omnia operatur unus atque idem

sp̄c̄. diuidens singulis prout uult. Bene
quidē postulat ecclia ut sp̄m duplicē
accipiat. xpī quia et remissione pec
catorū indiget quia n̄ eguit. xpc̄. et mi
nere uirtutū quas ex plenitudine sua
p̄ sp̄m sc̄m t̄bunt. xpc̄. qui ascenden
s̄ i altū captiua duxit captiuitatē de
dit dona hominib̄. illis uidelicet ho
minib̄ qui sp̄e suā forat in illo pontē
Hinc ē qd̄ helias dicit ad heliseum. si
uideris me quādo tollar a te erit qd̄
petisti. si autē n̄ uideris. n̄ erit quia. **iii.**
n̄ q̄ recte fidei oculos in illum ponat
et credant fidelit̄ passionē resurre
ctionem. ascensionē et ad patriē. peti
tionis sue fructum n̄ capiet. Qd̄ sub
sequens ratio designat. Helias enim
secū comitante heliseo ad aq̄s iorda
nis ueniens tulit palliū suū et in
uoluit illud et percussit aq̄s. q̄ diuise
sūt in utraq; partem. et transeunt am
bo p̄ siccū. Cumq; helias raptus eēt
heliseus leuauit palliū helie qd̄
ceciderat ei. reuersusq; stetit sup̄ ripā
iordanis. et pallio helie qd̄ ceciderat
ei. percussit aq̄s et diuise sūt huc atq;
illuc. et transeunt heliseus. Qd̄ significat pal
liū helie. n̄ incarnationē dñi. p̄ q̄
redemptor n̄r. lecti flumiū dirup. no
bisq; transitū ad uitā p̄parauit. hoc
q̄ pallium heliseus p̄ transitū helie
retinuit. q̄ fidē incarnationis. xpī ec
clia p̄ ascensionē ei ad celos reser
uauit. p̄ qm̄ p̄sentis uite fluct̄ tran
sire satagit. sic heliseus percussit

pallio flumiū aq̄s n̄ diuise ante qm̄ dñe.
n̄ ē d̄s helie etiam n̄c. et sic percussit aq̄s
et diuise sūt. ita n̄ p̄ inuocationē nomi
nis dñi uirtutes ullas. n̄ pot. quia sic
ip̄e dñe. sine me nich̄ potestis facē. Nich̄
ē enī humanū studiuū. n̄ assit diuinū
adiutoriuū. Hū apl̄s dñe. D̄s ē qui opat̄
in nob̄. et uelle et p̄ficē. p̄ bona uolun
tate. Et p̄pha ad dñm ait. Iute inuocof
n̄os uentilabun̄ cornu. et in nomine
dñi sp̄nem̄ insurgentes in nos. Et cetera.
Querit q̄ uiri ciuitatis ad heliseū. Cae
habitatio ciuitatis huius optima ē. sicut
ip̄e dñe p̄spicit. s̄ aq̄ pessime sūt et tra
sterilis. At ille ait. Afferte m̄ uas nouū
et mitte in illud sal. Postulabat he
liseus a p̄lo ut aq̄s iericho steriles et
malignas sanaret. accepit uas nouū
fictile et iecit in eo sal et decessit illud
in flumine. et statim in flumine aq̄
sanate sūt. q̄ factō p̄munitabat p̄pha.
q̄a ubi caro fieret et habitaret in no
bis. Inde in similitudine tibi salē id
ē sapientiā dedit in uas fictile incor
p̄ scilicet humanū et immittens i aq̄
demersit. qd̄ quidē significabat q̄a om̄s
p̄pli qui in figura aq̄rū in toto mū
do steriles erant p̄ xpī incarnationē
fecunditate et benedictionē acceptā
eēt. Ascendit autē inde bethel. Cūq;
ascenderet p̄ uiam. pueri parui aq̄s
si sūt de ciuitate. et illudebant ei di
centes. Ascende calue. ascende calue.
Qui cū p̄ se respexisset. uidit eos. et ma
ledixit eis in nomine dñi. Cūq; sūt

duo ursi de saltu et lacauerunt ex eis: et
 et duos pueros. Helyseus q; ppha sic
 sepe dixit figam. xpi gerit. Deniq; uo
 cabulu istud salus di incipiat. Salus
 aut di quis e alius n filius ei q et sal
 uator nq; uocat. Paruuli u illi illu
 dentes saluti di idest helyseo. iudoy
 habuere psona qui ad cruce dno sal
 uatori substannabant qui dicit ascende
 calue ascende calue quia caluarie loco
 xpc ascensur erat in cruce. Qd u gusius
 maledixit eis helyas. et exierunt duo ursi
 de saltu et interfecerunt. et duos pueros
 blasphemantes. ita et xpc p passionem
 et resurrectionem ex mortuis postqm as
 cendit in celos sic ascendit helyseus in
 bethel idest in domum di. gusius maledixit
 iudis. et p. et duos annos ascensionis
 sue immisit duos ursos de filis gemi
 um. uespasianu scilicet et titum. qui eo
 crudeli trage deiecerunt. Porro mesa rex
 moab nutrebat pecora multa. et sol
 uebat centum milia arietu. et centum
 milia agnor cu uellerib; suis. Cumq;
 mortuus fuisset achab. puaricat e sed
 cum rege isrl et cet. Igit p h bellum
 gerebatur p tres reges. h est regem isrl
 et regem iuda. et regem edom et moab.
 consultisq; ab eis helyseus ppha. p alia
 h subdidit dicens. facite alueu torren
 tis huius fossas et fossas. h eni die
 dnt. Non uidebitis uentum neq; pluui
 am. et alueus iste replebitur aquis. et
 bibetis uos et familie ure. et iunua
 ura. pariuq; hoc e i aspectu dnt. in

sup tradet eam moab in manu ura
 et percietis omne ciuitate munitam.
 et omne urbe electam. et uniuersum lig
 nu fructiferu succidatis. cunctosq; fon
 tes agru obturabitis. et omne agrum
 egrum opietis lapidib;. Quid g figeat
 tres isti reges et moab bellum gerente
 n rectores fidelium. q p sce trinitatis fi
 dem et mundi pncipem. et et pplin
 et hoc e philosophos. hereticos. scisma
 ticos. atq; omis unqs cum scuto fidi at
 q; armis spualib; ostigunt. Moab g q de
 incesto nat e interpretatur de pat. bene
 illis uenit ad qs dnt dnt. Vos de di
 abolo patre estis. et desidia patris uru
 uultis face. Hu g aduuant ecclie par
 tum inimis. partim psecutioib;. parti
 dolo. ac falsis fictioib;. h p xpi uirtu
 te. qui capt e ppli xpiani superant
 atq; fugant. Quib; ait ppha dnt
 facite alueu torrentis huius fossas
 et fossas. n uidebitis uentum neq;
 pluuiam. et alueus iste replebitur
 aquis. et bibetis uos et familie ure.
 Ecce ppha dnt ppho siti fatigato p mi
 raculum factu a dno ostulit sic et pphi
 ca dicta ostulit pberit fidelib; qnt spu
 ali doctna situm sua extinguant atq;
 animu reficiant. Iubet g fossas face
 in torrentis alueo. et ita pdic absq;
 uentis et pluuiam aq; languitate. Quid
 e fossas in alueo torrentis facere. n
 pfunda mistia in sacis scripturis bono
 studio qrerere. Que absq; pluuiam et
 uento aq; repleunt quia sepe absq; hu

mano solatio sapientia offert suis inuestigationibus potentia diuina. **V**n iohes ap[osto]l[us] dicit. Non necesse habetis ut aliquis uos doceat sed sicut unctio et docet uos de omnibus. **V**n bibunt homines et uinita. id est doctrinam accipient ingeniosi quique et simplices quia quantum ydonea est anima accipientis tantum ibi inueniet documentum sue salutis. **S**equitur Paru[us] h[ic] est in respectu diuini insuper tradet etiam moab in manum u[est]ras. **E**t cetera. Non enim sufficit seruis dei abdita uisita scire quoniam etiam debere ea alijs predicare et contumaces redarguere quibus promissa est certa de hoste uictoria ut percutiant omnem ciuitatem munitam et omnem urbem electam. **E**t cetera. Ciuitates munitas et urbes electas. possumus scilicet prudentiam intelligere in qua maxime philosophi et heretici confidunt. **H**ec per predicatores sancti euangelij uertunt. **V**n dicit ap[osto]l[us]. **A**rma militie u[est]re non carnalia sunt potentia deorum ad destructionem munitio[n]um. **S**ilia destruentes omnem altitudinem extolentem se aduersus scientiam dei et in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam. **V**n uersa ligna fructifera succiduntur. non ulla ligna que faciunt fructum bonum sed que mortiferum gerunt partem que radice securi diuini eraminis succisa pabulum sicut ignis eterni. **C**unctaque forte agrum obturantur cum heresiarche cum

suis sequibus per catholicos doctores damnantur. **E**t omnis ager egregium lapidibus operum est cum uenustas locutionis hereticarum que philosophice anathematis pondere obruit. **N**ihilque remanebit in terra moab nisi muri tantum fictiles false rationationes fragilium doctrinarum que a fundibularis id est scilicet predicatoribus ecclesie cum data maxime ex parte refutantur et ad nichilum rediguntur. **Q**uod autem moabite orto sole et aduerso aquarum uideat contra aquas rubras que sanguinem gladii existimant dicentes quod tres reges qui contra se ueniunt ad pugnam se inuicem occidissent et sic delectati sunt ita et philosophi uerbum crucis christi stulticiam existimant sed scilicet secundum apostolum quod stultum est dei sapientia est hominibus et quod infirmum est dei fortius est hominibus quam prudentia carnis mors est prudentia autem spiritus uita et pax. **A**d probandum quod moab in presenti loco super philosophorum intelligat superbia de quibus dicitur perdam sapientiam sapientium exempla replicanda sunt. **A**mos loquitur hec dicit dominus. **S**uperbia impietatis moab et superbia non aduersus labor et pro eo quod combussit ossa regis ydumee in cineres. **H**eremum quicquid in seculo dogmatum profanorum que quod ad terrenam sapientiam pertinet putat esse robustum hoc dialethea subuertit et instar incendii in cineres fauillas que dissoluit ut probet nichil quod putabat esse fortissimum. **S**ed et ysaias superbiam moab arguit dicens. **A**udiuimus

contumeliā moab. contumeliosus ē in
 mis. Inpbia eius abstuli. **Jeremias** q̄q;
 cont̄ om̄s naticinans nationes. p̄pe lo
 quit̄ ad moab. q̄d s̄ fidebat in muni
 tiomb̄ suis. et p̄ pauca. habes fiducia
 inglā tua. Et it̄m. **Quom̄** dicitis for
 tes sum̄. **Ac** deinde iuxta ē dies mo
 ab ut ueniat et malicia eius minima.
 Et manifesti d̄r. **Quom̄** s̄t̄ ē baculi
 glorios̄ iuxta magnificentie. Et iterū
 s̄t̄m ē coram moab. **Hec** aut̄ dicūt
 sub nomine moab. ut stulta sc̄li et
 incelsum se inferens malitia contat̄.

Mulier aut̄ q̄dam de uxorib̄ p̄pharū. **v.**
 clamabat ad heliseum dicens. **Seruus**
 tuus uir n̄s mortuus ē. et tu nosti q̄
 seruus tuus fuit timent̄ d̄m. et ecce
 creditor uenit ut tollat duos filios
 m̄os ad seruendū s̄. **Cui** d̄r heliseus.
Qd̄ uis ut faciā t̄. **Dic** m̄. quid habes
 in domo tua. **At** illa respondit. **Non**
 habeo quicquid ancilla tua i domo m̄a.
 n̄ parū olei q̄ ungar. **Cui** ait. **Uade** pete
 mutuo ab om̄ib̄. ueniens tuus uasa ua
 cua si pauca. et ingdere et claude osti
 um tuū. cū int̄secus fueris tu et filii
 tui. et mitte in om̄ia uasa hec. et cū
 plena fuerint tolles. **Et** reliq̄. **Quid** p̄
 hanc mulierē n̄ sc̄a x̄lia designat̄. **du**
or̄ p̄phor̄ id est iudaici et gentilis q̄si
 duor̄ filios mat̄. **Que** p̄us ex adūso
 ope s̄sentendo callidi sp̄s p̄suasione
 quasi quēdā peccati n̄m̄ū a credito
 re accepit. et duos q̄s in fide genuit
 amittere filios timebat. **S.** p̄ph̄e ūbis

id ē sept̄ure. sc̄e p̄ceptis obediens ex par
 uo q̄d habebat olei. uasa uacua infun
 dit̄. quia d̄m ab unius ore doctoris p̄. n̄
 quidē. amosē diuinitatis multor̄ ua
 cue int̄el hauriunt. et uberante gr̄a un
 guento diuini amoris usq; ad s̄m̄ū
 replent̄. etiam n̄c multor̄ corda q̄ p̄us
 fuerat uacua uasecula unguento sp̄s
 plena s̄t̄. q̄ ex paucitate olei solūm̄
 infusa uidebant̄. **Qui** dum alius atq; a
 lius dat̄. et ab auditorib̄ fidel̄ accipit̄.
 erepta mulier iudelic̄ sc̄a eccl̄ia. sub cre
 ditoris sui iam debito n̄ tenet̄. **Facta** ē
 aut̄ q̄dā dies. et transiebat heliseus p̄
 sinam. **Er**at aut̄ mulier ibi magna. q̄
 tenuit eum ut comedēt panem. **Cumq;**
 freq̄nt̄ in transiret̄. diuitebat ad eam ut
 comederet panē. **Et** rel̄. **Mulier** ḡ ista
 q̄ p̄pham hospicio suscep̄. b̄n̄ potest in
 sinuare p̄ph̄isrl̄iticū q̄ fuit in patarch̄.
 n̄ sic ista heliseum p̄pham. ita et il
 la d̄m p̄pharū hospicio suscipe me
 ruit̄. **Sam** abrahā et sara tres uiros
 iuxta suallē niabre suscipe et pasce
 meruerit̄. **Huc** ḡ mulieri n̄ habenti
 filium. p̄pha p̄misit dicens. **In** tempe
 isto et in hac eadem hora si uita co
 mes fuit̄. habebis in uito filium. **Cui**
 illa respondit. **Noli** q̄sō d̄ne mi uir
 di. noli n̄iri ancille tue. **Et** ocepit
 mulier et peperit filium in tempe et
 hora eadem q̄ dixerat heliseus. **Hys**
 q̄ similia d̄ns ad abrahā reuult̄ di
 cens. **Re**uertens ueniam ad te tempe
 isto uita comite. et habebit sara

filii uxor tua. Quo audito sara risit
postquam tabernaculi occulte dicit; et se
inu et dñs nris uetul' e' uoluptati ope
ram dabo. Visitauit aut' domum saram
sic p' miserat ei et impleuit q' locut' e'
et cepit et peperit filium in senectute su
a tēpe q' p'dixerat ei d's. Igit' p' qm' creuit
puer tactus dolore captus imes se ca
meridie defunct' e' cum ppl's isrlit' e'
p' qm' in egypto excreuit et p' moisen i
desertū eductus dñi uocem audierat
i igne et i caligine. qñdo lumine scie
tie debuit illustrari. mor' animo ad y
dolatrā recurrent' mortuus e' et ait
helyseus ad ier' puerum suū. Accin
ge lumbos tuos. et tolle baculum me
um in manu tua. et uade. Si occurre
rit t' homo n' salutes eum. et si saluta
uit te quispiā n' respondeas illi. et po
nes baculum meū sup' faciem p'ui. **Et .vi.**
rel'. Quid aut' sig'eat qd' puer ab hely
seo missus cū baculo n' resuscitat. p'
semetipm' n' ueniens helyseus. seq; su
p' mortuū sternens atq; ad ei' iūbra
se colligens illucq; deambulans. et
more mortui septies aspirans. hunc
ad redituā lucem p'tin' p' ministriū
spassionis animauit. n' qz auctor hu
mani gen'is d's q' mortuum puerū
doluit cum extinctos nos iniquitati
b' aculeo miserat' asperit'. Et quia p'
moysen t'ore legis p'tulit. q' uirgam
p' puerū misit. p' legem quippe uirgā
d's tenuerat. cum dicebat. si quis h' ul'
illa fecerit. morte moriet'. A peccati g'

morte. timor nos suscitare n' ualuit.
s; ad statum uite aspirata mansuetudi
nis grā exiit. S; puerū cum baculo mo
rtuū suscitare n' ualuit. qz paulo atte
stante. meli ad p'fectū p'dixit lex. Spe
aut' p' semetipm' ueniens. et sup' cada
uer humilit' sternens. ad exēqñda s' in
bra mortui se collegit. quia cum i for
ma d'i eēt n' rapinam arbitrat' e' e' se
eql'em d'o. s; semetipm' ex inaniuit for
mam serui accipiens. in similitudinē
hominū fact' et habitu inuenit ut
homo. Huc illucq; deambulabat. quia
et iudeam iuxta. et longe posita gen
tes uocat. Sup' mortuū septies aspirat
quia p' ap'one diuini munit' grām
septiformis sp's in peccati morte iacen
tib; aspirat. morq; uiuens erigit. quia
is que t'oris uirga suscitare n' potuit.
p' amoris sp'm puer ad uitā red'. **Et**
aut' fames intra. et filii p'pharū habi
tabant coram eo. **Dirq;** uir de p'uis
suis. Pone ollam grandē. et coq' pulm
tum filijs p'pharū. **Et rel'.** Erat aut' fame
intra. n' fames itaq; panis. nec sitis a
q'. s; audiendi uibū dñi. et filii p'pharū
habitant. cū helyseo. cum filijs scōr'
p'dicatorū qui ambularet in lege dñi
et scrutantur testimonia ei' in toto
corde exquirentes eū. in p'sentia dñi
saluatoris semp' uiuunt. **Et dicit** puer
in agrum ut colligat hbas agites. qñ
tū in coquat pulmētū. inuenitq; qñ
uitem siluestre. et collegit. ex ea colorem
tudas ag'. Quas scident in ollam pul

mti fecit cu quis litta legis intente ut
 philosophicis disciplinis studiosius pa
 tus ubi qrens amaritudinē litta lega
 lis ul mortiferū quiddā in philoso
 phor libis inuenient utiniscet ueri
 tati euēglice et molla cordis sui coquif.
 tale pulmū hoc ē documētū pparat
 ad refectiōē auditoribz suis. **D**ic em a
 pls **L**itta occidit sps aut uiuificat et
 mem. Pruditia aut carnis mors ē pru
 ditia inquit sps uita et par. **H**oc itaqz
 sentientes fideles ppli mortem in olla ex
 clamant cum talem doctrinā q̄ decepti
 onē animarū detestantes uociferant. Sed
 iubente heliseo farina mollā mittit cū
 scientia spūalis in tale aduētū inuenit
 ut ut exclusa omni amaritudine pra
 uitatis pastus inde fidelibz pparet salu
 bs. **V**ir aut quiddā uenit de balsalisa de
 ferens uiro di panes p̄nuciar. **xv** panes
 ordeaceos et frumētū nouū in pera sua.
Et rel. Deniqz uir de balsalisa uenire de
 scribit. deferens uiro di panes p̄nucia
 rū. et **xv** panes ordeaceos et frumētū
 nouū in pera sua. **Q**uē aut meli' uirū
 istum accipe possumus quā cetū scōr
 patrū qui uirtute animi et bonorū o
 pum polleat. **Q**ui bñ de balsalisa ue
 nisse dī. Balsalisa enim hñs trū uir
 p̄tat. **R**ecte ḡ de balsalisa ē qui tñari
 um numerū incredulitate et ofensione
 scē ciuitatis seruat. **H**ic ḡ uir uiro dei
 panes p̄nuciarū offert cū redemptori
 uiro p̄ grām ei' inspirat offert libros de
 origine creaturarū composito offert

xv panes ordeaceos. hoc ē decalogū
 legis in moisi et p̄pharū sc̄ptis sphē
 sum. **O**ffert frumētū nouū in pera sua.
 cum nouum testamētū p̄ mediatoris
 nr̄i aduētū in sci euēgelū et aplōr
 sc̄ptis p̄fert. **I**ubet ḡ heliseus nr̄ mu
 nistis suis sc̄is uidelicet p̄dicatoribz ut
 hanc oblationē p̄plo fidelium dis
 pensent id ē ut sedm̄ illud euēgū de
 thesauro suo uelut scriba doct̄ in
 regno celorū p̄ferant noua et uetera.
 q̄m pabulo ubi diuini reficiant. **Q**d
 multum in euēglio uerū legim̄. cum i
 fractiōē quinqz panū quinqz milia ho
 minū. et tē. vii. panū. iiii. milia ho
 minū satiata ēē commemorant et sati
 atas turbis collegūt. **xv** cofinos siue
 vii sportas fragmētōrū quia nullus est
 q̄ sacramta scripturę diuine p̄ omnia
 cape possit quin s̄ satiato superit iux
 ta tībū dñi. **N**aaman p̄nceps militie
 regis syrie erat uir magū apud dñm
 suū et honorat̄. **P**er illum enī dedit
 dñs salutē syrie. **E**rat aut uir fortis
 et diues. s̄ lepsiis. **I**ste aut naaman q̄
 p̄nceps militie regis syrie ēē describit̄
 quē melius fiḡtare pot̄ quā ppli n̄ gē
 tlem̄ qui in orbe t̄quad p̄ uirtutem
 bellorum p̄ncipatū gerebat ac rerū
 decore fruebatur. **Q**d in nominis ei'
 in p̄tationē et p̄mit. **I**ncipit aut naa
 man decus siue commotio eorū. **S**z u
 te uir hē fortis et diues fuerit tam
 lepsiis ēē memorat̄ quia q̄muis
 p̄ potentia regni ac rerū habū

.vii.

dantia dominari uideret tam per erro-
ris nequitiam et ydolatre lepram sedul
apparuit. Porro de syria egredi fuerant la-
trunculi et captiuam duxerant de terra
isrl puellam paruulam q̄ erat in obsequio
uxoris naaman. Que ait ad dn̄am suam
utina fuisse domum m̄m ad p̄pham q̄ ē
in samaria. p̄fecto sanasse eum a lepra
qm̄ h̄t. Latrunculi quippe de syria q̄
int̄ptat̄ sublimitas egredi sunt cum eu-
puiditate ducti et diuisis negotiis impli-
cati sp̄antes in incerto diuiciat̄ gen-
tilis p̄ totam terram uagabatur. Hinc
et ad terram isrl uenientes captiuam mu-
lierculam duxerunt q̄ in captiuitate po-
sita de p̄pha testabat̄ in isrl quia fa-
ma de isrl p̄ negotiatores gentium t̄is
lata. in toto orbe curiositati hominum
qm̄ uxor naaman significat uerū p̄-
phetam et saluatorem omnium in iudea
manere patefecit. Ingressus ē itaq; naa-
man ad dn̄m suum et nuntiavit ei
dicens. sic et sic locuta ē puella de terra
isrl et cetera. cum huiusmodi ad q̄s noticia ubi
d̄i aduenit huius qui s̄ p̄sunt suggerit
scientie sp̄ualis magnitudinem. Mittit
rex syrie litteras ad regem isrl p̄ salu-
te serui sui cum p̄mat̄ gentium au-
diens dn̄m in isrl quia not̄ in iuda
d̄s in isrl magnum nom̄ et saluti su-
or̄ p̄uidens legationē in iuda mittit.
ut p̄ aplicam doctrinam saluatoris fidē
accipiat. H̄i cornelius centurio de ce-
saria in ope ad petrum misit et
paulo p̄ uisionē uir macedo ap-

paruit. qui eū exhortabat̄. Veniens
adiuuaret eos qui erant in macedonia.
sic in actib; ap̄lor̄ legit̄. Cumq; legisset rex
isrl litteras. scidit uestimenta sua et ait. H̄i
quid ego sum d̄s. ut occidere possim et
uiuificare. Et cetera. Quid significat rex iste
isrl qui audita legatione syrie de salu-
te a p̄pha isrl querebat̄ et paruit in sacerdotē
sc̄bas et iudeos. phariseos rectores iude-
or̄ qui osidantes qd̄ undiq; plebes p̄
redemptorem nr̄m salutis sue causa
ouemebant q̄i blasphemiam exstiman-
tes uestimenta sua scindebant sic in euā-
gelio p̄ncipem sacerdotum audita xpi p̄-
dicatione fecisse legimus. Sic rex isrl
in tali auditu p̄tremescat tam p̄phadi
q̄s ad se migrasse cognouit. puenit ad
se p̄suadebat dicens. Veniat ad me et
sciat p̄pham eē in isrl. q̄a domum nr̄m q̄s
p̄sentit hos et uocauit et q̄s uocauit
illos et iustificauit. Venit ḡ naaman
cū equis et currib; et stetit ad ostium
domus helysei. misitq; ad eum helysei
nuntium dicens. Uade et laua te septem
in iordane et recipiet caro tua sanita-
tem. atq; mundaberis. H̄i naaman
recedebat dicens. Putabam qd̄ egredere-
ret̄ ad me et stans inuocaret nom̄ d̄i
sui et tangeret manu sua locū lepre
et curaret me. Veniens quidē gentili-
p̄ls ad domū helysei nr̄i. sc̄m iudeu
cet exiliam. p̄missum ab eo nuntium o-
silium accepit ut se in iordane sep-
ties lauaret et sic sanitatē reciperet
q; mundaret̄ quia p̄ euangelicos p̄di-

catores dñi dic. Nisi qui renat fuerit
 et aq̄ et spu sc̄o. n̄ potest uire i regnū
 di. Et itē. Qui credidit et baptizat fuerit
 saluus erit. qui n̄ n̄ c̄didit condempna
 bit. Iordans itaq; aq̄ sacri baptyina
 significant quia in eis saluator n̄r bap
 tismum nob̄ c̄secrauit. Qd̄ autē naamā
 indignat̄ de tali responsio. lauatiōe
 aq̄ iordance desperit. simplicitatē sig
 nificat rudū qui sp̄ualem n̄ potuerit
 intelligē efficaciam. q̄a animalis hō
 n̄ percipit ea q̄ s̄t sp̄s dei. Cum ḡ uertit
 se et abiit indignans. accesserit ser
 uum suū ad eum et locuti s̄t ei. Pat̄ et si
 rem grandē dixisti. t̄ p̄pha certe facere
 debueras. quātomāgis quia n̄c dixit
 t̄ lauare et mundaberis. Descendit et
 lauit in iordane septies iuxta sermo
 nem uiri di. et restituta ē caro ei. sicut
 caro pueri paruuli et mundat̄ ē. Be
 ne ḡ serui naaman meliori c̄silio illū
 ad p̄finendū mandatū p̄pheticū p̄sua
 serit. sepe enim dñs iuniori reuelat qd̄
 melius ē. Et per uoce p̄sonat̄ acceptor
 d̄s n̄ ē. s̄ in omni gente q̄ timet dñm et
 opatur iusticiam accept̄ ē illi. Abiit
 et lauit septies iuxta sermonē uiri
 di. et restituta ē caro ei. sic caro pueri
 paruuli. quia mundat̄ aq̄s baptyina
 tis p̄ inuocationē septiformis sp̄s q̄sq;
 ueram recipiet sanitatē et ab innoce
 tiā uite infantia redigit̄ ut uite et̄ne
 ingitum p̄cipe mereatur. Nū ip̄a ueri
 tas discipulis ait. Nisi n̄si fueritis et
 efficiamini sic paruuli. n̄ intrabitis

in regnū celor̄. Demq; reūsus naamā
 ad uirum di. cum uniuerso comitatu su
 o. uenit et stetit coram eo et ait. Vere
 scio qd̄ n̄ sit d̄s in uniuersa t̄ra. n̄ tantū
 in isrl̄. Hec ē enim catholica p̄fessio.
 qd̄ d̄s abraham. d̄s ysaac. et d̄s iacob
 n̄ est mortuor̄. s̄ uiuentū. qm̄ om̄s
 diu gentium demonia. dñs autē celos
 fecit. Et ut cuncta hic baptyini seculi
 sac̄nita p̄monstrata. in quo abrenū
 tiare sathane ac fidem xpi continere
 p̄cipit. negat se naaman uir dñi ali
 enis libaturū soli p̄ omnia d̄tio ser
 uatur̄. partem q̄ t̄re sc̄e sc̄cū tollere
 gaudet. quia baptyizatos oportet dñm
 ei q̄ corporis participatione c̄firma
 ri. Hicq; ierzi puer uiri di. Peperit dñs
 m̄s naaman syro isti. ut n̄ acciperet
 ab eo q̄ attulit. Hinc dñs q̄ curia p̄
 eum et accipiam ab eo aliquid. Et r̄t̄
 Post hec autē narrat sept̄a qd̄ ierzi puer
 uiri di concupierit de pecuniis quas
 p̄dictus sirus obtulerat. s̄ eo nolente
 aliquid inde recipere. ip̄e p̄ iudacium
 turpit̄ adquisiuit. qd̄ sirus magister p̄fide accipere renuit.
 pruptū uident. siue uallis iustus. sig. Ierzi q̄ q̄ uirp̄at̄.
 nificat iudaicū pplm̄ qui aliquādo p̄
 er di p̄pha attestante uocabat̄ sic osee
 dic̄ puer isrl̄ et dilexi eū. S̄ p̄qm̄ sp̄
 to eūgl̄io et c̄c̄sivo filio di. semetip̄m
 de tali dignitate in fouea auaricie p̄
 cipitans cupiditatē secut̄ ē trenam.
 qm̄ filii di p̄ baptyinū renati sp̄ue
 r̄t̄ p̄ semetip̄m iusti iudicis di lep̄ta
 eriorū qm̄ credentes deposuerat. ip̄e

viii.
s' conseruit. nec n̄ et om̄s qui p̄ baptis-
mū et em̄dationē uitam ad p̄stina ui-
cia reuertunt. sordib' quib' se erutos spa-
bant itum impleri inuoluunt. Unde
scriptum ē. **L**amis reu'sus ad uomitū suū.
et suis lota in uolubabro luti. sic stul-
tus qui iterat stulticiā suā. **Q**uerē
autē filū p̄barū ad helyseum. **E**cce lo-
cū in q̄ habitam̄ coram te angustus ē
nob'. eamus usq; ad iordanem et tol-
lant singuli de filua matias singula.
et edificem̄ nob' ibi locū ad habitan-
dum. **Q**ui dicit. **I**te. **E**t ait un̄ ex illis. **U**e-
ni ḡ et tu cum seruis tuis. **R**espondit.
Ego ueniam. **E**t abiit cum illis. **C**ūq;
uenissent ad iordanē. cedebant ligna.
Accidit autē ut cum un̄ matiam suc-
cidisset. cadere ferrum securi in aq̄m.
et clamauit; ille et ait. **H**eu heu heu
dñe mi. et hoc ip̄m mutuo accepam
Quē autē homo dei. **E**t cecidit. **A**t ille
monstrauit ei locū. **P**recidit ḡ lignū
et misit illud. natauitq; ferrū. et ait
Tolle. **Q**ui extendit manū. et tulit il-
lud. **H**ec itaq; actio bene redemptori
n̄r̄o s̄uenit p̄ significationē. **C**um ḡ
securib' ligna cedent. de ligno ferrum
eriliens in p̄fundū fluminis merisū
ē. atq; in lignum desup ab helyseo p̄-
iectum ē reuersū. ita etiā cum impio
iudeos p̄ corp̄ opata p̄sentia. xpi tā-
qm̄ instructuosas arbores cederet. q̄-
de illa ioh̄es dixerat. ecce securis ad
radices arborū posita ē. ab eis inueni-
ente passione corp̄ suū deseruit. p̄ro

210
funda descendit. q̄d in sepultā depo-
situm tāqm̄ ad manubium spu redēu-
te resurrex̄. **A**ut. ferrum i manubrio.
don ū intellect' in corde ē p̄ hoc ū lig-
na cedē est. prauē agentes increpare. q̄d
n̄ nunqm̄ dum fluxe agit. dum lapsus
uane gl̄e in accepta eadem sententia n̄
uitat. ferrum in aq̄ p̄dit. quia ex disso-
luto ope intelligentie fatuat. **Q**ū p̄fic-
to intelligentiam ad hoc nominis da-
re. ut ante clausis oculos ex bona debe-
at actione restitui. **U**n̄ et recte is q̄ fer-
rum amiserat. clamabat heu heu. heu
domine mi. et hoc ip̄m mutuo accepā.
Habent enim hoc electi. p̄p̄m. si quōdo
eis in sua scientia furtiue uane gl̄e
culpa subripit. ad cor uelocit' redeant.
et quicqd in se ante districti iudicis
oculos dampnabile inueniunt lac-
rimis insecunt. qui flentes n̄ solū cau-
te inspiciunt. que mala commiserūt
s; et accepto munere q̄ reddē etiā bona
debuerūt. quia nimirū tanto se apl̄
peccatores sentiunt. quāto ex neglectis
bonis q̄ agere potant debitores tenēt.
Recte ḡ qui ferrū p̄didit. clamat heu
heu. heu. et hoc ipsum mutuo acce-
pam. **A**c si dicat. **I**llud p̄ dissolutionē
negligentie p̄didit. q̄d ut bona opera
redderem. et gr̄a creatoris accipi. **S**ed
nūqm̄ d̄s n̄r̄e deserit. q̄ in peccatis se-
ueracit' agnoscit. **U**n̄ et mox helyseus
ueniens lignū deorsum mittit. et fer-
rū in sup̄ficiem attulit. quia uidelicet
redemptor n̄r̄ pie nos respiciens cor-

peccatoris humiliat. et ea quae amiserat
 intelligentiam reformat. **L**ignum mergit
 et lignum in superficie ^{ferri} acculit. quia unde
 hic redemptor noster et cor elatum in cogi-
 tatione humiliat. et scientiam repa-
 rat. **V**n bene alia translatione dicitur: qui
 ostendit lignum et iactavit et sic sustu-
 lit ferrum. **L**ignum namque confringit est
 cor ab elatione conterere. **L**ignum ad i-
 ma iactare est elatum cor in cogitatione
 ut dum ipse infirmitatis humiliat
 re atque ilico ferrum ad superficiem redit
 quia ad usum exercitationis pristinae in-
 telligentiae recurrit. **I**gitur quando noster in-
 tellectus quod accipit uir tot difficulta-
 tibus custodit. curandum ualde est ne
 otio torpeat. curandum ne iactatione
 operis uicio elationis euanescat. **S**ci nam-
 que uiri minime erulant cum cognos-
 cunt quod faciunt. sed cum faciunt quod cogno-
 uerunt et si intelligendo latius gaudent
 de munere largitoris. merentes tamen con-
 siderant debitum operis. ut uidelicet acti-
 one persoluant quod eis progratum est in
 cogitatione. **S**tultus namque est debitor. qui
 gaudens pecunias mutuas accipit et
 tempus quod reddere debeat non attendit. **N**ode-
 ratur autem leticia accipiendi. quando sol-
 lerta prouidentia etiam ostentat tempus
 reddendi cogitat. **R**ex autem sirie pugna-
 bat contra israhel. et stultumque iunxit cum seruis
 suis dicens. **I**n loco illo et illo ponam
 insidias. **M**isit itaque uir dei ad regem israhel
 dicens. **C**auere ne transeas in loco illo.
 quia ibi siri in insidijs sunt. **M**isit itaque rex

israhel ad locum quem praedixerat ei uir dei et
 praecipiente eius et obseruauit se ibi. **E**t re-
Quae congruentius hic rex sirie quia po-
 testatem signat tremantem quae sepe superbe
 sentiens propter dominum deum hoc est filios ^{Lucas} persequitur.
Sed illi pueri helisei domini uidelicet nostri
 doctrinam insidias inimicorum praecauere
 edocent ut est illud. **C**onstare inquit pru-
 dentes sicut serpentes et simplices sicut
 columbe. **E**t item. **C**auete ab hominibus.
Et alibi. **A**tendite inquit a falsis prophetis.
Hoc quippe agnoscens mundana po-
 tentia. ipsum prophetam iustitiae disponit
 cum reprobis in cordibus electorum extinguere
 festinat. **M**isit ergo illic rex sirie equos et cur-
 rus et robur exercitus. **Q**ui cum uenisset.
 nocte circumdedit ciuitatem. **O**mnis
 ergo qui nequitiae armis confidit. christi fa-
 milis insidias praeparat. nocte perfidie ex-
 cecat. bellum contra ecclesiam gerit. **C**on-
 surgens autem diluculo misit uiri dei
 equos et curruque exercituum in circuitu
 ciuitatis. et nuntiavit ei dicens. **H**eu
 heu domine mihi quid faciemus. **H**ec se-
 tentia denotat illos. qui propter pusillam
 uirtutem cordis sui penas uerentur cor-
 porales. **Q**uibus propheta respondit. **S**olite
 timere. plures enim nobiscum sunt quam cum
 illis. **E**t saluator discipulis ait. **I**n mun-
 do praesentiam habetis. sed confidite quia ego
 uici mundum. **E**t item. **S**olite inquit
 timere eos qui occidunt corpus et propter hoc non
 habent quid faciant uobis. quin potius ex-
 timete qui potest et animam et corpus
 perdere in gehennam. **E**t per dominum in passi-

one sua ait. An n̄ putas quia n̄ possum
rogare patrem meū. et exhibebit in pl̄
qm̄. ru. legiones anglōr̄. Cumq; oras
s̄ heliseus ait. Domine aperi oculos hui
ut uideat. Et aperuit dñs oculos pueri
et uidit. et ecce mons plenus equor̄
et currū igneor̄ in circuitu helisei.
Et ualde necesse ē ut heliseus n̄ aperi
at oculos cordis n̄r̄. ut confidēmus
et cognoscām quia om̄s qui confidunt
in illum n̄ confundunt. Porro heliseus
orauit dñm̄ dicens. Percute obsē te
gemem hāc cecitate. Percussitq; eos dñs
ne uiderent iuxta ūbū helisei. Bonū
ē illis ē q̄s ocul̄ suū scandalizat. ut
eruat et piciat ab eis. q̄tinus intuet
supbie et malicie obturet. et oculus
sane fidei ad simplicitatē aperiatur.
Vn̄ bñ ap̄ls. si quis int̄ uos uideat sa
piens ē. stultē fiat ut sit sapiens. Dix
itq; rex isrl̄ ad heliseum. cum uidis
s̄ eos. Numquid percutiam eos pat̄ mi.
Et ille ait. Non percuties. neq; enim ce
pisti eos gladio aut arcu tuo ut pec
tias. Pone panē et aquā coram eis ut
comedant et bibant. et uadāt ad do
minū suū. Postqm̄ ḡ heliseus hostes
in samaria adduxit. n̄ eos occidi p̄mi
sit. s̄ refectiōne magnam cybor̄ illis
pparans dimisit in pace. Et saulū diu
conē stimulū calcitrantē p̄mū dñs
excecauit. deinde scientia sp̄uali ma
gnifice repleuit. atq; p̄dicandū enā
gl̄ium suū i gentib; duxit nobq; p̄
cep̄ ita dicens. Diligite inimicos ur̄o.

bene facite hīs qui uos odunt. ut sint
filii pat̄ ur̄i qui in celis est. Factum ē
aut̄ p̄ h̄ congregauit benedab rex sirię
uniuersū exercitū suū. et ascendit et
obsidebat samariam. facta q; est fame
magna in samaria. Et cetera. Narrat sc̄p
tua qd̄ benedab rex sirię obsideret
samariam. facta aut̄ fame. afflictus
ē p̄ls ualde. s̄ domino miserante reue
latum ē ūbum dñi. et p̄dit̄ p̄lō sola
tia uentura ita dicens. Hec die domū.
In tempore hoc cras modius similis
uno statere erit. et duo modii ondes
statere uno in porta samarie. Qd̄ cum
n̄ crederet un̄ de ducib; sup̄ cul̄ ma
num rex incumbebat hominū di dñi.
Si dñs fecit etiam cataractas in celo. n̄
quid potit eē qd̄ loqr̄s. Qui ait. Vide
bis oculus tuus. et inde n̄ comedes. Po
test hoc loco benedab cum suo exercitu
diabolus misit accipi. qui corda in
quor̄ p̄ inuidiā contra celiā bellū
gerere excitat. Sub hoc quidē rege fē
m̄ falsi iudi. de quib; in apokalypsi
sc̄ptum ē. Qui dicunt se iudeos eē et
n̄ fē. s̄ sunt synagoga sathane. Sub
hoc rege sūt pagani sunt et heretici.
facta ḡ p̄secutione ab antiq̄ hoste p̄
tales affligit p̄ls di. qui ē positus in
samaria. hoc est in custodia legis di
uine. sicq; famel ualida. cum n̄ p̄mit
t̄ doctorib; libere p̄dicare ūbum di.
s̄ heliseo reuelante. hoc ē redemptore
n̄o p̄ euangelium indicante q̄ a pec
catorib; longe ē. t̄m̄tib; dñi. p̄e ē di

nosce. **D**ic enim dñs n̄ ad seruos suos.
In tempe hoc eras modius simile uno
 statere et duo modii ordet statere
 uno in porta samarie. Quid enim tuo
 diuis simile. n̄ p̄fectam m̄surā diuine
 sapientie q̄ ē in nouo testam̄to. Et q̄
 duo modii ordet n̄ scientie legis et p̄
 p̄betarū signant. q̄ comparantē statere
 uno hoc ē fide catholica in porta sa
 marie. in p̄dicatioē uidelicet ap̄lica p̄
 quā int̄it in eccliam. **I**n tempore in
 quit hoc eras modius simile erit uno
 statere et res. Ac si diceret cessante tur
 bine p̄secutionis q̄ fit hodie. dabit
 domū cras hoc ē tempe futuro qui
 etem et tranquillitatē ut p̄dicatio e
 uangelii p̄fecte creditib̄ compleat. **T**u
 it enim tempe passionis dominice q̄
 famulū ubi domini cū apli relicto eo
 om̄s fugerūt et domū se p̄t metū uido
 rū incluserūt. Et tē scriptū ē quia nemo
 palam de illo ausus ē loqui. **S** lucet
 cente die resurrectionis iam aderat
 temp̄ q̄ comites xpi illum uidentes in
 uere et p̄ modum celos ascendē p̄cep
 ta sp̄s sc̄i gr̄a libere ubi dī p̄dicarēt
 tam iudis q̄m etiā gentilib̄ et imple
 tum ē illud ysaiē uaticinium. q̄a sc̄i
 se s̄t aq̄ in deserto. et torrentes in soli
 tudinē. et q̄ erat arida in stagnū. et si
 tiens in fontes aq̄rū. **U**bi domini p̄ ip
 sū p̄pham loquēs ait. Om̄s sitientes ue
 nite ad aquas. et qui n̄ habetis argē
 tum. p̄perate. emite et comedite. **V**eni
 te emite. absq; argento. et absq; ulla

commutatioē unū et lac. **Q**uare ap
 p̄nditis argentū n̄ in panib̄. et la
 borem ur̄m n̄ in saturitate. **A**udite
 audientes me et comedite bonū et de
 lectabit̄ in crassitudine anima ur̄a. **I**n
 clinate aurē ur̄am et uenite ad me.
 audite et inuet anima ur̄a. **T**urba
 tis hostib̄ et in fugam ur̄is subiunḡ
 scriptura. quia. iiii. iuri leprosi abissent
 in castra suorū. et nullū ibi repperiē
 tes comedunt et biberunt. ablatiq; i
 de auro et argento ac uestib; et absco
 sis postea compuncti in ciuitate hoc
 annuntiauerunt. atq; salutis huius in
 dicia p̄stiterūt. **Q**ui ḡ s̄t leprosi isti. n̄
 q̄ uarijs uicij; dedita. ul' diuisis erro
 rib̄ implicati. seditate ex int̄na peste
 educentes ostendunt incute. **H**os
 domini sepe citens ad fidem. et m̄
 dans ab errore et uicij; uere salutis
 nuntios efficit. **I**ngl̄i leprosi in castra
 syrorū comedunt et biberūt. et aurū ac
 q; argentū inde asportauerunt. cū despe
 cti istius mundi meditationē philoso
 phie opam dantes. et sensus subtili
 tatē et locutionis uenustatē inquirūt.
 un̄ ecclie usib̄ bene instructi deserui
 re possunt. **f**req̄ntē ḡ talib̄ dñs et in
 genij; acum̄. et uere sapientie do
 num largit̄. **Q**ui bñ. iiii. eē commemo
 rant. ut in. iiii. euangliorū eruditioē
 imbiti. i. iiii. mundi partib̄ fidi ue
 ritatem p̄dicent. **L**egitur enī i eūglio
 qd̄ dñs cum publicanis et peccatori
 b̄ manducaret et mulier q̄ erat inci

unare peccatū lacrimis ei lauaret pedē
et capillis suis tingeret et unguento un-
geret mathm et publicano apsm et e-
uāglīstam fecit apparuit post resur-
rectionē suam primo marie magda-
lene de q̄ eiecerat septem demonia.
illa uadens nuntiavit hys qui eum
eo fuerant lugentib⁹ et fletib⁹. Porro
duce illum sup cui manū rex incubu-
erat et pphē ubi diffidebat ostentū
ad portam sculcauit turba inuitū
et mortuus ē iuxta qd locutus fuerat
uir di. **D**ixit iste tyrum tenet scribarū
et phariseorū q̄ habites clauem scien-
tie nec ipi intuerit p̄ fidem i ecclia
catholicam et eos qui int̄ uolebat
p̄hibuerit. **A**d q̄s ip̄a ueritas ait. **V**e uo-
bis sebe et pharisei ypocrite. q̄a clau-
dis regnū celoꝝ ante homines uos
aut n̄ intatis. nec int̄entes sunt
int̄ire. **Q**uē sculcauit turba i portā.
quia inuitū ante ostium fidi stabat
et ḡssum int̄uentū impediebat. **H**ū
merito sculcat. hoc ē examine iusti-
iudicis dampnat̄ p̄petuas mittit in
teneb⁹. **N**am et domin⁹ in euāglīo ait.
Si sal euauerit ad nichilum ualet
ult̄ n̄ ut mittat foras et sculet̄ ab
hominib⁹. **H**eliseus aut̄ ppha uocauit
unum de filiis ppha et ait illi. **A**cci-
ge lumbos tuos et tolle lenticulam
olei hanc i manu tua et uade in
ramoth galaath. **C**umq; ueris illuc
uidebis iheu filium iosaphat filii
namsi et ingressus suscitabis eū de

medio fr̄m suorū et int̄duces inuitū
cubiculū tenensq; lenticulam olei su-
des sup caput eius et dices. **H**ec dicit
dominus. **H**irite regem sup isrl̄. **H**ec
Dehinc referē in historia hac regum
q̄nt̄ ieu domin⁹ ordinauit ad exstirpa-
dam domū achab et sacerdotes baal in-
tificandos qui et percussit ioram regē
isrl̄ et achaziam regem iuda et ierza-
bel impūssimam reginā de palatio i
ierzabel precipitare fecit. **H**ieu enī tyri-
ce pot̄ designare gentium p̄ncipatū
quem dñs ac redemptor n̄r destinā-
uit in saclega ciuitate q̄ p̄has et ip̄m
dñm p̄harū occidit et ap̄los eius p̄-
secuta est iudicia eieceret et eam ultio-
ne iusta p̄meret atq; sacerdotū uanū
qd̄ p̄ xp̄i aduentū inānt̄ habuerat
destrueret templūq; subiret nec n̄
et impiam synagogā q̄ sanguine sc̄o-
rū semp̄ stitabat de regni culmine
precipitaret a c̄ rectores ipsius iustit̄.
Athalia ū mat̄ achazie uidens mor-
tuū filiū suū surrexit et int̄fecit
omne sem̄ regnū. **E**t cet̄. **S**equit̄ hic
historia q̄ de athalie mat̄ achazie
regis tyrahndē cōmemorat q̄ uidē
mortuū filium suū surrexit et int̄fecit
omne sem̄ regnum. s̄. iosaba filia re-
gis ioram soror achazie ioas filium
achazie tollens furata ē de medio fi-
liorū regū qui int̄ficebant et abscon-
dit eum a facie athalie ut n̄ int̄fice-
ret. **C**ratq; cum ea in domo dñi clam-
serat annis q̄ iosaba uxor erat iorade

.x.

pontificis. Athalia q̄ hec q̄ sem̄ dauid
 extinguere moliebat et regnā itū p̄ de
 lere. bñ impietate ex p̄mit sinagoge q̄
 p̄ nequitiā inuic̄. sem̄inis dauid h̄ ē. xpi
 insidiat̄. etat̄ et odiū cont̄ eū semp̄ in
 corde gerebat. q̄ aliquādo regnare uide
 bat̄ eū legi cerimonias tempalit̄ ob
 seruabat. **I**nt̄ptat̄ aut̄ athalia tempa
 lis dñi. s̄ iolabe strennitate q̄ int̄pta
 ē saturitas dñi idest ecclie in q̄ uere
 sunt delere saluat̄ ioas. qui int̄ptat̄
 memoria dñi. xpc uidelic̄ in q̄ memo
 ria ē nominis dñi. ne p̄ crudelitac̄
 seuentis hostis int̄matur i cordib̄ e
 lector̄. magisq̄ n̄it̄ in domo ioiade
 pontificis. qui dilectus dñi sonat̄ de
 q̄ pat̄ uox ait. **H**ic ē filius n̄s dilectus.
 in q̄ in bñ complacuit. **C**uius dom̄ ē sc̄a
 ecclia ū in fide elector̄ manēs cotidie
 fac̄ augm̄tū corp̄s sui donec tēpore
 iudicij sc̄pt̄rū regni et potentiā adū
 sus eos extollat qui eū dep̄nie cogita
 bant et int̄fectōem sc̄or̄ et̄n̄s deputa
 uerit pen̄. **A**nno aut̄ septimo misit
 ioiada et assumēs centurioēs et multē
 mil̄itē ad se in templū dñi p̄p̄igitq̄ cū
 eis fedus. et adiurans eos in nomine dñi
 ostendit eis filiam regis. et p̄cep̄ illis
 dicens. **I**te ē sermo quē facere de
 betis. **T**ertia pars ur̄m int̄eat
 salbato et obseruet ex cubitū regis. t̄
 cia aut̄ pars sit ad portā sin. et t̄cia
 pars ad portam q̄ ē p̄ habitaculum
 sc̄ntarior̄. et custodietis ex cubitū do
 m̄ messā. due ū partes e uob̄ om̄s

egredientes salbato custodiant ex cubia
 dom̄ dñi cūm regem. et uallabit̄ eū
 habitet arma in manib̄ ur̄is. **S**iqui
 aut̄ ingressus fuit septū templi iustici
 at̄. erit̄sq̄ cū rege int̄eunte et eḡdien
 te. **E**t fecerit centurioēs iuxta om̄ia q̄
 p̄cep̄at ei ioiada sac̄dos. et assumēs
 singuli uiros suos qui ingressiebant̄ sal
 batum. cū hys qui eḡdiebant̄ e salbato
 ueniunt ad ioiadam sac̄dotē. q̄ ded̄
 eis hastas et arma regis dauid. q̄ erāt
 in domo domini. et stetit̄ singuli
 habitet arma in manu sua. a parte
 templi dext̄ usq̄ ad partem sinistra
 altaris et edis cūm regē. **H**ec aut̄ qm̄
 facta sunt et in quib̄ locis. siq̄s ea q̄ su
 pius de at̄is dom̄ dñi dicta s̄t bñ cō
 memorauit. ita intelligi pot̄. **S**; ne fa
 tidū fatiam̄ lectori. hys omissis q̄ iā
 exposita s̄t ad illud qd̄ de diuisione
 turbe dictum ē ueniam̄. cui rei ra
 tio talis ē. **T**raiecit aut̄ sortes. xxi.
 et sac̄dotū et leuitar̄ et ianitor̄ qui
 p̄ totidem septimanā s̄ et ordie suc
 cederent. salbato noua turma intran
 te ad officium. et p̄ salb̄m ea q̄ prima
 septimana ministrauerat domū re
 deunte. **S**; hic pontifex p̄p̄ necessitate
 augendi cō nouū regem exeret̄ et
 eos qui intrandi septimanā ordinē
 habebant. suscep̄ et illos qui iā suā
 septimanā ministrando impleuāt
 ne abirent retinuit. quia hos q̄ leu
 itas de cunctis urbib̄ iuda simul
 et p̄ncipes familiar̄ isrl̄ missis i hoc

centurionibus ierosolimam congregauerat
ut uerba dierum narraret. Quos educturus
filius regis tali ratione distinguit ut omnes qui
impleuerant sabbatum et egrediendi erant. in
duas diuisi partes regem in interioribus
atque locis armati circumstantur reliqua uero
multitudo. id est qui non erant de stirpe
leuisticae atque ianuas sunt furorem
regis si quid forte aduersi moliretur eius
induerent. Porro hi qui nuper ad sabbatum
ueniant sacerdotes leuitae et ianitores
in tres diuisi partes domus regis
id est palatium obseruauerunt. ne uel
hoc regina collecto exercitu se regem
defenderet seruauerunt et portam habi-
taculi scutariorum per quam de templo ad
palatium descendebat sic infra dicitur.

Dixeruntque regem de domo domini. et ue-
nerunt per uiam portae scutariorum in pa-
latium et sederunt super thronum regis. uero et
porta scutariorum nominatur esse uidetur.
Scutarios autem uires regis appellat
testante libro paralipomenon. qui
cum roboam scuta erant per aureis fecisse
commemorasset. adiecit et tradidit il-
los principibus scutariorum. qui custodiebant
uestibulum palatii. in quo uidelicet libro
districte haec cuncta replicantur. **T**er-
cia pars uirum qui ueniunt ad sab-
batum sacerdotum et leuitarum et iani-
torum erant in portis. tertia uero pars ad do-
mum regis. et tertia in porta que appella-
ta est fundamentum. omne reliquum uulgus
sunt in aedibus domus domini. nec quisquam alius
ingredietur domum domini. nisi sacerdos et

qui ministrant de leuitis ipsi tantum
ingrediantur. quia sanctificati sunt. et omne reli-
quum uulgus obseruet custodias domini. **L**e-
uitae autem circumdeunt regem habentes
singuli arma sua. **E**t cetera. **Q**uod sequitur de
eodem patetque filium regis et posuit
super eum diademata. et testimonium iudi-
catis in signis capitis regis. in tes-
timonio designat decreta legis dei.
quibus quid agere rex debeat. qualiter
uiuere precipit. **D**enique in libris uerborum di-
erunt aptius. et imposuerunt inquit ei
diademata. dederuntque in manu eius tenen-
tem legem. **E**t magis utique erat saluta-
risque prudentiae. ut per tyrannice impie-
que necem regine succedenti in regnum fi-
lio regis legitime. cum ipso regni habi-
tu. simul disciplina legis dei seruanda
committeret. et qui se palatium populo reg-
nando uideret. ipse se regnandum di-
uinitus legibus subditi debere meminisset.
Dicitque ioas ad sacerdotes. **O**mnem pecu-
niam sanctam quam uillata sunt in templi do-
mini a praesentibus. qui offerunt per pro-
num et quam sponte et arbitrio cor-
dis sui inferunt in templum domini. acci-
piant illam sacerdotes iuxta ordinem
suum. et instaurant sartarecta domini
domini. si quid necessarium uiderint
in sustentationis. **M**andat rex nunc do-
ctoribus suis ut accipiant omnem pecu-
niam quam a praesentibus offerunt in templum
domini. per peccato anime et uoto cordi-
sui cum quicquam a praesentibus iustis sci-
entiae spiritualis uel bonorum exemplorum

i thesauru dñi collatu e p sacerdotu hoc
 e p dicator officia ad instauracione te
 pli spualis sterat qmuis ibi qdcumq;
 scissum p errore ul p uicia inueniunt
 instaurant ne forte p negligentia ma
 gistror de pstat multitudo auditor. Qd
 aut seqt g usq; ad uicesimu te ui an
 num regis ioas. n instaurauit sacer
 dotes sarratecta templi. figeat qd an
 te saluatoris aduentu hie doctrina
 legis in gente in dea sunt tam p doc
 tor negligentia in multis corruppe
 bat donec ueniret ipe qui lege dedit
 et p sce tuitatis fidem decalogu legi
 in moisi et p pharu septis spualit ob
 seruandu doceret. **H**ocauitq; rex ioa
 iorada pontificem et sacerdotes dice se
Quare sarratecta templi n instaura
 tis. **H**olite g amplius accipe pecunia
 iuxta ordine ur m. s. ad instauracione
 templi reddite ea. **E**t rel. **S**ic et dñs iur
 eugelicis doctorib; mandauit ait **L**eu
 te oculos uros. et uidete regiones qa
 iam albe sunt ad messe. rogare dñm
 messis ut uincat oparios i messem
 sua. **C**uites inquit p dicate eugliu
 omni create. infirmos curate. mortu
 os suscite. leprolos mundate. gratis
 accepistis gratis date. **E**t tulit iorada
 pontifex garosilatu unu. apuitq;
 q; foram desup. et posuit illud iux
 altare ad dextrā ingredientu domu
 dñi. mittebant q; in eo sacerdotes qui
 custodiebant ostia. omne pecunia
 q; deferebat ad templu dñi. **D**emq;

pontifex n; qui semetipsum obtulit
 hostiam imaculatā dō garosilatu
 unū posuit hoc ē unā eccliam catho
 licam fec. **C**ui foram desup posuit
 quia transitū inde ad celos parauit.
Posuitq; illud iuxta altare ingrien
 dientiū i domu dñi. **A**ltare uidelic
 corp dñi est iuxta qd garosilatu
 positum ē cum ecclia. xpo iuncta
 est ad dextrā ingredientium i domu
 dñi. quia ut ad etnā beatitudinē q
 dextrā significat pueniat. **I**stinc g
 mittunt sacerdotes qui custodiūt osti
 u templi omne pecunia q; defert ad
 templū dñi. cum p dicator res sci q; ser
 uant mntu fidei offerunt uota fidelū
 in ubis et opib; et in ecclia rite pci
 b; omidant dō. **A**sceudebat scriba re
 gis et pontifex effundebantq; et nu
 merabant pecunia q; inueniebat in
 templo dñi. et dabant eam iuxta mi
 merū atq; m surā in manu eor qui
 p erant comunitarij domi dñi. q; im
 pendebant ea in fab; lignor. et ce
 nitaris hui qui opabant i domo
 dñi. **E**t cet. **S**ebam regis et pontificē
 appellat sumos doctores. qui pecu
 niam collatā iuxta numerū et m
 surā illis tuebant q; p erāt fab; et
 cenitaris. h ē dispensatorib; ubi di
 uini. q; euglici taci m surā sferunt
 sius hui q; opant i domo dñi. et tur
 titū opa in edificio diuino cōponit
 tuebant. **Q**uid g aliud fecerit apli
 q; pncipes i ecclia electio diuina est

tuit quando p subiectos s' discipulos u
bi diuum semina p totu orbe sparise
it qm oparios uoluntati di idoneo
i auditorib: suis p ficeret. Quor' alii fa
b'cabant ligna: cu semet ipsos et eos
qui s' obediebant ligna fructifera in
domo domini parare studebant. Alij
sartatecta facebant: qndo illa q p heri
sim et scissinata rupta erat reedifica
bant. Alij sara cedebant: cum diuos
corde et incredulos fortit' increpabant:
ita ut impleret' instauratio domni dñi
in uniuersis q indigebant ex pñsa ad
munenda domū dñi. iuxta utiq; illd
apli q ait. **U**nicuiq; autē nrm data ē
grā scdm mēsurā donationis xpi. Et
paulo p. Et ipē inquit dedit qsdam
quidē aplos. qsdam autē pphas. alios
ū euaglistas. alios ū pastores et docto
res. ad confirmacionē scōr' in op' minist'
terū in edificacionē corporis xpi. Qd
autē sequit' uerūtamē n' fiebat ex ea
dem pecunia ydrie templi dñi. et
fuscimule. et turibuli. et tube. i. omne
uas aureū et argenteū de pecunia q
inferebat' in templū dñi. sigeat qd a
lia debet ēē ratio formandoz uasoz
i minist'ū dñi. alia parandoz lignoz
et saroz in edificiū domus. quia alia
debet doctrina ēē q rudes imbuiunt
ad fidem. Bene autē uasa domi dñi
illi pñt' intelligi. qui iā apti s' ad ca
pienda munia diuina. et habiles fi
unt ad minist'ū dñi. Nam idrie eos
sigeare pñt' qui aqm sapientie di

uine in se continent. Fuscimule q; doc
tores spuales. quor' officium ē corp' et
sanguinē credentib' distribuere. infide
lib'. abnegare. nec n' et spualē alimo
nam ubi cuiq; p ut s' uent' dispartiri.
quia s' in uerbis di. nulla q n' humili
tati reuelare. ad n' opulas refectionē
ēdere dignat' ē. Sūt autē alia tamē p
funditatis. q scī sps solūmū science
pateant. n' ē capacitatē p omnia m
suram transcendant. Turibulū autē il
los figurate demonstrat. qui mundā
orationē et scientia pura et fide n' sic
ta offerūt dō. et cū ppha dicere pñt'
Urigat' oratio n' sic incensum i sp
tu tuo. Tube autē quid aliud s' qm p
dicatores scī. qui in toto orbe terrū
uocem euagliee p'dicationis emittunt.
Quor' p'sone p ppham dictum ē. Clama
ne cesset. q' tuba exalta uocem tuā. et
annuntia p'lo scelera eor'. et domui i
acob peccata eor'. Et psalmista. In omne
t'ram exiit' son' eor'. et in fines orbis
t'ie ūba eor'. Sequit' Et n' fiebat hū ho
minibz qui accipiebāt pecuniā. ut di
tribuerent eā artificib'. s' i fide ūtabāt
eā. deuotionē ostendit eor' de qb' ser
mo ē. quia tantū studiu in religione ha
buerunt. ut nullus dubitauit quin pe
cuniam dñi sine alicui' fraudis suspi
tione tractarent. et hanc de etario sub
latam. fidelit' artificibz ad munenda
domū p ut in singulis op' eēt essent.
Un' necē ē ut cōsiderēt hū q spualē
pecuniā ubi dñi ad dispnsandū cōser

nis suis oparum scilicet diuinis accipiebant
 quanta fide. quantaque discretionem illis opem
 quibus ratio de eadem pecunia reddenda
 est ut studeant non minus fideles in spu-
 alibus inueniri quam isti in corporalibus fu-
 erant inueniri. Pecunia uero pro delicto pe-
 cuniam pro peccatis non inferbat in tem-
 plum domini quia sacerdotum erat. Hec senten-
 tia ostendit quod non quis pro arbitrio facile
 se credere debet sed sciat quod magis confessio
 peccatorum et penitentia sacerdotum iudicio
 pagenda est qui habent scientiam discernere
 diuinitatem mundi et immundum et lepre
 macula diuudicare et aut odempnare.
 aut mundum discernere. **H**eliseus autem
 egrediebatur infirmitate quam et mortuus est. Des-
 cenditque ad eum ioas rex israel et flebat
 coram eo dicebatque. Patrem mihi. patrem mihi cur-
 israhel et auriga eius. Et ait heliseus. Affer
 arcum et sagittas. Cumque attulisset ad eum
 arcum et sagittas dixit ad regem israel. Po-
 ne manum tuam super arcum. Et cum posuisset
 ille manum suam superposuit heliseus ma-
 num suam manibus regis et ait. Aperi fenestram
 orientalem. Cumque aperuisset dixit heliseus.
 Jace sagittae. Et iecit. Et ait heliseus. Sagit-
 ta salutis domini et sagitta salutis syriae.
 Percutiesque syriam in aphec do-
 nec consumas eam. Et cetera. Quid est quod propheta
 regis israel iubet arcum et sagittam afferre
 nisi quod redemptor nostrorum rectoribus ecclesie ar-
 mis spiritualibus se induat et contra hostem
 antiquum precipi priari. Arcus enim non nun-
 quam in sacro eloquio ponitur solet quod u-
 tique testamento uelud ex cornu et corda

itat. **P**uer quippe testamentum figurat cor-
 nu pro duricia pro nouum uero quod incarna-
 to domino factum est. figurat corda. Et dum
 corda trahunt cornu curuat quia cum te-
 stamentum nouum discutit a duricia littere
 uerum inclinatur et ad intellectum spiritualem
 flectit quia rigor et duritie non tenet. Sa-
 gitta enim sunt hec ipsa uerba quae doctores pre-
 ferunt. Vnde beatus etiam de sanctis doctoribus pro propheta
 tam gentilitate ingredientibus dicitur cum sagit-
 tas et arcu ingredientibus illuc. **J**osue cum scrip-
 turae sacrae dicta peruenisset arcum inten-
 dit cum uerba doctrine danti sagittas e-
 mittit. **P**onitque heliseus manus suas
 super manum regis. cum exempli sui domini
 actiones dirigat ac confortat orientalem
 fenestram aperit mandat et iacere sagit-
 tam quia lumine scientie et uere doc-
 trinae suos hortatur primum illustrari et sic
 iacula uerborum mittit. **E**t ait heliseus. Sa-
 gitta salutis domini et sagitta salutis sy-
 riae. percutiesque syriam in aphec do-
 nec consumas eam. **S**agitta uero salutis domini est
 predicatio sancta cum decenter exhibetur et
 spiritualium hostium certissima infectio
 o si perseverant agere nec fas est ut aliquando
 dispensator ubi dei sequitur torpeat
 cui iustum est ut gregis dominici curam ge-
 rat quia multum obest deuotis audito-
 ribus si merita preualet doctoribus. **D**icit
 enim propheta. Clama ne cesses. **E**t apostolus ad
 thymotheum. Testificor coram deo inquit
 et christo ihesu qui iudicatus est uiuos et
 mortuos et aduentum ipsius et regnum ip-
 sius. **P**redica ubi in ista oportune importu

propheta sacro eloquio

ne argue. obsec. increpa. i omni pacien-
tia et doctrina. **N**i n̄ debet doctor p̄t
auaritiā negligē animarū curā. s̄ maḡ
p̄ pietatē ad etnā p̄tendē requirē. quī od-
sigat a phē. m̄ptatur enim contine-
bit ul' ap̄h̄ndit. **N**i idem ap̄ls enume-
ratis vitis q̄ auaritiā comitant' ad p̄-
dictum discipulū intulit dicei. Tu aū
hō dī h̄ fuge' sectare ū iusticiā pieta-
tem. fidē. caritatē. patientiā. mansue-
tudinē. certa bonū certam fidē. ap̄-
hēnde uitā etnā. i q̄ uocat' ei. **E**t ait
hēlyseus ad regem. Tolle sagittas. Qui
cū tuliss' rursū dixit ei. **E**cce iacu-
lo trā. **E**t cum percussiss' t'bus uicib'
et stetit. irat' ē cont' eum uir dī. **I**am
Si percussiss' quinque aut sepiet si-
ue septies. percussiss' suriam usq; ad
consumationē. nūc ait t'bus uicib' p̄-
cuties ea. **E**cce p̄pha mandat regi ia-
culo p̄cutere trā. et cū p̄cutit t'bus
uicib'. et stat irascit' cont' eum. q̄d n̄
sepius trā p̄cuteret. ita et doctorib' p̄-
cipit p̄dicationis iaculo trā. hoc ē
carnales p̄cutē. s̄ qui h̄ m̄n studio-
se agūt. merito increpatōe diuina
arguunt. Quid ē enim t'bus uicib' trā
iaculo p̄cutē. n̄ tūctatis fidē carna-
lib'. p̄ doctrinā insinuare. **S**i cū h̄
satis doctor agit hominesq; ad fidē
p̄ducit. necē est ut adhuc instet ū
bo. donec illos doceat quūq; sensib' **xiii**
corpis impare. bonisq; opib' q̄ p̄ se-
uarū numerū ex p̄muntur. studi-
um imp̄ndere. nec n̄ et scientiā spū

alem instantē meditari. qm̄ septifor-
mus sp̄s gr̄a in septuorū sac̄s constituit.
atq; ad salutem humani genis gem-
no testam̄to edito. **Q**ui autē solam fi-
dem sine opib' bonis et meditatione
legis dī s̄ sufficē edunt ad salutē. rec-
te a p̄pha arguunt. quia scdm̄ iacobi
ap̄li sententiā. sic corp' sine spū mor-
tuū ē. ita et fides sine opib' mortua ē.
Et alibi sc̄pta. **Q**ui ignorat ignorabit
Mortuus ē autē hēlyseus. et sepeliert
eū. **L**atrunculi q̄ de moab ueniunt i-
trā ip̄o anno. **Q**uidā autē sepeliert
homine' uidentes latrunculos. p̄ceit
cadauer in sepulc' hēlysei. q̄d ambula-
uit ut tetigit ossa hēlysei. et reuirt
homo. et stetit sup̄ pedes suos. **Q**uid
sigat hec resurrectio cadau' mortui
p̄ tactū ossium hēlysei. n̄ uitā fide-
lum. q̄ in morte xpi ueracit' constat.
Quicūq; ḡ firma fide tangit mortem
xpi. et spem suam in ip̄o ueracit' collo-
cat. sine dubio particeps erit resurre-
tionis et. **D**icē enī ip̄a ueritas. **E**go sum
resurrectio et uita. **Q**ui credit in me.
etiam si mortuus fuerit. uiuet. et om̄s
qui uiuit et credit in me. n̄ moriet' in
etnū. **E**t alibi. sic moyses inquit. exal-
tauit serp̄ntē in deserto. ita exaltatio
portet filium hominū. ut om̄s qui
credit in ip̄m n̄ peat. s̄ habeat uitā
etnā. **Q**uid dē de amasia rege iuda ip̄-
se percussit edom in ualle salinat. r-
milia. et ap̄h̄ndit petra in plio. no-
cauitq; nomē ei' iezechel usq; i p̄sente

diem nullis salinarum erat u. salis facie
 bant. ut terno uidelicet sanguinis. ut ml
 tis in locis deciso exsiccatu et meso. l
 aquis pueror' salis feruetactis. et usq;
 ad salis firmitatem coquendo pductis.
 ut alio qlibz ordine q sal fieri stueunt
 Inq etiam loco et ioab. ^{mila} u. idumeor u
 pcussisse legit. **Hec** pteuidu qd p ual
 le salinar' uetus editio. qm nom regiois
 gemela posuit. Petra aut ciuitas e ara
 bie nobilis in eadem tra edom. q i lib
 minor' rex dr. et a siris hodie sic ap
 lat. ezechel u qd amasiat uictor ei no
 m imponit. **In**ptat cet di ul ayruhu
 di agente eo fidelit' ut penni indet
 memorie. qd hanc ul cet ppli di uel
 do adiuuante cepte. **Anno** uicesim' vii.
 ieroboam regis regnauit azarias filiu
 amasie regis iude. xvi. annor' erat cu
 regnare cepit. et quinquaginta duobz
 annis regnauit in ierlm. **Et** cet. Azari
 as ipse e ozias. qui pte contemptu dnu
 dum sacrificare in templo uellet cont'
 legem moisi percussus est lep a domno
 astans et holocausta nitens offerre.
Potest quippe ozias rex leprosus. signa
 re diabolum cui lepra iniquitatis
 insanabilis est. qui cum sua infirmitate
 u uellet cognoscere. et maiora temp
 taret appetere. feditate pessime lep
 notabilis effectus de domo eiectus e.
 et pseuerans usq; in finem leprosus.
 separatus e a ppo di. **Sub** h uidelicet reg
 nante rege et quantu in se e sacdo
 qu dissipante. esaias. ppha uisione

illam magnificam qua uiderat dnm se
 ditam sup solui excelsu uidere n po
 tuit. **Qu**ndiu ille regnum tenuit i iu
 dea. ppha oculos n leuauit ad celum.
 n sunt ei reuerata celestia. n apparuit
 dnu sabaorb. nec in ministerio fidelit' sci
 noni auditu e. qndo ille mortuus est
 uniuersas q subsequet sermo mostraunt
 apto sese lumine pdidit. **Tale** quid
 dam et in erodo scriptu e. **D**u pharao
 uir' ppls isrl' ex luti et lateris et pale
 arum ope n suspirauit ad dnm. du
 ille regnauit nemo qsiuit dnu patre
 abraham. isaac. et iacob. qndo uero
 ille mortuus e. suspirauit filii isrl'
 ut scripta dic. et ascendit clamor eor
 ad dnm. cum utiq; uir' historia tue
 magis gaudere debuerit. et ante suspi
 rare. qm uideret. **I**ezechel q. pphante
 felcias filiu banais occubuit. et post
 pessimum ducis uitium. cecidi inq sup
 faciem mea. et clamaui uoce magna
 et dixi. **H**eu m heu m adonay ds. o
 summatione tu facis reliquias isrl'.
Sig intelligas in ozia et pharaone et
 felcia et cetis istiusm strarias fori
 tudines. uidebis qm uiuentib' null'
 nioy uideat ac suspiret. et in pen
 tentia corruat. **N**on regnet aut apls
 peccatu in mortali corpore uro. **R**eg
 nante peccato egyptis. et struunt cun
 tates. in eue usantur. et sordib' p fru
 uito paleas. p solida pet luti opa sec
 tamur. **Q**o dr de ieroboam rege isrl'.
 ipse restituit timnos isrl' ab uitio

emath usq; ad mare solitudinis. Emah
q̄ n̄c egyptania d̄r septemtonalis erat
t̄m̄n̄ isrl̄. mare aut̄ solitudinis q̄ ebra
ice d̄r araba. mare mortuum desig
nat. q̄d̄ in longitudine p̄ stadia. dl̄
xxx usq; ad zoarol arabie in longi
tudine. el usq; ad uicina sodomor̄
p̄ḡit̄. Cuius loci iosephus ita mem
nit dicens. Anno aut̄ quinto. ē regni
amasiē. vi. regnauit in isrl̄ filius ioa
ieroboam in samaria annos. xl. hic
aut̄ rex ēca d̄m̄ quidē inuoriosus et
iniquus exstitit uehent̄ idola colū
do. et magna incongā et opa ex̄t̄nea.
fatiendo. p̄pli aut̄ isrl̄itar̄ multorū
bonor̄ occasio. Hinc quidē ionas p̄pha
uit. quia oporteret eum siros uin
cere dimicando. et regnum ip̄sum di
latare. in partib; quidē aquilonis us
q; ad amachi ciuitatē. a meridie ū u
q; ad sp̄alticen. Antiquit̄ enim t̄m̄n̄
chananei isti fuer̄. sic p̄nceps iesus
ea loca det̄minauit. Igit̄ ieroboā cast̄
metat̄ cont̄ siros. omne eor̄ puuitiā
sic ionas p̄phauerat deuastā. Anno
septimo. ē. facē filij romelie regnauit
ahaz filius ioathan regis iuda. Vi
ginti annor̄ erat achaz. cum regna
re cepiss̄. et. xvi. annis regnauit in
ierlm̄. n̄ fec̄ q̄d̄ erat placitum ī spec
tu d̄m̄. di sui. sic dauid pat̄ eius. s.
ambulauit in uia regum isrl̄. insup
et filium suū os̄erauit transferens
p̄ ignem. sedm̄ idola gentiū q̄ dissipauit
dominū corā filiis isrl̄. hinc io

sephus talit̄ narrat. Porro ionathan
mutauit uitā. cū uiriss̄ annū unū
et. xl̄. ex quib; regnauit. xii. sepultū
ē in regis monum̄tis. uenitq; regnū
ad eius filium abaz qui impius et
sup̄ ea sacrificauit. in quib; etiā suum
in holocaustū obtulit filium. more
chananeor̄. et sup̄ h̄ multa alia sce
lera p̄petuit. Nusach q; sabbati q̄d̄ e
dificauit in templo. et inḡsum re
gis et t̄m̄. d̄m̄ in templum d̄m̄. p̄t̄
regem assirior̄. Legi in cuiusdā lib̄.
nusach sabbati expositum locū q̄dam
ul̄ edificium q̄dam eē positum ī uel
tribulo templi domini. ū reges quido ī
sabbato orationis causā ad templum
ibant pecuniā p̄ elemosina mittebāt
et ita nusach sabbati gazofilatum
eē regum. sic corbanan ē sacerdotū. Hi
dēt̄ enim abaz ip̄suis edificū et inḡ
sum regis et t̄m̄. ū ideo d̄m̄ in tem
plum d̄m̄. q̄d̄ meo cultu seruirent
diuino. s. ut simul cum templo p̄fa
naret̄. studens ut magis placet regi
assirio. qm̄ d̄o patr̄ ū inoy et domino.
Cui sensu uidet̄ lib̄ paralipomenon
astipulari. ū ita scriptū ē. Igit̄ achaz
spoliata domo d̄m̄. et domo regum
et p̄ncipū. dedit regi assirior̄. inuia.
et tam̄ nich̄ ei p̄fuit. insup̄ et int̄
pore angustie sue auxit contempti
in domini. ip̄e rex abaz immolauit
dus damasci uictimas p̄cussorib; su
is. Et d̄r. By regum sirie auxit hant̄
eis. q̄s ego placabo hostis et adert̄

in: cum contrario ipi sunt ruma ei et
 uniuerso plo. **D**ixit q achaz omnib:
 uasis domus dñi atq: stractis. clausit
 ianuam templi dñi. et fecit altaria i uni
 uersis angulis ierlm. in omib: q: iuda.
 cestru: aras ad cremandu: thus: atq:
 ad iracundiam puocauit dñm dñi pa
 trum suor. **H**ec sic scripta reperimus. hoc
 in loco ponenda e: censuramus. parati
 si q: aliquid inde certius et p:serunt. eor:
 sententia: auscultare. **T**unc ascendit
 rasin rex sirie. et phacee filius romo
 lie rex isrl in ierlm ad p:handu:. Cuiq:
 obsiderent abaz. n̄ ualuerit supare eu:
Rex impi: qui dñm dñm patru: suor de
 reliquit et secut: e: ydola gentiu:. iuste
 dñi auxilio derelictus e: et s̄murerit ad
 usus eum rasin rex isrl id est aram. et
 phacee filius romolie rex isrl in samari
 a. et uenit in ierlm ad expugnanda
 eam. **L**egimus in paralipomenon libro
 rasin regem damasci uicto abaz multo
 de idea damascu: translulisse. et phacee
 filium romolie. r. tbuun regē q: appel
 labant isrl et regnabat in samaria. u
 na die centu: r. p:uississe de iuda ho
 minu: bellato: et ce: milia mulieru:
 puero:q: et puella: cu: infra p:da in
 samariam durisse captiua: rursu: ue
 nerit ad iudam et ierlm cup: debellare
 et n̄ potuerit quia auxiliat: e: ei dñs.
 ut sub occasione misericordie q: pplm li
 berabat obsessum. filiu: suu: nuntia
 ret de uirgine nascituru: sic etate p:
 phete lib: commemorat. **H**unc n̄ suo

merito s: dñi gra ostēdēda. egredi
 in occursum esae iube: ad extremu:
 aq: ductus piscine superioris in uia a
 g: fullonis. et dice: ad eum. **H**ide ut
 fileas. noli timere. et cor tuu: ne formi
 det a duab: caudis ticionu: fumigati
 tum isto: in ira furoris rasin regis
 sirie. et filii romolie. eo qd: s̄ filium in
 ierit cont: te siria et filiu:
 romolie dicentes. ascendam: ad iuda:
 et suscite: in eum et euellam: eum ad no:
 et ponam: regem in medio eius filium
 thabehel. **H**ec dice: domus dñs. **N**ō sta
 bit et n̄ erit istud: s: caput sirie dama
 cus. et caput damasci rasin. et adhuc
 lē. et quinq: anni. et desinet effraym
 e: pls. **D**uas aut: caudas ticionu: id
 e: turru: fumigantiu:. uocat rasin re
 gem sirie. et phacee filium romolie re
 gem samarie. eo qd: nullis finitum sit
 regnum sirie. id est damasci. et reg
 num samarie. id e: r. tbuun q: alio
 nomine appellabant: effraym. **S**era
 ginta enim et quinq: anni. n̄ a tem
 pibus achaz. s: ab ozia numerant:
Igit: ebrei ita edisserit. qd: amos q: sub
 ozia cep: pphare. qūdo ysaias ppheta
 e sue habuit exordiu: p̄muis pphauit
 et isrl dicent: isrl aut: captiuus du
 cet: de tra sua: titulus q: pphete ei:
 et samaria sit et pphare cepit in di
 eb: ozie regis iuda ante duos annos
 tremor: quem uoluit eo tempore ac
 cidisse q: inq:ssus ozias in templu: dñi
 s: sacdociu: uendicabat et tra p:sa e:

et cineres altaris effusi sūt et ipse rex percussus lep. Volunt autē fuisse ^{annos} xv. v. o. rē quādo hec acciderunt. cuius reliqui annū sunt. xv. iiii. Omnes enim regnate annos. l. duos. postea ioathā filiū eius. annos. xvi. et huius filiū achaz. ahaz. xiii. p. quē regnavit ezechias. cui vi. impu. anno. capta samaria ē. atq; ita effici simul annos. lxv. Scriptū ē enī qd reglād phalasar rex assirior. sub rege abaz ascendere in damascum et vastavit eam. et transulerit habitatores ei cirenen. et rasiū interfecerit et qd retenderit insidias facere romelie filio. osē filius hela. et percussit eum et interfecit et regnavit p. illo annos. viii. et quia venerit salmansar rex assir. et obsedit samariam. q. nē sebasten uocat. t. annos. et nono anno regni osē cepit eam. iunctūq; osē in carcerem miserit et transulerit isrl. in assirios. posuitq; eos in hela et thabor iuxta fluvium gozan i. ciuitatib. sicut ut isrl. transulerit. in montib. medorū. Iuxta anagogen. facilis interpretatio ē. quia regnante achaz rege impio. rex aram qui interpretat̄ excelsus atq; sublimis. ut indicet arrogantiam sapientie sēli. et facie filius romelie qui et ipse iuxta osē. ppham et thūm effraym. de q. ieroboam filius nabath utulos aureos in bethel. et dath constituerat et a domo dauid di. pplm separarat referat ad hereticos. qui consentiunt s. ut ex

pugnet ecclesiam. Quod cū audierit dominus dauid. quē ierechiel pastore bonum suscitatum legim. et pplis ei. simpliciter credens in dñm. p. re miserit et idō p. re miserit. quia n. arborib. frugiferis. s. instructuoso saltu comparat. hisdem autē hereticos atq; gentiles. extra domum dauid arguunt. et diale. tice. artū gladius diuicare nulli dubiū ē. ut qui int̄ se discrepant. in ecclesie obpugnatione. consentiant. iuxta id qd herodes et pilatus int̄ se discordantes in dñi passione amicitia federant. Impio regesaias iubet occurrere. eriens de loco suo. n. in principio aqueductus. s. i. extrinis finibus piscine superioris q. erat i. ag. fullonis. n. sordes et macule purgabatur. Quamuis enim achaz regnaret sup. iudam. tamē qui a impi. erat in superioris piscine. extrinis finibus morabatur. Ergo d. n. tam regi. miserit qm indignum estimabat salute. q. ppli. **D**uas autē caudas torruū fumigantium ut p. us diximus. uocat sapientia sēli. rem. hereticū sermonē. quorū finis erustio ē. qui frust. inierit silum ut ascendent cont. iudam. et q. negligenter et dormientē capere et finis erorib. copularent. ponere itaq; sup. eum regē tabecl. hoc ē bonum dñi. **S**itq; enim adūsarius apud se uitam. ap. se estimat optimam ē. doctham. Deniq; martion heretic. boni dñi filium. hoc ē altius putat eē. xpm. et n. uisti. cuius pphē sūt. quē sanguina

numerudelem et iudicē uocat. **H**ec illis dicentib' dñi cōminat quia n̄ stetit os illius ipor' s̄. m̄m̄ n̄c qm̄ diu m̄i d̄ iste stat et ea q̄ mundi sūt. in suis finib' et in suis urbib' dominent' cum aut' osummationis temp' aduenit. hoc ē. **l**r. v. anni. et tam mundi res q̄ in v. dieb' facte sūt. qm̄ omnia q̄ ad. v. sensus p̄uenit finem acceperunt tunc uniuersa eē soluenda q̄ gentiles et heretici futū n̄ credit et p̄ infidelitatē n̄ intelligit q̄ dicuntur. **I**taq; ē dñs. **xvii.** uehement' isrl' et abstulit eos de ospectu suo. et n̄ remansit n̄ tibus uida tantū. **S**; nec ipse uidas custodiuit mandata dñi di sui. ueritatē ambulauit in errorib' isrl' q̄ opatus fuerat. **P**roiecitq; domū omne sem' isrl' et afflū eos et tradid' in manū diripientiū. donec p̄iret eos a facie sua. **S**ubitio aut' isrl' ita rū q̄ ab asie regib' p̄petrata ē. quid siq̄ n̄ miserabile et nimis deslenda ruina p̄li ecclesiastici. qm̄ rex assiri hoc ē diabolus cū suo exercitu deuastando atq; obfidendo cotidie efficit. cū eis p̄t peccata commissa de sedib' p̄is euellent defert in t̄ram alienā q̄ magis lugere delectat. qm̄ cantica leticie p̄ferre. **U**nde et psalmista mystico eloquio hoc idem commemorat dicens. **S**up flumina babilonis illic sedim' et fleuim'. dum recordarem' tui syon. in saltib' in medio ei' susp̄ndim' organa nr̄a. q̄a illic interrogauerūt nos. q̄ captiuos duxerūt nos. ūba cantionū et qui abduxerūt nos. ymnū

cantate nob' de canticis syon. **Q**uom̄ cantabim' canticū domini in t̄ra alienā. **Q**d d̄r de hys q̄ in samaria a rege assirior' adducte sūt. nationib' et una q̄q; gens fabricata ē dñi suū. posuerūtq; eos in sanis excelsis q̄ fecerant samarite gens et gens in urbib' suis in quib' habitabant. **U**ri enim babilony fecerūt isocho benoch. **U**ri enī cuthem fecerūt asima. **P**orro euei fecerūt nebaaz et tharthe' in lib' quidē locor' legit' qd benoch et nergel fuerūt ciuitates quā obstruerūt in regione iudee samaritanū qui de babilonia transferant' asimū q̄ oppidū qd edificauerunt qui ad eam ueniunt de emath. nebaaz. r thartha ciuitates q̄ euei in eadem iudee t̄re condidit. **U**idet aut' iuxta ossequentiā sermonis et ydolor' quib' hee gentes p̄t in t̄ra sua seruerunt hie posse uocabula intelligi. quia cum dictū eēt et una q̄q; gens fabricata ē dñi suū. q̄ ad expletionem sententie subiunctum sit. **U**ri enī babilony fecerūt isocho benoch. id est tabnaculā banoch. et melius n̄ fallor faceret int̄ps. si socobylacue in tabnacula uerteret et nom̄ ydoli benoch absolute poneret et sic in sequentib' manifeste d̄r. **H**u aut' qui erant de sepharuaim combusserūt filios suos igni. ad remelech. et anamalech dñs sepharuaim. n̄ ostendit ad remelech. et anamalech ydola fuisse urbis sepharuaim. ita uidet' ossequē ut et nergel cutheor'. asima ematthe

orū nebaaz et thathar idola fuerunt
eueorum. Post h̄ scriptura narrat de ip-
sis samaritanis. q̄d cū dñm colerent du-
q̄ suis seruirent iuxta consuetudinē
gentium. de quibz translati fuerāt sa-
mariam. Et n̄ multo p̄. subsequit̄ di-
cens. fuerūt q̄ gentes iste tūtes dñi q̄dē-
s̄ nichilominus et ydolis suis seruierūt.
Nam et filij eorū et nepotes sic fecerūt pa-
tres sui ita faciunt usq; ī p̄sentē diē.
Et quia in samaritanorū p̄sona hereti-
ci accipiunt̄ in p̄dicta sententia. illoꝝ
nequitia conuenient̄ ex p̄mit̄. Habent
enim heretici q̄dam sacramenta commu-
nia cum sc̄a ecclia. et q̄sdam sententi-
as sc̄arū sc̄ptarū rite intelligūt. s̄ tamen
nichilominus ydolis erroꝝ suorū seruire
n̄ cessant. videt̄ enī eis timorē di rite
se custodire. cum sc̄dm sensum suū ue-
ritati se putant parere. s̄ quia catho-
licę fidei unitatē signit̄ habere. malig-
norū spiritū uoluntatibz se ueracit̄ ma-
nifestant. obtemperare. et n̄ solum inue-
tores p̄mi erroꝝ q̄i patres samaritano-
rū hoc faciunt. s̄ et seq̄ces eorū q̄s filioꝝ
nomine et nepotum ep̄stōs recte pos-
sumus intelligē. similiter agūt. **A**nno. iiii.
osee filii hela regis isrl. regnauit eze-
chias filius achaz regis iuda. xv. v.
annorū erat cum regnare cepisset. et xx.
i octo annis regnauit in ierlm. noīn
mat̄ ei abia filia zacharie. fecitq; q̄d
erat bonū coram dño iuxta omnia q̄
fecerat dauid pat̄ eius. Ip̄e dissipauit
excelsa et contuit̄ statuas. et succidit̄

lucos confregitq; serp̄ntem exēi quē fe-
cerat moyses. siquidē usq; ad illud tēp̄
q̄ filij isrl̄ adolebant ei incensum. uo-
cauitq; eum neustan in domino dō isrl̄
sp̄auit. Recte q̄ ezechias serp̄ntem eū
adolebant filij isrl̄ incensum. et quē ip̄
se fregit neustan uocauit. quia in dño
dō isrl̄ n̄ in uero serp̄nte ip̄e sp̄auit. Siq̄-
dem neustan int̄p̄tat̄ es eorū. ut quē illi
p̄ numine colebant. in dictis eius metal-
lum eē eum n̄ dñm agnoscerent. Et quia
ezechias in hoc q̄d excelsa dissipauit.
et statuas contuit̄. atq; succidit̄ lucos. n̄
n̄ et omnia simulacra comminuit. sal-
uatoris t̄p̄um tenet. Int̄p̄tat̄ enī ezechi-
as ap̄h̄ndens dñm ul̄ fortitudo dñi.
in eo ip̄o utiq; q̄d illum serp̄ntē exēi
quē moyses fec̄ comminuit. redēptorū si-
gnū ouement̄ tenet. Non solū enī dñi
n̄ ac redemptor de q̄ p̄ p̄ham d̄ dñi
fortis. domini potens in p̄lo ydola ge-
tium stuit. et omnia simulac̄ eorū dis-
sipauit. q̄m̄ uirtus di omnipotentis no-
ticiam haberet. ei q; cultui digne man-
ciparent̄. quoniam ip̄am l̄ttam legī mosa-
ice q̄m̄ ille p̄pls legalis assidua lectione
resonabat ac p̄ magno habebat stuit.
ac sensum sp̄ualem in ea intelligere
nos docuit. **A**nno. xiiij. regis ezechie-
ascendit sennacherib rex assiriorū
ad uniuersas ciuitates iuda nuntias.
Tunc misit ezechias rex iuda nunti-
os ad regē assiriorū lachis dicens. Pecca-
ui reede a me. et om̄e q̄d imposueris
in feram. **I**ndix̄ itaq; rex assiriorū eze-

xviii,

xviii,

ebrie regi inde trecenta talenta. et xxx ta
 lenta auri. **Deditq;** ezechias omne ar
 gentū qđ reptum fuerat in domo dñi
 et in thesauris regis. et cetera. **Clara** ē his
 toria qđ in libris regum. nec n̄ in parali
 pomenon et in ppheta esae pari m̄
 describit. **Ezechias**. xxxv. annos erat cū
 regnare cepisset. regnavit autē. xxxiii. i
 ierlm̄. et rebellavit cont̄ regē assiriorū
 et n̄ servavit ei. **Hinc** sennacherib in
 gessius iudam obsedit urbes munitas.
 et cum obsideret lachis. misit ad eū
 ezechias trecenta argenti. et xxx auri.
 fractis ianuis templi. et lamminis ei
 detractis qđ ipse assirit. **Misit** autē rex a
 ssiriorū tartan. et rabsacen. cū manu
 valida in ierlm̄. **Gessius** ē autē ad eos elia
 chim filius helchie ppositus domū et
 somnas scriba et ioe filius asaph a cō
 munitarijs. **Et cetera.** **Iste** est eliachim de qđ
 esaias in visione uallis syon dixit uo
 cabo seruū meū eliachim filium he
 lie. **Et res.** **Qui** fuit pontifex p̄ somnā
 ppositum templi. quē tradunt hebrei
 rabsaces comminatioē p̄ritum tradi
 disse manū assiryis et pdidisse ierlm̄. et
 precepta aie sion et templo assirios to
 tam urbē cepisse. quē etiam sobnā cū
 eliachim ad rabsacen exisse quidā pu
 tant. rabsacen autē quiebrauce locutē ē
 filium. uāne pphie auctumant. qui
 et ipse p̄ditus fuerit. relictūq; filiū
 esae. alium uocari iasub. qđ latine re
 lictum sonat. **Alii** autē putant eū sama
 ritan fuisse. et ideo ebraicam scisse lī

guam et tam audacē et impie dñm
 blasphemasse. qui qđ qđam sc̄ria for
 titudo sua arrogancia imitabat ppha
 qui dicebant. **Hec** die domini. **Iste** dixit.
Hec die rex magni rex assiriorū. **Ac** p̄m̄
 qđ dixit confidis sup̄ egyptū. falsum est.
 nulla enim narrat historia. quia eze
 chias pharaonis auxilium postularet.
Qđq; infert si respondis m̄ in domino
 dō osidm̄. uerū est. **S;** iungit rursum
 m̄daciū uitati. quia abstulit ezechias
 excelsa ei et altaria. **Hec** enī n̄ cont̄
 dñm s; p̄ deo fecit ut destructa ydola
 ta et ueti errore. iuberet dñm adorari in
 ierlm̄. u; fuit templum eius. quiq; ut
 paucitatē obsessorū ostenderet duo mi
 lia equorū pollicet. quorū ascensores eze
 chias n̄ haberet. **Nō** de imbecillitate
 ppli uenit qđ equitandi ignari. s; de
 obseruatione p̄ceptorū dñi qui moysi
 p̄cepit ne rex usq; eqs et uxores mul
 tiplicaret s;. **Sin** autē inquit me mini
 mū seruorū regis sennacherib sustine
 re n̄ uales. qđ in tantā illius potentia
 sustinebis. **Ad** id autē qđ dixit. si respō
 deris m̄ in domino dō confidm̄. cal
 lide respondit se n̄ sua uoluntate. s;
 domini uenisse p̄ceptis. **Dixit** dñs ad
 me. **Ascende** sup̄ t̄ram et dispe de eam.
Et ē argumtū. certe sine dñi uolun
 tate huc uenire n̄ potam. **Cū** autē
 uenim et multas urbes cepim. et par
 ierlm̄ maneat intacta. manifestū ē
 me eius uoluntate uenisse. **Dixerūt**
 autē eliachim filius helchie et sobna

XIX C

tantis diis presentibus: vrbus vicium faci-
 le quomagiſ ſolam ierſim uno dō pſu-
 le unceamus: **V**ere uis ezechias omnia
 agens cum ſilio prohibuit ei reſponde-
 re eum ad maiores blaſphemias puo-
 care. **V**enitq; elyachim filius elchne ſpo-
 ſit dōm et ſobna ſcriba et ioas filius
 aſaph a comūtarus ad ezechiam ſciſ-
 ſis ueſtib; et nunciauit ei ſiba rabsa-
 cis. **Q**ue cū audiſſi ezechia ſcudit ueſti-
 mta ſua. et opꝛ e ſacco. mꝛſſusq; e do-
 mū dñi. et miſit elyachim ppoſitū do-
 mū. et ſobnam ſcribā. et ſenes de ſac-
 dotib; optos ſaccis ad yſaiam ppham
 filium amos qui dixit ei. **H**ec dicit ezechia:
Dies tribulationis et increpationis et bla-
 phemie dies iſte ueniunt filij uſq; ad
 partū. et iures n̄ hūt parturientes. **E**t
 reſ. **S**cutit ueſtimta ſua. quia rapſaci
 audiunt blaſphemā. ſcudit et iſt ueſ-
 tem ſua. quia p ppli et ſuis peccat eſſe
 exdebat. qd rabsaces uſq; ad portam
 uenit ierſim. et cont dñm talia ſic locu-
 t̄. **M**ura regis humilita et prudētia. di-
 miſſo regio cultu obuolutus ſacco ad
 templū pꝛt de palatio. pncipes ſacdo-
 tum n̄ ſtolis ſ; cilicis mittit ad yſaiā
 cooptos. et dixit. **D**ies tribulationis nꝛe h̄.
 correptionis di. blaſphemie hoſtium.
Longq; ſimilitudinē parientis femine
 et dolentis. q ad partum uſq; puenit
 et generare n̄ poſſit. ſi qm̄ audiat dñi
 vſ tuis. n̄ enim audem̄ omniū nꝛm
 dicē dñm. q traſcente tanta pꝛetm̄. ſ;
 tuū dicm̄ dñm. et hāc habem̄ ultio

nis fiducia. qm̄ uiuēs dñ blasphemā
 t̄ a cultore ydolorū mortuorū. **L**eua ḡ o-
 rationē tuā p reliquū ppli q̄ obſiden-
 tur. **P**reuenitq; eos eſaias. qz eo ſpū ob-
 ſitā noſcebat etiam abſentē regem au-
 dierat. **H**ec inquit dicite domino uſo
 q̄ dicit domini. **N**oli timere ſiba quib;
 n̄ tu ſ; ego ſum blaſphemā. nec dico
 omnia q̄ regi aſſirio faciam ne meā
 uideat iactare potentia. ſ; quia dandū
 ſit ei ſp̄s n̄ dī ſ; aduſarij. et audito mū-
 tio reuertē ad tiam ſuam gladio
 corruat ut duo partē q̄ optabat ezechi-
 as audiret. obſidiōe liberandū. et in
 inuicū in ſua t̄a morturū. **R**eſuſus
 e ḡ rabsaces. et inuenit regē aſſiriorū
 qd̄ reſſiſſi de lachis. **C**umq; audiſſi
 de tharacha rege ethiope dicentes.
 ecce egſſus e ut pugnet aduſū te. et t̄et
 contra eū. miſit nuntios ad echeziā di-
 cens. **H**ec dicite ezechie regi iude. **N**on
 te ſeducat d̄s tuus in q̄ habes fiducia.
 neq; dicas. n̄ tradet ierſim in manu
 regis aſſiriorū. **E**t reſ. **I**uxta uoluntatē
 dñi rabsaces deſeruit obſidionē ierſim.
 et pꝛt ad dñm ſuum. quē uſ captal
 deſerta lachis inuenit obpugnātem
 lobnā. **S**ennacherib aut̄ occurren̄ re-
 gi ethiopū miſit ad ezechiam nuntio.
 et epl̄as. ut eoſ q̄s uirib; n̄ cep. ſermo-
 ne t̄eret. **P**ugnāſſe enim ſennacherib
 extra egyptos et obſediſſe peluſium. iā
 q; ſr̄ ſtructis aggerib; urb̄ r̄ capiendā
 ueniſſe tharacham regem ethiopum
 in auxilium narrat herodoſ. **I**taq; cū

ſcilicet ſe

s. xviii

accepisti ezechiā latus de manu nūciorū
et legisti eas. ascendit in domū domini
et expandit eas corā dño. et orauit in
spectu ei' dicens. Domine d's isrl' qui
sedes sup cherubim tu es d's sol' regū
omniū t're tu fecisti celum et t'ram in
clina aurē tuam et audi. a p' oculō tu
os et uide. et audi omnia ūba sennache
rib q' misit ut exprobraret nob' dñm uiuē
tem. Et cetera. Prius ezechiā domini timo
re p'it' orare in templo nō audebat.
ul' ūbas fundē p'ces. nunc enim q'a au
dit ysaiam dicentē. ne timeas a facie
ūbor' q' audisti. et rel. audact' dñm de
p'cat'. Misit aut' ysaias filius amos ad
ezechiā dicens. hec dicit dñs isrl'.
Que deprecatur es me sup sennacherib re
ge assirior' audiu. Iste ē quē locut' ē
dñs de eo. Sp'm te et subsannauit uir
go filia sion. p' t'gum tuū cap't mouit si
ua ierlm. Cui exprobraſti. et quē blasphe
masti. cont' quē exaltasti uocem et ele
uasti in excelsum oculos tuos. Et sc'm
isrl'. Et rel. Deniq' ezechiā audacter
dñm deprecatur. nec misit ad ysaiam ut
p'us fecit. nō ip'e p'ba p'git ad eum. s'
nuncios misit qui di' responsū de
ferant ad eū. Virgo syon et filia ierlō.
q' idō uirgo d't et filia. quia cunctis
gentib' simulacra mortuor' adorant
b'. hec sola seruet castitatē reliq'or'
di. et unius diuinitatis cultū. et q' ne
ad maiore' blasphemā concitaret
p'senti nō respondit. p' abeuntē mo
uit cap't suum. certa de ultioe' seca

de pena. In manu seruoꝝ tuorū. nec
p'te s' p' seruos tuos. ut maior eēt ar
rogantia dñm blasphemasti. Altitu
do montū et iuga libani excelsa ced
et abietes. ul' p' meta foram de cunctis
gentib' accipiendū ē. et p'ncipib' earū.
ul' de ierlm q' ē libanus cedri. et abi
etes potentes quiq' et optimates. Altu
tudo summmitatis. et saltus carmeli
templū ē. Qd' q' infert ego fodi et bi
bi aqm et siccaui uestigio pedis nū
onis riuos aggerū. ul' hoc dix'. q'a p'
multitudine exercitū omnia fluenta sic
cauit. ut puteos s' fodere compulsus sit.
ul' quia omis p'los q's aq' sig'ant suo
uastauit exercitu. Nunq' nō audisti
q' olim fecim ex dieb' antiquis. Ego pla
maui illud et nūc adduxi. et factū ē
in eradicationē collum compugnan
tū. et ciuitatū munitarū. Habitato
res eorū breuata manu contremuit
et stufi s' facti s' sic femina ag' et gra
m pascue. et herba tectorū. q' exaruit
ante qm matureſceret. Habitationē
tuā. et eg'lium tuū et mīcū tuū cogno
uit. et insana' tuā cont' me cū fueret
adūsu me. supbia tua ascendit i au
res nias. Ponā g' cingulū in narib' tu
is. et frenū in labijs tuis. et reducā te
in uia p' quā uenisti. hec ex p'sona d'i
cont' uerba assiry sennedā s' qd'
ad blasphemā eius sic responderit
dñi. Num ignoras qd' h' q' fecisti mā
feceris uoluntate. et h' ego futā p'or
erim. a p'te facienda mandaueri. Ita

q; q̄a olim decreui hoc expletū ē tēpo
 re. ut colles id ē p̄ncipes qui int̄ se
 ante pugnabant. et ciuitates mun
 tissime me contrahūte manū meā nec
 solū p̄b̄ite auxilū eradicaent et
 contemiserēt ac p̄rent. et cōparatē
 t̄ oliue et uine fructuosas q; arborū.
 s; feno et graminū herbis q; domatū
 q; frugib; impedimta s̄t et ante mar
 cescēt. qm̄ ad maturitatē pueniant.
Itaq; et sessionē et eḡssum et int̄itū tu
 ū ante cognoui. et insaniā q; cont̄ me
 debachatur. eras p̄phetis uaticinanti
 bz sui locut̄ p̄ q̄s olim dicturū ē te no
 uerā. in celū ascendā. sup̄ sidā celi po
 nā thronū meū. ero similit̄ altissimo.
Itaq; furor tuus. et sup̄bia puenit ī
 aures m̄as. et neq̄q̄m te ultra portabo.
 ut intelligas qd̄ posuisti n̄ tuus potuisti
 te iuris sub meo arbitrio. **M**erebant̄
 enim impie gentes et instructuose ar
 bores ut p̄ te q̄ securim et serrā meā
 succiderent et caderēt. **I**taq; ponā cin
 gulum. siue hamū ī narib; tuis. ut
 blasphemantia ora constiīgā. et neq̄q̄
 ultra talia loqui audeas. frenūq; inuiciā
 ī labijs tuis qd̄ tuā ferociā domet
 et te reducā ī assyrios. **T**ibi aut̄ eze
 chia hoc erit signū. **C**omede hoc anno
 q; repereris. ī sc̄lo aut̄ anno q; sp̄ote
 nascunt̄. porro ī anno t̄cio semina
 te et metite. **E**t rel. **N**otandū enī qd̄ ī
 lib̄ esaię ū r̄ba ipsius p̄ph̄e ad regē eze
 chiam descripta sūt. ita narrat. **C**ome
 de hoc anno q; sponte nascunt̄. r̄ ano

sc̄lo pomis uescere. ī anno t̄cio seminare
 et metite. et plantate uineas et comedi
 te fructū earū. et mittet id qd̄ saluatū
 fuerit de domo iuda. et qd̄ reliquū est
 radicem deorsum. et faciet fructū sur
 sū. quia de ierl̄m eribunt reliq̄e. et sal
 uatio de monte syon. **r**elus d̄ni exerci
 tūū faciet hoc. nūc ad ip̄m ezechia lo
 quit̄. **H**oc erit inquit signū eoy q; futū
 p̄nuntio. qd̄ hoc anno ea comedes que
 sponte nascunt̄. siue iurta. **I**yr. q; p̄us
 seueras. **A**nno enī sc̄lo iurta simmachū
 pomis uescere. siue iurta eosdē q; de p̄
 teritis segetib; et cadūte int̄itā semine
 pullulauerūt. **I**n anno enī t̄cio fugato iā
 assyrio. et obsidione laxata. seminare et
 metite. plantate uineas et fructū earū
 comedite. **S**iquidē parue hui' urbi re
 liquie q; nūc hostili uallant̄ exercitu
 et euasuras se eē n̄ credūt. tantā recipi
 ent rerum omnium habundantiā. ac
 felicitatem. ut instar arborū alta radi
 ce fundate pomis densissimis impleant̄.
De ierl̄m enim et de monte syon eḡdi
 ent̄ reliquie. et impleb̄t̄ terram iuda. n̄
 suo merito. s; di misericordia. immo zelo
 q; aduersus impios. **r**elat̄ ē p̄plm̄ suum.
Propt̄ea h̄ dicit d̄ns de rege assyriorū.
Non intrabit ciuitatē hanc. et n̄ iacet
 ibi sagittam nec occupabit eā chype.
 et n̄ mittet ī cūtu ei' aggerē. ī uia
 q; uenit p̄ eam reuertē. et urbē hanc n̄
 inḡdiēt̄. **D**ic̄ dominū. **P**regam te ciui
 tatem istā. et saluabo eā p̄t̄ me. et
 p̄t̄ dauid seruū meū. **P**ropt̄ fut̄o

spe presentem excusat meriti die enim qua
in suo merito si dei clementia conseruent.
Imo patris eorum dauid memoria in qua mo-
nentur et sue negligentie et illius fidei
et iusticie quia unum diligens deus iustici-
am. ut posteris maiorum uirtute tueat.
xxv. Factum est ergo in nocte illa uenit angelus
domini et percussit castra assyriorum centum oc-
toginta quinque milia. Cumque diluculo
surrexisset uidit omnia corpora mor-
tuoꝝ et recedens abiit. Centum octogun-
ta quinque milia fortissimorum uirorum ab
uno angelo una nocte ceciderunt et ab-
que uulneribus occisorum mors seua dis-
currit excludens corporibus animas
domini uoluntate super quam in paralipome-
non legitur. Misit dominus angelum
qui percussit omnem uirum robustum et
bellatorem et principem exercitus regi assy-
riorum reuersusque est cum ignominia in terram
suam. quod ideo seruatur ut sciret poten-
tia dei et blasphemantia ora repone-
ret fieretque testis illius maiestatis qui
paulo ante contempserat. Et reuersus
est sennacherib rex assyriorum et mansit
in ninuue. Cumque adorasset in templo
nesirah deum suum ad remelech et sa-
rasar filii eius percussisset eum gladio. fuge-
runtque intra armenorum et regnauit a-
saradon filius eius pro eo. Pharaon quoque in
decem egypti seruatur plagis ut nouis-
simus peccat quod et ipse passurus est. Cum
enim reuersus esset in ninuuen urbem primam
regni sui et oraret in templo nes-
irah deum suum qui uictoriam de hostibus

reportaret et delubrum ydoli sui tum-
phant et gratulabundus incederet contem-
ptor ueri dei in fano inimicus trucidatus
est nec anglico percussit gladio. quod erat com-
mune cum pluribus. scilicet parricidio fi-
liorum. Qui cum fugissent in terram ararath
quod intelligitur armenie successit in partem
locum asaradon que scripta testatur
misisse habitatores samarie ne terra
maneret inculta. Ararath autem regio
in armenia campestris est per quam arax
affluens fluit incredibilis ubertatis ad
radices tauri montis qui usque illuc
extenditur. Ergo et archa in qua liberatus
est ne cum liberis suis cessante diluui-
o ad montes gentilitate armenie dela-
ta est. qui appellantur ararath. scilicet ad mo-
tes tauri altissimos. qui ararath im-
minent campis. In diebus illis egre-
uit ezechias usque ad mortem et uenit
ad eum esaias filius amos propheta dicitur
que ei. hec dicit dominus deus. Precipe domi-
nue morieris et non uiues. Ne eleuare
tibi cor ezechie per incredibiles triumphos
et de media captiuitate uictoriam in-
firmitate corporis insitatur et audit se
morturum ut oculus ad deum flectat
sententiam. Quod quidem et in iona propheta
legimus. et in conuersionibus contra deum
quod dicuntur futura nec facta sunt. non deo
mutante sententiam. scilicet per uocante hu-
manum genus ad noticiam sui. domini
penitens est super malitiam. Nulla quod
hoc mundo omnibus sunt absque omni
potentis dei occulto iudicio ueniunt.

Nam cum dicitur deus secura presentis decrevit
ante secula qualiter per secula disponantur. **S**ta
tutum quippe iam ab hominibus est ut quum
huius mundi prosperitas sequitur quantum
adversitatis fertur feriat ne electos eius
aut immoderata prosperitas eleuet aut mi
nima adversitas grauet. **S**tatutum quoque est quantum
in ipsa vita mortali temporaliter unia
est. **N**am et si annos quindecim ezechie re
gi ad vitam addidit omnipotens deus cum
eum mori permisit tunc prescienter esse mortu
rum. **Q**uia in re questio oritur quantum ei a p
pheta dicitur disponere domum tuam quia mo
rieris tu et non uiues cui cum mortis sen
tentia dicta est per te ad eius lacrimas est
vita addita. **S**ed per prophetam domini dicitur
quod tempore mori ipse merebatur nec diuina
iustitia conuulsa fuit quia ut ex lar
gitate dei animi uite crescerent hoc quoque
ante secula prescienter fuit atque spacium ui
te quia inopinate foris est adiutum sine
augmento prescientie fuit unum statutum. **Q**
conuertit faciem suam ad parietem et ora
uit dominum dicens. **C**onuertit quoque ezechias fa
ciem suam ad parietem quia ad templum
ire non poterat. **A**d parietem autem templi
iuxta quod salomone palatium extruxerat
non absolute ad parietem ne lacrima sua
afflictibus ostentare uideretur aut certe
iuxta ieremiam ad cor sinum qui cur id est
parietem cor appellat ut tota mente do
minum deprecaretur. **O**bscuro domine meum
to quantum ambulatum coram te in ueritate et
in corde perfecto et quod placitum est coram te
facium. **F**elix conscientia que afflictionis tempe

bonorum operum recordatur. **B**eati enim mundi
do corde quantum ipsi dominum uidebunt. **E**t quia
libi scribitur quis gloriabitur purum se ha
bere cor. **Q**uia ita soluitur perfectione cor
dis meo nunc dicit quod ydola destruxit
templi ualuas aperuit serpente eneum
comminuert et cetera fecit que scriptura
commemorat. **P**lerumque iusti aliquibus
necessitatibus afflicti sua opera cogunt
fateri sed cum eorum dicta iniusti audiant
hec per elationem potius quam per ueritatem
estimant plura. **E**t suis cordibus enim
uerba iustorum pensant et dicit humilitate
posse uera bona non estimant. **S**ic grauis
culpa est si hoc hominem arrogare
quod non est sic plerumque culpa nulla est
si humilitate bonum dicat quod est. **H**uius se
pe contingit ut iusti et iniusti habe
ant ueri similia sed tamen cor semper di
simile et quibus domini ab iniustis
dictis offenditur. **I**sdem a iustis
placatur. **N**am phariseus ingressus di
cebat. **I**eiuno bis saluato decima do
omnium que possideo sed iustificatur ma
gis publicanus quam ille erit. **E**zechias
quoque rex cum molestia corporis afflictus ad
extremum uenisset in oratione
punctus dicit. **O**bscuro domine merito quod
in ambulatum coram te in ueritate
et in corde perfecto nec tamen dominus hac
confessionem perfectionis eius desperit
aut rennuat que mori in suis precibus
erauditur. **E**cce phariseus se iustifi
cauit in opere ezechias iustum se asse
ruit etiam in cogitatione atque unde ille

offendit. unde iste dñm placavit. Cur
itaq; hoc quia n̄ om̄ps d̄s singulorū
ūba ac cogitationes pensat. et in eius
aurib; sup̄ba n̄ sunt q̄ humili corde
p̄ferunt. **F**leuit itaq; ezechias fletu
magno. et ante qm̄ eḡderet̄ esaias medi
am partē at̄i. factus ē sermo dñi ad eū
dicens. **R**evertē dic ezechie duci ppli n̄i.
Hec diē dom̄i d̄s pat̄i tui dauid. Au
dii orationē tuā et uidi lac̄mā tuā.
et ecce sanauit̄ die t̄cio ascendet̄ tem
plum dñi. et addam dieb; tuis quin
decim annos. et de manu regis assi
riorū liberabo te et ciuitatē hanc et p̄
regā urbē istam p̄t̄ me et p̄t̄ dauid
seruū meū. **F**leuit aut̄ fletu magno.
p̄t̄ p̄missionē dom̄i ad dauid. qm̄
uidebat in sua morte p̄turā. **E**o enī
tempore ezechias filios n̄ habebat.
nam p̄ mortē eius manasses cum .xv.
annorū eēt regnare cepit in iuda. **E**t q̄
p̄spiciuum ē p̄ t̄m̄ annū excessē ui
tē. manassen eē genitū. **E**rgo iste om̄
ē fletus. qd̄ desperabat̄ xpm̄ de suo
semine nasciturū. **A**lii asserūt quāuis
scōs uiuol̄ morte t̄teri p̄t̄ incertū iu
dicij et ignorationē sententię d̄i. q̄
sedem habituri s̄t̄ simulq; facta q̄s
tio soluit̄ ac necessitatis ac uincula
causarū. qd̄ neq̄qm̄ dies mortē singu
lis p̄stituta s̄t̄. s̄ uoluntate d̄i et igno
tis mortalib; causis. ul̄ uiuat aliquis
ul̄ moriat̄. p̄sertim cū et statuta uic
mortal̄ necessitat̄ differat̄ et p̄ mortē
resuscitatos plurimos legerim. **R**eū

tit̄ ad regē p̄p̄ba dñi uisioē. ut ip̄e sa
naret qui p̄cussērat et uocat̄ ezechias
dux ppli eius. et filius dauid cui opa
sectabat̄. **F**ecerat enī rectū iuxta omnia
q̄ fec̄ dauid pat̄ ei. et audis̄ eius oratio.
uidis̄q; lac̄mę qm̄ ambulauit̄ coram
dño in ueritate et corde p̄fecto. et fle
uerat fletu magno. et qd̄ placitū erat
in oculis ei. **F**ecerat̄ adiciuntq; quinde
cim annis ad uitā q̄s ille n̄ postulauit̄.
et insup̄ uiuente eo regni securita. rep̄
mittit̄. **S**im aut̄ ut quidā putant̄ i cor
pore uiuē condempnatio ē et iuxta il
lud qd̄ d̄i reuētē anima mā in requiē
tuā. et in alio loco. edue de carē animā
meā. optanda ē mors ut de carē libe
renur. qm̄ n̄c dom̄i donat̄ p̄ benefi
cio. ut qui liberandus erat adhuc quin
decim annos uiuat in carē. **V**it̄ e
saias. **A**fferre massā ficorū. **Q**m̄ cū attu
lissent et posuissent sup̄ uleus ei. cu
rat̄ est. **A**uunt̄ ebrei ūbum. s̄i n̄. qd̄ p̄
t̄m̄iserūt. **I**ux̄ ule. sonare n̄ uultū. **J**am
et aquila et simacli. q̄ et theodotio.
SA K O C. inc̄ptati s̄nt̄ p̄ qd̄ morbum
regum intelligi uolunt̄. cui contra
putant̄ ul̄ sumpta in cibo ul̄ apposita
cor̄ p̄i q̄cūq; s̄t̄ dulcia. **E**rgo ut d̄i po
tencia monstraret̄. p̄ res n̄gias et ad
uisas sanitas restituta ē. **A**lii. s̄i n̄. n̄ ul̄
ē s̄ apostema suspicant̄. q̄ndo tumēt̄
cor̄ p̄ cocto et putrescente pure cōplet̄
et iuxta artem medicorū om̄is famel
siciorib; ficis. atq; cotitulis in cutis
sup̄ficiem p̄uocat̄. ac p̄ hoc n̄ sp̄n̄d̄i

xxv

ee medicina q̄ usū ostet et ex p̄uūto q̄a
 et hanc fecit d̄s. **Q**uāt aut̄ ezechia ad
 elaiam. **Q**d erit signū. q̄a d̄ns me sana
 bit et quia ascensur̄ sum die t̄cio ad
 templū d̄ni. **C**ui ait elaias. **H**oc erit
 signū a domino. q̄d factur̄ sit domini
 sermonē quē locut̄ ē. **H**is ut ascendat
 umb̄ decem lineis. an ut reuertat̄ totidē
 ḡdibz. **E**t r̄t. **D**atur aut̄ signū ut sol. r.
 gradibz reuertat̄ q̄s nos iuxta symmachū
 in lineas et horologū uertim̄. qui ḡd̄
 intellet̄ in lineis. ut manifestiorē sen
 sum legentibz. faceret siue ita erāt ex st̄cti
 ḡdus arte mecānica. ut p̄ singulos ū
 bra descendens horarū spatia t̄mna
 ret. **E**rat enim diei hora decima q̄ndo
 h̄ regi p̄pha loq̄batur. **H**is ḡ inquit ut
 ascendat umbra. r. lineis. p̄cedente so
 le sup̄ t̄ram p̄ boreales plagas usq; ad
 orientem. q̄d sub̄ t̄ram cotidiana cō
 suetudīe sui cursū erat factur̄. an ut
 reuertat̄ umb̄ totidem ḡdibz. n̄sā reu
 sum facie solis. ip̄o q; p̄ austrālē pla
 gam ad orientē regresso. **A**t r̄t. faci
 le ē inquit umbra crescere. r. lineis. n̄
 hoc uolo ut fiat. s̄ ut reuertat̄ rector̄ sū
 r. gradibz. **V**idit namq; quia maioris
 miraculi ee potat. si sol contrū suo
 mori cursū ageret. qm̄ si osueto p̄cel
 su incedens tamen si multo altius. id
 ē sup̄ t̄ram elatus ad orientē. q̄ facti
 diei mane nulla int̄uente nocte
 factur̄ aduolaret. **N**am et hoc qui
 in insula thyle q̄ ul̄t̄ britannia ē. ul̄
 in ultimis scitarū finibz. degūt om̄

estate dieb̄ aliq̄t fieri uident. quia sol
 cetero orbi ī occasu et sub̄ t̄ra positus
 ip̄is nichilominū tota nocte sup̄ t̄ram
 appareat. et qm̄ a parte occidentis ad ori
 entem humilis redeat. manifeste ui
 deat. donec tempe oportuno de mo to
 to orbi communi exortu reddat. sicut
 et uetum histone et n̄ri hominū. qui
 qui illis de partibz adueniunt habun
 dantissime p̄diunt. **N**um aut̄ — h̄y
 qui int̄iora auit̄ inuolunt uiderē solē
 p̄ meridianas plagas ad orientē. ab
 occasu redire. quia signū et p̄sentis tē
 poris et futuri ty pus erat. ut qm̄ sol
 reuertat̄ ad exordū suū. ita ē ezechie
 uita ad deq̄etos annos rediret. nob̄
 q; in ebdomade et octoade uiuentibz.
 p̄ resurrectionē. xpi uite spatia p̄telē
 t̄. **S**olent sc̄oz loq̄z in hac p̄uincia mō
 tratores. uicia consēptū templi osten
 dere grad̄ dom̄ ezechie ul̄ achaz. quo
 sol p̄ eos descendere. **S**. numq̄ ego cre
 dam n̄ dico achaz qui rex impī fuit.
 s̄ cuiuslibet regis iusti domū fuisse
 in templo d̄i. cum salomō idēo d̄m̄
 int̄ cetera ostendisse dicat. qd̄ in sub
 lime edificauit mello. uñ atum tēpli
 deambulans int̄na re palaty respi
 cere solitus sit. **S**olent quidā hos. r.
 ḡdus linearū ad mistium. xpi tran
 ferre. ita ut umbras figurarū ī des
 censione. xpi int̄p̄t̄nt̄ p̄ q̄s t̄m sol
 iusticie. xpe p̄ resurrectionē ascend̄.
Primus itaq; ḡdus ascensionis de ce
 lo in anglo fuit. qd̄ magni osily nū

tiator fuerat. Demq; et iacob sic loq̄t̄.
Et dicit inquit angl's di. Ego sum d's cui
uiristi titulu et uouisti uocu. Et ut
anglin et dnm ostendet. s. cds g'clul des
censionis de anglo in patarchis fuit.
qd in omib; ut ait ap'ls ip'e e opatus.
Tertius in legis datione. qd et in lege
ip'e locut' e. Quart' g'clul e in iesu naue.
ut pplm m'iam repmissionis induce
ret. Quint' in iudicib; qd eundem p'plo
p' eos ip'e regebat. Sextus in regib; iude
oz. qd in eis ip'e regnabat. Septimus
in p'phetis. quia p' eos annuntiat. Oc
tauis in pontificib; qd ip'e summus
sac'dos e pat'f. Nonus in homine de
cimo in passione. Per hos eni. x. grad
q'i p' umbra legis p'sce. xpc descendit.
ac rursus p' resurrectione suam sol
uisticie. xpc p' eosdem qd rursus
in celu ascendit. et omne illa umbra
legis ueritatis radus illustrauit ob
scura reuelans. claustra reserans. et
omnia tecta denudans. **I**n tempore
illo misit berodach baladam filiu
baladan rex babilonoz lictas et mi
nera ad ezechia. audierat eni qd eg
tass; ezechias. Letat' e eni in aduentu
eoz ezechias. et ostendit eis domu a
romatu. et auru et argentum q' pig
nita uaria. ungenta q; et domu ua
soz suoz. et omnia q' habe poterat
in thesauris suis. n' fuit qd n' mon
traret eis ezechias in domo sua. et
in omni potestate sua. **S**up' legim
xiiij. anno regis ezechie ascendisse

sennacherib regem assirioz sup omi
ciuitates iuda munita et cepiss; ea.
et postea obsedisse lachis. transisse
iobnam. misisse ierlm partem exercit
sui. cesaq; p' anglin centu octoginta
quinq; milia exercit' ei et ipm fugis
se ninuen. int'fectuq; a filis in tano
di sui. et regnasse assaradon filiu em
egtasse ezechiam et recepisse. p'p'e m
tio sospitem. factu signo incredibil;
ut sol. x. horaru spatij reuiteret ad
ortum suu. et penes duplex dies fieret.
Hic legim qd in tempore illo hoc e in
eodem anno q' hec gesta sunt. omnia.
berodach baladam filiu baladan rex ba
bilonis lib's et munia ad ezechia. Na
asorodon — sennacherib pat' apud
assirios in regnu successerat. de cuius
seu morte seu uita scriptura conuincit.
Et q' p'p'icuu e aliud fuisse te regnu
assirioz. et aliud babilonoz. Demq;
samaris id est. x. tribus cepere assiru in
dam eni et ierlm postea legimus cepi
se chaldeos un rex nabuchodonosor
fuit. Et quia apud eos astroz obserua
tia stellarq; cursus longo usu et exer
citatioe cognit'. quia et in dnu natu
tate monstrat. intellerunt solem re
uisum diei spatia duplicato seruire
ei. que solum dnu. id est solem p'nta
bant. Cuiq; causas huius miraculi ra
tioneq; p'quireret. fama p' omi g'eme
uolitante didicerit. p'p'e egtationem
regis iudee etia cursu signi clarissi
mi comutatu. Quia n' ee opinatione

xxv

mea. si scriptura scilicet fidem dierum tibi testantur quod dixerit per alia. Ipse est ezechias qui obtinuit superiorem fontem aquarum gion et auertit eas subter ad occidentem in urbem dauid. in omnibus operibus suis fecit perfecte quod uoluit. attamen in legatione principum babilonis qui missi fuerant ad eum ut inuigilarent de portento quod acciderant super terram. reliquit eum deus ut temptaretur. et nota fierent omnia que erant in corde eius. In diebus illis egrotauit usque ad mortem et orauit dominum. et exaudivit eum. et dedit ei signum. si uero iuxta beneficia que acceperat retribuit. quia exaltatum est cor eius. et facta est contra eum ira. et contra iudam et ierusalem.

Rursumque scriptura sancta elationem cordis eius die penitentiam in iugam. inferens. et humiliat eum postea eo quod exaltatum esset cor eius. tamen ipse quam habitatores ierusalem. et ideo non uenit ira super eum dominum in diebus ezechie. Letatus est ergo in aduentu legatorum berodach. que patrem fuisse nabuchodonosor hebrei autem humani. et in oblatione munium. et congratulatione sanitatis sue ostenditque iuxta litteras domini nechotha per quem simnachus transtulit aromatum suorum et thesaurum argenti et auri. et odoramentorum et unguentum optimum. quia in hebraico scribitur olei boni et omnes thesauros uasorum gaze. sicut ut ibi legitur uasorum suorum. Gaza enim lingua phariseorum dicitur inuicem cupant. nec est hebreus sermo sed barbarus. Non fuit inquit uerbum quod uide

hebraicam consuetudinem per se frequenter accipit. quod non ostenderet eis in domo sua et in omni potentia sua. Non dei ira iustissima. quam non solum thesauros suos atque palatium. sed et templum ostendit. quod certe fuit potestatis eius. de cuius ualuis auri laminas ante iam tulerat. Intuitu autem isaias propheta ad regem ezechiam. et dixit ei. Quid dixerit tui isti. et ueniunt ad te. Et dixit ezechias. De terra longinqua ueniunt ad me de babilone. Et dixit. Quid uiderit in domo tua. Et dixit ezechias. Omnia que in domo sunt mea uiderunt. non fuit uerbum siue res quam non ostenderit eis in thesauris nostris. Et dixit esaias ad ezechiam. Audi uerbum domini exercituum. Ecce dies ueniunt et auferent omnia que in domo tua sunt et que thesaurizauerunt patres tui usque in diem hanc in babilone. non relinquetur quicquam die domus. et de filiis tuis qui egredientur ex te. quos genueris tollent et erunt eunuchi in palatio regis babilonis. Et dixit ezechias ad isaiam. Bonum uerbum domini quod locutus est. Et ait. Fiat tantum par et ueritas in diebus nostris. Tradunt hebrei ideo egrotasse ezechiam. quam per inuidiam tam uictoriam iudeorum et assirorum regum in tantum ceciderunt laudes domino. quia cecidit moyses pharaone submerso. et debora infecto sifara. et anna genito samuele. uero commotum esse fragilitati sue. rursum que per corporis sanitatem et signum magnitudinem

offerre aliam occasionē superbie qm̄ ut
prudens et dī cultor uitare debuerat.
nec monstrare alienigenis diuitias su-
as q̄s dō t̄buerit possederat. Et q̄ iuxta
leges q̄ topologie discimus n̄ mitten-
das margaritas ante porcos. nec dan-
dū sc̄m̄ cambz. **Qui em̄ fidelis ē spū**
abscondit negotia. et quicūq; hoc fe-
cerit omnis uirt̄ illius eneruat. pe-
ritq; posteritas. et amisso uirili robo-
re. in muliebri redigit mollitudinē.
Ingredit̄ ḡ isaias ad regē. et q̄ uesciū sci-
citāt. Quid dixerit uiri isti. et uñ ue-
nerit. Ille ad unū respondit. alto p̄t-
misso. Quod cū. e. a. o. a. cer. et super-
lio legendum ē. De t̄ra longinq; uene-
rēt ad me de babilone. qd̄ q̄nto t̄ra lon-
gior sit uñ ueniunt. tanto gloriosior
p̄t̄ quē ueniunt. Et ueniunt inquit
ad me. Qui debuerat dicē. ueniunt ad
glorificandū dñm̄ p̄ signū magnitudiē
de babilone. que urbs in toto orbe po-
tentissima ē. Rursiq; esaias. Quid i-
quit uidiunt in domo tua. At ille re-
spondit. ex parte uerū. qd̄ omnia uide-
runt i domo illius. nec fuerit res qm̄
n̄ ostenderit eis in thesauris suis. Et
altum tacet de q̄ uerebat̄ offensam
qd̄ ostendit ei cuncta q̄ haberet in
potestate sua. haud dubiū quin et
templi suppellectilem. Propt̄ q̄ esaias
dī sermone p̄fert sententiam. Audi
ūbū domini exercitū. Veniet temp̄
quādo omnia h̄ q̄ in domo tua sūt. et
n̄ tuo s; patrū tuor̄ labore q̄sita. in

babilone transferant̄. et de semine
tuo fiant eunuchi. in aula regia. Et
q̄ hebrei uolunt damelē. ananiam.
mis abelē. azariam. pueros de regio
semine factos eē eunuchos. q̄s in mini-
terio nabuchodonosor fuisse n̄ dubi-
um ē. **Hic** ezechias. Bonū ūbū dñi qd̄
locut̄ ē. In q̄ ab ebreis resp̄ndit. cur n̄
sit imitat̄ bonitatē moisi qui locut̄ ad
dominū ē. aut dimitte eis hanc nor-
am. aut si n̄ facis dele me de lib̄ tuo q̄
sc̄psisti. **Hic** et ap̄ls paulus anathēna
uult eē de xpo p̄ fr̄ibus suis. qui sūt
isrl̄ite. **Hec** itaq; sententia. p̄phe ad eze-
chiam. iustice cont̄ ypoc̄tas pl̄ata ac-
cipi potest. Qui p̄qm̄ magnis uirtutibz
excrescunt. quia cauere malignorū
sp̄itiū insidias negligunt. et celari
meisdem uirtutibz. nolunt. bona sua
ostendēdo. ostium faciunt. et p̄dū-
tes subito amittit. quicq; diuitiū studū
tes opant̄. **Hinc** p̄ psal̄mistā dī. Tradi-
dit in captiuitatē uirtutē eor̄. et pul-
ētudinē eor̄ in manū inimici. **Uirtutis**
quippe et pulētudo arrogantiū i ma-
nū inimici tradit̄. quia omne bonū qd̄
p̄ occupiscentiā laudis ostendit. oculi
ti adūsarij uire mancipat. **Hostē** nā
q; ad rapinā puocant. qui suas eorū
noticie diuitias denudant. Quo usq;
enim ab et̄ne patē securitate disim-
gimur. in latrū insidiantū it̄ am-
bulam. Qui ḡ in itinē dep̄dari formi-
dat. abscondat. necē ē bona q̄ portat.
O miser i quia affectantes laudē ho-

minū in semetipīs dissipant fructum
 labor. Cumq; se ostendē aliens oculis
 appetunt dampnāt qd agē. Qs minurū
 maligni sps dum ad iactantiā puocāt.
 eoz sic diximus opa captiuantes denū
 dant. Hinc enī p euanglium uital diō
 Hesciat simit tua. quid faciat dertā
 tua. ut sit elemosina tua in abscondito.
 et pat tuus qui uidet in abscondito
 reddet t. Hinc ē qd electoz ecclia. p psal
 mistam dicit. Omīs glā eius filie regū
 abim. Hinc paul ait. Glā nra h ē testi
 moniū sciencie nre. filia quippe regū
 ecclia q in bono ope spūaliū principū
 pdicatioē genata glām nre hē. quia h
 qd agit. in ostentatioē iactantiā n hē.
 Glām suam paulus testimoniū scienc
 tie memorat. quia fauore alieni oris
 n appetit. uite sue gaudia extra semet
 ipm pone ignorat. Occultanda g q agi
 mus. ne h in huius uite itinē incaute
 ponentes latimantiū spūum incur
 sione pdamur. **D**ormiuit q; ezechias **xxiii.**
 cum patre suo et regnauit manasse
 filius ei p eo: ru. annoz erat manasse
 cū regnare cepiss. et. l. quinq; annos
 regnauit in ierlm. Et cet. Post mortē
 q; ezechie narrat scptura manassen
 filium et regnasse in ierlm. Qui cum
 ad idola colūda et abhominaciones faci
 endas se conuiteret. relinquens dñm pa
 trū suoz. et bona exempla q in patre
 suo ezechia asper. locut ē domū ad
 eum. et ad pplm ei. et attendē noluerit.
 idēo induit sup eos pncipes exercitus

regis assirioz. cepuntq; manassen et
 uinctū cathenis atq; compedibz dux
 erit in babilonē. Qui p qm coangustat
 ē orauit dñm dñm suum et egit pen
 tentiā ualde coram dño dō patrū su
 oz. de pcatq; e eum et obsecrauit itēre.
 et exaudiuit orationē ei. redyitq; eū
 ierlm in regnū suū. Et cognouit ma
 nasses. qd domū ipē ē dñs. **E**xemplar
 aut ē hec penitencia manasse. qd p
 commissa scelera nullus debet de di
 misericordia despare. si magis p penitenti
 am spem habē congruā uenire. si eā
 rite pfect. **P**ost hunc regnauit fili
 ei amon idolat. p que iosias filius ei
 rex iustissimus regnauit. q omie sp
 urticiam idolorū qm patres sui fabri
 cauerit emundauit. et se in di cultu
 strenue exercuit. Et mto. quia lon
 ge ante h de illo pdictū ē p ppham.
Intptat aut iosias cuius ē sacrificiū
 domino. ul' salus dñi. l' fortitudo dñi.
Qd aut sequit de eodem rege. qd audi
 to lib legis que helchias sacerdos i
 uenit in domo dñi. scidiss. uestimta
 sua. et misiss. helchā sacerdotē. et cete
 ros qui subsequit annumerant ad ol
 lam. ppheten uxorē sellū qui habi
 tabat in ierlm in sala. quid figeret
 illud qd dr in sala. in lib paralipo
 menou declarat n scptū ē de pfato
 rege ezechia. **E**dficauit q; agens idu
 trie omie murū qui fuerat dissipa
 t. **E**struxit turrez. et forinsec altum
 murū. **M**eminit hui loci. et sophonia

.xxxv.

dicens. **H**or clamor a porta piscium
et ululatus a sedā. **P**ro q̄ uet̄ editio q̄si p̄
p̄m nom̄ loci transtulit in masena.
Masena quippe in̄ptat̄ sacā. Qd̄ aut̄
d̄r̄ p̄phetissa habitasse in sacā in sedā
muri parte intelligē debemus. Qd̄ d̄r̄
de iosia rege contaminauit q̄; tafec qd̄
ē in oualle filij ennon. et nemo sec̄
ret filium suū aut filiam p̄ ignē mo
loch. frequens ē in scripturis hor̄ m̄tio
locor̄. maxime in libro regū et iere
mia p̄pha. **E**st aut̄ uallis ennon sine
filij ennon iuxta murū ierl̄m. cont̄
orientē i q̄ ort̄ pulcherrimū filoe fō
tib̄ irrigatur. **T**afec aut̄ sine tofēch.
utriq̄; enī scribit̄. erat loc̄ meadē
oualle iuxta piscinam fullōnis. cui
meminit scriptura. et iuxta agrū a
cheldemach qui usq̄; mostrat̄ ad au
tralē plagam montis syon. **S**olebant
aut̄ in tofēch quia loc̄ erat amenissim̄.
uī hodieq̄; ortor̄ p̄bet delicias posi
ta ara sacrificare de monib̄ nefando
q̄; igne suo sec̄rare libos. sine holo
caustu offerre. sic in lib̄ iūbor̄ dierū
de achaz scriptū ē. **I**p̄ ē est qui adoleuit
incensū in ualle benennon. et lustr̄
uit filios suos i igne. **B**enennon siq̄
dem filium enno significat. **V**allis aut̄ en
non d̄r̄ ebraice gehennā. cui nomne
in nouo testam̄to pena inferor̄ gehe
na cognominat̄. quia nimirū sic in
conualle ennon. qui idolis seruiert̄
inea p̄phis attestantib̄ pier̄. ita pec
catores ex hys q̄ peccauer̄ et̄na dap̄

natiōe puniunt̄. **D**emq̄; ieremia cum
referret p̄cepisse s̄ dominū ac dixisse
egredere ad uallem filij enno. q̄ ē iuxta
int̄m̄ porte fictilis. paulo p̄ diē et n̄
uocabitur loc̄ iste amplius tofēch. et
uallis filij enno. uallis occisionis. et
dissipabo consilium iude et ierl̄m in lo
co isto. et subitam eos gladio. **I**saiā q̄;
manifestissime tofēch appellat infer
nū. qui cum p̄petuū interitū diaboli
sub nomine assur. describeret dicens.
a uoce enim domini pauebit assur. i
ga percussus. et erit transit̄ iunge fun
datus. qm̄ requiescē fatiet dñs super e.
statim quom̄ et ū eēt p̄turus subdit̄
dicens. **P**reparata ē ab heri tofēch a
rege. p̄parata. p̄funda et dilatata. **P**ul
chre ait et dilatata. quia tofēch d̄r̄ la
tudo. **M**ut̄m̄ta inquit eī ignis et lig
na multa. flat̄ domini sic torrens sul
phuris succendens eam. **C**ontaminauit
aut̄ iosias tofēch. uel ossa mortuor̄ ibi
sic in sequentib̄ de alijs ydolor̄ locis
fecisse legit̄. uel alia q̄lib̄ immunda
disp̄gens. qm̄ abhominatiōe potui
qm̄ delectatiōe apt̄ omnib̄. qui aspice
rent loc̄ appareret. **Q**d̄ sequit̄ de eodē
rege iosia. abstulit q̄; eq̄s q̄s dederant
reges iuda soli inuitati templi dñi.
et paulo p̄. cur̄tus aut̄ solis combus
sit ignis ostendit̄ omni gentiū idola
trari sup̄stitioni iudeos eo tempe
fuisse mancipatos. ita ut h̄y ueniam
onē solis qm̄ more gentiliū dñi eē cre
debant. simulac̄ eī qd̄ fecerant cur̄

117.
eqsque subdidit et in aris hoc templi
domini. Sic enim solent gentiles pingere
vel facere simulacrum solis. ut puerum in
berbem in curru ponentes. eqs erant
qui cursum celum petentes subiungant.
Cuius propterea pueri aptant unaguem.
quia sol uelut cotidie nouo ortu nat
nullum per secula seminum incidit. Ut autem
eidem curru et eqs tribuant de miracu
lo sumpti helie. propheta. quia curru ig
neo. et equis igneis est raptus in celum.
ut iohannes constantinopoli episcopus estimat.
Quia enim gratia helios dicitur sol. sic et seduliter
cum de helie ascensu caneret ostendit
dicens. O quam fulminei placent semina
ta celi. conuenit helie. meritoque et no
mine fulgens. hac ope dignus erat. nam
si sermonis aethiopia una per accensum mu
ter littera. sol est audientis gratia ab israeli
quod diuinas habere litteras fama predebat.
predicari quod helias curru igneo. et equis
suis igneis ad celestia translatus. uel cer
te hoc ipsum in alia depictum in pari
ete uidentur. edidit ueniam decepti
nominis solis. hic transitum per celos esse de
signatum. et miraculum diuinitus factum
commutauit in argumentum erroris hu
mana stulticia commutatum. Quod imitari ip
si uidi satagerunt. ne in aliquo gentiliu
stultissimi. minus stulti apparerent. Quod
autem paulo prius de eodem rege dicitur. excelsa
quod in ierusalem ad dextram partem mon
tis offensionis quod edificauit salomon
rex israel. et astartoth idolo sidonorum. et
chamos offensionis moab. et melchom

abominatio filiorum ammon polluit
ter. et constituit statua. luce clarius
est quod excelsa nominare solet scriptura.
loca in collibus posita frondibus. in
quibus uel demonibus immolabantur deo.
locorum aueritate allecti. contra uentum
relicto altari quod erat in templo hostia
offerebant. Unde scriptum in hoc libro de re
gibus. qui in uisum profecte iusti fuerit dicitur. ue
rum tantam excelsa non abstulit. Monte autem
offensionis montem ydoli dicitur quia ni
mirum consuetudini est scripturarum offen
sionem idola nuncupare. quia uel nul
lus ostendit deus. uel offensionem et ruinam
suis offert cultoribus. sic in hac ipsa sen
tentia subsequente intimat cum dicitur quod edi
ficauit salomon rex israel. astartoth ido
lo sidonorum. et chamos offensionis mo
ab. et melchom abominatio filiorum
ammon. uel hoc quod in fallor palam ostendit
dicitur. quod utinam non ostendit quia uidelicet
salomon de amissione idolatrie seculum nun
quam profecto penituit. Nam si fructus
penitentiae dignos faceret. satageret an
te omnia ut idola quae fecerat de ciuitate
seca tollerentur. et non in scandalum stultorum
quod ipse cum fuisset sapientissimus errore
a fecerat. quod sapienter ac recte facta re
linqueret. Meminit super et huius loci scrip
tura. dicens. Te edificauit salomon chamos
fanum idola moab in monte quod est contra
ierusalem. Hic in ierusalem esse positum asserit.
quia nimirum in tanta erat urbis ui
cinitate positum. ut ad ipsam pertineret et ipsam
quod sordibus quod meo congeriebantur stamina

xxiiij

re uideret. Et conuersus iosias uidit ibi
sepulcra que erant in monte misitque et tulit
ossa de sepulcra et combussit ea super
altare et polluit illud. Cur autem iosias
ossa mortuorum cremari iussit super alta-
re nisi ut ostenderet quod profanauerunt eorum sa-
crificia et non solum pecudum hostias de-
monibus offerrebant sed etiam semetipso-
rum perire idolatriam in potestate demo-
num tradiderunt qui iusto dei iudicio
simul cum altari quod idolis fabricauerant
dissipandi erant. Iustice autem significat
omnes qui diaboli seruitio mancipa-
ti uitam sacrilegam temporaliter finierant
et uis cruciatibus cruciandos deo illis est
buente secundum prophetam nitra opum suorum.
xxviij Reuersusque iosias ierusalem precepit omnem populum
dicens. Facite pascha domino deo uestro
secundum quod scriptum est in libris fidei huius.
Et rel. Quod autem predictus rex eiecit idola
de terra. nec in phantasmis et arboribus et om-
nibus immundiciis atque abominatio-
nibus ablati in viii. decimo anno regni
sui domino pascha celeberrimum fecit
se legitur moraliter nos docere. ut purge-
mus omnem terram cordis nostri ab omnibus
uitiis. et mundemur a deo ab omni
inquinamento peccatorum et ab operibus mor-
tuis. et seruire possimus deo uiuenti. sic
que gratum deo celebremus pascha. non u-
ti que inferno malicie et nequicie. sed in
azimis sinceritatis et ueritatis. Secundum
allegoriam autem iosias iste typum tenet
domini saluatoris. qui salus et forti-
tudo dei merito dicitur quia ipse est de quo

scriptura dicit. Dominus fortis deus potens in
propheta. Et alibi. Ipse enim saluum faciet populum
suum a peccatis eorum immundiciis et
abominacionibus. qui per prophetam dicit. zelus
domini tue comedit me. De quo et iohannes ait.
Cuius uentilabrum in manu sua. et pur-
gabit arcam suam. De quo et malechias dicit.
Et ecce uenit dies domini exercituum. quis
potest cogitare diem aduentus eius. Et quis
stabit ad iudicandum eum. Ipse enim qui ignis
conflans. et qui herba siccabit. et sede-
bit et flans. et mundabit argentum. et mu-
dabit filios leui. et conflabit eos qui au-
rum et argentum. et erunt domino offeren-
tes sacrificia in iusticia. et placebit deo sa-
crificium iuda et ierusalem. sic dies scilicet. et
sic anni antiqui. et accedam ad uos i-
udicio. et ero testis uelox maleficis. et
adultis. et peruersis. et qui calumpniabuntur.
mercede mercenarij. et humiliant
uiduas et pupillos. et opprimunt pignora
nec timebit me dies domini exercituum.
Celebrat ergo iosias noster uerum pascha. in viii.
anno regni sui. quando in viii. etate ge-
niali resurrectione propecta. scilicet suo cum
bonorum operum predictis ad eterne beatitudi-
nis denarium accipiendum. eiecit pro
omnibus scandalis de regno eius. de quo
predictus propheta ait. Ecce enim domini uenit
succensus. qui camini. et erit omnis super-
bi et omnes facientes impietatem stipula.
et inflammabit eos dies uenientis dies
domini exercituum. qui non relinquet eis radi-
cem et germinem. et orient uobis nomen meum solum
iusticie. et sanctas in pennis eius. egre-

diemini et salietis sic utuli de armo.
 et calcabitis impios cum fuerit cinis
 sub planta pedum uiuor. Et recte dictu
 e. qd n factum fuit phase a dieb iudi
 cum qui iudicauerit isrl et omnium di
 eru regu isrl et regum iuda. sic in xvij.
 anno regni iosie in ierlm quia abla
 ti figuris ueracit in die iudicy transi
 bunt sci. de morte ad uitā. de corrup
 tione ad glam. sicq; in conspectu adito
 rus sui in celesti ierlm metmū gaudebt.
 quia uidebt dō dōy in sion. et ciuita
 illa n eger sole. neq; luna ut luceant in
 ea. nā claritas di illuminabit ea. et lu
 cerna eius agnū ē. et ambulabē gentes
 in lumine eur. et reges tē afferēt glā
 suam et honorē in illam. et portē ei
 n claudnt p diem. nō enim n erit illic.
 et afferent glam et honorē gentū in
 illam. n intrabit in eā aliquid comqna
 ti. et fatiens abhominatiōē et mda
 cum. n qui sc̄pta sunt in lib uite agni.
 et nom ciuitatis ex illa die domū ibō.
 Bndictus dñs qm̄ mirificauit miseriā
 suam in ciuitate circumstātie. **O**cci
 so itaq; iosia rege in mageddo. tulit
 pls tē ioachaz filium iosie. et unre
 runt eum et stituerūt regem p patre
 suo. quē pharao nechō usnū in rebla
 tha. et duxit in egyptum. et imposuit
 multā tē. centū talentis argenti et ta
 lentū auri. regemq; constituit elyachi
 filium iosie p iosia pat suo. utiq;
 nom ei ioachim. **Q**uid aut m̄fecto
 iosia siḡcat. q a pharaone nechō int

fectus ē in mageddo. n̄ p̄secutiōē an
 tiq̄ hostis adūsus sc̄os p̄dicatores. q̄s
 p̄ inuidiam neci tradē molit. et aufer
 re de tra conatur ecclie. q̄m̄ facili
 totam plebē dissipare et inuadē p̄fit.
Int̄ptatur aut pharao dissipans. ne
 cho. p̄cussio. mageddo de temptatiōē.
 Permissus quippe diabolus s̄uigere
 adūsus sc̄os. hoc solumm̄ agit. hoc
 totis uirib; certat. q̄m̄ temptando ḡ
 gem dñi p̄cutiens dissipet eos q̄ pri
 matū fer̄t. quoy solatio adūti s̄t
 hostem dimicare debuerāt. **T**ulit pls
 tē ioachaz filium iosie. et stituerūt
 eum regē p patre suo. **I**oachaz q̄ int̄
 p̄tat̄ retentus. siḡcat malos doctores.
 q̄s pls tē carnales uidelic̄ tē n̄ sc̄u
 p̄duat; dedito. sc̄m̄ mores suos et
 consentientes uicis p̄sonas eligunt.
Qs pharao in reblatha uiuit. et in
 egyptū duxit. cū diabolū p̄ multitu
 dinem adulatorū eneruans decipit
 corda p̄latorū. **R**eblata multitudo in
 t̄ptat̄. sicq; in sp̄uales uinctos cathe
 nis peccatorū tenebsum mergit aby
 sum. **P**ro ioachaz q; nechō ioachim
 regē stitues̄ imposuit multā tē. cē
 tum talentis argenti. et talitū auri.
 cū maligni sp̄s pensū seruitij sui in
 p̄lo p̄ditorū expetit. ut tam sensū qm̄
 eloquio ei p̄ omnia parati sint obse
 quio. **N**ī ioachim iuxta p̄ceptū pha
 raonis unūq; sc̄m̄ uires suas ex
 egit. ut daret tam argenti qm̄ aurū.
 quatuñ hoc redderet pharaoni. q; dia

xxvii

XXIII - C -
bolus p̄ s̄ subditos unof ab uno q̄q; ex
igit scdm̄ uires suas peccati censū sol
uere. sicq; nequit in p̄lati cotidie p̄
parat p̄dmonē subiectis. **I**n dieb; illis
ascendit nabuchodonosor rex baby
lonis. et factus ē ioachim seruus t̄b;
annis. et rursus rebellauit cōt̄ eū. Et cō
Cū semel quis cuiuslibet se mancipauit
uitio. n̄ uno s; multis dñis obnoxius
erit. Un̄ ioachim quē pharao ante cē
sū s̄ soluere coegit. n̄c nabuchodono
sor rex babilonis s̄ t̄b; annis seruire
compellit. S; qm̄ nabuchodonosor
aliū intelligimus. n̄ eundē quē pha
raonē eē diuini p̄ncipē uidelicet con
fusiōis. rectorē tenebrarū harum.
Ergo cū antiquis hosti aliqui s̄ cen
sū peccati solue p̄suadet. mor totū
in dñm̄ suū redigē. et plenū serui
tū exp̄ndē amonet. Quid ē ḡ aliud
t̄b; annis regi babilonis seruū eē.
qm̄ p̄suasione delectatiōe atq; sen
su antiq; hosti subditū fore. et totū
uitijs deditū. q̄ libere ab eo possideri.
S; sepe contingit. n̄ tales p̄ diuina
ammoniti rebellare cōt̄ neqm̄ sp̄m̄
meditent. **H**inc ē qd̄ subdit̄. Rursus
rebellauit cōt̄ eū. nec tam̄ sufficit
rebellare. si n̄ p̄seruauit incertamine.
Qui enim antiqui hostis potestate
se ex uere desiderat. necesse est ut forti
t̄ cōt̄ eū dimicet. et adiutoriū a su
ma potentia assiduus p̄cib; imploret.
q̄tūm̄ diuina gr̄a adiut̄ hostē for
tissimū superare. et iugū durissimū

euadere q̄at. **P**ost ioachim autē regna
uit ioachim filius ei p̄ eo. et fecit malū
coram domino iuxta om̄ia q̄ fecerat
pat̄ ei. **I**n tempe illo ascendunt serui
nabuchodonosor regis babilonis in
ierlm̄. et cōmdata est urbs munitioni
b. Venitq; nabuchodonosor rex baby
lonis in ciuitatē eum seruus suus. ut
oppugnarent eam. egressusq; ē ioachim
rex iuda ad regem babilonis. et pet
mat̄ ei. et serui ei. et p̄ncipes eius. et
eunuchi ei. et suscep̄ eum rex babilo
nis anno. viii. regni sui. et protulit in
om̄i thesauro domus dñi. et thesau
ros dom̄ regis. et concidit uniuersa ua
sa aurea q̄ fecerat salomon rex isrl̄ iux
ta uerbum dñi. et transtulit om̄em
ierlm̄. et uniuersos p̄ncipes. et om̄i for
tes exercit̄. decem milia in captiuita
tē. et om̄em artificē. et clusorem. nich
q; relictum ē exceptis paup̄ib; p̄lis
terre. **T**ranstulit q; ioachim in babilo
niē. et matrē regis. et uires regis. et
eunuchos ei. et iudices t̄b; dixit in
captiuitatem de ierlm̄ in babiloniē.
et om̄i uiros robustos. septem milia.
et artifices et clusores mille. om̄i uiros
fortes et bellatores. dixitq; eos rex babilo
nis captiuos in babiloniē. **Q**d̄ refert̄
de nabuchodonosor. quia transtulit
om̄em ierlm̄. et om̄i p̄ncipes. et om̄i
fortes exercit̄. v. milia in captiuitatē.
addidit sc̄ptura dicens. et om̄em arti
ficem et clusorē. hoc ē qd̄ sup̄ eadem
p̄plo isrl̄ philistinū regnantes fecisse

119.
narrant. cū dī. Porro faber ferrari n̄ in-
ueniebāt in om̄i t̄ra isrl̄. Cauent enim
philistini. ne forte facerent hebrei gla-
dium aut lanceā. Sic enim t̄ illi caue-
rant ne habūtes fab̄s ferrarios hebrei
arma ad repugnandū facerent. ita t̄c
chaldei destructa ierl̄m. et uastata om̄i-
t̄a rep̄missiois. satagūt ut nullū in ea
remaneat artifex. nullus clusor. q̄ ul̄
fēclata urbis in eua componit. ul̄ p̄sit
resarene disrupta. quin pot̄ quicquid
apud gentē exterminatā artis inuene-
rant. totū babilonā trāsserūt. ut ad ni-
chum ualeat ul̄. ul̄ illius ciuitatis u-
tilitatib; p̄ficiat. Cuius tam deflexio hy-
st̄one quia multū negligentie n̄ri t̄p̄is
congruit. n̄ opinor allegoria eē recen-
dam. Constat nāq; q̄ ierl̄m et t̄ra isrl̄.
ciuitatē xp̄i id ē eccliam sc̄am. babilō
aut̄ et caldei siue philistei ciuitatē dia-
boli. id est om̄ne malignor siue hominū
siue anglor multitudinē designant.
Seruūq; isrl̄ philisteis siue chaldeis.
cum fideles quiq; nominete n̄ in ecclia
sistentes. t̄m ab immundis ul̄ sp̄i-
t̄ib; ul̄ hominib; decepti. aut auaritie
ul̄ luxurie. aut aliā cuilibet peccato in-
tis collo submitit. Adducit aut̄ na-
buchodonosor. ierl̄m et uniuersos p̄nci-
pes. fortes ex̄cit. x. milia in captiuita-
tem. cum et magist̄s p̄lor. et eis qui
inimicabili animo d̄no seruire. ac
decalogum legū fidelit̄ uidebant̄ in
dī. ac pyrūmore obseruare. subito
siue illeceb̄s mundi. seu adūsitatib; sub

acti aut in. morib; se facinorib; polluūt.
aut certe in heresim declinando apte
apostasie notam uicidit. Arma ū quib;
cont̄ diabolū repugnantes libertatem a
deo nob̄ datam defendam. q̄ t̄c alia n̄
eloquia sc̄pturāt. in quib; et ipsius d̄m.
et sc̄or̄ eius exemplis q̄ ordine bella in-
tor̄ superari debeant luce clari discim.
S; philistei filios isrl̄ fab̄s armor̄ p̄uat.
cum maligni sp̄s animos fidelū a me-
ditatione sacre lectionis. sc̄laria illis
negotia inserendo retardant. ne ul̄ ip̄i
p̄ huius exercitiū resistendi fiduciam
sumāt. ul̄ alios forte qui legē nesciūt
ad resistendū uitis exortando et cor-
ripiendo accendant. Tollūt fab̄s ar-
mor̄. cum eos p̄ sac̄ eloquia norūt
in tantū scelerib; obruunt. ut dicere
bona q̄ didicerant p̄sus erubescant.
Trāsserunt om̄ne artifices et clusores
in babiloniam de ierl̄m. cū eo q̄ mul-
tifaria uirtutū opatione plurib; p̄dē.
et ciuitatem di cont̄ irruptiones t̄p̄-
tationū munire solebant. a p̄posito de-
flectunt. atq; ingenū qd̄ t̄tione
sc̄e ecclie imp̄ndere debuerāt. ad uo-
luntatē pot̄ regis uitior̄ disp̄nsare
compellunt. Qd̄ si clusorē hoc loco
n̄ ostior siue mitor̄. s; auri potius
gemmarūq; intelligere uoluerim. ad
unū p̄fecto eundemq; sp̄ualis expo-
sicio finē respic̄. Dictū quippe ē de
sapientia. quia aurū et multitudo
gemmarū. atq; ideo clusores hor̄ n̄
alios apti qm̄ doctores intelligē uale-

772
m. qui dum recte uiuunt ac docent in
ornatū scē ciuitatis industriam scē ar
tis impndunt. At si forte errauit quid
nā a rege chaldeoy captiuu babiloniā
transferunt. Et qm artificem et clusorē
ab ierosolimis babiloniā transimigrē
hoc ē talitū ubi celitus acceptū in tra
defodere. et scientiā spūalem ad
peccatorū opa conūta intelligendū ē. om̄i
q; uiros fortes et bellatores simul i cap
tūitate ductos. hoc ē eos qui uidebāt
uiri fortes eē et bellatores. astutia ma
liguoy spūaliū deceptos atq; in carce
rem spūalis babilonie captiuatos.
necesse ē ut opam demus q̄tinus seuisimū
regis potestātē euadamus. uigile et so
brū s̄ inuis. timorē dī ante oculo s̄ p
ponam. et mandatorū ei obliuionē om
uino fugiam. **S**truam nob turre bo
noy opum. et p̄ p̄fectum uite ascenda
mus in illam induta lorica iusticie. et
galeam saluti habentes scutū fidei.
et gladium sp̄s qd ē ubi dī. Custodi
amus portas sensuū n̄oy ne mori
uinet p̄ fenestra n̄as. omni custodia
seruemus cor n̄m quia ex ip̄o uita
p̄cedit. et ante omnia spem n̄am in
regis celestis bonitate ponam. peten
tes ut eius grā a malis omnib; libe
remur. sicq; erim̄ immunes semp ab
hostib; spūalib; quia domini fortitu
do plebis sue. et p̄ector salutarium
xpi sui ē qui saluat om̄s sp̄antes in
se. **I**ḡ ioachim captiuato. **S**tituit na
buchodonosor mathan iam patrū

xxix

eius p̄ eo. imposuitq; nom̄ ei sedechiā.
vicesimū et p̄mum annū etatis habe
bat sedechiā. cum regnare cepisset. et
xi. annis regnauit in ierlm̄. fecitq; ma
lum coram dño. iuxta om̄ia q̄ fecerat
ioachim. Quid in sedechiā aliud intel
ligere possim. n̄ qd̄ ioachi ante p̄dix
im hoc ē malos rectores in ecclia. qui
munē et dono diuino abutunt. et fal
so s̄ nom̄ iusticie usurpant. **N**abam
a enim int̄p̄tat̄ mun̄ sine donū. sede
chia iust̄ dñi. Qui. xi. annis regnare
dī. qd̄ siḡcat eū transgressorē legis fuisse.
Undenari enim num̄us qui denariū
sup̄ḡdit̄ excess̄ orem decalogi significat.
nec rite rex dici pot̄. qui scdm̄ man
data domini semetip̄m et s̄ subiectos
regē noluit. factum ē aut̄ anno nono
regni eius in se. x. decima die in ierlm̄. ue
nit nabuchodonosor rex babilonis
ip̄e et om̄is exercit̄ ei in ierlm̄. et eccl̄
diderūt eam. et exstruxerūt in circuitu ei
munitionē. et clausa ē ciuitas atq; ual
lata usq; ad undecimū annum regis
sedechie. nona die in ierlm̄ p̄ualuitq; fa
mes in ciuitate. nec erat panis p̄p̄o
t̄e. **E**t cetera. **S**ouenari numer̄ qui nu
n̄ h̄t denario. imp̄fectionē legis sig
nificat. sic undenari transgressionem.
Et recte dictum ē qd̄ nabuchodonosor
in nono anno regni sedechie obsedit
ciuitatē in se. decimo et decima die
in ierlm̄. quia mali pastores cū decalogi
mandata q̄ scientiam tenēt ope et
doctrina p̄ficē negligunt. necesse ē ut

plebem s̄ commissā antiquū hosti cū
 suo exercitu obsidione cecundet. et mu-
 nitione uiciorū et ronis constructa clay-
 dat uallando ciuitatem. sicq; famel in
 ciuitate p̄ualeat. famis utiq; ubi dei
 cum n̄ er̄ p̄ditē libere panis doctine p̄lo-
 tū. Et intrupta ē ciuitas. om̄sq; uiri
 bellatores nocte fugerūt. Intrupta quidē
 p̄ temptatiōes uarias malignorū spūū
 custodia p̄lorū. h̄y qui debuerant armi
 ciuitatem defendē nocte ignorantie et
 teneb̄s peccatorū uallati fugiunt. quia
 scdm̄ uirtutis uocem mercenarij et qui
 n̄ ē pastor. uidet lupū uenientē et dimit-
 tit oues et fugit. et lupus rapit et dispergit oues.
 Et ap̄ls. Qui dormiunt inquit nocte dor-
 miunt. et qui ebr̄y sunt nocte ebi sunt.
 Q̄s autē sequit̄ qd̄ p̄ uiam porte q̄ ē inter
 duplicem murū ad ortū regis fugerūt.
 Latente arguit inertiā doctoz qui in
 t̄ duplicem murū duoz testam̄torū
 stitū. n̄ belligerare s̄ effugē q̄r̄. et in
 delictis maḡ defluere qd̄ ore siḡcat. qm̄
 sc̄no fidi hostib; obsistere. Et p̄ uia q̄
 ducit ad campesta solitudinis. Porro
 chaldi obsidebant in cūctu ciuitatem.
 fugit itaq; sedechas. et p̄secut̄ ē exercit̄
 chaldeoz regem. compl̄nditq; eum in
 plantie iericho. et om̄s bellatores qui
 erant cum eo dispersi sunt et reliq̄rūt eū.
 Et rel. Malignis sp̄tibus p̄lin cūctā
 tib; rector. fugit n̄ ad montes de quib;
 scriptum ē montes in cūctu ei et domi-
 n̄ in cūctu p̄li sui. s̄ ad campestra
 solitudinis. hoc ē ad dilatationē lux

urie. N̄ scriptum ē. Augusta et arta uia
 ē q̄ ducit ad uitā. lata et spatiosa q̄ ducit
 ad mortē. Compl̄nditq; eum in plantie
 iericho. et om̄s bellatores qui erant
 cum eo dispersi sunt et reliq̄runt eum.
 Recte ḡ cum uirtutes homine dese-
 rūt q̄ eum defendē debuerant in pla-
 ntie iericho capite hoc ē in defectiōe
 carnalis sensus. Iericho enī int̄ptat
 luna. et siḡcat defectum carnis. Qm̄
 ille homo qui de ierlm̄ descendebat
 in iericho. in latnes incidisse descri-
 bit. Apph̄sum ḡ regem adduxerūt
 ad regem babilonis in reblata. qui lo-
 cutus ē cum eo iudicium. hoc ē ius-
 tum in eo exercuit iudiciū. filios autē
 sedechne occidit coram eo. et oculos ei
 effodit. uirūq; eum catheris et adduxit
 in babilonē. Occidit rex babilonis
 filios sedechne in reblata coram eo. oculos
 q; illius eruit. Dum sac̄ scriptura se-
 dechne captiuitatē narrat. ordinē cap-
 tuitatis uirtue demuntiat. Rex q; ba-
 bilonis ē antiquus hostis possessor
 intine confusionis. qui p̄us filios ante
 uentis oculos trucidat. quia sepe
 sic bona opa uictit ut hec se amitte-
 re ip̄e qui capt̄ ē animus dolens
 cernat. Nam cum genuit plerūq; ani-
 mus. et tam̄ carnis sue delectationib;
 uict̄. bona q̄ genuit amans p̄dit.
 ea q̄ patit dampna confidat. nec tū
 uirtuti brachium cont̄ regē babilo-
 nis leuat. s̄ dum uidiū nequitie p̄-
 petatiōe p̄cutit ad hoc quōdoq; pecca-

ti usu p̄ducto ut ip̄o q̄: rationis lumi
ne p̄uet. Vñ babilonis rex extincti p̄
ul filijs. sedechie oculos erunt quia ma
ligi sp̄s subductis p̄ul bonis opibus
post intelligentie lum̄ tollit. Qd̄ recte sede
chias in reblata patit. Reblata quippe
multa h̄ int̄ptatur. Item quid̄oq; et
lum̄ rationis claudit qui prauo usu
et iniquitatis sue multitudie qua t̄
Mense quinto septima die iustis. An̄
noni decim̄ regis babilonis. uenit na
buzardan princeps exercit̄ seruis
regis babilonis ierlm̄. et succendit do
mū domini. et domū regis et domū
ierlm̄. omnēq; domū magnā obussit
ignit̄ et muros ierlm̄ in circuitu destruit
omnis exercit̄ chaldeor̄ qui erat cum
p̄ncipe militū. Reliquū aut̄ ppli par
tem q̄ remanserat in ciuitate. et p̄fu
gas qui transiugerant ad regem ba
bilonis. et reliquū uulḡ translulit na
buzardan p̄ncip̄ militie. Et ierl̄. Congit̄
q̄ tempis ordo cum ratione uindie
te. Mensē quinto legit̄ uastata ciuitas
q̄ pentatecum legis seruare desperat̄
et septima die iustis. quia sabbati re
quiem n̄ custoduit et omnia cont̄
ria p̄ceptis diuini egit. frust̄ s̄ blā
diens de sanctitate. p̄ s̄c̄or̄ locor̄ ha
bitatiōe. Vñ p̄ ieremā domū dicit.
Solite s̄fidere mihi iudat̄ dicente.
templū dñi. templū dñi. templū dñi
ē. qm̄ si b̄ndixeritis uas ur̄as. et studi
a ur̄a. si feceritis iudiciū int̄ ur̄ū et
primum ei. aduenie et uidue et pupil

lo n̄ feceritis calumpniā. nec sanguinem
innocentē effuderitis in loco hoc. et p̄
deos alienos n̄ ambulaueritis in malum
uobis met̄ ip̄is. habitabo uobiscū in lo
co isto in t̄ra. qm̄ dedi pat̄b. ur̄is a
sc̄lo et usq; in sc̄lm̄. Ecce uos s̄fidistis in
sermonib; iudat̄. qui n̄ p̄derit uobis.
furari. occidere. adulterari. iurare iuda
cit̄ libare baalim et ue p̄ deos alienos
q̄s ignoratis. et uenistis et stetitistis corā
me in domo hac in q̄ inuocatum ē no
m̄ meū. et dixistis liberati sum̄. eo qd̄
fecim̄ om̄s abhominatiōes istas. Et n̄c
quia fecistis omnia opa h̄ die domū.
et locut̄ sum ad uos mane s̄urgens.
et loquens et n̄ audistis. fatiam domū
hunc in q̄ inuocatum ē nom̄ meū. et
in q̄ uos habetis fiduciam. et loco qm̄
dedi uobis et pat̄bus ur̄is sic feci sylo.
et p̄ciam uos a face mea sic p̄ciam
nes fr̄es ur̄os. unūsum seim̄ ephraim.
Venit nabuzardan qui int̄ptat ueni
labrum. siue p̄phetia alieni iudicij ut̄
to di iudicio sup̄ peccatores p̄uct̄ s̄
utiq; exercit̄ regis babilonis ierlm̄ in
telligibilem. et succendit domū dñi.
cū antiquis hostis qui ē rex confusio
et p̄ncip̄s omnium iniquor̄ ei. tam ma
lignor̄ sp̄um qm̄ etiam impior̄ ho
minum. plebem uiuadit fidelū. et
domū regis et domos ierlm̄. id ē pecca
tores et eos qui uidebant in uisione
pacis mane inflammati cupiditate
subiit̄. omnēq; domū combussit ig
ni. cū uniuscuiq; s̄cientiā p̄ flāmā

illiciti amoris perturbant. Et mirō ierlū
 in cūtu destrū. cum intentionē ora
 tionis et uirtutū studia. q̄ cont̄ se ua
 lere uouit. in desparatibz dissoluit. ne
 p̄ spem uenie ad diuina succurrant
 auxilia. et correctionis apph̄ndat̄ mi
 nimia. p̄ling: in captiuitatē ducens
 de paupibz. t̄re reliquit uinitores et ag
 colas. quia eos qui utiles ūbo et exem
 plo eē potant p̄ uicia captiuans. stulti
 et ebrii. cōm̄dat agriculturā. q̄tū n̄ uinū
 gr̄e sp̄ualis et fructū sane doct̄ne in
 uineis et aḡ p̄lor̄ fructificet. s̄ sp̄me
 maḡ et t̄buli uicioz exerescant. **Solūp**
 nas aut̄ creas q̄ erant in templo d̄ni
 et bases. et mare en eum qd̄ erat in do
 mo d̄ni confregit chaldet. et transtu
 lerunt es omne in babilonē. **Solūpua**
 eīas et bases doctores possunt accipe.
 qui sonoritate p̄dicationi et fidi firmi
 tate debuer̄t alios sustentare. **Mare**
 aut̄ eneū baptismi lauacrū. ul̄ sp̄ue
 honem lacrimarū. **Equidē** omnia chal
 dei sp̄uales. p̄ inerciam magistror̄ de
 domo d̄ni auferre uicunt et confingē.
 ita ut n̄ remaneat testa q̄ possit ignicu
 lus ferri de incendio. **Portariola** et
 omnia uasa aurea in quibz ministra
 bant. ollas q̄ creas et trullas. et tridū
 tes et c̄fos tuler̄t quia diuisa officia
 in eccl̄iasticis ordinibz. de d̄i seruitio
 auferentes. in suū usū nequissimū uer
 ter̄t. **Hec** n̄ et thuribula et phyalas.
 cum orationē qm̄ diuinitas placari
 potuit. et poculū ūbi quibz lassī re

focalari debuerant impediendo sub
 iungit. **Que** aurea aurea. et q̄ argente
 a argentea. tulit p̄ncip̄ s̄ militie. q̄a
 tam sensum p̄ciosū. qm̄ etiam eloqui
 ueitatem. hostis neqm̄ de domo d̄ni
 auferre molit̄. et secum in confusionē
 ducē. **Tulit** q̄ militie p̄ncip̄ sarayā
 sacdotem p̄mū. et sophoniā sacdotē
 scdm̄. et tres ianitores. et de ciuitate
 eunuchum unū qui erat p̄fectus sup̄
 uiros bellatores. et quinque uiros de hy
 qui steterant coram rege. q̄s reppit in
 ciuitate. et sophor p̄ncipem exercitus
 qui p̄babat tyrones de p̄lo t̄re et ser
 uros e uulgo. qui inuenta fuerant
 in ciuitate. q̄s tollens nabuzardan p̄n
 cep̄ militum d̄ni ad regem babiloni
 in reblata. p̄cussit. t̄re babiloni. et
 in fecit in reblatha in t̄ra emath. et t̄is
 latus ē iuda de t̄ra sua. **Non** solū enī
 p̄lares. s̄ et fortes et p̄ncipes in eccl̄ia.
 diabolus decipe et peccatis captiuare
 satagit. **Ūi** de ip̄o in iob scriptum ē. **Hic**
 ei electe s̄. **Tulit** q̄ saraiam qui in t̄p̄
 tat̄ uinctus sacdotem p̄mū. cū p̄mū
 eccl̄ie ordinē qui in ep̄is ē amore uo
 luptatis t̄rene. et uicioz cathena con
 strinḡ. **Tulit** q̄ similit̄ et sophoniā
 qui in t̄p̄tat̄ abscondit̄ sacdotē scdm̄.
 cum sc̄di ordinis uiros. hoc ē p̄bros
 qui talentū ūbi d̄i in t̄ra fodientes
 absconderat̄ in suū dominū subit
 git. **Et** tres ianitores illos uidelic̄t ia
 nitores. qui ostium fidi ap̄ire deby
 erant. et tenentes clauē scientie n̄

ip̄i int̄er̄. nec alios int̄ire p̄miser̄.
Et de ciuitate eunuchū unū. qui erat
p̄fectus sup̄ uiros bellatores. Eunuchus
iste figat eos q̄s alibi sc̄ptura sacra
stultas uirgines appellat. qui uasa o
leo uacua in manibz tenebant conti
nentes uidelic̄ se a contagio corpora
li. nec tam̄ oleum gr̄e et misericordie in
pectore suo habere uolebant. qui fru
stra sup̄ uiros bellatores constituunt.
cū arrogantia p̄cauere n̄ meditant̄.
Vult et quinq; de hys qui steterant
coram rege. illos p̄fecto qui quinq;
sensibz corporalis uoluptati seruien
tes regi uiciorū semp̄ assistebant. Et
sophor p̄ncipem exercitū. qui p̄babat
tyrones de p̄lo t̄y. Sophar int̄p̄tat
dissipans uel diuidens. significans
eos qui rudes in ecclia. quos ad mi
litiam xp̄i int̄ire debuerant. prauis
exemplis dissipantes a cet̄i fidelium
p̄ errorem sequestrat. Et ser uiros e
uulgo. qui inuenta fuerant in ciui
tate. hoc ē stultos opatores qui me
rito uulgi nomine nuncupant. quia
utilitatem consiliorū diuinorū discere
et factis implere neglexerant. Hos
scilic̄ om̄s tollens. nabuzardan prin
ceps militū duxit ad regem babylo
nis in reblata. int̄ra emath. quia an
tiquus hostis. cum p̄ nequitia suam
talem p̄dam ab ecclia euellent tollit.
hoc euacuabit hoc toto studio agit
ut ad p̄petue mortis int̄fectionem.
eos p̄ducatur. Q̄s p̄mittit rex confusionis.

in reblata. hoc ē multitudinē scelerum
et amore uoluptatū. Quā sc̄ptura dicit.
Lata et spatiosa ē uia q̄ ducit ad mor
tem. et multi sunt qui int̄ant p̄eam.
Et transiit ē iuda de t̄ra sua. cum illi
ofessionē nominis d̄i in ecclia uidebat
habere. p̄ scelera et peccata multiplici
a de t̄ra uirtutū translata. in regnum
confusionis et erroris abducunt. Sub
q̄ impio quicumq; nequit̄ seruiens
p̄seuerauit. nec merebunt̄ p̄ iesu du
catum in igli int̄iam iuda. templumq;
domini ibidem reedificare. hys post
erumpnā p̄sentis uite tradentur in
carcerem mortis p̄petue. n̄ uerū in eon
numquā moriet̄ et ignis n̄ extinguet̄.
implebit̄q; in eis illa beati pet̄ apli se
tentia qua dicit. Melius quippe erat eis
n̄ cognoscere uiam iusticie. quam p̄
agnitionem reuersum comiti ab eo q̄
illis traditum ē sc̄o mandato. quia at
testante uitate. seruis qui scit uolū
tatem d̄ni sui. et n̄ fac̄ uapulabit
multis. qui aut̄ nescit et n̄ fac̄. ua
pulat̄ paucis.

Explicit Liber quartus

Liber sc̄e orationis de herge

Incepta expositio ueniabilis
Bede p[ri]mi in parabolis.

PARABOLE salomonis
filij dauid regis isrl. Pa
rabole grece latine dicu
tur similitudines. **Q**uod huic lib
uocabulu salomon ob id impo
suit: ut scirem^{us} altius. q^{uod} n^{on} iurta
littera intelligere que dicit. Inq^{uod}
d^{omi}nm significat p^{er} parabolas ^{uicibus} fuisse locu
turū. sicut etiā nomine pprio. et pacifi
co regni sui statu. regnum xp̄i et ecclie
phenne denuntiat: de q^{uo} scriptum est
Multiplicabit^{ur} eius impiū q^{uod} pacis non
erit finis. sup^{er} solū dauid et sup^{er} regnū
ei: sicut itēmpli constructioe ac dedica
tione edificatioe scē ecclie que tempe
resurrectiois inetnum dedicabat infi
nuat. Nam et ip̄e filius esse dauid. et
rex spiritalis isrl: etiā turbaz testimo
nio que ei iherosolimā uenienti. cum
palmaz ramis. et laudib; occurre de
clarat. Notandū autem qd uulgata
editio pparabolis que hebraice masloth
uocantur: parboemas. id; pūbia dicit.
S; nec ipsum nomⁱⁿ abhorret a uero. **Q**uod
enim parabole recte nuncupant. q^{uia}
occulta sūt. possunt nō incongrue eti
am pūbia uocari: quia talia sūt que
merito sepi^{us} in ore colloquētiū uer
sari. ac memoria debeant retineri.
Nam pūbia plerūq; ita obscure dicū
tur. ut merito eadem possit etiā pa
rabolaz noīe distinguī. dño attestan

te qui ait. **H**ec in pūbijs locut^{us} sū
uobis: uerut hora cū iam in pūbi
is loquar uobis: s; palam de pat^{re}
annuntiabo uobis. **Q**uid aut^{em} utili
tatis parabole salomonis cōferant:
sub cremito tituli manifestat cum
subdit. **A**d sciendā sapientiā q^{uod} di
ciplinā. **S**apientiā autē et disci
plinam scire est. quom^{odo} recte crede:
qualit^{er} se uiuē oporteat queq; uera
cit^{er} didicisse: quo intentionē cordis
dirigē. quid opando gerere cōueni
at nosse. **Q**uod autē adiungit ad
intelligendā uerba prudentie. et
suscipiendā eruditionē doctrine: mo
net eos quos imbuit. ut nō solum sa
pentiā quam semel ipsi pceperit
amplecti. et discipline uirtutū quā
cognouerit sciant inseruire: s; etiā
ūbis prudentiū quib; ad pfectiora p
ficiāt libenter auscultare: et hec
sollert^{er} curent intelligere. **I**usti
ciā et iuditiū q^{uod} eq̄tatem. **I**usticia
est i eis que sedm reglam uerita
tis bene opam^{ur}: iuditiū i illis q^{uod}
recta discretioe cum pximis agio:
equitas i eo cum sincera intētiōe
deo soli in his que recte gerim^{us} uel
iudicam^{us} placere contendim^{us}. **U**t
det^{ur} paruulis astutia: adolescenti
scientia et intellect^{us}. **P**aruulos di
cit eos qui nup^{er} sapientie aure ac
cōmodare cepant: adolescentē qui
iam aliquantulū in ei^{us} auditioe p

fecit. **Q**uod ideo fortasse paruulos plura
li numero. adolescentē appellat sin
gulari. quia doctrina sapientie q̄s
diuisis animi motib⁹. diuersis uiuē
di morib⁹ deditos suscipit. in unam
uirtutis p̄fectionē erudiendo p̄uehit.
De quib⁹ iure dicitur. Multitudinis ē
dentium erat cor unū. et aīa una.
Ut dicitur inquit paruul⁹ astutia. **H**ec
etenim rudib⁹ et incipientib⁹ est ne
cessaria. p̄ quā sophismatū dinoscere
& cauere uersutiā possit. ne falsorū
fraudib⁹ argum̄torū abducant a sim
plicitate uere sapientie que ducit
ad uitā. **A**dolescenti scientia et intel
lectus. quia q̄ prudentē declinat fal
sa. consequentē scita ueritatis p̄cipi
et. **H**acten⁹ preteritatio. hinc iā ip
se tertius parabolarū incipit. **A**y
diens sapiens. sapientior erit. **Q**uia
sapientie amator exiuit salomon.
quia optionē sibi data sapientiā pe
tuit & accepit. pulchre initiū para
bolaz suaz a sapientia sumit. **Q**uod
autē ait sapientē cum audierit uer
bū. sapientiorē effici. ostendit nemi
nem ī hac uita ita sapientē fieri pō
se. cui sapientia nequeat augeri. se
perq̄ moris esse sapientiū ut dictis
maiorū. et aliquē etiam minorū auscul
tent. et quicquid leis utilitatis au
dierit ad se replicet suoq̄ ī corde re

condant. **D**enuq̄ audiuit sapiens mi
nor maiorē. regina saba salomonem.
& sapientior redit. **A**udiuit moyses
socerū multo inferiorē. sublimior q̄
sapientior reddit⁹ est. **A**udierit disci
puli xp̄m. et sp̄m sapientie p̄cipe me
ruerit. **A**udiuit nichodem⁹. audiuit
gamaliel. audiuit discip̄s eius tūc
saulus. nō apl̄s paulus. sapientes uti
q̄ ūbum euangely. et sapientiores
facti sūt. **Q**ui etiam paulus cū ad t̄
tium celum rapt⁹. audisset ea uerba
que nō licet hominib⁹ loqui. nichilo
min⁹ ad terrā reuersus aiebat. **Q**uia
ex parte cognoscim⁹ et ex parte p̄pha
mus. cū autem uenit quod p̄fectum
est. euacuabit⁹ quod ex parte ē. **E**t
intelligēs gubernac̄la possidebit. **N**e
mo de sua iactet scientia. quia q̄ sa
pientiū uerba crebro audire et intel
ligē negligit. uitā suā rite gubernare
nō nouit. quantomagis alieno regimi
ni p̄fici nequit. q̄ seipsum ad patrū
disciplinā subicere contēpsit. **Q**uod q̄
ait. audiēs sapiens sapientior erit. ad
cognitionē rerū que p̄ sapientiā noscū
tur respicit. quod ū addit. et intelligēs
gubernac̄la possidebit. ad rectitudinem
uite que p̄ eandē sapientiā discit ul
docetur p̄tinet. **E**t pulchre p̄cipiū
parabolaz. p̄cipio congruit tituli.
qd̄ ita se habet. **P**arabolę salomois

filij dauid regis isrl. ad sciendā sapi-
 entia et disciplinā. **A**numaduū para-
 bolam & int̄pretationē: uerba sapientū
 et enigmata eoz. **H**oc discipulis se hu-
 militer audientib; ipsa que eos icarne
 appāres erudiebat sapientia donauit:
 ut et suas parabolā que t̄be neqbant
 intelligerent: et p̄pharum ac legis enig-
 mata. id; obscura dicta spiritualit̄ ani-
 maduertē. ac suis auditorib; dilucidare ua-
 lerent: s; et sequentib; ecclis magistris
 eadē intelligentie spiritualis archana
 pie querentib; ac pulsantib; reserauit
Timor dñi: principium scientie.
Duo sūt timores dñi. Primus seruilis.
 qui principium scientie ul' sapientie
 uocat: sed s amicalis. qui p̄fectionē sa-
 pientie comutat. **T**imor seruil' princi-
 pium est sapie: quia q̄squis post errorem
 delictoz sape incipit. primo diuino ti-
 more corripit̄. ne ad tormēta ducat: sed
 hunc timorē p̄fecta dilectio foras mittit.
Succedit autem timor dñi sanct' p̄ma-
 nēs in selm seli: quē non excludit sed
 auget karitas. **I**pse est q̄ timet fili' bo-
 nifici' imodico oclōs amantissimi pa-
 tris offendat. **H**am ichoatiuo timore.
 seruil' adhuc anim' metuit: ne ab irato
 dño penis subigat̄. **V**terq; aut̄ timor
 ifutā uita cessabit: karitas ū nunqm̄
 excidet. s; i plenitudine sapie p̄petua
 manebit: qd' est cognoscē uerum & u-
 nū dñm: et quē misit ihm xpm. **S**a-
 pientia atq; disciplinā: stulti despiciūt

Ouerat de sapiente qd' audito sermo-
 ne sapientior fieret. et intelligēs rite
 suos discēt gubnare act: dicit ecōtra-
 rio de stultis quia sapiām recti dog-
 matis. et disciplinā pure cōuersatio-
 nis n̄ modo non assequant̄: s; et nos
 se contēpnant. **D**enuq; p̄dicante icarne
 ipsa sapiā. sapientes quiq; gaudentes
 accēbant: at pharisei et principes sac-
 dotū salutaria ei' dicta simul et facta
 spernebāt. **E**t notandū qd' sapientem
 singlarī nuō. stultos describit plura-
 li: quia et plures sūt sapientib; stulti.
 et sapientiū oculus om̄is uniformē te-
 net callem pietatis: porro errantium
 dissimile dogma. dissimilis ē ordo vi-
 uendi. **A**udi fili mi disciplinā patris
 tui: et ne dimittas legē matris tue.
Hacten' puerbially de utiq; parte di-
 putat: hinc iā sedulus incipit ammo-
 nere quēq; fidelem. ut disciplinā legis
 diuine blanditijs p̄ponat repboz: quia
 nimirū hui' custodiam corona illorū
 facinora mors sequet̄ eterna. **U**nde &
 recte filiū uocat: quē patna sollicitu-
 dine instituere curat. **P**otest et ex di-
 patris p̄sona dictū accipi: i nomine ar-
 tem matris ecclia que tē synagoga
 uocabat̄ intelligi. **E**t notandū quod
 ita nos disciplinā patris audire p̄ci-
 pit. ut legē quoq; matris nulla rati-
 one dimittam: quia n̄ sufficit ut q̄s
 se dñm diligere. et ei' p̄ceptis obtē-
 perare dicat: si unitatē ecclie fratna

55
55

karitate n̄ sequit̄. **H**ec uetat aliquid
matrē. ipsam dī gratiā qua saluam̄
accipe. nam et apud hebreos sp̄s qui
gratiā prestat. genere femininō n̄un-
cupat̄. **U**t addat̄ gratia capiti tr-
o. et torques collo tuo. **M**os apud ve-
teres fuit. ut legitime certantes coro-
nā in capite. q̄ torquem ī collo accipe-
rent. **Q** nobis ḡ disciplinā condito-
ris n̄ri. si gr̄e matris custodim̄. scita
maior in dies spiritaliū uirtutū clari-
tas auget̄. Additur enī gratia capiti.
cum karitas que principale m̄tis or-
nabat. ardentī inflammāt. Addit̄ q̄
collo torques. cū fulgore p̄fecte opati-
onis. sermo p̄dicationis qui p̄ collum
p̄cedit confirmāt. ac ne contēpni ab
auditorib⁹ debeat. īdeficienti uirtutū
conexione docet̄. **S** et his q̄ mosaice
legis decreta ueniente d̄no seruabāt.
addita ē gratia noui testam̄ti. cum
spe regni celestis. cui⁹ splendor eximi-
us ad exemplum coronę ul⁹ torquū nul-
lo unquā sine claudit̄. **N**obis q̄ cū
pro bonis actib⁹ quos diuina gr̄a pre-
rogauit. lux et̄na tribuit̄. gratia p̄-
fecto capiti. q̄ torques collo additur
iuxta illud eūgl̄y. quia de plenitu-
dine ei⁹ nos om̄s accepim⁹ gratiā pro
gr̄a. gratiā scilicet beate retributioni.
pro gr̄a recte opatiōis. **F**ili mi si te
lactauerit peccatores. ne acquiescas
Quob⁹ modis lactāt peccatores q̄s de-
cipiūt. quia aut ad facienda scele-

ra blandim̄tis illiciūt. aut facta. iā
fauorib⁹ quasi laudabilib⁹ acta sustol-
lunt. **I**n utq; autē. sapiā suos audito-
res ne talib⁹ acquiescāt hortat̄. **S**i
dixerit ueni nobiscū. insidierim sang-
uini. **P**otest hic loc⁹ generalit̄ de la-
tronib⁹ qui īnocentib⁹ insidias et mor-
tes ul⁹ dampna īferunt. potest de ill⁹
specialit̄ intelligi. qui ip̄m uite auc-
torem neci t̄diderunt. **A**bscondas
tendiclas. cont̄. insontē frustra. **H**ec
fecere. cū dicebant. **L**icet t̄butum da-
ri cesari an n̄. **E**t innumera huimo-
di. **V**ere etenī erat insons. qui peccatū
n̄ fecit. nec īuent⁹ est dolus in ore ei⁹
Here frust̄ tendebant illi insidias. aq̄
in nullo lesi. immo cui⁹ plurima erāt
beneficia expti. **O**eglutiam⁹ cum si-
cut īferus uiuentem et integrū. qua-
si descendentē in lacū. **I**ta d̄nm̄ exū-
guere imp̄y desiderabāt. ut om̄s me-
moria uirtutū q̄ doctrine illi tollere-
tur. s; et hoc ip̄m quod unq; tal⁹ int̄
eos uixerit obliuioni daretur. **O**m-
nē preciosā substantiā reperiem⁹ im-
plebum⁹ domos n̄ras spolis. **D**e homi-
nib⁹ dicebāt. quos xp̄o adherere cerne-
bant. **P**utabant enī quia si eū occide-
rent. om̄s qui crediderāt. ab ei⁹ possēt
amore et cōsectatu sec̄nere. talib⁹q; ani-
maz spolis. suarū conuenticlā replere
domoz. **Q**ui simile ē illud d̄nce para-
bole. cū ueniente ad se regis filio dix-
ert. **H**ic ē heres. uenite occidam⁹ eū.

et nra erit hereditas. **S**ortem mitte no
 buseu: marsupiu unum sit omniu nr̄m.
Marsupiu est saccul' nummoy. Patet
 autē de latronib' quia ut plures scele
 rū socios conq̄rant: communionē ei' p̄
 de quā rapuerit spondēt. **S**; et p̄secuto
 res nr̄i redemptoris. quoscūq; potuerit
 sibi adiungebant: at q̄s illum sequi vi
 debant. hos de synagoga p̄pulsantes. sua
 cōmuniōne p̄uabant. **F**ili mi ne am
 bules cū eis: p̄hibe pedem tuū a serui
 tis eoy. **P**rohibet credentes xp̄o de iu
 deis: cōmunicare p̄sequentib' xp̄m iude
 is. Deniq; om̄s qui credebāt: erant pari
 ter. Et petr' hisde loquit. Saluamini a
 genatione ista praua. **P**edes enī eoy ad
 malū currūt: et festināt ut effundant
 sanguinē. **N**on solū ad malū qd̄ tēpa
 lit' opent: s; etiā ad malū qd̄ p̄petuo pas
 suri sūt impij p̄perāt: quotiens ad pa
 trandū homicidiū. ul' aliud quid scelis
 agendū festināt. Nam quantū uidētes
 ad facin' implendū ducunt: tantū nō
 uidentes ad tolerandā p̄facinore penā
 p̄pinq̄āt. Hec de insidiatorib' nr̄i sal
 uatoris ualent specialit' intelligi. Sequēs
 aut' uersicls: de fidelib; ei' eque malitiam
 impioy sustinentib' genaliter inseritur
Frustra autē iacit' rete: ante oclōs pen
 natoy. **F**rust' etenī laqueus p̄secutiois
 aut' mortis tendit' electis. qui pennas
 habent spei et karitatis. ceterarūq; uir
 tutū: quib; et celestia dū uiuūt deside
 rēt: q; ad hec post mortē mercant' p̄tin

gere. Habent et oclōs m̄tis. p̄ q̄s et ma
 la que ab impijs sustinēt. oclis tran
 sitā. q; bona que sustinendo meruerit.
 inētum mansura p̄uideant: quibū
 siml' oclis q; reprob' supbiā cito consū
 mandā. et tormenta sequentia semp
 mansura p̄spiciūt. **P**otest et ita accipi.
 qd̄ rete dicat p̄ruciosā maloy doctrinā:
 quā ab eo loco conuertit ubi ait. si lac
 tauerit peccatores ne acq̄scas: frustū
 tale iacit' rete ante eos. q; mundis ocu
 lis cordis supna cōtemplānt: qui dicē
 nouit cum p̄p̄ha. aiā nr̄a sicut passer
 erepta ē de laqueo uenantū. **F**acile e
 nī laqueos q; intra tendunt' cauet: q;
 conūfationem h̄t icelis. **V**trūq; q; rete
 frust' bonus parāt reprob': quia etsi sua
 dent iniq; superantur iustoy sapien
 tia: q; si inferūt adūsa contempnūt
 patientia: isup et ip̄i temptatores. su
 is se pdūt insidijs. **U**n̄ recte subdit.
Ipiq; cont' sanguinē suū insidiant': 55
 et molunt' fraudes cont' animas suas 55
Cont' sanguinē ut temporali morte
 plectant': cont' animas autē dicit. ut
 etna quoq; p̄ditioe animarū dampnē
 tur. **Q**d' cum ad om̄s qui sanguini in
 sidiant'. et fraude sibi uiuendū esti
 māt p̄tineat. specialit' tam̄ iudei cō
 gruit. q; insonti dño tendiclas abscō
 derit: eiusq; ap̄lōs uirtutū penni' ful
 tos. dolis circūuenire satagebat. **C**ont'
 sanguinē namq; suū suas q; animas
 agebant: ^{qui} timites ne t̄restre regnum

pderent. celi t̄yq; regem occider̄. celi
ciues p̄sequebantur ī terra: ideoq; et qđ
in t̄ris habebant. qđ qđ in celis acquire
re poterāt regnū pdiderunt. **G**enera
liter autē dicendum quia q̄cumq; ocu
los fidei habet aptos. accepit q; pennā
a dño ut columbe q̄bus eternā uolet
ad regem: frustra^{con} tales nectant laq̄o
mali: seq; ip̄os hoc p̄sumendo p̄imāt
” **S**ic semite om̄s auari: aiās possiden
” tiū rapiunt. **S**emitas auari dic̄ sub
tales eius cogitatioēs. quib; sedulus in
q̄rit quom̄ augeat diuitias: tales q;
semite rapiūt ad inūtum animas
possidentiū. idē eoz qui possessiōib;
pecuniarū ultra rationē incumb̄t.
Non solum q̄ inquit hū q̄ ob phi
larguriā rapinus innocētium et cedi
b; inuigilant. semet hoc agentes p̄
dunt: uerū eodē ordine. tam et si
minore reatu. om̄s auari meditati
ones que aurū deo p̄ferunt hunc ad
” inēritū trahunt. **A**lter. **S**ic semite
” om̄s auari: aiās possidentiū rapiūt.
Tali fine ut p̄fatus sum auar^o quiq;
p̄imit ul̄ nudat eos q̄ possessionib;
habundāt: ut ip̄e potius hoc agen
do p̄eat. **P**aup̄es namq; cur occidat
q̄s nil possidere cernit: et q̄ spoliet
n̄ inuenit. **H**uc usq; p̄secutioēs q̄s
x̄po iudei intulere describunt. **H**inc
referunt ea que ip̄e post passionē
eisdē suis p̄secutorib; p̄ ap̄los loquit̄.
” **S**apientia foris p̄dicat: in plate

is dat uocem suā: in capite t̄barum
clamat. **S**apientia quippe dei x̄pc est:
qui ī mundo conūsat̄ paucis sue
mistia diuinitatis patefecit. ip̄s q; p̄
cepit ne ante passionē et resurrectionē
suam quia ip̄e esset x̄pc ih̄c predica
rent: ne glām ei quam ī monte con
spererat cuiquā dicerent: magis q; t̄
sue potentiā maiestatis opib; qm̄ ū
bis ostendebat: impleta p̄ph̄ia que d̄x̄
Hecq; audiet in plateis quisq; uocem
eius. **A**t post resurrectionē. sapia foris
p̄dicabat: quia mis̄o desup̄ sp̄u sc̄o.
p̄ ap̄los apte seipsā mundo declara
bat. **I**n plateis dabat uocē suā: quia
in latitudine plebiū manifeste q̄re
ante paucos docuerat replicabat:
impleto ūbo qđ eisdem suis p̄conu
b; ait. **Q**ue dico in tenebris ūobis dicite
in lumine: qđ in aure auditis p̄
dicite sup̄ t̄cta. **I**n capite t̄barū cla
mitabat: quia etiā principib; qui s̄
ei p̄ualuisse ut crucifigeretur uide
bant. reatū homicidii qđ p̄petrarant
palam reducebat ad memoriā: eozq;
ad penitentię remediū uocabat.
In forib; inquit portarū urbis: pro
fert ūba sua. **V**rbs dñi ecclia ē ex
” utroq; p̄plo iudeoz uidelicet et gen
” tiū adunata: cui portarū fores sūt
doctores: qui ūbum p̄dicando eden
tes in eā introducunt. **E**t in forib;
portarū eius ūba sua sapia p̄ferē
bat. cum in ap̄lis suis loquebatur:

equib; un' aiebat. **A**n experimentū queri-
 tis ei' qui in me loquit' xpc'. Possūt fo-
 res portarū urbis etiā synagoge ma-
 iores intelligi? in quib; sapia disputa-
 bat. cum etiā legis p̄tos. phariseos. &
 sacerdotes. p̄ ap̄los loquēs suam reuoca-
 bat ad gratiam. ita ut sicut lucas ait.
 multa etiā turba sacerdotū obediret fi-
 dei. Quid autem eadem sapientia cla-
 maret. adiungit. **V**sq; quo paruu-
 li diligitis infantia. **V**sq; q̄ paruuli
 sensu. ueteris instrumti ceremonias.
 nouo clarescente diligitis. **V**sq; q̄ mo-
 ysen xpo. d. euglio legē prefertis.
Quouisq; decreta que ruidib; adhuc po-
 pulis p̄ seruū data sunt. p̄ponitis eis.
 que filius ip̄e ueniēs p̄fectis sensu con-
 tulit. **Q**uamdiu inquit hec agitis.
Iam uidistis xpm in carne. iam mi-
 racula facientē et docentē. **N**on tantū
 spreuistis s; & occidistis. saltim in re-
 suscitātū a mortuis et p̄sidentē celo di-
 ligite. & dimittite uobis scel' qd' cōmi-
 sistis. **E**t stulti ea que sibi sunt nox-
 ia cupient. & imprudentes odibūt sei-
 mnam. **P**reponendum ē a sup̄ior. **V**s-
 q; q̄ cupient. usq; q̄ odibunt. **C**upiebāt
 autē noxia et odibant scientiā. q̄ lit-
 tere legalis sup̄ficiē sequebant. et sa-
 crām̄ta eugli que ip̄a littā signaba-
 tur accipe detrectabant. **C**onuerti-
 mini ad correptionē meā. **C**orripu-
 it p̄ ap̄loz ora iudeos. quia credere no-
 luissent. & uel tunc eos p̄quam resur-

rexit et ascendit monuit conuerti.

En p̄feram uobis sp̄m meū. & osten-
 dam ūba mea. **S**i adhuc inqt con-
 uerti negligitis. p̄ferā uobis uindictā
 quā meruistis. et ūba que ^(de uerba) p̄dixi p̄di-
 tione ostendā esse ueratia. **S**p̄m q̄p-
 pe suū potentiā ultionis nominat.
 de quo moyses ait. **M**isisti sp̄m tuū.
 & coopuit eos mare. **E**t in libro beati
 iob dictū est. iniqs flante deo p̄isse.
 et in sp̄u ire eius esse consūptos. **Q**uia
 uocaui & rennuistis dicēs. uenite ad
 me om̄s q̄ laboratis et onerati estis &
 ego reficiā uos. extendi manū meā
 et n̄ fuit q̄ aspiciēt. primo benefatien-
 do et sanando om̄s oppressos a diabo-
 lo. postmodū in cruce patiendo. de-
 speristis om̄e consiliū meum dicētī.
 penitentiā agite appropinqbit enim
 regnū celoz. & increpationes meas
 neglexistis dicētis. ue uobis sc̄be et
 pharisei ypocte. quia tulistis clauē
 scientiē. ipsi non int̄stis. & eos qui
 int̄bant. phibulistis. et gn̄aliter q̄
 n̄ credit iam iudicat' est. **E**go q̄ in
 interitu ur̄o ridebo. et subsanna-
 bo. **T**ale ē in psalmo de eisde. **Q**ui
 habitat in celis irridebit eos. et dñs
 subsannabit eos. non q̄a buccī dñs
 irrideat. aut naso aliquē subsannet.
 s; ea uis designata ē tali ūbo quā de-
 dit ap̄tis. ut preuderēt nil prorsus
 impios cont' eum supra quā ipse p̄-
 mitteret. insidijs esse acturo. quin

potius illoꝝ cepta om̄ia euacuanda.
cuius ū gl̄am post passionē p̄ orbem
tr̄arum esse dilatandā p̄noscent.
ideoq; sup̄biā eoz etiam cū maxi
me ualere conspicerēt. p̄ nichili cō
tempnerēt. **C**um uobis qd̄ t̄me
batus aduenerit. conferentes ad in
uicē. si dimittim̄ eum sic. om̄s cre
dent in eum. et uenient romani et
tollent n̄m locum q̄ gentē. **C**um
irruerit repentina calamitas. et in
terit̄ quasi tempestas ingruerit.
Obsidionē iherosolimoz̄ subitā. q̄ ex
pugnationē totius. p̄uincie que a
romanus facta est dicit. quā et ip̄e
domin̄ in euglio uidens ciuitatem
flens q; sup̄ eam predixit. **Q**uando
uenerit sup̄ uos tribulatio et angus
tia. tunc inuocabitis me & n̄ exaudi
am. **N**on legunt̄ iudei in illa obsi
dione d̄nm̄ iuocasse. s; tantū armī
esse confisos. quamuis desolationē pa
trie ruinā templi amarissima m̄te
conspexerit. **S**iqui tam̄ eum tē inuo
cabāt. quia hi culpam. p̄ qua sūt puni
ti intelligere ut uere peniterēt nōle
bant. frustra ad eū quē contēpserē
clamabāt. **V**nde recte dicunt̄ tribula
tionē cum angustia fuisse p̄pelli. **T**ri
bulatio nāq; erat in eis quib; foris de
p̄mebant. angustia in eo qd̄ int̄ a
deo nil consolationis inuenerāt. **A**t cō
tra sc̄i cum extius opprimunt̄ adūsus.
spe certa salutis in corde dilatant̄.

scientes se ab illo exaudiri clamantes.
cui se uerba iubentis audire memine
runt. **H**inc etenim̄ p̄pha ait. **C**ū inuoca
rē exaudisti me d̄s iusticie mee. in tri
bulatiōe dilatasti me. **P**otest aut̄ tota
hec correptio sapiē. de uniuersis genera
lit̄ rep̄bis accipi. quia in die iudicij
clament ad districtum iudicē. ap̄iri s̄
ianuā regni postulantes. nec exaudiri
mereant. **R**am et hoc qd̄ sequit̄. ma
ne consurgent q; n̄ inueniēt me. ip̄m
tempus extremi examinis. q̄ alij in ui
tam et̄nam. alij in opprobriū resurgit̄
sempit̄num. ap̄te de **S**ignat.
Eo qd̄ exolam habuerit disciplinā. et
timorē d̄ni non susceperunt. **M**erito sa
lute p̄uantur. q̄ principiū sapientie
timorē d̄ni et disciplinā. non mo
do n̄ habent. sed et odus insequunt̄. **A**t
salutis filius. iniqs̄ inquit odio habuit.
et legem tuā dilexi. **C**omedēt̄ q; fruc
tus uie sue. **V**iam eoz dicit de qua s̄
pra dixerat. pedes enī illoꝝ ad malū
currūt. **Q**uia inquit uias meas inq̄di
noluerūt ut uiuerēt. recipient mer
cedē uiarum suarū. ut in et̄num pe
ant. **A**t cont̄ de his q̄ timent d̄nm̄. q̄
ambulant in uis eius d̄r. labores ma
nuū tuarum quia manducabis. be
atus es et bene t̄ erit. **S**uisq; consi
lijs saturabunt̄. **Q**uia meo cōsilio q̄
illos saluare decreuerā acquiescere re
nuebāt. saturabunt̄ suis quib; auebāt.
Abscondam̄ tendiclas contra insonē

frustra. quib; p saluatore latrone sibi e-
 ligebat. ut uidelicet a latronib; uastent
 et int latrones dampnent. Qd etia de
 omib; uerbi di contemproub; sic et cetā
 potest accipi. **A**uisio paruuloy: int-
 ficet eos. **P**aruulos n̄ etate s; sensu di-
 cit; quib; sup dictum ē. **V**sq; q̄ paruu-
 li diligitis infantia. **Q**ui n̄ paruuli
 s; pfecti sensib; esse potuissent: si n̄ ad-
 silio sapiē auditi auerterēt. **Q**uo aut
 auerant: eo sese cōne morti destina-
 bant. **E**t pspitas stultoy pdet illos:
 cum nullis retardantib; aduersis. pfecte-
 rit actu. qd meditantes auit. omnem
 p̄ciosam substantiā replem. **I**tem a-
 uersio paruuloy intficet eos. et pspi-
 tas stultoy pdet illos: q̄a sepe auisus a ti-
 more conditoris animus iam de ira
 eidem iusti conditoris patit: ut in hē
 que peccat. nil sustinere uideat adu-
 si: s; ut beat iob ait. ducat i boni di-
 es suos: et impuncto ad inferna descē-
 dat. **Q**ui autē me audierit: absq; ter-
 rone quiescet. **P**otest q̄ ihac uita et
 ifutura intelligi: quia q̄ dño pfecte i-
 uit nullis trētur aduisis. et in ip̄a mor-
 te q̄si de ingressu uite letat: quietūq;
 semp a supuacuis cogitatioib; ac tu-
 multib; temptationū pectus iuuan-
 te sc̄i sp̄e gratia gerit: qd reges septi-
 mi diei i lege mustice designabat. **S**; et
 cū transferit e seclō. n̄ solum absq; ti-
 more maloy. s; et i magno gaudio spe-
 rate resurrectionis quiescet ut lazarus

in sinu abraham: et habundantia p-
 fruet. maloy timore sublato: nē habi-
 dantia bonoy. ablato etiā timore eoyq;
 occidit corp: tunc habundantia gau-
 dioy i premio. **Q**uanta enī ibi abun-
 dantia bonoy om̄ium. ubi glām eius
 aq̄ sunt om̄ia bona licet intueri: abla-
 to p̄sus timore omniū. que aliqd adu-
 si ultius afferat. **F**ili mi si suscep-
 mones meos: et mandata mea absco-
 deris penes te. **A**bscondit manda-
 ta dei penes se: qui ^{hec} audies sollicite i
 corde recondit: iuxta illū qui ait. **I**n
 corde meo abscondi eloq̄a tua: ut non
 peccem t. **E**st enī sūmope curandū:
 ne nobis hec. iuxta parabolā eūgly.
 demonia q̄si sem̄ secus uia iactu uo-
 lucres tollant. **V**t audiat iquit sa-
 pientiā auris tua. **I**lle enī sapien-
 tiā aure n̄ audire pbat: qui ūba dei
 auditu tantū corpis p̄cipiēs. memo-
 ria retinere ut hec operet dissimu-
 lat. **S**i q̄ mandata dei fixo amore
 discendi et custodiendi suscepis: pri-
 mo humilitatis uia tene. **H**oc ē enī
 qd subsequēt addit. **I**nclina cor tu-
 um: ad noscendā prudentiā. **I**ncli-
 nare quippe ē cor ad noscendā pru-
 dentiā: humiliare q̄ emūdare cor q̄
 dignū fiat ad p̄cipienda mustia ue-
 ritatis. **U**nde ead sapiā pat loquēs
 ait. **A**bscondisti hec a sapientib; et
 prudentib; q̄ reuelasti ea paruulē:
 id: abscondisti a supbis q̄ reuelasti

T
H
55
55
55
55
55
55
55
55

immo gaudet i aduisis.

55 humilibus. **S**i enī sapiām inuocauis:
55 et inclinaueris cor tuū prudentie. **N**ul-
T lum inuocare. idē in nos orando uoca-
re: nisi dñm debent. Cum g̃ sapiētā
inuocandā esse docet: ostendit se pculdr-
bio n̄ quamlibet sapiām. idē: noticiā
rerū celestiuū siue terrestriuū: s; ipsam
deitatis cognitionē nobis assequendā
pponere. In hui' namq; p̄ceptione sa-
pientie sūme est p̄ceptio beatitudi-
nis: ipsa attestante que pat̄ p nobis
supplicās ait. **H**ec ē autem uita eter-
na: ut cognoscāt te solum q̄ uerū
dñm: et que misisti ihm xpm. **H**ortā-
dum autē qd' et sapiām inuocare:
et nosmetipsos ad noscendā prudenti-
am cor inclinare suadet: quia nimi-
rum necesse ē. ut et diuinū in cunc-
tis flagitem' auxiliū: et ipi domino
adiuuante bona que ualem' agam'.
Neq; enī sine ipso quicq; facere possi-
mus: nec rursus sine nr̄o conami-
ne quantulūcūq; habere ualem'. nos
55 ab ipso saluandos esse credam'. **S**i
55 questeris eā quasi pecuniā: q̄ sicut the-
55 sauros effoderis eam. **S**i tanta cura
sapiām. quanta cupidi querūt pecu-
niā: ul' certe si tam sollicite queste-
ris sapiām. ipsa sapiā quasi infi-
nitas p̄hac et ineffabiles diuitiā s̄
acq̄situr: p̄cipies p̄mia que subsequen-
ter exponunt. Qui ū thesauro ef-
fodit eicit rudus terrestre: fac̄ in
altum foueā: sedulus insistit labo-

ri. **D**onec thesauros sapiē quis inueni-
re desiderat. quicqd' sibi terrenū inesse
deprehendit expurget: carnales illeceb̄s
abscidat: fossam iſe humilitatis faciat:
nec quiescat ab agendo priusq; se uenā
uitatis inuēisse cognouit. **T**unc itelli-
ges timorē dñi: et scientiā dei inueni-
es. **S**i sollicito corde questeris. pueniē
ad exp̄ientiā amabilis timoris dei qui
n̄ initium s; p̄fectio ē sapiē celesti in
hac dumtaxat uita: ideoq; non p̄fec-
ta dilectio foras mittit: s; facit p̄manē
in seculum seclī: s; et scientiā ipsiū di-
uinitatis. que p̄petuo beatū facit inue-
nies. **Q**uia domin' dat sapiām. **R**e-
spicit hie ū sicul' ad hoc qd' sup̄ dixit: si
enim sapiām inuocauis. et cetā usq;
dum ait. q̄ scientiā di inuenies. **I**deo
namq; sapiā. idē dñs est inuocand'
ad accipiendā sapiētā: quia sapien-
tia n̄ a nobis ipis haberi potest. s; a dño
datur. **T**aceat pelagius redarguit ab ap̄lo
qui ait. **Q**uid enī habes. qd' non accepis-
ti. **Q**uod ap̄ls iacob'. **S**iqs autē inq̄t uester
indiget sapiā: postulet a dō. **E**x ore
eius sciā et prudentia. **P**otest in hoc
ū siclo ipsa ineffabilis et coetna dō pat̄
sapiē natiuitas itelligi: de q̄ alibi dicit.
Ego ex ore altissimi p̄dii p̄mogenita.
Potest os dñi etiam i sc̄is eius accipi:
unde dici solet i p̄phis. quia os dñi locu-
tum ē. **E**t ex ore ei' scientia nascit' ipri-
dencia: q̄ n̄ ip̄e os humanū sc̄ificet. n̄
hoc suū ip̄e dignant' efficiat: p̄fectā loq̄

sapientiam nullatenus ualet. **C**ustodiet recto-
 rum salutem: et proteget gradientes simplici-
 ter. **C**ognate sibi sunt uirtutes rectitudo
 et simplicitas: neque abinuiçe queunt sepa-
 rari. **V**nde et sapientia unam earum sine
 altera non querit: sed in quibuscumque ambe-
 uerunt: hos custodit et protegit. **V**enique
 de beato iob dicitur: quia erat uir ille sim-
 plex et rectus: simplex uidelicet per innocen-
 tiam mansuetudinis: rectus per cautela
 discretiois: simplex quia nullum ledere:
 immo ceteris predesse desiderabat: rectus quod
 se a nullo corrumpi permittibat. **S**eruans
 semitas iusticie: et uiam sanctorum custodiens.
Vias sanctorum generalia dei mandata: semitas
 iusticie ardua uite celestis instituta: ta-
 que perfectis solum accessibilia sunt dicitur.
Vitaeque autem sapientia seruat: ut in quocumque
 uirtutum gradu: rectos uiuet ac simpli-
 ces. **C**onsilium custodiet te: et pruden-
 tia seruabit te: ut eruaris de uia ma-
 la: ab homine qui puerfa loquitur. **V**iam
 malam opera iniqua: hominem puerfa lo-
 quentem: doctores dicit iniqua operatiois. **V**i-
 am mala iniqua uocat quae dicunt: ueni
 nobiscum in diem sanguini: hominem p-
 uerfa loquentem: eum qui huius auctorem est sua-
 stionis. **Q**ui relinquit iter rectum: et am-
 bulat per uias tenebrosas. **P**ulebre ita-
 neri recto uias tenebrosas apposuit: quod
 nimirum iter recte actiois in luce pagi-
 tur: atque ad lucis supernae gaudia perducit.
At sic dominus autem omnis qui mala agit
 odit lucem: et non uenit ad lucem: ut non

arguantur opera eius: et talis finem exitio-
 ribus sortietur in tenebris. **Q**ui letantur
 cum male fecerint: et exultant in re-
 bus pessimis. **I**deo mala facientes ex-
 ultant: quia per uias tenebrosas ambu-
 lant: et nesciunt quae eunt. **S**i enim quia
 ad penas tendunt aspicerent: gressum uique
 cohiberent: notiamque leticia salubri fle-
 tu castigarent. **V**t eruaris a muliere
 aliena et ab extranea: que mollit ser-
 mones suos. **P**endet hic usus a su-
 perioribus: ubi dictum fuerat prudentia
 seruabit te. **E**t est sensus. **P**rudencia ser-
 uabit te: ut eruaris a muliere alie-
 na. **Q**uia ergo prius salomon audito-
 rem suum quem sapientiam docere sata-
 git: ammonuit ne latronibus iungeretur:
 ne si uideret furem simul curreret cum
 eo: sed recte ac simplicitate incederet: nunc
 ammonet ne cum adulteris portionem
 suam ponat. **D**e quibus et hoc quod superius dicitur:
 ut eruaris de uia mala: ab homine qui
 puerfa loquitur: potest ^{specialiter} intelligi. **Q**ue enim
 per superior locutio: quam ad supra sua-
 deri. **Q**uod capitulum incipit ab eo loco:
 ubi ait. **F**ili mihi si suscepis sermo-
 nes meos: et mandata mea penes te
 abscondis. **P**otest autem per mulierem ex-
 traneam hereticorum prauitas intelligi: a
 et ecclesie membrum aliena: que mollitie
 discretitudinis: et lingue blandimen-
 tis: corda innocentium decipere solet.
Unde psalmista. **M**ollieret sermones
 suos super oleum: et ipsi sunt iactura. **E**t re-

liquit ducē pubertatis sue: et pacti dī
sui oblita ē. **P**atet de adultā. quia p̄
mū uirum relinquit. et pacti dī obli
uiscit. eius nimirū qd' cum uiro suo
teste dño tempe nuptiarū pepigit: qui
a fidem sibi castitatis alterutrū seruaret.
Patet et de mente heretica. quia reliquit
doctorem aq̄ fidem ecclie didicerat. q̄
oblita est pacti dei sui hoc ē fidei ip̄i
dñice que in symbolo continet. quam
se die baptismatis seruatā esse p̄mise
rat. **I**nclinata ē enim ad mortē dom̄
eius: q̄ ad impios semitē ipsius. **O**m̄i
conūsatō adulterē ad interitū ducit.
et quāuis blanda ac mansueta uide
tur. n̄ minorem sentiet ī fine uin
dictam. quā qui lasciuando apte im
pietati famulant. **P**otest domus adul
terē ipsa ei' caro in qua luxurie ac tur
pitudini substernit accipi. que no
uissimi tempe iudicij n̄ ad uitā s; p̄
petuā resurget ad mortē. **S**; et here
ticorū dom̄ que sup̄ harēnā constru
tur. etiā cum stare uidet uergit in
casū. sius q; crenitis. quasi quibusdam
semitis. ad impiorū consortia. id ē ad
spirituū tendit tormēta malignorū
Omnes qui ingrediunt ad eam n̄ re
uertent. nec apphendent semitā ui
tē. **A**d eam ad mortē dicit. n̄ ad mi
liciam. **P**otest enī qui adultē mixtus
est dño iuuante reūti. ac uitā peni
tendo mereri. potest q̄ heresi pollut
est resipiscendo redire ad salutē. at

q̄ semel et̄na morte rapt' est. nunquā
rediet ad uiam qua uitā petat beatorū
Qd cont' ouigenianos. ip̄e dictum ē:
q̄ hereticis. meretricibus. cūctis q; flagiti
osorū turbis. et insup̄ ipsi diabolo atq; an
gelis eius. post innumera licet expleti uni
uersalis iudicij tempe. remissionē scele
rū. uitamq; ac regnū. p̄mittunt ī celis. ma
le intelligentes illud ysaię. et claudentur
impū in carcerē. et post dies multos uisi
tabunt. quasi post multa tempe t̄mina
ti iudicij. saluandos dixerit impios. cū
ille cont' nullam eis salutē tribuat. s;
eos qui hoc tempe mortui p̄ enormita
te flagitorū. claudi merent in carce pe
na rum. tempe resurrectionis ad mo
dicū uisitandos significet. tantū ut re
ceptis corpoub' in iudicio graui damp
nent. et continuo post iudiciū atrocio
rib' p̄petuo recludant in penus. quāuis
ita recte potest accipi. **O**m̄s qui ing
diunt ad eam id ē ad meretricem. siue ad
domū eius. n̄ reuertent. quia quantū
attinet ad natām. iniq̄ sua uoluntate
depuatam. recursū p̄semet ipsā non habet.
s; dei gratiā qua adiuuat et iustaurat.
ut semitas uite apphendant. **D**esignatū
est enī hoc dicto pondus iniquitatis. ut
cū reuertat quis. non sibi tribuat s; g
tie dei n̄ ex opib'. ne forte glouet. **V**t
ambules in uia bona. et calles iustorū ē
todias. **Q**uam bonā unitatē dicit re
te fidi. de qua dñs ait. **E**go sum uia. et
alibi. **N**emo potest uenire ad patrem:

nisi p me. **C**alles autē iustoy: multifa-
 ria scōy exempla nominat. **P**endet hō
 uersus ex eo quod sup̄dictum est. prudē-
 tia seruabit te: sicut et illud ut erua-
 ris a muliere aliena. **Q**ui enī recti s̄
 habitabūt in terra: et simplices p̄ma-
 nebūt in ea. **E**t hō rectis iungit si-
 mplices. sicut et sup̄ cum diceret custo-
 diet rectoy salutem. q̄ p̄teget gradien-
 tes simplicit̄: quia nimirum simpli-
 citas sine rectitudine dissoluta ē et stul-
 ta: rectitudo autē sine simplicitate au-
 stera nimirū existit et dura: uerū utq̄
 uirt̄ coniuēta p̄fectū reddit hominē.
S; hoc int̄ utrūq̄ uersum distat. qd̄ in
 illo dñs quia iustos ip̄senti certantes
 adiuuet: in isto quia uictores. in fut̄o
 coronet indicat. **T**erre quippe noīe eccle-
 sia designat̄. que spiritalē deo fructū
 germinare consueuit: inq̄ iusti habi-
 tant et p̄manēt. quia a consortio eiū
 nec morte separant̄: s̄ terminata hac
 uita. ad illam ei partem que cū xp̄o ī
 celis regnat p̄ueniūt. **I**mpȳ ū de tr̄a
 p̄dent̄: et qui iniq̄ agunt auferent̄ ex
 ea. **P**ossūt hec non de cunctis generali-
 ter rēpbis dicta accipi: s̄ de illis speci-
 alit̄ qui ad terrā domini. idē eccliam
 p̄tinere uidebant̄: et tam̄ exigentibus
 meritis auferunt̄ ab ea: quidā quidē
 ap̄to ip̄ius ecclie iudicio. ut symon. ar-
 rius. q̄ porphirius: q̄dam̄ in secreto ī-
 uisibilis iudicis. ut īnumeri etiā eoy
 qui hominib̄ boni uident̄. **I**mpiō enī

ap̄tos ap̄os tatas dicit: at iniq̄ agen-
 tes om̄s qui p̄ceptis fidei sac̄mentū ab
 ei castitate aliquōmodo degenerāt. **V**tq̄
 autē in futura retributione de uiuen-
 tium tr̄a p̄dent̄: quia n̄ habitabit
 iuxta dñm maligni: nec p̄manebūt
 iniusti ante ocl̄os eius. **R**ecte q̄ de
 maloy bonoy q̄ uis multa p̄dixit.
 de utriusq̄ sine in conclusione sub-
 iunxit: quom̄ et in p̄cedente parabo-
 la q̄ latronum cōsortia uetabat fece-
 rat. dicēs de sine maloy. et p̄spitas
 stultoy p̄det illos: dicēs de bonoy. q̄
 autē me audierit absq̄ tr̄ore quies-
 cet. **P**ossūt uers̄ de quib̄ nouissime
 disputauim̄ de antiquo dei p̄plo ita in-
 telligi: quia cū recte uiueret in tr̄a su-
 a felicit̄ maneret: at cū peccaret ex-
 minaret̄ ab hostib̄. **F** ū mi ne obli-
 uiscaris legis mee: et p̄cepta mea ser-
 uet cor tuū. **H**inc docet m̄ie op̄ib̄
 insistendū: neq̄ fidendū nr̄is uirib̄:
 s̄ adō auxiliū esse flagitandū. **E**t con-
 gruo satis ordine p̄quam coercuit a
 crudelitate: p̄quam a luxuria casti-
 gavit: ornat actib̄ bonis quē instruit.
Longitudinē ^{enim} dierū et annos uite: et
 pacem apponēt tibi. **N**e imposita p̄-
 ceptoy custodia t̄bareet audientē. pre-
 misit p̄mia certa: et sic enumerauit
 p̄cepta. **L**ongitudine enī dierū. lucē
 sempit̄nam: annis uite transeensū
 mortalitatis huī augm̄to pacis. ip̄m
 nocte beatitudinis statū designat: deq̄

55
55
55
55

dicit ysaias. Multiplicabitur eius impietas
et pacis non erit finis. **S**ed et pro dei populo
etiam in presenti datum est: ut cum legi dei
obediret. longo tempore in pacis quiete vi-
ueret. **M**isericordia et ueritas non te de-
serant. **N**unquam ab ore tuo ueritas que dice-
da: nunquam ab opere misericordia que primo
sit inpendenda recedat. **S**ic enim fit:
ut et te dei misericordia semper persequatur et ueri-
tas: misericordia uidelicet qua delectat pec-
cata tua: ueritas uero qua compleat pro-
missa sua. **C**ircumda eas gutturi
tuo: et describe eas in tabulis cordis tui.
In gutture organum uocis: in tabulis cor-
dis. latitudinem insinuat cogitationis.
Sic ergo uirtus mentis et ueritatis radici
intra mentis: premaxat et uoce loquen-
tis: ut que occulto inspectori archana
placeant intentionis: et primos inuenit
officia locutionis. **B**ene autem uirtute cir-
cumdari gutturi docet. cum uox loquen-
tis potius in gutture fieri soleat:
quia uidelicet predicacionis uox de inter-
nis emanat: sed extra circumdat. **H**anc
que alios ab bene uiuendum suscitatur. eo
ab bene agendum et opera predicantis li-
gat: ne extra sermonem actio transe-
at: ne uoci uita contradicat. **E**t inue-
nies gratiam et disciplinam bonam coram
deo et hominibus. **C**oram deo inuenit
gratiam et disciplinam bonam: qui usu
uirtutum iugiter promeretur a domino. ut pro-
des seipso perfectior efficiatur et melior. **S**ed
et coram hominibus gratiam et disciplinam

inuenit
bonam: cuius opera sunt talia in quibus iure
laudet pater: queque exemplum uiuendi
primus exhibeat. **H**abe fiduciam in do-
mino ex toto corde tuo. et ne innitaris
prudentie tue: in omnibus uis tuis cogi-
ta illum: et ipse diriget gressus tuos. **N**e
te metuas ob inbecillitatem propriam. diui-
na non posse seruare mandata: nec te
rursum autumes hec tuis implere ui-
ribus posse. uel tua naturali scientia nosse.
si non prius legem instruaris: sed potius in
discendo et in agendo eius quere creber au-
xilium: et ipse que iussit propriam ut imple-
re ualeas donabit. **N**e sis sapiens apud
te met ipsum. **V**idet forte alicui hoc idem
esse mandatum quod premissum est. et ne in-
nitaris prudentie tue: sed multum distat.
Innotat enim prudentie: qui ea que sibi a-
genda uel dicenda uidentur. patrum decre-
tis proponit: sapiens uero est apud semet-
ipsum etiam his. que in illis que ex patrum
magisterio recte potuit cognoscere: sese
pre ceteris quasi doctior extollit. **Q**ue sit
autem uera hominis sapientia: subsequenter ostendit.
Time dominum: et recede a malo. **Q**ue
le est in iob. **E**cce timor domini ipsa est sapi-
entia: et recedere a malo intelligentia.
Perfecti et enim quique ita se debent conti-
nere ab omnibus malis: ut diuine presen-
tia maiestatis cum metu semper recogni-
tent. **N**otandum quod super fiduciam habere
in domino: nec autem dominum timere ammonet.
Ibi enim fragillum animos ne desperet
roborat promisso dei auxilio: hic fortio

res ne de se presumat. diuini timoris me-
 moua coeruet. **S**anitas quippe erit
 umbilico tuo. et irrigatio ossium tuorum
In ossibus solida uirtutum opera. in umbi-
 lico quod interiori corporis parte medius est.
 infirma adhuc et imperfecta bonorum acti-
 o designat. **S**i ergo dominum timueris. et non tu-
 is uiribus sed superna protectione confisus. a
 malis abstinere studueris. sanita erit
 umbilico tuo. et irrigatio ossium tuorum.
 quia et infirmitas operis per hoc ad sta-
 tum perfectionis conualescit. et fortia quae
 tua acta unde amplius roborentur accipi-
 unt. **H**onora dominum de tua substantia.
 et de primitiis omnium frugum tuarum.
Multi multa pauperibus sed de aliena sub-
 stantia ac frugibus. quas uel fraude
 rapuerunt tribuunt. multi largiuntur de
 suo. sed largiendo dominum non honorant. quia fa-
 uoris humani. et non amoris superni inspec-
 tibus hoc faciunt. **Q**ui ergo proficuum sibi ele-
 mosinae fructum fore desiderat. et de suis
 propriis. et in conditoris honore tribuat. ut
 scilicet homines qui eius plasma. quod ad eius
 imaginem sunt facti recreent. **N**on so-
 lum autem de substantia pecuniae quam
 pauperi porrigant. sed et de cunctis bone
 operationis quam agimus. de uniuerse celestis
 gratiae quam percipimus substantia. uel fru-
 gibus dominum honorare iubemur. hoc est eius
 in omnibus. et non nostram querere laudem.
Sed ille dominum de sua substantia. suarum
 quae frugum primitiis honorat. qui omne
 quequid boni operatur. non hoc sui uiri-

bus ac meritis. sed supernae gratiae tribuit.
 memor illius ubi. quod sine me nichil
 potestis facere. **E**t implebunt horrea
 a tua saturitate. et uino torcularia
 redundabunt. **A**it in euangelio dominus. **T**hes-
 aurizate autem uobis thesauros in celo. **S**i
 ergo thesaurus in celo possit habere iusti. quod
 ueras ibi diuitias inueniunt. possunt u-
 tique et horrea et torcularia. quod non esu-
 rient neque sitiunt amplius. **E**t implebun-
 tur horrea saturitate. quia satiabor inquit
 dum manifestabit gloria tua. **R**edunda-
 bunt torcularia uino. quia in terra sua-
 uitas eternorum. corda cunctorum fidelium
 in laude sui conditoris accendit. **H**ic et
 enim dicit. **U**t edatis et bibatis super men-
 sam meam in regno meo. **S**ed et in presen-
 ti non nunquam. doctorum qui panem uerbi. quod
 poculum gratiae spiritualis indigent mi-
 nistrat. maiora ministrandi dona
 dominus per mercedem condonat. quod terrena
 subsidia largitur inopibus. ditior dando
 celesti remuneratione reddit. **D**iscipli-
 nam domini filii mihi ne abigas. et ne defi-
 cias cum ab eo corripis. **S**icut quod in presen-
 tis domino seruiunt. at in adiutis excedunt.
Unde sapientia quem in presens bene uiuere
 docuit. etiam in correptione ne deficiat
 hortatur. ne accedente infirmitate uel
 paupertate. uel persecutione humana. pie-
 tatem quam seruare uidebat in tran-
 quillitate amittat. **Q**uem enim dili-
 git dominus corripit. quod quasi pater in filio con-
 placet sibi. **T**anto ergo minus de flagello

quo castigamur murmurare debemur quā
to in eo certi paterne dilectionis pignu
tenemur. Unde et ipse dicit. Ego quo a
mo: arguo et castigo. Notandum autē
qd p hoc uerbo septuaginta interpretē
dixerit: flagellat autē omnē filiū quē
recepit. Quod mirandū: cur apłs ad
hebreos hebraice scribēs. magis seq̄ uo
luerit. **B**eatus homo qui inuenit
sapiām: et q̄ affluit prudentia. **Q**a
positos sub disciplina et correptione
consolabat: addit qd cepat. insinuās
quia beatitudo ē uera hominis. n̄ ad
uersis carere ipresenti. s; etē sapiē p
ceptioē letari: qd est in hac uita diu
uoluntate cognoscē. et in futā eius ui
sione pfrui. Et bene cū diceret. beat
ho qui inuenit sapiām: mox addidit
q̄ q̄ affluit prudentia. Sūt enim q̄
inueniunt sapiām. doctrinā ueritatē
aure p̄cipiendo: s; affluere prudenti
a negligūt nolendo cordis sui sinū
ad p̄cipiendā eius amplitudinē lax
are. **M**elior ē acquisitio ei: negotiati
one argēti et auri. **N**on metuat de cor
reptione iopie quisq̄s opes acq̄siuit
sapiē: q̄ thesauris t̄restrib; incōpa
rabilit̄ mun; celeste p̄cellit. **P**rimi et
purissimi fruct; eius. **S**i iuxta ec
clesiasticū radix sapiē est timē d̄m.
fructus sapiē qui sūt. n̄ uidere d̄m.
Et hū sūt primi ac purissimi: siue q̄a
d̄s qui uidet̄ ab initio ē. et nichil iniqui
natum in eā uisioē incurrit: siue q̄

pmo ad hāc contemplandā homo crea
tus ē. Unde et adolescentior fili; ubi ad
patrē penitēs redit. pmam stola rece
pisse memorat: siue quia pmum et ru
de aurū solet esse purissimum: et pma
stola nr̄a beatitudo. uere ē beatitudo
credenda: q̄ nobis i resurrectione p̄fectā
a d̄no pmittit̄ a d̄no esse reddenda.
Preciosior ē cunctis opib; et omnia q̄ desi
derant̄ huic n̄ ualent comparari. N̄
m̄ terrenus. uerū etiam celestib; diuiti
is. immo et ip̄is angloꝝ conspectib; hu
ius sapiē claritas antefert̄. Unde et p̄pha.
Quid enī michi ē in celo: et ate qd uolui
sup̄ t̄ram. Et cetā usq; in finē psalmi.
Longitudo dierū in dextera eius: in si
nistra illi diuitie et glā. **V**isioē sue
diuinitatis electos i p̄petua luce condo
nat: et eosdē in presenti uita icarnati
onis sue sacramentis et carismatib; illust
at et roborat. **D**at eis q̄ ob se comparādū
sua omnia uendūt. centuplū in hoc tē
pe: et i futō scto uitam et̄nao. Sequit̄ in
hoc loco iuxta antiq; translationē: quod
nr̄i codices n̄ habent. **A**b ore ei; p̄ficiet̄
eius iusticia: legē autem et miām i ore
portat. **Q**d ideo annotandū credidi:
quia uisib; illi in op̄culis patrū sepe po
siti inueniunt̄. **M**isericordie eius uie pulchre:
et om̄s semite illius pacifice. **A**ctioēs
ei; et doct̄ne que in euangl̄is continentur
pulchre sūt quia diuine. ac puri homi
nis modū longe transgressē: et omnia
iussa ei; ad pacem ducēt̄ et̄nam. **O**mnia

suscipim'. Si g' eius impijs humili-
ter subdim' et gustu' sup'ni amo-
ris suauib; faucib; m'ntis attingem'
et opatiois bone augm'tum semp
obtinebim'. s; et in temptatioib; ne de-
ficiam' ipso iuuate defendem'. Hoc
est eni quod sequit'. **E**t pes tuus
n' impinget. qm' diligentib; d'm oia
coopantur in bonum. **S**i dormie-
ris n' timebis. quiesces. et suauis e-
rit somn' tuus. **N**e pauca' repen-
tino t're. q' irruentes t' potenti-
as impioy. d'ns eni erit in latere
tuo. i custodiet pede tuum ne ca-
piaris. Patet iuxta littera. quia se-
cur' et dormit et uigilat. i quiescet
et abulat. q' se innocent' ante d'm
q' iuste uiuere meminit. **S**; et itas
cu' in morte dormierit. n' solum pote-
nas malignoy spirituu' non metu-
it. s; et i pace quiescit. ac secur' diem
resurrectiois expectat. q' d'm ubiq;
p'tectore h't i custode. **Q**uale e' i psal-
mo. **N**a' etsi ambulem i medio um-
bre mortis n' timebo mala. qm' tu
mecu' es. **N**oli phibere bn'facere eu'
q' potest. si uales et ipe bene fac.
Quia sup' diligent' legem d'ni et co-
siliu' obseruari monuit. q' etiam re-
quem obseruantib; p'misit. nunc
multiplicat que sit obseruanda re-
plicat. p'mo q; ad id quod int'mu-
serat redies. misericordiam p'mo ex-
hibenda. et iuste cu' illo docet esse

uiuendu'. deinde ab inimico cauendu'
esse p'monet. **N**oli g' inquit phibe' bn'
face' eum q' potest. si uales et ipe be-
ne fac. ne audias a d'no cum pharise-
is. **I**ps'e n' introisti. et eos q' introibat
phibuisti. **N**e dicas amico tuo uade
et reu'tere. et cras dabo t'. cum statim
possis dare. **N**on solum de eo q' elemosi-
nam pecunie petit hoc mandat' dat.
ut et beniuoli ad largiendu' i p'mpti
existam'. s; et omia xpi mandata qui-
aut. uos amici mei estis. statim facere. et
n' in crastinu' differre iubeim'. **N**e co-
tendas aduersus homine' frustra. cu' ipe
t' nichil mali fecerit. **N**on uetat con-
tendere aduersus eu' qui mala facit ut
corrigat'. quia hoc nimiru' frustra n'
fit. qd' certa necessitas cogit ut fiat.
immo etia' qui ait. si peccauerit fr' tu-
us icrepa illum. uult ut errante' qn-
tu' uales. ad uia' ueritatis reuocare co-
tendas. **Q**uia abhominatio d'ni e'
om'is illusor. **O**m'is inquit illusor.
quia illusor e'. qui uel uba dei que no-
uit implere cōtempnit. ut eade' puer-
se intelligendo ac docendo corrumpit.
Ist' illusor et ille. q' promissa ei' quasi
parua despicit. et ira' districtiois ei'
quasi tolerabile' sp'nit. necn' et ille q'
p'rimoy simplicitati ul' paupertati im-
pb' insultat. ideoq; omne' hui' modi il-
lusore' merito diuina abhominat' ius-
ticia. **B**ene aut' subdit'. **E**t cu' sim-
plicib' sermocinatio ei'. quia sepe supbi

dum simplicibus illuduit. prudentiorē se
 illis quos irridet iudicat. s; hōy pruden-
 tia iuxta quod iacob; ait. trena est. ani-
 malis. diabolica. **S**ermocinatio autē
 dñi cum simplicibus est. quia illos celes-
 tis sapiē secretis illustrat. quos terreni
 fastus ac duplicitatis nul habere cōsi-
 derat. **H**unc etenim dicit. Abscondisti hec
 a sapientibus et prudentibus. et reuelasti ea
 paruulis. **E**gestas ad dño in domo im-
 piy. iuxta exemplū purpurati diuitis.
 qui et ihac uita spiritalib; egebat bonis.
 et in futā ad tantā puenit inopiā. ut
 de digito lazari quondā paupis unam
 aque guttā requireret. nec mereret ac-
 cipere. **T**abernaculā autem iustoy be-
 nedicent. iuxta hoc quod apłs ^{reclibus} de dño lo-
 quēs. qui benedixit nos inquit i omni
 bndictione spiritali i celestib; in xpō. q
 et in remuneratiōe ab ipso sūt auditū.
 uenite bndicti patris mei percipite reg-
 nū. **S**; et iuxta litterā sepe contingit
 eos q aliena diu rapiūt. ad ultimū in-
 opia consumi. at illos q sua largiunt.
 etiā bonus habundare trens. **I**lluso-
 res ipse deludet. i mansuetis ipse dabit
 grām. **H**os usculos apli petrus i ia-
 cob; iuxta antiquā translationē posu-
 ere dicentes. q dñs supbis resistit. hu-
 milib; aut dat gratiā. **G**lam sapien-
 tes possidebt. stultoy exaltatio igno-
 minia. **E**t dñs ait. Omis qui se ex-
 altat humiliabit. i q se humiliat ex-
 altabit. **A**udite fili; disciplinā patris.

i attendite ut sciatis prudentiā. **H**ic
 exhortatur ad philosophiā. qualiter
 ipse sapiam sit a patre doctus expli-
 cat. **N**am et ego filius patris mei
 fui tenellus. et unigenitus corā ma-
 tre mea. **N**il magis ad spem p̄cipi-
 ende sapiē mentes erigit. quā cum
 eos quos i sapiā clarere miram. aliqu
 paruulos et indoctos fuisse meminu-
 mus. **E**t docebat me. atq; dicebat.
Suscipiat ūba mea cor tuū. **H**ui-
 modi monita salomoni a dauid pa-
 tre data. q uerba dierū relegit inue-
 nit. **Q**uare autē se salomon unigeni-
 tū coram matre nominat. quē fr̄eo
 uterīnū precessisse sc̄ptura testatur.
 n̄ quia ille mor nat sine noīe quasi
 nunq; est. uita decessit. **E**t i omni
 possessiōe tua acq̄re prudentiā. **I**n
 omib; que possides bonus sapienē te
 agere merito. ut in omi possessiōe
 tua acq̄re prudentiā. omnia que po-
 sudes trena contēpne. dūm sapiam
 percipias. **Q**uod fecit salomon ipse. dū
 data s̄ optione amorē sapienē cunc-
 tis p̄posuit reb; et in euglio qui p̄ci-
 osam margaritā quesuit. hāc iuen-
 tā omnib; que habuit uendit emit.
Nabit capiti tuo augmentum gratia
 rū. corona inclita p̄teget te. **P**ater
 de salomone. quia dum p sapiā cūc-
 ta despiceret. p̄cepta sapienē ma-
 iore gl̄e sublimitate refulsit. s; et
 n̄ro capiti idē principali m̄tis si

sapientiam amplectam amplior gratia
spiritus auget: et corona in super uita
in futuro donabit. **U**rsus sane his
que a patre preceperat uerbis: redit ad
auditorum suum sapientiam quam cepit.

— docēdū

Audi fili mi et suscipe uerba mea ut
multiplicent tibi annu uita: id est ut
uita eterne dona percipias. **O** uerba per
semitas equitatis: quas cum ingressus fu-
eris non artabunt gressus tui. **S**e-
mita id est actiones equitatis dum incho-
ant arte uidentur et angustae: dum uero
perfectum capiunt. iam ex consuetudine
spatiosae uidentur et late: psalmista tes-
tante: qui cum incipies domino dixisti: pro-
pter uerba labiorum tuorum ego custodiui
uias duras: primum proficiens canebat.
uia mandatorum tuorum cucurri dum
dilatares cor meum. **E**t si ergo semita equi-
tatis cum ingredi ceperis arte tibi uide-
tur: cum tamen eas ingressus fuisset non ar-
tabunt gressum mentis tue: sed iuxta
quod dominus ait. iugum eius suauis: et onus
leue reprobis. **I**tem reprobi in hac uita
latum intrant iter: at in die nouissi-
mo ligatis manibus et pedibus mittentur
in tenebras: pedes uero electorum diriguntur
in uiam pacis. **E**t currens non ha-
bebis offendiculum. **Q**uo alacri ad im-
plenda dei mandata cucurris: eo mi-
nus aduersa que te impediunt timebis.
Nam quicumque in propria actione desudat:
offendiculum in medio cursu reperit: quod
exemplo dum non preuidet rapiunt

ad penam. **C**omedunt panem impietatis:
et uinum iniquitatis bibunt. **I**ta actionibus
scelerum iniqui: qui epulis delectantur appo-
sitis: uel certe uinum dampnatorum bibunt.
et esurientibus spicas tollere gaudet: ut esse
morus impiorum scriptura sacra testatur.

Iustorum autem semita quasi lux splendens pro-
cedit: et crescit usque ad perfectam diem. **I**us-
torum opera in luce scientie paguntur: et eterna
ducent ad uitam: que est perfecta dies. **V**ia
impiorum tenebrosa: nesciunt ubi corru-
ant. **O** icit et de his iohannes apostolus. **Q**ui di-
ligit fratrem suum in lumine manet: et scandalum
in eo non est: qui autem odit fratrem suum in
tenebris est. et in tenebris ambulat. et nes-
cit quod eat: quia tenebre obcecauerunt o-
culos eius. **C**ui contra superius dicitur sapien-
ti: quia currens non habebis offendicu-
lum. id est scandalum. **O**mnium custodia
serua tuum: quia ex ipso uita procedit. **S**ed
quod recte uidentur uiuere hominibus: sed quia
recta intentione non faciunt: a deo qui con-
respicit primum. reprobatur et uita que
debet bona. **O**mnium ergo diligentia corde
munditiam serua: quia ad eam gramen
modum estimabitur uita. **R**emoue a te
os primum: et detrahentia labia. peul-
sint a te. **Q**uobus modis sentiendum
ut et os tuum ne primum loquat aliquid.
labia tua ne detractoribus assuescant
custodiam: et alio quoque quos huc uita
subdito nostra. ne te corumpat fugas.
Oculi tui tui recta uideant: et palpebre
tue precedant gressus tuos. **I**n iusticie

ostendat iniquitas in nouissima ultioe.
et inuis impleri. et extrinsec^{penu} cui^{cu}
dari perpetuis. et amaritudine illo ab
sintibus torquendos. et gladio asseue
rat truncandos. Quare aut idem
gladius biceps sit. dicitur dominus apert
cum dicit. E cum timete. qui potest et
animam et corpus perdere in gehennam.
Vagi sunt gressus eius. et inuestigabile.
Vagi sunt gressus heretice deceptio
nis. quia alii christum dominum. alii hominem
esse negant. alii carnem accepisse. alii ani
mam contradicunt. alii eum de uirgine
natum. alii spiritum sanctum. alii patrem dominum
esse. alii penitentibus ueniam dandam esse.
confiteri prohibent. et in tanta inuicem hec
pestis se fundit utinera. ut penitus
quod sunt inuestigari nequeant. At catho
lica ueritas uaga et inuestigabili non
est. quia una eademque cunctis est agnita
totum per orbem fidelibus. **L**onge fac ab
ea uiam tuam. et ne appropinque for
ribus domus eius. **E**t apostolus ait. Fugi
te fornicationem. quia nimirum primum
huius uitii remedium est. longe fieri ab
eis quorum presentia uel illiciat. uel coo
petur ad uitium. **S**ed et ab hereticorum au
ditu. prorsus segregari. infirmis audito
ribus predest. **N**e des alienis hono
rem tuum. et annis tuos crudeli.
Ne honorem quo ad imaginem dei cre
atus es. immundorum spirituum uolun
tatem subdas. neque accepta uiuendi
spatia. ad libitum aduersarij imitis

expendas. Quicumque enim sceleri quisque
subicit. in hoc profecto damnatum ma
lignorum spirituum mancipat. **N**e for
te impleant extranei uiribus tuis. et
labores tui sint in domo aliena. **N**e
demoniorum facta adiuues. si uel ingenu
um animi. uel corporis tui uires ad pa
tranda facinora contendas. domumque ali
enam. id est numerum peccatorum te adiecto mul
tiplices. **Q**ue pulchre dixit. labores tui
sunt in domo aliena. quia scilicet qui uirga
prophetam ut inique agant laborant. et
heretici quantum laborem contra ecclesiam
subierint utinam lateret. **E**t gemam in
nouissimum quam consumpseris carnes et
corpus tuum. **P**reponendum a superiorum.
ne forte impleant extranei extranei. **R**ec
Et est sensus. **I**deo te castum custodi. ne
forte in penis gemere cogaris. quoniam non so
lum carnales illecebre transeunt. sed et
ipso corpore derelicto. anima cuncta que per
corpus gessit. reddere compellat. **V**erum
et in hac uita sepe contingit. ut qui ad
olefcentia luxuriose uiuendo habita di
pserat. tempore senectutis inopia defi
tiant. et refrigerente calore carnis.
ac flore iuuentutis marcescente. rebus
suis quas lasciuie uendiderat. alios uti
comspiciant. gemitesque sera penitentia
dicant que sequuntur. **C**ur detesta
tus sum disciplinam. et increpationibus non
acqueuit cor meum. **D**isciplinam dicit
ecclesiastice fidei. increpationes autem
quibus heretici cur ab ecclesia recesserunt.

obiurgant. Patet et de fornicarijs. **P**e-
 ne fui in omni malo. in medio ecclesie et sy-
 nagoge. **E**cclia et synagoga greca no-
 mina sunt: et una eandem rem latine
 significat. id est conuentum plurimorum ad
 iuicem. **S**i autem subtilius distinguantur.
 ecclesia conuocatio. et synagoga congre-
 gatio interpretatur. **E**t uetus quidem populus
 dei usque nomine uocabatur. nunc autem
 gratia distinctionis. ille synagoga. nunc ec-
 clesia dicitur. merito scilicet fidei. et scientie
 maioris. quia et irrationabilis creatura
 potest congregari. **D**eumque dixit deus. Con-
 gregat aqua in congregationem unam.
Rationabilis autem solum et sensibilis.
 potest conuocari. **U**erum aliquando hec nomina
 etiam malorum conuentus significat. **U**nde est
 illud. **B**rasit ignis in synagoga eorum. et
 odium ecclesiam malignantium. **Q**uod si se-
 ro penitentis aut contemptoris sapientie. pene fu-
 i in omni malo in medio ecclesie et syna-
 goge. uidetur misero magnitudinem sue
 dampnationis pendenti. quia nil pene fu-
 erit sceleris. quo non ipse irretitus quanta
 meruit tormenta subire. et hoc ad cu-
 mulum accesserit miserie. quod non extremum
 ipse peccantium. sed mediis magis et quam au-
 tor extiterit. ut certe in medijs sanctorum con-
 uentijs positus corpe. alienam ab eis non ti-
 muerit ducere uitam. **E**t de heretici spe-
 tualiter sentiendum. quia nec ueterum pa-
 trum. nec nouorum dictis et exemplis potu-
 erit ab errore reuocari. **B**ibe aquam
 de cisterna tua. et fluentia putei tui. **D**e-

siderio utere prope mulieris. et ei mi-
 nisterijs seruire deuotis. **O**eruen-
 t fontes tui foras. et in plateis aquas tu-
 as diuide. **F**ilium ac filiam tuam ali-
 is nuptum trade. et hoc manifeste fa-
 cito pluribus consecus. **H**abeto eam solus
 nec sit alieni participes tui. **S**olus
 in tua potestate retine qualibus matri-
 monijs liberos tuos socios. non sit for-
 nicarij uel meretricis tue sobolis par-
 ticipes. **S**it uena tua benedicta. et
 letare cum muliere adolescentie tue.
Tanta te temperantia cum muliere quam
 adolescentem accepisti. etiam cum senuerit
 serua. ut merito fidelis castimonie
 benedictionem consequaris in ipse. **C**erua ca-
 rissima. et gratissimum hinnulus. **I**lla
 sit tibi semper carissima coniunx. que sic
 cerua serpentes. ita persequitur scorta. et
 sius effugiet ab edibus. sit natus ex ea
 filius et ipse castitatis amator gratissi-
 mus. **A**bera ei inebriet te omni tem-
 pe. in amore illius delectare iugiter.
Non uxoris operi semper insistere docet.
 sed monet ne uel prima uiuente aliam
 ducas. uel meretrici unquam sociari. **U**nde.
Quod aut bibe aquam de cisterna tua. et
 fluentia putei tui. docet ab heretici
 cauendum. et custodie scripturarum ac lec-
 tioni attendendum. **S**cientiam inquit quam
 alius predicat ipse serua. et tui irrigati-
 one sermonis infunde. **D**eriuent fon-
 tes tui foras. et in plateis aquas tuas diui-
 de. **C**um ipse seruaueris te et alij predica-

et i magna auditoꝝ amplitudine diu-
na eloquia iuxta unicuiusq; q̄litate
dispensa. **H**abeto eas solus. **A**q̄s i
plateis diuidim⁹. et tam̄ soli possi-
dem⁹. quando et ceteri late p̄dicati-
onē fundim⁹. & tam̄ p̄ eam laudes
humanas cōsequi minime ambi-
mus. **N**ec sit alieni participē tu.
Innundi sp̄e participes fiunt doc-
torū. si eius m̄tem dum p̄dicat v̄l
fastu elatiōis uel heresi. uel alio q̄
libet uitio cōrūpuit. **S**olus autē
aq̄s possidet. cū memb̄s ecclie fide-
liter coner. ab extraneoy se cōsortio
liberū seruat. **S**it uena tua b̄ndic-
ta. et letare cū muliere adolescen-
tie tue. **S**it doct̄na tua & q̄cumq;
nascunt̄ & ea in benedictione ecclie.
et letare cū ea cui ab adolescentia
idē p̄mo credendi tempe cōiūct̄e
Cerua carissima et ḡtissimus hin-
nulus. ubera ei inebriet te om̄i
tempe. i amore illius delectare
iugiter. **C**erua carissima siue gra-
tissima ut q̄dam codices habent.
sc̄a est ecclia. que serpentinā solet
odio habere & conterere doctrinā.
gratissim⁹ hinnulus ē p̄ls ei. uir-
tutū uarietate delectabilis. et eadē
caste fidei emulatiōe semp succens.
Cui ubery inebriam. cum utriq;
testam̄ti paginus cont̄ hereticoy
fraudes instrui. **C**ui pace i amo-
re iugit̄ delectari. magna ē exercē-

darū occasio uirtutū. **Q**uare sedv-
ceris fili mi ab aliena. et foueris si-
nu alterius. **E**t de meretice et here-
si sentiendū. **R**espicit d̄ns uias ho-
minis. et om̄s gressus illius cōsidat.
Non se putent adulti tenebris noc-
tis aut parietū obtegi. n̄ heretici su-
a molimina posse celari. quia tene-
bre n̄ obscurabunt̄ a d̄no. i nox sicut
dies illuminabit̄. **I**niquitates sue ca-
puit̄ impiū. et funib; peccatoy suoy
constringit. **D**istat autē inter pec-
catore et impiū. qd̄ peccator appella-
tur om̄is. qui uel in paruis ut in mag-
nis scelerib; decidit. impius autē q̄ ut
nunquā fidem recepit. ut ob enomu-
tate scelerū. ab ea quam accepit ana-
thema factus ē. ut heretici uel catho-
lici publicis flagitijs iuoluti. qui fu-
nib; peccatoy suoy cōstringunt̄. cū
incessabili augm̄to sue prauitatis inte-
reunt. **Q**ui enī funem facit. torquē-
do semp et iuoluendo. fila filis auget.
Talis ē tertiaudo operū maloy. tales
libri hereticoy. in quib; praua p̄uis-
nectentes. n̄ aliud scribendo q̄. quo
se arti obligēt agūt. **I**p̄e mouet q̄
n̄ habuit disciplinā. et multitudine
stulticie sue decipiet. **Q**a multa de
adulteris uel hereticis disputauerat.
more suo i clausula narrandi q̄ sit
talū finis ostendit. idē q̄ ad morte
tendat eternam. q̄ disciplinā decreta
ta sūt uite. **M**ultitudine aut̄ stulti-

cecut' sine

cie dicit. cū heretici se sapientiores
 scīs patrib' autumāt. uel cū opa te-
 nebrarū facientes iniq. aut dñm h
 ñ uidere. aut se facile ei' iram pu-
 tant posse tolerare. **F**ili mi si spo-
 ponderis p amico tuo. defristi apud
 extraneum manū tuā. **I**n pntu ē
 lictē sensus. quia suadet ei qui pōpō
 dit p amico. ut ipsū amicu' solliciti
 ammoneat. quatin' reddita pecunia
 qm̄ debet creditori. et seipsū liberet.
Allegrice autē in hac periocha ceu-
 itus sententię doctore. pōro issequē-
 te uacantē quemlibet quē se gerere
 debeat instruit. **D**icit enim pceptori.
 Si sponponderis p amico tuo. defristi
 ti apud extraneum manū tuā. **Q**d ē
 apte dicere. **S**i animā fr̄is in picu-
 lo tue cōuersatiōis accepis. iā ligasti
 mentē apud curā sollicitudinis que
 ante deerat. **I**llaq̄atus es ūbis oris
 tui. et capt' pprus sermonib'. q' dū
 cōmissis t' cogeris bona p̄dicando di-
 cere. teipsū prius necesse est que dix-
 eris custodire. **F**ac g' qd' dico fili
 mi. et temetipsū libera. q' incidisti
 i manū p̄mi tui. **O**scurre festi-
 na suscita amicu' tuū. **N**on tantū ip-
 se bene uiuendo uigulare mem̄to.
 s' et illū cui p̄s a peccati torpore p̄di-
 cando distinge. **R**e dedis somnū
 oclis tuis. nec dormitēt palpeb' tue
Somnū dat oclis. qui subditoꝝ curā
 om̄ino negligit. dormitat autē q' quide

rephensibilia eoz gesta cognoscit.
 s; hec p̄t' mentis tediū digna iuce-
 tione ñ corrigit. **E**ruere q̄i da-
 mula de manu. et q̄i auis de insidi-
 is aucupis. **Q**uantū auis de la-
 queo. ut damula de manu captā-
 tis q̄rit euadē. tantū nūtere ut ar-
 ditore tuo salubrit' instituto. ip̄e
 a sponsioē uite eius liber reddari.
Hec certe q' damula mundū natā
 est aiāl. uelox est. uisuq; acrimū.
 uñ grece apotoy. aepkein. id est a vi-
 dendo dōcas nūcupat. auis autē
 uolando alta petē consueuit. **C**ū i
 docendis subditis occuparis. mūd
 a peccatis om̄ibus. strenuus i opi-
 bus bonus. p̄spicax i deprebenden-
 dis maloz insidiis. et uirtutū pen-
 nis fultus ēē satage. quatin' exple-
 to p̄dicandi negotio. ad supna trās
 uolare. et celestis uite pascua mē-
 aris int̄re. **V**ade ad fornicā o-
 piger. et cōsidera uias ei. et discē sa-
 pientiā. **H**inc uacantē quēq; hor-
 tat' ut si ad alios erudiendos ñ suf-
 ficit. salti summet curā agere non
 negligat. et si sapiām docendi ue-
 quit ab hore. ul' opandi sapienti-
 am discat a fornicā. **Q**ue cū non
 habeat ducē nec pceptorē ñ p̄n-
 cipem. parat estate cibum sibi. et
 congregat i messe qd' comedat. **S**i tā-
 tallū animal p̄cipe carēs. et recto-
 ris expers. natā ducē. s; preuidet

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

in posterū. multo magis tu ad ima-
 ginē dei condit. ad uidentā cui glo-
 riā uocat. doctor magistro adiut.
 ipsū conditorē habens ducē. debes
 in p̄senti bonoy opum fructū con-
 gregare. quib' eternū uivas ī futū.
Hec etenim uita ī eo messi cōpat
 et estati. qd' nunc int' ardores tēp-
 tationū. temp' est colligendi futu-
 roy merita premioy. at dies iudi-
 cii hyemis simulat' rigorib'. q' tūc
 nimirū nulla relinquit' facultas
 p' uita laborandi. s; tunc cogitur
 quisq; de horreo prisce actiois quod
 recōdidit. p̄ferre. **V**nde et dñs p̄ci-
 pit dicēs. **O**rate autē. ne fiat fuga
 urā hieme ut' salbato. **H**ieme enī
 difficultas. salbato licentia iuxta
 legem deest fructū uite colligendi.
 ac penuriā fugiendi p̄petuā. **V**s

||

q; quo piger dormis. **Q**uando con-
 surgis a somno tuo. **P**aululū dor-
 mies paululū dormitabis. paulu-
 lū conseres marī ut dormias. **A**s
 q; q' inquit dormis ī uitis. qñ po-
 tes resurgē ad bene operandum. q'
 noxio torpore dep̄ssus. semp' dicis.
 paululū adhuc iaceā. et sic p̄eni-
 tendo p̄ea resurgā. **F**it enī ut te
 differente semp' op' bonū. repen-
 te iudex q' mala facta tua puni-
 at assit. **H**oc ē enim qd' sequitur.

Et ueniet t' q' uiator egestas. i' pau-
 pies q' uir armat. **E**gestas nāq; i'

paupies pena ē ultima. inq' dāpna-
 ti nul' merent' diuitiaz. **H**uc q' uiator
 ueniet. q' impuisa et subitanea. qñ
 armat'. quia deuinci p̄petuo n̄ pot'.
Patet iuxta litterā. quia pigritia u-
 trix ē egestatis et penurie. **S**i ue-
 ro impiger fuīs. ueniet ut for' mē-
 sis tua. **F**ructus terreni q's metis
 n̄ fontis comparant' s; cisterne. quia
 ad temp' pascūt colligentē. et in tē-
 pore deficiūt. **A**t qui impiger fuit
 p' celestib' laborare diuitis. hui' mes-
 sis ut fons adueniet. quia merce'
 dem laboroy indeficientē p̄cipiet. **E**t
 egestas longe fugiet a te. q' satiabit
 inq' dum manifestabit' glā tua.

Homo apostata uir iutalis. gradit'
 ore p̄iso. annuit oculis. terit pede.
 digito loq't'. prauo corde machina-
 tur malū. et in omī tempe iurgia
 seminat. **O**uerat de heresib'. i' de-
 aly uicioy genib' instituerat p̄cep-
 torē. excitauerat pigrū. at nē redar-
 guit' scismaticū. **V**bi notandū q' que
 seminantē iurgia dicē uoluit. p̄us
 apostatā nominauit. q' n̄ more su-
 pbientis angli. a conspectu cōditoy
 pri' intus aūstione m̄tis cadēt. forā
 p̄modum usq; ad semināda iurgia
 n̄ ueniret. **Q**ui recte dī quod ānu-
 it oculis. terit pede. digito loq't'. **I**nq'
 or nāq; ē custodia. q' ordinata ser-
 uat extius m̄bra. **Q**ui q' statū m̄g'
 pdidit. fons ī inconstantā motioy

cordare quia breuis uoluptas for-
nicationis. et perpetua est pena forni-
catoris. Sicut enim unus panis diur-
na solū effugat esuriem. & nichil
omniū postmodū esurit. q̄ comesto
pane sat̄ abscesserat. sic qui irat
ad fornicatū ad horam q̄dem euaporat
libidinē. s; p̄ paululū ardentiae re-
dit. **N** unquid potest ho abscondē
ignē in sinu suo. ut uestimenta illi
non ardeant. **S** oli ei conceditur
hereticorū lib̄s legere. q̄ adeo solida-
tus est in fide catholica. ut uborū dul-
cedine ul̄ astutia neq̄at̄ ^{abea} segregari.
N on grandis est culpe cū quis furat̄
fuit. et reliq̄. **F** urtū non ex sua
estimatioe. s; ex compatioe peccati
maioris. id est adultii nō grandis est
culpe p̄hibet. sic hierusalē q̄m
peccanti dī. iustificata est sodoma
ex te. n̄ quia sodoma nulla ul̄ par-
ca. s; quia iherl̄m plura peccauit.
Q uia zelus et furor uiri n̄ par-
cet ī die uindictē. n̄ acquiescet cuiq̄
p̄cib̄. nec suscipiet p̄dēptioe do-
na plurima. **E** t de dño intelli-
gendū. quia q̄ nunc parit rēpbis.
n̄ parit ī die mortis. n̄ acquiescit
p̄cib̄ sero clamantū ad se. n̄ dona
quorū ibi temp̄ i facultas n̄ susci-
pit. **V** elat̄ enī. siq̄s sponsā suā
id est eccliam. siue animā quāq; fide-
lem corūpe presumit. **F** uli mi
custodi sermones meos. i reliqua

E t hec periocha eadē que sup̄ sub
meretis p̄sona pleni explicat. **E** t
legē meā quasi pupillā oclī tui. **T** a
sollicitē serua que doceo. q̄ nil rec-
ti sine his aspice ualeas. **L** iga eā
ī digitis tuis. sēbe eam ī tabulī cor-
dis tui. **I** n digitis ī actib̄ dicit. in
tabulis cordis. in latitudīe cogitatioi.
D eniq; et alia trāslatio sic dicit. **D** est
be aut̄ in latitudīe cordis tui. **D** ic
sapīe soror mea es. et prudentiā uoca
amicā tuā. ut custodiat te a mulie-
re extranea et ab aliena que ūba sua
dultia facit. **S** apiām eccliaſtice
doctrinē sororia t̄ dilectioe coniu-
ge. ut hec te a pollutioe seruet here-
tica. que a castitate ecclie p̄bat̄ ex-
tranea. **D** e fenest̄ enī dom̄ mee
p̄ cancellos p̄spici. i uideo paru-
los. **P** atet iuxta litterā quia sapi-
entū aspect̄ magistrorū. et īfirmorū
actus sedulo specular̄ et foratū. atē
na dī sapīa de celo p̄spicit. et uideo
om̄s filios hominū. **A** p̄te aut̄ salo-
mon de fenest̄ dom̄ suę se p̄ cancel-
los p̄spicisse dicit. ut paruulorū ges-
ta diiudicaret. **Q** ui enī de fenestra
p̄ cancellos p̄spicit. ipse q̄dem ea q̄
foris agunt̄ plene considerare suf-
ficit. nec tam̄ ipsū qui foris degūt.
infra aspiciūt. **N** amq; hoc est qd̄ a
postol̄ ait. **S** piritual̄ enim iudicat
om̄ia. ipse aut̄ a nemine iudicat̄.
C onsidero uecordē iuuenē. q̄ trāsit

in platea iuxta angulū. **I**uuenē uocat adulterū. nō p̄t uirtutē s; p̄ter instabilitatē. **Q**ui transit ī platea q̄ deseruit angustā uiam que duc̄ ad uitā. **I**uxta angulū q̄ deflectio a rectitudine. **E**t p̄t uiam illi dom⁹ gradit̄. **Q**uia a uia uirtutis declinauit. merito uie dom⁹ meretricis. h̄ hereticis appropriat. que recte iuxta qd̄ exposuimus et ī platea iuxta angulū posita ē. **I**n obscuro ad uespascente die ī noctis teneb̄s et caligine. quia iā talis p̄ cecitatē cordis ad teneb̄s festinat. et peccati ⁊ d̄p̄tioris

Et ecce mulier occ̄rit illi ornatu meretricio. p̄parata ad capiendā aīas

Patent hec cūcta iuxta litterā de meretricis opib⁹. uerū doct̄na h̄etica quemcūq; incautū reperit q̄ uecordē. hūc decipe tēptat. **I**psa ⁊ enī ornatu apparet meretricio. q̄ in mūda p̄fulget eloquentia. p̄parata ē ad capiendā aīas. q̄ quoscūq; s; as sociare potest. sp̄ali morte p̄mit.

Garula ⁊ uaga quietis impatiens. quietē ecclie turbare desidāns. **N**ec ualēs in domo cōsistē pedib⁹. **N**ulla ē heresis que p̄mus cōtenta sit discipulis. h̄ s̄ enī dom⁹ eius. s; s̄p̄ nouos q̄s decipiat q̄rit. **N**ē fons nē ī plateis. nē iuxta angulū ī s̄idiās. **F**ons cū paganos rapit. ī plateis cū uoluptuosos. iuxta cū alios hereticos. **A**p̄hensū q; deoselat̄

iūuenē: uerboꝝ fallentiū blandi m̄tas temptat īstabilem. **E**t p̄t peccati uultu blandit̄ dicēs. **V**ictimas p̄ salute debui. hodie reddi di uota mea. **I**uxta litterā patet ītellectus. q̄ meretrix cōiuium magnificū p̄parasse semp̄ facit. at heretici ī cunctis q̄ agunt. uictimā se sue salutis deo immolare. ul' autumāt ul' autumari gestuūt. **N**ā et dñs ad discipulos. s; uenit īquit hora ut om̄s qui in t̄ficat uos arbitret̄ se obsequiū p̄stare dō. **I**nterui funib; lectū meū. strauit tapetib⁹ pictis ex egypto. **S**olent lecti q̄ ex funib⁹ ul' iuxta aliā trāslationē īstitis interuētur molliores fieri. quā qui ex ligno ul' corio ul' q̄libet alia materia substruunt. **I**n lecto q̄ funib⁹ interto. meretrix molliem q̄scendi designat. ī tapetib; ū pictis ex egypto etiā oclōꝝ temptat illeceb̄s. q̄ bus nefando aspectu irretitis. facili' ad seducenda m̄tas archana penetret. **Q**uia ū noīe funiū aliqñ solent diuina p̄cepta figari. que an̄is nos uoluptatib⁹ coerēdo religāt. p̄mittūt se heretici cōtextu ūboꝝ celestiu salubre suis auditōib⁹ quasi stratū parare. inq̄ a uitioꝝ tumultib⁹ libero corde quiescāt. s; ueracit̄ illis funib; peccatoꝝ cōstruūt locū pditor̄.

ss

ss

ss

ss

ss

ubi perpetuo pedes man^{al} q; ligati.
dampnent. De quo dñs in apoka
lypsi. **Q** dedi inquit ^{tempus} illi ut penitē
tiam ageret. et non uult penitere a
fornicatione sua: ecce mitto eā in
lectū: et qui mechant^r cum ea in
turbationē maximā. **I**n tapetib;
ū pictis ex egypto ornat^r eloquen
tē. et dialeticę artis ūsua que ab
ethiopicis originē sumpsit intelligi
tur: p̄ quā mens heretica sensum
doctrinę pestilentis. q̄si meretricę
thorū facinoris traxisse se glatur.
55 **A** spsi cubile meū mirra et aloē
55 & cinamomo. **P**romittunt se ta
les odorem celestū habere uirtu
tū: quib; sua suoz q; corda uelut
cubilia uenusta consecrēt: ac dicē
posse cū aplō quia xpi bon^o odor
sum^o deo. **V**eni inebriem^r ubib;
55 donec illucescat dies. **O**ctne scē
55 poclis se iuicem satiandos iactāt
heretici. et ūtutum grā coniungē
dos: donec eoz gesta lux sequat^r et
55 na. **N**on ē enim uir i domo sua
55 abūt uia longissima. **N**on ē inq;
unt xpc corpali^r in ecclia: surgēs
enī a mortuis ascendit i celū: no
bisq; ministium gubnandę ecclie
sue uidelicet dom^o reliquit. **S**ae
culū pecunię secū tulit. **G**lam
resurrectionis. et immortalitātē de
cus secū detulit: quo illi pate^r ci
ues letificaret ac ditaret. **I**ndie

plene lune reūsurus est domū suā.
In tempe quo electoz suoz ecclia nu
merū compleuit. reuertēt ad iudici
um. **S**tati sequit^r eam quasi bo^o duc
tus ad uictimā: idē q̄ stult^o nesciens
ipē ductus ad iudicium. **E**t fortissi
ni quiq; intrecti sūt ab ea: ut ipse ^{salomon} sa
pientissim^o uiroz. ut samson fortissi
mus. ut dauid mansuetissim^o a muli
ebri decipia. ut origenes ab heretica:
quē post aplos ecclie magistrū fuisse
quādiu recte sapuit q̄ negauit errat.
Vie inferi dom^o eius: penetrante^r intē
ora mortis. **S**ed de ecclia dñs ait: q̄
porte inferi non preualebūt adūsus
eam. **I**ntiora autē mortis acerrima
gehennę tormēta quasi artiora i ob
securiora dicit: quib; hereticos i for
nicarios cōstat esse mergendos: sic
de scīs. p̄ dño in hac uita patientib;
adūsa dī. quia misit eos custos i in
tiorē carcerē: atrociorē uidelicet
feditiorē i obscuriorē. **N**unquid
sapia^a clamitat: et prudentia dat
uocē suā. **N**unquid n̄ dñs palā lo
quit^r est mundo: i occulto locut^r
est nichil. **Q**uid q̄ neglecto ei euā
glio. ad heresim pot^r ut lasciuē
suasionē que in angulo susurrant
audiendā. miseri confluūt. **I**n sū
mus celsis q; ūtib; sup uia in me
dus semitis: stans iuxta portā civi
tatis. **I**n monte simul discipulos
et t̄bas docuit: s; i p̄ uia sepe hē q̄

tores appellat: qui utiq; om̄s n̄ n̄
p̄ sapientiā ut esset aliqd̄ habet.

Aut enī: quia sine me nichil po-
testis facere. **E**go diligentes me
diligō: et q̄ mane uigilat ad me i-
ueniet me. **G**ale est in euglio. **Q**
autē diligit me diliget apatre me-
o: et ego diligā eum. & manifesta-
bo ei meipsum. **M**ane quippe ui-
gilant ad sapientiā: qui semp̄ in-
nouato m̄tas studio ad uisionem

xpi p̄tinge satagūt. **M**ecū sunt
diuitie ⁊ gl̄a: opes supbe ⁊ itacia;

Opes supbas opes excelsas dicit:
ut celestia dona significet. **G**rece
et enī supb̄ yperifanos. id̄: sup
apparēs dicitur: ⁊ ideo recte sapi-
entie yperifanas secū esse dicit:
quia quicqd̄ donoy celit̄ fidelib̄
datur: cunctis mundi opib̄ excel-
lenti esse pbat̄. **Q**d etiam adden-
do iusticiam manifestius iculcat.
Ham terrenas opes et gl̄am sepi-
hnt inuista: nos autē in resurrec-
tione sic̄ petrus ait nouos celos
et terrā nouā et p̄missa ip̄i ex-
pectam̄ in quib; iusticia habi-
tat. **O**n̄s possedit me in initio

uiarū suarum. **Q**ue dñi sunt
opa ei: quoy cōsidatione ad fidē
ut agnitionē p̄uenit hominū.
Inuisibilia enim ip̄ius a creatā
mundi: p̄ ea que facta sūt intel-
lecta cōspiciunt̄. **V**ie ei sunt ip̄e

illuminatioēs: p̄ q̄s se et anglici spi-
ritib; & m̄tabus ostendit humanis.

In quarū initio uiarū sapiām po-
sedit: q̄ in p̄ordio creature nas-
centis. filium q̄ cum eo cuncta dis-
ponet habuit. **S**; ne putaret aliq̄s
harū initio uiarū uel aliquanto
ante tempe filiu esse cepisse uigi-
lant̄ adiunxit. **A**n̄tequā quicqd̄
facet a principio. ab et̄no ordinata
sū. et ex antiq̄s ante q̄. terra fieret.
cuncta cōponens. **Q**ui simile ē
illud i euglio. **I**n principio erat ū-
bū: et uerbū erat apud dñm. ⁊ deus
erat ūbum. om̄ia p̄ ip̄sū facta sūt.
Pereāt q̄ qui negant dei uirtutē et
dei sapientiā uidelicet xpm̄ ab in-
itio: immo et ante om̄e qd̄ dici ul̄
cogitari potest initū. ab ip̄so pat̄
fuisse p̄genitū. **A**lia trāslatio hunc
locū ita incipit. **D**ñs creauit me p̄n-
cipiū uiarū suarū in ope suo: quod
de icarnatiōe dñica dictum pat̄re
intelligūt dicentes: quia certi mis-
terū gratia dixerit. dñs creauit
me: ⁊ n̄ pater creauit me. **C**aro in-
quit dominū agnoscit: gl̄a pat̄re
signat: creatā dominū confitē:
caritas pat̄re nouit: p̄icipiū ul̄
i principio uiarū suarū. **E**t ip̄se
ait ego sū uia: q̄ surgēs a mortu-
is iter fecit ecclie sue ad regnum
dei ad uitā eternā. **I**n ope suo: q̄
ad redimēda opa patris ex uirgine

⁊ cetā usq; dū ait quando appendebat
fundamēta t̄re cū eo eram

qui de mundane sapie fastu nil hnt
Tales autē uocat: ut eos sua doctrina
sapientes reddat et altos. **V**enite
comedite panē meum: et bibite uinū
quod miseri uobis. **I**n panē diuina
eloq̄a. in uino mixto conuicta ī unā
xpi psonā deitatis et humanitatis
eius natā exprimitur: ut sup̄dictū
est. **Vel** in panē corpis ipsius. ī uino
mixto. sanguinis sacro sc̄i mustū.
quo ī altari m̄sa uidelicet eius sati
amur ostendit. **R**elinq̄te infantia
et uiuite. et ambulate p̄ uias pru
dentie. **P**ost oblatas epulas add
et uite monita: ut q̄s p̄ceptis sue
īcarnatiois misteris reficit. doct̄
ne parit̄ instituat ūbis. **Q**erū
dit derisorē ipse sibi iniuriā fac̄:
et qui arguit impiū generat ma
culam sibi. **Q**uasi interrogares ē
sapia paruulos p̄ ceteris. et insipi
entes ad suas iuitaret epulas: idō
inquit feci. quia frust̄ laborat q̄
ūbum sapie inculcare nitit̄. et qui
auditorē contēpnit. sapientiorē
se doctori et maiorē existere edēs
Noli arguere derisorē: ne oderit te
Non ē timendū ne tibi derisor cū
arguit contumelias inferat: s; hoc
puidendū. ne tract̄ ad odium pe
ior fiat: ideoq; t̄ aliquoties ab ei
correctione n̄ tue timiditati. sed
dilectiois eius gratia cessandum
Argue sapientē: et diliget te.

Sapientē in p̄fectu positū. id: ama
torē sapientie dicit: quē ^{supra} p̄ humili
tate paruū nuncupauit. **N**am p̄
fect̄ sapiens: n̄ habet op̄ argui. **M**u
lier stulta et clamosa plenaq; illeceb̄s.
et nichil om̄ino sciens: sedit ī fouib; dom̄
sue sup̄ sellam. **M**ulier hec he
sis ē contraria nimirū sapientie que
sua sup̄ius sacramta cecinit. **S**edit
autē et ipsa in fouib; dom̄ sue: id: in
doct̄orib; falsitatis: q̄ in penet̄lia p̄fi
die. miseros fallendo p̄ducit. **S**uper
sellam autē: quia cathedrā predicati
onis sibi usurpat. **H**ec ē cathed̄ pesti
lentie: in q̄ beatus uir sedere decre
tat. **I**n excelso urbis loco. **D**icit
et de sapia. quia ī summis celis q;
uerticib; dat uocē suā: s; illa in sub
limitate ūtutum: hec insup̄cilio
elatiois attollit. **V**t uocaret transe
untes p̄ uia et p̄gentes itanē suo.
Uocat heresis ad p̄fidia sepe catho
licos: q̄s iter rectum agē. et uia hu
ius seculi transire citius uelle: atq;
ad et̄nam patam festinare cōspic̄.
Quis ē paruul̄ declinet ad me: et
uecordi locuta ē. **E**t sapia paru
los atq; insipientes ad suum cōuiu
uū. pene hisdē uerbis iuitare uide
tur: s; distat qd̄ illa simplicit̄ ad se
uenire. hec autē q̄s uocat ad se decli
nare suadet: quia illa nimirū ad
rectū actionis it̄ quos errantes cer
nit accersit: hec recte gradientes ab

tanere suo deuare. et ad se diuiteredo
 cet. **A** que furtiue dultiores sūt. et
 panis abscondit̄ suauior. **S**apient̄
 ua palam insam. p̄posuit. et muscu
 it uinū suū. at stulta mulier nil
 meracū habens. ad aq̄s furtiuas q̄
 absconditū panem quoscūq; ualet
 aggregat. quia catholica ecclia palā
 mundo diuinoy eloquoy cōiuiua
 pandit. diuinitatis et humanita
 tis xpi mistia celebranda p̄cipit.
 Vel certe i uino hystoricā simul i
 allegoricā auditorib; suis scientiā
 p̄pinat. ut p̄ suo quēq; captu uite
 poclis inficiat. At hereticoy doctrina
 publice fidei et p̄fessioi sua secretā
 decreta p̄ponit. et cū nil spiritale
 habeat. suauiorē se catholicis pasto
 rib; scientiā iactat docere. ut scilicet
 libenti audiant et agant que palā
 i ecclia dici. crediq; phibent. i dul
 tuis hauriat insipientia que pu
 tat scientia cui phibita furat au
 dientia. Potest in aq̄s furtiuū bap
 tisma hereticoy. i pane abscondito
 coyde sacrificiū designari. At iux̄
 litterā mulier adultera. in aq̄s fur
 tiuis et pane abscondito. phibita
 et illicita conubia dultiora eē asse
 uerat. **E**t ignorauit qd̄ gygātes
 ibi sūt. et in pfundis inferni cōi
 ue ei. **N**escit adultera nescit he
 retic. quia inmundi sp̄e suas do
 mos ihabitāt. et qui in pfundi in

ferni penas luūt eternas. ipi ac
 tib; luxuriosoy. ipsi hereticoy dog
 matib; quasi cōiuiuis delectant̄
 opimis. at cū rite in ecclia x̄ sac
 mentū celebrat. xpi uerbum au
 dit et conseruat. qui est sapia di.
 constat qd̄ anglice uirtutes ibi sūt.
 et i excelsis celoy conuiue fidelū.
 Panē enim celi dedit eis. panem
 angloy manducauit homo

E.aphete liber p̄mi

Incipit secundus

A R A B O L E . S A L O

O O H I S . H o u u m

ponit titulū quia
 nouū genus locutio

nis incipit. ut n̄ sicut p̄us
 de singulis bonoy maloy
 ue partib; diutius disputet.
 s; alt̄nis uersib; actus utro
 rūq; describat. **F**iliū sa
 piens letificat patrē. filius

uero stult̄ mesticia ē matrī sue
Qui accepta fidi mistia bene ser
 uat letificat patrē. qui uero hec
 actioē mala uel heresi cōmacu
 lat. matrē contristat celiā m.

Non p̄derūt tesauri impietati.
 iusticia ū liberabit a morte. **E**t
 a transitoria morte sepi ut dani
 elem et tres pueros. et a p̄petua
 morte semp iusticia liberat. **A**t
 ū tesauri p̄ impietate congregati.
 et si aliqn̄ a morte corpali

uidentur eripe: plus tam mali p[ro]p[ri]etate q[uam] acquisita sunt quam cōmodi. eo quod p[ro] uita dati sunt con-
55 ferunt. **N**on affliget d[omi]n[us] fame a-
55 nimā iusti: et insidias impiorū subūctet. **E**t siq[ui] iustū impu-
fame affligūt. u[el] etiam necant. n[on] ledet animā eius. quā d[omi]n[us] in uita fut[ur]a sue gl[ori]e uisiois consola-
tur: q[uod] et easde[m] impioy insidias. in ipsos iuste iudicando retorquet.
55 **E**gestate[m] opata ē man[us] remissa.
55 man[us] autē fortū diuitias parat.
Qui negligent[er] uiuit i[n] hoc secl[us]o. egebit bonus i[n] futuro: at q[ui] fortit[er] domino militat diuitijs et[er]ne be-
55 atitudinis remunerat[ur]. **C**ongregat
55 i[n] messe filius sapiens est: qui au-
55 tem stercit estate filius cōfusiois.
Qui cōgregat x[rist]o animas fide-
um: filius sapiens ē. Et q[ui]dem me-
sis hec multa ē: oparū autē pau-
ci. **Q**ui u[er]o hoc tēp[or]e acceptabili eti-
am a sua salute curāda torpescit.
55 cōfundet[ur] in die retributiois. **B**e-
55 nedictio d[omi]n[us] sup[er] capud iusti: os
55 autē impioy opit iniquitas. **I**usti
dicet[ur] in iudicio. uenite b[en]dicti pa-
tris mei percipite regnū: os autē
impioy q[uod] commestatioi. ebrieta-
ti et colloquijs malis seruebat. in-
iquitate quam gessit cōdempnabit.
Deniq[ue] os illius opuit iniquitas: q[ui] i tormentis positus. linguā sibi

in q[uo] ob plura scelera pl[ur] punit[ur] est re-
frigerari quesuit. **M**emoria iusti
cū laudibus: et nom[en] impioy putres-
cet. **E**t i[n] hac uita boni bonos siue
uiuentes siue defunctos laudib[us] esse-
rūt: impioy autē et actus detestant[ur]
et nom[en]: et in fut[ur]a uita iusti i[n] dei lau-
dib[us] uiuunt: reprob[us] autē honor. nom[en]
q[ue] laudes q[ue] putrib[us] gehenne supplicij
mutant[ur]: ubi uermis eor[um] n[on] mouet.
et ignis n[on] extinguet. **Q**ui ambulat
simplicit[er] ambulat confident[er]: qui au-
tem dep[er]uat uias suas manifest[us] erit.
Qui simplicit[er] se uiuere nouit facile
cuncta spernit aduersa: quia se p[ro] h[ab]e ad
gaudia uenturū confidit: dicens cū
p[ro]ph[eta]. **D**ns defensor uite mee aq[ue] tre-
pidabo: et cetera. **A**t qui p[ro]uis incedit
uijs. nolens licet patescit. ac digna
factis recipit: nichil enī occultū q[uo]d
n[on] reuelabit[ur]. **Q**ui annuit oculo: da-
bit dolorē. **Q**ui nutib[us] oculo[rum] irri-
det aliquē: non euadit sine dolore
tormenti aut penitendinis. **D**e qualib[us]
dicit psalmista. **Q**ui oderit me grati-
et annuebāt oculis. **V**el certe q[ui] annu-
it oculo dabit dolorē: quia fili[us] stult[us]
mesticia ē matris sue. **S**tultus la-
bis uerberabit[ur]: ut suis uidelicet q[ui]b[us]
dampnari meruit. q[uod] mors et uita
i[n] manib[us] lingue: u[el] eor[um] aq[ui]bus quia
cōrrigi n[on] potuit sententiā dampna-
tiois accepit: quom[od]o psalmista cum
ait. **D**ne lib[er]a animā meā a labijs

iniquis: et a lingua dolosa. **U**trumq;
 a dno querit: ut et ipse labia iniqua
 lingua dolosam n̄ habeat: et alioꝝ
 iniquitate ac dolis minime minime
 possit decipi. **V**ena uite: os iusti
Et dñs de doctorib⁹ qui credit inq̄t
 im̄ sicut dicit sc̄ptura: flumina de
 uentre ei⁹ fluent aque uire. **E**t
 os impioꝝ opiet iniquitatem. **I**mpij
 sūt qui uel sua uel primoz errata
 ne ad sanitatē pueniant defenden-
 do cōtequnt. **Q**uod execrans p̄pha do-
 minū orat ut n̄ declinet cor suū in
 ūbum malū: ad excusandas excusati-
 ones ī peccatis. **I**n labijs sapienti⁹
 iuenitur sapia et uirga ī dorso ei⁹
 q̄ indiget corde. **V**irga in dorso ē
 uindicta ī postioꝝ: id ē ī sequenti vi-
 ta. **Q**uā bene illa plaga famosa qua
 philistei ī natib⁹ feriebant exp̄mit
Qui q̄ non uult uirgā in dorso por-
 tā: ī labijs sapiām portet: loq̄tur lau-
 des xp̄i. et p̄cepta p̄dicet. **V**erū q̄a
 semp dñm laudare: n̄ autem semp
 docere: n̄ omnia que nouit om̄s do-
 cere sapienti cōuenit: recte subdit.
Sapientes abscondūt scientiā: scien-
 tes uidelicet q̄ tēp⁹ tacendi ⁊ tēp⁹
 loquendi. **U**nde p̄pha dum cōsisteret
 iquit peccatoꝝ adūsū me: obmutui
 et humiliat⁹ sū ⁊ filii a bonis. **P**ap̄ls.
Nihil iudicauī me scire iter uos n̄
 xp̄m ihm: ⁊ hūc crucifixū. **O**s autē
 stulti cōfusioi p̄ximū est: q̄ ul̄ inoe-

dinate bona ut apte loquit mala
Substātia diuitis urbs fortitu- 55
 dinis ei⁹: pauor paup̄ū egesta⁹ eoz. 55
Divites cōfidunt ī diuitiis q̄s in ur-
 be murita: paupes idō pauēt ne
 deficiāt: q̄ se nouit egend⁹. **S**p̄iri-
 talit̄ qui in deo diues p̄ bona opa cō-
 fidit in illo q̄ in urbe inexpugna-
 bili q̄ a nullo hoste possit supera-
 ri: at q̄ uirtutū inopia cōangustā-
 tur: idō celestib⁹ egent diuitiis. q̄a
 nouo pauore timēt duos p̄ dño
 tolerare labores. **A**bscondūt odi-
 um labia m̄datia: qui p̄fert cōtu-
 meliā insipies est. **S**i q̄ uerax ⁊
 sapiēs esse desidās: odium ī absco-
 dito cordis cōtege: nec p̄ oris cōtume-
 liā p̄fer: s; tuū et cor dilectioē: ⁊ os
 ueritate repleat. **Q**uasi p̄ risum 55
 stult⁹ opatur scelus: sapia autē est 55
 uiro prudenti. **P**rudencia a p̄vi-
 dendo nom̄ accepit. **S**tultus ē q̄
 q̄ gaudet ī scelere: sapiēs autē ē:
 et ei⁹ qui uiri noīe dignus sit. p̄ui-
 dere quia ris⁹ dolore miscebit: ⁊ gar-
 dia peccandi pena sequet̄ ultionis.
Quod timet impius ueniet sup 55
 eum: desiderū suum iustis dabi- 55
 tur. **Q**e illo impio dicit: q̄ sciēs
 peccat. **T**imet q̄ impi⁹ uidere dis-
 trictū iudicē: desiderāt iusti dis-
 solui ⁊ cē cum xp̄o: ille ne t̄rens
 gaudis p̄uetur: et sempit̄na ul-
 tione plectat: isti ne icolatus eoz

plonget. s; premia p quib; certauere
picipiat. utrisq; autē quod corde timēt
55 adueniet. **Q**uasi tempestas transi
55 ens n̄ erit impi. iustus autē quasi
fundamētum sempiternum. **D**e pse
cutorib; ecclie dicit. qui domū fidei
subūtere querit. s; illa iūero funda
mēto hoc est in xp̄o collocata. ip̄i ex
55 templo p̄eunt. **S**icut acetū denti
55 bus et fum; oculis. sic piger hūis qui
miserit eum. **S**icut hereticoy p
fidia bonus doctoy; molestiā gene
rat et lacrimas. sic male uiuēs catho
licus. eis q̄ se fidē suā ex opib; osten
dere iusserit p̄ inertā grauisē. **O**cu
li quippe et dentes p̄dicatores s̄t scē
ecclie. qui ei recta itinera p̄uidere.
et alimēta spiritalia suggerere solent.
Porro acetum qd̄ a uino degenat.
et fum; qui ab igne ascendēs euane
cit. eos qui ab ecclie suauitate et
karitate. p̄ supbiā ul̄ socordiā re
cedentes. hanc etiā uerbis impug
nat. figurate denuntiat. **D**e q̄bus
ioh̄es dicit. **E**x nob̄ exierit. s; non
55 erāt ex nobis. et reliq;. **T**imor do
55 mini apponet dies. et anni impioy
breuiabunt. **Q**ui dō fidelit̄ ser
uiūt eterna luce donabunt. at q̄
impietati mancipant. cum hac vi
ta pdunt bona que amabāt. **E**x
pectatio iustoy; leticia. spes autē
impioy; p̄ibit. **P**atet q̄ iusti le
tant̄ inexpectatiōe uite sequenti.

quāuis contristent̄ afflictioē pressu
re p̄sentis. **V**nde ē illud. **T**u es in re
fugiū a p̄ssura que cōmūdedit me.
exultatio mea. **A**t ū impi q̄ se pu
tant̄ ī futuro requietōs. aut certe
nullos p̄ mortē futōs. fallunt. **H**e
q; huic repugnat sentētie qd̄ supra
dictū est. qd̄ timet impi irruet su
p̄ eū. **S**unt enī non nulli q̄ scientes
bonoy; maloy; q; uiditi ū. nichilomi
nus negligentia ul̄ despatioē. ul̄ eti
am de indulta peccant. **T**alibus q̄
incitatus quē timent adueniet. **S**ūt
q̄ mala que faciūt aut nunq̄. pun
enda estimāt. aut bene gesta. idōq;
bona m̄cede remunerāda iudicāt.
De quib; recte dicit. quia spes impi
oy; peribit. **N**am et de his qui scien
tes delinqūt. subsequēt̄ adiungi
tur. **F**ortitudo simplicis uia dñi.
et pauoy; his q̄ opantur malū. **S**i
inquit abdita scriptarum compre
hendere n̄ uales. non tamē de salu
te desperes. s; gradere uia dñi age
bona que nosti. et int̄ fortes cōnu
meraberis. **S**; merito paueāt illi q̄
recta que norūt facere cōtempnūt.
q̄ certa restāt mala que patiant̄.
Statera dolosa abhominatio ap̄d
deum. et pond̄ equū uoluntā eius.
Statera dolosa n̄ tantum ī mensu
ratioē pecunie. s; et ī iudiciaria dis
cretioē tenet. **Q**ui enī alit̄ causam
paupis. alit̄ potentis. alit̄ sodalis.

aliter audit ignota: statim utiq; librat
 iniqua. **S** et is qui sua bene gesta
 meliora quam primorum suaq; errata
 iudicat leuora. trutina ponderat do-
 losa: nec enim et ille qui onera importabi-
 lia imponit in humeros hominum
 ipse aut uno digito suo non uult ea ta-
 gere: ille etiam qui bona in publico ma-
 la aut agit in occulto: per iniquitate lib-
 dolose abominatur a domino. **A**t qui sincere
 agit in omnibus qui causam et causam
 squa lance discernit: is nimirum iusti
 iudicis uoluntati et actioni congruit.

Vbi fuerit supbia ibi erit et contume-
 lia: quia supbi uel contumeliose agunt
 per contemptum. siue ignorantiam disci-
 plinae: uel primis contumelia inge-
 runt: uel certe ^{quia} somis qui se exaltat hu-
 miliabit. **Q**ui autem humilitas: ibi
 et sapientia. **A**bcondisti inquit hec a
 sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea
 paruulis. id est humilibus. **M**ortuo homine
 impio: nulla erit ultio spes. **H**eu mi-
 sere hanc sententiam pertransiit origenes:
 qui post uniuersale extremumque iudicium
 uitam credidit omnibus impiis et peccato-
 ribus dandam. **N**otandum autem quia et
 si impius post mortem spes uenire non est.
 sunt tamen qui de leuioribus peccatis quibus
 obligati sunt defuncti post mortem possunt
 absolui: uel penitus uidelicet castigati.
 uel suorum precibus. elemosinis. missarum
 celebrationibus absolui. **S** hec quibuscumque
 fuerit: et ante iudicium. et de leuioribus fuerit

et ratibus: qui longe uel se post iudicium
 tempore liberandos putant fallunt:
 et fortasse ad eos pertinet quod sequitur. **E**t
 expectatio sollicitorum peribit. **I**tem alia
 est sollicitudo. quia a boni semper ad im-
 plenda dei precepta sunt accincti: a
 lia qua reprobis cum scientes peccant sol-
 liciti metuumt quoniam eternam rapiantur
 ad penam. **I**deoque recte expectatio e-
 orum qui deo sollicita mente ser-
 uium coronabitur: eorum uero qui domini con-
 temptentes. et ante iudicium eius propria
 conscientia se accusante condemp-
 nantur: expectatio sollicitorum peribit.

Huc uersum longe aliter antiqua trans-
 lato habet: que ait. Defuncti hominis ius-
 ti non periet spes: gloria autem impiorum
 peribit. **I**ustus de angustia libera-
 tus est: et tradet impius pro eo. **M**ar-
 tyr quisque de angustia passionis liberat
 est post mortem: et tradet in penam pro
 eius causa persecutor qui illum angustia-
 uit. **J**acobus martyrio coronatus
 est. petrus de carcere saluatus: et hero-
 des qui eos persecutus est. a uimibus uisi-
 biliter consumptus: raptus est inui-
 sibiliter ubi uermis eius non moue-
 tur: et ignis eius non extinguetur.

Simulator ore decipit amicum
 suum: iusti autem liberabuntur scientia.
Hereticus simulans doctrinam ca-
 tholicam decipit auditorem suum: qui
 autem iuste ueritatem sequuntur ewan-
 gelium. liberabuntur scientia catholi-

ca. ne decipula rapiant heretica

55 **Q**ui despicit amicum suum indignus
55 corde est. uir autem prudens tacebit.

Non est despiciendum a nobis uel deri-
dendum. qui nos simpliciter amare proba-
tur: etiam si inepte quod per impudenciam
facit. **Q**ui enim hoc facit: indignus
est sapientie. **A**t uero prudens quisque de ta-
lium commissis publice tacet: sed occulte
hec castigat. **Q**uod idem sequen-
tibus uisibilis artius iculcat: dum dicitur

55 **Q**ui ambulat fraudulentum reue-
55 lat archana: quod autem fidelis est. ami-
55 ci celat commissum. **E**t in euangelio
dominus. **S**i peccauit inter fratres tuos. uade
et corripe eum inter te et ipsum solum:
si te audierit lucratus eris fratrem tuum:
et cetera. **U**nde et hic recte sub-
55 inferunt. **U**bi non est gubernator popu-
55 lus corruet: salus autem ubi multa
consilia. **N**e enim putares amici
commissa si corrigere non potes ulte-
celare debere: recte dicit propheta si
ne gubernatore corruere saluari au-
tem ubi multa consilia: ut ostendat
quod solus commendare non uales pluribus
esse reuelandum: ut una anima
55 omnium corrigat industria. **A**f-
55 fliget malo: qui fide facit per-
tineo. **I**n primum est licet sensu: sed est
a sorte sanctorum extraneus: qui peccata
sua penitendo corrigere dissimu-
lat: et quicumque talibus uel communio-
nis gratiam concedit. uel uitam primum

tit etiam. quia per extraneo fide fecit:
seipsum profecto ante districti iudicis
oculos ultione dignum reddidit. **Q**ui
autem cauet laqueos: securus erit. **S**e-
curus erit in futuro quod nec bene formidat.
et sua sedulus errata per penitentiam
curat: et ab impenitentium se societate
seruat immunem. **M**anum in manu:
non erit innocens malus. **Q**ui manu
iungit in manu nihil utique operatur: sed
manus in manu non erit innocens malus:
quia et si ad horam ab iniqua actione
manus subtrahit: cordis tamen inno-
centiam malus habere non ualet. **U**nde
et primum dicitur. **A**b hominabile domino cor-
pauum: semper autem iustorum saluabitur.
Hoc est quod super dicitur: seminanti au-
tem iusticiam merces fidelis. **U**el certe
semper iustorum saluabitur: quia quod preceden-
tium iustorum exempla sectantur: horum
quod uestigia ad uidentia salutis eterne
gaudia sequuntur. **D**e quibus ysaias. **O**m-
nes qui uiderint eos cognoscet illos: quia
isti sunt semen cui benedixit dominus. **C**ir-
culus aureus in naribus suis: mulier pul-
chra et fatua. **C**irculum aureum
si in naribus suis infixeris: nichilominus
illa terram uertere naso. et uolutab-
luti properat inungi: ita mulier fatua
si pulchritudinem uultus uel habi-
tus accepit: suam tamen fatiendam ad infi-
ma declinare. suam speciositatem ad
euitandos ubique castitatis flosculos
ecumferre: sceno se uoluptatis iniqui-

qui querit bona: qui autē inuesti-
gator maloy ē opprimet ab eis. **B**ona
querē que facē debeas. quib; ad ce-
lestia bona puenias. hoc ē bene di-
lucto consurgē. id; crescente luce
scientie: ad bonū opus accingi. **N**el
certe bene id; ad uitā consurgit
ī tempe resurrectionis. qui nē bona
querit ī tempe opatiois: qui autē
mala que dicat siue agat in sollet
īquirit: tē coy pondē ne ad altiora
regni pueniat retardat. **Q**ui cōfi-
dē in diuitijs suis conuert: iusti autē
quasi uirēs folium germinabūt. **Q**
p̄sentib; bonis ibians futā non cogi-
tat. utrisq; ī nouissimo carebit: qui
autē spe futōy premioy bona faci-
ūt: in p̄senti iuste qd̄ spant accipi-
unt. **U**irēs quippe ī arbore foliū frue-
tus q̄s nondū ostendē habet signat
affutōs: i iusti q̄i uirens foliū ger-
mināt: q̄ spe salui facti. ī fidei acū-
tutū gratia p̄ficē non cessant: donec
ad fructū desidatē retributiois atin-
gant. **Q**ui cont̄bat domū suam
possidebit uentos: et stult; seruet
sapienti. **Q**ui m̄tem suā tumult-
tib; cogitationū noxiāz cont̄bare
n̄ metuit. hāc utiq; malignoy spi-
rituū flatib; q̄bus obruat apit: q̄
q̄ stultus sapientē p̄sequit. p̄ hoc et-
iam ei dnādo seruit. q̄ patientiā
ei p̄mido p̄batioē reddit: ut se
uidelicet dāpnato. ille b̄uiū p̄ quo

certabat accipiat. **F**ruet; iusti: lig-
nū uite. **Q**ui cres ita: uisio ē. **I**psē
nāq; ē sapia: de q̄ dictum ē. **L**ignū
uite ē amplectentib; eā. **Q**ui apoka-
lypsi. q̄ uicerit ^{inquit} dabo ei edere de ligno
uite: qd̄ est in paradiso dei mei. **E**t hē
fructum in iusti expectāt: quā diu
sic predictū est q̄i uirens foliū ger-
mināt. **E**t qui suscipit aiās: sapiēs ē.
Qui animarū curā p̄ dno suscipit. ut
uel errātes eas scilicet doceat. uel mēstā
solet. uel egentes temporalib; bonis sus-
tentet. uel renuentes ad remedia salu-
tis p̄thet. uel pastore destituta guber-
net. q̄ una secū plures ad dnm pdu-
cat: qui ita inq̄ aiās suscipit sapiēs ē:
q̄ nimirū sue aiē p̄ hec unde sublimi
cū dno regnet p̄curat. **S**i itus in-
tra recipit: quanto magis impi; i pec-
cato. **S**i tāta sc̄i martires. tanta
passi sūt iusti: quāta putas eos ma-
nere tormēta. qui illos affligebāt in-
iusti. **S**i iob et tobias cetiq; dei electi
tāta in hac uita recepunt adūsā: qd̄
cōtristaris si te q̄ tam longe īfra illoy
uestigia iaces. temptās ad modicū
afflictio tangit. **E**t q̄dem te īsi impi-
um dicē aut credē n̄ debes: peccatoē
tam esse. id; aliq̄ habē peccata. parua
siue magna. apta siue occulta: īstia-
ri n̄ debes. immo cōfiteri debes ne te
ip̄e seducas: et uitas ite eē n̄ possit.
Si q̄ iusti ī terra recepūt. abel mar-
tū. i iob exemplar patientie: q̄nto

magis impū. antiochus. atq; herodes. ⁊
 peccatores in euglio paralytici. qui n̄ ni
 si dimissis p̄mo peccatis. curari a dño
 potuerūt. **N**otandū qđ hanc sententiā
 petrus ī eplā sua. iuxta antiq. tran
 slationē posuit dicens. **E**t si uultū iux
 saluabitur. impi et peccatoz ubi pare
 bunt. **Q**ui bon est hauriet a dño g
 ratiā: qui autē confidit ī cogitatioib; sui
 impie agit. **H**oz uisioz conerio ta
 lis ē. **Q**ui bon est n̄ confidit cogitati
 onib; suis: s; dñi gratiā querit. ac p
 illā accipit ut pie uiuē possit. q̄ autē
 cogitationib; suis confidit bon esse ne
 quit. **N**ā quia ^{gratiam} sup̄ni adiutoris petē
 n̄ curat. merito in impia actioē p̄d
 rat. **M**ulier diligēs corona uiro suo.
 et putredo ossib; eius que cōfusioē res
 dignas gerit. **P**atet litte sensus. q̄a
 mulier bona et casta. honore uiro suo
 p̄bet in om̄ib;: eiq; uirtutib; ipsa do
 mū bene regēs. quasi gratiā addit co
 rone: at ū adultera. et si fous specio
 sa parat. int̄ fetore luxurie menb;
 sua coinquinat. **V**erū spiritualit̄ ecclia
 coronā xp̄o non aliā quā seipsā offert.
 om̄s enim q̄ incircutu ei sūt offerēt
 munia. **Q** filius sirach de magno sac
 dote. **I**psē stās iuxta arā. et circa illū
 corona frūm. **A**t ossa idē uirtute. q̄s
 hereticoz factio enitur habē. putredo
 p̄ui dogmatis corūpit. **C**ogitati
 ones itoz iudicia: ⁊ cōsilia impiorū
 fraudulenta. **I**usti sua facta si dño

placeāt sedula meditatioē diuidi
 cāt. ne ip̄s min⁹ sollicitis. sup̄nis
 arbit̄ cont̄ eos uisibilit̄ aduersa
 disponat. iuxta illud apli. **S**i nos
 met ip̄os iudicarem⁹: non utiq; iu
 dicarem. **A**t reprob̄i ^{diuini} timoris ob
 liti: de fraude q̄ faciāt sua cōsilia
 cogūt. **V**erte impios ⁊ n̄ erunt. 55
 dom⁹ autē iustoz p̄manebit. **V**er
 si de hac uita impū n̄ erūt qđ fue
 rant. q̄ p̄ mortē non q̄lia credebāt
 inueniūt. s; spe frustrati sua. p̄pre
 mys tormēta recipiūt. dom⁹ autem
 itoz. idē ecclia. que partī p̄grina
 tur in tr̄s. partī regnat ī celo. nūq;
 deficit. s; quecūq; menb; eius hīc ū
 lo p̄ueniūt. ibidē gaudia q̄ spabāt
 iueniūt. **A**ut. **V**erte impios ⁊ nō
 erūt. quia multa impietas ī dys gē
 taliū. multa ī sectis hereticoz. mul
 ta ī p̄stigijs magoz. multa exatit
 ī p̄secutioib; paganoz: s; his dño
 donante subuersis. ablata ē etiam
 parit̄ memoria impietatis eoz.
 etiā ipsi apices stulti. ip̄a dogmata
 igne rapta. ut ī epheso actū tēpe
 aploz legim⁹. **D**om⁹ autē itoz p̄ma
 nebit. q̄ scā ecclia nūquā uel ab
 scondi ul̄ potuit auferri. nūl ex ei
 corūpe sc̄ptis. in nullo ei⁹ fidē uio
 lare. tāta tēpoz longitudo p̄ualu
 it. **P**otest et ita intelligi. **V**erte im
 pios et n̄ erunt. corūte eos ab im
 pietate. et n̄ erūt tā impū s; itz

Pro quo alia translatio dicit. Quo-
cūq; se diuitio scelest⁹ extirminabitur
Cui cont⁹ de scis dicit. qm̄ diligenti-
bus dñm om̄ia cooperant. **D**octrina
sua noscet uir. **V**iros uocare solet
sc̄ptā. eos qui uirtutib; s̄ p̄diti di-
uini. **V**nde ap̄ls ait. **V**igilate state
state i fide. uirilit⁹ agite. **D**octrina q̄
sua q̄sq; uir eē noscetur. quia et si
recta docet. et hec opib; implet. sc̄s
eē colligit. **Q**ui aut⁹ uan⁹ i excors
est. patebit contemptu. q̄a ip̄e sci-
licet uiril⁹ animi fortitudinē habē
contēpsit. **M**elior ē paup⁹ et suffi-
ciēs sibi. q̄ glōsus i idigēs pane
Melior ē idiota i simplex frat⁹. q̄ bo-
na q̄ nouit opans uitā merēt in-
lis. quā q̄ clarus eruditioē sc̄ptura-
rū. ut etiā doctōis funct⁹ officio. in-
diget pane dilectiois. **D**e cui⁹ dilecti-
onis parte ea q̄ ad primū p̄tinet.
subsequent⁹ adiūgit. **N**ouit iust⁹
aiās iuniorū suoz. id⁹ miserēt i cō-
patit⁹ hebitudini ac figlitate pri-
mōz i cōmissōz. uiscē autē impi-
oz crudelia. q̄ n̄ solū nō compatiun-
tur subditis. s; etiā iuxta hoc qd̄
dñs ait pcutiūt pueros i ancillas
dicētes. morā facit dñs n̄s uenire
Qui opat⁹ terrā suā saturabit pa-
nib; qui aut⁹ sectat⁹ otū stultissim⁹.
Qui exercet aiām suā spiritalib;
studijs. i nō uirtutū. i tē dapib; sa-
turabit. **P**rimoz. q̄ aut⁹ p̄salu-

te aiē suē laborare detrectat. tē inter-
stultos rep̄babit. tā i n̄ uel diuī-
na. ul' mundana sapiā glōsus uide-
tur. **D**esideriū impi⁹ monim̄tū ē
pessimoz. **D**esiderat impi⁹ p̄cede-
tes malos imitari. et de illoz uita
atq; actib; loq̄. **V**el eē desiderium im-
pi⁹ monim̄tū ē pessimoz. q̄ om̄e de-
sideriū ei⁹ eo tendit quous ip̄o nesci-
ente. ut cū p̄orib; i iustis etnē mortū
carē claudat. **V**erū q̄a tales sc̄itū q̄
minime p̄uidēt inc̄runt. dicē econt⁹
de bonis. **R**adix aut⁹ iustoz p̄fici-
et. q̄ nimirū fides i karitas electoz
q̄ radicata s̄t in xp̄o. neq̄quā eos fal-
lit. s; ad p̄fectiora semp⁹ exc̄scens pl⁹ q̄
sp̄are nouit i futū p̄cipiet. **D**e
fructu oris sui. unusquisq; replebit
bonus. **F**ruct⁹ oris. est sermo bon⁹.
Nam q̄ mala loquit⁹. n̄ fructū ore
genāt s; dampnū. **O**m̄is q̄ q̄ bonalo-
quit⁹. bonus donabit⁹ et̄nis. si tamen
his q̄ loquit⁹ actu n̄ repugnat. **H**oc
etenim uigilant⁹ adiūgit. cū dicit
Et iuxta opa manū suaz. retribu-
tur ei. **N**eq; enī alit⁹ fructuosus fit
suis sermo doctōi. n̄ ip̄e p̄or fati-
at bona q̄ docet. **F**atius statim in-
dicat irā suā. qui aut⁹ dissimulat
iuriā callidus ē. **Q**ui se i presen-
ti ulcisci desidat fatius ē. qui aut⁹
p̄ dño iuriā cōtempnit sapiens ē.
Hunc iusticuli alia t̄slatio sic h̄t.
Stultus eadē hora indicat iram

uultus corona dignus est. qui propter
eum qui dixit dico uobis amici me-
is. ne terreamini ab his qui occidunt
corpus. uel uendentes que possidet pau-
peribus tribuit. uel rapinam bonorum su-
orum cum gaudio suscipit. uel certe ip-
sam in passione carnis. mortificandam
siue occidendam tradit. **I**ter autem
impiorum decipiet eos. cum uel sua
retinere. uel aliena rapere gaudeat. **V**n-
de recte subiungitur. **N**on inueni-
et fraudulentum lucrum. et substantia
hominis erit auri pretium. **F**raude namque
acq̄sita pecunia. plus in anima dampni.
quam lucri addit in archa. et que pro
domino propria nouit substantiam dispe-
sare. remunerante ipso pro tunc cele-
stia dona recipiet. **A**liiter. **N**on
inueniet fraudulentum lucrum. et substā-
tia hominis erit auri pretium. **Q**ui frau-
dulenta mente se simulat esse bonum.
neque autem uiuens in occulto. non inue-
niet bona uite sequentis. qui autem
substantiam uirtutum spiritualium ac-
quirit ueraciter. mercabitur ex ea clari-
tatem regni perhenis. **Q**uod uerbi se-
quentibus apte dicit. **I**n semitis
iusticie uita. id est autem deuium ducit ad
mortem. **S**emita enim iusticie subam
acquirat uirtutum. quibus eterne uite clari-
tas auro preciosorum emittit. **I**ter autem
peruicacem quo fraudulentum incedit. per-
dit lucrum temporale quod appetit. ad mor-
tem quam prouidere noluit tendit

sempiternam. **F**ilius sapiens doctrina pa-
tris. qui autem illusor est non audit cum
arguit. **T**antum inter sapientem dis-
tat et stultum. ut hic aliquando profectu
eruditionis. ad eum qui se docuerat pue-
riat. ille nec cum arguit nouerit audi-
re. **V**ult et non uult operari piger. ani-
ma autem operanti impinguabit. **R**ec-
te pigri uocabulo denotatur. qui uult
regnare cum deo. et non uult laborare pro
deo. **D**electat premia cum pollicentur. deter-
ret etamina cum iubent. **D**e quo iacobus
ait. **H**ir duplici animo. inconstans est in om-
nibus uis. **E**t filius syrach. **D**e peccato-
ri. **T**ram ingredienti duabus uis. **Q**ui
autem iussa operantur dominica. ideo faciunt.
quia anima illorum perfecta supernorum dulce-
dine reficiatur. iuxta eum qui dominum ob-
secrat dicens. **S**icut adipe pinguedini
repleat anima mea. **U**el certe anima operan-
ti impinguabit. quia que pius pro domino
laboribus insudat. celesti et immarcesci-
bili post labores mercede donabitur.
Est qui diues cum nichil habeat. et est qui
pauper cum in multis diuitiis sit. **D**ives
sibi uidebat ille qui induebat purpu-
ra et bisso. et epulabatur cotidie splendi-
de. sed que dominum non habuit. contempsit infine nil
fuisse quod habuit. **V**nde dictum est de tali-
bus. **D**ormierunt somnum suum. et nichil
inuenierunt omnes uiri diuitiarum in mani-
bus suis. **P**auper econtra uidebat laza-
rus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus
plenus. sed in multis erat diuitiis. qui

virtute hinc humilitatis: qui condi-
 tore omnium diuitiarum. uidelicet deum
 gestabat in corde. **Q**uid autem uere
 diuitie ualeant. quid uera paupertas a-
 gat: subdendo manifestat. **R**edemp-
 tio autem uiri diuitie sue: qui autem pau-
 per est increpatione non sustinet. **Q**ui
 ergo uult animam suam redimi a futu-
 ra: congreget diuitias bonorum operum
 Qui enim eget huiusmodi diuitiis: incre-
 patione districti iudicis sustinere non ua-
 let. De qua psalmista postulat dicens
 Domine ne in ira tua arguas me: neque in
 furore tuo corripas me. Alioquin
 pauper spiritu non ibi increpantur a domino:
 sed benedictione eterne hereditatis percipi-
 unt. **L**ux iustorum letificat: lucerna
 autem impiorum extinguitur. **L**ux iustorum
 que perpetuo letificat: spes est futurorum: lucer-
 na impiorum que repente extinguitur: feli-
 citas seculi labentis. **I**nter superbos sem-
 per iurgia sunt: qui autem cuncta agunt con-
 silio reguntur sapientia. **I**urgantur in-
 ter se semper heretici: iurgantur et ceti
 reprobis. quia uidelicet non nouerunt unitatem
 fidei et ueritatis: fideles autem que consilio
 diuinorum eloquiorum frui non cessant: reguntur
 moderacione sapientie: que eos iurgari non si-
 nit. **S**ubstantia festinata minue-
 tur: que autem paulatim colligitur manu-
 multiplicabit. **Q**ui uolunt diuites
 fieri incidunt in temptationem: neque ipsas di-
 uitias que uel acquirunt uel cupiunt: perpetuo
 possident: que autem per accipienda substā-

tia primorum celestium iustis insistent la-
 boribus: multiplicata superne beatitudi-
 nis munera percipiet. De quo apostolus
 subdit. **S**pes que differunt affli-
 get animam: lignum uite desiderium
 ueniens: quia nimirum quam diu dif-
 fert spes eternorum. affligit animam fideli-
 um: ut per dilacionem uidelicet que amat.
 ut per illationem malorum que tolerat. At
 ubi uenit quod desiderat: facile ob-
 liuiscit quod sustinuerat: quia in et-
 ernum uiuere incipit cum suo redemptore
 quem tota intentione querebat. Ipse est
 enim lignum uite: amplectentibus se.
Qui debet alicui rei: in futurum ip-
 se se obligat. **Q**ui bone rei detra-
 hit ipse se in futurum obligat: quia quod
 non debuit faciendo: pena sibi que con-
 stringat preparat. **S**ed et is que male rei
 detrahit: ipse se in futurum obligat:
 non ut per talem detractionem penas luat:
 sed ut post detractionem sese cauetus
 agat: quia nimirum que in aliis ius-
 te reprehendit: ipse impune non ad-
 mittit: clamante apostolo: qui predicat
 non furandum furaris: que dicis non me-
 chandum mecharis: qui abhomina-
 ris idola sacilegiu facis. **Q**uam
 tamen preceptum: in pace usabitur.
Melius est ergo de sua queque fragilitate
 metuere: ne forte diuina pre-
 uaricetur impia quam aliorum errata
 stulto ore lacerare: dicente rursum
 apostolo. **E**t si preoccupatus fuit homo

55

55

55

55

55

55

in aliquo delicto: uos q̄ spiritales es-
tis huiusmodi instruite in sp̄u man-
suetudinis: considerās te ipsū ne et
tu tēperis. **A**stutus cuncta agit
cū consilio: qui autē fatuus ē apert
stulticiā. **V**bi om̄ia cum cōsilio
docet agenda: diuinū potius q̄ sa-
cris eloquijs inditū est. quā huma-
nū intellige consiliū. Fatuus ē enī
qui ex hoc consiliū uiuit: quāuis
nataliter astut' uideat' esse et pru-
dens. De quo recte subdit. **N**untius
impū: cadit ī malū. **A**rrū autē
dicit et sabellū. cetōs q; anglos. idē
nuntio sathane: qui qm̄ neglexerē
cōsiliū diuinaz sc̄ptarum: decide-
rūt ī malū gehennaliū torm̄torū.
Legatus autē fidelis sanitas: idē
catholic' quisq; p̄dicatoz sanitatē s̄
suis q; auditōib; acq̄rit sc̄nā. **D**e-
sideriū si cōpleat delectat animā:
detestant' stulti eos q̄ fugiūt mala.
Om̄e desideriū siue bonū siue malū
sit. ubi ad effectū puenit delectat ani-
mā: s; stulti q̄ carnalib; solū desiderij
gaudet'. detestant' eos q̄ pro amore
celestiū. infima oblectam̄ta cōtēpūt.
Qui cū sapientib' gradit' sapiēs e-
rit: amic' stultoz efficiet similis. **C**ū
sapientib; ire ē: sapientiū act' imi-
tari. Quālibet q̄ simplex q̄sq; sit &
rustic'. qui archana sapiēs cōmp̄hen-
dere nequeat. si tam̄ sapientiū ex-
empla uiuendo sectat'. iure int' sa-

pientes annumerabit'. qui ū stultos
n̄ p̄t naturā quia hoies s̄. s; p̄pter
stulticiā quia n̄m̄i s̄ ul' histriōēs.
ul' aliq̄ tales. n̄ ut īstruendo corrigat
amat. s; ut fauendo detiores efficiat.
talis numirū et si p̄ igniū ul' doctri-
nā sapiēs esse uidet'. stultoz notadig-
nus simul et dāpnatiōē tenebit'. **B**o-
n' relinquit heredes filios et nepotes.
& custodit iusto substantia peccatoris.
Sepe uidem' bonos sine filijs obire.
immo maiora a dño p̄mita pollice-
ri his. q̄ filioz p̄catiōni uirginitatis
castimoniā p̄posuerit. s; et substantiā
iustoz a peccatorib' tolli. **H**am et pau-
lus apl's glouificat eos: q̄ rapinā bo-
noz suoz cū gaudio suscepūt. **V**nde
spiritualit' intelligendū q̄ bon' et iust'
ē dñs: q̄ post passionē suā ascendēs in
celū. reliquit heredes sue doct̄ne ap̄lo.
& successores eoz: ad cui' cōnūsa ē in-
uitudo gentiū que erat suba diaboli.
Intuit nāq; ī domū eiusdē male forti-
adūsarū. & eū maiori uirtute cōterēs. di-
ripuit arma ei' in quib; cōfidebat. &
spolia distribuit: ut ip̄e in eūglio tes-
tat'. **U**el certe etodita ē iusto substan-
tia peccatoris: quādo ablatū est a iu-
deis regnū dī. & datū est genti facien-
ti fruct' eius. **M**ulti cibi ī nouali-
b; patrū: & alijs cōgregant' absq; iu-
ditio. **A**bsq; iudicio recto facit q̄ di-
uitijs cōgregandis sedul' insistit: et
has aggregatas. n̄ ipse p̄ redēptionē

anime sue paupib; dispensat. s; alijs
 post se dispensandas reseruat. iuxta
 qd in supiori usu iuxta littera dicit.
 et custodit iusto substantia peccatoru.
 maxime cu s uictus abundet ex iure
 patne hereditatis. neq; pecunias col-
 ligendi ulla necessitas icumbat. Hoc e
 eni qd ait. multi cibi i noualib; patrv.
Iuxta sensu u spiritale. multi s; cibi
 alimonie celestis i dictis et exemplis
 uenabiliu patru. q; absq; ratioe fae.
 q; his legendis. meditandis. exponen-
 dis istans. n; sue saluti p hoc s; alioy
 potu seruit. du ipse ab his que legi-
 ut actib; repbis. ut etia impietate
 sensu heretici discrepat. Talis naq; in
 noualib; id; opib; siue sermonib; pa-
 tru optima instructioe exculsi. n; s;
 s; alijs subsidiu acqrit. illis uidelicet
 q; tractat eoy legentes. archana p eos
 spirital sensu quib; iterius reficiant
 iueniunt. Vtriq; aute sensui. apte con-
 uenit qd seqtur. Qui parit uirge
 odit filiu suu. qui aute diligit illum
 istanter erudit. Nam et pater bonus
 filiu. et discipulu magister catholic
 ne ad iniquitate deflectat sollicit erud.
 Precedente aute uersiculum. antiq in-
 terptes ita transulerit. Iuri iusti di-
 uitis fruunt annis multis. iniq au-
 te pient breuit. **I**ust comedit et
 replet anima sua. uent aut impi-
 or isatibilis. **I**ust percipit cibo sa-
 pientie. q; in noualib; patru. hoc est

in opib; ac ubis precedentiu iusto-
 ru pbant exort. et hos ad pfectu aie
 sue bn uiuendo traicit. **V**ent aute
 impioy. id; capacitas sensu heretico-
 ru insatibilis. q; sic ait apls. semp
 discentes nqua ad scientia uitatis
 pueniunt. **Q**re aute satari scientia
 n merent. n quia nequa refecti-
 bis patne institutionis. alijs hos co-
 gregat absq; iudicio. **S**apies my-
 lier edificabit domu sua. insipies
 q; extructa destruet manib; **E**t
 unaqueq; aia fidelis. i ecclia p obe
 catholica. matione s; in pata celesti
 bonis actib; edificat. at u repbi ea
 que bn s; abonus ordinata. male
 uiuendo. i aliqui etia apte repugna-
 do dissipat. **Q**re aut stulti sapienti-
 u act laceret. sequentib; ubis ostē-
 dit cum dr. **A**mbulas recto itinē.
 i times dm. despicit ab eo q; infa-
 mi gdit uia. **A**bominatio e eni
 peccatori religio. stultu q; uidet in-
 credulis. cu fideles ppt dei timore
 n tantu abitiut timore. s; i tormē-
 ta deridet eoy q; occidit corp. De qb;
 adhuc apte subiungit. **I**n ore
 stulti uirga supbie. labia sapien-
 tiu custodiut eos. quia stulti p ua-
 niloqu humiles qs decipiut affli-
 gt. s; idem humiles spu. p doctna
 se sapie ne decipiant muniunt.
Vbi n sunt boues psepe uacuum
 est. ubi aut sut plurime segetes.

55
 55
 55
 55
 55
 55
 55
 55

55
 55
 55

55 ibi manifesta fortitudo bouis. **H**erent hec superiorib⁹. **B**oues naq³ doctores catholicos. p̄sepe cetū auditorū: segetes dicit fruct⁹ bonoz operum. **I**ncassū q̄ tūmet supb⁹. i in docta eloquētia ūberat aures ac corda subiectoz⁹ quia ubi n̄ s̄t docti p̄dicatores. frust⁹ ad audiendū confluit t̄ba plebiū: ubi autē plurime apparēt opatioēs uirtutū: ibi aptissime claret q̄a heretic⁹ n̄ inuānū garruiūt. **S** p̄ ubi fruge laborauit ille. q̄ et ipsum ^{uerbum} casto ore ruminare. q̄ uia ueritatis recto discregionis pede nosset iccedē. **N**ec mirandū cur ip̄sepi auditores significari dixerim⁹. cū bos alaf de p̄sepi doctor aut ūbo audiente soleat nutriti. **S** intuendū qd et de labore bouis p̄sepe implet. et ipse bos suo fructu de p̄sepi reficit. quia nimirū p̄dicator fidelis. i audiente uerbo reficit. et eadē refectioē ipse p̄ficit. **Q**d in ope helye figurat. q̄ apud sareptenā uidiuā quā pascit ipse pascutur. **Q**uerit derisor sapientia et n̄ inuenit. doctrina prudentiū facilis. **C**ayphas q̄ domino dix̄ adiuuro te p̄ d̄m uiuū ut dicas nobis si tu es xp̄c. quia male querebat. qd rogabat inuenire n̄ meruit. **A**t discipuli q̄ sese humiliū auditu ueritatis subderāt. accepta sp̄c sc̄i gratia non

solumm̄ xp̄m dei filiū cognoscē. **S** i abditā sēpturaz intelligē meruerūt. **S** et tē doctrina prudentiū facilis erat. quando cornelius cum domo sua. et ceteri tales ūbum humilit̄ audientes mox credebāt. et accepto sp̄u sc̄o. linguis loquebant⁹ omnib⁹. **H**unc q̄ doctrinā fidei catholice. prudēs quisq³ dum cathexizat⁹ facile percipit. quā heretici q̄a puerse querūt. nunq³ p̄rs⁹ inueniūt. **V**ade cont⁹ uirum stultum. et nescit labia prudentie. **I**deo derisor sapiām quā querit n̄ inuenit. quia et si apte cont⁹ illius stulticiam disputando iccedas. nescit itelligē que dicit. ut arri⁹ qui ūbū consubalitati i patre et filio. nusq³ scriptū inueniri posse cōtendebat. cum ei manifeste obiceret scriptū ego et pater unū sum⁹ et d̄s erat uerbu et cetā talia. **I**deo doctrina prudentiū facilis ē. quia labia prudentie sapia⁹ id⁹ que cumq³ labia prudentie modamine regunt. de sapia solum loq³ et audire dulce hnt. eiusq³ meditatioi opā dare satagūt. **C**or qd nouit amaritudinē anime sue. in gaudio ei nō miscbit⁹ extraneus. **A**maritudinē hnt aīe⁹ electi quāmdū agaudy differunt eternis. et repbi cū desideris affligunt⁹ pueris. **S** electi q̄ i luce ambulāt. amaritudinē suā quāto sit gaudio mutanda p̄uidēt. porro repbi ip̄a sponte cecati. qd i p̄senti

patiant non uident. quid in futuro
 passuri sint n̄ prouident. idōq; a fu-
 turis gaudijs remanebt extranei
 bonoz. qui amaritudinis eoz p̄sen-
 tas n̄ nouert esse participes. **V**nde et
 apte subdit. **O**m̄ impioy delebit.
 tabernacla iustoy germinabt. **O**mo
 quippe i mansionē tabnaclis uti
 solet i itinere. **D**om̄ q̄ impioy delebi-
 tur. quia habitationē uite p̄sentis in
 qua semp manē desiderabant. i mor-
 te p̄dent rep̄bi. et hoc qd̄ non p̄uide-
 bant eriliū p̄petue dampnationis
 subibūt. **T**abnaclā autē iustoy ger-
 minabūt. quia p̄sens eoz conūsatio
 in q̄ incolē sūt apud d̄nm et p̄gnū.
 crescentib; sine cessatiōe m̄tis. usq;
 ad fructū suauissimū patē celestis
 p̄tingit. **I**nnocēs credit om̄i ūbo.
 astutus considāt gressus suos. **H**ac
 inocentiā uetuit. et hac astutiam
 haberi docuit iohes. cū ait. kn̄i. no-
 lite omni sp̄i credere. s; p̄bate sp̄e
 si ex dō s̄t. **S**apiēs timet. et decli-
 nat malū. stultus trāsilut i confi-
 dit. **S**icut stulti ē de sua alac̄ta-
 te cōsidere. et torrentē rapidū. uel
 uoraginē latiorē saltu uelle trāfire.
 sapientis autē ad planū ul̄ pontem
 diūtere. ita q̄ peccata quātū ualet
 declinat. timēs ne iuoluat malis. sa-
 piēs ē. stult⁹ autē ille q̄ contemptim
 peccat blandiēs sibi. quia aut postio-
 ri tēpe penitentiā agat cōmissoy.

aut si repente mouat. fortit̄ pena⁹
 iferi sufferat. **I**mpatiēs opabi-
 tur stulticiā. et uir ūsūt odiosū ē
Rēphensibilis quidē est homo im-
 paciēs. s; multo peior ē et odiosior
 dō ūsūt. tam et si apud hoies me-
 lior estimet. **I**lle enī palam om̄ib;
 suā ostendit stulticiā. iste autē cū
 sit corde p̄sus sepe simplicitatē
 simulat et iticiam. apud huma-
 nū iuditiū sem̄ se dici delectat. cū
 sit diuino examie int̄ rep̄bos esti-
 mat. **L**acebūt mali ante bonos.
 et impy ante portas itoy. **I**n no-
 uissimo iudicio coronatis iusti dāp-
 nabunt̄ rep̄bi. qui eos i presenti p̄-
 mebat. **Q**uod enī ait ante id̄ ante
 bonos. et ante portas iustoy. n̄ adu-
 cinitatē loci. s; ad uisionē p̄tinet
 bonoy. q̄ maloy torm̄ta semp as-
 piciūt. ut maiores ereptoy suo si-
 ne fine gr̄as referāt. **V**nde de illis
 ysaias. **E**t egredient̄ inquit i ui-
 debūt cadauā uiroy q̄ preuarica-
 ti s̄t in me. ūnus eoz n̄ mouet. i
 ignis eoz n̄ extinguet. et erit usq;
 ad saturatē uisionis omni carni. **Q**
 autē ait egredient̄. non pedū p̄cessū.
 s; ocloy significat intuitū. quē in-
 tus in regno positi. ad uidenda p̄-
 uoy sup̄litia foras cū uolūt emit-
 tunt. **C**orona sapientiū diuī-
 tē eoz. fatuitas stultoy i pruden-
 tia. **S**apientes n̄ terreni emolu-

ss

ss

ss

ss

ss

ss

menti aliquid p̄diuētis h̄nt. s; co-
ronā solumm̄ quā p̄uirtutib; infu-
turo p̄cipiāt. at stultoz fatuitas
maxima hec ē. quia īpuidi eternoz
de p̄sentib; tantū commodis gau-
dent. **I**nprudētia enī. quasi imp-
uidētia dī. **L**iberat animas
testis fidelis. et p̄fert m̄datia ū-
supellis. **L**iberat aīas xp̄c qui
ē testis fidelis ut ī apokalipsi le-
gimus. & sic apl̄s ait. testimoniū
reddidit sub pontio pilato bonā
cōfessionē. et p̄fert m̄datia di-
abolus. q̄ rectē appellat̄ uersipelli.
q̄a mala que faciēda suggerit
bona eē p̄nuntiat. et gaudia eter-
na p̄mittit eis. q̄s ad īferni tor-
mēta p̄parat. **I**tem libat aīas catho-
licus doctor. q̄ testimonia sc̄pturarū
fidelit̄. id ē. rectē p̄dicat. et p̄fert m̄-
datia heretic̄. uel sic alia editio ma-
nifeste trāstulit. incendit autē m̄-
datio dolosus. subaudit̄ aīas eoz q̄s
suo errore decipit. **I**n timore d̄ni
fiducia fortitudinis. et filiis ei erit
spes. **T**imor d̄ni fiduciā fortitudi-
nis p̄stat. quia nimirū mēs n̄ra
tanto ualentī terrores ^{rerum} tempaliū
despicit. quāto se auctori eaz ue-
ratus p̄ formidinē subdidit. **F**ilij
autē timoris d̄ni dicunt. q̄ diuino
timore regunt. sic filij uirtutis
& resurrectionis filij q̄ uirtutib; stu-
dent. ut q̄ ad gaudia resurrecti-

onis p̄tinēt. q̄b; erit spes. iuxta illud
psalmiste. **Q**ui timēt d̄nm. sperēt ī
eo. **D**e q̄ spe cōsequēt̄ adiungit. **T**imor
d̄ni fons uitę. ut declinet a ru-
ina mortis. **H**ec ē q̄ spes eoz q̄ ti-
mēt d̄nm. ut declinantes a ruina
mortis. puenire mereant̄ ad eū q̄ di-
cit. **E**go sū uia. et uitas et uita. **D**ictū
ē autē sup̄. lex sapientis fons uitę.
ut declinet a ruina mortis. et nē di-
cit̄ timor d̄ni fons uitę. ut declinet a
ruina mortis. **E**x quo patet quia nul-
la p̄or ē lex sapientis. quia mortē ui-
tare. et uitā acq̄rere debeat etnā. qm̄
h̄re timorē d̄ni. **U**nde et alibi dictū
ē. inuitū sapiē timor d̄ni. **I**n mul-
titudine ppli dignitas regis. et ī par-
tate plebis ignominia p̄cipi.
Ubi multitudo seruentiū d̄o. ibi spe-
cialit̄ xp̄i gl̄a. et ubi soli cathecu-
mini ul' confitentes. ul' recēs nati-
īfantes. sub regno adhuc tenentur
diaboli. et ipi temp̄e cōgruo festi-
nant̄ in xp̄o renasci. ibi manifest-
ta ignominia p̄cipis mundi. **V**el
certe ī conuenticlis hereticoz. que
semp̄ s̄t pauciora eccl̄is catholicoz.
ignominia patet eoz. q̄ hec ab eccle-
siastica unitate segregant̄. **U**ita
carniū sanitas cordis. putredo ossi-
um iuidia. **P**er carnē infirma q̄-
dam ac tenera. p̄ ossa fortia acta sig-
nant̄. **B**n̄ q̄ dicit̄ uita carniū sani-
tas cordis. quia si m̄tis īnocētia cus-

todit. etiā siq̄ foris infirma sūt. quando
 q̄ roborant. et recte subdit putredo
 ossiū inuidia. quia p̄ luouis uitium
 ante dī oclōs peunt. etiā que huma
 nis oclis fortia uident. **O**nia quippe p̄
 inuidiā putrescē est. quedā etiā robu
 ta depire. **A**ceptus est regi minist̄
 itelligēs. ille uidelicet cui dī. euge s̄
 ue bone et fidelis. quia sup̄ pauca
 fusti fidelis. sup̄ multa te consti
 am. int̄ in gaudiū dñi tui. **I**ra
 cundiā eius inutilis sustinebit. ille
 utiq; de q̄ idem ait. et inutilem seruū
 acite ī teneb̄s extiores. **R**esponso
 mollis frangit irā. sermo durus sus
 citat furore. **Q**ui ūba increpātis
 humilit̄ recipit. iā p̄pinquat uenue
 reatus que gessit. at qui sup̄b̄ argu
 enti isultat. maiore cont̄ se irā dis
 tricta iudicis puocat. **L**ingua sa
 pientiū ornat scientiā. os fatuoz e
 bullit stulticiā. **L**ingua catholicoz
 patrū ornat scientiā diuinoz eloquoz.
 latius exponendo que sc̄ptura canonica
 aut obscure posuit. aut historica tan
 tū ratioē scripta reliquit. et os he
 reticoz ebullit stulticiā. dicta sacre
 sc̄ptē p̄uerse itelligendo. suos q; sen
 sus eius auctoritati p̄ponendo. **P**otest
 et de paganoz philosophis intelli
 qd̄ ait os fatuoz ebullit stulticiam
 quales porphiri et iulian. qui cont̄
 ecclie doctores. stulticie sue fluenta
 fundebāt. **L**ingua placabilis lignū

uite. que autē inmodata ē contē
 ret sp̄m. **L**ingua catholici docto
 ris. ad fructū uite ducit sempiter
 nū. que autē modū eccliaſticę nor
 me ignorat. et sp̄m suū et eoz q̄ se
 audiūt male loquendo cōteret.

Oni iusti plurima fortitudo. q̄
 ī fructib̄ impy cont̄batio. **O**ni
 xp̄i idē ecclia plurimā habet forti
 tudinē. ita ut pluuia. uentis. flumi
 nib; tēptationū frequētū neq̄quā
 possit dirui. et in opib̄ diaboli con
 turbatio feruet assidua. q̄ eandē x̄
 domū. ul̄ p̄ falsos fr̄s. ul̄ p̄ aptos
 adūsarios deice temptat. **L**abia
 sapientiū disseminab̄ scientiā.
 cor stultoz dissimile erit. **L**abia
 catholicoz disseminab̄ p̄dicādo sci
 entiā recte fidi. cor hereticoz disti
 mile erit. quia p̄fidiā p̄scientia cō
 cipit ut doceat. **P**otest et ita intelli
 gi. q̄ cor stultoz etiā sime ip̄i dis
 simile erit. dū mutabilitate se di
 uersaz cogitationū. uariū exhibet.
 et n̄q; idem qd̄ fuerat manet. **C**ui
 contra de anna cū dño intēta m̄te
 supplicaret dī. uultq; eius n̄ sūt apte
 ī diuisa mutati. **V**ictime impioz
 abominabiles dño. uota iustoz pla
 cabilia. **O**ratioēs. opa. et sacrificia
 hereticoz abominabit̄ dñs. iuo
 ta eoz accepta h̄t q̄ fide catholicā
 iustis opib; affirmāt. **D**octrina
 mala deserentiū uiā. q̄ increpatioē

odit mouet. **M**ala est doctrina eorum
qui uiam deserunt ueritatis: de quibus
dominus ait. Qui ergo soluit unum de man-
datis istis minimis et docuerit sic
homines: minus uocabitur in regno ce-
lorum. **S**; talibus si correpti adhuc peni-
tuerint patet reditus ad ueniam: sin autem
nec correptionibus ecclesiasticis annuerint.
55 iam certus eis restat inditus. **O**mnis
55 dies pauperis mali: secunda mens quasi
55 iuge conuiuium. **O**mnis tempus populi di-
quadiu in presenti pauper est afflictionibus:
abundat et erumpit: quia necdum
ad diuitias superne bonitatis. et ipse
tue mansuetudinis peruenit. Unde monet
apostolus dicens: redimite tempus quonia
dies mali sunt. At uero reprobis qui me-
tu diuino carentes. securi mundo
utuntur: quasi iugibus stulti reficiuntur
epulis. **V**nde recte subiungitur.
55 **M**elius est cum timore domini parare: quam
55 thesauri magni et insatiabiles. **Q**uod
le est in psalmo. **M**elius est modicum
iusto: super diuitias peccatorum multa.
Melius est ergo ut seruato timore dei ege-
as opibus: uel etiam uictu cotidiano:
quam ut desidio plura acquirere dei
55 timore deseras. **M**elius est uocare
55 ad holera cum karitate: quam ad uiti-
55 lum saginatum cum odio. **O**mnis qui
exempla bonorum operum primus qui
inuenit ostendit: quasi ad epulas quibus
reficiantur conuiuas uocat. **M**elius est
autem uocare ad holera cum karitate:

quam ad uitulum saginatum cum odio: quod ni-
mirum multo ualidius est simplicis uite
inocentiam cum karitate seruare: quam maio-
ribus uirtutum miraculis foris effulgere:
et interiora mentis ab odiorum sordibus non expur-
gare. **N**on quibusdam in fine dicentibus do-
mine domine nunc in nomine tuo prophetaui.
et in nomine tuo demonia eiecimus: et in nomine
tuo uirtutes multas fecimus: dicit ipse
dominus quia nunquam ^{notum} uos discedite a me omnibus
qui operamini iniquitatem. **I**ter pigrorum: qui
sepis spinarum. **P**igros dicit eos quos piget
operari iustitiam: qui cum uiam dei appetunt:
eos uelud spine obsistentium sepium: sic
formidinum suarum oppositae suspicionis per-
gunt. **Q**uia electos impedire non solet:
adiungit. **V**ia itorum absque offendiculo.
Iusti quippe in conuersatione sua quid
libet eis aduersitatis obuiam non impu-
gunt: quia temporalis aduersitatis obsta-
cula. eterne spei. et eterne contemplationis
saltu transcendunt. **L**etatur homo in
sententia oris sui: et sermo oportunus
est optimus. **H**umanum quidem est de sua
sententia quasi prudenter placere quemque
letari: sed uerus sapiens non solum res quas
loquatur: uerum etiam oportunitatem lo-
ci ut tempus ut persone cui loquitur dili-
genter inquirat. **S**emita uite super erudi-
tum: ut declinet de inferno nouissimo.
Eruditi dicit: non solum scientia: sed et
operatio perfecta. **H**uc etenim iure semita
uite desuper aperta est: huc celi ianua
patet: infernus autem nouissimus de quo li-

singulorum quid in occulto cogitet. certa lance discernat. **N**on recte subiungit.
55 **R**evela domino opera tua: et dirigent cogitationes tue. **N**on quippe opera nostra revelamus. quoniam eum quem nihil latere nouimus in cunctis que agimus in memoria atque illi in omnibus flagitamus auxilium. **reduciōs.** et cum hoc deuoti agimus fit ut non opera eadem tantummodo: sed etiam interius nostre cogitationes ille dirigente procedant. **V**niuersa propter se operatur est dominus: impium quod ad diem malum. **N**ulla fuit domino causa creaturam uisibilem uel inuisibilem facienda. non uoluntas sua: ut uidelicet bonitatem suam rationabili creature: quam ipse uolens beatam faceret ostenderet: eum quod qui bonum conditoris ipsa sponte deseruit. id est diabolus cum suis sequentibus iusta seruitute dampnauit. **A**bominatio domini omnis arrogans: etiam si manus ad manum fuit non erit innocens. **Q**ui cumque subtrahit bonum quod facit: etiam si nichil mali uidetur manibus operari. iam cordis innocentiam perdidit. in quo se largitorum donorum pretertulit: et ideo tale conditor suus abominatur ut reum: quem beneficium suus contemplant esse ingratum.
55 **C**um placuerit domino uisus horum inimicos quod ei conuertat ad pacem. **T**anta est sanctitas diuine religionis. ut eam plerumque etiam quod foris se uenatio habereat: et quod perfecte deo seruire prospexerit. cum his pacem habere incipiat: quoniam uis religionis discipales. **V**eniunt quae

placuerit domino uisus danielis et cum pueros: inimicos quod eorum quod eos in ignem uel ad bestiam miserit conuertit ad pacem. **Q**uia placuerit domino uisus sanctorum predicatorum multos eorum persecutores non ad pacem tantummodo: sed ad eandem ^{etiam} fidei et religionis conuertit unitatem. **M**elius est parum cum iusticia: quam multi fructus cum iniusticia. **E**t dominus. beati inquit pauperes: quoniam uisum est regnum dei. **E**t iterum. **V**e uobis diuitibus: qui habetis consolationem ueram. **P**otest et sic accipi. quod melius sit in simplici conuersatione deo deuote uiuere. quam multis abundantem uirtutibus: ubi gratia elemosinus. omnibus ieiuniis. doctrina castitate. primorum facta despice: et de sua quam singulari sublimitate gloriari. **U**iniatio in labijs regis: in iudicio non errabit os eius. **I**llud significat regem de quo dictum est. **D**ominus iudicium tuum regi dabit. **Q**ui est enim regum temporalium quod nunquam errat in iudicio. **I**n cuius labijs est diuinitatio: quae non suorum solum sermones. et facta dirigit: sed et gentium uates quod uulgo diuini appellantur quid sciscitantibus respondeat. illo inter indicante disponit: testante moyses propheta. quod ad deceptionem achab regis impiissimi testatur missum a summo iudicis solio spiritum quod prophetae eius ora impleret: atque ad suadendum ea quibus rex nefandus periret armaret. **N**eque enim in hoc iudicio errauit os regis eterni: sed quia rex impius audire peccati precedentibus meruit: ipse hoc

pphas erraticos eloq̄ p̄misit. **S**; et iheroz
 chiel ppha' peccanti ac p̄tō amonitaz
 p̄lo dicit. Cū t̄ uiderent uana: et diu
 narent mendacia. Non ē demonū di
 uinatio s; dei iudiciū. q̄ p̄fecte mali
 cie dedit finē. **H**ē uiculiū alia trās
 latio sic h̄t: manifesta de dño. Nichil
 falsū dicit regi. i nichil falsū exiet de
 ore ei: quia nimirū ipse nec ullo m̄ti
 ente falli: nec pot̄ aliqui m̄tari. **P**ond̄
 et statēra iudicia dñi s̄t: i opa ei' om̄s
 lapides seclī. **L**apides seclī iusto' i fi
 de' fontes cē appellat. q̄les desidābat a
 postol' petr' esse: eos quib' amonēs ait
 Quos tanq̄ lapides uiui: sup̄edificamu
 ni domos spiritales. **N**ull' igit̄ ab in
 itio seclī sua uirtute' elect'. i celesti edi
 ficio apt' ē: s; ei' pot' ope' q̄ om̄ia in
 ponde' et m̄sura et nūo constituens:
 unicuiq; sic uoluit m̄surā fidi i gr̄az
 dist̄buit. **V**olunta' regū: labia ita.
Reges dic' scōs: q̄ uitūs p̄ncipalit' im
 pare: et uirtutib' aīe q̄i obsequētium
 comitū cuneis supari cōsuerūt. **D**e quib'
 dñs. **M**ulti inq̄t p̄phe' i reges cupi
 erūt uidē que uos uidetis: et n̄ uiderūt.
Alioquin reges t̄reni multū sepe la
 bia iusta detestant̄. ut herodes iohē:
 p̄t qd' i eū capite' puniuit. **Q** recte
 loq̄tur dirigit: ut uidelicet recti op̄
 ḡlib' ad uitā p̄tingat et̄nā: at cōt̄
 uir linguos' n̄ dirigit sup̄ trā. **N**ec
 repugnat huic sentētie qd' de antio
 cho d̄r: i dol' i manu ei' dirigit. **H**ō

enū hominē illū dirigendū sc̄ptura
 dix: que' p̄sū ac pessimū futurū cē
 p̄uidit. **S**; dol' inq̄t in manu ei' di
 riget: quia fraudes i scelera q̄ dispo
 suit: ad effectū que' p̄posuit. nullo
 retardante p̄duxit. **U**bi tam̄ pac
 tis: ip̄e met̄nū ut meruit p̄t. **I**n
 dignatio regis: n̄tū mortis. **N**un
 tū mortis angeli sathane' id' here
 tici. i uani philosophi: immo om̄s
 q̄ ea ūba nuntiāt primis. uñ mor
 te rapiant et̄nā. **Q**uo ampli' aue
 tou mortis seruiūt. eo q̄ uī uite la
 gitorē offendit: nec tam̄ talib' iter
 penitētie p̄cludit. **H**am subdit. **E**t
 uir sapiēs placabit eū. **P**otest enī
 resipiscendo dñm placare: que' cōn
 tigit eū stulte loquendo offendisse.
In hilaritate uult' regis uita. **Q**uicq;
 hilarē uultū xp̄i uidē merent:
 by' inēnū cū illo uiuē dabit. **A**lio
 quin idie iudiciū sic sc̄ptū ē: uide
 bit om̄s caro salutare dī. **S**; h̄c re
 pbi tē iratū: ita uidebit placidū. **E**t
 clem̄tia ei' q̄i imber serotin'. **S**e
 rotin' imber i iudea iā mat̄is mes
 sib' usq; hodie uenire cōsueuit: ubi
 dñs i matutina pluriā p̄mittit. di
 ces p̄ p̄ham. **D**abo uobis pluriā ma
 tutinā: i serotinā t̄re. **P**luriā q̄ ma
 tutina ē siue tēpanea ut alibi nōa
 tur. qñ p̄ma credendi i xp̄m sem̄ia
 suscipim'. pluriā ū serotina. qñ
 maturi' ūtutū frugib' ablati d̄ hac uita

55
 55
 55
 55
 55
 55
 55

in dñico horeo recōdīm. Et recte
clēm̄tia regis imb̄ serotino cōpat.
q̄ qd̄ fructū uite bñ agētes p̄cipi
m̄. n̄ hoc libtas nr̄i arbit̄. s; sup̄n̄^{donu}
irrigatio fac̄. **E**rudit̄ in ūbo repi
et bona: et q̄ sp̄at i dño beat̄ ē. **N**ō
solū is q̄ ad predicādū dī ūbū eru
dit̄ ē. bona apud illū repiet. s; i ille
q̄ i dño sp̄e ponē didicit. etiā si ad
predicādū aliis idonē n̄ ē. eīdē bea
titudinis particep̄ existit. **S**api
en̄ corde ē. appellabit̄ prudēs. et qui
dulcis eloq̄o maiora p̄cipiet. **S**api
entiā catholice fidei qm̄ didic̄. ūl
batā suo i corde etōdit. m̄to nom̄
"prudētis" accipit. at q̄ eandē sapi
entiā etiā doctē p̄dicare. i cōt̄ he
ticō nouit defendere. maiora labo
ris āplious p̄mia p̄cipiet. **F**on̄ i
te eruditio possidetis. doct̄na stulto
rū fatuitas. **C**ū dicēt possidentis.
n̄ addidit qd̄ possidentis. **C**ū autē
putam̄ eū uoluisse itelligi. n̄ forte
ipsā eruditionē. ut sit plena sen
tentiā. s; ūte eruditio. possidetis
ipsā eruditionē suā. **N**ō ē apte di
cere. qd̄ ille p̄dicator suī auditōrib̄
uē uite uias ap̄it. q̄ exercet ip̄e que
p̄dicat. q̄ amorē ūbi q̄ aliō erudit.
f̄ixo i corde possidet. nec tantū m̄
memoria retentū. q̄i collectū q̄m̄uo
sem̄ iactat i t̄ram. **I**deirco nāq; doc
t̄na stultoz fatuitā ē. q̄ i si q̄ bo
na dicē usu eruditiōis didicerūt.

eadē tam̄ bona que dicūt. ip̄i fatuo
corde cōtepn̄t. **F**au' mellis ūba cōpo
sita. dulcedo ē aīe sanita' ossiū. **M**ulti
p̄ eloquētiā possēt amantib' et fauentib'
suauit̄ p̄nūtiare bona. que ip̄i n̄ amāt.
ea autē solū ūba ad sanitatē ossiū tuoz.
hoc ē ad uirtutū tuaz spiritualia incre
m̄ta p̄ficiūt. que ex m̄t̄na aīe tue dul
cediē p̄cedūt. **A**nima laborātis labo
rat s; quia cōpult eū os suū. **C**onstat
iuxta litterā. q̄a expuls' de paradiso
hō cotidianū laborē ne deficiat ex̄cet.
Cōpult enī eū os suū. qm̄ cū serpēte lo
cut' est. qm̄ ueritū tetigit. ut exiliū lo
qū cū labore sufferat. et i sudore uult'
sui pane uescat. **S**; et doctore os suum
ut laboret cōpellit. q̄a necē h̄t agē bo
na que dic̄. **V**ir impi' fodit malū.
et i labys ei' igni' ardescit. **E**t p̄p̄ha
at. **V**t iniq' agerēt laborauerūt. **P**otest
de h̄tico specialit̄ itelligi. q̄ puleber
rimos ac florētissimos diuinoz eloq̄oz
cāpos. n̄orio lingue sue uomē rūpit.
ut de m̄t̄nis eoz sinub' sens' impiō q̄
ibi n̄ s̄t eruat. **I**n cui' labys igni' ar
descit. q̄ se suoq; auditore impetū p̄
dat. **U**n̄ i iacob'. **L**ingua iqt̄ ḡstituit i
m̄b̄s nr̄is q̄ maculat totū corp'. i iſtā
mat rotā natuuitati' nr̄e. iſtāmata a
gehenna. **U**ir iniq' iactat amicu' su
ū. i duc̄ eū p̄ uia n̄ bonā. **P**otest i d̄
heretico. i de om̄i fautore maloz acci
pi. qm̄ laudat peccator i desidijs aīe
sue. i q̄ iniq' gerit b̄ndicit. **Q**uoniam

catezizando i baptizando. filioꝝ dei
societati adiungimꝰ. Et hoc plerūqꝰ
multo leuioꝝ labore ꝑficiūꝰ. q̄ si ul
hēticū ad fidē rectā reuocare. ul ca
tholicū ꝑꝛꝰ agentē ad bonē opatioꝝ
statū reducē conaris. **Q** dimitte agmꝰ.
caput iurgioꝝ. **A** qm̄ dimitte ē. li
guā i fluxa eloq̄a relaxare. **Q** cōt i bo
nā partē dī. aq̄ ꝑfunda ūba ex ore vi
ri. **Q**ui q̄ dimittat aq̄ capd ē iurgio
rū. q̄a q̄ linguā n̄ refrenat cordiam
dissipat. **U**n̄ eduiso septū ē. **Q**ui im
pon̄ stulto silentiū. iras mitigat.
Q d pdest stulto h̄re diuitiaꝰ. cū sa
pientiā emē n̄ possit. **Q** d pdest po
pulo iudoꝝ i fideli h̄re diuitiaꝰ sc̄p
turaz. cū i his xꝑm̄ itelligē n̄ possit.
Q d pd̄ hētico eisdē habundare diui
tiis. cū unitatē fidi i eis discē neq̄at.
Q d malo catholico expedit diuitiaꝰ ha
bere uē fidi. cū sapiām ꝑꝛꝰ actioniꝰ
h̄re neglexit. **O** m̄i tempe diligit
q̄ amicꝰ ē. et fr̄ inagustū opbat. **Q** vi
dn̄m uē amat. om̄i tēpe eiꝰ c̄stod amō
rē. neq̄ i angūa passiōis deserit. q̄e
i pacis t̄quillitate ofess̄ ē. **H**omo
stultꝰ plaudet manibꝰ. cū spopōdit
ꝑ amico suo. **S** tultꝰ ē qui animā
fr̄is sc̄ipit regendā. de suis gl̄at ac
tibꝰ. i n̄ pot̄ ei humili opassiōē q̄cqd
pot̄ auxiliꝰ salutarē iꝑend̄. **A** nimꝰ
gaudēs etatē florida fac̄. sp̄c̄ t̄st̄ ex
siccāt ossa. **Q** m̄na sp̄c̄ sc̄i osolatioē
letat̄. etiā bonē actioꝝ flore decorat

i fructꝰ ꝑm̄ioꝝ ꝑstolat̄ celestiuꝰ. q̄ū
tristitia secl̄i que mortē opat̄ angit.
pinguedinē diuine karitati i robore
uirtutū q̄s exerce uidet. habē nulla
tenꝰ ualet. s; q̄i exsiccati ossibꝰ marcesc̄.
q̄a i boniꝰ actibꝰ que sc̄e. grām dilectio
nis amisit. **I**n facie prudentiꝰ luget
sapiā. ocli stultoꝝ i finibꝰ t̄re. **I**n fa
cie q̄dē d̄ni saluatoris. lucebat sapiā
diuinitati. q̄ i carne apparēs ūtutū y
doct̄ne testimonio demōst̄bat. uerū
ocli iudoꝝ n̄ credētū. t̄rens pot̄ desi
deriꝰ ꝑficiendi. q̄ salutaribꝰ eiꝰ monitū
itendebāt. **S**; i gnālū. sepe prudētē gn̄
tatē sui sensꝰ. i ip̄o etiā fr̄ctis inuio ꝑ
mōstrāt. n̄ tam stulti ad hāc amirā
dā sectādāq; ocli m̄tis attollūt. s; cōt
q̄t̄ ad finē uoluptatiꝰ carnaliū ꝑan
gāt. tota it̄tioē ꝑq̄r̄. **N**ō ē bonū dāp
nū iſerre ito. n̄ ꝑcutē ꝑr̄cipē q̄ recta
iudicat. **E**t de ip̄o ꝑncipe ac iudice
secl̄oꝝ q̄ pro nr̄a salute ꝑcuti uoluit
accipi pot̄. i de om̄ibꝰ gnālū eccl̄ie rec
toubꝰ q̄ ul facultatibꝰ nudati ab im
ꝑiꝰ. ul ip̄a etiā s̄c̄ morte osūpti. **I**m
ꝑiꝰ cū iꝑfundū uenit ꝑccatoꝝ c̄tēꝑn̄.
s; seq̄t̄ eū ignominia i opprobū. **Q** vi
longi ꝑccatoꝝ tenebꝰ iuolutꝰ. semel
de luce despat. iā ex despatioē passi
s̄ ꝑccadi frena relaxat. **S**; tal̄ opprobū
fuit̄ dāpnatioꝝ nulla ratioē euād. que
ab usu iūq̄tati nulla diuini timorē
memoria cohibuit. **A** q̄ profunda ^{uerba} ex o
re uiri. i toure redudas fōs sapiē. **V**er

qui suis fidelibus dicere dignatus est uos
autem dixi amicos meos. quia quaecumque
audiuimus a patre meo nota feci uobis.
ueni enim in cor eius pro presentia diuinae con-
templationis. et quod hoc sit mundum a soe-
de iniquitatis agnoscit. eiusque humili-
tatem digna mercede remunerat. **F**ra-
ter qui adiuuat a fratre qui ciuitas fir-
ma: et iudicia qui uectes urbium
Cum populus utique iudeorum scilicet et genti-
um. firma sunt in christo karitate osentur.
una iam catholice ecclesie ciuitatem ostendit.
et sic uectes portas urbium mun-
uit. ita dogmata utriusque testamenti.
ecclesias pro orbem que una catholicam fa-
ciunt. ab infidelium incursione defendunt.
Cum obsecrationibus loquetur pauper. et diu-
effabitur rigide. **H**umiles spiritu humi-
litate dominum adorant. ut euangelice ille pro-
blican. superbi sua merita iactant ut
pharisei. **V**ir amabilis ad societa-
tem. magis amicus erit quam frater. **C**redens
ex gentibus populus magis amat est a domino.
quam iudaeus sine fide perdurans. in quo scilicet
carnem natus est. Potest et de apostolis ex iu-
dea nati intelligi. quia magis amave-
runt credentes ex gentibus quam sue gen-
tis incredulos. **M**elior est pauper quam am-
bulat in simplicitate sua. quam diues
torquet labia insipientis. **M**elior est si-
plex auditor ubi dicitur. si ea que in scriptis
intelligere potuit operando perficere. quam
eruditus quisque. si illis que acute intellexit.
ad heresim predicandam labia retorquet

Vbi non est scientia anime non est bonum. et qui festinat
est pedibus offendit. **A**ntequam quidem humane
scientia uite celestis est necessaria. quia num-
rum sine hac beata esse impetuum non potest.
attamen que effrenatis sensibus mentis pro ap-
petit sapere que decet. plerumque offensio-
ne hereticorum stulticie. temerarij tracta-
tib' incrit. **Q**uod in primis humani ge-
nris parentibus mystice signatum est. que dum
appetitu maiori scientie uentum attingere
propinquant. a statu beatitudinis in que ordinati sunt
deuiantes. in pena miserie et mortalita-
tis inciderunt. **S**tulticia hominis supplan-
tat consilium eius. et contra deum feruet animo ser-
uo. **S**tultorum moris est. ut cum peccando
uia uitatis deserunt. non se errasse fate-
antur. sed ad culpam oditoris sui reat' ori-
ginem referant. quasi ipse occasione pec-
candi tribuerit. que uel fragile hominem
fecit. uel ad temptationem eius hostem uisu-
tum admisit. **V**nde et primus noster generis pa-
res. pro peruariationis excessum increpat
a domino. ad defensionem moris excusandi
refugium dicens. **M**ulier que dedisti sociam
matri. dedit matri de ligno et comedit. **U**el ipsa
mulier. **S**erpens inquit decepit me. **A**mbos
namque in carcerem quod peccauerant retor-
quebant. ille que mulierem pro que proiret a
domino sociam accepisset. illa que dominus serpen-
tem que se deciperet in paradiso constituit.
Quod contra sapiens dominum precatur. ut non decli-
net cor suum in uerbum malum. ad excusandas
excusationes in peccato. **S**ed ille suos consilium supplantat. et
dominum feruet animo. que diuina impia pro sua

tam hanc ad utilitatē aliq̄. dispuūt.
s; ad molestiā poti' inhabitantiū de-
-ruāt: ita nimirū hereticorū ecclia
celestiū dona ūboꝝ n̄ ad salutē aīæ:
s; ad usū suę neq̄tē male int̄pretādo.
i cont̄ catholicos litigando ūit. **T**e-
ta etenī p̄stillantia. mūdā q̄de plu-
uie guttas accipiūt. s; subiectis in do-
mo sordidas reddēt: et hētice' limpidis-
sima celestis oraculi ūba. auditu cor-
pis haurit: at ubi hec corde polluto
attingit: auditorib' suis sordē mixta
ministrat. **P**igredo imittit sopo-
rem. **P**iger appellat' q̄ recte senti-
endo q̄i uigilat q̄muis nichil opā-
do torpescit: s; pigro imittit sopo-
rē: quia paulisp̄ etiā recte sentien-
di uigilantia amittit: dū a bn opā-
di studio cessat. **R**ecte aut̄ subdit:
i aīa dissoluta esuriet. **N**amq̄a se
ad sup̄iora stringendo n̄ dirigit. neg-
lectā se īferius p̄ desidia expandit:
i dū studioꝝ subtiliū uigore n̄ strī-
git. cupiditati' īfime fame sauciat:
ut q̄ p̄ disciplinā ligari dissimulat:
eo se esurēs p̄ uoluptatū desideria
spargat. **F**enāt dño q̄ miseretur
paup̄is: i uicissitudinē suā reddet
ei. **H**ui' sentētię uitatē pbat ip̄e
dñs: cū se elemosinā facientib' dic-
turū eē p̄dicat: q̄ diu uni fecisti de-
his minimis meis. in fecisti. **E**ru-
di filiū tuū ne despēs: ad int̄fectio-
nē aut̄ ei' ne ponas aīam tuam.

Subiectū ē quēlibet si errare cōspi-
cis. diligent̄ castigare curato: qd̄ sic
rari reuuit. ita erga illū ecūspecte
i tēpant̄ age: ne qd̄ omīno ī tuū ūbi
ul' actib' un̄ ampli' peccet īueniat.
Cui sensui illud opitulat' qd̄ sequit'.
Qui impatiēs ē sustinebit dāpnū:
et cū rapuit aliud apponet. **S**i enī
duricia cōdicenti' fr̄is quē erudire ce-
pisti puocat. ip̄se impatiētię uitū
labāris. dampnū p̄fecto tue ūtuti' in-
curris: i cū illi duri' forte inc̄pando
sp̄e p̄merēde salutis. agendeq; penitē-
tię quā huerat rapuis: rationē p̄ eo
qd̄ fr̄em scandalizasti distēto iudicia
reddes. **P**atet licet̄ sens'. **Q**sqs p̄ ipa-
tentiā iopie furto seruit aut rabi-
nis. dāpnū suę aīę facit: i cū rē pri-
mi tollit: et si n̄ hoi' p̄hoc. c̄te c̄no iu-
dici rōnē reddē h̄t. **V**nde alia editio ita
h̄c ūsū t̄stulit. **M**ale cogitās homo
multo dāpno affluget: et si p̄nitios' fue-
rit. i aīam suā apponet: q̄ nimirū cū
pecuniā uolentē abstulit: p̄ hac animā
iuit' dabit. **H**omo indigēs: misericō ē
Indigentē dic' humile: q̄ se p̄petuū bo-
ni' egere sine cessatiōe recolit. **T**alis
nāq; ut miām oseq̄t' a dño: n̄q; pri-
mo miseri recusat. **D**e q̄ i subsequēt
annectit. **E**t melior paup̄: q̄ uir oī-
dax. **M**elior nāq; ē humilis corde
q̄ nich' sui' fidit opib;: q̄ q̄ se h̄c c̄llen-
tia ūtutū uiri nōte dignū ducēs fal-
lūt nesci: dū sup̄biendo p̄dit bona que

dñi: nullus hominū stet ī loco scō ei.
Quia ū estat multo ascensuro ī mō-
tem dñi. statōs q; ī loco scō eius. restat
utiq; ut sit multa mūdo corde: ī iux-
humane possibilitati modū puri a-
peccō: nec tam se ipsū q̄sq; mūdico-
dem. ī īmunē cē peccī absq; temeri-
tate pnūtiat. **S**tulta ē nāq; ipe laud
iactantia: temerariū de sua quemq;
īnocentia glari. **E**t q; sē q; sua lauda-
re q̄i fortia. primoz ū facta uelut
uilia solēt inpbare: recte subiungit
Pond⁹: pondus. mēsurā ī mēsurā: utiq;
abominabile apd dñm. **Q**uisū nā
q; pond⁹. ī domo sua. diuisā h̄t mēsu-
rā. ut alit uidelicet sibi met ipsi. alit
metiat primo. q; ī suis sēp actib⁹ que
laudari. ī alioz ū que uitupari pos-
sūt rimat⁹: ī idō tale iuste abhomi-
nat⁹ dñs: q̄a nimirū quantū s̄met
ipsi absq; mētis placet: tantū supno
īspecto mīto displicet. **V**erū q; pi-
culosū ē cuiq; de aliena scia iudica-
re cui ītentionē scire neq̄t: dat cōsili-
um q̄b; iudicis iudiciū nr̄i cordē
ga. primū dirigē debeam⁹. **H**ā seq̄t.
Ex studijs suis itelligit puer: si mū-
da et recta sūt opa ei. **Q**uemcūq; enī
ī uirtutib⁹ stude cōspici. ūbi grā mo-
destie. cōtinētie. auditioī sapientiū.
ī obseruātie mandatoy dī. maxime
q; humilitati ac simplicitati. hui⁹ mū-
da ī recta cē opa intellige: que ū hi
cōtriū tē tenē dep̄hendis. he uelut in

mundi ac distorti cordis hominē: aut cor-
rige ī castigare: aut si hoc n̄ uales. uita-
re ac declinare ne ab eo ip̄e corrūparis
curato. **N**ec uideri debet cōtriū. qd̄ hic
studiosi puī mūda cē ac recta opa tes-
tat⁹: sup̄ ū ait q̄s pot̄ dicē mūdū ē cor-
meū pur⁹ sū a peccō. **I**n hoc enī ūsu stu-
diū recte uiuendi suadet: ī illo p̄sūpti-
onē p̄sūptionē p̄e puritati dissuadet: ī
isto munditiā ī rectitudinē. q̄ ī hac
uita itoz cē pot̄ docet habendā: ī illo
subtilitatē diuini examini q; hōiū
facta ī ītentionē diiudicat: monet sēp
an̄ oclōs habendā. **V**n̄ ī illū locū antiq;
īc̄pretes ita t̄stulerūt. **C**ū scdit rex
itus ī solio iudicij. q̄s glabit castū se ha-
bere cor. **A**ut q̄s glabit purū ac mū-
dū se cē a peccō. **Q**ui ī h̄c que posuio
ūsc̄lum: manifesti exposuere dicētes.
Iuueni q; cū ito ē: directa erit uia illi
Qui enī cū sapientib⁹ ḡdit sapiēs erit:
siē ecōt amio stultoy efficiet similis.
Aurē audientē ī oclm̄ uidentē: dñi fec̄
utrūq; **A**urē audientē dic̄ auditōie
ūbi obedientē: oclm̄ uidentē doctōie er-
ditū. **N**emo ḡ cū se sc̄ptay scia īstitutū.
ī ad dicendū ūbū dī uidit idoneū. de-
spiciat simplicitatē fr̄is: q; īsi mun⁹ doct⁹
ad p̄dicandū. n̄ t̄ mun⁹ ē p̄mit⁹ ad discē-
dū. ul̄ ad implendū bona q; didic̄: s; re-
colat q; s; maiorē scie grām dedit. ip̄e
fr̄i sp̄italia dona q; h̄t t̄buit: n̄ s; p̄t
se solūm. s; ī p̄t fr̄is cōmoda t̄buit do-
na q; uoluit: d̄as uniuq; grām secūdy

55 mēsurā donatiōis sue. **N**oli diligere
 55 somnū ne te egestas opprimat: apert oculos
 tuo: et satiare panibus. **N**oli diligere sonū
 peccati et fertis: de quo apert ait: hora est iam
 nos de sono surgere: ne te si nō bene uigila-
 re nō uis. egestas in futuro illa gravissima. u-
 nōnulla aque unā sities inuenire queas
 occupet. **A**pert oculos cordis tui ad uigili-
 as scias: et satietate et gaudiorum celestium
 bene uiuendo cogere. **M**alū est malū est dicere
 omnis emptor: et cū recessit tū gloriabitur.
Ergo et is qui eterna in celis premia sperare de-
 sidat. malū est quod in presenti debet scire: ut
 cū recessit de mundo tū gloriabitur: apte pro-
 spiciens quia nō sit adigne passiones huius temporis
 ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.
Aurū et multitudo gemarum et uas preciosū:
 labia scie. **H**ec est gloriatio sapientis emp-
 toris: qui quādiu emit malū est dicere quod
 seculū agit: cū autē recessit letabitur se sa-
 pienter emisse. Sic enim etiam celestis regni
 emptor ubi hinc recessit exultabit: capi-
 ens labia scie id est doctrine spiritalis. que usque
 in patriam celestium: auro gemis et uasi esse
 assimilanda preciosis. **S**uauis est huius
 panis mandati: et precepta implebit os eius
 calculo. **I**n quocumque membro quod amplius pec-
 cauit: ideo ampliora in ultio patietur tor-
 menta. **N**ō recte que in lingua magis delinquit.
 ideo plus arsurus esse prohibet: dum os eius calcu-
 lo que est lapis ignis implendum esse refert.
Quid accidisse constat diuiti illi que epulaba-
 tur cotidie splendide: cū in inferno ardens
 refrigerari se linguam a lazaro petebat.

Nam que in uerbis superuacuis in epulando
 defluerat: in lingua amplius ardebat.
Et que reuelat mysteria et ambulat friv-
 dulent: et dilatat labia sua: ne commi-
 cearis. **S**i quis uoluit tuis misceri a-
 micis: et habere uisus potus amici pan-
 dentem secta: habet uelut perfidum caue.
Hereditas ad que festinat in principio:
 in nouissimo benedictione carebit. **Q**ui
 pro auaritie nequam in hac uita mul-
 tiplicari appetit: in futuro ab eterno pat-
 monio exheredes fuit. **A**lit. **H**eredi-
 tas ad que festinat in principio: in nouissimo
 benedictione carebit. **Q**ui quod regimi-
 nis precepta subesse didicit posterius accipit:
 in nouissimo incede benedictionis que bonis
 rectoribus debet carebit. **Q**ui ad ministrum
 altaris indoctus et temerarius accesserit:
 et ipse in die nouissimo gratiam remu-
 nationis que bene ministrantibus reputatur
 perdet. **P**otest et ita accipi. que que in presenti
 suas ulciscit uult iniurias: hinc coro-
 na patie in futuro carebit. **C**ui sensum
 uidetur potissimum inuenire: quod sequitur.
Ne dicas reddam malum: expecta do-
 minum et liberabit te. **Q**uid etiam in scelo
 sequitur astruit: cum dicit. **A**bhomi-
 natio est apud dominum pondus et pondus: sta-
 tera dolosa non est bonum. **D**uplex namque
 pondus et statera habet suo in corde dolosa:
 que dum peccauit ueniam ipse petit a domino.
 et nichilominus peccata ipse huius ac pe-
 nitenti quod peccauit dimittit non uult.
 eum que deus est flectere ad misandum satagit

precibus. cū ipse hō existēs. nullū ho-
minū p̄cib⁹ flecti ad miām possit.
Qui iure q̄i iniq̄ pondātor abhomi-
nat⁹ a dño. q̄a suas iūrias q̄uores q̄
dñi m̄suratur. ubi gr̄a nolens idul-
gere ei q̄ suā uxore polluit. i p̄tulas
sibi idulgeri cū forte despōsatā. xp̄o
ūginē maculauit. ul' c̄te animā suā
deo i baptisinate cōsecrā. aliq̄ uitioꝝ
sorde fedauit. **A** dño dirigunt̄ q̄s
sus uiri. **Q**uicq̄ hōiū gressu rectū it̄
icēd̄. n̄ fit hoc libtate humani arbit̄i.
s; gubnatiōe illi. cui diē ysaiā. Om̄ia
enī opa n̄ra opat⁹ es nobis. **Q** s̄ aut̄
hōiū potest itelligē uia suā. **I**n hoc
iquit manifestū claret. q̄a q̄cqd̄ bo-
ni h̄t q̄sq; a se ip̄o n̄ h̄t s; p̄ grām dī.
qd̄ nec p̄ sui libtate arbitriū. q̄l futū
sit. q̄lū ul' q̄m̄diu uictur⁹ itelligē
potit. **R**uina ē hōis deuotare sc̄s.
i p̄ uota t̄tare. **C**ū peccatū sit
ulli hōiū nocē. q̄nto mai⁹ ē. cū q̄s sc̄s
dī offendit siue lesit. i q̄i uile manci-
piū p̄ libitu sue uoluptatis eo t̄ta-
re n̄ timuit. q̄m̄ uiri illi i actib⁹ a
postolorū deuouer̄t se n̄ manducato
neq; bibito s̄ don occiderēt paulum.
p̄ pagani sepe ut legim⁹ d̄ys sui. ta-
noꝝ deuouere sanguinē. h̄c ūsum
antiq̄ editio. uix aliū sensū posuit
dicēs. **M**uscip̄la ē uiro citato. aliqd̄
de suis cōsecrē. p̄ca aut̄ q̄ uotū fecit
penitētiā agit. **E**t q̄ uisq; i eo vi-
delicet q̄ sua uota cōtēp̄t. i eo q̄ ut sua

uota opleāt. sc̄s p̄secūt. dāpnatio res-
tat et̄na. recte subdit. **O** dissipat impi-
os rex sapiēs. i cūat sup eo fornicē. **O** uir
aut̄ fuisse antiquoꝝ. ut adepta de bos-
te uictoria fornicē s̄ erigent. i q̄b⁹ ut
tū suax laudes desēberēt. i saul ope
legim⁹. **D**ñs ḡ rex n̄r. n̄ solū impioꝝ
destruit i fine malitiā. s; i magnā cū
electis suis eide t̄ip̄i glām p̄petuo ce-
lebrat. h̄c ūsū antiq̄ trāslatio sic h̄t.
Ventilator impioꝝ rex sapiēs. i imittet
ill rotā maloz. idē penā nullo fine cō-
sūmādā. Cui uidē rote c̄ria ē corona
uite et̄ne. q̄. rep̄misit d̄s diligētib⁹ se.
Lucēna dñi spiraculū hōis. q̄ iuestigat
oīa sc̄ta uētris. **O** iuini afflat⁹ illumi-
natio. cū i m̄te hōis uenit. eā finet ip̄i
illumina ostēdit. q̄ aū sp̄c sc̄i aduentū.
cogitatioēs p̄uas i portare potāt. i pen-
sare nesciebat. **E**xultatio iuuenū
fortitudo eoz. i dignitas senū canitiē
Canitiē. sapiām diē. **T**e i enī ciuitati
cuiq; bn ordinate. t̄ res sc̄e ecclie recte
agūt. cū i fortioꝝ q̄q; uirib⁹. necessari-
is iñstitūt opib⁹. i seniores maiore p̄den-
tia p̄diti de his que agenda s̄ salubrit̄
cōsulūt. **L**iuor uuln̄s abstiget mala.
i plage i secciorib⁹ uēt̄s. **C**ū enī ext̄iv
p̄cutim. ad peccoz n̄roꝝ memoriā taci-
ta afflictiq; reuocam. i p̄ hoc q̄d for̄ pa-
tim. maḡ it̄ qd̄ fecim⁹ dolen. sic q̄ sit
ut it̄ uulnā apta corp̄is. maḡ nos ablu-
at plaga sc̄ta uēt̄s. q̄ sanat neq̄tia p̄-
ui opis. occultū uuln̄ dolou. **S**olet q̄ppe

uentis appellatioe mes accipi. qe sic uen-
 t sumit escas. ita mes pectando exopt
 curas. **S**ic diuisiones agru. ita cor regi
 i manu di. **Q**re cor regi. i n poti omi
 um hoiu i manu di ee phibet. cu sep
 tu sit qe i manu ei se omis fines tre. n
 forte regē scim queq; appellat. q uicioy
 bella i seipo uice. i ututu militia noy
 stupari. **S**ic eni dñs multafidis agru di
 uisioib' trax fines late simul i aeri im
 plet. regit qe aqs supiora celoy. ita cor re
 gis qcuq; uoluit iclinat. qe sic diuisiones
 graz uix sua uoluntate i aglis i hoib' t
 buit. ita etia corda scoy qb'cuq; uoluit
 digna donatioib' reddit. neq; ullu he
 pelagianista loc q absq; di gra q's salu
 fieri possit. **P**erusa uia uiri aliena e.
 q aut mud' e. rectu op' ei. **I**uste cora dno
 uive. pp'u e humane oditiois. un alibi
 die. dm tunc i mandata ei obfua. hoc e
 cu omis ho: at q puse uiuit. aliena pfecto
 a nata humana uia icedit. **P**usa g ac
 tio aliena e. i cot natam. q aut mund'
 e i ope. hic recte qd p natam originalit
 sup'it exopt. **M**elui e sede i angulo
 domatis. qe cu muliere litigiosa i domo
 omuni. **A**deo ueru e meli' ee ut se
 dea' i angulo domatis. id: isecta altitv
 dine uite otinetiori. qe cu muliere ma
 la i domo q t sit cu illa omuni. ut i
 si optima t mulier ducedu offeratur.
 meli' sit otpto conubio pp't comitatu
 agni celibe ducedu uita. **Q**ui obturat
 aure sua ne audiat clamore paupis.

i ipe clamabit et n exaudiet. **G**ena
 lit h accipienda e sentetia. i n de e
 geno tm ul' copalit i firmo. **H**arq
 i emunib' alieni n affectu mis' odole.
 s; iudicatis mauult tenē censuram.
 ostend se uicioy fecib' eligtu. neq; ar
 ditu diuine miserationi exite dignu.
Mun' absconditu extiguet ira. i donu
 i sinu idignatione maxima. **Q**ira
 districta iudici q peccado meruit pla
 care desidat. elemosina det paupib'.
 i hoc nulla dilectioe fauori humany.
 s; tm amore oditoru. q conditū occulta
 respic. **S**i eni sit mun' absconditu. s
 ad mitiganda oditoris ira pficiu.
 si nullo exine retributioi intuitu por
 rigat. **S**ic implebit qd ipse pcepit.
 te aut faciente elemosina. nesciat si
 nist' tua qd fatiat dexta tua. **G**av
 diu ito e face iudiciu. i pauoi opan
 tib' inqtate. **G**audet it' cu bonis
 desudat opib'. qe spat se pp't h boni
 remunerandu ee phennib'. at u repbi
 du mala q dm phibuisse noit facit.
 qmuit sue luxurie ppetioe carnali
 ter delectent. mitis tam pauore int'
 no care nequit. qe se mala ppetua pa
 suru p'hi que tepalit male fecerit
 n ambigut. **V**ir q errauit a uia
 doctne. in cetu gygantū omorabit.
Gygantes die imundo spe. de q bu
 beat' iob ait. **E**cce gygante gemut
 sub aqs. i q habitat cu ei. id: supbi
 i male fortes spe demonioy cu his

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

q̄s decepunt hoib; penus subacti torqu-
tur. **H**oy enī cetui sociabunt̄ q̄q; q̄
a uia uirtutis errauint. ip̄o iudice at-
testāte. q̄ se illi dicturū eē p̄dix̄. disce-
dite a me maledicti ī ignē et̄nū. qui
parat̄ ē diabolo ⁊ angel̄ ei. **P**ro ito
dat̄ impi. et p̄ recti iniq̄. **I**usti et
recti idē eē uident̄. s; distat̄ it̄ im-
pios ⁊ iniq̄s. qd̄ iniq̄ s̄t̄ om̄s rep̄bi.
impij ū qui maiorib; implicati sce-
lerib; ul̄ nūq; sc̄e mistia fidi p̄cepe-
rūt. ul̄ p̄ accepta ad apostasiā redi-
ert. **N**ō pot̄ hoc loco om̄s impi fī-
deliū p̄secutor dictus accipi. porro
iniquoz uocablo genālit̄ om̄s mali
designari. **P**ro ito dat̄ impi. cū pro
martire p̄secutor q̄ cū morte dedit
punit̄. p̄ rectis iniq̄. q̄ eoz iticia vi-
dentes. imitari nolebāt. **D**āpnat̄ he-
rodes n̄ tm̄ p̄ inocētib; q̄s impie ne-
ci t̄didit. s; ⁊ augm̄tū dāpnatiois
accipit. q̄ fide magoz seq̄ ad q̄rendū
d̄m noluit cū eēt iud̄s. ⁊ ip̄haz dic-
ta cognoscēt. **H**ic et enī d̄ns ait. **R**e-
gina aust̄ surget ī iudicio cū genā-
tioē ista ⁊ d̄dēpnabit eā ⁊ c. n̄ quia
ipsa sua uirtute ac potētia d̄dēpnā-
bit. s; q̄a ī ei op̄atioē d̄dēpnabunt̄
q̄ deuotionē ei scientē. cū multo fa-
cili⁹ possēt. sapiē curā dissimulabāt
h̄re. **T**esaur⁹ desidābil⁹ ⁊ oleū in
habitaclō it̄. ⁊ imprudēs hō dissī-
pabit illud. **C**larita⁹ bonoz op̄
deo semp̄ amabil⁹. ⁊ pinguedo dilec-

tiōis ī sc̄oz ecclia refulget. **Q**uē usicy-
lū beat⁹ papa gregori⁹ ī omelys euangly.
ux̄ antiquā t̄nslationē posuit. **T**es-
aur⁹ desidābil⁹. req̄esē ī ore sapienti. **V**er̄
rep̄bi n̄ tm̄ uirtutes n̄ asseq̄. s; ī p̄seq̄. ⁊
q̄ntū ualēt ī boni obstruere festinat̄.
Pot̄ sane hic uis de q̄lib; martirū ac-
cipi. ī cui habitaclo idē corpe. aīa sc̄a
si uidet̄ tesaur⁹ seruet̄. abundet ⁊ unc-
tio gr̄e sp̄ital⁹. at p̄secutor imp̄dēs h̄-
imodi habitaculū dirūpe pot̄. thes-
aurū ū q̄ habitaclo tenebat̄ ⁊ oleū
neq̄qm̄ tangē pot̄. **N**ō d̄ns docet n̄ ti-
mē eo⁹ q̄ occidit corpe. ⁊ p̄ h̄ n̄ h̄nt am-
pli⁹ quid faciāt. **C**iuitatē fortium
ascendit sapiēs. ⁊ destrux̄ robur fidu-
tie ei. **C**iuitatē fortū mūdū dicit̄ q̄
quondā malignoz sp̄iū tirānidi sub-
act⁹ stultē f̄uebat. h̄ns fidutiā uity ī
cultu eoz q̄ n̄ dū s; op̄a s̄t̄ manuū ho-
minū. **H**āc ciuitatē it̄uit ille nat̄ in
carne. q̄ ē d̄i ut̄ ⁊ d̄i sapiā. destrux̄ q̄
p̄ suo p̄dicatores cultū d̄oz iq̄b; fuere
ofisi ueritati ignari. atq; ī fide celesti
ū docuit h̄nda eē fidutiā q̄ n̄q; possi
destrui. **S**; et cotidie ciuitatē fortū
ascendit sapiēs. ⁊ destruit robur for-
titudinē ei. cū aliq; fidel̄ doctor ar-
gum̄ta philosophoz ul̄ h̄eticoz. ul̄ ī
otumaces carnaliū fr̄m d̄dictioēs.
q̄b; sua sc̄lā defendē ⁊ alleuare nitū-
tur. assertioē fidi ⁊ eccliaſtice castiga-
tiois disciplina redarguit. atq; euisce-
rās annullat. **T**esti⁹ m̄dax p̄bit.

ur obediēs loquet̄ uictoriā. **Q**se dō i-
 uire testat̄ n̄ factis dicta exēpt̄ p̄bit.
 q̄ aut̄ fidelit̄ ut p̄mittit̄ iſis subdit̄ di-
 uinis. hui' loq̄la ad uictoriā p̄uen̄ q̄a
 dū p̄ obedientiā sua deſidia uicē ſataḡ.
 p̄ iūciā iudici' p̄modū uictoriae palmā
 p̄cipit. **V**ir impi' p̄caciū obfirmat
 uultū ſuū. q̄ aut̄ rectus ē corrigit uia
 ſua. **I**udas q̄a impi' corde erat. q̄mvi'
 ipō dño redarguente noluit mala cep-
 ta reſtrigē. p̄uero petr' q̄ rect' erat cor-
 de idē. rectitudinē amatoꝝ. reſpiciēte
 ſe dño. mox penitēdo cor̄rē. q̄d negan-
 do deliquit. **N**ō ē ſapiā n̄ ē prudētia
 n̄ ē ſiliū d̄ dñm. **Q**cūq; ſiliant̄ r̄ ſapi-
 ut̄ hētiā. nich̄ ē r̄ uanū r̄ iūtile. **Q**q̄
 parat̄ ad diē belli. dñs aū ſalutē t̄bu-
 it. **H**omini q̄dē ē dō deuoti. tēpe p̄ſe-
 cutioi' aū p̄parare. corp' offerre diſcri-
 mini. ſ; diuini ē adiutorij. ut cepto
 labori agoni' uictoria ſalq; ſuccedat.
Meli' ē nom̄ bonū. q̄ diuitie' multe
Nom̄ bonū dic̄. n̄ quod a t̄bis uulgi i-
 p̄iti. ſ; qd̄ fidelū quāu' paucoꝝ testi-
 monio p̄bet. **N**eq; enī bonū h̄re nom̄
 refugit. ſ; a boni' q̄rebat laudari q̄at.
Si adhuc hoib' placere. x̄ ſi n̄ eſſem.
Hom̄ q̄ bonū ē religioi's. qd̄ diuiti' ali-
 bi iure p̄ferē. **N**ā et ſi mūdū q̄s lucre-
 tur unū ſū. m̄to ſic at̄p̄nēt tantū
 ut nom̄ ei' ſeberet̄ in celo. ei' q; memo-
 ria r̄ int̄ angelo' r̄ int̄ hoīes ſcōs figēt
 et̄na. **S**up̄ argentū r̄ aurū. gr̄a bona
Illam ſignificat gr̄am. cū q̄s. p̄ bono o-

pe laudat̄ a bonis. immo p̄collati ei
 donis m̄toꝝ gl̄ificat̄ pat̄ q̄ i celis eſt.
Oues r̄ paup̄ obuauerūt ſ; utuſq; o
 pator ē dñs. **N**eq; diuitie' p̄t̄ diui-
 tia' honores. neq; p̄ iopia paup̄em de-
 ſpiciat. ſ; i hoc utruq; m̄to uenāre
 q̄ op' ſūt diuinū. q̄a ad imaginē et
 ſimilitudinē di facti. **C**allid' uidit
 malū r̄ abſcondit ſe. inocēs p̄t̄ſit r̄
 afflictus ē dāpno. **M**ulti ex p̄ncipi-
 b; c̄diderūt i dñm. ſ; p̄t̄ phariſeo' n̄ cō-
 fitebant̄. ut de ſynagoga n̄ eicerent.
Qa enī erāt callidi uidebāt malū p̄-
 ſecutioi's qd̄ imunebat. r̄ abſcorderūt
 fidē pietati' q̄ parūp̄ ocepāt. inocē-
 tes ū apli p̄transierūt itanē p̄ſeſſioi's
 recto q̄ cepant. et afflicti ſe ūbē. uin-
 cul. carē. q̄ ipā i morte multati. **V**e-
 rūq; aut̄ exemplū multa uſq; n̄ r̄ i
 et̄amie fidi. r̄ i om̄nib' ſequunt̄ ac-
 tib'. **H**ē uſū antiq̄ in̄p̄retes manife-
 tus. ſ; i aliu' ſenſū tranſtulerūt. **N**s
 tut' uidēs neq; puniri ualde ip̄e di-
 ciplinā accip̄. inſipientē aut̄ p̄tere-
 untes dāpno afflicti ſe. **F**ini' mode-
 tie' timor dñi. diuitie' r̄ gl̄a et uita.
Modestia dic̄ oſtātā bonoꝝ opū. ti-
 more ū dñi illū q̄ p̄manet i ſeculū
 ſeclī. q̄ nimirū p̄fectio ūtutū ē. ad hē
 animi. ^{ſtatim} oſcendē q̄ gr̄am oditou' ul' in
 modico t̄meam' offendē. n̄l' p̄ſus
 ei' memouē p̄ponētē. q̄ alibi karita'
 p̄fecta uocat̄. ſora' m̄tēs timorē ſui-
 lem uidit r̄ icipientē. q̄ metuit q̄ſq;

6
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

ne forte peccando penus meatur subi-
gi. **Q**d autē subiungit diuitie et glā
et uita i futō significat. finis q̄ mo-
destie timor dñi diuitie et glā et vi-
ta quia nimirū pfectio ē uirtutū
i hac uita. ut timeam dñm timore
scō. hoc ē sincera illū dilectioē cola-
m. finis uirtutū i futō. ut diuitia hē-
ditatis pmissē. regni celestis glām et
uitā pcpiam a dño sine fine. undē
petr̄ ait. quē cū uideris exultabitis
leticia inenarrabili et glificata repor-
tantes finē fidi ur̄ salutē aīaz ur̄az

55 **A**rma et gladius i uia pūsi. et os aīe
55 sue longe recedit ab ei. **D**upliciter
intelligendū. q̄ pūsi et armati s̄ sem-
p ad nocendū primus uōbo ul' ope
scēlestō. et ipos parata sēp expectat
ultio diuini examini. quū ani-
mā suā in etnū saluari pcurat. lo-
ge refuḡ ab huiusmodi armis et gla-
dijs. q̄a et mte manūq; suā a primo-
rū lesioē refrenat. et ne aīadūsiōē
districti iudicis ip̄e feriat. itenta
mte p̄cauet. **P**roubiū est. adoles-
cēs iuxta uia suā. et cū senuit n̄ re-
cedet ab ea. **C**onstat plerosq; i sen-
tute dño donatē mutari a uicijs q̄
adolescētes habuerāt. et ecōt̄ nullo
ulo se deserēte dese. cca senū uirtute.
q̄b̄ in adolescētia uidebāt illustrari.
S; q̄ multo sepi' mores q̄sq; q̄b̄ ab ad-
olescētia ibut̄ ē. i reliquū uite tēp̄ ex-
eq̄ osueuit. pūbiū ēē dicit. q̄ qd ado-

lescēs q̄sq; cepit i senecta n̄ mutauit.
n̄ tam ip̄e sēp ita euenire affirmat.
Idcō autē huiusmodi pūbiū pōn̄ ut
auditores suo' a p̄ma etate uirtutib' stu-
dere p̄suadeat. ne forte i sentute n̄ po-
sūt discē studia q̄b̄ itenā etate despere-
rāt mancipari. **N**ā et q̄ semel ē imbu-
ta recē suabit odorē testa diu. et ḡta
narrat hystoria alexandrū potētissi-
mū regē orbq; domitorē. et i morib' et i
icessu leonidē pedagogi sui n̄ potuisse
carē uicijs. q̄b̄ paruul' adhuc fuerat
i fectus. **O** ues paupib' impat. et q̄
accip̄ mutuū. sū ē senānti. **P**atet
iuxta litterā. S; et diuitie uirtutib' i iu-
ditio occulta inspectō. p̄ncipāt et im-
mo i futō eoz iudice existūt q̄ uirtutū
diuiti' carēt. et q̄ ubū doct̄ne saluta-
ris accipit a doctore. sū ē eīdē docto-
ri. id ē implendi oīa q̄ ille celestis ma-
gistū iure p̄cipit. **Q** seminat iniqui-
tatem. metet mala. **C**ertū ē q̄ is q̄ ubo
ul' exemplo docet iniquitatē. recipiet vin-
dictā. S; q̄ seq̄t̄ et uiga ire sue osūma-
bit. illa maxime iniquitatē uidet̄ di-
cē. q̄ imita et impia mte pagit. ut ē
latrōnia exere. hōie' iuitio p̄mie. tormē-
tis laniare. morte p̄mie. bouē uidue
p̄ pignore aufre. ipsā de adūsario cū
possit uidicare n̄ uelle. **T**al' et enū mī-
to uiga ire sue osūmabit. q̄ sic dñ' ait
om̄s q̄ accepit gladiū gladio p̄bit. id ē
q̄ i iuste i alio' senuit. ip̄a senitia s̄
met̄ ititū osiscit. **V**erū q̄ dixat d̄ im-

55 duci. **Q**ui calūpniat pauperem ut
55 auget diuitias suas: dabit ipse di-
tiori et egebit. **C**onstat quia rapaces
et qui pauperibus auferunt: et qui iustis uidentur
possidere pariter omnia perdit: cum iudicium
districti iudicis: pena per quam que gesserunt
recipiunt. **S**ed et is qui pauperem spiritu frater
calūpniat ueritatibus eius detrahendo: ut per
huius uituperationem ipse diuitias quas desi-
dat auget: id est gloriam laudis huma-
ne maiorem quam scilicet accipiat: merito ta-
lis calūpniator quicquid bone actoris ha-
bere uidebatur amittit: et a fructu uirtu-
tium uacuum in fine manebit. huc usque
pertinet titulus parabolarum salomonis:
qui super positus est. **U**erum nouum genus locu-
tionis probat assumpsisse: ut ea que dicitur non
ad alium quem docet loquendo: sed uelut so-
lus secum rōtinando uideatur effari. **Q**uare
uidetur parabolarum primus est uersiculus: filius sa-
piens letificat patrem: filius uero stultus mes-
ticia est matri sue: ultimus iste ad quietem
usque explanando peruenit. **H**ic ad po-
terit loquendi ordinem reuertitur: ut specia-
liter ad eum quem instruit uerbum faciat: quod
ita incipit. **I**nclina aurem tuam et au-
di uerba sapientium: appone autem cor ad
55 doctinam. **P**ulchrum inquit ponere uerbum
55 locutionis: ut aurem pariter ad audiendum.
et cor apponere ad intelligendum que sapien-
5 te loquitur eum quem erudit iubeat. **Q**ui
55 pulchrum erit tibi cum ea suauis in uerbo tuo: et
55 redundabit in labium tuum. **A**spice se-
pe uidetur incipientibus et insuauis doctina

sapientie: sed cum eius uirtutem intimo corde per-
cepit eum opibus seruare: cum hac que fratribus
labijs proferre didicerit: pulchriorem
hanc ceteris dogmatibus esse deprehendit.
Ecce desepsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et
scientia: ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia
uirtutis. **T**ripliciter auditori doctrinam desep-
sit suam: que cogitare: loqui et opibus hanc excere-
precepit: qua desepcio triplici signis bene ostendit
rat totus iste libellus plenius refulget. **N**on
faciam uolentiam pauperi que pauper est: neque o-
tera egenum importam: que dominus iudicabit cau-
sam eius. **P**otest de quolibet egeno uel pau-
pere accipi: de quo dictum est. **T**ibi deus est pro pupillo
et orphano. **U**erum que sequitur: et ostendit eum que con-
fixerit animam eius melius de illo intelligit: que
cum diues esset pauper factus est pro nobis: non solum
pauperari ut non ditaretur: sed et ut non redi-
meretur: cuius dignatus est. **P**rohibet ergo sapientia
suo auditore: domino in carne predicanti uo-
lentiam mortemque inferre: que nimirum est restat
uita eius que in auctoritate uite manus mittit non ti-
muerit. **N**oli amicum esse homini iracundo: neque
ambule cum uiro furioso: ne forte discas se-
mitam eius: et sumas scandalum anime tue. **E**t
hic cum de omni iracundo uel furioso possit agna-
liter accipi: nihil tamen prohibet specialiter accipi
de illis que sunt saluatore et discipulo eius uel sa-
na mente furebant. **A**quorum amicitia recomi-
tata prohibetur: quicunque in eum credentes curam suam
saluti agebant: ne ex uicina periculis etiam
ipsi periret: quod casu uide scariothi fieri
posse probatum est. **G**eneraliter autem dicendum que
sic perfecta uiri peruerso primo non debet fu-

gere. quia illos sepe ad rectitudinē tra-
hunt. et ipsi ad puerilitatē nūq̄. trahūt.
ita infirmi q̄q̄ societate debēt declinare
p̄uoz. ne mala q̄ frequentē aspiciūt et
corrigē n̄ ualēt. etiā delectent imitari.

Noli eē cū hī q̄ defigūt manū suā. et q̄ ua-
des se offert p̄ debitis. **S**i enī n̄ h̄t uñ
restituat. quid cause ē ut tollat opimē
de cubili suo. **N**oli eē cū hī. q̄ se cū cētō
libi ac smet uacātes. defigūt i cura salutē
maloz. spondētes se rōnē p̄ eoz aīab̄ do-
mino redditōs. **S**i enī ille p̄ q̄ p̄pondis
hī n̄ h̄t bona opa q̄b̄ te liberū ac securū
reddat tue sponsois. q̄d t̄ utile ē ut
ip̄e i die iuditiū p̄ ei aīa iudicari. amit-
ta q̄ habitū iticie. q̄ induit eē uidebari
ac nudū ab ornāmto uirtutū existē opbe-
ris. q̄ q̄d dno teste pollicit es implere
nequeras. **H**oc aut dictū ē n̄ q̄d curā
regendaz aīaz cū t̄ regularit̄ imposi-
ta fuit suscipe n̄ debeat. s; ne passim
nullo iubente. doctoz t̄ ac p̄suli officia
ū temari usurpe. **N**e t̄nsūdiari t̄
muno antiq̄s. q̄s posuerūt patres tui. **N**e
t̄nsūdiari t̄muno fidi. q̄s catholici ab
initio statuere doctozes. **V**idisti ui-
rū uelocē i opib̄ suis. corā regib̄ stabit.
n̄ erit añ ignobiles. **Q**uēq̄ uelocē
uidis i ope suo. id ē i ope bono. q̄d ei
erat facē strennuū atq̄ sollicitū. sci-
to h̄c i die nouissimi examini. corā apō-
tolis q̄ cū x̄ mūdū iudicari sedebt esse
statuturū. q̄ uidit eoz i sa suauit. neq̄
i parte ignobiliū doctoz q̄rū caue se-

cut erroz. hoc ē ad sinistm̄ iudici eē
ponendū. **Q**uando sedis ut come-
das cū p̄ncipe. diligentē attende q̄ po-
sita s̄ añ facie tuā. et statue cultrū i
guttē tuo. si tam̄ habes i potestate a-
nimā tuā. **P**er allegoriā ceta dicit.
Qñ sedis ad legēdū cū magist̄ ut pa-
ne ubi reficiari. diligēt̄ itellige que
sc̄pta s̄t. et disētionē fac̄ lectioi i tua
locutioē sua. si tñ tal es tantūq̄ e-
rudit. q̄ i potestate habea aīam tu-
am. n̄ q̄i indoct̄ m̄te tua cūferari
om̄i uento doct̄ne. **S**unt nāq̄ p̄ loq̄la
posuit. q̄ uox i guttē ē. cultrū p̄ disē-
tioē. q̄ cibo cū reficiam. cult̄ secante
p̄param. **S**edēs ut comedat cultrū
i guttē suo statuit. q̄n is q̄ diuina se-
dul̄ meditat̄ eloq̄a disēta ex ore ūba d̄-
p̄mit. n̄ alia sepi i lingua q̄ celesti o-
racli dicta reuoluit. **H**oc aut ei ē fa-
cē q̄ i potestate h̄t aīam suā. id ē imo-
bile int̄ erroz fallentiū. sapiēt̄ ani-
mi statū suare didic̄. **H**ñ i recte sub-
iungit. **N**e desidēs de cibi ei. i q̄ ē
pani m̄datū. **Q**d ē apte dice. **N**e de-
sidēs ei auscultare sermoib̄. q̄ dulce-
dine m̄dosoz dogmatū auditozē sy-
os fallē osueuit. **N**oli laborare ut
diceri. **O**uitia sc̄ie significat. q̄s
ult̄ modū capacitati n̄re q̄re p̄bi-
ber̄. **S**ed prudētie tue pone mo-
dū. illū uidelicet de q̄ sup̄dictū ē. ne
t̄nsūdiari t̄muno antiq̄s q̄s posuerūt
patres tui. hoc ē t̄muno date uita-

55
55
55
T
H
C

55
55
55
55
55
55
T
H
C

55 tus et fidei a patribus. **N**e erigat oculos tuos
55 ad opes quas habere non potes. quia faciet
55 sibi penas quasi aquile et uolabit in celum. **N**e
erigat mentem tuam ad perscrutanda diuini-
tatis archana que penetrare non potes. hanc
55 enim celestibus solum ciuibus patet. **N**e
55 comedat cum homine iudaeum. et ne desideres ci-
55 bos eius quam in similitudinem arioli iocet-
toris estimat quod ignorat. **N**e de scriptis
tiscum heretico loquaris. qui inuidet huma-
ne salutis. males decipe que corrigi. quam
sicut ariolus et iocetor somniorum estimat
quod ignorat. ita hereticus que non intelligit
in scriptis prout libet interpretari presumit.
55 **C**omede et bibe dicitur tibi. et mens eius non est te-
cum. **S**ecus inquit discere et agere quod docet
cum ipse hereticus qui docet fidei certam non habeat.
sciens se de corde suo finxisse quod docet
55 **C**ibos quos comedas euomes. et pides pul-
55 chros sermones tuos. **S**ensum prout quos
ab hereticis didiceras. necesse est ut ut per pe-
nitentiam corrigendum deseras. ut per mortem
per hereticum pena luere cogaris. pidesque sermo-
nes confessionis quibus eis predicantibus humili-
ter fauendum esse putauas. **I**n auribus
55 insipientium ne loquaris. quia despiciunt
55 doctrinam eloqui tui. **H**uc simile est illud
55 euangelii. Nolite scism dare canibus. neque
mitti margaritam ueras anas porco
et cetera. **S**ic ergo super ammonuit ne hereticorum
doctrinis auscultare. ita nec hortatur
ne amore uane glorie seductus inuidis
hereticorum passim archana uitata iugeras.
55 **N**e attingas timorem paruulorum et agrum

pupillarum ne intreas. propter quod enim eorum formi-
55 e. et ipse iudicabit de te causam illorum. **P**ro-
55 pter quod paruulorum et pupillarum dominum ap-
pellat. quia cum esset in carne. pauperum magister
quod diuinitus osor fieri dignatus est. **A**lioquin
idei dominus est omnium diues in omnis qui inuocant
illum. **P**ossit autem congruenti paruulorum et par-
uulorum nomine illi designari. de quibus dominus
ait. **V**idete ne contempnatis unum de pusillis
istis. qui in me credunt. **D**ico enim uobis. quia angelus
eorum in celis semper uidet faciem patris mei qui in celis
est. **Q**uorum ager et timor qui attingit. hoc est quod
iustitiam eorum bona inqerando leserit.
iudicium domini non euadet. **N**on emulet
cor tuum peccatore. sed in timore domini esto
tota die. quia habebis spem in nouissimo. et
peristolatio tua non auferet. **S**i tota die
id est toto tempore quod in seculo huius luce consistit. et
peccatorum uitare exempla. et dominum timere sate-
geris. habebis spem bene retributionis in nouissi-
mo. hoc est cum ad huius uite finem peruenis.
ipso in aeternitate qui ait. **I**nto fidei usque ad
mortem. et dabo tibi coronam uite. **N**oli esse
in diuini potatorum. neque in messatioibus eorum
quod carne ad uescendum offerit. **C**arne ad
uescendum offerre est in collatione derogatio
uicissim primorum uitia dicere. **D**e quorum
pena mox subdit. **Q**uia uacant po-
tabus et dante simbola osunt. et uestie
tibi panni dormitatio. **S**ymbolum igitur
nomen est. et interpretatur collatio. **E**st autem col-
latio sermonum sicut consilium solet. et per
cuniarum siue aliarum rerum. ut in presens locum
docet. **P**otibus ergo uacant. qui de opprobo

bo: et rursu uina repta: **V**ex pñ
i dormienti expmūt. **M**ēs quippe a
cura sollicitudini dormiēs ūberat q̄
ñ dolet: q̄ sic immunētia mala ñ p
spic: sic nec q̄ ppetuerit agnosē. **T**ra
hit i neq̄qm̄ sentit: q̄ p illeceb̄s ui
tiōy ducit. ñ tñ ad sui ctodiā scita
t. **Q**de euigilare optat ut rursu
uina repiat: q̄a q̄m̄u somno stupo
ri a sui ctodia p̄mat. uigilare taō
ad cura seclī nitit ut semp uolup
tatis debet: i cū ad illud dormiat
iq̄ sollert uigilare debuerat: ad illd
uigilare appetit. ad qd̄ laudabilit̄
dormire potuisset. **N**e emuleri vi
ro malo: ñ desidēs cē cū eis. **N**e
desidēs eō imitari q̄s uitiy ill de q̄b;
memorau uidi implicari: s; poti
sapie opam dare curato. **I**ndocna
replebunt cellaria uniuēsa suba p̄ci
osa i pulchrima. **C**ellaria i corda i
toy que ñ ñ p̄ doctnā sapie. donary
uirtutū replent. **V**ir sapiē i fortis ē:
i uir doctus robtu i ualidu. **N**on om
ni q̄ fortis i sapiēs ē. **O**m̄i aut sapiēs
i fortis cē dicendū ē: q̄ i si corpe i becul
li ē. si assit sapiā. om̄ia forti adūsary
id: diaboli ctamiā uicit. **E**xcellsa
stulto sapiā: i porta ñ apiet o suū.
Non p̄ stultus ad sapiām atigē: alta
ē ab eo q̄ i infimē iacet uitiōy: q̄ i si
in p̄senti se aliqd̄ sape putat: i por
ta tñ ciuitatis. id: i exitu uite hui.
iueniet nich cē qd̄ sapuit. **Q**ui co

gitat mala face: stult uocabit. **N**e py
tare stultū estimādū fuisse cū quē he
betē tardū q̄ i genuo uidere: palā ostē
dit q̄ ille stult uocandū ē. q̄ ul i cogi
tatioē peccī suggestioi b̄ osenat. tā
et si ac i genuo uidet̄ existe: ñ aut ille.
q̄ i hebes sensu apparet. dei tam̄ im
p̄is q̄ discē potuit. obtepare dispo
suit. **S**i despauit lassus i die angu
tie: imnuet fortitudo tua. **N**ichil
excēbili despacioē: q̄. q̄ hui. i i genā
lib̄ uite hui laboub: i qd̄ maxime
nocet i fidi ctamiē. ostantiā fortitu
dini p̄dit. **E**rue eō q̄ ducunt ad mor
tē: i q̄ t̄hunt ad intū libare ne cesse.
Potest iustice accipi. **E**rue eō q̄ ab hē
tici decipiunt rectā fide p̄dicando. li
bā bonoy opū exempla mōstrādo. eō
q̄ a male uictib̄ catholici t̄hunt ad
iūti. **S**; et si q̄s i ctamiē lapsō p̄secutio
ni ul lapsuro asperis: sollicita h̄ ex
hortatioē ad uitā restaurare satage.
si q̄s fame uidis p̄tō: si q̄s algore. illo
dato uictu ac uestitu recrea. **C**omed
fili mel q̄ bonū ē. i fauū dulcissimū
gutū tuo. sic i doctnā sapie aie tue.
Paret facillime q̄re doctnā sapie^{miell} o pa
ret i fauo: q̄ nimirū sic illa cibi. ita
h̄ doctnā cetis p̄stat. **S**; hoc int̄ utiq̄;
significatiā distat: q̄ mel q̄m̄ i p̄mp
tu ē ad comedendū. morale lūte supfi
ciē i sinuat: fau aut̄ iq̄ mel de cera ex
p̄mūt. allegoricā locutionē figat̄ de
nuntiat: ubi subducto lūte uelamiē.

suauita' sent' spital' aliqn' cu' labore
 ymoia p'cipit. **N**e insidieri' i' q'ra' im-
 pietate' i' domo iusti. neq; uaste' regem
 cui' **N**e q'ra' aliqn' occasione. p' q'm d'ro-
 ges hoi' ito. **I**lle eni' si occidit cito amo-
 uet pede' suu' et caret uitio qd' n' ita'
 t' i' factu'. impy' aut' sic corruu't ut ulc'i'
 n' redeat. sic subsequet' addidit dicen'
Septie' eni' cadit iust' i' resurgit. im-
 py' aut' corruu't i' malu'. **Q**m aut' it'
 appellat' q' cade' id: peccare' memorat'.
 n' q' de leuib' cotidiani' q' loqt' peccati'.
 sine qb' n' itoy' q'sp'ia' i' hac uita' ee' po-
 tuit. q' nimiru' p' ignorantia' p' obliui-
 one'. p' cogitatione'. p' sermone'. p' surrep-
 tione'. p' necessitate'. p' figilitate'. singlis
 dieb' i' inuita' ut uolente' in'erim' frequ-
 t' reatu'. **E**t tam' surgit itus. uidit q' it'
 e'. n' itic' ei' p'uidicat lapi' figilitati' hy-
 mane'. **V**n' bn' cu' de ita' casu loqrer'. n' ad-
 didit i' malu'. q' i' i' malu' e' qd' cadu't. ne
 tam' i' malo qd' iciderat her'e possit cu' re-
 pcurat'. **A**t d' de repbi'. impy' aut' iqt'
 corruu't i' malu'. q' uidit impy' cu' ceci-
 derit ut sc'pta' dic' id: cu' capitalia pec-
 cata p'p'etrint'. ita' casu suo delectando
 assentiu't. ut ab hoc releuari peniten-
 do desipiunt'. **C**u' occidit inimic' tu-
 u' ne gaudea'. i' ruina illi' n' exultet
 cor tuu'. ne forte uideat d'n' i' displice-
 at ei'. i' auferat ab eo ira' sua'. **S**up' ito
 insidia' tend'e uetuit. n'e aut' ut te p'fec-
 tu' reddat i' omib' i' inimic' cu' peccave-
 rit. aut aliqd' adu'sitati' ic'erit. insultare

phibet. ne forte si misante' d'no ad pe-
 nitentia' salute'q; a'ge' redierit. ac tecu'
 fidele' amicitia' h're cepit. t'e erubescat
 q' illo' aliqn' desperis. q's diuina gra'
 ad fide' seruauit. **S**i q'ntu' pote' iacenti-
 bus adole. eosq; ut resurg'e' debeat ad-
 iuuat'. i' si uotu' conatu'q; tuu' se'q't' ef-
 fect'. gaudebi' de sanato que' male ha-
 bent'e doluera'. sin alia'. tue' tam' be-
 nuolentie' apud d'nm fructu' n' care-
 bis. **V**t certe' ita' dicendu'. **N**e gaude-
 as de casu inimici'. ne forte d'ns sup-
 bia' tua' q' illi' displicet. absq; dubio. hoc
 ordine deiciēs humiliet. ut te cadete'
 i' peccatu'. ille resipiscēs sanet'. **E**t
 me d'nm fili' mi' i' reg'e'. iuxta qd' ip'e'
 ait. **R**eddit'e q' q' i' cesari'. r'i' q' i' d'i do-
Ne q' aliqd' obstat i' d'no i' reg'e' patre'
 i' filiu' itellig'e' designari. q' uno eodq;
 s't diuinitati' honore' colendi. **Q**eni' n'
 honou'ficat filiu'. n' honou'ficat patre'
 q' misit illu'. **E**t cu' detractorib' ne-
 omisceari'. ut uidit q' dicetes se d'm pa-
 tre' nosse. filiu' d'i i' carne' appare'te' no-
 luerit recipe'. **Q**m repente' osurget
 pditio eoy'. et ruina' utiq; q's nouit'.
Vtriq; die' i' det'henti'. i' ei' q' illi' fauen-
 do omixt' e'. det'hentiu' x' p'icipu' et
 decepti ab ei' ppli'. laceratu' fide' h'esi-
 archaz. i' auscultatu' ill' auditoy'. **H**ec
 q' sapientib' subaudit' ignota s't. q'n
 repboy' q'sq; q' rep'etino' intitu' rapi-
 atur e' seelo'. **V**t h' q' sapientib' s't obs-
 uanda q' docui. ne det'ctorib' omisce-

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ant. q̄a hoc specialit̄ uitio. totū pe-
ne genui p̄clitat̄ humanū. **U**nde
eidem uitio mederi uolēs beat̄ pat̄
augustin̄. hos ī sua m̄sa ūs̄culos de-
scribi fecit. **U**sq̄s amat dictis absen-
tū carpe uitā. hac m̄sa idignā no-
uerit eē suā. **H**ē ūsū manifestū an-
tiq̄ editio dicit̄. **H**ec dico uobis sapi-
entia agnoscētib⁹ qd̄ sequentiū sente-
tiaz n̄ inagruē potest eē p̄cipiū.
Cognoscē p̄sonā in iudicio n̄ ē bonū.
Sup̄ regē timē docuit. i nē p̄sonā
ī iudicio cognoscē uetat. **U**n̄ colligi-
tur q̄ ita p̄cipib⁹ debuit̄ obsequiū
tempali subiectos oportet impendē
ut nunq̄ reuētiē ul̄ timorē eorū re-
spectu a uia ueritat̄ exorbitet. **L**a-
bia deosclābit. q̄ recta respondet.
Osculū paci i amori ē signū. **Q**̄ recta
respondet labia deosclābit. q̄ q̄
cūq̄ neglecta acceptioē p̄sonaz. sola
iticiē ūba seq̄t̄. iste i si ūs̄pientib⁹ q̄
uis forte uidet̄ et austerū multos
tam̄ cū quib⁹ pacē habeat pruden-
tes. multo q̄ sua dicta cū amore am-
plectent̄ iuentet. sepe i illo q̄s adū-
santes sui recti assertioib⁹ tolerant̄
dūso p̄modū ad meliora amico re-
cipiet i socios. **P**repara for̄ op̄ ty-
um. i diligent̄ exerce agrū tuū ut
p̄ea edifice domū tuā. **Q**d̄ ē p̄pa-
rato ope agrū diligent̄ exerce. n̄
euulsis iniquitat̄ sentib⁹ actionem
nr̄am ad frugē retributiōi excolere.

Et quid ē p̄ aḡ exercitiū ad edificium
dom̄ redire. n̄ qd̄ plerūq̄ ex opib⁹ bonis
discim⁹ quātā uite mūditiā i cogita-
tioē cōstruam⁹. **I**lle quippe bñ m̄ti do-
mū edificat. q̄ p̄mū agrum corp̄ aspi-
ni uitioy purgat. nē desidiorū sente-
i carni aḡ p̄ficiat̄. int̄ tota uitutū fa-
bca fame boni crescētē destruat. **N**e
sis testi frust̄ ot̄ primū tuū. n̄ lac-
tes quēq̄m labiis tui. nē dica qm̄ fe-
cit in faciā ei. **H**ec ad exercitiū
aḡ nr̄i id̄ ad cultū bone actioi p̄ti-
nēt. inocētē uidelicet primū falso tes-
timonio n̄ ledere. peccati cuiuslibet fi-
ditiā ampli⁹ peccandi adulando n̄ t̄-
buere. malū p̄ malo n̄ reddē. **S**ic eniō
fit ut cū p̄mo act̄ extius bñ op̄suis.
p̄modū ad itiori q̄ hoīs excolendā mū-
ditiā p̄tingat. i p̄ q̄i exercitiū aḡ. i m̄ti
habitu. p̄s cogitatioib⁹ ornare. al-
tiq̄ ostruere icipiat. **Q**d̄ q̄ rep̄bi face
dissimulat̄. recte subdit. **P**er agrū
hoīs p̄iḡ transiui. i p̄ uinea uiri stul-
ti. i ecce totū impleuerit urtica. opuerit
sup̄ficiē ei spine. **P**er agrū uinea q̄ pi-
gri ac stulti transire ē. cuiuslibet negligē-
tis uitā inspice. **Q**uā urtica ul̄ spine re-
plet. q̄ i corde negligētū prurientiat̄
rena desidīa. i p̄ctioēs pullulat̄ uitioy.
iuxta qd̄ sc̄ptū ē. **I**n desidīs ē om̄s
otios. **E**t maceria ^{lapidū} destructa erat. **M**a-
ceria lapidū i uinea p̄ aḡ stulti d̄sticta iac̄.
cū cepta munimīa uitutū. i impbitate
hoiū maloy d̄cept̄. i imūdoy spūum

Persuasioe callida qsq; negligēs pdit.
Explicit lib. ii. Incipit. iii.
 e q; parabolę salomonis.
 q; tñstulerēt uiri ezechie
 regis iuda. **H**inc nouo or
 dine loq; incipit. ut n̄ sic
 prius q̄ ad audientē uerbū faciat. s;
 secū ipse qd rō uītati habeat disputā
 do ptractet. inq; tam legēs quisq; ul'
 audies. quid appetē qd cauere debeat.
 aptissime dinoscat. **Q**s qdē parabola
 uiri ezechie tñstulisse referunt. forta
 sis qā ei usq; tempa dispse habebant a
 plurib; p ut ex ore sapientissimi regi se
 mel dicta excepant. s; pindustā illi in
 unū collectę. i; ihui libelli corp' s; i ser
 te. **N**otandū sane qā in hi' parabolis
 multo s; plura q; iētis p allegoriam
 dicta. ex collatioe uidē rerū que figis ap
 te uident. **G**la dñi celare ūbū. i; gla
 regū inuestigare sermonē. **G**la dñi
 ē in carne apparētis. humanitati sue
 magis q; diuinitati natām mortali
 um oclis ostendē. i; se poti' opū mira
 clis ac mystici locutioib; q; apti asser
 tioib; ūbū idē dī filiū fateri. **V**n mul
 to sepi' in euu'gio filiū se hois: q; filiū
 dei appellare osueuit. **G**la fidelium
 ei' discipuloy ē. inuestigare diligent' ei'
 sermonē. q; se dñi i; ū patent n̄ dicit
 mystice significat. q̄le ē illud. ego i; pa
 t' unū sum. et ē hui' modī. **D**enuq; ce
 lan' ūbi cōtutātē. i; p̄tendēs hois i; fir
 mutatē. ait. **Q**uē dicūt hois ē filiū

hois: **C**ui regū eximi' inuestigato
 ei' sermone quē antea sepi' audierat.
 respondit. **T**u es. x' fili' dī uiui. **H**ec pa
 uā hac inuestigatioe meruit glām;
Nā p̄tan' audiuit. **B**eat' es symō ba
 iona. i; c. **C**eli sursū i; t̄ra deorsū. 55
 i; cor regū insecrutabile. **S**ic altitu
 do celi i; p̄funditā t̄re conici ab hōi
 bus n̄ potest. ita scia p̄phaz i; ap̄loy
 q; archana diuinitati spū reuelante
 agnouerūt. n̄re figilitati' capacitatē
 transcendit. **A**ufer rubiginē d' ar
 gento. i; egrediet' uas purissimū. **A**u
 fer sup̄ficiē luttē de sac' eloq; et iue
 nies sensū purissimū sub uilitate lit
 tē recōditū. i; sub carnaliū figis ceri
 moniaz sp̄italia latuisse mystia. **A**u
 fer impietatē de uultu regi. i; firma
 bit' iusticia tñ' ei'. **A**ufer impieta
 tem p̄sequēdi. x'anos. de aīo sauli. uel
 alti' ^{cuilibet} emulatoz legis. et cū x' p̄dica
 re cepint. firmabit' iusticia cathed'
 doctine eoz q; pri' ad ruinā sua impellebat
 impieta. q̄ndiu iusticie dī repugnantes.
 suā p̄ponē ctabāt. **I**tem. **A**ufer im
 pietatē de uultu regis. i; firmabit' i
 ticia tñ' eius. **Q**eni' p̄sūt p̄lis. si uo
 lūt firmū ēē solū suū semp bilari
 tate i; grā uult' pleno exhibeant. nep
 arrogantā r̄diores effecti. musitati
 onē incidāt plebi. **N**e glōs' apparā
 corā rege. i; i' ospectu magnatoz ne cō
 stitās. i; c. **S**up̄' p̄sule monuit. nē
 subditū. **N**ā sic illi dix' ut hilarem

55

im

55

55

55

55

55

55

55

55

55

T
H
A

uultū ostendat subiecti: ita hec ara
monet ne in spectu maiorū arrogari
appareat: s; poti' in medio loco posit'.
supi' exocari meāt. Cui simile ē illd'
dñicū. Cū iuitat' suis ad nuptia' nō
discūba' i pmo loco rē. Possum' autē
i rege' r pncipe dñm significatū intel
ligē: i cui' aspectu nos semp humiliari
necesse ē: monente pet' aplo q ait;
humiliamini g' sub potenti manu
di: ut uos exaltet i tempe uisitatioi'
" **Q**ue uiderit oculi tui ne p'fra' iurgio cito:
" ne p'ea emendare nō possi' cū dehonesta
uis amicu' tuū. **E**t i euglio dñi: Si
peccauit iquit' fr' tuus: uade corripe eū
" i ter te r ipsū solū: r c'. **M**ala aurea i
" lecti' argentei' q loq't' ūbū i tempe suo
" **S**ac' eloq'a rectissime lecti' opant' argē
" teti'. lectis uidit q' reqem prestat' a lab'
audientū: argentei' aut' q' splendida
fulgēt ūtutib' patrū. Vnd' sc'ptum ē
Eloq'a dñi el. c. ar. l. ex. Quoz ornatu
lectoz mala sup'addit aurea: q'siqui'
eadē diuina eloq'a. i spitalib' plena
sensib' r mystis. exponendo demon
strat. **C** nimirū sens' apte mala uo
cant' q' de arbore uite id' di sapia
se' orti: apte aurea mala. q'a noticiā
amozē q' ppetue claritati' m'ab' ifun
dūt. **M**ala g' aurea i lecti' argentei'.
q' loq't' ūbū in tēpe suo: q' q' ūbū di
oportune nouit iuxta audienti
um capacitātē p'dicare: nō exempla
ac dicta patrū p quoz c'todiā ad re

q'em pueniat' c'nā. iuxta litram repli
cat: nō suauiore' in hī spitaliū sensuū fruc
tus. q'b; pia audientū desidia pascat.
remoto litte' uelamē pandit. **I** nauri'
aurea r margaritū fulgēs: q' arguit sa
pientē r aure' obedientē. **R**ecte' humi
lis auditor' auri opat' auree: q' dū libe
ter ic'panti ac docenti aure' accomodat.
iā sese ad p'cipiendā claritatē sapie' ce
lesti' p'parat: iā supne' luci' uisioi' appro
piat. **R**ecte' magist' erudit' margarito
fulgenti assimilāt: q' dū em'dationem
moz. dū supnoz sciām desidantib; ac
pie' q'rentib' animi' ostend': q' aureo orna
tu' maiore' isup' g'tiore' q' fulgoie' gēme
ardenti' annectit. **S** ic' frig' niu' i die
messi'. ita legat' fidel' ei q' misit eū ani
mā illi' reqescē facit. **I** nportunū uid
t' omimodi'. tēpe messi' nungē. **N**ā i fra
legim' quom' nix estate. r pluuie' i mes
se: sic idecēs ē stulto glā: s; tam' i seruen
tissimi' palestine regioib' nō parū delec
tabile' ē metētib' si subito frig' quom'
i niue' solet adueniat: q'd incendia soli
aliquātū refrigeret. sudore' laborantium
t'gat: ardente' tempet' anhelit'. Cui rec
te' frig' legat' assimilāt fidel'. q' m'tē
ei' qui se misit prudent' agendo repau
sat. **M**ystice' aut' legat' fidel' doctor' ē ca
tholic'. q' aut' mittit cū dñs: porro die'
messi' i estu. temp' ē p'dicatiois iut' fu
rores p'seq'ntū. de q' dictū ē messi' q'dem
multa opariū autē pauci: frig' niu'is
i messe' aliquātula ē q'es p'dicantiū. ap

tra ultiora p̄ccerit. ita inuita ueritate pluvie pluvioses tram infundit. adierit ardor syd̄is ant̄. qui ip̄as aq̄s pluviales p̄ latitudinē arenarū cō quoquat̄ ip̄etrā salū q̄dē ul̄ glaciē ^{aspectu} simillimā. s; nul̄ gelidi rigori. nul̄ salis saporis h̄ntem. q̄ tñ uix̄ nat̄ōis sal̄ in caumate durare. ac in nubilo so aere fluere ac liq̄fieri solet. hanc idigene sumites seruāt. i u op̄erti terit. p̄lōmto utunt̄. Vñ iudee peccāti dicit̄ p̄pha. Si lauis te nit̄. i multiplicauis t̄ herbā bouth. maclata es in iniquitate tua dicit̄ dñs d̄s. Crepitat aū i aq̄ quom̄ calci uiua. i ip̄a q̄dem disp̄git̄. s; aq̄ lauatiōi habile reddit. Cuī nat̄a cui apta sit figē. enēs salomon ait. **A** cetū inuit̄. i q̄ cantat carmiā cordi pessimo. **A** cetū quippe si mutat̄ i nut̄ū. feruescit nut̄ū p̄tinē. i ebullit. i p̄usa mēs q̄n p̄ icreparationē corripit̄. aut p̄ p̄dicatiōis dulcedinē bona suadet̄. de correptionē fit detior. i in in m̄murationē iniquitatē succēdit̄. uñ debuit ab iniquitate spes ci. **S**i esurierit inimic̄ tuū ciba illi si sitierit da ei aq̄ bibe. **E**t d̄ copalib̄. i de sp̄italib̄ alim̄ti pot̄ itelligi. **P**runa enī conḡgabit̄ sup̄ capd̄ ei. i dñs reddet t̄. **N**on de icendū penaz dicit̄. Neq; enī docēt te sapiā ut bona inimico p̄ditior̄ ei causa ministres. s; pruna sup̄ capd̄ ei. ardorē karitatē i corde ei significat.

fit enī n̄nunq; ut inimic̄ creb̄s uict̄ b̄nificiū. odioz rigore mollito. calore i m̄te caritati excipiat. ac de inimico amic̄ fieri. i cū quē iuste oderat. ite redama re incipiat. **V**ent̄ aq̄lo dissipat pluvias. i facies t̄sti linguā det̄hente. **S**i hilari uultu audierit det̄hente. tu illi da fomite det̄hendi. si ū t̄sti uultu h̄ audia. ut dix̄ q̄dā uir d̄i. disc̄ n̄ libent̄ dicē. qd̄ didicerit n̄ libent̄ audiri. **M**e lius ē in angulo domati sedē. q̄ cū muliere litigiosa i domo om̄ni. **O**omat̄ i excelsu. i sectus ē loc̄. q̄ doma ḡce latine d̄r̄ tectū. **V**enit̄ i actib̄ aplōz. ū petr̄ in sup̄iora ad orandū ascendit. pro sup̄iorib; in ḡco doma sc̄ptū ē. **D**eliū. ḡ in altitudinē uirtutū manē quēpiā liberū a uic̄lis uxori. i sectū a secti huius desiderijs. qm̄ cū carnalis usu uoluptati. cotidianus nefarie mulieri otumel̄is affici. **A**q̄ frigida aie sitienti. i nut̄ū bon̄ de tr̄a longinq;. **S**i ē psalmista. **S**i ē cū desid̄at̄ ad f. a. i. d. a. m. a. d. **A**q̄ ḡ frigida q̄ sitienti ardorē restringat. i nuntī qui delonge ueniēs. noua q̄libet i iopinata gaudia portet assimilant̄. q̄ i dulcedo diuine uisionis aiām diu desid̄antē solat̄. atq; ab estu t̄bulationū p̄sentū libām reddit. i angli cotidie de tr̄a longinq;. h̄ ē de sup̄na pat̄a descendente imundū. iusto inter t̄ptatiōēs spe celestū roborat̄. et finitis t̄ptationū c̄taminib; ad palmā p̄petue retributiōis iduct̄. **F**ons

emissū: ut ē illud bī pet̄ ī symonem
magū pecunia tua tē sic ī p̄ditio
nē: et ea q̄ in apostata i hētico ecclī
astica aiādūsiōē p̄ferūt anathema
ta. De quib⁹ dñs eīd ecclīe dīc. **Q**uicū
q; alligauis sup̄ t̄rā: e. l. i. c. **N**e
respondeat stulto iux̄ stulticiā suā
ne efficiarē ei simul: responde stul
to iux̄ stulticiā suā: ne s̄ uideat eē
sapiēs. **N**on h̄ inuicē smet̄ oīria s̄
bet̄ uideri n̄ responō stulto iux̄ta
stulticiā ei: i responde stulto iux̄ta
stulticiā ei: utriūq; enī p̄ tēporē i p̄
sonaz diuīsitatē cōcordat. dū i stult⁹
oīp̄nit q̄ n̄ recip̄ sapiām: i stulta
sup̄bia alia discutit̄ stulticiā: iux̄
q̄d i apl̄s dīc. factus sū īsapiēs: uos
coegistis me. **C**laud⁹ pedib⁹ i in
q̄tatē bibēs: q̄ mittit ūba p̄ nūtiū
stultū. **P**otest forte euenire ut sa
piēs q̄lib⁹ stultū i legatioē mittat.
nesciēs q̄ stult⁹ ē: n̄ tam̄ ip̄e sapiēs
sue glām p̄dat i eo. q̄d de ignōto bo
nū q̄d audierat cōdidit. **S**: q̄ hēticū
sciēs. mittit ad p̄dicandū ppl̄s. clau
d⁹ ē pedib⁹ i inq̄tatē bibēs: q̄ i bo
ni opis forē icessū amisit: et it̄oria
sui sens⁹ haustu stulticie debriat.
Sic q̄ mittit lapidē i acūū m̄curij:
sic qui t̄buit īsipienti honore. **Q**
īsipienti id: hētico honore docendi
ofert: n̄ mun⁹ delinq̄t. q̄ q̄ deo ac de
lub̄ gentiliū cultu uenāt̄ inani.
Qm̄ si spina nascatur i manu te

mulenti: sic parabola i ore stultoy. **S**pi
na i manu nascit̄ temulenti: cū iopi
bus ei qui carnalib⁹ seruit illeceb⁹ p̄ue
tione oriuunt̄ scelerū. **Q**b; recte para
bola q̄ stult⁹ p̄ponit assimulat: q̄ et si
ūba prudentie stult⁹ dice nouit: i h̄
tam̄ uitioy p̄uētioēs. q̄b⁹ ut seipm̄ v̄l
primū laceret uitare n̄ nouit. **S**epe
nāq; doctoz īprudēs. i eo q̄d bona dīc:
aut suā occulte laudē ab hoib⁹: aut
uitupationē q̄rit alioy. **S**ic canī q̄
reūt̄ ad uomitū suū: sic īprudēs q̄
uerat stulticiā suā. **C**anī cū uomit
p̄fecto cibū q̄ pecc̄ dep̄mebat eicit: s;
cū ad uomitū reūt̄ un̄ leuigat̄ fu
erat rurī onāt̄: i q̄ admissa plangūt.
p̄fecto neq̄tia de q̄ male faciat̄ fuerāt.
i q̄ m̄ta it̄ima dep̄mebat ofitendo p̄ci
unt: q̄ p̄ ofessionē dū appetūt resūm̄t.
Vidisti hoīem sapientē sibi uideri:
maḡ illo spē habebit īsapiens. **H**oc ex
ponēs dñs ait. **I**n iuditiū ego i h̄c m̄
dū ueni ut q̄ n̄ uidēt uideant: i q̄ uidēt
ceci fiāt. **O**ie piḡ. **L**eena i uia: leo i u
nerib⁹. **S**ic hostiū ūtit̄ in cardie suo:
ita piḡ i lecto suo. **M**ulti cū ūbū exhor
tatiois audiūt. causant̄ de diab̄lo di
cente: uelle q̄dē se uia it̄icie icipe: s;
impediri a sathana ne h̄c p̄ficē pos
sit: sicq; hui⁹modi s̄monib⁹ excusatio
ni: semp̄ i lecto sui torpori sic ostiū
i cardie ūtunt̄: i m̄ exire ad opandū.
m̄ ad q̄scendū redire p̄ponētes. i sui
p̄uitatib⁹ iacē n̄q; desistūt. **S**apient

tuor sibi uidet: septē uiris loquentib;
 sententia. **S**eptē uiro loquente sentē
 tia illos dic: q̄ septiformi sp̄s gr̄a pleni.
 scē septē nob̄ sciām ministrūerūt. **U**b;
 se sapientiorē stult' arbitrat: q̄ sepe
 n̄ nulli adō m̄tē ab agendis his q̄ dñs
 p̄cipit desipientē aūtunt. ut ne h̄ quid
 om̄ia. ul' posse ab hoie. ul' debē impleri
 ostendāt: i q̄ sapientiorē h̄ q̄ diuinae
 loq̄a sēpserūt. ea hoīem facē n̄ posse au
 tumāt. q̄ ulli dictante sp̄u scō hoīem fa
 cē iusserūt: immo i que multo' hoīe in
 uante sp̄e eidē gr̄a. p̄fecisse mōstrarūt.
Sic q̄ apprehendit aurib' canē: qui t̄nstr
 i impatiēs omiscēt rixē altius. **D**icit
 apls. **N**oli ūbis ostendē: ad nich' enī uti
 le n̄ ad subūsiōnē audientiū. **C**ūq; ḡ
 simplex sensu ē. i duob' int' se iurgan
 tib; mordaci smone capta fuit auri
 clā ei: cito icipit i ip̄e q̄ canē latrē.
 i ostentioēs genāre: s; h̄ sapiēs oīm ui
 tat. **V**erba susurrōnē q̄ simplicia: i
 ip̄a puenuūt ad itiora uētris. **S**usur
 rōnē incētoē liti' i bilinguē appellat:
 q̄ simulat laudē ūboz. i q̄rit audire
 un' iurgia seminet. **N**egleris i cōtinū:
 ignorās qd supuētā pariat dies. **N**e
 secūs sis aliqn de futō tēpe: q̄ i si hodie
 tē suire dño aspici: q̄t' eē ifutūm pos
 sis qm uitā finire. p̄r' p̄uide n̄ uales.
Beat' enī ho: q̄ semp ē pauo'. **G**raue
 ē saxū i onerosa arena: s; ira stulti utq;
 ḡuoz. **G**raue qdē saxū ē quēq; ul' uno
 capitali cōmē aliquo q̄ pondē saxi dep'

mi ul' q̄ glari' arne' inuis. peccatis
 leuioib' onerari: s; utq; ḡuoz ē irastul
 ti: q̄ nimirū h̄ q̄ c̄tius q̄ sit mala pa
 tescūt: eo acūs animū ut castigent
 opungūt. **I**ra ū q̄ n̄ corpale s; sp̄itale
 ē uitū q̄ min' dephendit. eo ampli
 ḡuat: un' n̄ absolutē irā s; irā stulti di
 cit. saxo i arena ḡuozē. **H**ā sapientē
 q̄m actus suo ac sermones: ita m̄tas
 quoq; mot' sollert' examinare i casti
 gare satagūt. **I**ra n̄ h̄t miām n̄
 erūpēs furor: i impetū ocitati ferre
 q̄s potit. **N**on de omī ira dic: nā d'
 nuissimo ac modesto uiro septū ē.
 q̄ exūt a pharaone irat' nimirū: s; d'
 ira stulti cui' i p̄ore ūsi ^{culo} memunerat:
 q̄ ū exanduerit mor uiscā pietatis
 amittit: i furorū tantū suo nou' fre
 na laxare. **A**lioqn de utili ac necessa
 ria ira dictū ē. melior ē ira risu' q̄
 p̄ isticiā uult'. corrigūt auīs delin
 quentis. **M**elior ē manifesta correptio
 q̄ amor abscondit'. **A**more absco
 ditū. hoc loco amore dic' illicitū ut ē
 amor adultin'. q̄ ob sui t̄pitudinē.
 m̄to sapientib' ne redarguat' absco
 dit'. **C**ui iure manifesta correptio p̄
 fert: q̄ absq; ulla ostēdictioē meli' ē
 quēq; desidio corrigendi palā corripe:
 qm studio simul peccandi clanculo
 diligē. **M**eliora s̄t uulnā diligenti:
 q̄ fraudulenta odienti' oscula. **M**eli'
 ē a dño q̄ no' ut pat' filios erudire cō
 sueuit. uulnā afflictionū p̄peti. quā

55

55

55

55

F

55

55

diaboli blandimentis decipi. q̄ ut nō ce-
lesti hereditate p̄uet. fauē solet n̄r̄
errabit. q̄i leue sit malū qd̄ agimur.
i ulc̄ modū p̄ccōy n̄r̄oy seuiet t̄bu-
latio. q̄ d̄no dispensante toleramur.

55 **A**nima sat̄ta calcabit fauū. aīa e-
55 **s**uriet̄. et amarū p̄ dulci sumet.

Anima diuitū q̄ h̄nt̄ solatioē suā.
i q̄b; d̄r̄ a d̄no. ue uob; q̄ sat̄ta est̄. q̄o
esuriēt̄. sp̄rit̄ audit̄a celest̄i regni
dulcedinē. aīa aut̄ eoy q̄ esuriūt i
sitiūt̄ it̄ciā. i adūsa sc̄li. p̄ d̄no. im-
mo ipsā mortē p̄peti dulce h̄t. sc̄ies
se p̄ poculū amaritudinē. ad gaudi-
a p̄petue salut̄ eē uentam. **S**icut
55 **a**uis t̄nsmigrās de nido suo. sic uir q̄
55 **d**elinquit locū suū. **S**ic aut̄ q̄ ni-
dū suū negligit. pulloq; q̄s fouat a-
liarū auū ul' animantiū raptū
dimittit. sic nimirū ille q̄ c̄todiam
uirtutū in quib; p̄fitebat deserit. ea-
rundē uirtutū q̄s h̄re uidebat. in mū-
dis sp̄itib; ip̄e p̄ditoy existit. **V**n̄ alia
dicit. **S**i sp̄e potestate h̄nt̄is ascendit
sup̄ te. locū tuū ne dimisis. **Q**d̄ ē ap-
te dice. **S**i p̄ncipis mūdi ul' diaboli
t̄ptatio t̄ forte istitit. caueo sollicit̄
ne a bona op̄atioē cui iudaba desista.

55 **M**elior ē uicin' uix. q̄ fr̄. p̄cul. **M**e-
lior ē t̄ uicin' aliq̄s q̄ t̄ animū fr̄na
societate conectit. q̄ ḡman' fr̄. q̄ iu-
ra fidi i pietati amunia tecū h̄re neg-
lexit. **Q**d̄ d̄ns i parabola uulnati ala-
t̄rib; ei' q̄ descendebat ab iherl̄m i te-

richo. i samaritanū q̄ curā illi' egit. ma-
nifeste p̄bauit. **Q**ui b̄ndic̄ primo
suo uoce grandi de nocte osurgēs. ma-
ledicēti simul ē. **V**oce grandi primo
b̄ndic̄. q̄ cū fauor̄ sup̄flue laudi' extollit.
ul' mal' uidē ei' actib; d̄t̄ it̄ciā fauēdo.
uel bona pl' ito laudando. **S**ic hic ma-
ledicenti assimulat. q̄ plurimū led-
eū. cui laudando siue i mala actioē cō-
fidentia t̄buit. seu i ope recto simpli-
citatē puri cordi' minuit. ut uidē bo-
nū qd̄ sup̄ne m̄cedis it̄uitu i cho arat.
t̄nsitorie laudi' amore osimet. **F**er-
rū ferro acuit. i ho exacuet faciē a-
mici sui. **S**ati ē bona collatio. i osi-
liū sapientū. q̄ ū se i uice osulendo
istruūt. ferrū ferro acuit. **I**nfernū
i p̄ditio n̄ replebunt. simulē i ocli
hominū isatiabiles. **I**nfernū torm̄ta
n̄ replebunt̄ t̄minū accipiendo. simi-
lit̄ i itentioēs eoy q̄ humana sapiūt
isatiabiles s̄t̄ in desidio peccandi. q̄ i
ido sine fine pena' luūt. q̄ uolūta-
tē h̄uer̄t sine fine peccandi. si nat̄o
haberēt sine fine uiuendi. **D**iligēt̄
agnosce uultū pecori' tui. uosq; ḡges
osidā. n̄ enī habebī potestate iugiter.
s; corona t̄buet̄ i gnatioē gnationū.
Pastori d̄r̄ eccl̄ie. diligent̄ adhibe curā
eis q̄b; te p̄esse d̄git. agnosce animo
actusq; singlor̄. i siqd̄ i eis uicū sordi-
dantis iuenis. eici' castigare m̄nto.
Nō enī tu semp habebī potestate
pascēdi oues d̄nica. s; et̄na ē corona

quā p̄cipies. si omissū ē gradū tuo tē
 p̄ore bñ ministrūeris. **A**pta s̄ p̄ta.
 i apparuerit herbe uirentes. i collec
 ta s̄ fena de montib⁹. **A**pta s̄ in
 pascua sac̄m̄torū celestū. que diu typi
 fuerāt p̄clusa legalib⁹ apparuit nou⁹
 uirtu euāglice uitati et gr̄e. collecta s̄
 i pabulū gregis dñi scripta patrū
 ueterū. ablata quidē iudeis sup̄bientib⁹
 b⁹ falce diuine aiādūsiōis. i humilib⁹
 ecclie pplis ad sp̄itale subsidū data.
 ut quod dñs illis. auferet inqt̄ a uo
 bis regnū dī. i dabit̄ genti facientī
 fructus ei⁹. **A**gnū ad uestim̄tū tuū.
 i hedi aḡ p̄ciū. **A**gnos innocētes. hedi
 penitentes n̄cupat. **A**gnos q̄ uellere
 uestieri. dū boni obedientiū discipuloy
 mouit pastor ip̄e p̄ficiis. eoyq; lay
 dabilia facta ēnēs. et iornatu uirtutū
 i calore dilectiois ip̄e glōsioz extiterit.
Hedis agrū oparabis. dū peccatore ad
 penitētiā uocādo. sublimiore i terra
 uictū t̄ locū acq̄ris. **S**ufficiat t̄
 lac caprū i cibis tuis. inecessaria do
 m̄ tue. et ad uictū ancillī tuī. **T**an
 ta instantia pec̄ t̄ omissū pasce. ne t̄
 lac estate nouū. ne figore desit. s; t̄
 semp tuisq; sufficiat. id; tā sedulo
 doctrine ista. ut i quondā penitente
 ad officū docendi p̄uehas. q̄tan pul
 los q̄ p̄de p̄feditate uirtuoy ad sinus
 trā iudicis uidebant̄ eē ponēdi. in
 rōnabile i sine dolo lac ubi paruu
 lus sensu ministrēt. sic aut̄ lac cap

rū ad uictū ancillis. q̄n hū q̄ n̄dū
 amore p̄fecto. s; adhuc timore serui
 li dño deseruuit. p̄ exemplū ul' ūba
 eoy q̄ p̄ penitentiā salui facti s̄ ui
 uificis ubi epul' reficiūt. atq; ut ad
 maiora uirtutū p̄ficiāt icēnta i uia
 tur. **E**dā h̄ qd̄ dictū ē apta s̄ p̄ta et
 apparuerit herbe uirentes. i collecta s̄
 fena de montib⁹. agnū ad uestim̄tum
 tuū. i hedi aḡ p̄ciū. ita exposuit.
Apta s̄ monum̄ta. apparuerit corpa
 rediūua. sequestrati s̄ a sc̄is p̄cca
 tores. feniū ad cōburendū de loci excel
 sis. sequestrati s̄ agnū ad dexterā.
 hedi ad sinistm̄. agnū ad uestimen
 tū regis. q̄ ip̄e dix̄ inhabitabo i ea.
 hedi p̄p̄cio sc̄oy q̄s nocuerit ignib⁹
 uenundant. **F**ugit impi' nemie
 p̄sequente. **Q**ui n̄ ē i fide forti. i si
 null' p̄secutor iūstat. n̄ nūq; sp̄ote
 fide deserit. q̄n ul' latēniū. i p̄u
 r̄is ul' fornicatioib⁹. ul' ueneficiis.
 alijsq; huiusmodi scelerib⁹ se infideli
 similem reddit. **I**ust' autē q̄i leo
 ofidēs. absq; t̄roze erit. **I**n occurſu
 bestiarū idēco leo n̄ trepidat. q̄ p̄ua
 lere se omib⁹ n̄ ignorat. **V**n̄ ita uiri
 securita recte leoni oparat. q̄ q̄slu
 bet cōt̄ se iūrgente conspicit. ad m̄
 tis sue ofidētiā redit. et fert q̄ cūc
 tos adūſante sup̄at. q̄ illū solū di
 ligit. quē uiuū nullom̄ amittit.
Viri mali n̄ cogitāt iūditū. q̄ aū
 req̄r̄t dñm aiādūcūt oīa. **O**m̄ia

ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss

aiaditit electi. hoc e et futurum esse
discm uniuersal iudicij: et quib' opi-
bus reqes. quib' pena retribuatur etna.
55 **Q**ui decipit iusto iuia mala iuncta
55 tu suo corruet: et simplices posside-
bt bona ei. **Q**ui p doctrina hereti-
ca decipit amatores iticie: ut auita-
te deuenit: ipse quide p malis suis
pena qm meretur icurrit: bona
autē siq gerebat. ul' utilia scberido.
ul' otinent uiuendo. alijs i adiuto-
riu cedit: as nimirū q h legente si-
ue audiente. exempla s salutis i ab
55 eo que pisse nouit assumit. **I**ngre-
55 ultatioe itoy multa gla: q uidit n
de p'sentib' diuitijs. s: de etnis i fu-
to boni exultat: n de reb' mundi
que uidet. s: de catore mundi cuius
uisionē spant letant: dicite psal-
migrapho. **L**etamini i. d. i. ex. i. **V**el
ete i exultatioe itoy multa fit gla:
q qten' electo i hac uita puentib'
ecclesie p'p'is exultare otigerit: mul-
ta dno gla ex plimoy fide ac p'ys
55 opib' datur. **R**egnantib' impijs:
55 ruine houū. **S**icut multi gloria
do dare icipiūt. cū itos ipfectu uir-
tutū gaudere aspiciūt: ita qten' re-
pbi regnū tenēt. multos sue p'fidie
complices exhibēt. **Q**d i de paganis.
et de heticis i de male catholici rec-
te pot' accipi. **B**eat' ho q semp e
55 pauid: q ū m'as e dure corruet i
55 malū. **S**equētis ira iudicij tanto

te distinctior portabit: quāto nō i mē
culpas minime timet. **V**n alibi sep-
tū e. **I**n die bonoy ne imemor si ma-
loy: i i die maloy ne imemor si bo-
noy. **S**ic q utq iungenda s: ut unū
semp ex altō fulciatur. **L**eo rugies
ursus esuries: pnceps impi' sup p'plo
paupem. **E**t de pncipib; paganus.
i heticis pot' intelligi: qui p'plo pau-
pi id: scē ecclesie ul' paciētia ul' sapi-
entia serina sepe seuitia tēptat. **H**o-
minē qui calūpniat aie sanguinē: si
usq; ad lacū fugerit nemo sustinet. **Q**-
opat' tram suā satābit panib': q secta-
tur otū replebit egestate. **S**ue trā
ag: siue trā corpū q exerceat. satābit
ille frumto. iste uicib': q utq; sp'it
replebit egestate. **V**ir qui festinat
ditari et alijs iudet: ignorat qd eges-
tas supueniat ei. **P**rofecto enī q auge-
re opes ambit peccatū neglig: more
auū capt' cū esca trenariū rerū auū
ispicit. q strangulet p'ci laqo n agnos-
cet: cū quelibet p'senti mūdi bona de-
sidat. i q de futō dāpna patiat igno-
rat. **C**um surrexerit impij absconden-
tur hoies: cū illi pierit multiplicabū-
t iusti. **E**osde homies. q's itos appellat'
q uidit itū statutiq; a deo humane
oditioi ordinē seruāt. **V**n i lib' bi iob
de penitēte qlibet p'iso d'r. **R**espiciet
hoies: i dicit peccau. **Q**d e apte dice.
Respiciet eo qui natām humane ca-
tiois recte ctoduit: i se peccando ium-

tus assimilati eē agnoscer. **P**ater q̄ sen-
 sus. q̄ feruente impioꝝ p̄secutione
 abscondent sepe fideles. ul' n̄ ausi uel
 n̄ p̄missi ad publicū p̄cedē. dicē d̄no.
Si uos p̄secuti fuerit icuitate ista. fu-
 gite i aliā. **V**bi aut̄ potit̄ auctoꝝ p̄se-
 cutio cessauit. augustior p̄ p̄sura fide-
 liū gl̄a claresc̄. **S**; et infidelium pluri-
 mi uisa infidelitati dāpnatioē. fidi ḡu-
 am suscipiūt. iux̄ id qd̄ septū ē. **P**ati-
 lence flagellato. sapientior erit par-
 uul'. **H**omo q̄ blandis fictiq; sermo-
 nib' loq̄t amico suo. rete expandō ḡs
 sib' ei'. **Q**ui fictis sermonib; laudat
 primū. illi qd̄e parat insidia. quib' uel
 piculū icauti opis aut ubi. securior
 fact' incidat. **S**; uideam' utriū retia
 fraudulenti eū cui' ḡsib' expandūt.
 an potit̄ illū aq̄ expandunt̄ iuoluāt.
Sequit̄. **P**eccantē uirū iniquū iuol-
 uet laq̄us. i it' laudabit atq; gaude-
 bit. **N**on ḡ ito laque' peccatiū. i si co-
 palit̄ p̄imat nocet. ip̄os aut̄ rep̄bo'
 insidie q̄s. primū parāt i p̄petuū dāp-
 nat. gaudentib' iusti. ac rectū edito-
 ri' sui iuditiū laudantib'. ul' de sua
 ereptioē. ul' de p̄ditioē p̄uoz. **V**eniq;
 clausulā p̄ous uiseli. antiq̄ editio ma-
 nifeste posuit. retia ecūdat̄ sui pedi-
 bus. **E**x ambiguo enī ḡco qd̄ ē auti-
 utrūq; int̄pretari pot'. **N**ā q̄ fodit
 foueā. primo suo incidet i eā ip̄e ut
 alibi dictū ē. **U**ir sapiēs si cū stulto
 contendit. siue irascat̄ siue rideat. n̄ in-

ueniet regem. **O**cto sapiēs si cū
 infideli i contumace contendit. siue tor-
 mēta rep̄boꝝ. seu gaudia narret
 bonoꝝ. frust' erga insensatū labo-
 rat. siue lamēta p̄ne suadeat. seu
 q̄ sit bone opatiois p̄mia dicat. n̄
 audit' a stulto. **H**ic i apli iudei dice-
 bāt. **L**amētauim' uobis i n̄ planx-
 istis. **O**ccinim' uob' i n̄ saltasti. **S**o-
 tū sp̄m suū p̄fert stult'. **I**mpati-
 entia impellente agit. ut totū fo-
 ras sp̄e p̄ferat. quē idēco citi' p̄ba-
 tio eicit. q̄ nulla itius disciplina sapie-
 circūcludit. **S**apiēs aut̄ differt. i
 resuat ip̄terū. **L**esus enī se ulcis-
 ci ip̄sēs n̄ desidat. q̄ i tolerās par-
 ci optat. s; tam̄ uindicare oīa ex-
 mo iudicio n̄ ignorat. **H**ē locū an-
 tiq̄ t̄nslatio sic h̄t. **T**otā irā suā
 p̄fert impius. sapiēs aut̄ disp̄sat
 p̄ parte. q̄ nimirū stult' ad ultio-
 nem sui p̄batioē ire succedit. sapi-
 ens aut̄ paulatī eā maturitate. si-
 liū ac modatioē. extenuat i expellit.
Paup' i editoꝝ obuiauert̄ s; utriusq;
 illuminator ē d̄ns. **P**aup' ē humil'
 ubi dī auditor. editoꝝ aut̄ q̄ ei ubi
 eidē pecuniā p̄dicando omittit. **Q**
 obuiaūt s; cū in unā candēq; pieta-
 ti' grām ueniūt. **U**trūq; illumi-
 nator ē d̄ns. q̄ neq; ille sine munē
 diuine pietati' p̄dicare. neq; iste po-
 tuit edere. **V**eridica nāq; manet vi-
 tati' snā q̄ dic. q̄ sine me nich' po-

T
H

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

testis face. **R**ex q̄ iudicat paupes i
uitate. tñ ei ietnū fundabit. **E**t
psalmista de x̄ rege. Sedes tua d̄s i
s. s. uir. eq̄. u. r. t. **V**irga atq; cor
reptio t̄buēt sapiām. puer q̄ dimittit
uolūtati suę. confundet matrē su
am. **D**e hac ūga apl̄s ad corinthi
os. An uultis i uirga ueniā ad uos.
an i sp̄u mansuetudini. Puer nāq;
quē frequentissime corripiendū i er
diendū amonet. ppl̄s d̄i ē. q̄ si n̄ as
duis monuit i increpatiōib; sac̄dot̄
fuit castigat. confusionē eccl̄ie genat.
dehenti; his q̄ for̄ s̄t religioi fidi
q; x̄ane. **V**n̄ recte subiūgit. **C**um
p̄ph̄ia defecit dissipabit ppl̄s. q̄ c̄to
dit legē beat̄ ē. q̄ nimirū cū cessa
uit sacerdotal̄ eruditio. soluet̄ o
n̄uo disciplina diuīnḡ legē. q̄ ppl̄s
ad bitudini p̄mua p̄t̄gē debuerat
Vidisti hoīem uelocē ad loquendū.
stulticia maḡ sp̄anda ē. q̄ illi corre
ptio. **G**raue uitū q̄dē stulticie. s; n̄
leui ubositati ē. **H**ā sepe attingit ut
bebes aliq̄s. i ip̄az q̄ nesci litarū ci
tū ūba salutifere correptioi accipiat.
q̄ is q̄ affluentia s̄moni p̄dit. maḡ
sua q̄ nouit. ul̄ q̄ se nosse autumat
iactant̄ p̄ferre. q̄ dicta sapientū au
dire atendit. **Q**ui delicate suū su
ū nutrit a pueritia. p̄ea illū sentiet
otumacē. **Q**ui delicate a pueritia
nutrit corp̄ suū. q̄d aīe debuit sub
iugare. is ū ad anno adolescentie

puenit. lasciuū h. i idomabile sen
tiet. **H**ē ūsū alia t̄slatio pulchre h̄c
Qui delicat̄ a pueritia serū erit. no
uissime aut̄ ot̄tabit. **C**ont̄tabit nā
q; sero maloz penitēs i se. q̄ se mem
nit. **I**tenā adhuc etate. a suū uolupta
tib; ad reglām ot̄nē prudentiū. **V**ir
iracund̄ puocat rixas. i q̄ ad idignādū
facilis ē. erit ad pecc̄a p̄clivior. **I**anua
om̄iū uitioz iracūdia ē. q̄ clausa uir
tutib; dabit quies. apta ū ad om̄e fa
cin̄ armabit̄ anini. **Q**ui cū fure par
tat̄ odit aiām suā. adiurantē audit.
i n̄ iudicat auditore suū. **S**apientia
n̄ solū ap̄cis abstinē. s; i a peccantū se
cōtubnio docet cohibē. ne forte a dis
trictō iudice meāt̄ audire. si uidebas
fure simul creba ē eo. i ē. a. p. t. p. **N**ō
enī fur solūm. s; i ille re tenetur. q̄
osci furta. q̄rente possessore pecuniam
qm̄ pdidit. n̄ uult iudicare cū ualeat.
Verum ne q̄s causei metu p̄sonę po
tentiori. neq; a furū ot̄ortio separi. ne
q; p̄dē posse q̄d nouit. apte subditur
Qui timet hoīem cito corruet. q̄ spe
rat i d̄no subleuabit. **C**ui agruit
illud euglicū. **H**oli timē eo q̄ occidit
corp̄. aiām aut̄ n̄ posse occidē. **V**er
ba atgreganti. filij uomū. **H**uc usq;
parabole salomōis. q̄s transtulerit
uiri ezechie regi iuda. **N**ē rursū pa
rabole solomoni ab ip̄o alia dicta.
i forsan ip̄e ab eo q̄d ḡce eccl̄iastē d̄r.
nē int̄ptato i latinū noīe illo. atggas

metalla igne aflata sordē iſe alienā at-
q; iutile n̄ tenēt. totū q̄qd̄ i h̄i re-
ſidet uerū i p̄fectū. i om̄i uitioꝝ ſor-
de purgatū ē. ita eloq̄ū dī et̄noꝝ iſe
bonoꝝ fidē teſtās. **H**ic illud ē dñi. **S**o-
ta unū aut aper un⁹ n̄ p̄t̄bit a lege.
doñ oīa fiāt. **V**era enī oīa ſt̄. i ext̄om-
nē ambiguitatē ſup̄flue uanitatis
ignita. **N**on addas q̄cqm̄ ūb̄ illue
ut arguaris. i ueniaris q; m̄dax. **N**e
corūpas eloq̄a ſc̄az̄ ſc̄pt̄az̄ qd̄ qd̄a
h̄et̄ici ne his diuicēnt̄ feciſſe noſcūt̄
Quo rogaū te ne deneges m̄ aſq̄
moriar. uanitatē i ūba m̄datū lo-
ge fac a me. m̄dicitatē i diuitias
ne dedis m̄. t̄bue tantū uictu me-
o neceſſaria. i c̄. **H**ec adhuc uir cū
q̄ ē d̄s iſmonis ei igne radiat. ad ip-
ſū dñm̄ cōūſa uoce p̄fat̄. obſecrās
ne uanitatē ſec̄li unq̄ ul̄ ūba m̄da-
tia uitat̄ celeſtiū p̄ponat ſc̄pt̄az̄
n̄ rurfū ul̄ copia ul̄ iopia tranſe-
untū rerū i obliuionē decidat et̄-
noꝝ. **G**natio q̄ pat̄ ſuo maledicit.
i mat̄ ſue n̄ benedic̄. **C**ū ſup̄uū
puritatē ſ̄ uitē ad̄no dari petēt.
diuēt̄s ſubito ituitū ad̄ t̄p̄landā
p̄uoꝝ neq̄tā. q̄nt̄s h̄ ſit i uoluta
miſiſ. q̄ longe a uitate diſtet iſi-
nuat. **E**ſt iqt̄ gnatio nefarioꝝ. q̄
iſi bona q̄libet agit. p̄dit h̄ ieo qd̄
honorē parēt̄b̄ n̄ deſert. **G**natio
q̄ ſ̄ mūda uidet̄. et tam̄ n̄ ē lota ſor-
dib̄ ſui. **D**e hac gnatioē loq̄t̄ pſal-

miſta. qm̄ d̄s diſſipat oſſa h̄oū s̄ pl-
centū. **G**natio cui excelsi ſt̄ ocl̄i et
palpebr̄ ei i alta ſubrecte. **H**uſ̄ ſor-
tū gnatiois uitabat pſalmiſta. cum
dicebat. **D**ñe n̄ ē exaltatū cor m̄. n. e. o.
mer. i c̄. **G**natio q̄ pro dentib̄ gladi-
os h̄t. i mandit molarib̄ ſui. **D**e
hac pſalmiſta. filij h̄oū. den. e. a. i. ſa.
i lin. e. machera acuta. **V**t comedat
iopes de t̄ra. et paupes ex boib̄. **A**d
hoc linguā armāt p̄ſecutore eccl̄ie.
ut inocētes. i humiles trucidēt. **Q**ſi
diligenti ſidare uoluīs. iuenies h̄a ge-
neratioēs. gregatioēs eē neq̄ſſima. i
deoz̄ i h̄eticoꝝ. **J**udoꝝ q̄ gnatio patri
ſuo maledic̄. illi uid̄l̄ qui ait. fili⁹ m̄s
p̄mogenit⁹ iſrl̄. qm̄ filiū ei uenientē
i carne negauit. i mat̄ ſue n̄ b̄ndic̄.
ſynagoge uid̄l̄ cui fidi p̄ſtine. q̄ imp-
phis ac pat̄b̄ habuerat detrā. **H**oua-
tanoꝝ gnatio ſ̄ mūda uidet̄. dices ſe
p̄nā op̄ n̄ h̄re. itam̄ n̄ pot̄ mūda eē
a ſordib̄ peccōꝝ. q̄ fontē p̄nē peccāt̄b̄
ueniā negando p̄cludit. **I**tē gnatio
arrianoꝝ excelsos h̄t ocl̄os. i palpeb̄s
ſup̄ d̄m̄ erecta. iqt̄rēs qd̄ fuit antea. et
q̄ fuit temp̄ qm̄ n̄ fuit fili⁹. ul̄ q̄ est
ſp̄c̄ ſc̄i potestas eq̄l̄. i ieq̄l̄. **I**tē gnatio
q̄ pro dentib̄ gladio h̄t. illa gregatio
p̄uoꝝ. q̄ ſuā p̄fidia i alijs itimare ſa-
tagit. et ſic̄ corpa ſolēt gladijs ſt̄u. ita
aiās audiententū ueneno p̄ue allocu-
tiois mortu p̄petue ſubiugare t̄ndit.
Sanguis ſuge due ſt̄ filie. dicētē aſſer-

at e: **S**anguisuga e diabolus q sita pec-
 canoi ad peccata suadenda incessanter accē-
 dit. **H**uic dicitur se filius q dicitur specialiter
 humani generis i uicebre. **H**ec antiq ho-
 tis imitant ardore. luxuria uidol et
 pbilarguria. **N**ā i luxurie q liberi fre-
 na laxant. eo noxi delectat. et sic qda
 aut poetaru cresc amor nūmi qntū ipā
 pecunia escit. **T**ria sūt isatabilia i qm
 tū qd n dicitur suffic. ifern^o i os uulue. et
 tra q n satiat q igne u n dicitur suffic. **I**n
 fern^o nqm redundat. meretrice simili-
 ter uitiosa cui corp^o n satiat delicijs.
 i auar^o nq dicitur suffic. **Q**da ifernū int-
 ptant diabolū q isatabil sit de seduc-
 tioe humana. os uulue. i tra q n satie-
 t aq ut sup. igne q n dicitur suffic incen-
 diū gebene. qd nquā desinat. s. eo q
 peccis finē ponē noluerit. i finito ar-
 dore oburat. **O**clum q subsannat
 patrē. et despic partū matris sue. effo-
 diat coru de torrentib. et comedat il-
 lū filij aqle. **P**erūsi dū diuina uidi-
 tia repbendit. subsannat patrē. et q
 libet hereti dū pdicationē scē ecclie
 deridendo otepnuūt. partū matris despi-
 ciūt. q de ipā exiūt q oē ipām loquūt
 tur. **E**x nob inqt exierit. s n erāt ex no-
 bis. **Q**uoz itentionē dū pdicatorē ca-
 tholici de scptāz diuinaz fluenti p
 cedente incipando reuiciūt. q oculū
 nefandū coru de torrentib^o effodiūt.
 i filij aqle comedūt. **C**oru et enī uocā-
 t doctores scī. q p humilitatē grām

peccati iie nigredine ofitent. filij
 autē aqle q p grām ei se renati q
 i habitu assumptē humilitatē ad ce-
 lestia tnsuolauit un i alibi filij
 sponsi appellant. **T**ria i m diffi-
 cilia. i qrtū qd penit ignoro. uia
 aqle icelo. uia colub sup trā uiam
 nauis i medio mari. i uia uiri i
 adoleſcētia sua. **Q**uantū ad histo-
 riā ita ē ut scptū ē. s. q p parabo-
 las loqt. uia aqle icelo difficile
 iuenitur. hoc est subtilitā inimi-
 ci. q oca celestū uiroz corda uoluit.
 magno cū labore dephendit. simi-
 lit i uia colub sup terrā. id. astu-
 cie uenenati hostis qb^o indiar n de-
 sinūt ei qd ipet fidi fundato eē cō-
 spic. n n i uia nauis i medio mari.
 hoc ē uia iniquitatē. q p amara se-
 culi hui undas imundoz spūtuū
 flatib^o agitata. tanta subtilitate de-
 erit. ut ul uir ul nullaten^o ei pō-
 sit it dephendi. **H**am qd aqle ma-
 lignū hostē significet. testat ppha
 q ait. **V**elociores fuerūt psecutores
 nrī aqlis celi. id. hoies q no psecu-
 ti i tā seui fuerūt ut ipis demoni-
 b^o crudeliorē eē uident. **Q**d colub
 diabolū sepe isinuet. i ipm hois
 tnsgr̄hoē pbati ē. et cū sapiēs auē-
 bat. q i a facie colub fuge peccatū.
Nauis q. qd leuitatē designet eoz
 q cūferunt omī uento doctne.
 demonstrat ppha q ait. et caldeo

H

H

ss
ss
ss
ss

H

H

inauib' suis gl'antes. hoc ē inimmun-
dos spē de fragilitate atq; instabili-
tate m'as humane sese extolentes.
i de illi' ruina q̄i uictores letante.
Sic q̄ illa tā callida s̄t ut iueniri
neq̄ant. sic adoleſcēs q̄ uia u'itatis
deseruit. difficile cogitatu ē. q̄ se p̄
om̄s horas. i q̄d cogitāta uicors
uaga m̄te declinet. **G**alis ē i vi-
ta mulieris adultē. que comedit
t̄git os suū et dic̄. n̄ opata sū ma-
lum. **A**dultē q̄ mēs. in similitu-
dinē eoz q̄ sup̄i omemorauit. ista-
bilis semp̄ i uaga ē. que ū admis-
sū c̄pitudinē suē celare potuerit.
negat se aliqd̄ patrasse facinoris.
Quatuor s̄t minima t̄re. et ip̄a s̄t
sapientiora sapientib'. **M**inorē vi-
dent̄ i t̄ra sepe iusti q̄. rep̄bi id̄. h̄v-
ic mūdo humiliores i abiectiores. s̄;
tam̄ sapientiores s̄t sapientib' mū-
di. i eo qd̄ c̄t̄na i celestia bona sapi-
unt. ac p̄ his appetendis q̄ illi n̄ no-
r̄t. adūsa q̄q; secl̄i fortit̄ pati desi-
derāt. **F**ormice. ppl̄s i firm'. qui
i parat i messe cibū s̄. **E**t eccl̄ie
ppl̄s ut fortitudinē m̄tis c̄todiāt.
infirmū tēpalit̄ se adūsarū seu
entib' ostendit. dicite d̄no p̄ euāgeli-
um. **E**go aut̄ dico uob' n̄ resistere
malo. s̄; siq̄s te p̄cussit i dextā max-
illa tua p̄be illi i altam'. q̄ i hac
uita i parat fruct' bonoz operū.
q̄b; uitā mereat h̄re pheniceo.

Lepculus plebs iualida. que collocat
i petra cubile suū. **E**t hic plebe eccl̄ie
designat. q̄ iualida d̄r. ul' q̄ ut sup̄
dixim' sua i iuria ul' uicē ip̄a n̄ q̄rit.
ul' q̄ suis uirib' nil fidē. s̄; i auxilio su-
redēptois salutē spare didic̄. **H**oc ē
illa cubile i pet̄ collocare. cui' p̄sidio do-
ūtos uiter icursus. d̄no dicē cū psalmi-
ta. **N**o m̄ i lapidē fortissimū. i idomū
munitā ut salues me. q̄ pet̄ mea et
munitio mea tu es. **P**ro lepculo antiq̄
translatio cirogrillū posuit. **I**st autē
aiāl n̄ mai' eritio. habēs similitudinē
muris i urfi. cui' in palestine regioi-
bus magna ē habūdantia. semp̄q; in
cauinis petraz i t̄re fouei habitare cō-
suerit. **N**otandū q; qd̄ i psalmo ū no' ca-
num' pet̄ refugū erinatū. i q̄bdā co-
dicib' lepoub'. in q̄bdā cirogrillū iue-
nit. s̄; et i hac salomoni' sententia. q̄dā
exemplaria. p̄ lepcto erinatū habent.
Nā i lib' hebreoz nouū. i uenim' ide-
ūbū hebreū safan. i iheremia i ciro-
grillū i lepore. i eritū a scō iheroni-
mo i p̄tatu. **R**egē locta n̄ h̄t. et
egdit̄ uniu'sa p̄ t̄mas. **L**octā q̄dā gen-
tū plebe i p̄tatu. q̄ quondā sine
rege id̄. sine xp̄o. sine ip̄ha. sine doc-
tore existēs. n̄c i unitatē fidi i grega-
ta ad sp̄itale pugnā c̄t̄ diabolū p̄e-
rat. **P**ot̄ ā i locta anachoutaz uicors
unitat' accipi. q̄ cū hoīe p̄ceptore nul-
lo i suū latibulis regat. i fatigabili
tam̄ i stantia i suū queq; loci. x̄ mi-

et male pullulantia carnalium
 uoluptatum gmina. consuevit absumere
Stellio manibus nutritur et moratur in edibus
 regis. **S**tellio qui manibus nutritur quod nimirum
 non habet alas quibus feratur et moratur in
 edibus regis: illorum significat humilitate
 que cum sit iuxta naturam tardi ingenio:
 sollertia tam induste sue: uel ad diuina
 notitiam scripturarum uel ad uitium graui
 am quibus ingressum regni celestis mereantur
 attingunt. Perierunt autem quos ad uolandum
 penna subleuat in uerbis residet: et stel
 lio qui ad uolandum penna non habet. nutritur ma
 nibus regni edificium tenet: quod nimirum
 sepe ingeniosi quique dum per negligentiam
 torpentur in priuatis actibus remanent: et sim
 plices quos ingenium pena non adiuuat
 ad obtinenda eterna regni premia uir
 tus operatio leuat. **T**ria sunt que bene
 gaudunt: et quatuor que incedunt feliciter
Leo fortissimum bestiarum ad nullum pauet
 occisum: gallus succinctus lumbos: et aries
 non est rex qui resistat ei. **I**n per hoc loco
 leo ponitur de quo scriptum est: uicit leo de
 bu iuda. **Q**ue fortissimum bestiarum dicitur: quia
 in illo hoc quod infirmum est deus fortis est ho
 minibus. **Q**ui ad nullum pauet occisum:
 dicit enim uenit princeps mundi huius: et in me
 non habet quicquam. **G**allus succinctus lumbos: id est
 predicatores sancti in huius noctis tenebris
 uerum mane nuntiantes. **Q**ue succinctus lumbos
 scilicet: quod a multis suis luxurie fluxa restringit.
Aries: non est rex qui resistat ei. **Q**ue alium
 hoc loco arietem accipimus non primum ordi

ne sacerdotum de quibus scriptum est. afferte do
 mino filios arietum: qui per exempla su
 a gradientem populum qui subsequenter
 ouium gregem trahunt. **Q**uibus spiritualiter
 recteque uiuentibus nullus omnino rex
 sufficit resistere: quod quilibet persecutor
 obuiet. intentione eorum non ualet pre
 dire. **E**t quod per hoc antichristus apparebit:
 hoc quatuor subdidit dicens. **E**t qui
 stultus apparuit per quoniam elatus est in sub
 lime: si enim intellexisset: ouem imposu
 isse manu. **I**n ipse quippe in sublime
 eleuabitur: cum dominus se esse inuenerit: sed eleua
 tur in sublime stultus apparebit: quod in ipa
 elatione sua per aduentum ueri iudicis
 deficiet. **E**t si intellexisset: ouem imposu
 isset manu: id est si suppositum suum cum
 supbire exorsus est prouidisset: bene ali
 quoniam addit. in tante iactatione supbie non
 fuisset elatus. **D**e quo nequam moueat quod
 superius dictum est: et quatuor que incedunt felici
 ter. **T**ria quippe incedunt bene dicitur: et quatuor
 que incedunt feliciter. **N**on enim omne quod feliciter
 bene: neque in hac uita omne quod bene felici
 ter. **H**abes leo: gallus et aries bene incedunt:
 sed non hic felicitur: quod persecutionum bella
 patiuntur. **Q**uatuor uero felicitur et non bene incedunt:
 quod antichristus in fallacia sua gaudet: sed iuxta
 breue tempus uite presentis ipsa illi fal
 lacia perspat. **Q**ui autem fortiter premit
 uba ad eluendum lac exprimit buti
 rum: et qui uehementer emulget elicit san
 guinem. **V**bera fortiter premit: cum
 uba sacre eloquii subtili intellectu pen

55
 55
 H

55
 55
 55

31
sant? q̄ p̄sioe dum lac querim? buti-
rū iuenim? q̄ dum nutri ul' tenui
intellectu q̄rim? ubtate m̄ne pin-
guedinis unguim. Qd̄ n̄ nimue si sem-
p̄ agendū ē: ne dū lac q̄rit ab ubib?
sanguis seq̄t? q̄ dū ūba fac̄ eloquiū
pl' quā debet̄ discutiunt̄: in carna-
lem intellectū cadūt. Sanguine enī
elicit q̄ uehement̄ emulget: q̄ carnale
efficit̄ hoc qd̄ ex nimia sp̄e discussi-
one sentit̄. Et q̄ prouocat ira: p̄-
ducit discordia. Quid p̄cedente pa-
rabola iuxta litterā significaret
ap̄t? q̄ q̄ modesto sermone primū
allocut̄: gratiū accipit responsū: q̄i
de ubibus in q̄b' lac q̄rebat butirū
ex p̄mit. At q̄ inepto ūbo irā discor-
diam q̄ fr̄no ex corde puocat: q̄i ul-
t̄ modum emulges ūba sanguine
placte repperit

We & B A lamuel—regi. vi-
sio q̄ erudiuit eū mat̄ sua.
Lamuel interpretat̄ in q̄
ds: et ip̄e ē de q̄ sup̄ eodem noīe in
latini ūso d̄r: uisio q̄ locut̄ ē uir
cū q̄ ē d̄s. Mat̄ autē que eū hāc ui-
sionē edocuit. n̄ alia meli' q̄ diui-
na grā intelligit̄: que illū in corde
iuisibilit̄ erudiuit intellectu sapie.
qm̄ for' hoib' ministrat: q̄m̄ uir' up-
sa carnal' mat̄ salomois. hec eū par-
uulū docuisse recte possit intelligi:
que qd̄e ip̄e q̄ sapient̄ dicta cogno-
uit. opi parabolariū suaz iserē uo-

luerit. Et idō recte p̄qm̄ dictū ē in u-
tulo ūba lamuel regis. additū ē annuo
uisio q̄ erudiuit eū mat̄ sua: q̄ cū in
regnū unct̄ sp̄m̄ sapie p̄cepit: uidit
ī eodē sp̄ū q̄ prudent̄ se bona mat̄ de-
cuerit. Quid dilecte mi. Qd̄ dilate
uteri mei. Subaudis qd̄ dicā t̄ fili?
q̄ de utro meo nat̄. elect̄ es ī regnū. Qd̄
dilecte uotōz meoz: id̄: q̄ electus es in h̄
qd̄ tota deuotōe desidābam. Ne de-
dedis mulierib' subam tuā. Pacet
littē sens? s; et ūtutū nr̄az subas. cor-
ruptioib' uitioz otaminare phibem.
Et diuitia' tua' ad delendo' reges. Di-
uitia' sua' dat ad delendo' reges: q̄ t̄re-
nis delit̄ys hoū corda corrūpit. ne ce-
lestia bona req̄rāt: in q̄b' p̄petuo regna-
re possēt cū d̄no. Delent̄ enī reges p̄di-
uitias: q̄n̄ q̄libet sūmū regi' corpi adu-
nati p̄ fide: nichilomin' p̄ illeceb' se-
culi merent̄ eradicari de t̄ra uiuētū-
um. Noli regib' o lamuel: noli regi-
b' dare uinū. Et h̄ et sequentia pa-
tēt iuxta litterā: allegorice autē p̄cipit
ne uino iquo ē luxuria iebriet m̄tes
fidelit̄. qui s̄t m̄bra regis et̄u. Qa
nullū secretū ē: ū regnat ebricta. Nil
de secretis celestib' cogitat̄ ū regnat
uolupta' carnalis: s; ea tantū carnales
que s̄t uisibilia scrutant̄. Ne forte
bibat: i obliuiscat̄ iudicioz: i mutet
causā filioz paup̄i. Ne t̄reni' leba-
t̄ illeceb' obliuiscat̄ paup̄ū. x: q̄ ip̄e
paup̄ fact' ē p̄ nob'. Oate sincerā me-

PH

una potuit. et alius in mare satagit. **B**e-
 no autē eū dixerit reddet ei bonū. p̄tū
 addidit. et malū. q̄ s̄ p̄fecto q̄ acceptis
 a dño bonus mala rependūt. ul' fidi mi-
 teria q̄ p̄cepūt. heretica fece fedando.
 ul' fide qm̄ p̄fessioē seruāt p̄ius opib'
 blasphemando. ul' mores bono quib' cū
 recta fide desuūt. p colloq̄a mala cor-
 rūpendo. **S**; n̄ illi bona q̄ accepūt dño
 reddūt. q̄ n̄ his que bona ichoant usq;
 ad finē uite p̄senti p̄siste curāt. **U**nde
 m̄to cū dixit; reddet ei bonū et malū.
 ut pseuāntiā boni necessariā demōstra-
 ret. adiunxit om̄ib; dieb; uite sue. **C**ui
 simile ē illud eūglicū. **S**eruam' illi in
 sc̄itate, et iticia coram ip̄o. o. d. n. **C**uius
 sane opib' quib' iticie ul' sc̄itatis fruc-
 tib' potissimū sit iustendū. ei q̄ bonū
 qd̄ accepit dño ḡtus rependē satagit.
 subsequēt̄ insinuat cū dicit. **Q**uesti-
 uit lana et linū. et opata ē osilio manu-
 um suarū. **H**ui' p̄ncipiū iusticiā fortis
 mulier hoc ē sc̄a ecclesia et iuxta litterā
 accipe et obseruare osueuit. iuxta illud
 p̄phicū. cū uidis nudū op̄i cū. et carnē
 tuā ne desperis. **O**pat' autē n̄ supuacu-
 o et ceco labore. s; eo utiq; osilio. ut ab
 ip̄o suo uiro dño uidet. et iudicio me-
 reat' audire. nud' fui et opusti' me.
 et q̄diu uni de hi' minimi' mei' fecis-
 tis. n̄ fecistis. **O**pat' autē osilio manu-
 ū suarū. hoc ē eaz p̄sonarū p̄ q̄s ele-
 mosinā paupib' tribuit. et quoz ope
 deuoto. illo salubrimo utit' osilio. ut

cū dispigit dat paupib' n̄ ut ip̄a ab
 hoib; laudet' ad temp'. s; iticia ei ma-
 neat in sc̄lm sc̄li. et cornu ei' exaltet' in
 glā. **P**ossit' ^{autē} mystice lana q̄ ouin' ē ha-
 bit'. oia pietatis et simplicitat' opa q̄
 p̄rimus ip̄endim' accipi. pot' in uno
 qd̄ ex trā uirēs ouit'. s; longo ac mvl-
 tuplici exctio amittit humoiē na-
 tuū atq; ad grām noui candori' p̄-
 uenit. castigatio n̄re carni' intima-
 ri. cui dū ingenita' uitioz sordē p̄co-
 tanētiā excoqm'. dignā p̄fecto eam
 q̄ xp̄m iduam' efficiamus. iuxta
 illud apli. **Q**uidq; ḡ in xp̄o baptizati estis.
 xp̄m iduisti. **Q**uerit ḡ mulier forte
 lanā et linū. et opat' osilio manuū su-
 arū. cū ecclesia sc̄a sollicite p̄q̄rit. q̄b'
 se pietati' fructib' exerceat. qm̄ acar-
 nalib' emūdet illecebs. et h̄ utriūq; cō-
 silio prudētissimo. h̄ ē sup̄ne solūm
 retributiō' fac' ituitu. **C**ui' retributio-
 nē sequēs q; iusticiā apti' meminit.
 dū subditur. **F**acta ē q̄ nauis isti-
 toris. de longe portat' panē suū. **I**n-
 stitutiōe negotiatiōe dicit. q̄ pro eo ab
 antiq̄s sic uocat'. qd̄ acq̄rendi' multi-
 plicandi' q; m̄tib; sedulu' iustat. **F**ac-
 ta ē ḡ forte mulier quasi nauis isti-
 toris. q̄ sic nauis istitōis onusta m̄-
 cimonijs q̄ in pat̄a sua magi' abun-
 dat. porro p̄ mare petit p̄gna. ut
 illic uenditis q̄ attulerat. cariora do-
 mū reportet. sic nimirū sc̄a ecclesia.
 sic aīa q̄q; p̄fecta utitū diuitū gau-

SS
SS

det onustari: quibus maiora diuine gratie
dona merentur. **O**ptimum est namque omni-
um cum bona que ualent operantes. primo
a domino habere mercedem recipimus ut ad ma-
iora semper agenda proficiamus. de his
uita percipimus sempiterna. **F**acta est ergo a-
nima sancta quasi nauis itineris. que tran-
sit desideria seculi presentia: sola que se in
celis accipere sperat eterna gaudia medi-
tatur: et per his habundantiam adipiscen-
dis. quicquid ualet instant agere. quicquid
aduersum occiderit fortiter superare con-
dit. **D**e que dicitur quod de longe portat pa-
nem suum. que in ceteris que temporaliter agit. et
nam solum retributionem expectat. so-
la uiri panis satietatem desiderat. et
nimirum qui sui auditoribus pie po-
tentem permittit. uenite ad me omnes
que laboratis et o. es. i. e. reficiam uos
Et contra exprimo panem suum recipit.
et non habet de longe trans maria portat.
que in eo quod iuste uiuere uidetur. humani-
tantum fauorem prima expectat. neque
ullo uite permanet intuitu. ea que in-
imus labuntur exsuperare et calcare sa-
tagit. **D**e quibus ipse dominus tribuit ito-
nat. amen dico uobis receperit mercedem
sua. **E**t de nocte surrexit: dedit que
preda domesticis suis. et cibaria ancil-
lis suis. **S**ic totum labentis seculi est
penni diei ac noctis alternatione uari-
atur: et dies quod ad operandum. nox ad
quiescendum naturaliter adita est. sic totum
presentis ecclesie tempus gemino quodam

quietis et operis statu discedit. **Q**ui enim nocte
quiescit: cum aliquo fidelium eius in tantum in ad
tempus sollicitudine eterna. semet uaca-
re. sed ipso spiritualiter incipit curare.
ut lectioibus uideat factis. ut orationibus ac lacrimis
se se. ut alijs huiusmodi studijs seculi exer-
cendo. **S**urgit autem de nocte: cum in eisdem sy-
lis fidelibus ad agenda in proximorum cura
se sollicita accingit. **Q**ui fructus animus
etiam opus duobus modis exercere consuevit:
quod pro quo foris errabat ad fidei gratiam con-
uocat. et illos que fidei sacramenta iam se inbu-
ta. ut bonis operibus amplius insistat excita-
re non desinit. **U**nus bene dicitur. deditque predam
domesticis suis: et cibaria ancillis suis.
Dat namque predam domesticis suis. cum eos
quos antiquo hosti docendo eripe potu-
it. societati illorum que in fide precessere re-
ociliat: dat et cibaria ancillis. cum hu-
miles quosque in debito timore sua ista suan-
tes. ne sub pro labore lassescant. superne
mercedis commemoratio reficit. **C**onsidauit
uitam agrum et emit eum: de fructu manu-
um suarum plantauit uinea. **A**grum
dicitur possessionem superne hereditatis: de quo
benedicens filium patriarcha loquitur. ecce o-
dor filij mei sicut odor agrum pleni cui ben-
dixit dominus. **O**dor quippe sanctorum est sicut odor a-
grum pleni cui benedixit dominus: quod tota mentis
intentione conuenit. que sit plenitudo ben-
dictionis in patria regni celestis. **C**onsidauit
ergo ecclesia agrum et emit eum: quod stu-
diose didicit que sunt gaudia uite penne:
et per eorum preceptione quicquid potuit labo-

" ratab' et unū his qui amaro sē aīo' bi-
 " bant i obliuiscant' egestatis sue: i doīo-
 ri' n̄ recordent' ampliu'. **S** uera i unū
 hoc loco supnā diuine sapiē solationē
 dicē que illis exhibenda ē cordib' q' inīfi-
 mus solari refuguit. et q'qd' occ'it i p-
 senti aīo amaro suscipiūt: solis q' n̄dū
 uidēt gaudis celestib' tota mte inherē-
 tes. iuxta eū q' dixit. negauit solari aīa
 mea: memor sui opū di i delectat' sum.
 " **I**te. **O**ate uera merentib' i unū bi-
 " bē his q' amaro sē aīo: i ē. **H**is q' pro
 penitudine' actiū pstinoy merore atq;
 iusticia dep'munt. spital' sciē iocūditatē.
 uelut unū qd' letificat cor hoīs afflu-
 ent' infūdite: eosq; saluari' ubi epula
 refouete: ne forte iugitate merori. ac
 letali despatioē demisi. abundantiore
 iusticia absorbent' q' eimodi sē. **A** pio'
 " tuū muto: i causi' oīum filioy q' ptn-
 " seūt. **P**ro causa paupū q' p se loq' i iu-
 ditio n̄ ualēt. ipē loq' merito: i eos de-
 fendere curato. q' patē celesti' intuitu.
 hui' uite uā oī' transire satagūt. **A**
 lit'. **O**s apire muto pcepit. p'lo gentiū
 fidi ūbum p'dicare: q' diuina eloq'a p'
 psonare nesciebat. i n̄ tantū iudei: s;
 " i cōtis p' oībe natioib' curā salutē ipen-
 " dere. **A**pi os tuū: decne qd' itū ē: et
 iudica iopē i paupē. **S** ic in ūsu supi-
 ore p' causa i ereptioē paupis o' apire
 pcepit: ita i isto ipm paupem ū erraue-
 rit. itē castigare ac iudicare amonet.
 iuxta qd' i moyses ait. et paup' i iu-

ditio n̄ misereberis. **Q**d utriūq; dnm
 fac' ppha i sinuat dicēs. **S**; iudicabit
 i iusticia paupes: i arguet i q'tate pro
 mansuetis t're. **H**uc usq; ūba lamuel
Hic sapientissim' regū salomon lau-
 des scē ecclie ūsib' paucis. s; plenissima
 uitate decantat. **C**ostat nāq; idem ca-
 men ūsib' uiginti i duob' uix ordi-
 nē uidē ac nūm hebraicaz litterarū:
 ita ut singli ūsus a singlis lit'is iei-
 piāt. **C**ui' alphabeti pfectissimo ordi-
 ne inuit' typice: q' plenissime hic p'
 aīe cuiq; fidel. ul' tota' scē ecclie q' ex
 omib' electi' aīab' una p'ficetur catho-
 lica. itate ac p'mia desēbant'

Mulierē forte q's iueniet. ss
Procul i de ultimi' fini ss
b' p'cū ei'. **M**ulier fortis
 scā ecclia uocat'. mulier uidē q' spī-
 tale' dō filio' ex aq' i spū scō gignere
 osueuit. forti'. q' cōta seclī adūsa si-
 mul i p'spa p' aditori' sui fide' o'tēp-
 nit: q' ipse quide' i carne apparēs in-
 firmā iuenit. s; i uentioē sua hoc ē
 pia uisitatioē forte reddidit. **V**n' p'
 ei' redēptionē ad celo' rediēs: supni'
 cuib' aiebat. **C**ongtulamini ih: q'
 iueni ouē meā q' pierat. **U**idēs q' sa-
 lomom gen' humanū inumeri' im-
 plicatū errorib': qd' q; ad eius salua-
 tionē nulli' patarcha. null' ppha.
 null' omīno electoy p't solū media-
 toē di i hoū sufficēt. **M**ulierē ss
 forte q's iueniet. **P**rocul i de ulti- ss

mus finibus; p̄tū ei. **N**e si apte futūm
dñi grām ammirando p̄testet. Q̄s tan-
te uirtutis. q̄s tal' ē mīta. q̄ de tot ī-
credul' ac scelestis mūdi natiōib'. u-
nā s̄ electōz eccliam cōgreget. quā
sua grā forte atq; īsupabile adūsan-
tib' cuncti efficiat. **A**hic cōt' nri si-
mili'. n̄ nro tēpe ē uentū. s; ī fine
seclōz ē de celo d̄s ho descensūs. qui
no' sua passioe ac morte redimat. **H**
ē enī qd' ait. p̄cul' i de ultim' finib' p̄-
p̄tūm ei. p̄cul' uidl' statū tēpi. qd' a
dieb' salomois usq; ad partū uirginē
itererat. de ultim' aut' finib'. q' a
sūmo celo cōsilio ei. q' n̄ aliud p̄ nra re-
p̄cū quā seipm obtulit. **N**̄ apls. **Q**ui
dilex̄ nos iquit. i cōdidit semetipm
p̄ nobi' oblationē i hostiā dō. in odo-
rē suauitatis. **Q**uāu' i ita recte pos-
sit ītelligi. p̄cū scē ecclie p̄cul' po-
sitū fuisse. q' īcarnatio ubi dī iūsa-
tio īter hoies. passio ac resurrectio.
longe cēt anrē additioe natē discreta.
qm̄ uidl' ille i qn̄ uoluit i de q' uo-
luit mat' nat' ē. et sine peccō uixit
ī mundo. i qn̄ uoluit. i q' uoluit mor-
te decessit a mūdo. temp' q' resurrec-
tiois i ascensiois sue ī potestate hūit
i cetā hui' modi. inq; b; tā p̄cul' ano-
bis q' celū distat a t̄ra. **Q**uia ū ecclia
q' redemit dñs. n̄ solū ūbū salutis
suscipe. s; i ostant' p̄ illo c̄tare. i hoc
ipm p̄ mundū p̄dicare donauit.
mīto subiungit. **C**onfidit ī ea cor

uiri sui. i spolijs n̄ indigebit. **V**irū
scē ecclie dñm ac redēptōē ei. q' i p̄-
um redēptōis ei' fieri dignat' ē dicit
N̄ i apls cōdentib' ait. **R**espondi enī ūo'
uiri uirō. ūginē castā exhibē. **Q**o' q'
d̄r' cōfidit ī ea cor uiri sui. ab humari
nimirū cōsuetudine tētū ē. **S**ic enī is q'
forte fideleq; i castā h̄t cōiugē. cōfido ī ea
cōtissime q' n̄ ut suā uolūtate. **A**gē.
nulla adultina salti cogitatioe possit
attaminari. c̄ta p̄ suo amore i adūsā
libent' tolēt. i q̄scūq; ualet ad suā ami-
citiā iūte desidēt. sic nimirū sic dñs
i redēptōē nri i ecclia sua cōfidit. **H**ouit
enī spm̄ grē quē dedit. nouit uirtūē
karitati' q' ei' p̄condys īfidit. idōq; nō
dubitāt eā n̄ solū a sue fidi ītēgri-
tate neq; qm̄ posse cōrūpi. s; i p̄seuānt' in-
sistē. ut plures ad eā fidi cōgreget uni-
tate. **H**oc ē enī qd' seq̄t'. et spolijs n̄ in-
digebit. **S**poliat enī diabolū ecclia.
cū p̄ p̄dicatore' suo' eos q̄s ipē decepat.
ad uirtutē it' reuocat. **Q**u' bñ d̄r' spolijs n̄
īdigebit. q' n̄q; cessabit ecclia. liberatā
a diabolica fraude aīa'. x̄ fidi restitū-
ere. don' cōpleto mūdi cōiū. suoz q' p̄i-
nita cōpleat sūma m̄broz. **V**erū quia
q̄cqd' bonū scā ecclia. ul' aīa q̄q; fidelis
agit hoc desup accipit. recte subdi-
tur. **R**eddet ei bonū i n̄ malū. om-
nib' dieb' uite sue. **R**eddit quippe
aīa x̄ bonū. cū p̄ceptis ab eo uite
munib' recte uiuendo respondet.
cū ea q' ipa scire ul' facē ab illo ad-

ip̄a morte pot̄ lucēna deuotiois eige
angu. **C**or̄ nāq; lucēna nocte extin
guit. quāuis i die uideat̄ ardere. q̄
sicut dñs ait ad temp̄ credūt. et itē
pe tēptatiois recedūt. **S**i illoz noc
te media extinguit lucēna. q̄ ueni
ente iudice oleū karitati i uasē pre
cordioz suoz n̄ huille pbant. dum
p̄dito falsaz rumore utūt. uāte
nebzoz luūt corūta factoz. **Q**d si
noctē h̄ loco q̄ete uolum̄ accipe. ut̄
hoc qd sup̄ dī. i de nocte surrexit.
idē ad opandū se p̄ q̄ete ip̄arauit.
apte dī qd lucēna scē ecclie n̄ extingua
tur i nocte. q̄ i cū a negotio q̄escit ac
tiois. uacat libius luci sup̄ne otem
platiois. cūq; a publici cessat operi
b. curat se ardentē ut̄ auditu scē lec
tiois. ut̄ laudib; mancipare diuinis.
ut̄ exemplū uidit mulierē industē.
q̄ n̄ solū intdū necessariū solet ista
re laborib; s; i nocte sepi accensol
mine lucēne. paritē rei familiaris
agere curā. **M**anū suā misit ad for
tia. i digiti ei apphenderit fusū. **F**or
tia diē p̄fecta i xpi karitate opa q̄
b; se gaudēs ecclia. c̄ra sup̄ne retribu
tiois expectatioē subdidit. ubi grā
audistis q̄ dictū ē dilige p̄ximū
tuū i odio habebis inimicū tuū.
ego ā dico uob̄ diligitē inimicō ues
tros. bn facite h̄i q̄ uos oderit i cet̄.
Et de uiginitate suanda. q̄ p̄ inqt
cape capiat. i de otempendi diuinit̄.

si uis p̄fect̄ ē uade uende q̄ habes. i
paup̄ib; i. **N**ā p̄ls synagoge cui dictū
ē. si uolūtis. i audieritē bona t̄re uo
deti. tanto i firmior erat iope iticie. p̄
to min; spe p̄petue remuneratiois cre
tus. at ecclia que audit adno peniten
tiā agite appropiq̄bit enī regnū celoꝝ.
mito p̄hui p̄ceptioē dura q̄q; longa
numiter suffert. **U**n̄ rur̄sū de ei for
titudine diē. Regnū celoꝝ uī patit. et
uolenti rapuit illud. **E**t digiti in
qt̄ ei apphenderit fusū. **S**olet femē
nentes fusū i dextā colū i sinist̄ tenē.
In colo enī lana iuoluta ē. q̄ filo du
cenda i nenda t̄seat i fusū. **S**epe aū
i sc̄ptis dextā uitā p̄petuā leua p̄sen
tia di dona significat. opulentiā uidit
rerū. pacē temp̄ū. sospitatē corpum
scientiā q̄ sc̄ptaz. i celestū p̄ceptio
nē sac̄m̄toꝝ. **H**ec i alia huiusmodi bona
cū dño largiente p̄cipim; q̄i lanā colo
i uolutā i leua gestam. at cū ea p̄amo
re celestū salubrit̄ exercē icipim;. iā
lanā agni i maclata de colo i fusū. de le
ua i dextera traicim;. q̄ de donū nri
redēptois. de exemplis opū ei stolam
nobis glē celestis ac uestē karitati nup
tiale facim;. **D**igiti nāq; qb; apphende
fusū dī. ip̄am itentionē disc̄tiois q̄ q̄q;
opat̄ i sinuat. ea nimirū ratioē. quia
nulla corpis nri m̄b; plib; s; disticta
articulis. ac flexib; apta q̄ digiti. **Q**ui
cūq; q̄ uacit cū aplō dicere pot̄. nra
aū ouersatio icelis ē. und̄ etiā salua

illi homine. q̄ uestib⁹ opū imūdis
hac it̄e p̄supserat. ⁊ i teneb⁹ exio
res ū cēt flet⁹ ⁊ stridor dentū cē p
iectū. mīto utiq; i fūora penē reli
gati. q̄ idūntum pietati h̄re neg
lexit. **S**tragulatā uestē fec̄ s. bys
sus ⁊ ppura idūntū ei. **S**tragula
ta uestis q̄ uariante textā solet fir
missima ofici. fortia ecclie opa. i di
ūsa ūtutū ei. ornānta significat.
de qb⁹ p̄pha i sūmu regis. uiri uidi
lī laude cecinit. **A**stitit regina a dex
t. i. v. sau. cū amuct. ya. **B**ys⁹ q̄ et
ppura. idūntū ei. **B**ys⁹ i castita
te pure dūfatiōē. ppura i effusiōē
p̄ciosi sanguini. **B**ys⁹ nāq; candidi
coloris ē. ppura aut̄ color i de sangui
ne aiāntis qd̄ purpura uocat̄ ofici
tur. et ip̄e sanguinis h̄t speciem.
Vn pulchre dictū ē a pat̄bus. quia
scā ecclia electoy florib⁹ ūnās. ipa
ce h̄t lilia. i bello rosas. **I**tē q̄ bys⁹
de t̄ra uirēs out. s. p̄ excitatiōē lon
gas ac multifaria amisso humore
ac uirōie natiuo. ad decoiē candide
uestis p̄ducit. ppura aut̄ que rega
lis ē habit⁹ ac bysso idūnt̄ ecclia. cū
castigāt corpa sua electi ⁊ fuituti
subiciūt. purpura aut̄ cū eandē cō
tinentiā n̄ ob fauoiē uulgi. s. p̄ acq̄
renda bitudine regni penni exer
cēt. **S** hic ūtutū habitū i p̄sentia q̄
dē nescientib⁹ uidet̄ oteptabil. s. i
futo q̄us fuit manifeste parebit.

Un pulchre i apokalipsi sua iohes
scoy se uocē audisse. refert diomū
gaudeam⁹ ⁊ exultem⁹ q̄ uenerit nupte
agnū. ⁊ uxor ei⁹ p̄parauit se. ⁊ datū ē ei
byssinū splendēs candidū. ut coopiat
se. **B**ys⁹inū enī. itificatiōēs s̄ sanctoy.
Nobilis i portis uir ei⁹. qn̄ sedit cū sena
torib⁹ t̄re. **V**ir scē ecclie uir cui⁹ aīe
fidel̄ dñs ē. q̄ uidebat̄ ignobil̄ cū ante
t̄būnal p̄sidis stare uindicand⁹. cū pb̄.
flagella sputa ⁊ ip̄am cruci mortem
suscipet. s. nobil̄ apparebit cū uenit
iudicātis orbem iēqtate. ⁊ om̄s ange
li cū eo. tē seclib⁹ iquit i sede maiesta
tis sue. ⁊ aggabūt̄ aī cū om̄s gēte. i se
parabit eos ab iuice. ⁊ c. **N**obil̄ inq̄t i
portis uir ei⁹. q̄ uetēs i portis sedē ad iu
dicandū solebat̄ ut uenientes ad ciuita
tē aliunde. paratū otanuo responsū iu
dicantis accipēt. ⁊ nec r̄ticos ul̄ pasto
res i solita urbi edicta stupefacerent.
n̄ rursū pacē urbis i t̄r̄nsecā frequēs
litigantiū otroūtia fedaret. **N**obil̄ q̄
erit dñs i portis sue ciuitati. q̄ q̄ i n̄
o teptend⁹ putat̄ a mult̄. ū seclī finis
affuit. ū i gressū patē celestis apuerit
electis. iā cētis parebit sublimis. **S**edē
bit aut̄ cū senatorib⁹ t̄re. ut uid̄ qb⁹
ip̄e p̄mittit dicēs. **A**m̄ dico uob qd̄ uo
q̄ secuta estis me i regnatiōē cū sedit fi
lī hōis i sede maiestat̄is sue. sedebit
⁊ uo sup̄ sedes duodeci. iudicātē. xy
tb; i r̄l. **S** yndonem fec̄ ⁊ uendid̄.
⁊ angulū tradidit chananēo. **I**n lin

qđ dicitur surgunt filij ei et beatissi-
 me p̄dicant. etiā in hoc tempore conue-
 niunt accipi. cū quilibet fidelium tran-
 censis seculi erumpit. ad celestia reg-
 na p̄ducitur. Sedere nāq; ad humili-
 a ioh̄s obliquat. surgē ad gl̄am p̄a-
 ce. Vñ dicit. Olim i cinē sedentes pe-
 nitēt. idē humiliati. A facie man-
 tue solus sedebā. qđ ominationē repleti
 me. S; et psalmista. Vanū ē uob̄ an̄. h̄.
 f. i. p. q. m. p. d. Qd ē apte dicit. Qd
 i p̄sentia queritis gaudē. quod electi i
 fut̄o retriatur. Non enī potest i
 hac t̄ra idē an̄ lucē sup̄ne retributio-
 nis gl̄am uē felicitatis h̄re. quin po-
 tuis p̄q̄m hic humiliati fuerit ad
 tempus. illic uos i p̄petuū uāciter ex-
 altandos sp̄ate. uos quib; amarum ē
 om̄e qđ seculi amatorib; iocundū ui-
 det. i dulce. Surgūt qđ filij ecclie. i be-
 atissimā eam p̄dicāt. cū celestib; bonis
 sublimati. q̄nta sit illi p̄ate beatita-
 cui p̄ticipes ē meruerit aspiciūt.
 i h̄ac debita laudatioē in diuina ui-
 sione. celebrāt. Quibus autē eā ubi lau-
 det. consequentē ostendit cū dicit. **M**ul-
 te filie congregauerūt diuitias. tu sup-
 gressa es uniuersas. **M**ultas filias eccli-
 as dicit hereticorū. et malorū t̄bas catho-
 licorū. que filie dñi ul' x̄i ul' ecclie. qđ
 i ipse s̄t dñicis renate sac̄menti. et
 adoptionē filiorū qđ n̄ custodiēre p̄ce-
 punt. Vñ i ioh̄es ait. De nob̄ exierūt.
 s; n̄ erāt ex nobis. Que congregauerūt

diuitias uidē bonorū opū oratioēs.
 ieiunia. elemosinas. afflictionē i cas-
 timoniā carnis. continentia lingue.
 meditationē sc̄ptarū. i cet̄a huiusmo-
 di que reuera s̄t diuitie sp̄e. ubi p̄-
 re n̄tis sinceritate ḡerunt. ubi au-
 tē sine fide que p̄ dilectionē opat̄ n̄-
 unt. nich; agentib; p̄sūt. S; i ille fi-
 lie frustra congregat diuitias. de q̄b;
 dñs ait. **M**ulta dicēt in i uia die.
 dñe dñe n̄ne i noīe tuo p̄ h̄a i m̄.
 i i tuo noīe demola eiecim; et i tuo
 noīe uirtutes multas fecim;. i tūc
 confitebor illis qđ nunq; noui uos. S;
 om̄s istiusmodi filias ecclia catho-
 lica sup̄gredit. que fide casta i ope
 p̄fecta. redēptoris sui uestigia sec-
 tatur. **F**allax gr̄a. et uana ē pul-
 chritudo. mulier t̄mēs dñm ipsa
 laudabit. **F**allax ē gr̄a laudē quā
 ab hoīe accipit uana pulchritudo
 castitatis uel opatiois bone. quā ho-
 minib; ostentat aīa que timore ca-
 ret diuino. at illa sc̄ia uera ē lau-
 de digna que timorē dñi i om̄ib;
 seruat. Ip̄e est enī p̄cipiū custoq;
 cunctarū uirtutū. scriptā dicente. ti-
 mor dñi p̄cipiū sapiē. qđ uerū. Q
 timet dñm. nich; negligit. Hic ē enī
 qđ ideo beat; iob; i in p̄sp̄itate uir-
 tutib; incomparabilē floruit. i i ad-
 uersitatib; insuperabil; hosti p̄mansit.
 qđ uāciter dicere potuit. Semper
 enī quasi tumētes sup̄ fluct; amui

Laudat eā et uir ip̄i cū bona qđ ip̄e
 donauit remunerat

dm: i pond' ei' ferre n' potui. Sal-
lar' q' simulator' gra. uan' decore
opis stultoy. cœlia autē que in ti-
more icolatus sui tempe iusatur.
qm ardentis uirtutū lampades
uenientē ad iudiciū suo sponso
offeret. uirē ab eo laudata. ianuā
cū eo regni celestis intrabit. **Q**uiter
autē eam laudet. terminali ūsu
doceatur. **O**ate ei de fructu ma-
nuū suarū. et laudēt eā in portis
opa ei'. **H**ec sūt enī uerba uiri illi-
us. d. quo dictū est et uir ei' lau-
dauit eam. idest dñi et saluatori
nostri. qui angelis ī fine p̄ceptur'
est. ut eccliam post hui' uite cer-
tamen. post triturationē afflictio-
nū terrestriū. ad celestis regni
gaudia introducāt. ac uite immor-
talis sibi sociā aggregent iuxta
illud euangeliū. triticum autē con-
gregate in horreū meum. **O**ate
ei' inquit de fructu manuū suarū.
quia fructū sp̄s ferre curauit. ka-
ritatē. gaudium. benignitatē. bo-
nitatē. modestiā. continentiā. fi-
dem. patientiā. p̄ hoc illi debitam
rependite mercedē. **E**t laudent
eam ī portis. hoc est ī iudicio siue
ī ingressu patrie celestis. n̄ homi-
num fauores supuacui. s; opa ip̄a
que fecit. examinante. pbante.
ac remunerante illo cuius hec do-
nante gratia p̄fecit. A quo ut lau-

dari mereamur in futuro. con-
cedat ip̄e propitiis. nos cū di-
nis ī presenti collaudare uita
seruitus. **A** m e **H** **Explic' lib. m.**

Solet queri de salomone an
sit p̄ditus. que repbatum testat
beatus augustinus. in expositione
istius psalmi. n̄ dñs edificauit de-
mū. ita dicens. Nam ip̄e salor. ion. ni-
lierū amator fuit. i repbati s. ut a
deo. et usq; adeo laqueus sui illi
p̄ditas. ut a mulierib' etiā i dolis
sacficare cogeret. De eode theronur.
i. xviij libro sup ezechielem facit m-
tionē dicens. Quāuis salomon p̄ras-
set tam egit penitentiā. scribens
p̄uerbia ubi dicit. Nouissime ego pe-
nitentiā. et respexi ut eligerē dis-
ciplinam. Item iheronimus s. i. per
celestasten. Auūt iudei he libellum
ē salomonis. penitentiā agentis
Ambrosi' in apologia daniel. Quid di-
cam de dauid i de scō salomone. qui
qm uulgus iudateū existimabat eū
uenisse. p. xpo. ne uideretur esse sup ho-
minē. nutu diuino corruit. **E**t dauid
n̄ dei sanctus d̄r. quia ab om̄ib; sc̄s
scit' et salomonē sc̄m noiat. ut no-
bis de penitentiā ei' dubietatē tol-
lat. Auūt libri hebrei salomonē qn-
ques tractū fuisse p̄ plateas iherlm.
causa penitentię. Item auūt eū ue-
nisse in templū qd ip̄e edificauit

no sudor: il tūl' ntertio signat scē
 p'dicatiois: inq' mollit' q'escit: q' i' illa
 mēs fidelū ipe supna refouet. Vñ q'
 pec' aīalia i' linteo demōstrant: q' pec'
 catōz aīe misericordit' aggregat: i' blan'
 da r'idi q'ete cōnent. h'ac q' syndone
 fec' ecclia i' uendid': q' fidē qm' edendo
 texuerat. loquendo dedit: i' ab i'fidelib'
 uitā recte ouersatioi' accep'. **C**et chana'
 neo cingulū tōdidit: q' p' uigore demō'
 st'it' itacie. fluxa opa gentilitati' a' stri'
 xit: ut hoc qd' p'cipitur uiuendo te'
 neat. sūt lūbi urī p'cicti. **B**ū i' enī no'
 mie chanaan q' i' gentiliū pplm' p're'
 auit i' interptat' omutat. uīsa ad fi'
 dē gentilitas designat: q' felicissima
 omutatioē auicūs ad utute. a diabo'
 lo t'nsinguit ad xp'm. **V**ñ i' ei' lau'
 dē psal' nus q'dragesim' q'rt' sc'bit:
 cui' uul' ē. i' fine p' his q' omutabūt
 filijs chore: canticū p' dilecto. filij aū
 chore. filij caluarie int'ptant. q' sūt fi'
 lii d'ucey crucis dicentes: m' autē ab'
 sit gl'ari n' i' cruce d'ni nrī ihu xp'i.
Quom' aū omutent. sequentia psal'
 mi eide docēt. u' dilectus ipe. id' d'ns
 ecclē dic'. **A**udi filia i' vi. i' i. av. t. i. o.
 p. t. i. d. pa. t. **C**ōmutari nāq' illā de'
 sidāt: q' ut filiā h're ualeat. domū
 pat' id' hosti' antiq' iubet obliuici.
Fortitudo i' decor idumtū ei': i' ridebit
 i' die nouissimo. **F**ortitudo ad tole'
 randā p'isoy impbitatē: decor ad ex'
 ercendā ututū grām. **D**ecor q' opa

ē iusticiā: fortitudo q' p'secutionē
 patit' p'p't iticiā. **E**t ideo ridebit i'
 die nouissimo. id' gaudebit i' retri'
 bucioē regni celestis: que dolebat i'
 etamūe uie p'sentis. **N**os et enī sc'p'
 ture ē p' gaudio risū pone: sicut ido'
 min' ait. **B**eati q' nē fletis: i'p' ride'
 bitis. **E**t beatus iob: os autē ueratiū
 replebit' risu. **S**imilē sane huic sentē'
 tiam. p'pha de d'no ac saluatore hui'
 fortissime mulieris: posuit dices. **D**o'
 min' regnauit decorem iduit: idu'
 it d'ns fortitudinē. **C**ū enī p'dicaret
 eugliū regni. alijs placebat alijs di'
 plucebat: alijs b'n loqu'bant. alijs de'
 trahēbāt. lacerabāt. mordebāt. cō'
 uttiabāt. **A**d eos q' quib' placebat
 decore induit: ad eos quib' displice'
 bat fortitudinē. **I**mutare q' i' tu do'
 minū tuū ut possis ēē uesti' ipi'.
 esto cū decore ad eos quib' placent
 opa bona: esto fortis adūsus detrac'
 tores. **O**s suū apuit sapie: et lex
 clemtie i' lingua ei'. **A**d hoc tan'
 tū loquēs os apuit ut sapiām do'
 cēret: iuxta illud apli. **O**mīs sermo
 malus ex ore u'ro n' p'cedat: s' siq's
 bon' ad edificationē fidei. ut det g'
 tia audientib'. **V**el ēte os cordi' apu'
 it ad discendā ab ipā sapia interi'
 uitate: qm' alio' foras docēt. **U**triq'
 autē sensui q' utrūq' fac' ecclia: cō'
 uenit apte qd' seqt'. **E**t lex clem'
 tie i' lingua ei': illa uidit ut n' statū

H

H

ss

ss

ss H

more legis moſaice peccantes puni-
ret. ſ; miſdit ad penitentie reme-
dia uocaret. **C**ui exemplū clementie.
ab ipā dei ſapientia. domino ac ſal-
uatore nro manifeſte p̄cepit. cum
oblata ei peccatce muliere. ſiqs inqt
ſine peccato ē. p̄mus ī illa lapidem
mittat. ſ; ſic eam a cōmune qđ patra-
rat ſub additōe ampli n̄ peccandi
miſerat. **C**onſidauit ſe-
mitā dom' ſue. ſ; panē otioſa n̄ co-
mēdit. **S**emitas dom' ſue conſiderat.
q̄ cunctas diſciplīe ſue cogitatioēs ſub-
tilit̄ inueſtigat. Panem otioſa nō
comēdit. q̄ hoc qđ de ſac' eloq̄o ī-
telligendo p̄cepit. ante et̄n iudi-
cis oculos exhibendo opib' oſtendit.
Item domus fortis mulieris. habi-
tatio ē pat̄e celeſtis. ſemite domū
illi' p̄cepta iticie. q̄b; ad ḡne uite
manſionē puenit. Quas p̄fecto ſe-
mitas aīa bene ondat. cū ſ; diligen-
ter q̄bus actib' ad ſupna pueniri
debeat iſpicit. ſ; que agenda didi-
cit. ſecula exercē n̄ deſinit. Panē
q̄; otioſa n̄ comēdit. cū ſac̄ritium
dn̄ici corpis p̄cipiēs. ſtudet imita-
ri actu multū ſollicita. qđ ī myſ-
t̄ico celebrat. ne idigne panē dn̄i
comēdendo. ſ; calicē bibendo. iudi-
ciū ſ; manducet ſ; bibat. ſ; ut pa-
tendo p̄ xp̄o. ac lac̄mus fundendo.
bonis q̄; actib' inſiſtendo. paſſio-
nē ſ; exempla ip̄ius q̄ntū ualet

ſequat. **P**ot' ſ; ſimplicit̄ accipi. q̄ pa-
nem otioſa n̄ comēdit. mulier forte.
iuxta illud apli. q̄ n̄ opat' nec man-
ducat. ſ; ip̄e de ſe. qm̄ ad ea que in o-
p' erāt. ſ; his q̄ m̄cū ſi. remiſerūt
man' iſte. **U**nde ^{iduas} luxuriantes m̄ito ar-
guēs adiūgit. **S**imul autē ſ; otioſe diſ-
cūt cōuire domos. n̄ ſolū autē otioſe.
ſ; et ūboſe ſ; curioſe. **S**urrerēt
filij ei' ſ; beatiffimā p̄dicauerūt. ſ; uir
eius laudauit eā. **Q**đ futurū p̄cto
nouerat. more p̄phico q̄i iā factū re-
fert. **S**urgēt enī filij ecclie. uidē om̄s
electi ī die nouiſſimo carnis īmorta-
litate donati. et tē matrē ſuā q̄ eōs
ex aq̄ ſ; ſpū ſcō dō genuit beatiffimā
p̄dicāt. q̄ n̄ ab iſidelib' q̄i miſera
otēpuit. **E**t reuera ſic apls ait. ſi in
hac uita tantū ſpantes ſum' xp̄o.
miſabiliores ſumus om̄ib; hōib;.
Quā ſ; p̄ uita alia ip̄ſenā militam'.
m̄ito cū apparuerit qđ erim'. matrē
nrām que ex om̄ib; itis collecta una
ē columba ſponſa. ^{amica} uocat'. beatiffimā
p̄dicabim'. **S**urget ſ; uir ei'. ſ; lauda-
bit eā ī iudicio dicēs. uenite b̄ndic-
ti pat̄s mei poſſidete paratū uobis
regnū a cōſtitutioē mundi. **E**ſurui e-
nī ſ; dedistis m̄ manducare ſ; c̄. **Q**ui
quidē ip̄e p̄mitte dormientiū reſur-
rēx a mortuis. ſ; ī die iudicij manu-
feſti' om̄ib' quos ſua laude digno' iu-
dicauit. q̄nta ſit eidem ſue reſurre-
ctio' gl̄a demonſtrabit. **P**oteſt hoc

177.
cū quibus uirgis de quibus dedit quatuor legis spiritus ut liberaret ab eis. Quod communi consilio dixerunt: quod in unchi domini manu non mitterent. Unde dimissus illis: a stipso depositus est a regno. *De quiete cogitationum*

Internas anime nostre cogitationes diaboli non uide certi sumus: sed motibus eas corporeis ab illo et affectionum inditiis colligi. et experientia didicimus et legitime edocemur. Sarcina autem cordis scilicet ille nouit: ad quem dicit. Tu solus nosti corda filiorum hominum. Non omnes male cogitationes nostre semper diaboli instinctu excitantur: sed et aliquando et nostri arbitrii motu emergunt. Bone autem cogitationes: semper a deo sunt. Augustinus. Consuetudo que longius fuerit protrahata et confirmata. non cum paruo labore uincit uel expellit: ideoque cauendum nobis est ab omni mala consuetudine. *Ammonico Platone*

Jeronymus
Non dignitas et nomina dignitatum. sed opus dignitatis: et principes et iudices. et prophete. et sacerdotes. et omnes prelatos saluare consuevit. Quod enim episcopus desiderat: bonum opus desiderat. Si dicit quid dicit. Bonum opus desiderat. Opus non dignitate. Si autem despecto opere aspexit dignitatem: cito corruet. Item. Cum austeritate impabitur. Istud proprie respicit ad supercilium prelatorum: eorum uidelicet qui operibus dedecorant nominis dignitatem: et per humilitate

assumunt superbia: ut honorem se putent secutos non onus. Item grandis dignitas sacerdotum: sed grauis ruina si peccat. Item ad ascensum: sed timeamur ad lapsum. Non est tanti gaudium excelsa tenuissimam: quam de sublimioribus corruisse. Hec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem: sed pro omnium quorum abutimur donis. et nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tria sunt necessaria pastori: baculus. uirga. canis. Baculus lupo: uirga ouibus: canis ut lupo. Baculus dura est correctio: uirga lenis: canis uel zelus pro grege domini. Hunc autem zelum ligatum uincto rationis tenere debet manu ipse potestatis. ne temere cum uoluerit precepit: alioquin oues eque ut lupos lacerabit. Sed et cauere debet ne uirga lupum: ne baculo ouem feriat. Debet etiam pastor dissimilis esse ab ouibus: quia pro infirmitate sua inclinante deorsum pascunt in terra: nec sursum respiciunt. Pastor uero erectus in celum stare debet: in medio earum. et de celo pacem: et erectis sursum oculis. legem in celo leges quibus oues pascant in terra. Debet etiam semper habere panem in terra: hoc est uerbum in memoria: ut paratus sit semper de fide et spe que est in christo. omni petenti reddere rationem. Item: sic benignus uultus. anax. ma sic

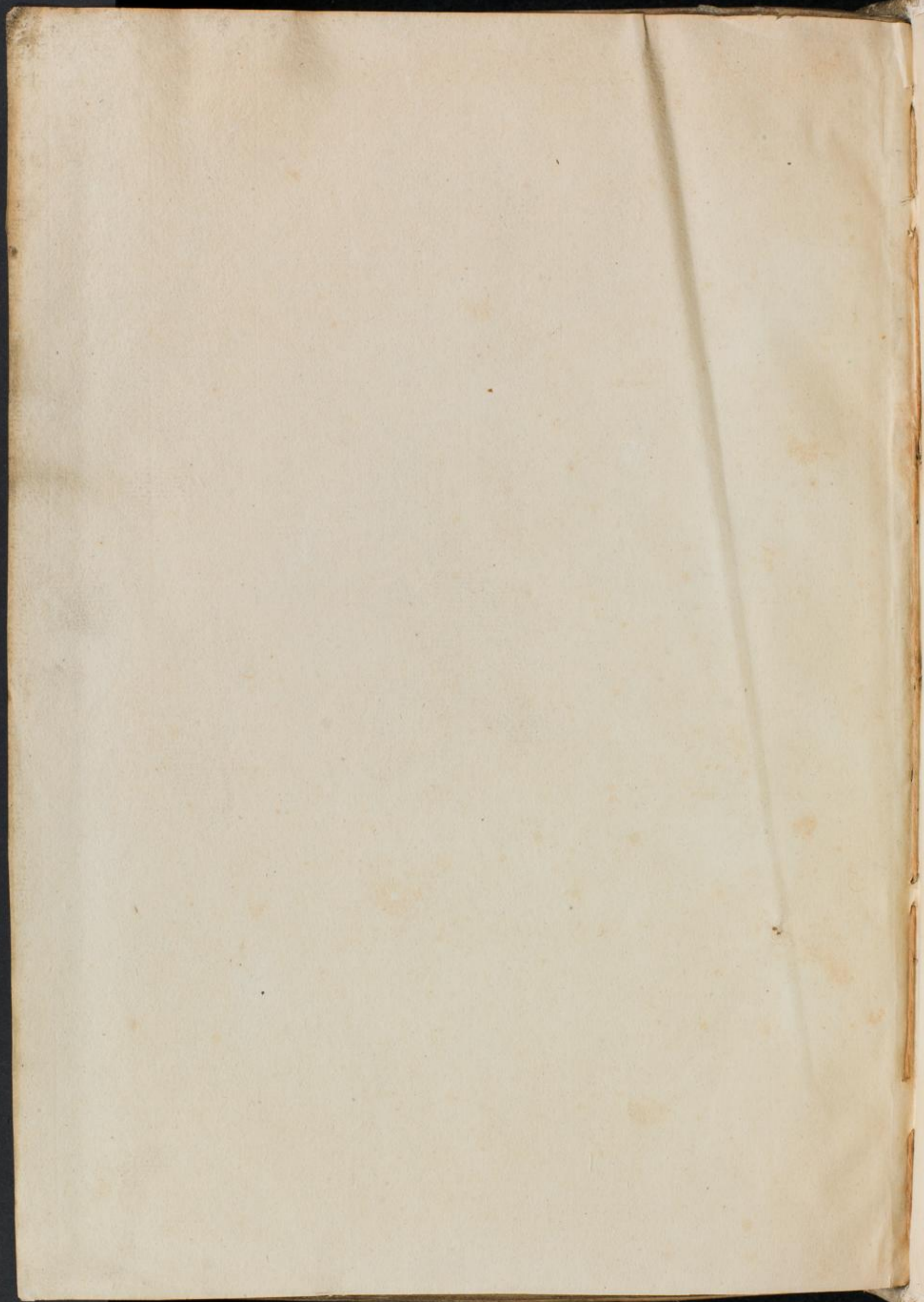
Quaestio de gratia dei clementia i consensione iudicis puelle.

Parrauit nob vir vice, venerabil de ordine scti emoniu rem qua pedit a dicitur...
Menerit impud ante amos no...
Sunt i diuini no modicu uallat...
viro... flia...
fili...
nerunt ualeret...
diuini semitot forme...
h tuo...
q illi accepti...
cand...
est...
simurarie...
ille...
puelle...
pombu...
tu q...
ro...
gancu...
quid...
a...
est...
Vob...
aspectu...
i...
uanditate...
videt...
i...
ex...
habitar...
latu...
i...
uic...
le...
ue...
ex...
clare...
o...
d...
de...
ro...
pl...
da...
pen...
n...
puell...
clau...

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Gray Scale

A	1	R	2	G	3	B	4	5	6	M	8	W	9	G	10	K	11	12	13	14	C	15	Y	17	M	18	19
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	----	----	----	----	---	----	---	----	---	----	----

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

Centimetres: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Inches: 1 2 3 4 5 6 7 8

